660.

Santa Cruz
223

UVA. BHSC. IyR_223

661
667

UVA. BHSC. IyR_223

223

UVA. BHSC. IyR_223

UVA. BHSC. IyR_223

334

¶ Flores vltimarum voluntatū non ſine ſudore collecti ꝑ dn̄m Rolādinū Bononiēſem Juris vtriuſqꝫ ꝓfeſſorē optīe meritū Annexo in calce peculiari quodā frugiferoqꝫ admodū ſuꝑ ſucceſſiones ab inteſtato tractatu. Cū additionibꝰ ⁊ quidē pulcherrimis litterati viri Magiſtri Gerardi Mulert Alemani Traiectēſis dyoceſis in vtroqꝫ iure Licentiati.

Joannes mata

¶ Johannis chappuis hexaſtichon.

Sole Rolandinus flores lucente ſuaues
Collegit. calathus plenus odoris erat
Auxit doctiloquus flores hos (crede) Gerardꝰ
Mulert/cenſurā iuris vtrāqꝫ tenens.
Omnia ſollicito queſiuit iura labore:
Ut caſtigatus prodeat ipſe liber.

UVA. BHSC. IyR_223

¶ Gerardus Mulert hermãno haghen iuris vtriuſqꝫ doctori ſpectatiſſimo / illuſtriſſimi generoſiſſimiqꝫ Frederici Marchionis Badenſis / ſimul ac Traiectenſis obſeruandiſſimi preſulis conſiliario meritiſſimo / cognato ſuo. S.

PErlegi iã nuper cognatoꝝ p̄ſtantiſſime frugiferũ quoddã / compoſitũqꝫ atqꝫ (vt ita dixero) diuinum mihi oblatum fore / opuſculum: quod flores vltimarũ voluntatũ non iniuria (meo iudicio) appellitant. quos quidem redolentiſſimos flores vtriuſqꝫ (vt aiũt) cenſure profeſſor ſolertiſſimus Rolandinus ille Bononienſis: per varios autorum hortulos vagatus / non ſine ſudore decerpſit / et tanꝙ in amenissimũ ſertũ ꝙ ſtudioſiſſime cõcinnauit. Ille inꝙ ipſe Rolandinus cuius (vt proxime didici) põtificij iur ille architecta Johãnes Andreas paſſi: id qꝺ tute ipſe me profecto melius noſti: i ſuis ad Speculum additionibus / p̄cipue i titulo de inſtru. edi. §. compẽdioſe. meminit: cuiqꝫ ꝙ plurimas ab ipſo Speculatore illic traditas ſententias aſcribit. Ipſius itaqꝫ latiori cõmẽdationi (ne vna opa ebur atramento candefacere videar) ſupſedeo. Huic ego tã dulciſſimo / tãqꝫ elaborato ſerto / ſuaues quoſdam (tametſi ſolius Rolandini profeſſione iuris ſtudioſos: ſi non inſatiabiles ſunt: contentos fore non heſitauerim) ex varijs vtriuſqꝫ iuris ⁊ quidem famatiſſimis collectos interpretibus floſculos / ſparſim bona (ni fallor) ſerie immiſcui / Quã ob rem certo ſcio ꝙ plurimo obiurgatu me (vt obiter caueã iſtos homeromaſtices) non cariturũ. quippe qui adeo temere in alienam meſſem manus inijciam: quiqꝫ impudenter id quod ab alijs et ab ipſo maxime autore significantius longe / itemqꝫ iocundius effici potuiſſe ingenue fateor / exiliter ac ieiune tanꝙ proprio iure michi deſcripſerim. Sed illorum vitiligationes / lacerationeſqꝫ debitas michi fortaſſe equanimius ego conſtantiuſqꝫ ſuſcipiã: ꝙ nulla ad hoc ipſum temeritate / nulla arrogantia / nulla deniqꝫ mei laude: ſ partim opis amoreatqꝫ oblectamento / partim etiã ſtudioſorum quorumdam precibus extimulatus ſim. Quãquidẽ lucubrationem meam ineptula hac atqꝫ licentiore epiſtola tibi (tãetſi indignam tui ingenij facibus) dicare conſtitui doctiſſime cognate. verũ id non intrepidus / ſubiturus igenij tui iudiciũ / preſertim laceſſitũ. alioquin poſſem dicere: quid iſta legis humili vulgo ſcripta cognatorũ eruditiſſime? qd te iudicem facis? cum hanc operam condicerem nõ eras in hoc albo. Maiorẽ te ſciebam ꝙ vt deſcenſurũ huc putarẽ. Sed hec itemqꝫ ſimilia michi nunc patrocinia ademi nuncupatione. Tue itaqꝫ. immenſe humanitatis atqꝫ clemẽtie erit officij huic tante mee temeritati: qua tantulum hunc tamqꝫ tua preſtantia indignũ tibi aſcribo laborem: dare veniam. Nam et dijs lacte ruſtici / multeqꝫ gentes ſupplicant: et mola tantum falſa litant: qui non habent thura. nec vlli fuit vitio deos colere quoquo modo poſſet. vt inquit Plinius ille ſecundus nouocomẽſis in epiſtola quam operi ſuo naturalis hiſtorie ꝙ elegantiſſime preluſit. Vale Parrhiſijs ad decimum Kalendas Decembres. Anno a natali chriſtiano. Centeſimo nono ſupra milleſimum.

UVA. BHSC. IyR_223

Index alphabeticus eoꝝ que ī p̄ſenti opere accurate ſunt adnotata ſcđm numeꝝ folioꝝ ꝙ̄ ſtudioſſime collectus.

Actiones nō ſūt bōa mobilia nec immobilia. fol. xliiij.col.i.
Aditio hereditatis an reqrat ad hoc vt relicta in codicillis debeantur folio.lxxix.colūna.iiij.
Adoptio ī genere quid eſt.folio.xvi.columna.iiij.
Adoptionis ī ſpecie diffinitio. fol.xvij.columna.i.
Adoptare q̇ poſſint ⁊ q̇ non.fol.xvij.col.ij.
Adoptās ex̄neū nō tenetur cū inſtituere vel exheredare.fo.xvi.col.iiij.
Alienatiōis prohibitio facta minori etiaz ſimpliciter valet.fo.liij.co.i.
Anullo aut ſigillo alieno an poſſit teſtis ſignare teſtamentuz. fo.lxxvi.col.iij.
Argumētū a ꝯtrio ſenſu qn̄ procedat.fo.ij.col.ij.
Arrogatio vn̄ dicatur. folio.xvij.col.i.
Arrogationis diffinitio folio.xvij.columna.i.
Banniti nr̄i tēporis an poſſint teſtari. fol.iiij. columna.ij.
Baptiſans ⁊ leuans debent.xviij.annis precedere baptiſatū.fo.xvij.co.ij.
Bonoꝝ adminiſtrationez interdictā habēs teſtat inter liberos.fo.ij.co.iiij.
Bonoꝝ poſſeſſio in qbꝰ caſibus hodie ſit neceſſaria folio.xviij.columna.i.
Alicem vel planetaz ſi fieri mandauit teſtator de qua materia intelligatur.folio.lxv.columna.ij.
Cā teſtati trahit ad ſe cām inteſtati.fo.xij.col.i.
Cecus faciens codicillos an debeat neceſſario adhibere.viij.teſtes. fo.lxxiiij columna.iiij.
Ceci teſtamentum inter liberos an requirat ſolemnitatē.l.hac. cōſultiſſima.C. qui teſta.face.poſ.fol.lxxv. columna.i.
Ceci teſtm̄ multa reqrit ſpālia.fol.lxxiiij.col.iij.
Cecitas qualiter probetur.fo.lxxv.col.i.
Clauſula ſi nō valet vt teſtamētū.⁊c̄.quō intelligatur.fo.lx.columna.i.
Clauſula ſi non valet ⁊c̄.quēadmodū operetur repetitionem legatorum a venītibus ab inteſtato.ibidē.
Clericus ſimpliciter beneficiatus an poſſit teſtari. fol.iij.col.iij.
Clericus volēs de rebꝰ eccleſie intuitu elemoſine relinquere quā practicam ſeruare debeat.fo.xc.co.ij.
Clericis ab īteſtato morientibꝰ quis ſuccedat.folio xc.colūna.ij.
Codicillus quid ſit.fol. lxxviij.columna.iij.
Codicili vnde dicātur fol.lxxxviij.col.iij.
Codicilli an poſſint fieri ſine ſcriptura.fol.lxxviij. columna tertia.
Codicillo an liceat conditionē in teſtamento heredi appoſitā remouere.folio lxxix.columna.ij.
Codicillo an poſſit reuocari clauſula derogatoria poſita ī teſtamēto.ibid̄.
Codicillo ꝯditionē adijcere non lz heredi pure inſtituto in teſtamento.folio lxxix.columna.ij.
Codicillos plures quare relinquere poſſumꝰ vt oēs valeāt/⁊ nō plura teſtamēta fol.lxxix.columna.ij
Codicillos quis poſſit facere.fol.lxxviij.colū.iij.
Codicillos quādo facere poſſis.fo.lxxviij.col.iiij.
Codicillꝭ an poſſit fieri ſubſtitutio.f.lxxviij.co.iiij.
Codicillꝭ q̄re hereditas directo dari nō poſſit.folio lxxix.colum.i.
Codicillis heres declarari poteſt.ibidem.
Codicillis an adimi poſſit hereditas. fo.lxxix.co.i.
Coitus quando dicatur dānatus.fo.xx.co.iiij.
Coitus cōcubinariꝰ vel meretricalis nullā penā tēporalē patitur: ſecꝰ in ſpūali.fo.xxi.colum.i.
Collaterales quēadmodū ſuccedāt.f.lxxxviij.c.ij.
Cōmiſſarij quibꝰ pauperū electio ī teſtamēto eſt cōmiſſa loco heredum ſunt fol.lxx.colum.i.
Cōmunio ſolet diſcordias parere.fo.lvij.col.iiij.
Cōmunia verba q̄ ſint ⁊ fo.xliiij.colum.iiij.
Cōcubina legitima q̄ dicatur.fo.xx.col.i.
Cōcubine ſue an q̇s relinq̄re poſſit: fo.lxviij.co.i.
Concubine cohabitatio ⁊ indubitatꝰ affectus an requiratur ad hoc vt filij ex ea nati patri ab īteſtato ſuccedat.fol.xci.col.iij.

UVA. BHSC. IyR_223

Cõiunx ſupſtes qñ ſuc
cedat ab inteſtato. fol.xc.
colum.iij.

Copulatiua aliqñ na=
turam diſiunctiue aſſumit
folio.lix.colum. ij.

Damnatus ad
perpetuos car
ceres an teſta=
ri poſſit? folio
iiij.colum.i.

Decretũ neceſſariũ eſt
in quolibet genere tutoruz
fol.liiij.colum.i.

Decretum vnius iudi=
cis an porrigat effectuz ad
res alterius territorij? fol.
liiij.colum.ij.

Decreti tutorũ q̃ ſit for
ma.fol.liiij.colum.ij.

Defectus circa vltima
defũctorꝝ iudicia ſunt peri=
culoſi.fol.i.colum.i.

Delegationẽ cõpellitur
qs ſuſcipere.fol.lxvij.co.iij

Directũ verbũ quid ſit.
fol.xliiij.colum.iij.

Diſpoſitio ab initio in=
utilis nõ ꝯfirmatur ex poſt
facto.fol.xlvi.col.iij.

Diſpoſitio male ablato
rum nõ apparẽtibꝰ ſpolia=
tis ꝯpetit ep̃o.fo.lxiij.c.iij

Dolꝰ an poſſit remitti
tutori?fo.lxxij.col.iij.

Dñiuz i dubio itelligi=
tur trãſlatũ in donatiõe cã
mortis.fol.lxxxiij.col.ij.

Donare cauſa mortis
an poſſit filiusfa.ſuo patri.
fol.lxxxij.col.iij.

Donari cã mortis qbus
poſſit.fol.lxxxi.col.i.

Donatio quid ſit.folio
lxxxi.colum.i.

Donatio an p̃ſumatur
fieri cã mortis ſi in ea fiat
mẽtio mortꝫ.f.lxxxiij.c.iij

Donatio cã mortis fa=
cta a filiofa.ad ſui validita
tẽ reqrit ſpecificã ꝑmiſſio=
nẽ p̃ris.fo.lxxxij.co.iij.

Donatio cã mortis fa=
cta a filiofa.an cõualidetꝰ ꝑ
ſuperuenientem cõſenſum
patris.ibidem.

Donatio cã mortis que
ſit.fol.lxxx.col.iiij.

Donatio cauſa mortis
an ad ſui cõfirmationẽ req=
rat aditionem hereditatis.
fol.lxxxiij.col.iij.

Donatio cã mortꝫ an re
quirat p̃ntiã donatarij vel
alterius recipientis nomĩe
ipſius.fol.lxxxiij.col.ij

Donatio cã mortis in=
ter virum ꝛ vxorem an va
leat?fo.lxxxi.colum.ij.

Donatio cã mortis qua
liter fiat.ibidem.

Donatio qñ itelligatur
facta cauſa mortis. folio
lxxxi.colum.iij.

Donatio cã mortis ex
quot ꝛ quibus cauſis reuo
cetur.ibidem.

Donatio cã mortis req
rit quinqꝫ teſtes:ꝛ nõ eget
inſinuatiõe.fo.lxxxi.c.iiij.

Donatio cã mortis ho=
die fit nudo pacto.ibidem.

Donatio cã mortis põt
pendere ex alieno arbitrio.
fol.lxxxij.colum.i.

Donatio cã mortis fa=
cta ꝑ filiũfa. p̃re cõſentiẽte
an ad ſui cõfirmationẽ vtri
uſqꝫ mortẽ requirat? folio
lxxxij.col.ij.

Donatio cã mortis fa=
cta ꝑ filiũfa.ex conſenſu pa
tris an poſſit ex penitentia
patris reuocari.ibidem.

Donatiõis cã mortꝫ q̃t
ſint ſp̃es.fo.lxxxi.col.ij

Donationez cã mortis
q̃s poſſit facẽ.fo.lxxxi.co.i.

Donata res cauſa mor
tis qua actione repetatur.
folio.lxxxiij.colum.ij.

Dotalia inſtrumẽta ho
die nõ requirũtur ad legiti
mationẽ.fo.xiij.col.iiij.

Dotatas filias in dote
tm̃ inſtituere an ſufficiat.
fo.xiij.col.ij.

Eccl'ia exequa
tur filio naſci
turo.f.iij.c.i.
Eccleſie ſim=
plicit relictũ
non ſpecificando certã/ cui
debeatꝰ.fol.xi.colum.i.

Eccl'ie ſcti petri relictũ
cũ ſint plures iſtiꝰ nominis
cui debeatꝰ.fo.xl.col.ij.

Epiſcopus an poſſit te
ſtari.folio.iij.col.iij

Ep̃s an poſſit ſe ipedi=
re ꝺ relictis ad nõ pias cau
ſas.fol.lxvi.colum.i.

Ep̃s gñalis eſt procura
tor pauperuz ſue dyoceſis
fol.lxix.col.iiij.

Equalitas ſeruanda eſt
inter inuicem ſubſtitutos.
fol.xlv.columna.ij.

Eſtimatio rei legate cu
ius cõmertiũ nõ habemꝰ qñ
debeatur.fol.ix.col.ij.

Excõicatus an poſſit te
ſtari.fol.iiij.col.i.

Executores an poſſint
legatuz ad certũ vſum reli=
ctum ex epiſcopi auctorita
te in meliorẽ vſum transfer
re?fol.lxij.col.i.

Executores teſtamẽta=
rij an poſſint agere ꝯ here=
des vt eis tribuatur vñ exe
quantur.fol.lxvi.col.iiij.

Executores vltimatuz
voluntatuz q̃ deputari poſ
ſint.fol.lxvi.colum.iij.

Executio eorꝫ q̃ in vlti
mis volũtatibꝰ relinquũtur

UVA. BHSC. IyR_223

ad quos ſpectet.fo.lxv.co=
lumna.iiij.
Exequutionis officiū
an acceptare quis compel
latur.fo.lxvij.colum.ij.
Exheredatus aut p̄te=
ritus quibus iuribus parē=
tum teſtamēta rumpat.fo.
xvij.colum.iij.
Exheredato ſiue legiti
mo quemadmodum edi de
beat teſtamentū.fo. lxxvij.
columna.iij.
Exheredari parentes
a liberis ꝓpter quot ⁊ quaſ
cauſas poſſint. folio.xxij.
columna.iij.
Exheredari pōt filius
xiiij.ð cauſis fo.xiiij.co.iiij
Exoculatꝰ xp̄ꝛ crimen
an poſſit teſtari. f. iiij.co.i.
Exp̄ſſum quot modis
dicatur.fo.xxv.colum.iiij.
Extranei/heredes qui
ſint.folio.xiij.columna.j.
Extranei q̄ ſint . folio.
xxiij.columna.iij.
Falcidia detrahiꝛ de
de donatione cauſa
mortis.folio.lxxxiij.colum
na.iij.
Falcidia et trebelliani=
ca ī q differāt.fo.xlix.co.i.
Falcidia ī quibꝰ caſibꝰ
ceſſet.folio.li. columna. ij.
Falcidiā an ðtrahat fi
deicōmiſſariꝰ.fo.xlix.co.iij
Falcidiā an ðtrahat le
gatarius.fo.xlix. colū.iiij.
Falcidiā an detrahat i
ſtitutꝰ in re certa.fo.l.co.i.
Falcidiā nō retinet he
res non faciens inuentariū
folio.l.columna.ij.
Falcidiam an retinere
poſſit heres ī vna re. folio
xlix.columna.i.
Falcidiam quare hodie
ꝓhibere poſſit teſtatoꝛ olī3
vero non ibidem.
Feudi ſucceſſio vſq3
ad quotū gradū extēdatur
folio. lxxxix. columna. iij.
Fideicōmiſſu3 an poſ=
ſit relinqui a filio p̄terito.
folio.lvij.columna.iiij.
Filiꝰ abſtinēs ab here=
ditate p̄rna an poſſit face=
re pacem cum occiſoꝛe pa=
tris ſtante ſtatuto ꝙ heres
deb3 facere pacē.fo.xxxiij.
columna.iiij.
Filiꝰ an ꝑdat legitimā
ſuā ꝓpter omiſſionē inuēta
rij.folio.l.columna.iij.
Filius an poſſit detra=
here duas quartas . folio.
xlviij.columna.iiij.
Filius an poſſit petere
legitimam in vita patris.
folio.xix.columna.ij.
Filiꝰ curialꝰ d3 hr̄e no=
uē vncias.fo.xix.colūna.j.
Filiꝰ legitimꝰ tm̄ nō ex
cludit ſubſtitutū.fo.xli.c.ij
Filius naturalis an et
quando excludat ſubſtitu=
tum.folio.xli.columna.i.
Filiꝰ natꝰ ex clerico in
minoꝛibꝰ oꝛdinibꝰ ↄſtituto
an patri ab inteſtato ſucce=
dat.folio.xci.columna.iiij.
Filiꝰ natus ex p̄re liga=
to ⁊ matre ſoluta an ſit ſuc
ceſſibilis.folio.xc. colū. ij.
Filiꝰ rogatꝰ heredita=
tē reſtituere nō teneꝛ eā re
ſtituere ſi cum liberis dece
dat.folio.xl. columna. iiij.
Filiꝰ rūpēs teſtm̄ ex cā
p̄teritiōis an conſequeꝛ le=
gata in eodē teſtamento ſi=
bi relicta.folio.xix.col.i.
Filiuſfamilias an pōt
teſtari de his a ducticijs in
quibꝰ p̄ri nō queritur vſu
fructus. folio.ij.colum. ij.
Filiuſfamilias donatio
nē cā moꝛtis patre ↄſentien
te facere pōt.foł.ij.co lū. i.
Filiuſfamilias miles te
ſtamētū faciēs de caſtren=
ſi an hodie parētes ſine cā
p̄terire vel exheredare poſ
ſit.folio.xxij.columna.ij.
Filiuſfamilias q̄re poſ
ſit patre cōſentiēte cā moꝛ
tis donare:nō autem teſta
ri.fo.lxxxij.columna.iiij.
Filiuſfamilias clerici te
ſtari pn̄t. foł.iij.colūna.iij.
Filij fratrū et ſoroꝝ p̄=
moꝛtuoꝛū an ſuccedāt ī ca=
pita:an in ſtirpes cum ſine
patruis/aut amitis ſucce=
dunt.foł.lxxxviij. colū. ij.
Filij legitimi an ⁊ qn̄ a
matre ⁊ linea mr̄na ſint ne
ceſſario inſtituendi. folio
xx.columna.iij.
Filij naturales nō ſuc
cedētes p̄ri paſci debēt a le
gitimis ſucceſſoꝛibꝰ.folio.
xc.columna.iij.
Filij naturales ad hoc
vt p̄ri ab īteſtato ſuccedāt
q̄ requiranꝛ.foł.xci.col.iij.
Filij naturales tm̄/quē
admodum patri ſuccedant
folio.xc.columna.ij.
Filij naturales quem=
admodum ſuccedant ma=
tri.folio.xc.columna.iiij.
Filij nati ex coitu dam
nato ab aliq̄ lege tp̄ali nul
lo mō ſuccedūt parētibus
ab inteſtato.fo.xci. colū .i.
Filij vulgo q̄ſiti an et
quādo mr̄i ab īteſtato ſuc=
cedāt.fo.xc. columna. iiij.
Filio naturali nichil co
gitur pater dare vel relin=
quere.folio.xx.columna.i.
Filio naturali q̄ntu3 q̄s
relinq̄re poſſit.fo.xx.co. ij.
Filio vł monacho moꝛ
tuo ante aditā hereditate3

UVA. BHSC. IyR_223

an ſit locus ſubſtitutiõi: vł an veniet pat'/aut monaſterium. fo. xxviij. columna. i.

Fiſc⁹ qn̄ ſuccedat decedentibus ab inteſtato. folio xc. columna. i.

Frater ⁊ ſoror qn̄ poſſint teſtamẽtum rumpere. folio. xiiij. columna. ij.

Frater minor non ſuccedit ab inteſtato nec alius pro eo. folio. lxxxvi. co. iij.

Frater minor nõ excludit feminã/ſtãte ſtatuto q̇ maſculus excludat feminã folio. lxxxvi. columna. iiij.

Frater vtrinqꝫ ꝯiũct⁹ prefertur ab ĩteſtato fratribus ex altero tantũ parẽte folio. lxxxix. columna. iij.

Frares aut ſorores ex altero tm̄ parente cõiuncti defuncto qn̄ ad ei⁹ ſucceſſionẽ ab inteſtato admittãtur. folio. lxxxviij. columna. iiij.

Fratres defuncto vtrinqꝫ ꝯiũcti an excludãt auũ vel auiam in ſucceſſione ab inteſtato. fo. lxxxix. colũ. i.

Fratres ex altero tãtũ parẽte nõ ſuccedũt cũ aſcẽdentibus. fo. lxxxix. colũ. i.

Fratres minores an poſſint eſſe executores. folio. lxvi. columna. iij.

Fr̃es vtrinqꝫ cõiuncti an p̃ferant̃ in breuiloq̃ ſubſtitutione ex altero tm̄ parẽte ꝯiuncti. fo. xlvij. co. i.

Fratrib⁹ minorib⁹ quẽadmodũ reliqui poſſit. fo. xxiij. columna. iij.

Fruct⁹ an veniãt reuocãdi cuz donatio reuocat̃. folio. lxxxiij. columna. i.

Fundus ꝓhibit⁹ alienari an poſſit dari in dotẽ. folio. lij. columna. iij.

Furioſi teſtari non poſſunt. folio. ij. columna. iij.

Furti ſpecies ẽ de alieno largiri. folio. x. colum. i.

Graduũ ꝯputatio qn̄ fiat ſm̄ ius ciuile: et qn̄ ſm̄ ius canonicum. fo. lxxxix. columna. iiij.

Grauari quẽadmoduz poſſit honorat⁹. fo. viij. c. i.

Heres vñ dicat̃. fo. x. columna. iij.

Heres q̇ põt ex teſtamẽto et ab inteſtato adire hereditatem: an altera via electa ad alterã redire poſſit. folio. lix. columna. iij.

Heres inſtitui ex certo tp̄e aut ad certũ tẽpus an poſſit. fo. xi. columna. iij.

Heredis inſtitutio caput ẽ teſtamenti. fo. v. co. ij

Heredis inſtitutio q̇b⁹ verbis fiat. fo. x. colum. iij

Heredes inſtitui q̇ non poſſint. fo. xxiij. colũna. i.

Hereditas q̇d ſit. f. x. c. ij

Hereditas in quot et q̃s ꝑtes diuidat̃. fo. x. c. ij.

Hereditas pleniori iure debetur deſcendentibus q̃ aſcendẽtibus. fo. lxxxvij columna. ij.

Impubes an teſtificetur de eo quod vidit in pupillari etate. folio. lxi. columna. ij.

Impuberes an debeãt cõpleuiſſe totum vltimum diez pruſq̃ teſtari poſſint folio. ij. columna. iij.

Impuberes teſtamẽtũ facere non poſſũt. fo. ij. co. iij.

Inequalitas portionis an impediat ſubſtitutiones pupillares ꝯtineri ĩ breuiloqua. folio. xlvi. colũna. iiij.

Inequalitas ſuperueniens facto teſtatoris inter inuicem ſubſtitutos an faciat extingui pupillarem. folio. xlvi. columna. ij.

Inequalitas temporis an impediat ſubſtitutionez pupillarez contineri in breuiloqua. folio. xlvi. columna. ij.

Infamis an poſſit teſtari. folio. iiij. columna. ij.

Ingratitudo per religionis ingreſſum tollitur. folio. xiiij. columna. iij.

Inſtituere heredez q̇d ſit/⁊ vñ dicat̃. fo. x. col. iij.

Inſtitut⁹ ĩ re certa vel q̃titate an et qn̄ legatarij loco habeat̃. fo. xij. col. ij.

Inſtitutio ad tẽp⁹ ĩcertũ an valeat. fo. xi. colũ. iiij

Inſtitutio commiſſa alieno arbitrio an valeat. fo. lxix. columna. iiij.

Inteſtatus an dicatur decedere cuius teſtamentũ poſt mortem ſuã rũpit̃/ſtatuto diſponente ſuꝑ ſucceſſione inteſtati. folio. lxxxvi columna. i.

Inteſtatus an dicatur qui teſtamentum facere nõ potuit/ſtatuto diſponente ſuꝑ ſucceſſione inteſtati vł ab inteſtato. folio. lxxxiij. colnmna. iiij.

Inteſtati clauſula q̊t et quibus modis locum habeat. fo. lxxxiij. columna. iij.

Inuẽtarij confectio an ſit neceſſaria de iure canonico. fo. l. columna. iiij.

Iudex an debeat ĩpendere officiũ ſuũ nõ imploratum. fo. lxvi. columna. ij.

Iudiciũ pro diſcretiõe ponitur. folio. ij. colũna. iij

Iudiciuz teſtatoris mł̃tis modis ſubuertitur. fo. i. columna. ij.

UVA. BHSC. IyR_223

Jus accreſcēdi hꝫ locū in donatiōe cā mortis/ ⁊ nō i ꝯctib⁹. f. lxxxiij. c. iij
Jus ciuile nō ſēp ē ſeruādū i foro penitentiali. folio. l. colum. iiij.
LEgatū quid ſit. folio vj. co. iiij.
Legatū an ⁊ qñ transeat ad ſubſtitutū / ꝯiūctū vel heredē cū ſuo onere. fo. vij. columna. j.
Legatū debiti creditori factū quādo valeat. folio viij. colum. iiij.
Legatū factū eccl'ie an dicatur factū ꝯiuncte pſone. fo. viij. co. iij.
Legatū factū icerte pſone qñ valeat. fo. vij. co. iij.
Legatū qñ ſit q̄ſi caducū. fo. vij. co. ij.
Legatū qñ ſit caducū. ibi.
Legatū rei aliene an debeat̃ de iure canonico. folio viij. columna. iij.
Legatū rei nōdū exiſtētis in rerū natura nō eſt cōditiōale. fo. viij. co. iiij.
Legatū relictū a legatario nō expreſſa pſona cui an valeat. fo. vij. co. iiij.
Legati ſeruitutū realiū dies q̄ ad trāſmiſſionem cedit a morte teſtatoris. fol. vij. colum. j.
Legata debēt̃ ſine aditiōe hereditatꝫ qñ teſtator phibuit detrahi falcidiã. folio. xlix. columna. ij.
Legata / fideicōmiſſa / aut ſubſtitutiones / nemo cogit̃ facere. fo. v. co. iiij.
Legata nō debent̃ niſi deducto ere alieno. fo. ix. colum. iiij.
Legata qñ cōſeruētur teſtamento rupto ex preteritione poſthumi aut iam na i folio. xv. columna. iij.
Legata relicta in min⁹ ſolēni voluntate an teneat̃ ſoluere heres in foro conſcientie. fo. lxij. col. ij.
Legatarius an ⁊ qñ poſſit eē teſtꝫ i teſtō. fo. xj. c. iij.
Legatari⁹ decedēs poſt mortē teſtatorꝫ ēt añ aditā hereditatē trāſmittit legatum. folio. vij. columna. j.
Legatari⁹ non dꝫ ꝓpa auctoritate legatū ocupare fo. vj. columna. iiij.
Legatarij perſona debꝫ eē certa. fo. vij. col. ij.
Legare pōt teſtator rē heredis ſicut ꝓpriã. folio viij. columna. iij.
Legare q̄s poſſit. folio vij. columna. ij.
Legari cui poſſit. f. vij. c. ij.
Legari pōt factum. folio. viij. colūna. iiij.
Legari quales res poſſint. fol'. vij. columna. iiij.
Legari que res non poſſint. fo. ix. colum. ij.
Legari quō poſſit aliena res. fo. viij. col. ij.
Legitima an poſſit conſuetudine tolli vl' minui. folio. xix. col. iij.
Legitima filiorum que ſit. fo. xviij. colum. iiij.
Legitima parētū an ſit hodie aucta ſicut filiorū. folio. xxij. colum. iij.
Legitiã p q̄s debeat filijs ſuppleri. fo. xix. c. iiij.
Legitimã an parēs hodie habere debeat neceſſario iur̃ inſtōnis. f. xxij. c. iij.
Legitimã aut ei⁹ ſupplemētū petēdi ius q̄ꝰ tpe finiatur. fo. xix. colum. iiij.
Legitimã iur̃ nature debitā an poſſit phibere teſtator. fo. l. columna. ij.
Legitimã q̄re hēt debeat hodie filius iure inſtitutionis. folio. xviij. colum. iij
Lex fina. C. de natu. libe. an ſit hodie correcta. folio. xcij. columna. i.
Lex ſemper certa eſt d' euētu. folio. xliij. colum. ij
Libell⁹ an dari debeat qñ petit̃ teſtamentū publicari. fo. lxxv. columna. iiij.
Liberorū legitimorum tm̃ / duo ſūt gña. f. xvi. c. iij
Liberorꝫ ſpēs. f. xiij. c. iij
Liberis exiſtētib⁹ nō cogitur quis de aſcendentib⁹ facere mentionē in ſuo teſtamento. folio. xiij. columna. ij.
Liberatō relicta tutori an ꝯprehendat dolū eius / et res teſtatoris apud ipm tutorē exiſtentes. fo. lxxij. columna. iiij.
Liberi vſq; in infinitū i ſucceſſiōe parentū ab iteſtato ceteris preferuntur. folio. lxxxvi. columna. iij.
Luxuria nō āpli⁹ caſtitate habebit. fo. liij. co. iij.
MAndatū qñ q̄s ſuſcipere videatur. folio lxvij. columna. ij.
Mater aliqñ puat̃ ſucceſſione filij ſui ab inteſtato decedētꝫ. f. lxxxvij. c. iij.
Mater an poſſit pterīri in tabulis exemplaribus folio. xxxvij. columna. iij.
Mater illuſtris an ſuccedat ab iteſtato vulgo q̄ſito filio. fo. xci. colum. ij.
Mater vel auia data tutrix in teſtamēto an dicat̃ teſtamētaria. folio. liij. co. i
Mat̃ vel auia data tutrix q̄d neceſſe habeat facere añ aſſumptionem tutele folio. liij. columna. ij.

UVA. BHSC. IyR_223

Mater vt ꝓpter tutorē nō poſtulatum priuet a ſucceſſione filij ab inteſtato multa requirūtur. folio lxxxvij.columna.iiij.
Mentis ſane quilibet pſumit. fol. vj. colum .iij.
Milites noſtri tēporis non habent priuilegia antiq̄tus conceſſa. fol.xxxix. columna.iij.
Monachus et quilibet regularis teſtari non pn̄t fo.iij.columna .j.
Monacho herede inſtituto et repudiante an monaſterium hereditatem adire poterit.fo .xxvij. columna.j.
Mulier nubens intra tempus luctus an hodie incurat penas legales.fo lio.xxiij.colum.ij.
Mulier poteſt eſſe teſtis in codicillis. folio .lxxix. columna.iij.
Naturales quib⁹ modis legitimentur.folio.xxj.columna.iij.
Neceſſarius heres quis ſit fo.xij.columna.iiij.
Nepos preteritus quādo rumpat teſtamentū.fo. xvj.columna.ij.
Nepotis aut neptis mētionem an et quando q̄s facere debeat in ſuo teſtamēto.fol.xvj.colūna.j.
Nepotes fratris vel ſororis an ſimul cū aſcēdentibus aut fratribus defuncte pſone ab inteſtato ſuccedant.fo .lxxxix. columna.ij.
Nepotes naturales an ſuccedant auo ab iteſtato. fo.xcj.columna.iiij.
Nepotes quemadmodum ad aui ſucceſſionē ab iteſtato vocentur .folio lxxxvj.columna.iiij.
Nuptie ſecūde que dicant. fol. xxiiij.columna .iij.
Obliqua vba que ſint folio.xliij.colū.iij.
Obſides teſtari nō poſſunt fo.iij.columna.iiij.
Officium ſuum non debet alicui eſſe dānoſum.fo. lxxvij.columna.iiij.
Onerare eatenus quis poteſt quaten⁹ honoratur. fo.vij.col.iiij.
Ordo in teſtamēto ſeruandus.fo.vj.col.ij.
Ordo q̄d ſit.fol.vj.col.ij.
Ordinis omiſſio quando vitiat. fol.vj.columna.ij.
Parentes ad ſcḋa vota tranſeuntes quemadmodū liberis ſuis ab inteſtato ſuccedant.fol. lxxxvij.columna.iiij.
Parentes preteriti vel exheredati a liberis q̄bus vijs rumpāt teſtamentum.fo.xxij.columna.j.
Parētes queadmodū liberis ſuccedāt.fo.lxxxvj. columna.iiij.
Partitionis quis ſit effectus.fo.x.columna.ij.
Pater an excludat auum maternum/⁊ econtra in ſucceſſione filij ab iteſtato.fo.lxxxvij.col.i.
Pater et mater an ſemper equaliter ſuccedāt filijs ab inteſtato.fol.lxxxvij. colum.ij.
Patria poteſtas an ⁊ quādo curetur in his q̄ ſunt publici iuris. fol.lxxxij. columna prima.
Patria poteſtas matrimonio nō ſoluitur.fo.xiij. columna.i.
Patrie poteſtatis et emācipationis differētia nō eſt penitus ſublata.folio.xiij.columna.iiij.
Patrimonij ſui vires an ſcire quis preſumatur.folio.li.columna.i.
Pauperib⁹ erogare an ſufficiat male ablata.folio lxiij.columna.ij.
Peregrini teſtari pn̄t corā duobus teſtibus.folio.xc.columna.ij.
Philoſophie virtus in curioſa operatiōe conſiſtit folio. lxiij. columna.iij.
Poſthumus q̄bus modis et q̄s dicat.fo.xv.col.i.
Poſthumus vt rūpat teſtamentū que requirātur. folio.xv.columna.ij.
Poſthum⁹ p̄terit⁹ a matre aliq̄n nō rūpit teſtamentum folio.xv.colūna.ij.
Poſteriori volūtati quemadmodum per priorem derogetur. fo.lvi. col.i.
Preceptum teſtatoris precipientis filijs et heredibus ſuis ſimul et cōcorditer habitare/⁊ ad diuiſionem nō venire an valeat:et quid operet.fol. lvij.columna.ij.
Preceptū teſtatoris factū heredib⁹ ne diuidant an valeat.fo.lvij.col.iij.
Preterire q̄d ſit.fol.xviij. columna.ij.
Preteritio facta cū cā an eq̄paret exheredationi fo.lxx.columna.ij.
Prodigus cui iterdicta ē adminiſtratio bonoꝝ teſtari nō pōt.fo.ij.co.iiij.
Profeſſi ordinē ſancti frāciſci nō ſūt capaces ſucceſſionū.fol.xiij.co.ij.
Profeſſionē faciēs itra annuꝫ obligat ad obſeruā

UVA. BHSC. IyR_223

tiã regularẽ.fo.i ij.co.ij.
Prohemium quare ponit.fo.v.colũna.iiij.
Prohemiũ ẽz Ambroſiũ calepinum quid ſit. fol. vj.columna.iij.
Prohemiũ vnde dicat fo.vj.columna.ij.
Publicatio teſtamenti ſine ſcriptis qualiter fiat. fo.lxxv.colũna.ij.
Querele ĩofficioſi teſtamẽti quãdo locus ſit.fol.xv.columna.iiij.
Regula ſi vinco vincẽtem te te ꝛc. aliqñ fallit fol.xc.colũna. iij.
Relictũ ad piaſ cauſas qđ dicatur.fo.lj.col.iij.
Relictum ad pias cauſas ſi nõ poteſt deputari ad vſum deſtinatũ/an efficietur caducum.folio.lxv.columna.j.
Relicta ad pias cauſaſ valent coram duobus teſtibus.fol.xxiij.colum.ij.
Relinquo/an ꝛ quãdo operetur inſtitutionem.fo.xviij.columna.iij.
Saltem quid ĩportet. fo.lx.colũna. iiij.
Sapiẽs ad oẽm incurſum debet eſſe munitus.folio.lviij.colũna.j.
Scripture publice q̃re fiant in teſtamẽtis/ꝛ i alijs actib⁹.fo.lxxv.co.ij.
Solẽnitas iur̃ ciuilis circa numeꝝ teſtiũ ad teſtamentũ adhibendoꝝ / an ſit ſublata per ius canonicũ. fol.lxj.col.iiij.
Solẽnitates iur̃ ciuil̃ circa teſtamẽta/ an poſſint de conſuetudine remitti. fol.lxij.colũna.ij.
Spuriũ an aliq̃ mõ legitimari poſſint.fo.xxj.co.iij.
Spurij an ſint alẽdi a parẽtib⁹.fo.xxj.colum.ij.
Spuriũ q̃ ſit.f.xx.co.iiij
Spurio qb⁹ modis relinq̃ poſſit.fo.xxj.colũ.ij.
Spurio relictũ an debeat eẽ fiſci.fo.xxj.co.ij.
Stipulatio rei cui⁹ nõ eſt cõmertiũ nõ valet/nec debetur rei eſtimatio. fol. ix.columna.iiij.
Subſtitutus an pferat inſtituto repudiãti bo.poſ. ẽm ta.ꝛ volenti venire de iure ciuili.fo.xxix. co. iij.
Subſtitut⁹ an pferat iſtituto q̃ nõ põt eſſe heres eo mõ q̃ teſtator voluit/ſed alio.fo.xxvij.colũ.iiij.
Subſtitut⁹ an pferat fiſco in caſu q̃ heres eſt indignus.fo.xxvij.co.iij.
Subſtitut⁹ ꝛ inſtitutus an et qb⁹ caſib⁹ ſimul veniant.fo.xxvij.co.iiij.
Subſtitut⁹ pupilariter ventri/vẽtre nõ nato an admittat ex tacita vulgari.folio.xxviij.columna.ij.
Subſtitut⁹ vulgarit̃ an pferat fideicõmiſſario vniuerſali.fo.xxvij.co.iij.
Subſtitut⁹ vulgarit̃ an preferatur heredi heredis habenti ius deliberãdi.fo. xxvj.columna.iiij.
Subſtitut⁹ vulgariter excluditur p partẽ adeũtẽ filio fami. repudiante. fol. xxvj.columna.iiij.
Subſtitut⁹ vulgarit̃ an veniat etiã ad plegata. fo. xxviij.columna.iiij.
Subſtitut⁹ vulgariter an admittatur herede q̃ ſemel adijt abſtinente p bñficium in i͂tegrum reſtitu.fo. xxix.columna.j.
Subſtituti inuicẽ an et qñ videant h̃re eaſdẽ ptes i ſubſtitutione q̃s hñt i iſtitutione.fo.xlvij.co.iij.
Subſtitutio qd ſit.fo. xxiiij.columna.iiij.
Subſtitutio vñ dicatur fo.xxiiij.columna.iiij.
Subſtitõ breuiloq̃ aliqñ cõtinet tacitã pupillarẽ fo.xlvij.co.iij.
Subſtitutio breuiloq̃ fctã duob⁹ filijs quoꝝ alt̃ ẽ impubes/alter mẽte capt⁹ an contineat pupillarem ꝛ exẽplarem.ibidem.
Subſtitutõ breuiloqua an ſit per ſe ſubſtitutio. fo. xlviij.columna.j.
Subſtitutõ breuiloqua ꝛ cõpendioſa an cõplectãtur ſubſtitutiões expreſſas fo.xxvj.columna.i.
Subſtitutio breuiloq̃ q̃re dicatur breuiloqua. fo. xlv.columna.j.
Subſtitutio breuiloq̃ ꝛ cõpẽdioſa an ptineãt.ſubſtitutiones tacitas.folio xlv.columna.iij.
Subſtitutio breuiloq̃ q̃re dicat reciproca .ibidem.
Subſtitutõ breuiloq̃ q̃t ꝛ quas ſubſtitutiones ptineat.ibidem.
Subſtitutõ breuiloqua an ꝛ qñ ptineat ſubſtitutiones i par̃ nũeri.f.xlvj.co.j
Subſtitutõ breuiloqua fctã trib⁹ quoꝝ duo ſunt i puberes et in ptãte/ terti⁹ vero non/an contineat pupillarem inter ĩpuberes in ptãte exiſtentes.ibidem.
Subſtitutio compẽdioſa an p ſe ſit ſubſtitutio fo.xliiij.columna.iiij.
Subſtitutio compẽdioſa ꝯcepta hoc mõ ſi An. quandocunq̃ deceſſerit ſi=

UVA. BHSC. IyR_223

ne liberꝫ Frā.ſit heres/an
ſit ſemper fideicommiſſa=
ria.folio.xliij.columna.iij.
Subſtitutio cōpēdioſa
facta per vbuꝫ cōmune an
contineat vulgarem. folio
xliij.columna.ij.
Subſtitutio compēdio
ſa hoc modo cōcepta An.
filium meū michi heredem
inſtituo/verū ſi qñcūq₃ de=
ceſſerit Fran.ſit heres/an
poſt pubertatem penitus
expiret.folio.xlij.colum.i.
Subſtitutio compen=
dioſa quare dicatur cōpen
dioſa.fo.xxxix.colum.iiij.
Subſtitutio cōpendio=
ſa ⁊ breuiloqua quō differ=
rant.folio.xl.columna.i.
Subſtitutio cōpendio
ſa que ſit.folio.xl.colum.i.
Subſtitutio directa q̄
ſit.folio.xxv.columna.i.
Subſtitutō exēplaris
a q̄ ⁊ cui fieri poſſit. folio.
xxxiij.columna.iiij.
Subſtitutio exēplaris
quare dicatur exemplaris
folio.xxxiij.columna.iiij.
Subſtitutio exēplaris
in quibus differat a pupil
lari.fo.xxxiij.colūna.iiij.
Subſtitutio exēplaris
qb⁹ liberꝫ fiat.fo.xxxv.c.i.
Subſtitutio exēplaris
an poſſit fieri patri furioſo
p filiū.fo.xxxv.colum.iij.
Subſtitutio exēplaris
an poſſet fieri ipuberi mē
te capto.folio.xxxv.co.iiij
Subſtitutio exemplarꝫ
an requirat filiū eē in pote
ſtate.fo.xxxvi.columna.i.
Subſtitutio exēplaris
an poſſit fieri a matre que
tranſiuit ad ſecunda vota.
ibidem.
Subſtitutio exēplaris
an requirat filium fieri ſui
iuris per mortem teſtantis
folio.xxxvi.columna.ij.
Subſtitutio exēplaris
an poſſit fieri non inſtituto
nec exheredato.fo.xxxvi.
columna.iij.
Subſtitutio exemplarꝫ
an valeat filio īſtituto i mi=
nori q̄ꝫ legitima.fo.xxxvi.
columna.iiij.
Subſtitutio exēplaris
an requirat hereditatꝫ adi
tionem.folio.xxxvi.co.iiij.
Subſtitutio exemplarꝫ
an poſſit fieri ſurdo ⁊ mu=
to.fo.xxxvij.columna.ij.
Subſtitutio exēplaris
expreſſa in vnū caſum/an
porrigat ad alium non ex=
preſſum.fo.xxxvij.col.iij.
Subſtitutio exēplaris
reqrens q deficiētib⁹ dſcē
dentibus ſubſtituant frēs/
de quibus hoc intelligatur
fo.xxxviij.columna.i.
Subſtitutio exēplaris
ad que bōa trahatur.folio
xxxviij.columna.ij.
Subſtitutio exēplaris
qlr finiat.fo.xxxviij.c.iiij
Subſtitutio exēplaris
an maneat ſi furioſus q̄ ſe=
mel ad ſanam mentem ve
nit recidat in furorem.
fo.xxxix.columna.i.
Subſtitutio exēplaris
an finiat ex defectu ei⁹ cui
facta eſt.folio.xxxix.co.ij.
Subſtitutō iſta/ſi fili⁹
meus qñcunq₃ deceſſerit
Frā.ſubſtituo/an ſit omni
tpe fideicommiſſaria.folio
xlij.columna.iiij.
Subſtitutio non egre=
ditur pſonaꝫ ſubſtituti.fo.
xli.columna.iiij.
Subſtitutio pupillaris
an euaneſcat teſtamēto ru=
pto p q̄relā/vel p contra ta
bulas.folio.xxxij.colū.ij.
Subſtitutio pupillaris
an ꝯualeſcat filio preterito
approbante teſtamentum.
folio.xxxij.columna.iij.
Subſtitutio pupillaris
an ꝯfirmet p exiſtentiā ſui
heredis.folio.xxxiij.co.iij.
Subſtitutio pupillaris
an poſſit fieri puberi nō va
lenti teſtari propter prohi=
bitionem ſtatuti.ibidem.
Subſtitutio pupillaris
an ꝯſeruet p autē.ex cā.C.
de libe.ptē.fo.xxxij.colū.i.
Subſtitutio pupillaris
cōtēta ſub breuiloq̄ exclu=
dit matrem.fo.xlv.col.i.
Subſtitutio pupillaris
eſt fauor pupilli.f.xxx.c.iij
Subſtitutio pupillaris
excludit omnes venientes
ab inteſtato.ibidem.
Subſtitutio pupillaris
expreſſa que ſit ibidem.
Subſtitutio pupillaris
facta puberi an trahat ad
fideicōmiſſum.fo.xxxi.c.iij
Subſtitutio pupillaris
facta exnco mutat in vul=
garē.fo.xxxi.columna.iiij.
Subſtitutio pupillarꝫ
facta filio naturali poſtea
legitimato an valeat.folio
xxxij.columna prima.
Subſtitutio pupillaris
facta maiori vel extraneo
continet tacitam vulgareꝫ
folio.xxix.columna.iiij.
Subſtitutō pupillaris
fctā extraneo an trahat ad
fideicōmiſſuꝫ.fo.xxxi.co.ij
Subſtitutō pupillaris
qre dicat pupillaris.ibidē
Subſtitutio pupillaris
qñ et qb⁹ modis euaneſcat
fo.xxx.columna.iiij.
Subſtitō pupillarꝫ taci

UVA. BHSC. IyR_223

ta que ſit. folio. xxx. colū. ij.

Subſtitutio pupillaris an fieri poſſit. fo. xxx. co. i.

Subſtitutō pupillarꝫ vt valeat/ octo requirit. folio xxxi. columna. i.

Subſtitutō pupillarꝫ tacita an excludat patrem/ auiam/ aut fratrem. folio xxxiij. columna. iiij.

Subſtitutō pupillarꝫ tacita in quibus caſibus excludat matrē. folio. xxxiiij. columna. i.

Subſtitutō/ ſi heres nō erit quot caſus compꝛehēdat. folio. xxvi. colūna. ij.

Subſtitō/ vos īuicem ſubſtituo/ an contineat fideicōmiſſariā. fo. xlvij. co. i

Subſtitutō vulgarꝫ ad q̄d fuit īuēta. fo. lxx. co. iij.

Subſtitutō vulgarꝫ an impediatur ꝑ exiſtētiaꝫ ſui heredis. folio. xxix. colū. ij.

Subſtitutio vulgarꝫ expſſa ꝯtinēs tacitā pupillarē/ an trahaꝫ ad bona pupilli. fo. xxviij. columna. iij.

Subſtitutō vulgarꝫ expſſa ī vnū caſum an admittaꝫ ꝯ matrē ī caſum tacitū fo. xxviij. columna. iiij.

Subſtitutō vulgarꝫ expſſa an cōtineat exēplareꝫ tacitā. fo. xxxvij. colum. i.

Subſtitutō pupillaris expſſa an ꝯtineat exēplarē tacitā. fo. xxxvij. colūna. ij.

Subſtitutō vulgarꝫ expſſa q̄ ſit. fo. xxv. colum. ij.

Subſtitutio vulgarꝫ facta in vnū caſum an poꝛrigaꝫ ad aliū. fo. xxvi. co. iij.

Subſtitutio vulgaris facta pluribus an extingatur aditione vnius. folio. xxix. columna. i.

Subſtitutio vulgaris facta/ ſi heres nō erit/ quō ītelligatur. fo. xxix. colū. iij

Subſtitutio vulgarꝫ oīno tacita q̄ ſit. fo. xxvi. co. ij

Subſtitutio vulgaris q̄re dicaꝫ vulgaris. fo. xxv. columna. iij.

Subſtitutio vulgaris quō extiguaꝫ. f. xxviij. c. iiij

Subſtitutio vulgarꝫ tacita cōtenta ſub expſſa pupillari. an habeat locū matre exiſtente in medio. fo. xxviij. columna. iij.

Subſtitutō vulgarꝫ tacita cōtēta in expſſa pupillari/ an expiret pupillari extincta. fo. xxix. colūna. iij.

Subſtitutō vulgarꝫ tacita q̄ ſit. fo. xxv. colūna. ij.

Subſtitutionis cōpendioſe q̄ ſit foꝛma. fo. xxxix. columna. iij.

Subſtitutiōis directe diuiſio. fo. xxv. columna. i.

Subſtitutiōis vulgarꝫ diuiſio. fo. xxv. colūna. ij.

Subſtōnis vulgaris diffinitio. folio. xxv. colū. iiij.

Subſtitutionis vulgaris quot ſint ſpecies. folio xxv. columna. iij.

Subſtitutionis vulgarꝫ quot et qui ſint effectꝰ. fo. xxvi. columna. iij.

Subſtitutioni vulgari an ſit locus ſi inſtitutus viuo teſtatoꝛe moꝛiatur. fo. xxviij. columna. i.

Subſtitutionē exēplarē faciēs an debeat ſibi neceſſario facere teſtamentū folio. xxxvi. columna. iij.

Subſtitutionē pupillarem faciens an debeat neceſſario ſibi pꝛimum teſtamentuꝫ facere. folio. xxxij columna. iij.

Subſtitutionū diuiſio. folio. xxiiij. columna. iiij.

Subſtitui pupillariter an poſſit nō īſtituto nec exheredato. folio. xxxij. co. i.

Subſtituit exēplariter pater vnum et mater alterum vter pꝛeferatur. folio xxxviij. columna. iij.

Succeſſio ab inteſtato vſqꝫ ad quotū gradum deferatur. fo. lxxxix. colū. iij.

Succeſſio in ſtirpes q̄n ſit. fo. xij. columna. iiij

Succeſſio ꝑ capita quādo ſit. folio. xij. columna. iij

Sui et neceſſarij heredes qui ſint. fo. xij. colū. iiij

Sui heredes. exiſtentia an et quādo locum habeat fo. xxxiij. columna. i.

Sui heredis exiſtentie vires an eneruet bñficium pꝛetoꝛis. fo. xxxiij. colū. ij.

Tabellio captꝰ quid faciat. fo. iiij. co. iij.

Tabule teſtamenti an pꝛobent anteqꝫ coꝛā iudice publiceꝫ. fo. lxxv. co. iiij.

Teſtatoꝛ an debeat neceſſario ſe ſubſcribere in teſtamēto ſuo in ſcriptis. fo. lxxvij. columna. i.

Teſtatoꝛ falcidiā ꝓhibere poteſt. fo. xlviij. co. iij.

Teſtatoꝛ mādauit. c. diſtribui pꝛo male ablatis q̄ non aſcendunt ad tantam ſummam/ quid fiet de reſiduo. folio. lxiiij. columna. ij

Teſtatoꝛ queādmoduꝫ poſſit legata relinquere. fo. xlviij. columna. iij.

Teſtatoꝛ q̄ iurauit poſtea non mutare teſtamentū an poſſit poſtea illud mutare. folio. lvi. columna. iiij.

Teſtari an quis poſſit poſt religionis ingreſſum. folio. iij. columna. ij.

Teſtari nemo cogitur.
folio.iiij.columna.iij.
Teſtari volens ſecure
quõ dicet.fo.lix.colũna.ij.
Teſtamentum ab initio
non legitime factũ dꝫ pluri
bus modis.fo.lxij.colũ.i.
Teſtamentuʒ ab initio
legitime factum quibꝰ mo=
dis rumpatur? folio.lxij.
columna.ij.
Teſtamẽtũ an ꝛ qñ va=
leat ſi ne heredis inſtitutio
ne.folio.xxij.columna.iiij.
Teſtamentũ an ſit ipſo
iure nullum / vel an rũpaꝫ
per contra tabulas/vel per
querelam quid referat.fo.
xviij.columna.i.
Teſtamentum ceci qua
re dicatur nuncupatiuum.
folio.lxxiiij.columna.i.
Teſtamentum debet to
tius patrimonij diſpoſitio=
nem habere.folio.v.colũ.i.
Teſtamentũ et codicil=
li in quibus conueniant.fo.
lxxix.columna.iiij.
Teſtamentũ faciens tẽ
poꝛe peſtis an debeat obſer
uare ſolennitates iuris cõ=
munis.folio.lx.columna
iij.
Teſtamentum factum
inter liberos valet in minꝰ
ſolenni voluntate.folio.lx.
columna.iiij.
Teſtamentum faciens
poſt codicillos an dẽat ne=
ceſſario facere mentionem
de codicillis/vel ecõtra.fo.
lxxx.columna.iij.
Teſtamentũ in ſcriptis
conditũ quot teſtes requi=
rat? folio.lxi.columna.i.
Teſtamentũ in ſcriptis
quomodo ſcribendum ſit?
folio.lxxvi.columna.ij.
Teſtamentũ in ſcriptis
non eſt neceſſarium teſtibꝰ
patefieri.folio.v.colũ.iij.
Teſtamẽtũ nõ valẽs rõe
voluntatis ĩperfecte an et
quando ſuſtẽtetur per clau
ſulam/ſi non valet.ꝛc.folio
lviij.columna.iiij.
Teſtamentum nuncu=
patiuum quot teſtes requi
rat.folio.lx.columna.ij.
Teſtamentuʒ nuncupa
tiuum quare dicatur ſine
ſcriptis.folio.lxxv.colũ.i.
Teſtamentum publica=
tum per iudicem an faciat
fidem.folio.lxxv.colũ.iij.
Teſtamentuʒ quare va
leat.folio.i.columna.iiij.
Teſtamentum quẽad=
modũ edẽdũ ſit heredi aut
legatario.fo.lxxvij.co.ij.
Teſtm̃ qd ſit.f.iiij.c.iij
Teſtamẽtũ ruptũ agna
tione poſthumi an cõſerue
tur vigoꝛe clauſule ſi nõ va
let vt teſtamẽtũ.fo.lix.co.i.
Teſtamentũ ruptum p̄
teritione poſthumi poſtea
decedentis quando recon=
ualeſcat.folio.lxij.colũ.iij.
Teſtamẽtũ ruptũ p̄te=
ritione iã nati poſtea dece=
dẽtis qñ recõualeſcat.ibidẽ
Teſtamẽtũ ſcd̃ʒ an re=
q̊rat ſpãlẽ reuocationẽ pꝛi
oꝛis in quo erãt verba de=
rogatoꝛia.fo.lvi.colũ.iij.
Teſtamentũ vñ appel=
latuʒ eſt.folio.v.colũna.ij.
Teſtamẽti faciẽdi ius
qui non hñt.fo.ij.colum.i.
Teſtamentoꝛum diui=
ſio.folio.v.columna.ij.
Teſtandi facultas quẽ=
admodum ſit conceſſa.fo.
i.columna.iij.
Teſtes in teſtamento q̊
adhiberi poſſint.fo.lxi.c.i.
Teſtes ĩ iſtrumẽto ſcri
pti an pꝛeſumãtur rogati.
ibidem.
Teſtes teſtamẽtarij de
bẽt eſſe rogati.fo.lxi.co.iij
Teſte negante ſuũ ſigil
lũ an dubiteꝫ de viribus te
ſtamenti.folio.lxxviij.co=
lumna.i.
Trebellianica an ceſſet
in relictis ad pias cauſas.
folio.li.columna.iij.
Trebellianicam an per
dat heres non faciens inuẽ
tarium.folio.l.columna.ij.
Trebellianicam an poſ
ſit ꝓhibere teſtatoꝛ.fo.l.c.i
Tutoꝛ ã poſſit dari ſub
conditione.fo.liij.colũ.iij.
Tutoꝛ datus ab extra=
neo an ſit confirmandus.
folio.lv.columna.ij.
Tutoꝛ datus filio emã
cipato:item datus filio na
turali tm̃:itẽ ẽt datꝰ a ma=
tre/an ſit ĩdifferenter con=
firmandus.fo.lv.colũna.i.
Tutoꝛ teſtamẽto datꝰ
et a iudice confirmatus an
ſit teſtamentarius.folio
liiij.columna.iij.
Tutoꝛ vel curatoꝛ an
poſſit res pupilli vel adulti
attingere non confecto in=
uẽtario.folio.lv.colũna.iij
Tutorꝫ datio an valeat
hodie in minus ſolenni vo=
luntate.folio.lij.colum.iiij
Tutoꝛes teſtamentarij
gaudẽt multis pꝛiuilegijs
folio.liiij.columna.i.
Tutele adminiſtratio=
nem que pꝛecedere debeãt
folio.lv.columna.iij.
VEl/qñ ſumatur ꝓ ſal
tẽ.fo.lix.col.iiij.
Verbũ quod poteſt re=
periri in pꝛeterito et futu=
ro interpꝛetatur ſm̃ accidẽ
tiã facti.folio.xlij.colũ.i ij.

UVA. BHSC. IyR_223

Ultima volũtas cadẽs a iure teſtamẽti quãdo poſſit in ius codicillorum reſurgere vigore huius clauſule ſi non valet teſtamentũ.⁊c̃. folio.lviij.columna.ij.
Ultima voluntas licet iuramento firmata mutabilis eſt.fol.iiij.col.iiij.
Ultime volũtatis quadruplex eſt ſpecies.folio.i. columna.iij.
Voluntas vltima non valens vt teſtamentuz propter defectuz ſolemnitatis an ⁊ quando valeat vt codicillus:'fo.lx.col.i.
Voluntas vltima deficiens iure teſtamenti/⁊ valens iure codicillorũ quos effectus habeat:'folio.lviij. columna.iij.
Uſus cõmunis loquendi in ſtatutis exorbitantibꝰ an habeat vim proprij nominis.fol.lxxxvi.col.i.
Uſus cõmunis loquendi prefertur proprie ſignificationi.fol.lxxxv.col.i.
Uſuſfructus aduentitiorũ non extinguit morte filij.fo.lxxxvij.col.iij.
Uſumfructuz aduentitiorum in quibꝰ caſibus nõ habeat pater. folio.lxxxix. columna.ij.
Uulgaris quot modis dicatur.fo.xxv.colum.iiij.
Uxor an teneatur ſequi maritũ peregrinãtẽ. folio xiiij.colum.i.
Uxor quẽadmoduz eſt in poteſtate mariti.fo.xiiij. columna.i.

Finis tabule materiarũ.

Tabula Rubricarũ i hoc opere cõtentar ſcdm ordinẽ alphabeticũ ſtudioſe collecta

De
Breuiloq̃ ſeu reciproca ſubſtitutione. fol. xlv.colum.j.
Clauſule finalis effectu.fol.lviij.col.i.
Codicillis ⁊ quid ſit codicillꝰ/quis codicillari poſſit:⁊ qñ poſſint fieri codicilli.fo.lxxviij.col.ij.
Compendioſa ſubſtitutione.fol.xxxix.col.iij.
Documentis quibuſdam aureis ⁊ notabilibus circa magis aſſiduas ſubſtitutiones. folio.lxxi. columna.ij.
Exemplari ſubſtitutione.folio. xxxiij.columna.iij.
Exheredationum formis.fol.lxx.col.i.
Extraneis ⁊ voluntarie inſtituendis.fo.xxij.co.iiij:
Falcidie detractionis a teſtatore facta prohibitione.fo.xlviij.col.iij.
Filijs legitimis ⁊ naturalibus poſthumis.fol.xv. columna.i.
Forma breuiloque ſeu reciproce ſubſtitutionis.folio.lxxi.col.ij.
Fořa codicilli facti poſt teſtamentũ.fo.lxxx.col.i.
Fořa codicilli facti poſt teſtamentum et poſt alium vel alios codicillos.folio lxxx.columna.iij.
Forma codicillorum factorum ante teſtamentũ:vel factorũ nullo ante vel poſt condito teſtamento. folio lxxx.colum.i.
Forma donationis cauſa mortis facte p obligationẽ ab hoĩe ſano quã donul

UVA. BHSC. IyR_223

lum inſtans erat mortis pe
riculum.fo.lxxxiij.co.iiij.

De
Forma exẽplaris ſubſti-
tutionis.fol.lxx.col.iiij.
Forma iſtitutionis poſthu-
morum.fol.lxix.col.ij.
Forma inſtitutionũ ex-
traneorum heredum.folio
lxix.columna.iij.
Forma mortis cã dona
tionis per traditionez facte
metu mortis pxime vel im
minentis. folio.lxxxiij. co-
lumna.iiij.
Forma mortis cã dona
tionis facte a filiofa.lãguẽ-
te et de dando et tradendo
poſt mortem ſe obligante.
folio.lxxxiiij.col.i.
Forma prohibitiõis de
trahendi falcidiã de legatis
fol.lxxij.col.i.
Forma teſtamẽti a ceco
conditi ſiue facti.fol.lxxiiij.
columna.i.
Forma verborum p que
teſtamẽtis precedẽtib⁹ ⁊ ſe-
quentibus derogatur.folio
lxxiij.colum.i
Formis alienationis p-
hibite a teſtatore alicui⁹ rei
folio.lxxij.col.ij.

De
Formis cõpẽdioſe ſub
ſtitutionis ⁊ fideicommiſſa
rie.folio.lxxi.col.i.
Formis inſtitutionũ libe
rorũ.fol.lxviij.col.iij.
Formis inſtitutionum
aſcendentiũ noſtrorum.fol.
lxix.colum.iij.
Formis legati p ſuffra
gio anime circa opera pieta
tis.fol.lxiiij.colum.iij.
Formis legatorum reli-
ctorum cõſideratione cõſan
guinitatis/vl affinitatis/vl
amicitie temporalis.folio
lxvij.colum.iij.
Formis legatoꝝ relictoꝝ
vxorib⁹.fol.lxviij.col.i.

De
Formis legatorum q̃ pro
reſtitutione illicite acquiſito
rum relinquuntur.fo.lxiij.
columna.iij.
Formis ordinãdorum cõ
miſſariorum. folio.lxv.co-
lumna.ij.
Formis pupillaris ſub-
ſtitutionis.fol.lxx.colũ.iiij.
Formis vulgaris ſubſti
tutionis.fol.lxx.col.ij.
Formanda clauſula fina
li in ſexto et vltimo capitu-
lo teſtamẽti.fol.lxxiij.co.iij
Formandis diſpoſitio-
nibus circa tutores quibus
pupillis inſtitutis heredib⁹
prouidetur.fol.lxxij.col.iiij.
HEredis inſtitutio i qua
vltima voluntate qui-
bus verbis/ et qualiter fiat
folio.x.colum.iij.

De
Heredũ qualitate ⁊ dif
ferentia.fo.xij.colum.iiij.
His que ſunt i teſtamẽ-
to ceci ſpãliter obſeruanda
fol.lxxiij.col.iiij.
IAlis qui omnino inſti-
tui vel exheredari de-
bent.fol.xiij.col.i.
In quibus differant et
conueniant teſtamenta ⁊ co
dicilli.folio.lxxviij.col.iiij.

De
Inſtitutione parentum
ſeu aſcendẽtiũ.fo.xxi.c.iiij.
Inſtitutionib⁹ heredũ:⁊
quid ſit hereditas:⁊ in quot
et quas partes diuidatur:⁊
quid ſit heredem inſtituere.
folio.x.col.i.
LEgatis/⁊ quid ſit lega
tũ/quis legare / cui le-
gari poſſit/ et in qua vltima
voluntate/⁊ qualiter relin-
quatur legatum.folio.vi.co
lumna.iiij.
Legitimis tantũ liberis
de quibuſdem documen-

UVA. BHSC. IyR_223

tis circa inſtuendos liberos folio.xvi.col.iiij.

De

Liberis primi gradꝰ legitimis et naturalibus iam natis.fo.xiiij.co.iiij.

Liberis ſecundi gradus fo.xvi.columna.i.

Mortis cauſa donatione. folio.lxxx. columna.iiij

Naturalibus tantuȝ liberis.fol.xx.co.i.

Ordinādis tam principalibus ꝙ ſecūdarijs partibus teſtamenti. folio vi.columna.i.

Preceptis ⁊ diſpoſitionibus teſtatoris q̄bus eſt adijciēda pena. fol.lviij columna.i.

Prohemioꝝ teſtamēti formis.fo.lxiiij.col.i.

Prohemijs.f.vi.co.ij.

Pupillari ſubſtitutiōe. fol.xxx.columna.i.

Quadruplici ſpecie vltime voluntatis. folio i.columna.iiij.

Qualiter adijciatur pena precepto vel prohibitioni teſtatoris.folio.lxxiij. columna ſecunda.

Queadmodū teſtamentum in ſcriptis aperiatur ⁊ deſcribatur. folio.lxxvij. columna prima.

Quibus ex cauſis teſtamentū redditur inutile vel ruptum.fol.lxi.col.iiij.

Quibus prohibitum ſit facere teſtamentum.folio.i. columna.iiij.

Quid ſit teſtamentuȝ et vnde dicatur.folio.iiij. columna.iij.

Quo loco ⁊ ordine teſtamenti q̄libet legata ſint ſcribenda.fo.ix.co.iiij.

Quot ⁊ que ſint principales ⁊ neceſſarie teſtamenti partes ⁊ quot ⁊ que cauſales et voluntarie.folio.v. columna.iiij.

Si teſtator voluerit p̄cedentibus vel ſubſequentibus ſuis vltimis voluntatibus derrogare. folio lv.columna.iiij.

De

Spurijs. fo.xxcolū.iiij.

Subſtituo verbum quā habeat naturam.fol.xlviij. columna prima.

De

Subſtitutione vulgari tacita ⁊ expreſſa. fol.xxv. columna.ij.

Subſtitutionibus / ⁊ q̄d ſit ſubſtitutio/ ⁊ que ſubſtitutionum diuiſio. folio.xxiiij. columna.iij.

Succeſſionibus ab inteſtato.fo.lxxxiij.col.iij.

Teſtamēto in ſcriptis fol.lxxvi.col.i.

Teſtamento nuncupatiuo quod cōficitur ſine ſcriptis.fo.lxxv.col.i.

Teſtamentorum diuiſione.fol.v.columna.ij.

Teſtibus in teſtamento adhibendis/et qui adhiberi non poſſint.fo.lx.co.ij.

Tutore in teſtamēto vel codicillo dando. folio.lij. columna.iiij.

¶ Finis tabule rubricaruȝ

UVA. BHSC. IyR_223

UVA. BHSC. IyR_223

meratis relinq̃tur per conſeq̃ns ceteris eſſe permiſſum.

¶Additio. Facit.l.cũ p̃toꝛ i p̃n. ff.de iudicijs.l.ex eo.ff.de teſti.ꝛ xx v.diſt.qualis. Gerardus.mu.

Teſtaméti faciendi i⁹ q̃ nõ habent

¶Sunt igit̃ qui teſtaméti faciẽdi ius nõ habent hij ſcʒ. filij fa.i. qui in ptãte pr̃is ſunt: nã hij quãtũcũq; ipſi parẽtes eis ꝑmiſerint teſtari nõ poſſunt/ etiã de aduẽtitio vel profectitio.vt.ff.de teſta.l. qui in poteſtate.et. C.qui teſta. fa.poſ.l.ſeniũ in fi.et.l.penul. Et eſt ratio q2 teſtamẽtũ ex libero teſtãtis arbitrio nõ alieno debet ꝓcedere vt.ff.de here.inſti.l.illa inſtitutio. Et ſi teſtamẽtũ fecerit licet poteſtatꝫ ſue facti deceſſerint nõ ideo magis valet.vt inſti.qui. nõ eſt ꝑmiſ.fa.teſta.§. preter hos Et hec in filijſfa. paganis. Filio eñ familias militi i armata vel litterata militia ꝑmiſſuꝫ ẽ de caſtrẽſi vel quaſi caſtrenſi peculio facere teſtamẽtuꝫ p̃ter patris volũtatẽ eo q id tanq̃ patrimoniuꝫ habet et paterfa. cenſetur in illo.vt.ff. ad macedo.l.ij. In hoc enim ꝛ in pluribꝰ alijs iurꝫ articul filijſfa. milites non abſimiles videnf hominibꝰ qui ſui iuris ſunt vt.C.ad macedo.l.fina.in fi. Sed licet ipẽ filiuſfamilias teſtari nõ poſſit niſi de caſtrenſi vel quaſi caſtrẽſi.vt dictũ ẽ.vt inſti.q̃.nõ eſt ꝑmiſ.fa. teſta.§.i.et.§. p̃ter.ꝛ.C.eo.l. vlti.

Filiuſfa.donationẽ cauſa mortis pr̃e pſentiẽte facere põt.

Attñ donationẽ cauſa mortis co in cuiꝰ poteſtate eſt permittẽte facere põt.vt.ff.de dona.cau.moꝛ. l.tam is qui.in fine.de hoc apertius dicetur.ſ. de dona.cau.moꝛ. Sed quãdo donat cauſa moꝛ tis filiuſfa.qd poteſt patre permittẽte.an vtriuſq; moꝛs exigaf ad cõfirmationẽ donatiõis: videt q ſic ar.C.de dona.inter virũ ꝛ vxo.l. donatio.et.l.ſi vt ꝓponis.ſed verius et ſm documentum accurſij vt ſolius filij moꝛte finietur vt notatur per glo.C.de dona.cau. moꝛ.l.iij.

¶Additio. De hac materia late dicã.ſ. i rubꝛi.de moꝛ. cau.donatio.et iure.dic.vt ibi. Circa premiſſa quero an ne filiuſfa. in his aduẽticijs i quibꝰ patri nõ queritur vſufructus (qd eſt in caſibꝰ auc.excipitur cũ duabus auc. ſe. iuncta gloſa vltime auc. C.de bonis que libe.)poſſit teſtari.glo. in l.qui in ptãte.ff. de teſta.et glo. in.l.i.§.i filij.ff.ad trebel.tenẽt q nõ: quas gloſas ſequit̃ bar.ibi.et idẽ bar.in.l.impatoꝛ.ff.ad trebel. ꝛ dicit eſſe expreſſum in.l. penul. C.qui teſta.fa.poſ.et hoc tenent vt refert ideꝫ Bar.Dy.ꝛ Ci.ibi nec obſtat ſꝫ eũdẽ.textꝰ in.l.fi.§. filijs aũt familias.C.de bo.q̃ li.q̃ a ꝯtrario ſenſu innuit filiũfa. de his poſſe teſtari quoꝛũ vſufructꝰ pr̃i nõ acq̃rif: q2 nõ ꝓcedit argumẽtũ a cõtrario ſenſu qñ inde reſultat prauus intellectꝰ. aut vbi repertitur in iure contrariũ vt eſt glo.nota.in.c.vnico.d etate ꝛ q̃. li.vi.ſed hoc caſu repit̃ contrariũ in.d.l.pe.C.qui teſta.fa.poſ.ergo.ꝛc. An et quando argumentũ a cõtrario ſenſu ſit neceſſariũ vide latiꝰ p dñm Chꝛiſto.poꝛ.inſti. de codicil.ꝓpe finẽ. Adde ſm cũ deꝫ dñm Chꝛiſto.poꝛ.inſti.quibꝰ nõ eſt ꝑmiſ.fa.teſta.i.iij.colũ.v̾ſi. ſꝫ finalit̃ dubitaf.text.in.c. licet. in.§.i.de ſepul.li.vi.vbi ſolũ ꝑmittif filiofamilias teſtari pr̃e ꝯſentiente quo ad eligendã ſepulturã et quo ad pias cauſas: ergo in ceteris debet ꝓhiberi.l. cũ pretoꝛ. ff.de iudi. Ita tenet etiam ſpecu. in titu.de inſtru. editio.§.cõpendioſe.verſi.ſed nunquid filiuſfa. et ita tenent cõmuniter doctoꝛes licet aliqui tenuerint ꝯtrariũ: vt licet videre per dictũ dñm Chꝛi. poꝛ.vbi.ſ.rationibꝰ et iuribꝰ per ipſuꝫ citatis. Et ob id q̃dã meus

Filiuſfa.an põt teſtari de his aduẽticijs inq̃bꝰ pr̃i nõ q̃ritur vſufructus.

Argumẽtũ a ꝯtrario ſenſu quãdo ꝓcedat

UVA. BHSC. IyR_223

cōmilito: mgr Franciſc⁹ Cranevelt ꝺ Noui homagio vir ſane oīꝫ iudicio doctiſſimus/ī magnis vacātijs tenuit cōcluſionē hanc ad vtrāq; partē me pſente ī ſcholis pclare vniuerſitatis Louanieſis vbi vtrāq; partē q̄ īgenioſiſſime defendit Gerardus mulert.

Impuberes teſtamē tū facere non poſſunt

¶ Preterea īpuberes id eſt maſculi miores quattuordeci annis/ et femine minores duodeci ānis vt inſtitu. quib⁹ modis tu. fi. poſt prin. ꝛ. l. qua etate. in princi. ff. de teſta. teſtamētū facere nō poſſunt et ſi fecerint impuberes teſtamētū nō valebit: et ſi poſtea fiant puberes et deceſſerint/ quia nullum eorū animi iudiciū eſt. i. diſcretio vt inſti. eo. §. preterea. Sic em̄ ponitur iudiciū p diſcretione vt. ff. de iudi. l. cū pretor. §. non autem

Iudiciū p diſcretiō e ponit.

¶ Additio. Habet et alias acceptiones de quib⁹ per glo. in ver. iudiciuꝫ in. ꝺ §. preterea. ꝛ glo. in c. in iudicijs. de reg. iu. li. vi. ꝛ panor. ſup ru. de iudi. ¶ Quero an pdicti īpuberes debeāt ꝯpleuiſſe totū vltimū diē duodecimi anni ſi femia eſt. vl. xiiij. āni ſi maſcul⁹ vt. ſ. diſtinctū eſt priuſq; teſtari poſſint. Reſpōde q̄ ſufficit attigiſſe eos vltimū diē licet nonduꝫ ꝯpleuerit. l. q̄ etate. §. i. ff. ꝺ teſta. licꝫ alis de momēto ad momētū ꝯputatio fiat. vt. ff. ꝺ minor. l. iij. §. minorē. vbi glo. ī ver. momētū enumerat caſus ī q̄b⁹ ſufficit attigiſſe vltimū diē. itē in quib⁹ opꝫ totū ꝯpletū eſſe: ꝛ rationē diuerſitatꝫ aſſignat ad quā ſi caſus occurrat cōfuſe. Gerard⁹ mulert.

Impuberes an debeant compleuiſſe totū vltimū diem priuſq; teſtari poſſint.

Furioſi teſtari nō pñt.

¶ Item furioſi quia mēte caret. teſtari nō poſſunt/ ſi tñ morb⁹ reſipiſcat ad tēpus interim teſtari poſſunt: vt tamē ꝯpleāt teſtamētum anteq; ſuperueniat furor vt inſti. eo. §. item furioſi et. C. eo. l. furioſum. Et eadē ratio eſt ī mente captis: ergo idē dicendū in eis vt. ff. de ꝟbo. obli. l. aticio. Item prodigus cui a iudice bonoꝝ ſuorum adminiſtratō interdicta eſt: licet qđ añ interdictionē iure fecerit ratū ſit. vt inſti. eo §. itē pdigus. Quid ſi fiat īterdictō dū tñ nō ſit pdig⁹. Reſpōdet quidā forte nō valet īterdictio. ar. ff. de tu. ꝛ cu. datis ab his. l. fēie Sꝫ ꝯtrariū verū eſt ſm̄ accur. cū ſit facta cōtra ius litigatoris: nō tamē cōtra ius legis: vt. ff. q̄ ſen. ſine ap. re. l. i. in prin. et §. ij. et. notatur p glo. in verbo ratū in palle. §. item prodigus.

Prodigus cui interdicta ē adminiſtratio bonorū teſtari nō poteſt.

¶ Additio. Et hoc tenet Io. an. in addi. ad ſpe. in titu. de inſtru. editione. §. cōpendioſe in. i. colū. ibi. tertio ſi fuerit interdictus bonis. ꝛc. Et adde q̄ qui hꝫ interdictam bonorū adminiſtrationē teſtaf int liberos. ita ꝯſuluit Bal. cōſilio. cccxxv. i. li. vt referf ī addi. ad. ſ. alle. paſſum. Gerar. mu.

Bonoꝝ adminiſtratione interdictam hñs teſtaf int liberos.

¶ Mut⁹ et ſurdus q̄ naturaliter ab ipſa natiuitate vtroq; morbo laborat teſtari nō poteſt. Intellige notāter de illo qui oīno loqui vel audire nō pōt: nō aūt credas hoc de eo qui tarde vel prepoſtere loquif: vel qui difficulf audit: ille autē nō habet iuris īpedimētum in teſtamento condendo. Si autē quis ex caſu vel aliquo accidenti loquelā et auditū perdiderit/ ſi quidē ſit litterat⁹ poteſt ipſe ſua manu ſcribere teſtamētū ꝛ codicillos: p aliū hoc facere nō pōt niſi īpetret a principe. vt. ff. de teſta. l. ſi mutus. Idem de eo qui accidentaliter eſt mut⁹ tantū. Ille vero qui tantū ſurd⁹ eſt ſui natura ſiue caſu/ dū tñ articulate loq̄ poſſet teſtari poteſt: quia ſola ſurditas nō eſt impedimētū condendi teſtamētū. Et pbanf hec inſti. qui. nō ē pmiſ. fa. teſta. §. itē ſurd⁹. et. C. eodeꝫ. l. diſcretis. ¶ Hoīs ceci. ꝛ vtroq; lumie priuati teſta

UVA. BHSC. IyR_223

mentū ſine ſpeciali ſolēnitate non
pōt ſubſiſtere.§. ccc⁹ aūt.inſti.eo.
Sed quia de huiuſmodi teſtamē
to eſt ſpecialis tractatus / iccirco
de eo hic ad preſens non dicitur:
quia ibidē hec plene tradentur.

Monachus et quilibet regularis teſtari non poſſunt

¶ Monachus et quilibet regula
ris teſtari nō poſſūt: cū ex voto ſo
lēni per profeſſionē cuiuſſo abdi-
catū ſit ab eis arbitriū ꝓpe vo-
luntatis.xij.q.i.nō dicatis.et cūꝫ
nihil ꝓprium dicātur habere: quia
eo ipſo ꝙ ingreſſi ſunt monaſteriū
et profeſſi/ ſe ſuaqꝫ deo dedicaue-
runt vt.C.de ſacroſan.ec.auc.in
greſſi.ante profeſſionē vero licet
eis teſtari.et ſi teſtamentum fece
rint incipit illd habere vires ꝓ-
feſſiōe facta: ſicut ꝑ morte. Naꝫ
ſolenne votū in monaſterio quan-
tum ad ius ciuile pertinet repu-
taſ ꝑ morte.vt.C.de epiſ et cle.
l.deo nobis.in fine prin.ibi et hoc
tantūmodo lucri.ꝛc.et in auc. de
monachis.§.illud.col.i. Et vale-
bit teſtamētuꝫ in predicto caſu ſi
in aliquo monaſteriū quod ingre-
diūtur inſtituaſ: ſi liberos non ha
beant: alias non valeret: cū eccl'ia
exequatur filio naſcituro.

Eccl'ia exequatur filio naſcituro.

¶ Additio. Vt in auc.de ſanctiſ.
epiſ.§.ſed et hoc preſenti.col.ix.ꝛ
c.in pſentia.poſt mediuꝫ.de pba.
Gerardus mulert.

¶ Vñ ſicut filio nato de quo non
erat facta mentio in ipſo teſtamē-
to rumpitur teſtamentum. vt.ff.
de iniuſto teſta.l.i.in fine.cum ſi-
milibus: ſic in pdicto caſu. et bo-
na oīa monaſterio cōpetunt: ſe-
cus ſi liberos habuiſſent quando
ante ꝓfeſſionē teſtamentū facie-
bant et liberos in eo inſtituiſſent/
quia tunc nō videtur ꝙ teſtamen
tū infringaſ: licet monaſterio nō
relinquant vt notaſ. C.de ſa.ſan.
eccle.auc.ſi qua mulier.ꝑ glo.ij.

¶ Additio. Sed aduerte ꝙ bar.
ibi aliter loquitur prout late per
eūdē videre licebit. itē vide etiaꝫ
bal.ibidem. Gerardus mulert.

Teſtari an quis poſſit poſt religionis ingreſſū.

¶ Sed qd ſi ingrediēs monaſte-
riū añ ingreſſū nō faciat teſtamen
tum: ſed poſt ingreſſum diſpone-
re vult. Reſpōde ſi nō habet libe
ros nō poteſt: qꝛ ipſo ingreſſu oīa
ſua bona monaſterio cedūt: et iō
nec teſtaſ vt puta nō dñs.vt.C.de
ſacroſan.eccle.auc.igreſſi. Si au
tem liberos habet et poſt ingreſ-
ſum vult diſponere de bonis vtrū
poſſit de iure ciuili.et inquātum
Itē et ſi eo caſu nullo modo diſ-
ponat quantū filij habere debent
nō dico hic. Sꝫ dicas de hoc non
dicitur in tractatu notulaꝝ vt no
tatur in titulo quib⁹ modis nobis
rerum dñia acquiruntſ.§.penulti.

¶ Additio. Aduerte ꝙ hec deci-
dunſ ꝑ auc. Si qua mulier. C.de
ſacroſan.eccle.et ibi plene ꝑ bar.
de hac materia. Gerar.mulert.

¶ Et nota ꝙ ſcdm iura ciuilia in
grediēs monaſteriū incōtinēti ꝙ
accipit ordinē monachalē / cucul-
lam / ꝛ ſcapulariū monachus effi-
citur et ꝓfeſſionē feciſſe videtur
ex quo aſſerit ſe velle eſſe mona-
chū.vt in auc.de ſanctiſ.epiſ.§. ſi
qs aūt ad monaſticā.col.ix. Sed
de iure canonico qd ꝓualet in tali
bus: habet annū ad deliberanduꝫ
et ad ꝓfeſſioneꝫ faciēdā.vñ ante
annū nō eſt aſtrict⁹ / eſto ꝙ veſtes
mōachales aſſumpſerit.c.ad apo
ſtolicā.de regula.ꝛ.c.i.§.qui vero
eo.titu.li.vi. et ideo ante annū te
ſtari: et de bōis ſuis diſponere po
terit ſi voluerit vt.ſ. dictum eſt.

Profeſſionē faciēs intra anū obligaſ ad obſeruantiam regularē.

¶ Additio. Aduerte tamen ꝙ li-
cet ante annuꝫ profeſſionē facere
nō debeat: nec ad eam faciendam
ſit recipiendus.vt.d.c.ad apoſto-
licaꝫ. ſi tñ ea intra pdictū annuꝫ
le tempus fecerit obligatur ad ob
ſeruantiam regularē: et vere mo-
nachus cenſend⁹ eſt.d.c. ad apo-
ſtolicā. Multa eñ fieri ꝓhibenſ

UVA. BHSC. IyR_223

que tamē facta tenet vt ibidē di=
citur: ⁊ ſic hoc caſu nō poſſet etiā
intra annum facere teſtamētum.
An autē ⁊ quatenus obliget quē
pfeſſio facta itra ānū vide p tex.
i.c.ij.⁊.iij.de regu.li.vi. Ger.mu.
¶ Et hoc de monachis ⁊ regula
ribus. De ceteris aūt clericis ſci=
endū eſt ꝙ epiſcop⁹ et quilibet ad
miniſtrator vel prepoſitus cuiuſli
bet loci ſit preſbiter vel quis cleri
cus de rebus quas probatuz fue=
rit ipſos habuiſſe ante epiſcopa=
tū vel prepoſiturā vel aliunde ꝙ
de bonis eccleſie teſtari poſſunt.
Nam ſi nō apparet vnde alias ha
buerint omia de bonis ipſius ec=
cleſie preſumunt habere: et inde
teſtari nō poſſunt. vt. C. de epiſ. ⁊
cle.auc.licentiā.

Epūs an poſſit teſtari.

no. vtrum epus aut clericus possit testari

¶ Additio. Ad hoc facit textus
in.c.i.de teſta.et ibi panor.et idez
panor. i repetitiōe. c.cū eſſes ꝟſi.
tertio pricipaliter quero.eodē ti=
tulo. Utrū aūt papa poſſit cleri=
co indulgere vt de bonis intuitu
eccleſie acquiſitis poſſit libere te
ſtari. vide late.per panor.in.d.re=
petitiōe.c.cum eſſes in ꝟſi. quin=
to principalit quero. Gerar. mu.

no. vtrum papa possit dispensare ... clericus testet de bonis acquisitis in eclesia

¶ Hij ꝟo.ſ.clerici nō eo ipo ꝙ in
grediunt eccleſiaſticā ſcalā ꝓprijs
renunciare vident / cū clerici ibidē
ſeruientes habeant propria vnde
teſtari poſſunt. vt i.d.auc. licētiā
Immo ſi filijfa. ſunt preſbiteri vl
alij clerici de his q̄ aliquo legiti=
mo modo querūt / quaſi de caſtren
ſi peculio poſſunt teſtari: ſic tamē
vthoꝝ filij aut his nō extātib⁹ pa
rētes coꝝ legitimā ferant partē.
vt. C. de epiſ. et cle. l. ſacroſancte
eccleſie. ⁊ auc. preſbiteros.

Filijfa. clerici teſtari poſſunt

no. quod clericus si est filiusfa. de clerici bonis acquisitis non in eclesia sed in alia parte pot testari

¶ Additio. Quero nunqd ſaltez
ſimpliciter bñficiat⁹ de fructibus
bñficij ſui poſſit teſtari: glo. i ver
bo reſeruari i.c.pſenti. de offi. or=
di.li.vi. tenet ꝙ ſic. quā ſequit ibi
Jo.an. ſed panor. in.c.i.et pleni⁹
in.c.finali. de peculio cleri. et idez
panor. pleniſſime in repetitiōe. c.
cuz eſſes in verſi. ſcdo pncipalit
quero nunqd cleric⁹. ⁊c. de teſta.
tenet ꝙ non. vbi ſoluit motiua. d.
glo. et doctoꝝ in. d.c. preſenti. et
vide glo. in ver. ꝓprietatē. xij.q.i.
duo ſunt genera. Gerar. mulert.

Cleric⁹ ſimpliciter bñficiat⁹ an poſſit teſtari.

¶ Itē nō teſtant q̄ dati ſūt obſi=
des ꝓ captiuis populi romani vt
ff. de teſta. l. obſides.
¶ Additio. Intellige d obſidib⁹
ꝓ captiuis ppl'i rōani. vl ecōtra.
puta ſi apd īfideles eſſēt obſides
xpiani: vel ecōtra. ſec⁹ in his obſi
dibus qui quotidie tradūtur de=
vna ciuitate alteri / iuxta ea que le
gunt et notant in. d. l. obſides. ita
dicit panor. ſuper rubri. de teſta=
mentis. Gerardus mulert.

Obſides teſtari non pſſt.

¶ Itē q codēnat⁹ ē de crimie fa=
moſo. vt ff. d teſta. l. is cui. §. fina=
⁊. l. cū lege. Itē dubitātes vl errā
tes de ſtatu ſuo ſcꝫ ignorātes an
ſint manumiſſi vel emācipati ſiue
nō. vt. ff. eo. l. qui in/dñi. ⁊. l. de ſta
tu. Itē heretici/ niſi filios habeāt
fideles qꝛ in eis teſtari poſſunt. vt
C. de here. et mani. l. manicheos. no.
qđ hodie corrigit p auc. gazaros
eo. titu. Itē rei perduellioīs. i. q
cōmiſert crimē leſe maieſtatis. vt
C. ad le. iul. ma. l. ſi qs et. l. fi. Itē
ſui. vt. ff. d teſta. l. ſi filiuſfamilias
Itē dānat⁹ ad mortē. i. qui cōdē=
nat⁹ ē vt moriat vel efficiat ſu⁹
pene teſtamētū facere nō pōt. vt
ff. eo. l. ei⁹ q. §. i. ad finē. Uñ ꝟſus.
Teſtari nequeunt impubes: reli=
gioſus. Filius i ſacris: morte dā=
nat⁹: ⁊ obſes. Prodig⁹ ac ſtult⁹:
dubius: ſeruus furioſus. Crimie
dānatus. cū muto ſurdus et ille.
Qui maieſtatē leſit ſic cec⁹ ⁊ ipſe.

Verſ⁹.

¶ Additio. Nota ꝙ oēs hee per=
ſone ſupradicte enumerātur per
glo. finalē. §. fina. inſti. qui. non eſt
permiſ. fa. teſta. et glo. in. l. ſi que
ramus. ff. de teſta. et per Azonē i

UVA. BHSC. IyR_223

ſũma. C. q̇ teſta. fa. poſ. Jtẽ nõ ꝙ
io. an. in addi. ad ſpecu. i. d. ti. de i
ſtru. editio. §. ↄpẽdioſe. ponit hos
ꝟſus ⁊ dicit ꝙ eos ponit dñs Ro
landin⁹ i florib⁹. Adde ꝙ p̄ter ſu-
pradictos teſtari ꝓhibet̃ public⁹
vſurari⁹ niſi p̄ſtet cautionẽ ſ꜀ꝫ for
mã. c. ꝗꝗ. d vſu. li. vi. quid de excõ
municato. glo. fi. i. c. decernim⁹ de
ſen. excõ. li. vi. tenet ꝙ nõ põt te-
ſtari. ſed Jo. an. ibi i nouella lati⁹
reaſſumẽs materiã tenet cõtrariũ
qḋ ſequit̃. panor. ſup. d. rub. de te-
ſta. vbi dicit hoc hodie tenendum
Quid de damnato ad perpetuos
carceres? d. panor. vbi. s̃. dicit ꝙ
in laico comunis ſententia eſt ꝙ eſt
inteſtabilis. vt notat̃ in. l. ij. ff. de
pub. iudi. Sed in clerico dicit va
rie fuiſſe cõſultũ: nã quidã (vt ip
ſe refert) cõſuluert ꝙ no poſſit te
ſtari: quia illa pena equiparatur
pene mortis ſeu deportatiõis. vt
notat Jnno. in. c. qualit et quãdo
de accuſa. Conſulẽtes vero oppo
ſitũ moti ſunt: q꜀ꝫ ius canonicũ nõ
imponit ꝑpetuũ carcerẽ in penaꝫ
ſed ad penitẽtiã vt in. c. nouim⁹. i
fi. de ver. ſigni. et in. c. penul. in fi.
de here. ⁊. c. ꝗuis. de penis. li. vi.
ergo non debet hec pena inhabili
tatis teſtãdi ꝓdire ex penitentia.
Hanc opinionez mitiorẽ dicit. d.
panor. vbi. s̃. fatetur tamẽ aliam
videri veriorem: quia negari non
poteſt quin ibi ſit quaſi mortuus.
¶ Jtem q̇d de exoculato ꝓpt̃ cri
mẽ? ſpecu. i titu. de iſtru. edi. §. cõ
pẽdioſe ꝟſi. quid de exoculato. ⁊c.
vult ꝙ ſi ꝓpter graue delictũ qḋ
eũ infamẽ dimittit ſit exoculatus
nõ põt teſtari p. l. is cui. §. ſi q̇s ob
carmẽ. ff. de teſta. ⁊. l. cũ lege. Si
ꝟo de furto vel de alio modico de
licto tũc põt teſtari. vt. C. d ſecũ.
nup. l. i. in prin. vt eadẽ ſit ratio in
his q̃ in cecis naturali morbo ſup
ueniente. ⁊c. ita dicit ipſe ſpecu.
¶ Jtẽ q̃ro an iſamis poſſit cõde
re teſtamẽtũ/ ⁊ dicit idem panor.
vbi. s̃. ꝙ ſic niſi reperiat̃ ſpecialit̃
ꝓhibitus qḋ ꝓbat̃ in. l. i. C. de ſe-
cũ. nup. de quo ꝑ bar. i. l. is cui. §.
ſi q̇s ob carmẽ. ff. de teſta. vbi hoc
etiã ꝓbat tali medio: nã relegat⁹
infamis eſt. l. cognitionũ. §. minui
tur. ff. de varijs et extraor. cog. et
tñ põt facere teſtamẽtũ. l. ei⁹ q̇. §.
ſed relegati. ff. de teſta. nec obſtat
ſ꜀ꝫ eũdẽ bar. ꝙ iſames ſunt p̓uati
actib⁹ legitīs: q꜀ꝫ nõ ẽ veꝝ de oib⁹
Nõ ei p̓uati ſũt illis q̇ reſpiciunt
vtilitatẽ p̓uatã vt iſti. de excep. §.
fi. Jtẽ adde ꝙ teſtari ꝓhibet̃ q̇ ſe
ab hereticis rurſus baptizari pa-
tit̃. l. fina. C. ne ſanctũ baptiſma
iteret̃. Jtẽ adde eũ qui inceſtas
nuptias cõtraxit. l. ſi quis inceſti.
C. d inceſ. nup. ¶ Querit̃ q̇d de
bãnitis noſtri tẽporis nũquid illi
poſſũt facere teſtamẽtũ? Reſpõ
det bar. in. d. l. eius qui. §. fina. ꝙ li
cet nõ poſſint facere teſtamentũ
ſ꜀m ſtatuta et iura ciuitatis vnde
exbãniti ſunt/ nõ tamẽ perdũt te-
ſtamẽti factionẽ de iure cõmuni.
hoc dicit tenere Ja. d are. in. l. ex
facto. §. ex facto. ff. ad trebellia. de
hac q̃ſtione vide latius per eundẽ
bar. in quadã queſtiõe per eum di
ſputata que incipit. Lucane ciui-
tatis ſtatuto. ⁊c. ¶ Adde. Predi
ctis etiã deferẽtes arma ad infide
les chriſtianos impugnantes illi
enim inteſtabiles ſunt tam actiue
ꝗ paſſiue. Jtẽ ſunt ipſo facto ex-
cõmunicati capientiũ ſerui/ infa-
mes/ et eorũ bona cõfiſcata. c. ita
quorũdã. ⁊. c. ad liberandã. de iu
deis. ⁊ vide extrauagã. ꝑmã eo.
titu. in extrauagã. cõibus. Jtem
adde p̄dictis caſum auc. oĩ͂es pe
regrini in fine. C. cõmunia de ſuc
ceſſioni. Sed nũc quero circa p̄e
miſſa an ne ꝓhibiti teſtari poſſint
diſponere ſaltem ad pias cauſas.
de hac q̃ſtione vos remitto ad. d.
panor. ſup. d. rubrũ. de teſta. i ꝟſi.
a. iiij.

Excom municatus an poſſit teſtari.

Dãnat⁹ ad ꝑpetuos carceres an teſtari poſſit.

Exoculatus ꝓpter crimen an poſſit teſtari.

Infamis an poſſit teſtari.

Bãniti nři tẽꝑis an poſſint teſtari.

no. utrum publicus usurarius possit condere testa-

no.

utrum ille qui contraxit incestas nuptias possit condere testa-

no. utrum ille qui defert arma infidelibus possit condere testa-

quero utrum prohibiti testari possint disponere ad pias causas

UVA. BHSC. IyR_223

ſed nūc querit̃ de materia. ꝛc. vbi plane hāc materiā diſcutit. vide etiā de eadē materia plene ꝑ bar. in repetitione. l. i. C. de ſacroſan. eccle. poſt princi. apparat⁹ ſui. et ibi etiā ꝑ bal. et aliq̇d ꝑ iohā. an. in nouella in. c. quāꝫ. in prin. iiij. colū. de vſu. li. vi. Gerar. mu.

Quid ſit teſtamentū et vnde dicat̃. Rubri. iij

Teſtamentū quid ſit.

TEſtamentū eſt volūtatis nr̃e iuſta ſētētia/de eo ꝙ q̇s poſt mortē ſuā fieri vult cū īſtitutiōe heredis. vt. ff. ꝺ teſta. l. i. ꝛ inſti. de lega. §. añ heredis. et. l. penul. ꝟſicu. Cal phurni⁹. ff. de his que in teſta. delē. Dicitur autem iuſta ſententia. i. legitima diſpoſitio. Per hoc autem quod dicitur voluntatis noſtre ſignabis tria. Nā dicit nr̃e ſcilicet q̇ teſtamur nō aliene. Et ex hoc cōfundit̃ quorundā tabellionū inſenſata ſimplicitas qui nō indigata teſtatoris volūtate ſcribunt teſtamētū prout dictat̃ eis ab amicis infirmi plerūꝫ de facili approbātis/et q̇d ſcriptū et q̇d dictū ſit ignorātis/licet ei poſſit ab amicis ſalubre cōſiliū dari/oīa tamē debēt diſponi ſm̃ volūtatē teſtantis/q̄ eſt a tabellione anteꝫ ſcribat inquirēda: et multis verbis et indicijs explorāda. Satis enī conſtāter veteres voluerūt teſtamentorū iura per ſe firma eſſe oportere/nō ex alieno pēdere arbitrio. vt. ff. de here. inſti. l. illa inſtitutio. Scđo dicit̃ volūtatis: ſcꝫ libere. ideo quia nemo teſtari cogitur: quia adeo debet eſſe liberum et abſolutū cuilibet vſꝫ ad exitū vite arbitriū vt nullā ſibi poſſit ī teſtādo legē īponere a q̄ recedere nō liceat. vt. ff. de fideicō. liber. l. luci⁹ titius ſeptitie. §. luci⁹ titius.

Teſtari nemo cogitur.

et meli⁹ ꝓbat̃ in. l. ſi q̇s in ꝓncipio ff. de le. iij. vnde oīs vltima voluntas licet iuramento firmata licet quātūcunꝫ verboꝝ ſolēnitate cōpoſita mutabilis et variabilis eſt cū ambulatoria ſit ſemꝑ ī hoc cuiuſꝫ volūtas. vt. ff. de dona. inter vi. et vxo. l. cū hic ſtatus. §. ait orō et. ff. de adimēdis leg. l. ꝙ ſi iterū ī amicitiā: et merito. nā ꝑpť cōditionem ꝛ rerum ſucceſſus varios liberum debet eſſe cuilibet cum re mutare conſilium.

Ultima volūtas lꝫ iuramēto firmata mutabilis eſt

Additio. An autem cum teſtator iurauit non mutare voluntatem et tñ poſtea mutauit īcurrat piuriȷ reatū. Bar. i. l. ſi q̇s i pri. in vlti. colū. ibi q̄ro q̇d ſi teſtator dicit. ꝛc. tenet ꝙ nō per rationē ibi ꝑ eundē adductā. de qua queſtione video ꝑ Io. an. in mercurialib⁹ in regula qđ ſemel de reg. iu. li. vi. tangit eandē queſtionem. Specu. in titu. de inſtru. edi. §. cōpendioſe verſi. q̇d ſi q̇s iurauit. et dicam. J. in rubri. ſi teſtator voluerit precedentib⁹ vel ſequentibus vltimis voluntatib⁹ derogare. Ger. mu.

querit an cum teſtator iurabit non mutare voluntatem & poſtea mutabit incurrat ꝑiurij

Tertio dꝛ volūtat ꝫ ſcilꝫ ſobrie. quia volūtas hec ex ſobria et competēti mēte debet ꝓcedere: ſi enī freneſi vel alio accidenti a mente alienat⁹ appareat nō pl⁹ q̄ꝫ furioſus vel mēte captus teſtari poteſt quia ꝑ oīa ꝛ in oībus abſentis vel quieſcētis/vel dormiētis loco habetur. vt. ff. de codicil. l. ij. §. furioſus. immo tabellio qui tale teſtamētū ſcripſit: falſus tenet̃. vt. C. de teſta. l. iubem⁹. §. ſi enī talis eſt teſtator. et. §. ſciturus. Igit̃ caut⁹ tabellio intret ad egrū et audiat ab eo verba plurima/ et ea aliq̄ñ repeti faciat vt bñ videat. ſi ex cōpoſita mēte ꝓcedant. nō tñ impedimēto eſt ſi illi⁹ egri balbutiens et ſeminecis lingua ꝟba determinate nō ꝓferat dūmodo ex intellectu ſano ꝓcedere videātur. nā ſe-

dormiens & furio [illegible]

Tabellio cautus q̇d faciat.

qn. tabelio ſcribit teſtamentum quid ante faciat teſta. debeat facere

UVA. BHSC. IyR_223

niũ vel egritudinẽ corporis: ſince ritatẽ mẽtis tenentib⁹: teſtamẽti factionẽ certũ eſt non auferre. vt C. q̇ teſta. fa. poſ. l. ſenũ. Procuret etiam tabellio vt ſcripto teſtamẽto et vocatis teſtib⁹ tũc aperiatur feneſtra vel accendatur cãdela: et ſi poſſit fieri ſedeat eger et corã teſtib⁹ aliqua verba loquat/ vt eũ videãt teſtes et ꝑpendãt eũ ſane mẽtis eſſe. Cõſulo autẽ cuilibet tabellioni fideliter: vt nulli⁹ vltimã volũtatẽ ſcribat/ niſi cũ eo noticiã habeat vel ſaltẽ adhibeat teſtes qui vel quoꝝ aliqui eum cognoſcãt/ quibuſdã enĩ tabellionibus turpiter ſup hoc illuſum audiui. Sup eo nota ꝙ i diffinitione dicit de eo qđ qs poſt mortẽ mortẽ ſuam fieri vult. et notabis teſtamẽtũ nõ valere niſi morte ſecuta. vt dicit beatus Paul⁹ in epiſtola ad hebreos. ix. c.

Additio. Et citatur in. c. cum marthe. verſi. nouiſſimũ etenĩ. de celebra miſſa. Gerardus mulert.

Illã añ mortẽ neqꝫ teſtamẽti neqꝫ ꝯtc⁹ ſcriptura illa vi obtinet: ⁊ iõ nemi lꝫ ex ea ſibi aliqđ vẽdicare

Additõ. Facit. l. ij. §. ſi dubitet ff. quẽad. teſta. aperi. Ger. mu.

Poſt mortẽ ꝟo (niſi appareat iuris obſtaculũ) icipit vi habere. qꝛ huiuſmodi voluntates vltime morte cõfirmant: ⁊ poſt mortẽ tenere icipiũt vt. C. de caduc. tol. l. vnica. §. igit. ⁊ đ ſacroſan. eccl. l. i.

Itẽ attende qđ dicit de eo. i. de vniuerſo primonio. nã teſtamẽtũ debet toti⁹ patrimonij diſpoſitionẽ habere: quia nemo poteſt pro parte teſtatus decedere: niſi ſit miles: cuius in teſtamẽto voluntas ſeruari debet. vt inſti. de here. inſti. §. nõ aũt. licet in parte bonoruꝫ ſuoꝝ codicillari quis poſſit. vt. ĩ. dicet in tractatu codicilloꝝ. quin immo ſi quis teſtamentum condens aliquem paticulariter in re vel parte certa ſibi heredem inſtituit/ nec reliquum aliquem inſtituendo alteri aſſignauit: ipſe particularis heres pro vniuerſali habebitur: et totum capiet. quia i parte parte continetur totus as. vt. ff. de here. inſti. l. §. ſi ex fundo. et. l. quotiẽs. §. ſi duo. et inſti. de here. inſti. §. nõ autẽ. Ultimo đꝫ cũ inſtitutione heredis. Eſt enĩ heredis inſtitutio caput ⁊ fundamentũ teſtamẽti. vt inſti. de lega. §. ante heredis. et. ff. de here. inſti. l. i. primo reſpõſo. heres enĩ ſuſtinet vicẽ defuncti: qꝛ vna et eadẽ videtur eſſe ꝑſona heredis et defuncti. vt in auc. de iureiu. a moriente preſtito poſt prin. colla. v. Et intiũ teſtamẽtũ ex heredis inſtitutiõe depẽdet/ vt ſine ea nullũ ſit vt. ff. de iure codicilloꝝ. l. fi. et inſti. de fideicõmiſ. here. §. in pmis. et. ff. de his que in teſta. dele. l. proxime. verſi. Calphurni⁹. Ceterũ ex eo appellatũ eſt teſtamẽtũ/ qꝛ teſtatio mentis eſt. i. declaratio voluntatis vt inſti. de teſta. in prin. Et ſm hoc etiam codicill⁹ large accepto vocabulo/ đꝫ teſtamẽtũ: eo ꝙ ẽ teſtatio mẽtis. i. declaratio voluntatis

Additio. Aduerte tñ ꝙ ꝑpriẽ ſumẽdo vtrũqꝫ in multis differũt teſtamentũ ⁊ codicillus prout late videre licebit. ĩ. in rubri. in quibus diffe. et conue. teſta. et codicil. Itẽ aduerte ꝙ hãc ethunologiã dum dicit teſtm̃ ex eo appellatum eſt: qꝛ teſtatio mẽtis ridiculoſam dicit laurenti⁹ vallẽſis elegãtiarũ libro. vi. Gerardus mulert.

De teſtamẽtoꝝ diuiſione. Rubri. iiij.

Teſtamentorũ quoddã eſt cõditũ i ſcriptꝫ: quoddã nũcapat ſine ſcriptis. Eſt aũt teſtamentũ i ſcriptis qđ in ſolẽnitatibus ſcripture et ſub-

Teſtamentuꝫ debet toti⁹ patrimonij diſpoſitionẽ hr̃e.

Heredis inſtitutio caput eſt teſtamẽti.

Teſtamentuꝫ vñ appellatuꝫ eſt.

Teſtamẽtorũ diuiſio.

no. poſt quan tabellio ſcripſerit teſtamentum quid debeat facere ut habeat teſtamentum

heres et defunctus cenſentur una et eadem perſona

ſine inſtitutione heredis nihil valet teſtamentum

ſi quis potest decedere teſtatus pro parte et pro parte non.

UVA. BHSC. IyR_223

Teſta mētū in ſcriptis nō eſt neceſſariū patefieri.

ſcriptionis teſtiū et ſigilloꝝ appēſione cōſiſtit. et ideo dicit in ſcriptis. i. in ſolēnitatib⁹ p̄dictis ſine quibus regulariter nō valet: quia ex ipſis ſubſtantiā accipit: et hoc tale teſtamentum nō eſt neceſſe teſtib⁹ patefieri: qꝛ clauſam et inuolutā ſcripturā pōt teſtatoꝛ offerre teſtib⁹ etiā ignorantib⁹ q̄d cōtineat in ea. vt. C. de teſta. l. hac cōſultiſſima. et. l. cum ꝫ antiquitas. §. vlti. et. l. iubem⁹. Sꝫ de hoc teſtamēto diffuſi⁹ tractabit i loco ſuo ĩ. ſcꝫ in rubri. de teſtamen. in ſcriptis. Aliō notant dr nūcupatiuū id ē ſine ſcriptis: i q̄ teſtamēto heredis et legatarioꝝ noīa et oīa q̄ cōtinent in eo corā teſtib⁹ nuncupant. i. declarant et patefiūt. Et dicit ſine ſcriptis id eſt ſine ſolennitatib⁹ predictis: qꝛ nō opus eſt ſcripturā interuenire licet eni vt plurimum ſcriptura interueniēte ad ꝓbationē fiat/ tñ ſine ipſa confici poteſt. Itē nec eſt op⁹ ſubſcriptiones teſtiū et ſigilla apponere vt inſti. de teſta. §. finali. et. C. e. l. hac ꝯſultiſſima. §. ꝑ nūcupationē Sic igit patet ꝙ nūcupatiuū aliquādo cū ſcriptura aliqñ ſine fieri pōt: quoꝝ oīm exēpla et forme ſuis locis ponētur.

¶ Quot et q̄ ſit p̄ncipales ꝛ neceſſarie teſtamēti ꝑtes: et quot ꝛ q̄ cauſales et volūtarie. Ru. v.

SCire debes ꝙ q̄dam ſunt que ad teſtamenti fidem et probationem accedunt: vt puta legitimorum teſtium] legitimus numerus et etiam teſtamenti quod fit in ſcriptis ſubſcriptiōes teſtiū et ſigilla: ſed de his ſuis locis tractet ſcꝫ. ĩ. in rubrica de teſti. ſi teſta. adhibendis. et. ĩ. de teſta. in ſcriptis.

Preter hec autē quedā alia ſunt que circa teſtamenti tenorē et foꝛmā cōſiderari opoꝛtet: ꝛ q̄ in oꝛdinanda teſtamēti ſerie poſſunt occurrere: et de his preſens tractatus pſequit/ quoꝝ potiſſime tria ſunt que in cuiuſlibet teſtamenti foꝛma elegāter ac debite oꝛdinanda nequeāt preteriri: et ipſa ſola tria reddūt teſtamētū decoꝝ/ ꝑfectū/ et tutū. Primū eſt prohemij oꝛdinatio. Secūdū heredis inſtitutio. Tertiū clauſula generalis

Prohemiū q̄re ponitur

Prohemiū eni ponēdū ē tū ꝑpt teſtatoꝛis pſonā ſufficiētis in quo eſt deſcribendū q̄ eſt cā p̄ma oꝛiginalis ꝛ efficiēs teſtamēti: tū ꝑpt decoꝛē/ tū etiā cōſuetudinē gn̄alē

¶ Additio. Facit ad iſtud. l. i. ff. de oꝛi. iu. Gerardus mulert.

¶ Heredis vero inſtitutio ꝑrſus neceſſaria ē: qm̄ ipſius teſtamēti eſt fundamētū: et caput ſine q̄ nō valet teſtamentū. vt dictū ꝛ ꝓbatus eſt. ſ. ĩ rub. q̄d ſit teſta. ꝟſi. vlti. dicit. ꝛ c. Per tertiū autē ſcilꝫ per clauſulā generalē ꝓuidet periculo q̄d caſualiter iminere poſſit: cui⁹ icurſu teſtatoris volūtas omni iure deficeret. Et ideo doctrine cauſa p̄cipio hec tria in teſtamēto aliquo nō omitti. Sūt ꝛ alia tria ex ſola teſtatoꝛis volūtate pendentia/ que oīno neceſſaria nō ſunt: quia ſine his et eoꝝ quolibet teſtamenti foꝛma ſubſiſtit: et ad perfectionē teſtamēti nil operātur qualia p̄ma ſunt legata: videlicet donationes a teſtatoribus relicte: ꝛ ab heredibus preſtande. §. i. inſtitu. de ſ lega quas/ nemo cogitur inuit⁹ facere. ff. de admen. lega. l. rē legatā ſ. Poteſt eni fieri teſtamentum ſine leg. ꝛ fideicom. vt. ff. de here. iſti. l. i. §. q̄ neq3. Secundo ſubſtitutiones quas teſtatoꝛ neceſſe non habet facere eo ꝙ ſunt ſecūdarie et cōditionales inſtitutiones. l. ij. §. defert. ff. de bo

Legata fideicōmiſſa aut ſubſtitutiones nēo cogitur facere.

UVA. BHSC. IyR_223

no.poſ.ſm tabu. Conſtat ergo ꝙ heredi inſtituto nemo cogit cõditionē adijcere: et poſt primũ gradũ inſtitutionis ad ſecunduʒ non tranſit quis inuitus cũ huiuſmodi ſubſtitutiões de ſingulari voluntate teſtatoris ꝓcedant. vt inſti. de vulga.ſub.in pri. Satis eſt em ꝙ ipſa heredis inſtitutio teſtamēto dedit caput ⁊ vitã. Tertio poſt legata et ſubſtitutiões ſunt quedam alie generales teſtamētarie diſpoſitiones que de ſola teſtatoris volũtate prudētia et arbitrio ꝓcedũt / vtputa quãdo vetat detrahi falcidiã de legatis: quando ꝓhibet alienationes: quãdo prudet filijs impuberibus de tutore: et ſimilia que nec dici poſſunt legata, nec inſtitutiões: nec ſubſtitutiones: ſʒ alr̃s gñali vocabulo volũtarie prudētie teſtatorꝫ de qb' oĩbus.ĩ.ſuis locis dicet. Igitur ex his que dicta ſunt colligas ꝙ i teſtamentis poſſunt ſex capitula contineri. (Ita tradit etiam ſpe. i ti.de iſtru.edi.§.cõpēdioſe.ꝑpe fi.§.ibi.⁊ in ſũma no.Gerar.mu.) quorum prima tria ſcʒ prohemiũ/ heredis inſtitutio/ et clauſula generalis ponēda ſunt vt teſtamētũ ſit ꝑfectum et tutũ. In ceteris vero tribus vltimis ſcilicet legatis/ ſubſtitutionib'/ et diſpoſitionib' dictator ſimpliciter proſequit beneplacitũ teſtatorꝫ. Itē colligas ꝙ in aliq teſtamēto aliqd ꝓtineri nõ põtiqʒ nõ recludatur ad aliqd ſex capitulorꝫ vł mēbrorꝫ ꝑdictorꝫ

¶ De ordinãdis tã principalib' ꝙ̃ ſecundarijs ꝑtib' teſtamēti. Ru. vj.

Licet i ordinãdis tã principalib' ꝙ̃ ſcdarijs partib' teſtamēti ſm diuerſos regionuʒ mores diuerſimode ꝓcedatur: tñ ad tria in ordine ſeruanda certa debet ratio mouere ſcribentē/ vt res pares ſimul: diſpares vero diſiuncti ponãtur: et vnũquodqʒ teneat locũ ſuũ. Eſt enim ordo pariũ: diſpariũqʒ rerũ ſuo debito loco collocãdaꝝ diſpoſitio. iuxta illud Singła qqʒ locũ teneãt ſortita decēter. vt inqt horati' in libro de arte poetica. Nã ſʒ ſanctũ Bernardũ Scire quid agas/ ⁊ agēdi ordinē ignorare nõ eſt ꝑfectũ. Igit et ſi quedã ex his capitulis puta legata et alias voluntarias diſpoſitiões teſtatoris poſſit dictator licēter vel hoc vel illo loco deſcribere/ nihilominus tñ illa q̃ ad dei reuerentiã/ et animarũ ſalutē ꝑtinere noſcant debent tanqʒ digniora ꝑcedere: qm aliter videt capite deorſum teſtamēti forma depēdere. Igit ꝑmo loco ponat ꝓhemiũ. Scdo legata. Tertio inſtitutiões. Quarto ſubſtitutiões. Quito volũtarie ꝓuidentie teſtatoris. Sexto et vltimo clauſula gñalis. Et ꝙ talis ꝓceſſus in ordinãdis his capitulis elegans ſit: tã ex ordine: ꝙ̃ ex textu infra ſcripturarũ cauſaꝝ ꝓbabilibus rationibus apparebit.

Ordo quid ſit

Horatius.

Ordo in teſtamento ſeruãd'

¶ Additõ. Aduerte tñ ꝙ omiſſio iſti' ordinis. ſ. declarati ⁊ oſtenſi nõ vitiat ſcripturã ſeu teſtamētũ l. ambiguitatē.⁊ l. ꝑpoſteri. C. de teſtamētis. facit. l. nec ei. ff. de ſolu. ⁊ inſti. de lega.§. ante heredis. de quo an videlicet: et quando ordo omiſſ' vitiat vł nõ: vide late ꝑ bar. in. l. ij.§. prius. ff. de vul. ⁊ pu. ſubſti. Gerardus mulert.

Ordis omiſſio quando valet.

¶ De ꝓhemijs. Ru. vij

Prohemiũ vñ dicatur.

Prohemium dicitur a prothos qd ē primũ: et enion qd ē ordo/ quaſi ꝑmi libri

UVA. BHSC. IyR_223

ornat⁹:et ideo primũ vẽdicat ſibi
locũ.nã ſcriptura et teſtamentuȝ
cuiuſuis vltime voluntatis/tã ex
gñali curſu ꝙ̃ certa ratiõe prohe-
mio decorant̃:in quo aliq̃ ex p̃ce-
pto tenoris:quedã vero ex cõſilio
potes attendere. Primo quideȝ
q: teſtamẽti actor/et cã prima/et
teſtator ipſe debet oĩnino pmo no
mine pprio:et pnoie aut cogno-
mine vel agnomine ſiue alia ſuffi-
ciẽti determinatiõe certa mõſtra
ri.vt ar.ff.de codi.l.quidã refert
in fi. Scđo loco cõſiliũ ẽ bonũ vt
teſtamẽti qualitas deſcribat̃ q̃le
videlȝ teſtator voluit facere teſta
mentum:in ſcriptis : an nuncupa
tiue ſine ſcriptis:quatenus ipam
volũtatẽ teſtatoris appareat co-
herere. Tertio cõſulo vt d: teſta-
toris mẽtis ſobrietate mẽtio fiat.
Nam licet quilibet preſumat̃ ſa-
ne mẽtis cũ teſtatur.vt.C.de co-
dicil.l.nec codicillos. Attñ ipſaȝ
legis p̃ſumptionẽ inſtrumẽti pu-
blici verba iuuabũt:nõ eñ obſtat
ad teſtamẽti factionẽ corpis egri
tudo:dũmodo adſit mẽtis itegri-
tas vt.C.qui teſta.fa.poſ.l.ſeniũ
⁊.ff.de teſta.l.ij.⁊ facit.C.de trãſ
ac.l.ſanũ. An aũt fiat vel nõ fiat
mentio de ſanitate et egritudine
corporali nõ multũ refert ſcđȝ ea
q̃.s.dicta ſunt licȝ idecorũ nõ ſit
¶ Additio. Premiſſa põit i effe
ctu ſpecu.in titu.de inſtru.edi.§.
cõpendioſe ppe fi. Aduerte dũ.s
i pn.d. Rolã.dicit phemiũ d: ⁊c.
ꝙ ſꝫ Ambroſiũ calepinũ i ſuo di
ctionario Prohemiũ latĩe initiũ
vel exordiũ ſiue p̃fatio dicit̃. Di-
ctuȝ phemiũ ꝙ oimos cantus d:
naȝ ſicut citharedi pauca illa que
anteꝙ̃ legitimũ carmen inchoent
emerendi fauoris gr̃a canũt phe
miũ cognominauere:ſic oratores
ea q̃ priuſꝙ̃ cauſam exordiant̃ ad
ꝯſiliãdos iudicũ aĩos p̃loquunt̃:
eadẽ appellatiõe ſignarũt. Sunt

Mẽtis ſane q̃li-bet p̃ſu-nutur.

Prohe-miũ ſcđm Ambro-ſiũ cale-pinum quid ſit.

tñ qui phemiũ appellatũ velint
qđ greci oĩmõ viã noiant:ꝙ phe
miũ ante rei ingreſſum ponatur:
ideoqȝ cũ.h. ſcribendũ putant A
phemiuȝ ſit phemior.aris:qđ eſt
exordior.hec ille. Gerardus mu.

¶ De legatis:et q̃d ſit legatũ q̃s legare/cui legari poſſit: et i qua vltima volũtate: ⁊ qualiter relinquatur legatum. Rubrica.viij.

ONeroſa et ob-
ſcura ⁊ implicita le-
gatoꝝ iura nobis q̃
magis adformã niti
mur ꝙ̃ ad aliđ nõ ex
pedit fundit⁹ q̃rere:nec tñ ſic oĩ-
no diſſimulare vl' trãſire poſſum⁹
q̃re oportet nos eadẽ rõnib⁹ aliq̃
bus informare. ſufficiat nobis ita
qȝ ſaltem ſuperficie tenus q̃dam
ſup ipſoꝝ natura et iure:quedaȝ
ſuper ordine ac forma deſcribere
¶ Legatum ẽ donatio quedam a
defuncto relicta et ab herede pre-
ſtanda.vt inſtit. de lega.§.i.et.ff.
de lega.ij.l.legatum eſt. Quedaȝ
dicit ad differentiam aliarũ dua-
rum donationum : vnius ſcilicet
inter viuos.⁊ alterius cauſa mor
tis. Ideo dicit̃ a defuncto relicta
et ab herede preſtanda : q: debet̃
poſt mortẽ teſtatoris et poſt adi-
tam hereditatẽ.vt.ff.đ lega.i.l.ſi
tibi.§.cũ ſeru⁹:⁊ debet ab herede
peti ⁊ preſtari.nec debet legatari-
us occupatis legatis ſibi ius dice
re/ſed ab herede petere vt.ff.quo
rum lega.l.i.i.reſpõ.q: ſi legata-
rius poſt aditã hereditatẽ occu-
paret legatũ denegaret̃ ſibi actõ
legati vt.C.de legat;.l.nõ dubiũ
et ſic in pprietate et in poſſeſſio-
ne ſibi p̃iudicaret:ſed ſi ante here
ditatẽ aditã occupat/nõ preiudi-

Legatũ quid ſit.

Legata-rius nõ dȝ pro-pria au-ctorita-te lega-tũ occu-pare.

UVA. BHSC. IyR_223

cat ſibi in actione vel in ꝓprietate: poſſeſſionē tñ reſtituit vt. ḋ. l. i. ij. reſpōſo: niſi heres ipſi legatario ſuā in occupatiōe legati accōmodauerit volūtatē vt. ḋ. l. i. §. qḋ ait p̄toꝛ. ij. Itē nota ꝙ ꝗuis legatū peti nō poſſit niſi adita hereditate. vt patet ꝑ ſupꝛadicta. tñ ſi legatarius decedat poſt moꝛtē teſtatoꝛis etiā ante aditā hereditatē trāſmittit legatuꝫ ad heredē ſi ſit pure vl' in diē certā relictū. vt C. de caduc. tollē. §. cū igiť. ꝛ. §. in nouiſſimo.

Legatari⁹ decedens p⁹ moꝛtē teſtatoꝛis etiam ante aditā hereditatē trāſmittit legatum.

¶ Additio. Hoc verū niſi in legato libertatis et vſufruct⁹. q2 illoꝝ dies non niſi ex adita hereditate cedit vt. C. de cadu. tol. §. libertatib⁹. ꝛ idē dic ī oīb⁹ ſeruitutib⁹ ꝑſonalib⁹ legatis: q2 cū ad heredē nō trāſferanť: fruſtra eſt ſi añ q̄s diē earuꝫ cedere dixerit. l. ij. et. iij. ff. quādo dies leg. cedit. In ſeruitutib⁹ autē realib⁹ tenet bar. in. §. in nouiſſimo. C. de cadu. tol. ꝙ earū dies quantū ad tranſmiſſionē cedit a moꝛte teſtatoꝛis ſicut eſt in aliīs legat. ꝛ idē tenet ibi. Cy. licet glo. in verbo non patiť. in. ḋ. §. libertatibus. cōtrariū videatur innuere. Berardus mulert.

Legati ſeruitutum realiū dies quo ad trāſmiſſionem cedit ā moꝛte teſtatoris.

¶ Si vo legatari⁹ viuo teſtatoꝛe decedat: ſi legatarius nō habeat cōiunctū vel ſubſtitutū deficit legatū/ ꝛ remanet apud heredē teſtatoꝛis alioqn ad ſubſtitutū vel cōiunctū tranſit vt. C. de caduc. tol. §. ꝓ ſcḋo. et. §. vbi autem.

¶ Additio. An aūt hoc caſu huiuſmoi legatū trāſeat ad ſubſtitutū: ꝯiūctū: vl' heredē cū ſuo onere vl' ſine onere: q̄riť: ꝛ videť ꝙ trāſit ſine onere ꝑ textū in. §. in pꝛīo C. de caduc. tol. Sꝫ dic ꝙ cū ſuo onere trāſit in caſu p̄dicto. ḋ. §. ꝓ ſcḋo. ꝛ. §. vbi aūt. nec obſtat text⁹ in. ḋ. §. in pꝛimo. q2 loquiť in legatis q̄ ꝓ nō ſcriptis habenť vt puta qñ legatari⁹ eo tēpoꝛe quo cōdebať teſtamentū in quo legata relicta ſunt nō erat in rerū natura: ſec⁹ autē in caducis vel quaſi Eſt autē quaſi caducū qñ poſt teſtamentū factū viuo adhuc teſtatoꝛe is cui relictū eſt ab hac luce ſubtrahiť. Caducū vero quando moꝛtuo teſtatoꝛe hoc qḋ relictū ē deficiebat: legatario foꝛte repudiante vel ſimili mō. vt dicit tex. in. §. et cū tripliçi. C. eo. et poteſt eſſe ratio varietatis: q2 pꝛimo caſu: qñ ſcꝫ legatū ꝓ nō ſcripto habetur ab initio eſt nullū: et ſic nec ab initio aliquo mō tenet vl' ligat on⁹ iniunctū. Secūdo vero caſu ab initio valuit ꝛ legatū ꝛ oneris aſcriptio. Ita vult glo. in verbo ſentire. verſi. ſed quare aliud i. ḋ. §. ꝓ ſecūdo. et ibi etiā bal. Intellige niſi tale onus certe ꝑſone coheret. §. ne aūt eo. titu. Ber. mu.

Legatū an et qñ tranſeat ad ſubſtitutū cōiūctū: vel heredē cum ſuo onere.

Legatū quaſi caducum. Legatū caducū.

¶ Legare pōt ille ſol⁹ et ille oīs qui pōt teſtamentuꝫ facere vt. ff. de lega. i. l. ij. Que autē ſunt ꝑſone q̄ poſſunt et que non poſſunt teſtari. ſ. habeť in rubꝛi. quibus ꝓhibitū ſit facere teſtamētū. Naꝫ quātū ad hoc iſta equipollent ſcꝫ teſtari/ ꝛ codicillari/ ꝛ legare. Legatū eñ nō pōt niſi in teſtamēto vel codicillo relinqui. Vñ q̄ teſtari poteſt/ codicillari ꝑ cōſequens poteſt/ et legare. cui ꝓhibetur teſtari et codicillari ꝓhibitū eſt. vt ff. ḋ codicil. l. diui. §. codicillos is demuꝫ. et. l. conficiunť. §. codicilli

Legare q̄s poſſit.

Ei autē ſoli legari poteſt qui pōt heres inſtitui vt inſti. de lega. §. legari aūt. Qui vero nō ſunt capaces ex teſtamento nec eis legari pōt. de quib⁹ ꝑſonis .ī. habebim⁹ in rubꝛi. de extraneis ꝛ volūtarie inſtituēdis. verſi. itaq̄ iſtitui. Finaliter aūt ſcias ꝙ legatarij ꝑſona debet eſſe certa/ alioqn nō valet legatuꝫ. l. paul⁹. ij. ff. de re. du. et. ff. de vſufruc. lega. l. q̄ plures.

Legari cui poſſit.

Legatarij ꝑſona debꝫ eſſe certa.

¶ Additio. De hac matia vide

UVA. BHSC. IyR_223

Bar.late. diſtiguentē in.l.quidā
relegatꝰ. ff. de re.dubi.et poſt eū
Angelū Aretinū i.§.icertis. inſti.
de legatis.q̇ ſic diſtiguit:aut ꝑſo
na incerta ex futuro euētu ē cer=
tificanda/ et tunc ſi erat incerta
de certis valet a principio.vt.l.ſi
ſeruus legatꝰ.§.huiuſmodi.ff. de
lega.i.ſed deficiēte futuro euētu
reddit inutile.vt.ff.de vſufru.le.
l.qui plures.Si vero ē ꝑſona cer
ta de incertis.doctores dicūt cō
muniter idē vt valeat.vt.d.l.qui
dā.ff.de rebus du.qđ Sali. dicit
eſſe verū vt idē Ange.are.refert
qñ ſupplementū illiꝰ futuri euētꝰ
tendat ad cōmodū teſtatoris. vt
ibi:et.l.ſi quis ita ſcripſerit.eo.ti
tu.alias ſecus.Aut ꝑſona incerta
ex futuro euētu nō ē certificāda
tūc valet ſi ꝑ legē certificat.vt.l.
id quod pauperibꝰ.⁊.l.ſi quis ad
declinandā.C.de epiſ.et cle.⁊.ff.
de ſtatu.li.qui pecuniā.ſed ſi nec
ꝑ legē certificatur tunc dic ꝙ aut
incertitudo ꝓcedit:q₂ nulla ꝑſo=
na nominata fuit:aut eſt noīata:
ſʒ ex defectu nr̄e cognitionis re=
putatur incerta.Primo caſu ſi ē
incerta de incertꝭ nō valet.vt.d.
l.id qđ pauperibus.et.§. incertis
inſti.de lega.Sed ſi ē incerta de
certis tūc videt valere.vt.l.ſi q̇s
titio.§.ſi heres.ff.de lega.ij.Sed
Ja.de are.dicit ꝙ nō valet ꝑ.l.cū
ex pluribus.ff.de manu.teſta.qđ
vt refert idē Ange.vbi.ſ̃.appro
bat Sali.ꝑ.l. paulꝰ.ij.ff.de re iu=
di.nec obſtat.d.§.ſi heres.quia ibi
debet intelligi ꝙ electio data fuit
heredi.⁊ ideo eo non eligente om
nes vocant ad illa.x. vt.l.cū qui=
dā.ij.eo.titu.ꝑ quem textū ille.§.
declarat.Scđo caſu quādo ꝑſo=
na eſt noīata/⁊ tūc aut ex incerti
tudine ꝑſone inſurgit etiā incerti
tudo rei ⁊ nōvalet a principio.vt
d.l.cum ex pluribꝰ.et.l.ſi quis de
pluribus ſcđm aliam lecturaʒ de

Legatū factū iū cte ꝑſo=ne qñ valeat.

rebꝰ dubijs. Aut;nō inſurgit ali=
qua incertitudo in re legata: tūc
valet in ſe:et eſt locꝰ gratificatio
ni. quia ꝓbatio deficit et herede
nō gratificante reddit inutile. vt
l.ſi quis ſeruū.§. ſi inter duos.ff.
de lega.ij.Et hec vltima duo mē
bra notantur ꝑ dynum in regula.
in obſcuris de regu.iu.li.vi.Ad=
uerte ꝙ quando relinquit a lega=
tario vl' fideicōmiſſario nō exp̄ſſa
ꝑſona cui debeat dari:tunc in du=
bio intelligit dandū heredi et va=
let relictū.l.qui pecuniā.ff.de ſta
tu.li.ratio eſt q₂ ab eo legatarius
vel fideicōmiſſariꝰ ſenſit cōmodū
ita vult in effectu Bar.i.l.paulꝰ
ij.ff.de re.du.Ubi aūt eſſet incer
titudo rōne ꝑſone a qua reliquit
tūc nō vitiat relictum:q₂ ſemper
heredi onꝰ iniunctū intelligitur.l.
ſi ſeruꝰ legatꝰ.§.qui margaritaʒ.
ff.de lega.i.et notat glo.in.l.mar
cellus.in prin.ff.ad trebel.ſed fi=
deicōmiſſarius ſingularis contra
vniuerſalē ſcʒ cui fctā ē reſtitutio
agit.l.fi.C.ad trebel.Gerar.mu.

Legatū relictū a legatario non exp̄ſſa ꝑſona cui/an valeat

¶ Prīo ſane de ꝑſonis dictū eſt.
vidcamꝰ de rebus/ et certe lega=
ri pōt res teſtatoris. item res he=
redis.§. nō ſolū.in prī.inſti.de le
gatis:et ī his nihil refert ſi ſciue
rit vel ignorauerit teſtator ſuā vl'
heredis eſſe vt inſti. eo.§. ſi quis
rē ſuā.⁊.l.vnū ex familia.§.ſi rem
tuā.ff.đ lega.ij.itē res legatarij.
nā rogari pōt legatariꝰ vt nō ſolū
ſibi rē legatā:ſʒ ⁊ ꝓpriā reſtituat
eo ſolo obſeruatū ne plus quiſq̃
alteri reſtituere ſit rogatꝰ q̃ ex te
ſtamēto.ceperit/nā qđ amplius ē
inutilit relinquit.vt inſti.de ſing.
re.ꝑ fideicō.re.§.pōt aūt.ſed q̇li=
bet quē honoro cōmodo pecunia
rio eatenꝰ pōt onerari ſicut hono
ratꝰ eſt ⁊ nō vltra.vt.ff.ad.le.fal.
l.ſed ſi nō ſeruꝰ.Jllū ꝓ onerare
nō poſſum q̇ nihil ꝑcipit ex iudi=
cio meo:q₂ nō eſt recipiēdū vt cui

Legari quales res poſſint.

Onerare catenus q̇s pōt q̃te nus honoratur

UVA. BHSC. IyR_223

legatū certā continere ſpeciē vel
quantitatē vel factū: alioquin re=
gulariter nullum eſt.

¶ Additio. De q̄ in. l. legato gn̄a
liter. et ibi glo. et doc. ff. de lega. i.
et in. l. cum poſt. §. gener. ff. de iu=
re dotiū. et in. §. ſi generalit̄. inſti.
de lega. vbi p̱ glo. et ſcribentes et
maxīe Ang. are. ⁊ p̱ Dy. ī regl̄a i
obſcurꜫ. de regu. iur. li. vi. G. mu.

¶ Reliquit̄ legatū in teſtamento
p̱fecto / et codicillis p̱fectis. vt in
dona. cau. mor. Immo in multis
differūt legata ab ipis donationi=
bus: vt dicet̄ in tractatu donatio
nū cau. mor. Relinqui pōt legatū
pure. vt lego tibi .c. non adiecto
die vel cōditiōe. Itē ī die: vt lego
vſq; ad paſcha. Item ex die: vt a
paſchate ī antea. Itē ſub ꝯditiōe
vt lego tibi ſi filiā meā acceperꜫ ī
vxorē: vel tale q̄d feceris. l. i. ī p̄n.
ff. de cōditio. et de. cū multis ſimi
lib⁹. et apponit̄ cōditio. vel p̱ ſi vl̄
p̱ cū: puta cū quattuordecī anno=
rum eris lego tibi.

¶ Additio. Eſt tn̄ differentia int̄
dictionē ſi: et dictionē cū: de qua
materia vide late p̱ bar. in. l. i. ff.
de cōditio. et demōſtra. ꝟſi. ſcd̄o
quero de dictiōe cū. ⁊c. vbi ponit
tres differentias. Itez etiā decla
rat ibi quādo illa dictio cū faciat
conditionē: ⁊ qn̄ nō: quo ſic caſus
eueniat recurre. Quādo aūt con=
ditio debeat impleri vtruz ſcz de=
muz poſt mortē teſtatoris vel an
ſufficiat eā īpleri adhuc viuo te=
ſtatore vide p̱. l. ij. iūcta glo. ij. ff.
de cōdi. et demō. An etiā ⁊ qn̄ de
ficiēte cōditione debeat̄ vl̄ nō de
beat̄ relictum vide pulchre p̱ glo.
in. l. ī teſtamēto. ij. et ibi. bar. ff. de
cōditio. et de. et p̱ glo. in. l. i. et ibi
p̱ Cy. C. de inſti. ⁊ ſub. ⁊ p̱ Dy. in
regula imputari. de regu. iurꜫ. li.
vi. Gerardus mulert.

¶ Itē legatū pōt fieri q̄buſcūq;
ꝟbis tn̄ aptꜫ ⁊ idoneis. vt ſi dicā
do: lego. dari iubeo: volo: rogo: ī=
pero: p̄cipio. exigo: poſco: cupio:
opto: vt des / credo te daturum: ⁊
ſimilib⁹. vt. C. cōmunia de le. l. ij.
et. ff. de le. i. l. etiā hoc modo. et. l.
et eo mō. Demū aūt ſcias quaſdā
res eſſe q̄ legari nō poſſunt / vt he
de quib⁹ cōmertiū nō eſt: vel que
p̱hibite ſunt alienari. Et ſi tales
res legētur nō debent̄ ipſe nec ea
rū eſtimatio. vt. ff. de leg. i. l. apud
iulianū. al̄as incipit. Idē iulian⁹
ſcribit. §. fina. et inſti. eo. §. et ſi ta=
lis res ſit. Itē nō poſſunt ea que
edibus iuncta ſunt ne vrbs defor
metur ruinis. vt. ff. de le. i. l. cete=
ra. §. ſi duobus.

Legari q̄ res nō poſſint

¶ Additio. De hoc an videlicet
et quādo debeat̄ eſtimatio rei le=
gate cui⁹ cōmertiū nō habemus
diſtigue lati⁹ ſm̄ bar. in. l. multuz
intereſt. ff. de ver. obli. quia aliqn̄
res nō eſt in cōmertio noſtro p̱pt̄
ipſius rei naturaz. vt q2 res eſt ſa
cra / vl̄ religioſa / vel homo liber: ⁊
tūc ſi legetur talis res vel cōtra=
ctus ſup̱ ea fiat / nō debet̄ nec ipſa
res / nec ei⁹ eſtimatio. l. apd̄ iulia=
nū. §. cōſtat etiā. q̄ al̄s ē ſub. l. idē
iulian⁹. ff. de. l. i. ⁊. §. nō ſolū inſti.
eo. et. l. inter ſtipulātē. §. ſacrā. ff.
de ver. obli. Aut nō eſt cōmertiū
illi⁹ rei p̱pter quandā qualitatē:
vt q2 eſt iūcta edib⁹. ⁊ tūc eſtima=
tio debet̄ vl̄ intereſſe. vt. l. cetera
§. ſi duobus. et. l. ſi quis inquili=
nos. in prin. ff. de lega. i. Si vero
rei eſt cōmertiū in ꝯmuni: et tunc
aut ē cū magna difficultate et ha
bet̄ p̱ impoſſibili. d. §. cōſtat etiaz
Aut eſt cōmertiuz in cōmuni ſine
difficultate: et tunc aut non eſt ei
qui relinq̄t vel a quo relinquitur
et tūc debet̄ vel res vel ei⁹ eſtima
tio. l. mortuo. §. labeo. ij. rn̄ſo. ff. d
leg. ij. facit. l. multū intereſt. ff. de
verbo. obli. Aut nō eſt ei cui reli
quit̄ ꝯmertiū: quo caſu etiā diſtin
gue in legatis: q2 ſi p̱pt̄ ſuū deli=

Eſtimatio rei legate cuius commertiuz nō habemus qn̄ debeat̄

UVA. BHSC. IyR_223

ctū: vel ſecte diuerſitatē vt in iudeo ꝛ mācipio chriſtiano vel ſimili caſu. vt. C. ne iude. chriſtia. mā. l. i. et nō valet nec eſtiatio daꝶ. d. §. labeo. i. reſpon. et. d. l. multū intereſt. ſi vero ꝓpter ſtatꝰ cōditiōnē/ vř corporis vitiū/ ꝛ tūc ſi teſtatoꝛ ſciuit debeꝶ eſtimatio alioquī nō. ita loquitur et intelligiꝶ. l. ſed ſi res. ff. de le. i. et. l. fideicōmiſſa. §. ſi ſuo alieno. de le. iij. ꝛ. l. filiuſfamilias. §. ſi qd alicui. ꝺ le. i. In ſtipulatiōe vero in hoc vltimo caſu quādo ſcʒ ſtipulatori nō eſt cōmertiū rei indiſtincte non debeꝶ nec res ipſa/ nec eiꝰ eſtimatio ſm Jaco. ꝺ are. i. d. l. multū intereſt. quē in hoc ſequiꝶ ibi bar. q̄ ſupradicta ſic ibi diſtinguit. et poſt eum ange. areti. in §. i. inſti. de inutilibus ſtipu. et eſt glo. nota. in. d. l. ſʒ ſi res de lega. i. ꝛ. glo. in. d. l. mltū intereſt. eſt etiā bona glo. i §. non ſolum inſtitutis de legatis. Ꝺ. m.

Stipulatio rei cuiꝰ nō eſt comertiuʒ nō valʒ nec debetur rei eſtimatio.

Quo loco in ordine teſtamēti q̄libet legata ſint ſcribenda. Ru. ix.

Poſtq̄ de iure legatoꝝ vidimꝰ/ de ipſo loco ꝛ ordīe videamꝰ. Et ē ſciēdū q̄ licet oli ex veti iure cōtrarium eſſet actum/ hodie tamen licitū ꝛ liberꝝ ē ſiue añ ſiue poſt iſtitutiōes heredū: ſiue etiā īter ipas medias īſtitutiōes reliq̄re ꝛ ordinare legata/ libertates/ ꝛ tutores. vt īſtitu. de lega. §. añ heredis. ꝛ q̄ teſta. tuto. dari poſ. §. ad tertiuʒ. Jugo itaq̄ antiqui iuris excuſſo: ſequētes magꝭ rationabilē formā immediate poſt ꝓhemiū ad legata tranſibimꝰ: ꝛ q̄ ſit melior ordo legata inſtitutiōe ꝓmittere patet ex eo q̄ illud ſoluʒ heredis eſt/ qꝺ ſupeſt deducto ere alieno/ ꝛ funeris īpenſa/ et deductis legatis factis vſq̄ ad illū modū quo legare voluit et potuit teſtator. vt. ff. ad l. fal. l. i. §. ſcꝺo capite. et. §. fi. ꝛ. C. eo. l. irritū. et. l. in iponēda. et. C. de iure deli. l. ſcimꝰ. §. in cōputatione. et inſti. de leg. fal. §. cum auteʒ. Sicut ergo iſtis deductis qꝺ ſupereſt ad heredē ꝑtinet: ſic iſta ꝑmo debent in ordine ſcribi/ et deinde heres inſtitui. Itē eſt alia ratio: q꜓ cum legata q̄ fiūt ꝓ reſtitutionibꝰ ablatorū/ funeris īpenſa/ et alijs operibꝰ pietatis ad ſalutē aīe ſpectēt. Heredis vero inſtitutio cū tꝑalis et mūdane cure cauſam reſpiciat: merito ipſa ſalutis aīe ꝓuidentia: vt domina ꝑcedet tēporalis auteʒ ꝓuiſio vt ancilla poſt tꝰgū veniēs ſubſequeꝶ. dñam eñ ancillari ꝛ ancillā dñari abſonū eſt. Alia ꝟo q̄ relinquūtur vxoribus et amicis poſt predicta duo gñā legatoꝝ: et poſt cōmiſſarios immediate ponantur: vt in vno ꝛ eodē capitulo oīa pariter legata ꝯiūcta ſint. eſſet ei magna ꝯfuſio ſi ꝑ diuerſas teſtamēti ꝑtes ſperſa reperirenꝶ: ꝛ ꝓpterea q꜓ legata triplici intuitu relinqui videtur: ideo ſm hoc dicere poſſumus triplicē eſſe legatoꝝ ſpeciē in quibꝰ debet etiā ordo ſeruari: ſi eñ teſtator aliqd acquiſiuit ꝛ habet illicitū: ꝑmo et añ oīa diſponet ꝛ ordinet de reſtitutiōibꝰ ablatoꝝ. Hec ſpecies ꝑtermittēda nō eſt: q꜓ nulla alia legata debentur niſi deducto ere alieno. vt. C. de iure deli. l. ſcimꝰ. §. ſin ꝟo. creditores. nā illa intelligūtur bōa q̄ ſupſunt deducto ere alieno. l. ſubſignatū. §. bōa ff. de reg. iuris. et. l. cū emācipati §. illud. ff. de colla. bono. Et q꜓ inter hec legitima negocia illud eſt primum et maxime ſalutis aīe remediuʒ ſi reſtitutꝰ illicite queſitoruʒ fiat. deinde reſtitutis illicitis ſecūdo loco ſunt ponēda illa legata que ꝓ funeris impēſa: et elemo

Legata nō debētur niſi deducto ere alieno.

UVA. BHSC. IyR_223

finis ⁊ alijs anime ſuffragijs fiūt. q꞉ nō ꝑmiſſum eſt elemoſinā facere de ſubſtantia aliena.

¶ Addō.xiiij.q.v.forte aliqs. et xxxij.q.iiij.ſic nō ſūt. Gerar.mu.

¶ Salomōe dicēte q̄ offert ſacrificiū de ſubſtātia pauperis: idem ē q̄ſi victimat filiū i ꝯſpectu p̄ris.

¶ Additio. Jſtd dictū ſalomōis citaṫ.xiiij.q.v.immolat⁹.et.i.q.i. nō eſt putāda. Gerardus mulert.

Furti ſpēs eſt de alieno largiri.

¶ Jtē ſpēs furti eſt de alieno largiri.vt.ff.ḋ furtꝫ.l.ſi pignore.§.i. poſt has itaqꜫ duas legatoꝝ ſpes debēt eligi certe ꝑſone quas appellam⁹ cōmiſſarios vel executores/q̇ ad ipſa legata ſoluēda cōſtituūtur: ex quib⁹ plena daṫ auctoritas ⁊ poteſtas p̄dicta executiōi mādare: raro eni iſta fidei cōmituūtur heredis quib⁹ ſic factis ad trinā ſpeciē legatorū tranſeundū eſt: ſcꝫ eorꝫ q̄ vxori ꝓpinquis et alijs amicis carnalib⁹ reliquūtur. Jn his eni legatis tradēdis nō ſolent eligi cōmiſſarij: ſed ſoluenda ab heredib⁹ relinquūtur. hac igiṫ ratione hoc ordine ſunt ſcribēda legata: que aūt ſūt horū legatorū fore i vnaqꜫ ſpecie ifra iuenies.

¶ Additio. Premiſſa ſcꝫ a ver. ⁊ ꝓpterea ponit in effectu ſpecu.in titu.de inſtru.edi.§. compēdioſe. ꝓpe fi.ibi circa legata vero ſcias ⁊c. Gerardus mulert.

¶ De inſtitutionib⁹ heredū: et quid ſit hereditas: et in quot ⁊ quas ꝑtes diuidatur: ⁊ quid ſit heredem inſtituere.

Rubrica.x.

Nunc de tertio capitulo id eſt de heredum inſtitutione agendum eſt ſuper qua ſollicite admonendi ſumus pleniſſimā diligentiam adhibere: nam hic plerūqꜫ non tātū virgulta: ſed ⁊ cedri deficiunt. verum licet teſtamentarie ſucceſſionis pelagus ꝓfundiſſimū ſit/attn̄ pauca nobis vtilia et neceſſaria ſumam⁹ ex iſtis: tractatū hunc ꝑ plures rubricas et titulos diſtinguētes/vt ꝑ partes diuiſus poſſit facilius comprehendi.

¶ Additio. Vt.§.ſꝫ nō vſqꜫ in fi. iſti.de lega.⁊.l.i.ff.de doli.excep. nā partitio aīm legentis incitat: mentem intelligentis preparat: ⁊ meoriā artificioſe reformat. vt dicit glo.no.in ṽbo eaſdē.inſti.in.§. igiṫ in ꝓhemio inſti. Gerar.mu.

Partitiōis q̄s ſit effectus.

¶ Hereditas eſt ſucceſſio in vniuerſum ius quod habuit defunct⁹ tempore mortis ſue.vt.ff.de verbo.ſigni.l.nichil.⁊.l.hereditas.ff.de regu.iur.et hoc aliquando dicitur as: aliquando pōdo vel pondus aliquādo libra: iſta eni quattuor nomina ſinonima ſunt.

Hereditas quid ſit.

¶ Additio. Jta vult glo.in ṽ. ſeſtuns.ibi item no.iſta tria.⁊c.in.§. hereditas. iſti.de here.iſtitu. Gerardus mulert.

¶ Porro hereditatis diuiſio ſolēnis fit a iure i duodeci vncias ſiue partes q̄ aſſis appellatione ꝯtinētur: et habēt hec partes ꝓpria nomīa ab vncia vſqꜫ ad aſſeꝫ: vt vſqꜫ ſit excluſiuū. naꝫ q̄libet earū partiū maior ē vncia: et quelibet minor aſſe: q꞉ nulla eaꝝ cōtinet ſolā vnciā aut totū aſſem. Sunt vero hec noīa partiū. prima ſeſtuns: et hec cōtinet vnciā et dimidiā. vn̄ ſeſtuns quaſi ſemi vncia ⁊ vncia vt.ff.de ioffi.teſ.l.papinianus.§. quoniaꝫ.tertia ei eius litteras eſt et nō x.q꞉ ꝯpō ẽ ex ſemis ⁊ vncia

Hereditas in q̊t et q̄s ꝑtes diuidatur

¶ Additio. Jta dicit.d.glo.i verbo ſeſtuns.ibi ſeſtūs eni diciṫ: ⁊c. in dicto.§. hereditas.iſti.de here. inſti. Gerardus mulert.

¶ Scda ſextās: q꞉ ſextā ꝑtē hereditatis ſignificat.i.duas vncias.

UVA. BHSC. IyR_223

Tertia quadrās: qꝛ quartā partē
hereditatis notat. i. tres vncias.
Quarta triēs. i. quattuoꝛ vncias
Vñ illa q̄tuoꝛ noīa ſumūt iterp̄-
tationē: ex eo ꝙ quandā poꝛtionē
hereditatis deſignāt. ſequētia ve
ro octo habēt ethymologiā / ex eo
ꝙ certū numerū vnciarū ſignant
¶ Additio. Ita dicit glo. i verbo
ſeſtuns. poſt princi. ibi ꝛ nota. ꝛc.
Gerardus mulert.
¶ Vñ quinta vocat quīquūs eo
ꝙ quinꝗ vncias denotat. Sexta
dicitur ſemis: quia continet dimi
diā partē hereditatꝫ. i. ſex vncias
Septima vocatur ſeptuns. Octa
ua vocatur bes. Nona dodrans
Decia dextrās. Undecia deuns.
Duodecia as: ꝛ ſignificat as pōdꝰ
duodecī vnciarū: licet aliquando
as aſſis ꝓ nūmo ponat. vñ ꝟſus.

Verſus

As obolꝰ pōdꝰ: as eſt poſſeſſio to
ta. Verū licet iſta diuiſio ſolēnis
fiat a iure: tñ teſtatoꝛ in plures ꝛ
pauciores vncias pōt diuidere.
Nā tot vncie aſſeꝫ faciūt / quot te
ſtatoꝛ voluit. Et ꝓbant hec inſti.
de here. inſti. §. hereditas. ꝛ §. non

Inſtitu ere here dem q̄d ſit et vñ dicatur.

autē. ꝛ §. ecōtrario. ꝛ ff. de here.
inſti. l. ſeruū meū. §. ſi. Eſt aūt he-
redē iſtituere / aliquē ſibi heredem
ſtatuere. inde dictū q̄ſi intus. i. eo
dem loco ſuo poſt moꝛte ſuā in bo
nis ſuis quē dñm ſtatuere: ſic eni
intrat heres i dominum ſubſtātie
defūcti / vt vna et eadē ꝑſona eſti-
met cū defuncto. vt in autē. de iu
reiur. amoꝛi ꝓſtito. §. i. colū. v. Et
bñ dicit poſt moꝛtē / qꝛ nullꝰ viuo
teſtatoꝛe heres eſt / etiā nec filius

Heres vnde di catur.

viuo pr̄e. Unde heres dr̄ ab hero
id eſt dño. vt inſti. de. here. quali.
et diffe. §. ꝓ herede. nā herus dñs
dicit. vt. ff. ad. l. aq̄liā. l. itē mela.
§. legis acq̄lie. heres eñ adita he
reditate dñs fit ſola volūtate. vt §.
ꝓ herede / ſꝫ nō poſſeſſoꝛ niſi ipāꝫ
poſſeſſionē appr̄hēdat vt. ff. de ac-
qui. poſſ. l. cū heredes in ꝑncipio

¶ De heredis inſtitutio in qua vltia volūtate: quibꝰ ꝟbis et qualiter fiat Rubrica. xi.

Sciendū eſt ꝙ
heredū directa iſtitu
tio fieri nō pōt niſi iſo
lo teſtamēto: ꝛ nō eo
codicillo / vel aliqua alia vltia vo
lūtate: vt qꝛ aliq̄s recto iure inſti-
tuatur heres ad quē teſtatoꝛ he-
reditatē ſuā voluit peruenire: et
illū capere nullo alio mediante.
vt. C. de codicil. l. hereditatem. et
inſti. de codicil. §. pe. Obliqua ve-
ro hoc eſt fideicōmiſſaria heredi-
tas reliqui in teſtamēto pōt et co
dicillo. vt qꝛ rogeꝫ in codicillo he
res iſtitutꝰ i teſtamēto / vel heres
ab inteſtato veniēs vt hereditatē
alteri reſtituat. is cui reſtituetur
hereditas erit heres ꝑ fideicōmiſ-
ſū et quodāmō hereditatē capiet
ꝑ obliquū / ꝛ alio mediāte. vt iſti.
de fideicō. heredi. §. ꝑterea. et §. in
primis. ſed iſta diffuſiꝰ. I. dicentur
in tractatu codicilloꝝ. Fit autēꝫ
heredis inſtitutio ꝟbis directis:
vt titiꝰ mihi heres eſto vel heredi
tatꝫ mee dñs eſto. itē verbis infle
xis: vt illū heredē facio / vel inſti-
tuo / vel iure inſtitutiōis relinquo
vt. C. de teſta. l. q̄m. et. ff. de here-
di. inſti. l. his verbis. nā infleta di
cunt noīa in noībꝰ ſuis caſibꝰ pre
terꝗ in nominatiuo.

Heredis inſti tutio q̄- bꝰ ꝟbis fiat.

¶ Additio. Ut dicit gloˀ. in ꝟbo
inflexis. in. d. l. q̄m. Gerar. mu.
¶ Itē eſt ſi dicat relinq̄ tibi bona
mea. vt. C. de ſecū. nup. l. hac edi-
ctali. i. reſponſo.
¶ Additio. De hoc ꝟbo reliquo
plenius dicet. I. in rubrica genera
lia quedā circa inſtituendos libe
ros. Gerardus mulert.

UVA. BHSC. IyR_223

Heredē certum demonſtrari oportet

¶ In iſtitutiōe faciēda certū heredē demōſtrari opꝫ.l.quotiēs.§. heres aūt.ff.de here.inſti.qn̄ enī nō apparet q̄s ſit inſtitutus: vt qꝛ in corpe ſit erratū.cūq̄ volēs aliū ſcribere: aliū ſcripſit.vl' qꝛ nō apparet de qua pſona teſtator ſenſerit: eo ꝙ cū hꝫ duos nepotes q̄rū quilibet titi⁹ vocabaꝶ dixit: titius nepos meus mihi heres eſto. inſtitutio nulla eſt: niſi alijs apertiſſimis ꝓbationib⁹ fuerit reuelatum de q̄ ſenſerit teſtator. vt.d.l.quotiens.in principio.

¶ Additio. Et facit.l.duo ſūt titij.ff.de teſta.tute.ꝛ.l.cū ex pluribus.ff.de manu.teſta. Ger.mu.

¶ Et ita declaratio et demonſtratio heredis debꝫ fieri a teſtatore: vl' nominādo heredē cū aliq̄ ſufficienti determinatione: vel cū aliquo ſigno indubitabili: vt cū plures habet filios quorū vn⁹ erat legū doctor: ꝛ dixit fili⁹ me⁹ doctor legū mihi heres eſto: vel p conditiōis euētū. vt vter eoꝝ illā vxorē duxerit mihi heres eſto: vl' eū ad oculū oſtendēdo: vt qꝛ dixit mihi hic heres eſto cuꝫ ſit corā illo qui oſtenditur.

¶ Additio. Ut.d.l.quotiēs.§.ſi quis nomen.et.l.certū.ff.ſi certū petatur. Gerardus mulert.

¶ Hoc aūt fallit i caſu i quo poſſum⁹ incertas pſonas heredes inſtituere: puta pauperes vel captiuos: et hec ꝓpter diuini numinis intuitū.vt.C.de epiſco.ꝛ cle.l.id q̄d.et.l.ſi q̄s ad declinandā. alioquin em̄ cert⁹ debet demonſtrari heres. vt dictum eſt.

Eccl'ie ſimpl'r relictū nō ſpecificando certam: cui debeatur.

¶ Additio. Poteſt etiā relinqui eccl'ie ſimplicit' nō ſpecificādo aliquā certa eccleſiā: ꝛ valet tale relictū ꝛ hoc caſu dabiꝶ eccl'ie parrochiali ipſi⁹ teſtatoris.ar.l.que cōditio.in fine.ff.de cōditio.et demōſtra.ita tenet panor.in.c.in dicāte.de teſta.ꝛ bar.in.d.l.que conditio.in fi.tenet etiā hoc Cy.in.l.i.in.v.q̄ſtione.C.de ſacroſan.eccle.ſꝫ Jo.fa.ꝛ poſt eū Ange.are.in.§.ſed ius quidē ciuile.inſti.de iure na.gen.ꝛ ciuili.tenent ꝑ illū textū: ꝙ indubie relictū pſumatur eccl'ie maiori ciuitatis vel dyoceſis: de qua in dubio debet intelligi: ſicut ibi in textu in dubio intelligiꝶ de iure ciuili romanorum. de quo pūcto vide etiā Johā.an.in additionib⁹ ad ſpe.in ti.de inſtru.edi.§.nūc vero aliq̄.lxv.verſi.q̄d ſi teſtator iuſſit fieri pontē.ꝛc.vbi tenet opinionē. Cy.et aliorū.quā etiā tenet Sali.in.d.l.i.C.de ſacroſan.eccle.in.iij.colum.in fi.et etiā Pau.d caſtro p.d.l.que ꝯditū.item Ange.de peru.in.§.ſi ꝓ in ꝑpetuam.in auctē.de nō alie.aut ꝑmu.colū.ij. Sed q̄d ſi relīqt q̄s eccl'ie forte ſancti petri: et ſint plures eccl'ie illius nominis in ciuitate. Dic ꝙ hoc caſu dabitur paupériori.§.ſi q̄s in noīe.in auc.de eccle.titu.col.ix.ſi autem talis eccleſia in ciuitate teſtatoris non inueniaꝶ/inuenitur autē in territorio/illi dabiꝶ.ſi vero nec ī territorio inueniꝶ: dabitur eccl'ie ciuitatꝭ in qua teſtator domiciliū habuerit.d.§.ſi q̄s ī noīe. Ad limita quādo ex cōiecturis nō pōt aliud apparere/pone em̄ ꝙ parrochianus eccl'ie ſancti petri relīqt ſimpliciter eccl'ie ſancti petri: ſunt in ciuitate alie eccl'ie ſctī petri: hoc em̄ caſu nō dabiꝶ paupériori: ſed poti⁹ eccl'ie parrochiali teſtatorꝭ qꝛ in dubio videꝶ de illa ſenſiſſe. vt vult idē panor.vbi.ſ.vbi ſubſequent' determīat q̄d iuris: qn̄ plures ſūt eccl'ie ſctī petri ꝛ ſunt oēs eq̄les: et cōcludit ꝙ hoc caſu dabitur epō vt diſpēſet vl' gratificet alteri ar.in.c.q̄m̄.de decimis.et in c.i.de parro. ¶ Item nota ꝙ relictum pauperibus ſimpliciter: q̄ſ valet.vt.ſ. patet.ſi quidē vn⁹ eſt

Eccl'ie ſcti petri relictū cum ſint plures ei⁹ nois cui debeaꝶ.

UVA. BHSC. IyR_223

xenõ in ciuitate teſtatoris illi de
betur: et ꝑ xenodochiũ inegrotã=
tes fiet diſtributio: quis ei paupe
rior cũ hoĩbus qui et inopia tenti
ſunt: et in xenone reponitur: et ſuis
corporibꝰ laborãtes neceſſariũ vi
ctũ ſibi nõ poſſunt afferre. ſi autẽ
ampliores in ciuitate xenones: vel
ptochochia ſunt: tũc ei xenoni vel
ptochio qui pauperior eẽ dino=
ſcitur dabitur relictũ. ſi vero nul
lus xenon in ciuitate inuenitur:
tũc pauperibꝰ qui ĩ ciuitate ſunt
vel penitꝰ medicatibꝰ: vel alia ſu
ſtentatiõe egẽtibꝰ: ee de pecunie
diſtribuẽde ſunt: que oĩa ꝓbãtur
pulchre. in. l. ſi qs ad declinãdaꝫ.
C. de epiſ. ⁊ cle. Ad quos aũt ſpe
ctet executio huiuſmodi relictoꝝ
dicet late. J. de formis ordinãdo=
rũ cõmiſſarioꝝ. Et nota caſus ſu
pradictos: qꝛ ĩ illis valet ĩſtitutio
lꝫ nõ demõſtret certꝰ heres: ⁊ hoc
ꝓpter diuini numinis intuitũ: vt
dictũ eſt. de hoc: an ſcilꝫ ⁊ quãdo
incertitudo heredis vel legatarij
vitiet legatum vel inſtitutionem.
vide elegãtiſſime ꝑ Bar. in. l. qdã
ff. de rebꝰ dubijs. ⁊ dixi. ſ. ĩ rubri=
ca. qd ſit legatũ. dic vt ibi. G. mu.

Heres inſtitui ex certo tẽpore aut ad certũ tẽpus an poſſit.

¶ Itẽ fieri põt ĩſtitutio pure. vt
illũ heredẽ inſtituo. itẽ ſub condi=
tione. vt illum heredem inſtituo:
ſi filiã meã duxerit in vxorẽ. Ex
certo aũt tẽpore: aut ad certũ tẽ=
pus quis heres inſtitui nõ poteſt
ſꝫ vitio tẽporis ſublato de medio:
tenet inſtitutio. vt ſi dicã inſtituo
te vſqꝫ ad paſcha. vel a paſchate
in ãtea. ꝓbãtur hec inſti. de heredi.
inſti. §. heres. et. ff. eo. l. hereditas
ex die.

¶ Additio. Hec vera in pagano.
ſecus in milite. l. certi iuris. C. de
teſta. mili. ⁊. l. ĩ fraudẽ. §. miles. et
l. miles ita. ij. rñſo. ff. eo. Ger. m.

¶ Verũ tñ ſi fiat ad tẽpꝰ ĩcertũ:
vel ex incerto tẽpore bene valet.
etiã ĩ pagano: hoc mõ. vxorẽ meã
quãdiu vixerit: poſt morteꝫ vero
ſuã: titiũ mihi heredẽ inſtituo. vt
ff. de here. ĩſti. l. in tẽpus. ⁊. l. qui
filio. et de libe. et poſ. l. filiꝰ a pr̃e.
ij. reſpõſo. et. C. de heredi. inſti. l.
extraneum. i.

¶ Additio. Aduerte ꝙ lex in tẽ=
pꝰ. ſ. allegata dicit ꝙ põt qs inſti
tui ĩ tẽpꝰ quo capere poterit: hoc
intellige ſingulariter ſcdꝫ Bal. in
l. cũ quaꝫ. C. de fideicõmiſ. in pe=
nul. colũ. qñ ſolũ eſſet ĩcapacitas
ex pte inſtituti: vt ĩ deportato aut
ſili. ſecꝰ aũt ſi ex pte vtriuſqꝫ: ſcꝫ
teſtatoris et heredis. hinc eſt ſm
eundẽ: ꝙ ſpuriꝰ in diẽ capacitatꝭ
ſic nõ poſſit inſtitui. de q etiã late
ꝑ Angelũ are. in §. heres. inſti. de
here. inſti. Itẽ aduerte in ꝯtũ. ſ.
dictũ ẽ poſſe aliquẽ inſtitui here=
dẽ ad tẽpus incertũ et valet talis
ĩſtitutio. d. l. filiꝰ a patre. ij. reſpõ
ſo. hoc ĩtellige verũ ſm bal. ibi. qñ
teſtator prouidit de alio herede
poſt illũ diẽ. vt in caſu. d. l. filius a
pr̃e. ij. reſpõſo. ſi vero nõ ꝓuidit de
alio herede: tũc pͥma ĩſtitutio eſt
ꝑpetua et trãmiſſibil' ne decedat
ꝓ parte teſtatꝰ: et ꝓ parte inteſta
tus qđ eſſe nõ poteſt. l. ius noſtrũ
ff. de reg. iurꝭ. Dicũt tñ aliqui: vt
refert idẽ bal. ibidẽ ꝙ illa ſcđa in
ſtitutio q. ſ. ꝓuidit teſtator de alio
herede trahit ad fideicõmiſſũ: qꝛ
q incipit eẽ heres (vt inqt) nõ põt
deſinere. Iſtud expꝑſſe tenet idem
bal. in. l. extraneum. i. C. de here.
inſti. ¶ Circa pͥmiſſa qro q ſit ra=
tio diuerſitatꝭ ꝙ ex certo tpe: aut
ad certũ tẽpus heres inſtitui non
põt: ex tẽpore vero incerto aut ſub
conditiõe põt. vt. ſ. dictũ eſt. Reſ
det Dy. ĩ reglã actꝰ. de reg. iu. li.
vi. qꝛ id qđ nõ recipit diuiſionẽ in
ptes in ſe: nec recipit diuiſionẽ in
partes tẽpoꝝ: ⁊ ecõtra: allegat. l.
miles ita heredeꝫ. §. et qꝛ diximꝰ.
ff. de mili. teſta. et. l. vſufructꝰ ab
initio. ff. de vſufru. Sed inſtitutio

Inſtitutio ad tẽpus incertum an valeat.

UVA. BHSC. IyR_223

Cā te= ſtati tra hit ad ſe cām iteſtati.

heredis nō recipit diuiſionē in ſe.
qꝛ nō poteſt quis decedere ꝓ par
te teſtat⁹: ꝛ ꝓ parte inteſtat⁹. imo
cauſa teſtati trahit ad ſe cauſam
inteſtati i re. vt.d.l.ius noſtrū.ff.
de reg.iu.ergo idē erit in tēpoꝛe:
et ſic limitatio tempoꝛis habeꝛ ꝓ
nō adiecta.d.l.hereditas. ſed vbi
teſtatur ſub cōditione vel in diem
incertū: euentus cōditionis ꝛ diei
incerte.que cōditiōi aſſimulaꝛ.l.
dies incert⁹.ff.de cōdi.ꝛ de.trahi
tur ad tēpus retro.vt.ff.de teſta.
mili.l.qd̄ diciꝛ.in pꝛin.ꝛ.l. potioꝛ
eſt.ff.qui po.in pig.ha.et ideo nō
videꝛ ꝓ parte teſtatus: ꝛ pꝛo pte
inteſtatus: ſed exiſtēte cōditione
videꝛ i totū teſtat⁹: ea ꝟo deficiē
te in totū inteſtat⁹ videꝛ. ita d'cit
dꝫn⁹ vbi.s̄.vide etiā de iſto bal.ꝛ
bartho. in.d.l. hereditas ex die.
Quid ſi q̄s inſtituat titiū heredē
vſqꝫ ad paſcha: ꝛ ſubiciat: ꝛ nolo
ꝙ ſit heres poſt paſcha.an valeat
inſtitutio? Reſpōdet bar.i.d.l.he
reditas.in fi. ꝙ non.immo vitiaꝛ
in totū inſtitutio: qꝛ continet in ſe
repugnātiā.ꝓ ea q̄ dixit idē bar.
in herede inſtituto in re certa: cuꝫ
fuit dictū ꝙ pl⁹ petere nō poſſit.
de quo dixit in.l.quotiēs.§.ſi duo
ff.de here.inſti.allegat in ar.l.mi=
les ita.ff.de mili.teſta. Sꝫ aduer=
te ꝙ bal.vbi.s̄.ꝛ idē i.l.extraneū
i.C.de here.iſti.tenet cōtrarium
dicēs etiā hoc caſu cauſaꝫ teſtati
trahere ad ſe cām inteſtati. idē te
net Angel⁹ are.in.d.§.heres.i fi.
inſti.de here.inſti.per rōnes quas
ibi adducit quē vide. Gerar.mu.
¶ Itē fieri pōt inſtitutō i vniuer
ſo: vt in oībus meis bonis illū iſti
tuo. Itē in certa pte: vt illū in di=
midia vł tertia parte bonoꝝ meo
rū mihi heredē inſtituo. Itē in re
vel quātitate certa: vt illuꝫ in tali
fundo.vel in.c.libꝛis michi here=
dē inſtituo eo diſtincto: qꝛ iſtitu=
tus in certa pte debet ſubire oīs

eris alieni ꝓ ea parte qua inſtitu=
tus eſt.l.ij.C.de here.acti. Is ꝟo
qui in re certa vel quātitate inſti=
tutus ē loco legatarij habeꝛ: ꝛ idō
non ſubit on⁹ eris alieni.vt.C.de
here.inſti.l.quotiēs. hoc verū qñ
ali⁹ inueniꝛ inſtitut⁹ in vniuerſo.
¶ Additio. Alioquin inſtitut⁹ ex
certa pte: vel re aut quātitate cer
ta: loco heredis ē ꝛ i vniuerſū ſuc
cedit: ne idē in parte teſtat⁹.et in
pte inteſtat⁹ inueniaꝛ.§. non autē
vtiqꝫ.inſti.de here.inſti.et.l.i.§.ſi
ex fundo.ꝛ.l.q̄tiēs.§.ſi duo.ꝛ.l.ex
facto.ij.ꝓ totā.i.colū.ff.e.qd̄ veꝝ
in pagano: ſecus in milite.d.§.nō
ſūt vtiqꝫ. Sꝫ cōtra p̄miſſa: dū di
citur inſtitutū i re certa legatarij
loco eſſe.oppono. iure cauetur ꝙ
fili⁹ debet habere legitimaꝫ ſuam
iure inſtitutiōis: ꝛ nō legati vł do
natiōis. alioquin teſtamentū nul=
lum ē.§.aliud quoqꝫ.in auc.vt cū
de ap.cog.col.viij.et tñ patet ꝙ ſi
filius ſit inſtitut⁹ in re certa teſta
mentū nō ſoluiꝛ §.hec autē diſpo
ſuim⁹.i.d.auctē. ergo nō habetur
loco legatarij. Dic breuiꝛ ſꝫ Bar.
in.d.l.ex facto.ij.ff.de here.iſti.ꝛ
i.l.quotiēs.C.e.quē ſequiꝛ Bal.
in.d.l.ex facto.ꝙ heres inſtitutus
ex re certa nō ē heres vniuerſalis
nec ē legatarius: ſed ē vna tertia
ſpecies ꝑ ſe: q̄ vocaꝛ heres ex re
certa: que parti capit de natura
inſtituti vniuerſaliter: partim de
natura legatarij. ſicut dicimus in
grāmatica de ꝑticipio: quod ptēꝫ
nōis/partēqꝫ ꝟbi recipit. Habet
eni ex natura legatarij duo: ſcꝫ ꝙ
in eū nō trāſeunt actiōes.d.l.quo
ties.ꝓpe fi.et ꝙ patiꝛ falcidiā.l.
quotiēs.C.fa.herciſcū.et.d.l.ex
facto.ꝟſi.vñ ſcio queſitū. De na=
tura ꝟo vniuerſalis hꝫ tria. Pri=
mū qꝛ hꝫ ius accreſcēdi: de quo ꝑ
bal.in.d.l.quotiens.§.ſi duo.ff.de
here.inſti. Secundū qꝛ eius addi
tione ꝯfirmanꝛ relicta in teſtamē

Inſtitu tus i re certa vł q̄titate a n ꝛ qſi legata= rijloco. habeaꝛ

UVA. BHSC. IyR_223

to. Tertiū qꜫ pōt de manu ſua capere ſicut heres vniuerſalis hereditatem. ita putat Bar. vbi. s̄. qđ nō ꝓbat Bal. dicēs: qꜫ ſi hoc eēt verum ſequeret̄ ꝙ dominiu rei in qua eſt inſtitutꝰ nō trāſiret ad euꝫ recta via: ſꝫ demū ꝑ agnitionē. qđ nō eſt verū ſm eundē Bal. vbi. s̄. imo ſm eū q̄tū ad merā acquiſitionē ipiꝰ rei cēſet̄ loco legatarij. hinc ē ꝙ trāſmittit ad heredes illas res: qꜫ ī eis ſapit naturā ſingularis legati: nō autē trāſmittit in eos ſine agnitiōe illđ ius accreſcēdi in quo ſapit naturā īſtitutiōis vniuerſalis. qđ ꝓbat̄ bñ ꝑ. d. l. ex facto. in fi. i. colū. ⁊. l. ſi alteriꝰ. eo. titu. vbi res relictas habet prout relicte ſunt: tanq̄ eſſent p̄legate. de hac pretacta materia dic latiꝰ. vt per. d. Bar. ⁊ Bal. vbi. s̄. ⁊ per eundē baldū ī. d. l. quotiēs. C. de here. īſti. ¶ Quid ſi teſtator ꝓhibuit inſtitutū ex re certa plus petere vł h̄re. vtrū hoc caſu habeat ius accreſcendi? de hac queſtiōe vide Bar. in. d. l. q̄tiēs. §. ſi duo. in fi. et ibi etiaꝫ bal. ff. de here. inſti. iteꝫ Ange. are. in. §. hereditas. in fi. inſtitu. eodē. Gerardus mulert ¶ Itē poſſunt īſtitui plures ſimpliciter partibus nō expreſſis. vt Pe. Ia. Ma. mihi heredes inſtituo: ⁊ tūc ex equis portionibꝰ ſūt heredes. vt inſti. de here. inſti. §. ſꝫ ſi plures īſtituant̄. et. d. l. quotiēs §. heredes. Itē pōt fieri īſtitutio parti ꝑ capita: et parti ꝑ ſtirpes. vt Pe. Ia. filios meos. ſcꝫ quēlibet ꝓ tertia. ⁊ An. ⁊ Ti. nepotes meos filios Mar. fratris mei/ ꝓ tertia mihi heres inſtituo. nam et ſimili modo ab inteſtato vocētur. vt inſti. de heredi. que ab inteſta. defe. §. et quia placuit.

Succeſſio per capita q̄n ſit.

¶ Additio. Et aūt ſucceſſio per capita: ſm Bal. ī auctē. defuncto C. ad tertu. q̄n tot ſunt portiōes quot ſunt perſone: q̄ etiā vocatur ſucceſſio ꝓ rata. vel ſucceſſio pro virilibꝰ. In ſtirpes vero dicit̄ q̄n tot ſūt portiōes quot ſūt ſtirpes.

Succeſſio ī ſtirpes q̄n ſit.

Vbi gr̄a: ſi plures ſint ſucceſſores et tot portiōes capiant quot ſunt capita: tunc dicunt̄ in capita. vel pro rata: vel ꝓ virilibꝰ ſuccedere. Si vero tres ſunt filij ex vno fratre p̄mortuo: vnꝰ aūt ex alio. ſi ille vnus ex vno fratre tātū capiat q̄tū alij tres ex alio fratre: dicūt̄ in ſtirpes ſuccedere: hic autē due ſūt ſtirpes. ſcꝫ duo fratres p̄mortui: et ſingulorū filij ſuccedunt in ſuas ſtirpes: hoc eſt in locū ſuorū patrū. probat̄ in auctē. đ here. ab inteſta. ve. poſt prin. col. ix. Q̄n autē debeat ſuccedi in ſtirpes: et q̄n in capita dicetur. ī. in rubri. de ſucceſ. ab inteſta. et quot q̇buſue modis q̇s decedat īteſtatꝰ. G. m.

¶ De heredū q̄litate et differentia. Rubri. xij.

Neceſſarius heres q̇s ſit.

Heredum alij ſunt neceſſarij tātū. alij ſui et neceſſarij. alij extranei. Neceſſariꝰ heres ē: ſeruꝰ a dn̄o īſtitutus heres. ita tñ ſi hereditatē ⁊ libertatē ex dn̄i teſtamēto cōſequatur: vt qꜫ tēpore teſtamenti et mortis erat in dn̄i poteſtate. fiet eni ignorās ⁊ inuitꝰ liber ⁊ heres: ⁊ iō dicitur neceſſarius. vt inſti. de here. quali. ⁊ dif. in p̄n. et. §. i. ⁊ de here. inſti. §. ſeruꝰ aūt a dn̄o. ⁊. ff. e. l. ſi alienū. in p̄n. ⁊. ff. ſi cer. pe. l. eiꝰq̇.

Sui et neceſſarij heredes qui ſint.

Sui ⁊ neceſſarij ſūt liberi q̇ in poteſtate morietis ſūt tēpore mortis: vt filiꝰ filia: nepos neptis ex filio: ⁊ deiceps ceteri ꝑ maſculinā lineaꝫ deſcēdētes. Nā licet filia ſit ī poteſtate patris: tamē eius filij ſequūtur familiā patris eoꝝ et non matris. vt inſti. de patria poteſtate. §. vlti. et inſti. de legit. ag. tu. §. i. ibi. qꜫ qui naſcunt̄

UVA. BHSC. IyR_223

Inter filiū autē et nepotē ex filio oportet diſtinguere. nā fili⁹ meus ideo michi ſuus heres ē/ qꝛ in poteſtate mea eſt/ ⁊ nichil eſt mediuꝫ inter me ⁊ ipm̄. nepos vero ex filio licet in poteſtate mea ſit: tamē ſuus michi non ē: qꝛ precedit euꝫ pater eius q̄ tēpoꝛe moꝛtis mee ī poteſtate mea eſt. Si vero filius me⁹ me viuo moꝛiatur tūc nepos ex eo tēpoꝛe moꝛtis mee mihi eſt ſuus heres: ⁊ qꝛ eſt in poteſtate. ⁊ quia ſublatuꝫ eſt de medio caput primū quod eū p̄cedebat: ſcꝫ pater eius. idē de ꝓnepote et ceterꝭ liberis. Dicūtur autē ideo ſui qꝛ domeſtici ſunt: ⁊ viuo patre quodāmodo dn̄i eſtimantur. ideo vero neceſſarij: qꝛ iure ciuili inuiti cogebātur heredes fieri. Sed de iure p̄toꝛio ꝑmittitur eis abſtinere ſi velint. pꝛobātur pꝛedicta oīa inſti. de here. qua. ⁊ diffe. §. ſui autē. ⁊ §. ſed ſui. ⁊ de here. que ab inte. defe. §. i. ⁊ §. ita demum. Extranei heredes ſunt q̄ iuri teſtatoꝛis ſubiecti nō ſunt/ hinc eſt ꝙ emancipati filij extranei heredes ſunt. item liberi inſtituti a matre heredes/ eodē numero ſunt: qꝛ femine nō habent in poteſtate liberos. vt inſti. ꝺ here. qua. et diffe. §. ceteri. licet nichilomin⁹ inſtituti vel exheredati eſſe debeant vt dicetur in ſequenti rubꝛica.

Extranei heredes qui ſint.

De illis qui oīno iſtitui vel exheredari debent. Rubꝛica. xiij.

TRactatū iſtum pone tabellio ſup coꝛtuū ſignaculū: qm̄ ex ipſo pendet doctrina teſtamētoꝝ: ⁊ tota fere virtus ⁊ pōdus. Attēde igiꝛ ꝙ q̄dā ſunt ad quos ita ſtricto iure legitīa ſpectat hereditas/ vt niſi oīno iſtituāꝛ vel rite exheredenꝛ: teſtamētū autē ipſo iure nulluꝫ: aut reſcindiꝛ. ⁊ ad hos cognoſcēdos oportet notare tres oꝛdines vel lineas: quarū pꝛia ē aſcēdētiū ſeu parētū noſtroꝝ. ⁊ hij ſunt pater/ mater/ auus/ auia/ ꝓauus ꝓauia/ abauus/ abauia/ attauus/ attauia/ tritau⁹/ tritauia. abinde ſupꝛa dicunꝛ maioꝛes nr̄i. Scd̄a ē liberoꝝ noſtroꝝ: ⁊ hij ſunt filius filia nepos: neptis: ꝓnepos: ꝓneptis: atnepos. atneptꝭ: trinepos: trineptis. abinde ⁊ infra dicūtur deſcendentes noſtri.

Addītio. Al's dicunꝛ poſteriores. vt. ff. de gra. l. fi. §. parentes. Gerardus mulert.

Et in iſtis duabus lineis ſunt illi qui oīno debent inſtitui vel exheredari. Tertia eſt trāſuerſaliū ſeu collateraliū. ⁊ hij ſunt frater: ſoroꝛ: fratris ſoroꝛiſq; liberi. iteꝫ patru⁹: amita. auūcul⁹ matertera et coꝝ liberi. ſed hos nō habeam⁹ neceſſe inſtituere vel exheredare.

Addītio. Nō itellige niſi turpis ꝑſona heres ſcribaꝛ: quo caſu oportet etiā iſtituere fratrē ⁊ ſoroꝛē. alioq̄n rūpēt teſtamētū ꝑ querelaꝫ: vltra eos vero minime. §. ſoroꝛ aūt. inſti. de inoffi. teſta. et. ff. eo. l. i. Gerardus mulert.

Frater et ſoroꝛ qn̄ poſſit teſtamētum rūpere.

Et ꝙ tales linee ſint grad⁹ ⁊ oꝛdines aſcēdentiū et deſcendentiū ⁊ collateralium: ꝓbaꝛ inſti. de gradib⁹ cog. a p̄n. ⁊ i. vſq; ad. §. hacten⁹. Igiꝛ tertia linea omiſſa ad p̄mas duas referam⁹ nos. Et ē diligēꝛ notādū ꝙ ſcd̄a p̄cedit p̄maꝫ in oꝛdine ſuccedēdi. Naꝫ teſtatoꝛ quādiu habet aliquē ex deſcendētibus ſuis ſeu liberis nō cogiꝛ de aſcēdentibus facere mētionē. qꝛ ꝓpter naturalē erga liberos charitatē pꝛima cauſa ſucceſſionis ē liberoꝝ. ⁊ quia oīa bona noſtra liberis noſtris ex voto parentū debentur: ipſi vſq; in infinitū ceteris pꝛeferuntur. vt inſti. de here. que

Liberis exiſtētib⁹ nō cogitur q̄s de aſcēdētibus facere mentionē ī ſuo teſtamēto.

UVA. BHSC. IyR_223

ab ite. defe.§.i.⁊ de ſeruili cogna. §.repetitis.⁊.ff.de inoffi.teſ.l.nã et ſi.in princi.et in autē. de here. ab inte.veni.in princi.col.ix. Et ideo de prima linea q̄ eſt deſcēdē tium ſeu liberorũ noſtrorum primo dicamus. Poſtea de linea parentũ ſeu aſcēdentiũ. Liberorum ergo: qui dam ſunt legitimi ⁊ naturales ſi mul. quidã naturales tãtum. qui dam tantũ legitimi: quidã nec le gitimi nec naturales.

Liberorũ ſpēs

¶ Additio. Has ſpecies libero rum ponit glo.i.inſti. de adop.i. riſ.addit pterea.d.g.quintam ſpe ciē.vide latius et clarius de hac di ſtinctiōe liberorum: per Chriſt.por. ſuper dictam glo.i.Ger.mulert.

¶ Itē eorũ qui ſunt legitimi ⁊ na turales: quidã ſunt p̄mi gradus vt filij: quidã ſecũdi vel vlterioris vt nepos neptis/ pnepos pneptis/ et ſic deinceps. Itē eorũ quidam ſunt maſculi/ quedã femīe/ quidã in poteſtate/ quidã emãcipati: q̄ dam naſcituri ſiue poſthumi. de quibus in ſequētibus titulis ⁊ ru bricis ſuo ordine eſt agendum.

¶ De liberis p̄mi gradus legitimis ⁊ naturalibus iã natis. Ru.xiiij.

DEbet teſtator pater et mater filios et filias legitimos et naturales: ⁊ etiã eos q̄ ius legitimorum ade pti ſunt: cũ quorum videlicet matre olī legitima cõcubina pr̄ nuptias ꝯtraxit: dotalibus additꝫ iſtrumētꝫ: tã maſculos q̄ꝫ feminas: v̄gines. nuptas. et viduas: tã etiaꝫ eman cipatos ⁊ emãcipatas q̄ꝫ in pote ſtate exiſtentes inſtituere vel rite exheredare aut rite preterire et le gitime. alioq̄n inutiliter teſtabiť. vt inſti.de exhere.li.i.rñſo.⁊.§.no ſtra vero conſtitutio.⁊ in autē.vt cũ de ap.cogno.§.aliud quoqꝫ ca pitulum.col.viij.

¶ Additio. Hodie nõ requiruntur inſtrumenta dotalia de iure cano nico quo ad legitimationem. de quo p ſcri.i.c.tãta: qui filij ſint le gitimi.et per Io.fa.et Ang.are. in.§.finali.ſuper gloſam in verbo iſtrumētis.inſti.de nuptijs.⁊ per Bar.in.l.cũ quis.C.de natu.lib. et hoc tenuit etiã notabilis dñs ⁊ preceptor meus legũ doctor exi mius Nicolaus de capella bruxel lenſ.i.d.§.fina. louanij ordinarie legens inſtitutiones. p tex.i.d.c. tanta Gerardus mulert.

Dotalia iſtrumenta hodie nõ req̄runt ad legitimationem.

¶ Nec mireris q̄d de filiabus femi nis dixi. Itē q̄d de emãcipatꝫ ma ſculis ⁊ femīs: quia eque debēt a pa tre ⁊ matre inſtitui vel rite exhere dari femīe: vel etiã legitime p̄teri ri: quēadmodũ maſculi: emãcipa ti vel emãcipate/ ſicut ſui et ſue: cũ nulla hodie q̄ꝫtũ ad hoc ſit diffe rētia ratione ſexus vel patrie po teſtatis: ⁊ nichil interſit inter ma ſculũ ⁊ feminã: emãcipatũ et ſuũ vt in d.§.infra v̄o conſtitutio.inſti. de exhe.li ⁊.C.de libe.pre.l.maxi mũ viciũ licet ſit in hoc inter eos differētia quia diuerſis iuribus ⁊ ra tionibus ad teſtamenta parentuꝫ reſcindenda procedunt.

¶ Additio. De quo plene p bar.i auc.ex cã.verſi.quero ſc̄do quõ irritatur teſtamentũ ex cauſa p̄te ritionis ⁊c̄. C.de libe.preteritis. Itaqꝫ nota q̄ nõ ē penitus ſublata differētia patrie ptãtis ⁊ emanci patiõis.cũ vt ſupra dictũ ē diuer ſis iuribus ⁊ modis ad teſtamēta parētũ reſcindēda pcedant emã cipatus ⁊ ſuus.⁊ dicã plene.ĩ.in Rub.de legit.tm̄ liberis ⁊ de qui buſdã ⁊c̄.verſi.ſi tñ videre. Itē ad de q̄ eſt etiã differētia inter emã cipatum ⁊ ſuũ: in collatione dona tionis ſimplicis. Suus enī dona tionem ſimplicē ſibi a patre factã

Patris ptãtis ⁊ emancipatiõis differentia nõ ē penitus ſublata

UVA. BHSC. IyR_223

non cōfert. emācipatus vero confert. de quo p Bar. ⁊ reliqs ſcrip. in auct. ex teſtamēto. C. de colla. ⁊ i. l. ſi emācipati. eo. ti. Quid autē opetur exiſtentia ſui heredis: vide late per Bar. in. l. ſi fili⁹ qui patri. ff. de vulg. et pu. ſub. et per eundem. in. l. i. C. ſi vt ab here. ſeabſti. ⁊ tangā. ī. in Rubri. ꝺ pupilla. ſubſtitutione. ꝟſi. octauo dictū eſt. ⁊c. Gerardus mulert.

Patria ptās matrimonio nō ſoluitur.

¶ Nec etiā credas ꝙ licet femīe ſint nupte propterea ſint a ptāte pr̄ia liberate: qꝛ mr̄imoniū nō eſt mod⁹ diſſoluēdi patria ptātem ⁊ hoc ēvcꝑ de iure nr̄o. vt. C. de cō di. iſer. l. ſi vxorē ⁊ iſti. de ſe. ꝯſul. tertu. §. poſtea aūt. Sꝫ ꝺ iure lōgobardoꝛuꝫ mulier eſt in poteſtate mariti et non patris.

¶ Additio. Ita dicit glo. in. d. §. poſtea aūt. Aduerte tū ꝙ iure noſtro mulier eſt in poteſtate mariti ſui: quo ad debituꝫ carnis. Nam vxor nō hꝫ ptātem ſui corpis. ⁊c. c. nō debet. verſi. quaternari⁹. de cōſan. ⁊ affi. facit ꝓpt hoc relinqt hō patrē et matrē: ⁊c. vt in. c. gaudem⁹. ꝟſi. verū abſonū. de diuoꝛ. īmmo etiā vt eadē marito teneat opari. vt vult glo. ī. l. ſicut pron⁹ ff. de ope. liber. et glo. in. d. §. poſtea aūt. et ibi latius p dn̄m Chriſto. por. An autē etiam mulier ſit ſubiecta viro vt teneaᷓ euꝫ ſequi peregrinātē. Reſpōdet Bar. ī. l. meuia §. i. ff. de an. le. poſt cynū. ī l. liberte. C. de ope. liber. ꝙ autē modica peregrinatio et honeſta: tunc tenetur eum ſeq̄. ſi longa et tunc aut erat ita mariti⁹ ſolit⁹ peregrinari ſeu vagari: q̄ caſu ſi mulier eo tpe quo nupſit eidē ſciebat eius ꝯditionē: tūc teneᷓ eū ſequi: argu. l. plenū. §. equitū. ff. ꝺ vſu. ⁊ habita. et. C. de ſponſa. l. fi. circa medium. et. l. promittendo. §. penul. ff. de iure do. al's nō tenetur eū ſeq̄. ar. l. qꝺ niſi. in fi. ff. de ope.

Vxor quēadmodū ē in ptāte mariti.

Vxor an teneatur ſequi maritū peregrinātē

liber. ita dicit Bar. vbi. ſ. et Ange. are. in. d. §. poſtea aūt. inſti. ad tertulia. vide glo. ſingularē. xiiij. q. ij. vnaqueqꝫ. et glo. in. c. i. de cōiu. lepro. Quid aūt in īcarcerato vel exule: pōt reſpōderi ꝙ ſi ꝓpt delictū et culpā viri id contingat nō teneaᷓ ſequi. argu. coꝝ que notanᷓ in. c. i. qui matri. ac. poſ. ſi vo ſine culpa: tūc tenetur ipm ſequi. et ꝓ hoc facit optime glo. in. d. c. vnaqueqꝫ. et facit ratio: nihil eñ tam humanū ꝙꝫ fortuitis caſibus mulierꝫ maritū: vl' vxorē viri participē eſſe. l. ſi cum dotem. §. ſi marit⁹. ff. ſolu. matrimonio. ita dixit egregi⁹ dn̄s et ꝑceptoꝛ me⁹ iuris vtriuſqꝫ doctoꝛ excellentiſſimus dn̄s Gabriel de mera. ff. ſolu. ma. ſup rubri. in lectiōe ſua oꝛdinaria in ꝑclara vniuerſitate Louaniēſi Gerardus mulert.

¶ Et nota ſm mar. (licet quidaꝫ cōtrariū dicere videātur) nō ſufficere dotatas inſtituere tm̄ in dote: niſi in aliquo vltro inſtituanᷓ: quia dotē nō pōt dici habere a patre iure inſtitutionis vel legati: qꝛ nō ei adimere poteſt. vt. ff. ad le. falcidia. l. pater. in princi. et ideo tutius eſt vt ſemꝑ vltra dotē aliquid iure inſtitutionis accipiant.

Dotatas filias in dote tm̄ inſtituere an ſufficiat.

¶ Additio. Facit ad ꝑdicta: qꝛ dos ipſius filie patrimoniū eſt. l. i. §. ſed vtrū. in fi. ff. de minoꝛib⁹ in quo nō valet īſtitutio. §. ſꝫ ſi rē legatarij. iſti. de lega. iſtud ſequitur Azo in ſūma. C. de libe. ꝑteritis. Sed contrariū tenet ſpecu. in titu. ꝺ iſtru. edi. §. ꝯpēdioſe verſi. ſed ſup forma ꝑcedenti ⁊c. ⁊ hoc vult ēt glo. ī. d. §. ſꝫ vtrū. q̄ ſoluit aliq̄ argumēta ꝯtrariū ſuadētia. fatetur tamen tutū eſſe vt in aliq̄ vltra iſtituātur. Gerard⁹ mulert.

¶ Itē ſcias ꝓfeſſos ī monaſterio inſtitui debere: ſicut et ceteri debent. vt. C. de epiſ. et cle. l. vlti. §. hoc etiam cognitum.

UVA. BHSC. IyR_223

Ingra=titudo ꝑ religio=nis in greſſum tollitur.

¶ Additio. Aduerte ꝙ hoc eſt ve
rum: etiã ſi ante ingreſſum cõmi=
ſiſſent aliquã igratitudinẽ ꝑpt
quã potuiſſent licite exheredari.
talis eñ ingratitudo per religio=
nis ingreſſum tollitur. xix. q. iij. c.
pe. et in auc. de mona. in prin. col.
i. vbi dicit ꝙ religionis ingreſſus
oẽm maculã abſtergit. Itẽ limita

Profeſſi ordinẽ ſci frãciſci ñ ſũt capaces ſucceſ=ſionum.

predicta niſi ꝑfeſſi ſint religionez
beati Franciſci. nã illi nõ ſunt ca=
paces ſucceſſionũ. vt in cle. exiui
§. cum eñ veritatẽ. verſi. quia igi
tur. de verbo. ſig. Vñ dicit Bar.
in. l. ſi i metallũ. ff. de his q̃ ꝑ nõ
ſcrip. ha. ſe cõſuluiſſe ꝙ ſi fratres
minores inſtituatur heredes: he=
reditas eſt ꝑ nõ ſcripta: et rema=
net apud heredes ab inteſtato. d.
clemẽ. exiui. vbi dicit ꝙ totaliter
ſint oĩs hereditatis incapaces.
de hoc tñ vide lati⁹ ꝑ Inno. in. c.
i pſentia. de ꝓbatio. ⁊ Bal. i auc.
ingreſſi. C. de ſa. ſan. eccle. B. mu.
¶ De exheredatiõibus autẽ ſcire
dbes ꝙ hodie iure nouo teſtator:
ſiue pater fuerit ſiue mat̃: ſiue q̇=
cunqȝ alter de ſuperioribus parẽ
tibus: ſi aliquẽ de liberis ſuis in=
ſtituere noluerit/debet eum nomi
natim et cũ cauſa legib⁹ approba
ta exheredare vel p̃terire: cauſaz
exheredationi p̃teritionive adiici
endo ſic dicẽs: filiũ meũ vel nepo
tẽ meum: q2 man⁹ attroces in me
iecit exheredo. vel ſic. filiũ meum
exheredo: q2 vt malefic⁹ cũ male
ficis verſat̃. vel ſimilia. ſic eñ ex=
heredãdo vel preatereũdo legiti=
me teſtabit̃. alioquin cõtra. vt in
ſtitu. de exhere. li. in prin. ⁊ de he=
re. q̃ ab inteſta. defe §. eadẽ hec. ⁊
ff. de ꝯtra tabu. l. nõ putauit. v̓ſi.
nõ queuis. et in auc. vt cũ de ap.
cogno. §. aliud quoqȝ. Idẽ dicen=
dũ eſt de filiis teſtãtib⁹: reſpectu
parentũ ſuorũ. vt in. d. auc. §. hec
q̇dẽ de parẽtũ. Et ſic nota nullã
eſſe hodie differentiã q̃tũ ad hoc
inter patrẽ et matrẽ. vterqȝ eniz
vl̓ inſtituẽdo: vel cuz legitima cã
exheredando. vel cuz legitima cã
preatereũdo. vtiliter teſtabit̃. Si
eñ dixerit pr̃/filiũ meũ. P. neqȝ
inſtituo neqȝ exheredo: q2 ꝑ vene
ni poculũ michi mortis ꝑauit in=
ſidias: eũ exheredaſſe videt̃. ſicut
dñs Azo dicit et inſcribit i ſũma.
C. de libe. p̃te. vel exhere. in v̓ſi.
eſt autẽ preaterire. ⁊ etiam in ver=
ſi. eſt autẽ effectus. vbi apte dixit
preateritionẽ factã cũ cauſa ſiue a
patre ſiue a matre valere: ſed iter
eos notat differẽtiã quãtũ ad ef=
fectus rationes ⁊ vias teſtamẽti
reſcindendi. ſed hos effect⁹ nõ ꝓ
ſequor: q2 materia ei⁹ longinqua
eſt a curſu noſtri tpis. nec enume
ro cauſas hmõi legitimas exhere
dationibus vel p̃teritionib⁹ in ſe
rendas: q2 apte enumerãtur in ꝑdi
cto autẽ. vt cũ de ap. in §. cauſas
aũt vſqȝ ad §. hec aũt diſpoſuim⁹

Exheredari põt fili⁹ xiiij. de cauſis.

¶ Additio. Et ꝑ glo: in. c. quinta
uallis. de iureiurã. ⁊ ſunt q̃ttuor=
decim. Prima eſt ſi fili⁹ parẽtib⁹
man⁹ intulerit. Itẽ ſi graue iniu=
riã eis fecerit. Si criminalit̃ eos
accuſauerit de cã que non ſit ad=
uerſus principẽ vel rem publicã.
Si cũ maleficis hoĩb⁹ vt malefi=
cus verſatur. Si vite parẽtũ fue
rit iſidiat⁹. Si vxori aut ꝯcubine
ei⁹ ſe immiſcuerit. Si ex delatiõe
filii graue diſpendiuz parẽtes ſu=
ſtulerint. Si ꝑ perſona vel debito
eius inq̃tũ põt fideiubere nolue=
rit. hoc tñ quod de fideiuſſiõe di=
citur ad filios maſculos tñ perti
net. Itẽ ſi ꝓhibuit eos facere te=
ſtamentũ. Si cõtra voluntatẽ pa
rentuz inter arenarios et mimos
pſeuerauerit/cũ pr̃ nõ fuerit illi⁹
profeſſionis. Si filia luxurioſam
vitã egerit: cũ parẽtes vellent eã
pro poſſe dotare/niſi neglexerint
eã maritare poſt. xxv. annos. Si
parẽtib⁹ furioſis debitã curã nõ

UVA. BHSC. IyR_223

impēderit. Si parentē captuz de
carcere deducere neglexerit. Jtē
ſi filius ſit hereticus pater ꝟo ca-
tholicꝰ. vnde ꝟſus. Bis ſeptē cau
ſis exheres filꝰ eſto Si patrē fe-
riat vel maledicat ei. Carcere de
truſū: ſi negligit/ac furioſū: Cri-
mis accuſet/aut paret īſidias. Si
dederit grauia ſibi damna: nec ho
ſte redemit Teſtari prohibet: aut
dat harena iocum. Si prauos ſe-
quitur: vel amat genitoris amicā
Non orthodoxꝰ filia quando coit
Hos ꝟſus ponit glo. in. d. c. quita
uallis. Et nota ꝙ huiuſmodi in-
gratitudines purgant̄ per ingreſ
ſuz religionis. de quo dixi. ſ. i ru
bri. de liberis ꝑmi gradus legiti-
mis et naturalibus iam natis.
Gerardus mulert.

De filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ poſthumis. Rubrica. xv.

Poſthumꝰ q̄bus modis ⁊ q̄ſ dicatur

Posthumꝰ du-
obus modis accipit̄
ſtricte ⁊ large. dicit̄
enī ſtricte poſthumꝰ
qui in vita teſtatoris
ↄceptꝰ ⁊ poſt mortē eiꝰ natꝰ eſt. vn̄
poſt humꝰ quaſi poſt humū p̄ris
natꝰ. Large vero is dꝛ poſthumꝰ
qui poſt teſtamētum natus eſt pa
tre viuente. vt. ff. de iniuſto rupto
teſtamento. l. iij. §. i.

Additio. Dicitur etiā alijs mo
dis poſthumus vt licet videre per
glo. ſup rubro. C. d̄ libe. ⁊ poſthu.
Gerar dus mulert.

Debet igit̄ poſthumos q̄ rite te
ſtari vult inſtituere vt inſti. de ex-
here. li. §. noſtra ꝟo ↄſtitutio exhe
redare nō poteſt cū nullā cauſam
ingratitudinis cōmiſiſſe dicantur
que neceſſario inſerēda ē vt in au
tē. vt cum de ap. cog. §. aliud. col.
viij. ⁊. C. de inoffi. teſ. l. ſi quis. §. i

Nā ſi poſthumus p̄teritus fuerit
ꝙ nō inſtituat̄. ⁊ ipſe naſcatur vi-
uus voce emiſſa vel nō emiſſa: dū
tamē conſtat eſt viuū natuz vel ex
certo vētre editū: integrū vel nō
integrū aīal cum ſpiritu: tamē te
ſtamentū rumpet vt. C. de poſ. he
re. inſti. l. q̄d certatū. ⁊. ff. eo. l. q̄d
dicitur: niſi declinat ad monſtruz
vel ad prodigiū vt. d. l. q̄d certatū
in fi. ⁊. ff. de ſtatu. ho. l. non ſunt.
Qui autē naſcitur mortuꝰ nec cō
ceptus videt̄: vt. ff. de ver. ſig. l. q̄
mortuū. ⁊. C. de poſ. here. l. ij.

Additio. Aduerte ꝙ ad hoc vt
rumpat teſtamentū poſthumꝰ re
quiritur ꝙ ſit ꝑfecte viuus natus
nec obſtat ꝙ mox etiam in manibꝰ
obſtricticis d̄cedat. l. pe. C. eo. hīc
eſt ꝙ ſi ē ſemi natꝰ viuus ⁊ poſtea
anteq̄ꝫ ꝑfecte ⁊ totus naſcat̄ mo-
ritur: nō rumpit teſtamētū. debet
enim. vt. ſ. dicit̄ ꝑfecte. imo totus
natus eſſe. d. l. pe. i. fi. Ger. mu.

Poſthumus vt rumpat teſtamentū q̄ requiruntur.

Et quod dictū eſt ex p̄teritiōe
poſthumi teſtamentū rumpi: verꝫ
eſt quātū ad inſtitutiones. ſed in
legatis firmū perſeuerat vt in au
tē. predi. §. ſiue igitur. ⁊. §. ſi autez
hec oīa. ⁊ idez in quaſi poſthumo
vt ſi teſtator poſt teſtamētum ali
quē in filiū arrogauerit inſti. qui.
mo. te. infir. ij. r̄nſo. Et idē eſt i eo
qui eſt loco poſthumi: vt q2 tēpo-
re teſtamēti non erat ſuus heres:
ſed tp̄e mortis ſuus inuenit̄ vt in
ſequēti rubrica dicetur. Et q̄d di
ctū eſt de poſthumo p̄terito a pa-
tre: verū intelligas etiam de poſt
humo a m̄re p̄terito: vt ſi poſt te-
ſtamentū matris naſcatur ei filꝰ
de q̄ in inſtitutione facta non fuit
mentio: in caſu tamē poſthumus
nō rūpit teſtamētū matris. vt ec
ce mulier ī puerperio decedit: q̄
inſtituit filios iā natos: preſumit̄
enī inſtituiſſe eū in cuiꝰ partu de-
cedit ⁊ ideo nō infringitur eius te
ſtamētū per querelā. vt. C. de. in-

Poſthumus p̄teritꝰ a m̄re aliquando non rūpit teſtamentum.

UVA. BHSC. IyR_223

offi.teſt.l.ſi mater. Sed vocaẗ il-
le poſthumus cũ alijs fratribus
inſtitutis in virilē poꝛtionē etiã
ſi ex diſparibus partibꝰ inſtituti
eſſent ſcd̃m glo. i v̄ſi. virilē in.d.l.
ſi mater. Idē ſi extranei eſſent cũ
fratribꝰ īſtituti vt vult glo. ī ver.
pꝛohibetur in.d.l. ſecus ſi ſoli ex-
tranei inſtituti fuiſſent: q2 tũc de
inofficioſo teſtamento dictꝰ poſt-
humus agere poſſet vt in dicta.l.
ſi mater in fine.

¶ Additio. Aduerte inquãtũ.s.
dñs Rolãdinꝰ dicit ex p̃teritiōe
poſthumi rũpi teſtamētũ quãtũ
ad inſtitutiones ſolũ: legata vero
firma p̃manere ꝛc. hoc limita ſm
Bar. in auc. ex cauſa. C. de libe.
pꝛeteritꝭ: in ſecũda oppoſitione:
ibi: ſecũdo oppono ꝛc. et eundem
Bar. in.l. filio. ff. de iniuſto teſta.
quãdo teſtatoꝛ ſciebat ſe hr̃e vxo
rē pꝛegnantē / ſecus ſi ignoꝛaſſet
Nã tunc nō valerent legata vl̃ fi
deicōmiſſa. Eadē diſtinctio adhi
beri poteſt in filijs iã natis p̃teri-
tis: vt ſcilꝫ ſi teſtatoꝛ ſciuit ſe ha-
bere filios teſtamentũ rũpatur ſo
lũ quãtũ ad inſtitutiōes: legata
vero firma p̃maneant per.d. auc.
ex cauſa. Ubi aũt ignoꝛauit / nec
legata valebũt. Iſtd̃ p̱bat. Bar.
vbi.s. hoc medio. Sicut hodie vo
luntatē defuncti p̃terictis filium
lex tueẗ quãtũ ad legata: ita olim
tuebatur volũtatē defuncti mili-
tis pꝛeterictis filiũ in totũ: ſed in
milite adhibebatur illa diſtictio.
Uel p̃terijt filiũ ſciēter vel igno-
ranter.l. ſicut certi. ꝛ.l. ſi. cũ vel in
vtero. C. de teſta. militis. Prete
rea p̱bat tali medio. Certũ eſt q
donatio inter viuos nitiẗ maioꝛi
firmitate q̃ꝫ legata: quia conſenſu
duoꝛum fit vt nota in.l.i. ff. de pa
ctis. Itē non poteſt reuocari ſine
cauſa. vt. C. de reuo. do. p totum.
Sed donatio inter viuos p̱pter
ſupueniētes filios de q̇bus dona

Legata
qñ con-
ſeruenẗ
teſtamē-
to ru-
pto ex p̃
teritiōe
poſthu-
mi aut
iã nati.

toꝛ nō cogitauit irritaẗ: ergo mul
to magis irritanẗ legata. vt.l. ſi vn
q̃ꝫ. C. de reuo. do. fac. it. ff. d pactꝭ
tale pactũ.§. fina. Preterea hoc
caſu tenere legata eſſet cōtra vo-
luntatē teſtatoꝛis. Pone em̃ q te
ſtatoꝛ non habens filios: fecit ma
gna legata fratribꝰ ꝛ ꝯſãguineis:
quod nō eſt veriſimile cũ feciſſe ſi
de liberis cogitaſſet. Nō em̃ p̃tu
liſſet extraneos ſoboli ſue. vt.l. cũ
auus. ff. de cōdi. ꝛ demōſtra. ꝛ. C.
de fideicō.l. cum acutiſſimi. ita di
cit Bar. vbi.s. que nota ad limita
tionē.d. auc. ex cã. ¶ Itē aduer-
te etiã circa hoc qd̃.s. in v̄ſi. ſecꝰ
ſi ſoli extranei ꝛc. dicit dñs Rolã
dinus poſthumum ſcꝫ pꝛeteritũ
a matre extraneis heredibus īſti-
tutis de iofficioſo teſtameto age-
re poſſe per.d.l. ſi maẗ in fine. hoc
nō videtur verũ hodie: q2 hodie
inſertio cauſe exheredationis eſt
de ſubſtãtia. vt vult idē Bar. ī.d.
auc. ex cauſa. in v̄ſi. quero ſecũdo
quō irritatur teſtamētũ ꝛc. Sine
ea ergo teſtamentũ eſt nullũ: ꝛ in
poſthumo nō poteſt cadere iuſta
cauſa exheredatiōis.l. ſi q̇s i ſuo
§. legis. C. de inoffi. teſtamēto. er
go nō pōt inſeri cã: ꝛ per ꝯſequēs
ex p̃teritiōe materna etiã in poſt
humo ſiue cũ cauſa ſiue ſine cau-
ſa teſtamētũ eſt nullũ: ergo nō po
teſt agi de iofficio teſtamēto: que
querela nō habet locũ quãdo ali-
ud remediũ ſupeſt / vt late lꝫ hec
videre p Bar. vbi.s. ꝛ in.l. maxi-
mũ vitiũ eodē titulo. An autē et
quãdo hodie ſit locus q̄rele inof-
ficioſi teſtamēti vide per glo. in.l.
nã et his.§. huiꝰ autē. ff. de ioffi.
teſta. ꝛ per glo. in dicta auc. ex cã
C. de libe. pꝛeteritis ꝛ glo. in ver-
bo noiatim in.§. aliud quoq3 capi
tulũ. in auc. vt cũ de ap. cog. col.
viij. que gloſe dicunt tunc demũ
locũ eſſe hodie querele inẗ aſcēdē
tes ꝛ deſcēdentes / qñ cauſa legi-

Quere-
le inoffi-
cioſi te-
ſtamēti
qñ locꝰ
ſit.

UVA. BHSC. IyR_223

tima eſt inſerta/ ⁊ nõ ꝓbatur p heredes vbi autẽ non eſt inſerta cauſa vel inſerta eſt cã tamẽ non legitima: tũc ipſo iure nõ valet teſtamentũ: ⁊ ſic nõ eſt locus querele. vt. s. patet. Iſtud ſeqtur ⁊ firmat Bar. in. l. i. ff. de teſta. p rões qs ibi adducit: de quo etiã p eũdẽ in d. l. nã ⁊ his. §. hui⁹ auctẽ. ff. de inoffi. teſta. et p eũdẽ i. d. auc. ex cã C. de li. ꝑte. ⁊ ibi etiaz per baldũ. Gerardus mulert.

De liberis ſecundi gradus. Rubrica. xvj.

Nepotꝛ aut neptis mẽtionem an et qñ qs facere debeat in ſuo teſtamento.

Nunc de liberis ſecũdi gradus ẽ agẽdũ. et certe ſi ego parens maſculus vel femina tpe teſtamenti mei habeo filiũ vł filiã: ſiue i ꝑtãte ſiue nõ: ⁊ ex eo vel ex ea habeo nepotẽ vł neptẽ: non ẽ michi op⁹ facere mentionẽ de his/ cum ꝑcedat eos pater vel mater eoꝝ tempore aui vel auie: vt iſti. de here. qua. ⁊ diffe. §. ſui autẽ. i auc. de heredi. ab inte. venietibus §. i. col. ix. Uerũtamẽ ſi eo tẽpore quo teſtamentum facio filius vel filia mea premortuus ſit: tũc nepotẽ quem habeo ſupſtitẽ ex eo vel ex ea inſtituã: qꝛ in locũ patris vł matris ius ſuccedẽdi auo vel auie ſibi vẽdicat. etiã ſi quantũ ad teſtamentũ patris ꝑtinet ex emãcipato vł emãcipata ꝑmortuo natus ſit. qꝛ ſublata omni differẽtia poteſtate et ſerus: idẽ iuris eſt in emãcipato ⁊ eius filijs qd in ſuo ⁊ eius filijs vt p̄ealle. §. ſui autẽ. ⁊ i dicta auc. de here. ab inte. §. i. Non moueat te qd de nepotib⁹ ex filia premortua dixi: qꝛ ipſi hodie ſuccedunt/ ⁊ debent inſtitui ab auo vł auia: eodem modo quo ⁊ nepotes ex filio ꝑmortuo vt i autẽ. de triẽ. et ſe. §. nec illo col. iiij. Idẽ intelgas de ceteꝛ liberꝛ: qꝛ amoto capite p̄cedẽti/ ſeq̄ns debet inſtitui. vñ premortuis filio ⁊ nepote pronepos ex nepote nat⁹ inſtituẽdus eſt. vt iſti. de here. q̃ ab inteſ. defe. §. ita demũ. Itẽ ⁊ ita intelligas de poſt humis nepotib⁹ et ceteris vlterioris grad⁹ liberꝛ poſthumis. Quia ſi nurus mea ex filio meo ꝑmortuo conceperit. ⁊ ea pregnante teſtamentũ condo/ debeo ne inutile ſit teſtamentũ illũ qui naſcetur ex ea loco patris iſtituere heredez. vt. C. de poſthu. l. quod certatum. et. ff. eo. l. gallus. i. reſponſo. ⁊. §. i. ⁊. ij. Sed pone ſignãter et notabiliter: quia ſi tempore teſtamenti mei filium vel filiã: ⁊ ex eo vel ex ea nepotes habeã: qꝛ certe filius in gradu ꝑcedit: ſufficit ſi is ſol⁹ inſtituatꝛ nulla de nepote facta mẽtione: vt dictũ eſt. ſed ſi cõtigat vt poſt ipm teſtamentum fili⁹ me⁹ inſtitutus me viuo moriatur/ demũ ego moriar nullo alio ꝯdito teſtamento: incipit nepos in patris eius loco ſuccedere: et quaſi agnoſcẽdo efficitur michi auo ſu⁹ heres. vt iſti. de le. agna. ſucce. §. ꝓxim⁹ autẽ. ⁊ ideo qꝛ in teſtamẽto tũc inſtitut⁹ non inuenitꝛ rumpet teſtamentuz.

Nepos p̄terit⁹ qñ rumpat teſtamẽtum.

Idẽ facit nepos ex ex filio emancipato ꝑmortuo iſtituto. Sz ꝯtra iſtud periculũ habes ꝯſiliũ legis Uelleie q̃ põt vti duob⁹ modis. Uno mõ videlicet vt filius et nepos ſeu nepotes ex eo parit iſtituantꝛ puta Titiũ meũ filiũ heredez inſtituo. ſed ſi fili⁹ me⁹ moriatꝛ me viuo: tũc ſi qs michi ex eo nepos neptiſue poſt mortẽ meã vel inuẽta mea in decẽ menſibus p̄rimis quib⁹ filius me⁹ moriet: nat⁹ natave erit: heredes ſint. vel ſic breuius Titiũ meũ filiũ vel ex eo premoriente nepos vel neptis eo ſuperſtites mihi heres inſtituo. Et ꝓbantur hec inſti. de exhere. li. §.

UVA. BHSC. IyR_223

poſthumorū aūt.et.C.de poſth u.
here.inſti.l.vlti.et.d.l. gallꝰ ī prī.

¶De legitimis tm̄ liberꝭ: ⁊ de ꝗbuſdā documētis circa inſtituēdos liberos. Rubri.xvij.

Legitimi dicuntur a ſola lege pmiſſi
Quia in eis nichil eſt
opata natura: ⁊ horū
duo ſūt genera. Quidā enī dicun
tur arrogati ⁊ hij ſunt ꝗ cū eſſent
patreſfamilias et ſui iuris ex au
ctoritate imperatoris vel eius or
dinarij reſcripto a pncipe impe
trato: ſeſe in arrogationē dederūt
et tales arrogati ⁊ eorū liberi: ſi
quos in poteſtate habēt: ⁊ eoꝝ bo
na tranſeūt in poteſtatē patris ar
rogatoris.l.ſi paterfa. in pnci.ff.
de adop.⁊ §.illud ppriū inſti. co.
⁊.C.eo.l.ij.in fi. Eſt autē arroga
tio actus per quē qui filius nō eſt
pro filio habet pene naturaꝫ imi
tans. Alij vero dicūtur adoptiui
et hij ſunt qui cū eſſent filijfami
lias ⁊ in poteſtate patris ⁊ eoꝝ le
gitimi ⁊ naturales: ſubiecti et da
ti ſūt ab ipſo eoꝝ patre corā quo
cūqꝫ legitimo iudice alteri ī ado
ptionem. Et eſt adoptio legitimꝰ
actus per quē qui filiꝰ non eſt pro
filio habet. Sed horū adoptiuoꝝ
due ſunt ſpecies. quarū prima eſt
eorū quos pater legitimꝰ et natu
ralis dat in adoptionē auo eorum
paterno vel materno. et talis ado
ptio ſimilis eſt arrogatiōi. qꝛ per
hanc liberātur a poteſtate patris
naturalis: ⁊ ſubijciūtur totaliter
iuri: ⁊ poteſtati patris adoptātis.
Secūda eſt quando a patre eoꝝ
legitimo ⁊ naturali dātur in ado
ptionē alicui extraneo: ⁊ tūc ma
net ſtabile ius patris naturalis ⁊
nō ſubijciūtur poteſtati adoptan

Liberorū legitimorū duo ſūt genera.

tis. Vñ verſus Arrogo qui ſuꝰ
eſt ſed hꝫ meus eē neceſſe. Pr̄is
adopto ſuū: nec patris deſinit eē
vt inſti.de adopti.§.ſed hodie et
§.ſi vero pr̄.et.C.eo.l.cū in ado
ptiuis poſt prī. His aūt ita p̄miſ
ſis. ſciēdū eſt ꝙ pater arrogās et
auus nepote adoptās tenent hu
iuſmodi filios arrogatos et ado
ptiuos ſi tempore mortis eos ha
bent in adoptiua familia in eoꝝ
teſtamento inſtituere vel exhere
dare queadmodū eſſent eoꝝ legi
timi et naturales. alioqui inuti
liter teſtātur. ſi ẜo mortis eorum
tp̄e eſſent emācipati ab eis: tunc
eos nec īſtituere nec exheredare
tenent: qꝛ extraneorū loco ſunt
eo ꝙ ius et nomen filij qd̄ p ar
rogationē vel adoptionē cōſecu
ti fuerāt alia ciuili rōne/ ſcꝫ emā
cipatiōe pdiderīt. vt inſti.de ex
here.li.§.adoptiui .et.§.emācipa
ti et de here.q̄ ab inte.defe.§.mi
nus. et hec vera ſunt quo ad pa
trē adoptiuū: pr̄ vero naturalis
huiuſmodi filios q̄diu ſint ī ado
ptiuā familiā neqꝫ inſtituere ne
qꝫ exheredare tenet: qꝛ extraneo
rum ſunt loco. ſed ſi ab adoptiuo
pr̄e fuerint emācipati tūc incipi
unt ī ea cā eſſe queadmodū ſi ab
ipſo naturali pr̄e emācipati fuiſ
ſent. vt inſti.de exhere.li.§.eman
cipati. is aūt qui extraneū ado
ptauit teſtametū cōdens ipſuꝫ fi
lium ſuū adoptiuū neqꝫ inſtitue
re neqꝫ exheredare tenet: cū ī bo
nis ſuis idē filius adoptiuꝰ nihil
iuris habeat: niſi ī eo ſolo ꝙ ſuc
cedit ei ab ītestato. vt īſti.d̄ ado
pti.§.ſꝫ hodie.et.C.de adopti.l.
cuꝫ ī adoptiuis.§.ſꝫ ne articulū.
¶Additio. Aduerte ꝙ adoptio
in genere pōt ſic diffiniri ſm̄ Ja.
maii. ī addi. ſuis ad Chriſto. por.
inſti.de adoptio.in prī. ſuper gl.
in ẜbo adoptio. Adoptio ē actꝰ
legitimꝰ ꝑ quē vel fit tranſitꝰ in

Verſus

Adoptās extraneū nō tenetur eum inſtituere vel exheredare.

Adoptio in gn̄e qd eſt.

UVA. BHSC. IyR_223

poteſtatē: vel ſaltē ius inteſtate
ſucceſſionis defert pene naturā
imitās. Adoptio aūt in ſpecie ſic
pōt diffiniri ſcdm eūdē. adoptio eſt
act⁹ legitim⁹ p quē cū magiſtrat⁹
auctē fit trāſit⁹ de poteſtate ī po-
teſtatē naturali vinculo cōcurren
te: quo nō ꝯcurrēte nō fit trāſit⁹
ſed ſola ſucceſſio ab inteſtato de-
fertur. Iſta diffinitio eſt bona: qꝛ
ꝯſiſtit ex gñe et differentijs. nam
dū dicit eſt act⁹ legitim⁹: ecce ge-
nus. Et duꝫ dicit de ptāte in po-
teſtatē: ecce differētiā arrogatio-
nis: qꝛ in arrogatione nō fit trāſi-
tus de ptāte in poteſtatē: qꝛ opoꝛ
tet ꝙ ſit ſui iuris. l. i. ff. de adop. et
dū dicitur naturali vinculo. ecce
aliā differentiā ad arrogationem
in qua ſine naturali vīculo fit trā
ſitus. l. cū in adoptiuis. §. fina. C.
de adop. Arrogatio vero ſic diffi
nitur ſcdm eūdē vbi. ſ. Arrogatio
eſt act⁹ legitimus p quē homo ſui
iuris pꝛincipis auctoꝛitate alteri
us poteſtatem ingredit. hanc dif-
finitionē declara vt ī ꝑmis pre
cedentib⁹. hec ille. Adde qđ dicit
arrogatio: qꝛ is qui adoptat roga
tur. i. interrogat an velit eū queꝫ
adoptatur⁹ ſit iuſtū ſibi filiū eē: et
is q̄ adoptatur interrogat an id
fieri patiatur. l. ij. poſt pꝛin. ff. de
adop. Ex p̄dictis habes aliquas
differētias inter adoptionē put
p vna ſpē ſumit et arrogationē.
alias etiā differētias ponit Azo
in ſūma. C. de adop. vbi eas vide
Itē adde ꝙ minoꝛ natu maioꝛeꝫ
adoptare nō pōt. vt patet ex diffi
nitione eius. nā adoptio naturaꝫ
imitat. cōtra naturā enī eſt vt ma
ioꝛ ſit fili⁹ ꝙ pater. Debꝫ itaqꝫ is
qui ſibi filiū p adoptionē vel arro
gationē facit plena pubertate. i.
xviij. annis precedere. §. minoꝛeꝫ
inſti. de adop. Hinc dicit notabi-
liter Panoꝛ. i. c. debitū. extra de
baptiſ. ꝙ baptiſans et leuans de-

Adoptiōis ī ſpecie diffinitio.

Arrogationis diffinitio.

Arrogatio vñ dicatur.

b ē ꝑplena pubertate. i. xviij. ānis
p̄cedere baptizatuꝫ: qꝛ fit gñatio
ſpūalis que debet imitari naturā
vt. d. c. debitū. quod nota. Prete
rea illud eſt cōmune vtriuſqꝫ ado
ptionis ꝙ hi q̄ gñare nō poſſunt
quales ſunt ſpadones. i. quib⁹ ge
nitalia abſciſſa ſunt cultello vel
ſpata adoptare poſſunt: caſtrati
vero hoc eſt caſte nati nō poſſunt
§. ſed et illud. iūctis glo. inſti. eo.
Rationē diuerſitatis aſſignat ibi
glo. hanc ſcꝫ qꝛ foꝛti⁹ impedimen
tū eſt nature ꝙ accidētis. allegat
l. ſed eſt queſitū in. §. i. ⁊ ij. ff. de li
be. et poſthu. Aliam rationē aſſi-
gnat ibi Jaſon maij. q̄ melioꝛ eſt
vt dicit. nam ad hoc vt poſſit ha-
bere locum adoptio/neceſſe eſt ꝙ
ꝙ ſaltē ī illo genere hoīm illđ poſ
ſet verificari et ꝓcedere p natu-
raꝫ: licet nō in caſu ſimplici ⁊ ſpe
cifico. l. eandeꝫ. et ibi Bar. in pn.
ff. de duo. reb⁹. tunc ſic in genere
oīm caſtratoꝝ nō eſt poſſibile vnū
reperire qui p naturaꝫ poſſet ha-
bere filios: nimiruꝫ ſi nec p artem
et ſic p adoptione poſſunt: ſed in
gñe ſpadonū bn̄ poſſet reperiri q̄
per naturꝫ p aberet filios. nimirū
ergo ſi poſſit et per artē et ſic per
adoptionē: et iſta ē mera veritas
ſcdm Jaſoneꝫ. An aūt clerici poſ-
ſint adoptare tractat Ange. are-
in. d. §. ſed et illud. vbi cōcludit ꝙ
ſi habeat ꝓpꝛiū pōt adoptare: qꝛ
non habet impedimētū naturale
generandi: ſed accidētale. et iſtud
ſequit dñs Jaſon maij. vbi. ſ. in
additionib⁹ ſuis vbi dñs Chꝛiſto.
poꝛ. tenet ꝯtrariū: tu tene cū An-
gelo. ⁊ Jaſone. Preterea adopta-
re nō poſſunt femie/niſi ipſis pro
pter amiſſos liberos ex indulgen
tia pꝛincipis ꝯcedat. §. femine in
ſti. eodem. Gerardus mulert.
¶ Sciendū eſt ꝙ ſi ea que dicta
ſunt in inſtituēdis exheredādis et
preterēūdi ſlibeꝝ ſupradictꝭ nō

Baptiſans ⁊ leuās debēt. xviij. ānis p̄cedere baptiſatum.

Adoptare q̄ poſſint et q̄ nō.

c.i.

UVA. BHSC. IyR_223

obſeruētur: poſſint ipſi liberi di=
uerſis rationib⁹ ⁊ iurib⁹ ad teſta=
menta parētū infirmāda ⁊ reſcin=
denda venire. ſcȝ vel dicēdo teſta
mentū ipſo iure nullū: vel petēdo
bonorū poſſeſſionē cōtra tabulas
teſtamēti. vel ꝓponēdo querelaȝ
inofficioſi teſtamēti. ſȝ qualia ſūt
hec iura quib⁹ reſcindūtur teſta=
menta: ⁊ qñ quodlibet eorū locuȝ
habeat: ⁊ quales ſint eoꝝ effect⁹:
quia plures ⁊ diffuſe ſūt materie
cau ſa breuitatis omitto.

¶ Additio. Si tamē videre ⁊ in
telligere hāc materiā cupias dic
vt per Bar. i auc. ex cauſa. C. de
libe. pre. verſi. quero ſecūdo quo=
modo irritatur. vbi late pſequit
hoc. ⁊ idē in. l. filio. ff. de iniuſto te
ſtamēto verſi. quero quo iure teſta=
mētum irritat. cui⁹ verba (quādo
quidē multarū legum intellectuȝ
aperiāt) ope preciū duxi hic ſub=
iicere. Unde dic aut aliqs deſcē=
dens fuit exheredat⁹ vel pterit⁹
a patre vel linea paterna auo ſcȝ
paterno vel ſimilib⁹. et tūc ſi eſt i
poteſtate et preteritus ē teſtamē=
tum eſt ipſo iure nullū, ſcȝ quātū
ad inſtitutiōes. d. auc. ex cauſa et
in corpe. vñ ſumit. Poteſt etiam
petere ꝯtra tabulas. l. maximū vi
tium. C. de libe. prete. qd itellige
ſi tenebat primū locū vt dixit idē
Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tātū
et ibi etiā Bar. ff. d libe. ⁊ poſthu.
Si vero fuit exheredat⁹: ⁊ tūc aut
eſt inſerta cauſa legitima: aut non
eſt iſerta. Si ē inſerta et tunc aut
probat per heredē ⁊ oīno repelli=
tur. vt in auc. de here. ⁊ falci. §. ex
heredatos col. i. Si vero nō pro=
batur tunc teſtamētū reſcindetur
per querelā. Si autē cauſa nō ſit
inſerta / tūc poteſt dicere nullum
vt in. d. auc. vt cuȝ de ap. cog. d. §.
aliud: qꝛ cauſe inſertio ē hodie de
ſubſtātia vt notat idē Bar. in. l. i.
ff. de teſta. ⁊ hoc caſu p querelam

Exhe=
redatus
aut pte=
rit⁹ qb⁹
iuribus
parētuȝ
teſtamē=
ta rum=
paut.

nō poteſt venire cū non habeat lo
cū quādo aliud remediū cōpetit.
vt licet videre in. d. lege maximū
vitiū. ⁊ inſti. de inoffi. teſta. §. tam
aūt naturales. Putat etiā Bar.
qꝫ hoc caſu poſſit etiā venire p cō
tra tabulas. licet ſit exheredatus.
qm nō eſt exheredat⁹ rite vt. l. nō
putauit. §. nō quis. ff. de ꝯtra ta=
bu. et hec de filio in poteſtate. Si
vero qris de filio emācipato. tūc
aut fuit exheredat⁹. ⁊ tūc idē qd
in filio in poteſtate. qꝛ aut cū cau=
ſa aut ſine cā. vt. s. dictuȝ eſt. Si
vero fuit preteritus ſine cā / tunc
idē qd in filio in poteſtate cōſtitu
to: qꝛ aut dicit nullum aut pōt ve
nire p ꝯtra tabulas. Aut fuit pre
teritus cā adiecta / ⁊ hoc caſu dif=
fert emācipat⁹ a ſuo. Nā ſuus di
cit nullū ⁊ pōt venire p contra ta
bulas: emācipat⁹ vero hȝ neceſſe
venire p contra tabulas vt notat
in. d. §. exheredatos in auc. de he
re. ⁊ falci. col. i. p glo. in verbo no=
luit. ⁊ ibi Ange. de peruſio ⁊ alii
ſcribētes. et hec de exheredatiōe
facta a pre / aut linea patna. Qñ
aūt preteritio vel exheredatio fit
a matre vel a linea materna / tunc
nulla eſt differētia inter pteritio=
nē et exheredationē / cū eius pte=
ritio p exheredatione eſt. Aut er
go eſt pteritus vel exheredat⁹ cū
cauſa et oportet eū venire p que=
relaȝ. vt inſti. de exhe. libe. §. mater
Si vero ſine cā / tunc dicit nullū:
qꝛ cauſa ē de ſubſtātia exhereda=
tionis ⁊ pteritionis. vt. s. dictū ē.
Et predicta habēt locū in filio iā
nato. Nā i filio naſcituro hoc eſt
poſthumo nō poteſt iſeri cauſa. l.
ſi quis in ſuo. §. legis. C. de ioffi.
teſta. ⁊ ſic ſemper dicit nullū. Eſt
ergo differentia quātuȝ ad modū
rumpēdi iter emācipatū ⁊ ſuū. vt
s. patet rationeȝ diuerſitatꝭ dixit
idē Bar. in. l. in ſuis. ff. de libe. et
poſthu. ſed hoc tene ſm eundem

UVA. BHSC. IyR_223

Bar. vbi.ſ. ꝙ quãtũ ad pſtationẽ
legatorum nulla ẽ differẽtia: ſiue
eñ teſtamẽtum eſt ipõ iure nullũ:
ſiue rũpitur p querelã: ſiue p ↄtra
tabulas ſemp debentur legata ex
d.auc.ex cã.qđ nõ. Ex pdictꝭ pa
tet ꝙ hodie adhuc habet locuꝫ q̃=
rela inofficioſi teſtamẽti/ etiã ĩter
aſcẽdentes et deſcẽdẽtes. vt etiã
dixi.ſ.in rubꝛi.de filijs le. et na.
poſthu.in fine.licet mar.tenuerit
cõtrariũ vt patet p glo.ij.in pnci.
in.d.auc.ex cã. Itẽ nota ex.ſ.di=
ctꝭ caſũ i q̊ etiã hodie neceſſaria ẽ
bonoꝝ poſſeſſio/ ſcꝫ qñ emãcipat⁹
eſt preteritus cũ cauſa: tũc eñ ve
nit per cõtra tabulas. vt.ſ.patet
Adde ꝙ Ange. aretin⁹ iſti.de ext
here.libe.in pnci.verſi.ex his no=
ta ꝛ quarto.ponit.xxi.caſus i qui
bus hodie eſt neceſſaria bonorum
poſſeſſio de qb⁹ iſte.ſ.dict⁹ eſt vl
tim⁹.de hoc etiã vide p glo.finalẽ
verſi. Tertio nota.in.l.fina.C.
vnde legitimi. Et aduerte multũ
referre an teſtamentũ ſit ipõ iure
nullũ. vel an rũpat p querelã vel
per cõtra tabulas: qꝛ quãdo ẽ ipõ
iure nullũ hoc ius dicẽdi nullum
cũ ſit de iure ciuili competit vſq3
ad.xxx.ãnos. vt vult Bal.in.l.fi
lio pterito circa finẽ.ff.de iniuſto
teſtamento.licet Bar. ibi videat
tenere ꝙ anno tollat. ſed ei⁹ moti
uum ſoluit idẽ Bal. ꝛ hec opinio
Bal. videt verioꝛ cũ (vt ipe Bar.
dicit in.d.l.filio pterito circa pn=
cipiũ) hoc ius dicẽdi nullũ nõ eſt
iudiciũ ſeparatũ a petitione here
ditatis. Cũ ergo petitioni heredi
tatis nõ pꝛeſcribit: niſi pſcriptiõe
xxx.annoruꝫ.l.hereditatis.C.de
petiti.here.ergo nec huic iuri mi=
noꝛi tẽpoꝛe pſcribitur: cũ vero q̊s
rũpit teſtamẽtũ per querelã/ hoc
ſolũ licet vſq3 ad q̃nq3 ãnos poſt
aditam hereditatẽ.l.ſi q̊s filiũ in
fine.C.de inoffi.teſtamento.ꝛ.l.
adoleſcẽtie.C.in quib⁹ cauſis in

Bonoꝝ poſſeſ=ſio i qui bus ca=ſibus ho die ſit nẽcia.

Teſtñ an ſit ip ſo iure nullũ vl' an rũpa tur p cõ tra ta=bulas vl' per q̃re lam q̊d referat.

inte.reſ.non eſt neceſ. Quãdo ve
ro rũpitur p cõtra tabulas. tũc ſo
lum annũ videt habere ad illã bo
noꝛum poſſeſſionem petendã. bo=
noꝛũ poſſeſſio eñ liberis vſq3 ad
annũ competit: alijs ṽo vſq3 ad
centũ dies.§.cũ igitur inſti.de bo
noꝛum poſ. Gerardus mulert.

¶ Itẽ notandũ eſt ꝙ ſi alicui pre
dictoꝛum liberoꝛũ qui neceſſario
inſtituendi vel exheredãdi ſũt. vt
dictũ eſt ſolũmodo aliquid in te=
ſtamẽto legatũ ſit: nõ tenet teſta
mentũ. qꝛ is videt preteritus qui
non eſt iſtitutus vel exheredatus.
preterire enim eſt aliquẽ omitte=
re eo nõ inſtituto vel exheredato.
vt iſti.de heredi.que ab inte.de=
fe.§.eadẽ.nõ tamẽ ꝙ cuilibet pre
dictoꝛum legari vel pꝛelegari nõ
poſſit/ immo poteſt: dum tamẽ in
aliquo inſtitutus inueniatur.

¶ Additio. Debet eñ hodie de
iure auctẽticoꝝ legitimã ſuã/ vel
ſaltẽ aliquid habere titulo iſtitu=
tionis/ al's non valet teſtamẽtũ.§.
aliud quoq3 cum ibi notatꝭ p glo.
pꝛimã et docto.in auc.vt cum de
appel.cognoſ.col.viij. Et eſt du=
plex ratio ſm Bar.in auc. nouiſ=
ſima.C.de inoffi.teſta.et ſm eun
dem in auc.de triẽte ꝛ ſe.in pꝛin.
col.iij. Pꝛima quia titulꝰ iſtitu
tionis eſt honoꝛabilioꝛ. hãc ratio=
nem ponit glo.ĩ verbo aſcripta in
l.filiuꝫ.§.ſi legata.ff.de le.pꝛeſtã.
Secũda eſt propter ius accreſcẽ
di quod habet fili⁹ inſtitut⁹ alijs
heredibus inſtitutis non adeunti
bus.l.i.§.ſi ex fũdo.ff.de here.in=
ſti.qđ non hr̃et: ſi hr̃et alio titulo.
An autẽ hoc etiã habeat locuꝫ in
aſcẽdentibus ꝙ videlicet debeãt
habere legitimã titulo inſtitutio=
nis ideꝫ Bar. vbi.ſ. tenet ꝙ ſic: ꝛ
dicã lati⁹.ĩ.in rubꝛi.de inſti.parẽ=
tum ſeu aſcendentiũ. Gerar.mu.

¶ Sed q̊d ſi nec iure iſtitutiõis
nec iure legati dicatur: ſed ſim=

Preter=ire q̊d ſit.

Legiti mã q̃re hr̃e de=beat ho die fili⁹ iure in=ſtitutio=nis.

UVA. BHSC. IyR_223

pliciter dicit teſtator filio meo ti-
tio relinquo cētū nūquid valebit
teſtamētū ſuper hoc ita diſtingui.
quia ſi teſtator dixit filio meo ti-
tio bona mea ſiue dimidiā vel ter-
tiam partem bonorū meorum re-
linquo teſtamentum tenet: qꝛ iure
inſtitutionis intelligitur eſſe relic-
tum et filiū nō eſſe preteritū. ſed
ſi dixit filio meo titio centū vel do
mū tale relinquo: tunc iure legati
videtur habere/et ideo non valet
teſtamētū per ea que. ſ. dicta ſūt
vt. C. de here. inſti. l. quotiens et
de ſe. nup. l. hac edictali in prin. et
inſti. de nu. te. §. id priuilegiū ver
ſi. ceterum.

Relinq̄ an et qñ operetur inſtitutionem.

¶ Additio. De hoc verbo relinq̄
an et quando operetur inſtitutionē
dic late ſm Bal. in. l. his verbis i
prin. ff. de here. inſti. quia aut ap-
ponitur i codicillis/et tūc nō ope
ratur inſtitutionem directā. vt. l.
ij. C. de codicillis. ⁊ ff. eo. l. ij. §. fi.
ſed fideicōmiſſariā operatur. vt. ff.
de le. iij. cum quis decedēs. §. ſeiā
⁊ ad trebel. ſceuola. Aut opponitur
in teſtamento: ⁊ tūc ſi nullus erat
alius heres inſtitutus operatur in-
ſtitutionem. vt. d. l. his verbis iun
cta glo. ⁊ notatur in auc. de here.
⁊ fal. §. ſi vero nulla. per glo. in ver
bo relictis col. i. pro quo facit. l. i.
§. pe. ff. de tabu. exhi. Si vero aliꝰ
erat heres inſtitutus. tūc aut ver
buz relinquo aſcribitur i perſona
eius qui de neceſſitate debet inſti
tui: ⁊ tunc inſtitutionē operatur ar.
eius qd notatur i. l. ſi quis priore
ff. ad trebellia. ⁊ in auc. de eccle. ti
tu. §. ſi quis autē. col. ix. iuncto. §.
ceterū i auc. vt cū de ap. cog. col.
viij. Aut aſcribitur i pſona extra
nei. ⁊ tūc ſi adijcitur vniuerſitati vel
parti eiꝰ operatur fidei cōmiſſio. Si
autē adijcitur rei ſingulari operatur lega
tū. vt. ff. ad trebel. l. cogi. §. ⁊ gñā-
liter. ita dicit Bal. ſed Bar. in. d.
l. cogi. dicit ꝙ verbū relinq̄ nunq̄
operatur inſtitutionē ſi adijcitur cer-
te rei vel quātitati: etiā ſi reliqua
tur filio qd vult etiā dñs Rolādi
nus. ſ. ſed Panor. i. c. raynutius
in. ij. col. verſi. Nota ibi reliquit ce-
tera bona. tenet cōtra Bartho. di
cēs ꝙ verbū relinquo relatum ad
perſonā que debet neceſſario in
ſtitui operatur inſtitutionem licet
adijciatur certe rei: ſicut etiā Bal.
vbi. ſ. innuit vt patet ex pdictis
probat ipe Panor. per illum tex.
in princi. vbi pater reliqt altero che
alteri ex filiabus ſuis domum ⁊c.
Nec dixit iure inſtitutionis: et ni-
chilominus valuit teſtamentum
quod nō valuiſſet ſi nō fuiſſet filia
inſtituta ſaltē in aliqua re. vt i. d.
auc. vt cū de ap. cog. §. Aliud q̄q;
iūcto. §. ceterū. et dicit idē panor.
hoc maxime admittendū propter
equitatez. qꝛ iuris ipe riti neſciūt
dicere relinquo iure inſtitutionis
qd nota ⁊ tene mēti Gerardꝰ mu.
¶ Item nota ꝙ non intereſt in quo
vel in quāto aliqs inſtituatur. vtrū
i vniuerſo aut i parte/vel i re/vel
quātitate certa. verū eſt tamē ꝙ
ſi inſtitutus ſit in ea que eſt ſua le
gitima portio vel vltra ſtabit cō-
tentus. ſi vero in minori ſua legi-
tima portione nichilominꝰ tenet
teſtamētū: ſ3 aget ad ſupplemētū
illiꝰ falcidie. vt. C. de ioff. i. teſt. l.
oīno poſt pncipiū. ⁊ inſti. eo. §. ſed
hec ita ⁊ pbatur etiā de iure auc-
tē. vt in. §. ceterū. i. ſepe alle. auc.
vt cū de appel. cog. col. viii. q̄ etiā
vocatur debitū bonoꝝ ſubſidiū ſi
ue portio debita iure nature que
quidē eſt hodie. ſi ſūt q̄ttuor filij
legitimi triēs hereditatis id ē ter-
tia pars q̄ cōtinet q̄ttuor vncias.

Legitima filiorū q̄ ſit.

Si vero ſint qnq; vel vltra debet
eis ſemis. i. dimidia hereditas q̄
continet ſex vncias. et iſte triens
vel ſemis debet inter eos eq̄liter
diuidi vt pbatur in autē. de trie-
te ⁊ ſe. poſt principium col. iij.

UVA. BHSC. IyR_223

Fili⁹ curialis dʒ hr̄e nouem vncias.

¶ Additio. Excipitur fili⁹ curialis: qui nouem vncias debʒ habere. i. tres partes ei⁹ quod eſſet ab inteſtato habiturus. ſic enim ⁊ in non curialibus cōputatio facienda eſt. ꝓbatur per §. excipiat. iuncta ibi glo. in verbo curialib⁹ ī. d. auc. de trien. ⁊ ſe. ⁊. §. ſi quis autē legitimos. ī auc. qui. mo. natu. ef fi. ſui col. vi. Gerardus mulert.

¶ Unde ſi aliq̇s inueniatur inſtitut⁹ in ſua parte triētis vel ſemiſſis: ſtabit contētus. alioquin aget ad ſupplemētū: vt dictum eſt. de eo vero quod ſuperit ab ipſo triēte vel ſemiſſe: poteſt teſtator facere quicquid velit. vt in. d. auc. de trien. ⁊ ſe. poſt pri. Unde verſus

Verſ⁹.

Quattuor aut infra: dāt natis iura trientem. Semiſſem vero dāt natis quinqȝ vel vltra. Arbitriuʒ ſequitur ſubſtātia cetera patris.

Sed an legata filio a patre facta cōputabit ipſe filius in ſuam portionem iure nature debitā: ita videt. vt. C. de collatiōib⁹. l. penul.

¶ Additio. Hoc intellige verum quando ipſi filio aliquid iure īſtitutionis in eodē teſtamento relictum eſt. alias enim nō valet teſtamētum. vt. §. dictum eſt.

Fili⁹ rūpens teſtamentū ex cā ꝑteritionis an ꝯſequet legata ī eodem teſtamēto ſibi relicta.

Sed circa hoc quero cum teſtamentuʒ ſit ſolum nullū q̄ꝫtum ad īſtitutiōes non q̄ꝫtum ad legata. vt in auc. ex cā. C. de libe. prete. nunq̇d ſupradicto caſu legatuʒ etiam debebit tali filio ꝑterito: et videtur ꝙ ſic: per. d. auc. ex cauſa. ſʒ Bar. ibi in verſi. quero quid ſi aliquid: poſt Martinū ſil. tenet ꝙ nō: per hāc ratiōnē maxime: quia indign⁹ eſt cōſequi ex teſtamēto aliquid qui illud impugnat. vt. ff. d̄ ioffi. teſ. l. papinian⁹. §. meminiſſe. et videt ꝓ hoc ſm̄ eūdē. text⁹. in. l. ſi nō ſolum. §. i. ff. ſi omiſ. cauſa teſ. vbi legata que conſeruātur per ti. ſi q̄s omiſ. cā teſt. non ꝯſeruantur ei q̄ ꝗxus eſt teſtamentū impugnare.

Itē videt ſm̄ eūdē expreſſus caſus in. l. filius §. oībus. ff. de leg. pref. ⁊ hāc dicit veram opinionē. nec obſtat. d. auc. ex cā. q꞉ verum eſt ꝙ legata valent q̄ꝫtū ad extraneos. nō tamē quātū ad ꝑteritos vel exheredatos. qd̓ nota pro pulchra limitatione. d. auc. ¶ Que aut cōputētur in legitimā: vide p Bartho. in. l. ī quartā. ff. ad. l. falcidiam. Et nota ꝙ licet hec legitima dicatur debita filio: tamē non cōpetit actio in vita patris. l. i. §. ſi impuberi. ff. de colla. bono. Imo plus dicit Bartho. in auc. ſi q̄ mulier. C. d̄ ſacroſā. eccle. ꝙ etiaʒ patre ingrediēte religionē nō poteſt filius petere legitimā a monaſterio in vita ipſius: q꞉ quādiu viuit permittitur ei diuidere prout vult. vt. d. auc. ſi qua mulier. hoc tamē videtur ꝑma frōte cōtra caſum. c. cuʒ ſimus. de regula. vnde Bal. in. d. auc. ſi qua mulier: dicit ꝙ de eq̇tate canonica filius pot ꝑ codictionē ex. d. c. cū ſim⁹: petere legitimā immediate poſtq̄ꝫ pat ꝓfeſſionē fecit. et hoc tenet exꝑſſe Panor. in. c. in preſentia in. xviij. col. de ꝓbatio. per textum. in. d. c. cū ſim⁹. ſed idē Panor. in. d. c. cū ſimus. videt velle contrariū. vide ibi per eū. et ibidē in additionib⁹ ad eundē: vbi videtur etiā ꝯcludere cū Bar. ꝙ ſcʒ in vita patris īgreſſi monaſteriū: non pōt fili⁹ petere legitimā. ⁊ hoc tenēt multi vt patet in dictꝫ additionib⁹. nō obſtat tex. in. d. c. cū ſim⁹: q꞉ ibi pat erat iā defunct⁹ ſcd̄m eos. Sʒ aduerte ꝙ interim fili⁹ habebit alimēta a monaſterio: ſcd̄m Cy. in. d. auc. ſi qua mulier. Supradicta pn̄t limitari: niſi pater profeſſus eſſet regulā ſancti frāciſci. q꞉ tūc cum nō poſſit habere ꝓpriū: nec in ſingulari: nec etiā in cōmuni. itē q꞉ nō poſſet poſt ꝓfeſſionē factā de reb⁹ mūdanis ampli⁹ diſponere.

Fili⁹ an poſſit petere legitimā in vita patris.

vt in cle.exiui de ꝟbo.ſig. Poſſet dici ꝙ hoc caſu filio ꝑmitteretur petere legitimā etiam patre adhuc viuo quia dicit Bartho.in.d. auc.ſi qua mulier.ꝙ tūc heredes et legatarij quos ipſe ingrediēs ante īgreſſum inſtituit habebunt incōtinēti facta ꝓfeſſione oīa bona qđ nota.

Legitima an poſſit ꝯſuetudine tolli vel minui.

An aūt legitima poſſit cōſuetudine vel ſtatuto minui vel ī totū tolli vide late p.d. Panor.in.c.raynutius.de teſta.in.iij. col.verſi.itē nota ꝙ conſuetudo pōt diminuere ⁊c.vbi finaliter cōcludit ꝙ vbi filius nō haberet alī vnde viueret/nō poſſet ī totū tolli p rationē quā aſſignat. Sȝ vbi filius hēt vn̄ viueret poſſet in totū tolli. Dic latius vt ibi.vide etiā dynū in regla indultuȝ de reg.iu. libro.vi.⁊ multos alios citatos in additione ad.d.Panor.vbi.ſ.et dīno etiam Bar.in auc.de here.⁊ falci.ī ꝑn.col.i. ¶ Circa hāc materiā poſſent multa alia q̄ri. Primo que ꝯputent in hāc legitimā. de hac q̄ſtione remiſi.ſ.ad Bar. in.l.in quartaȝ.ff.ad.l.falci. vide etiā Bal.⁊ alios ſcri.ī.l.ſcimus.ꝑ ꝑrinci.C.đ inof.teſta. ¶ Itē pōt dubitari et queri vtrū ſtāte ſtatuto ꝙ pater teneat ex delicto filij vſq ad legitimā/ſi eā ſoluat teneatur denuo eā filio ī teſtamēto relinquere. Bar.in.l.ſi cū dotem.§. ſi poſt ſolutū.ff.ſolu.matri. tenet ꝙ hoc caſu nō teneat pater amplius relinquere legitimā.ar.auc.qđ locuȝ.ibi ſiue mulieri poſſit iputari ⁊c.C.đ colla. Itē an pater poſſit cōputare in legitimā qđ ſoluit ꝓ redēptiōe filij.vide eūdē Bar.in l.ſtichus.ff.de pecu.leg. Item an pat debeat neceſſario ſoluere ꝓ filio cōdēnato.vide eūdē in.l.ī.§. ſi ipuberi.ff.de col.bono.⁊ ſpe.in ti.de ſenten.execu.§.ſequit verſi. qđ ſi filiuſfamilias vbi tenet ꝙ nō ¶ Itē an qđ pat expēdit ꝓ filio ī ſtudio ꝯputet in legitimā. de hac q̄ſtiōe vide per eūdē Bar.in.d.l. ī.§.nec caſtrēſe.ff.de colla.bono. ¶ An autem filius qui nō poteſt ſuccedere cōnumeret in numero aliorū quantū ad cōputationē legitime/ptractat plene Bar.in.l. ī.§.ſi pater in poteſtate.ff.de coniun.cū emā.libe.⁊ Bal.ī auc.nouiſſima.C.de inoffi.teſt.⁊ Ange. are.inſti.eo §.fi.

Legitima ꝑ quos debeat filijs ſuppleri

¶ Itē quero aliquid eſt relictū filio minus tū legitima.ita vt ad ſuppletionē agere poſſit ꝑ quos debet ſuppleri iſta legitima:an per heredeȝ/vel an per legatarios poſſidētes res hereditarias ꝓ rata? Bar.in.d.l.in quartā ꝑpe fi. vult ꝙ a quolibet legatario ꝓ rata cū ſit onus reale vt patet in.d.l.ſcimus.§.repletionem.C.de inoffi.teſtamēto vbi dicitur hoc ōbere fieri ex ſubſtātia defuncti.probat ꝑterea per.l.ſi libertus ſub cōditione.§.libertus.ff. de bonis liber.

Legitimaȝ aut eius ſupplemētū petendi ius: q̄to tēpore finiatur.

¶ Finalit q̄ro an ſicut ius agendi ad querelā finit quinquēnio.vt.l.ſi quis filiuȝ.C. de inoffi.teſta. Ita etiam ius petendi legitimā vel ſupplementuȝ legitime Bar.in.d.l.ſi quis filiuȝ tenet ſimplicit ꝙ finit q̄nquēnio quod Bal.ibi mult rationibus reprobat Ange.vero de vbaldis de peruſio in auc.de triē.⁊ ſe.col.iij. in fine principij diſtinguit.q2 aut iſtud ius petendi legitimā cōpetit intētata primo q̄rela/qđ eſt q̄n filius eſt cū cauſe inſertione exheredatus/q̄ cauſa nō probat ꝑ heredes. vt dixi.ſ.in rubri.de filijs legit.⁊ na.poſthumis ī fine.⁊ etiā ſ.iſta rub.⁊ hoc caſu illud ius petendi legitimā vel ſupplemētū legitime finitur q̄nquēnio. Nā cuȝ preſcriptū eſt querele/ꝑſcriptum erit etiā iuri petēdi legitimā que nō pōt peti niſi ꝑmo intētata querela.vt l.quēadmodū.ff.đ inoffi. teſtamēto. Aut nō eſt opus ꝑmo

UVA. BHSC. IyR_223

querela: ⁊ tunc q̄ꝛ hoc ius petēdi
legitimā ſtat per ſe nō ꝑſcribit̄ q̄n
quēnio. Eſt ei ius ꝑſonale qđ ap
paret qꝛ ſupplemētū legitime pe
titur cōditiōe ex.l.oimodo.C.de
inoffi.teſt.⁊ ibi nota.ergo durat.
xxx.annis.l.ij.C.de cōſti.pe.et.l.
ſicut.C.đ ꝑſcrip.xxx.an.Ge.mu.

De naturalib⁹ tantū liberis. Rubrica.xviij

POſtq̄ꝫ vidim⁹
de perſonis linee de
ſcēdētis q̄ neceſſa-
rio iſtituēde vel ex-
heredāde ſunt licet
naturales et etiā ſpurij nō ſint de
illoꝝ nūero attamē de illis gr̄a me
lioris ꝯtinuatiōis ꝑdictaꝝ diſtin-
ctionū nō eſt iutile ī hoc loco tra-
ctare.igit̄ licet ꝯcubinatus a lege
humana ꝑmiſſus dicat̄ eo ꝙ ſine
metu criminis ⁊ ex̄ penā legis ē.
Additio. Ut.l.in ꝯcubinatu in
fi.ff.de cōcubi.et hoc intellige de
pena legali: de iure tn̄ canonico ⁊
diuino etiā ꝓhibit⁹ eſt cōcubina-
tus.vt.ī.ꝓxia rub.dicā. Ge.mu.
Concubina legitima q̄ dicat̄. Et licet illa michi dicat̄ legiti
ma cōcubina in q̄ adulterij ſtupri
vel inceſt⁹ crimē non cōmittit̄.et
quā vnicā et in domo ⁊ indubita-
to affectu ꝯiunctā habeo/⁊ q̄ mi-
chi poſſet vxor eſſe. Attamē filij
ex tali coitu nati legitimi nō ſūt:
ſed tm̄mō naturales.vt in autē.q
bus mo.na.efficiant̄ ſui.§.palam
nāqꝫ eſt.⁊.§.ſi q̇s autē.col.vi.⁊ in
autē.vt liceat matri et auie.§.ad
hoc.col.viij.⁊ C.de ꝯcu.l.i.⁊.ff.
eo.l.i.§.ſi que.⁊.l.penult. De hu-
iuſmodi ğ liberis q̄lit̄ in teſtamen
Filio naturali nichil cogitur pat̄ dare vel relinq̄re to ſuccedāt vidēdū eſt. Et ē ſcien
dū ꝙ nullo iure cogit̄ filiū ſuū na
turalē q̇s inſtituere vl̄ exhereda-
re/vel aliq̇d ei iter viuos dare: vl̄
in vltiā volūtate relinq̄re: ſiue q̄-
ram⁹ de iure ciuili: ſiue ꝑtorio: ſi-
ue veteri: ſiue nouo.qꝛ extraneoꝝ
loco ſunt.vt inſti.de patria po.in
ꝑn.⁊ de nup.§.vlt.⁊.C.de na.li.l.
vlt. Uerꝝ ſi ego teſtm̄ ꝯdē ⁊ habeo
Filio naturali/q̄tum q̇s relinquere poſſit. legitimos ⁊ naturales liberos.et
ex alt̄a ꝑte habeo naturales ex cō
cubina natos: lꝫ michi ſi volo reli
quere naturali meo vnā vnciā ſcꝫ
duodecimā ꝑteꝫ hereditatis mee
et non vltra.qđ autē vltra relictū
eſſet legitimis applicat̄.
Additio. Qđ verū intellige.niſi
ſi pat̄ alicui legitimorū relinq̄ret
min⁹ vncia/qꝛ tūc nō pōt natura-
li relinq̄re vnā vnciā ꝓ eo: qꝛ pat̄
naturalis filio naturali etiaꝫ legi
timato nō pōt relinq̄re plusq̄ꝫ re
linquat vni filioꝝ.vt in.§.⁊ q̄m va
rie in.d.auc.qui.mo.effi.ſui.ergo
multomin⁹ naturali non legitima
to pōt relinq̄re plus q̄ꝫ relinquat
vni filioꝝ legitimoꝝ.ita dicit An-
ge.de ꝑu.in.§.fina.i.d.auc.G.m.
Si vero nō habeam legitimos
deſcēdētes: ſed habeo aſcēdētes
ſeu parētes legitimos ipſis aſcen
dētib⁹ legitīa portiōe relicta.ſcꝫ
tertia ꝑte bonoꝝ meoꝝ: reliq̄s du
as ꝑtes ī naturales meos diuide-
re poſſum vel ecōuerſo.ſcꝫ tertiā
partē eis ⁊ duas aſcēdentib⁹. Si
autē nec aſcēdētes nec deſcēden-
tes legitimos habeā/ tūc michi li
cet naturales meos in ſol.dū here
des inſtituere.⁊ ꝓbant̄ oīa ſupra
dicta ī autē.q̇b⁹ modis na.effi.ſui
.§.neqꝫ igit̄ ſemꝑ.vſqꝫ ad.§.ſi q̇s
aūt defūct⁹.col.vi. Sic ecōtra fi-
lius naturalis teſtm̄ faciēs pōt ſi
vult eiſdē modis ⁊ totiēs ⁊ tantū
derelinquere pr̄i ſuo naturali vt
par pietas ſeruetur in eis.
Additio. Facit.l.nā etſi.ī ꝑn.
ff.de ioffi.teſt.⁊.l.ſi q̇s a liberꝭ.in
ꝑn.ff.de libe.ag.⁊ auc.lꝫ pr̄i.ī fi.
C.đ natu.libe.⁊.§.đ nepotib⁹ ī.d.
auc.q̇b⁹ modis na.effi.ſui.G.m.
Preterea hec eadē omnia que
dicta ſunt de patribus ⁊ filijs na-
turalibus intelligas et vera eſſe

UVA. BHSC. IyR_223

inter ſuum/proauũ/nepotem vel
pronepotẽ naturalem (ſi quis ne
potis nomẽ in tam degeneres ho
mines extẽdere voluerit) vt vnus
alteri totiens ⁊ tantũdem ⁊ eiſdẽ
modis relinquere poſſit vt dictuz
eſt in patre et filio naturali. ⁊ pro
bantur hec in ꝑalle. autẽ. quibus
modis na. effi. ſui. §. de nepotibus
et. C. e. l. vlt. Secus autem in ma
tre ⁊ aſcendentibus per matrem.
nam mater et au⁹ ⁊ auia materni
tenent̃ neceſſario (ſi vtiliter teſta-
ri voluerint) liberos ſuos nõ tãtũ
naturales de concubina natos: ex
patre videlicet certo et cognito:
ſed etiã vulgo queſitos qui patrẽ
incertũ habere dicũtur: iſtituere:
aut nominatim cũ cauſa legibus
cognita exheredare vel ꝑterire: et
etiam (qď pl⁹ eſt) pariter cũ legiti
mis: ſi etiam legitimos habeant
de iuſto m̃rimonio natos. niſi ma-
ter eſſet illuſtris: tunc enim aliud
iuris ẽ: vt dicetur in rubri. quali-
ter et quãdo ſuccedunt ab inte. li-
beri. naturales. huiuſmõi eñi na-
turales in ſuccedẽdo matri ĩ nul-
lo differt̃ a legitimis. vt iſti. de ſe
natuſcõ. orfi. §. nouiſſime. et. l. pe.
in fi. C. illo titu. quia etiam huiuſ
modi filij agunt de inofficioſo te-
ſtamẽto in bonis matris. vt. ff. de
inoffi. te. l. ſi ſuſpecta. §. i. et iõ pa
ri ratione aſcendentibus per ma-
trem debent ſuccedere.

Filij il-legitimi an ⁊ qñ a matre et linea m̃r̃na ſint ne-ceſſario iſtituen-di.

¶ Additio. Ut. l. modeſtin⁹: vbi
caſus. ff. vnde cognati. Ge. mu.

¶ Sed quod dictuz eſt de vulgo
queſitis intelligas verum eẽ: niſi
ex tali coitu nati ſint ꝓpter quem
mater eorũz accuſari poſſit. puta
ex adulterio vel ſtupro vel iceſtu:
hij enim ſpurij ſunt ⁊ non ſunt di
gni nominari filij. nec iura ſucceſ
ſionis habẽt. vt in autẽ. quib⁹ mo
dis na. effi. ſui. §. fi. col. vi.

¶ Additio. Ita ↄcludit glo. ĩ di-
cto. §. nouiſſime. ⁊ glo. in. d. §. vlt.
Gerardus mulert.

¶ Et ecõtrario euenit vt mater ⁊
aſcendẽtes a matre debeant inſti-
tui vel exheredari vel ꝑteriri a li-
beris naturalib⁹: ⁊ eis ſuccedere
quẽadmodũ eſſent legitimi ⁊ na-
turales. vt inſti. de ſenatuſcõ. ter.
§. vlti. Qualiter autẽ iſti natura-
les ab ĩteſtato ſuccedãt. ĩ. in rubri
ca vltima huius operis dicet̃.

¶ De ſpurijs. Ru. xix.

Spurij ſunt q̃ ex
adulterio nati ſunt: vel
ex alio inceſtuoſo vel ne-
phario vel dãnato coitu. hij nec
naturales nec legitimi ſunt nec
nominandi ſunt filij: nec a paren
tibus ſunt alẽdi. ⁊ oĩs pat̃ne ſub
ſtãtie idigni. q̇nĩo etiã ex ꝑroga-
tiua reſcripti ĩperialis ipſi vł cor
mater: pat̃ne hereditatꝫ ꝑticipiũ
habere nõ pñt. ⁊ ſi pat̃ eis dederit
vel ĩter viuos vel in vltima volũ
tate vel ꝑ ſe vel ꝑ aliũ: totũ retra
ctatũ legitime eius ſoboli redden
dũ eſt vł fratri vel ſorori. ⁊ ſi ꝑ̃dic-
ti nõ extãt/vel ſi extãt ſed agere
noluerint vł diſſimulauerit vel ta
cuerint: ĩtra duos mẽſes ĩuadit fi
ſcus res tales cum pena q̃drupli.
et ꝑquirit eos cũ ſeua q̃ſtione tor
mẽtorꝫ cõcubine inferẽdorꝫ vt ex
primat ꝟitatẽ donatorꝫ vel cõmẽ
datorꝫ ei vel alij ꝓ ea. vt in autẽ.
quib⁹ mo. na. effi. ſui. §. vlt. col. vi.
et. C. de naturalibus liberis. l. i.

Spurij q̇ ſint.

¶ Additio. Quero circa ꝑ̃miſſa
qñ coit⁹ dicat̃ dãnat⁹: rñde poſt
Ange. areti. ĩ. §. nouiſſime. iſti. de
ſenatuſcõ. orfi. ĩ fine. ꝙ tũc qñ ali
q̃ pena tꝑalis ĩponit̃ ꝑ aliquã ↄſti
tutionẽ iurꝫ ciuilis: vtputa qñ ꝓ
tali coitu hꝫ locũ pena adult̃ij vł
inceſt⁹ vel ſtupri. vt iſti. de publi.
iud. §. itẽ lege iulia de adulterijs.
et ĩ. §. fi. ĩ auc. q̇. mo. na. efficiũtur
ſui. col. vi. Immo ꝟ̃ineũdẽ: nõ ſo
luz qñ ꝓ tali coitu ĩponitur pena

Coitus qñ dica-tur dam-natus.

UVA. BHSC. IyR_223

ordinaria:adulterij: inceſt⁹: vł ſtu
pri.ſʒ etiā qñ iponit̄ extraordinaria.
⁊ extraordinaria pōt iponi cū q̄s
plures retinet cōcubinas. nā tūc
coit⁹ eſt dānatus pena tēporali.
Et tales filij nullo mō ſuccedūt
patri:nec etiā matri.vt in auc.de
triē.et ſe.§.ſi aūt cōfuſa.col.iij.⁊
in auc.quib⁹ modis na.effi.ſui.§.
ſi ṽo effuſa.nā tales cōcubine et
earū amaſij ſaltē extra ordinē pu
niri poſſunt. qꝛ ē res mali exēpli
vt.l.i.⁊ ꝑ totū.ff.de va.⁊ extraor.
cri.et.l.iij.ff.de cri.ſtelli.ſʒ Bar.
in.l.fina.ff.de his qui.vt indig.te
net ꝯtrariū dicēs ꝙ tales poſſent
mr̄ib⁹ ſuccedere. qđ vt refert.d.
Ang.vbi.ſ.nō placet matheſila=
no.quē tractatū de ſuc.ab inteſta
to.ſcripſiſſe ſepe ꝯmeōrat. Nota
tñ ꝙ licet ꝯcubinarius vł meretri
calis coitus nullā tēporalē penā
patit̄ ſm leges.l.in cōcubinatu.i
fi.ff.de cōcu.et.l.ſi ea.⁊.l.q̄ adul
teriū.C.de adul.tñ ſecus eſt quo
ad penā ſpiritualē.vñ de iure di=
uino et canonico mortaliter pec=
cant q̄ cū alia q̄̄ vxore ꝓpria ha=
bēt coitū.xxxij.q.iiij.meretrices.
et eſt glo.pulchra i verbo nō eſt.i
cle.ad noſtrū.ṽſi.ſeptio ꝙ mulie=
ris oſculū.⁊c̄.d here. ¶ Item nō
ꝙ ſpurij etiā aliter dicūtur q̄̄ ſu
pradiffinitū ē per dñm Rolandi
nū.dicūtur eñ etiā ſpurij qui ſūt
nati ex cōcubina q̄ nō fuit retēta
indubitato affectu: q̄ alias ꝓprie
dicerent̄ naturales. vt ē tex.glo.
e ibi Inno.i.c.niſi cū pridē.ṽſi.
pſone ṽo irregularitas.in fi.de re
nū.qđ ibi ſequit̄ Antho.de bu.vt
refert dñs Ange.in.d.§.nouiſſi=
me.ſup glo.in verbo.vulgo.pro=
bat̄:nā habem⁹ ꝙ ſpuri⁹ pōt mo=
uere querelā inofficioſi teſtamēti
cōtra teſtamētū matris.l.ſi ſuſpe
cta.§.i.ff.de inoffi.teſta.qđ opoꝛ=
tet intelligere in tali q̄ nō eſt nat⁹
ex dānato coitu:alioqui eſſet fal=

Coitus ꝯcubinarius vel meretrical' nullā penā tēporalē patit̄ ſecus in ſpūali.

ſum.ꝑ ea q̄.ſ. Itē nota ꝙ licet ſʒ
leges nati ex dānato coitu nō ſint
alēdi.vt in.§.fi.i ſepe alle.auctē.
qui.mo.natu.effi.ſui.col.vi.de be
nignitate tamē canonica alimēta
eis ſunt ꝓſtanda.c.cū haberet.in
fi.de eo qui dux.in ma.quā pol.ꝑ
adul. Hinc tradit Bar.in.l.fi.ff.
de his qui.vt indig. vnum modū
ꝑ queʒ pater pōt relinquere filio
ſuo ſpurio:ho c eſt nato ex dāna=
to coitu:ꝙ videlʒ reliquat ſibi tm̄
qđ ſufficiat ad alimenta. hoc mō
Relinquo filio meo ſpurio i vita
ſua fundū ꝓ alimētis:⁊ poſt moꝛ
tē ſit ſuoꝛū filioꝛū quib⁹ poteſt re
linqui.l.fina.C.de natu.lib.idem
dicit Bar.in dote eodē fauoꝛe.et
eadē ratione:qꝛ ſpurio q̄s poteſt
legare dotē ⁊ alimēta.ar.l.i.ff.ſo
lu.ma.⁊.l.cuʒ poſt.§.gener.ff.de
iure do. Hec ṽa niſi relictū exce=
dat magnā quantitatē.alas forte
preſumet̄ fraus.vt.l.i.C.d na.li.
Aliū modū ſubiūgit idē Bar.ibi
q̄(vt dicit) ꝯtinet aliq̄d fraudis.
vt ſi teſtatoꝛ rogat heredē expreſ
ſe vt reſtituat cui velit. et hoc:qꝛ
non eſt tacitū fideicōmiſſum imo
palā relictū.vt.l.nō intelligit̄.§.
ſi q̄s.ff.de iure fiſci:ſed tamē hoc
caſu nō pōt heres ſpurium elige=
re:qꝛ tūc videret̄ capere a teſtato
toꝛe.vt.l.vnū ex familia.in prin.
ff.de lega.ij.ideo cōſiliū eſt ꝙ he
res eligat terciū.⁊ poſtea ille ter=
tius eligat ſpuriū.aliq̄d tamē vt
fatet̄ ipſe Bar. fraudis haberet i
ſe. ¶ Sed iuxta pmiſſa q̄ro.pone
aliq̄s reliquit filio ſpurio. an tale
relictū debeat eſſe fiſci: vel an de
beat remanere apd heredes: hāc
queſtionē format idē Bar.vbi.ſ.
in ṽſi.quero et reuoco in dubiuʒ.
⁊c̄.vbi tandē poſt Richar.malū.
videt̄ cōcludere:ꝙ palā relictum
ſpurio:debet manere apud here=
des ſcriptos vel veniētes ab inte
ſtato.per.rationes et leges quas

Spurij an ſint alendi a parentibus.

Spurio q̄b⁹ modis relinqui poſſit.

Spurio relictuʒ an debeat eſſe fiſci

UVA. BHSC. IyR_223

Spuriꝗ an aliꝗ mō legitimari poſſint.

fidē adducit. Si vero eēt tacitū
fideicōmiſſū de quo i.l.in fraudē
in pꝛ.ff.de his quibꝰ vt indig.tūc
applicaret fiſco.vt.l.i.cum ſimili
bus.ff.de iure fiſci. vide latiꝰ per
eūdē Bar.vbi.s̄. ¶ An aūt hmōi
filij nati ex dānato coitu aliquo
mō legitimari poſſit q̄ro: Reſpō
de ſm Ange.peru.in.§.fina.in ſe
pe dicto auten.quibꝰ mo.na.effi.
ſu.ꝙ tm̄ vnico modo legitimari
poſſunt:ſcꝫ preſcriptū pꝛincipis di
cētisꝙ eos legitimos facit:nō ob
ſtante illa lege alit̄ eni legitimari
non poſſunt. Ita vult etiā glo.in
ſb̄o pꝛicipiū.in.d.§.fi. Alij autēꝫ
naturales ſcꝫ:multꝭ modis legiti
mari poſſunt.de quibꝰ p.d.Ang.
in.d.§.fina.ſcꝫ p ſubſequēs matri
moniū de quo nulla ē dubitatio.
intellige filijs tm̄ volētibus.vt.§.
generaliter in.d.§.auctē. quibus
mo.na. Alio mō per oblationē cu
rie. Tertio modo i teſtamēto per
reſcriptum pꝛincipis. Quarto ſi
pater eos i teſtamēto ſolēni filios
appellauit.ꝛc̄.vide latiꝰ per eūdē
Gerardus mulert.

Nāles quibus modis legitime ntur

¶ De iſtitutiōe parētū ſeu aſcēdentiū. Ru.xx.

Tam dictum eſt
de pſonis linee deſcē
dētis:ſcꝫ liberis nr̄is/
qui i oꝛdine ſucceden
di pꝛimū et potioꝛē locū obtinent
Nūc vero de pſonis linee aſcēdē
tis ſcꝫ parētibꝰ noſtris dicamus.
¶ Eſt igit̄ ſciendū:ꝙ ſi ego teſta
toꝛ vel teſtatrix nullū habeā libe=
roꝛū a me neceſſario iſtituēdū/vl̄
exheredādū vt iſupioꝛibꝰ dictū ē
ſꝫ parentē ſiue parētes legitimos
et nāles:et i eo ſtatu vt liceat mi
chi teſtari:puta emācipatꝰ vel ali
ter mei iuris factꝰ:tunc ad eos in
ſtituendos ſi vtiliter teſtari volue
ro me cōuertere cogoꝛ. Nā defici

entibꝰ perſonis linee deſcēdentis
vocātur aſcēdentes.vt.C.ad ſe.
con.tertu aucten.defuncto. quia
q̄uis turbat̄ oꝛdo moꝛtalitatis:
ſcꝫ ꝙ p̄moꝛit̄ filiꝰ p̄ritū parētes
ad bona liberoꝝ ratio miſeratiōis
admittit: et nō minꝰ parentibꝰ q̄
liberis pie reliqui debet.vt.ff.de
inoffi.teſta.l.nā ꝛ ſi parentibꝰ.in
pꝛ. Inſtituā itaq; parētes meos
nulla inter paternos ꝛ maternos
differentia habita. habita tamen
gradus pꝛerogatiua:vtputa ſi pa
trem et matrē habeā vtrūq; inſti
tuā.ꝛ ſi ſolū patrē/vel ſolā matrē
illū vel illam inſtituā. de auo aūt
vel de auia vel alio aſcēdēte non
cogoꝛ tunc mentionē facere:quia
pꝛecedit eos gradu pater vel ma
ter: ſed ſi nec pat̄ nec mater adſit
mihi/tunc eū vel eos qui mihi ſūt
pꝛimioꝛes in gradu aſcendentiū
inſtituere debeo:eodēꝫ eni̅ mō ab
inteſtato ſuccedunt.vt in autē.de
heredi.ab inteſ.veni.§.ſi igitur de
functꝰ.col.ix.et qꝛ et eis cōpetit
querela in bonis liberoꝛum qui te=
ſtari potuer̄t:ꝛ nō habebāt deſcē
dentes.vt.C.de inoffi.teſt.l.libe
ri.ij.rn̄ſo.ſufficit autē ſi parentē
inſtituendū inſtituā in ſua legiti=
ma poꝛtione que iure nature de=
betur parētibꝰ: que eſt triens bo=
noꝛū quādo nullū habeā liberoꝛū
vt in auc.de here.ꝛ fal.§.pꝛimum
coll.i.et in auten.de triente ꝛ ſe.
§.i.col.iij. Et ſi in minoꝛi iſtitue=
rem/nihilominus tenet i modico
teſtamētū:licet agi poſſet ad ſup=
plementū/vt i liberis dictū ē.s̄.in
rubꝛi.de legitimis tm̄ liberis.ꝛc̄.
verſi.itē nota ꝙ nō intereſt. Sed
q̄uis ita dictū ſit ꝙ pꝛedictos pa
rētes meos inſtituere debeam: tm̄
eos poſſum exheredare vel omit=
tere ſi legitima ſubſit cauſa.nā pa
ternos et maternos parentes vel
inſtituere vel rite ex heredare vel
p̄terire debeo:ſcꝫ legitima cauſa

UVA. BHSC. IyR_223

adiecta. alioqui teſtamentū meꝛꝫ
reſcindeꝛ. vt in autē. vt cū de ap.
coq. §. et hec quidē. et §. tales igi
tur. colla. viij.
¶ Additio. Hoc verū q̄ꝫtū ad in-
ſtitutionē ſolam. cetera eñ firma
permanēt. vt dicto. §. ſi tales. ꝟſi.
ſi autem hec oīa. et in aucten. ex
cauſa. C. de libe. p̄te. Ocrar. mul.
¶ Sed quibꝰ vijs et rationibus
in quolibet dictorū caſuuꝫ reſcin-
datur/cauſa breuitatis omitto.
¶ Additio. Dic ꝙ hoc late ptra-
ctat Bar. in dicta auctē. ex cauſa.
C. de libe. prete. verſi. circa ſecun
dū ſcꝫ quādo querimꝰ. ꝛc. et idem
Bar. i. l. filio p̄terito. ff. de iniuſt.
teſta. ꝟſi circa ſecundū p̄ncipale.
vbi ſic ꝯcludit. aut loq̄mur ꝺ m̄re
vl' eiꝰ linea aut de p̄re vl eiꝰ linea
Prīo caſu aut p̄tereunꝛ vel exhe
redāꝛ ſine cā: ꝛ teſtamētū ē nullū
qꝛ deficit i ſubſtātialibꝰ dicta au-
ctē. ex cā vbi hoc notat ip̄e Bar.
aut cū cā ꝛ tūc ſiue p̄tereanꝛ: ſiue
exheredenꝛ idē ē: qꝛ ſemꝑ habēt
neceſſe intentare querelā/cū talis
p̄teritio ꝑ exheredatione habeaꝛ
vt inſti. de exhere. libe. §. mater. et
licet ibi loquaꝛ in deſcendētibus
p̄teritis/idē in aſcendētibꝰ. vt. C.
de inof. teſta. l. cū filiū. et. ff. de in
offi. teſta. l. i. Si ꝟo queriꝛ de pa-
tre vel eiꝰ linea. et tunc aut pater
vel auus eſt p̄teritꝰ vel exhereda
tus a filio emācipato: aut a filio i
poteſtate cōſtituto. prīo caſu aut
ſine cauſa et teſtamētū eſt nulluꝫ:
qꝛ deficit in ſubſtantialibꝰ. vt no-
tat idē Bar. in. d. aucten. ex cau-
ſa. et in. d. l. filio p̄terito. aut cum
cā: et tunc aut eſt p̄teritꝰ et habet
ꝯtra tabulas. vt. ff. ſi a pa. q̄s fue.
ma. l. i. Aut eſt exheredatꝰ et ha-
bet querelā. vt. l. i. et. l. pater filiū
cū ſimilibꝰ. ff. de inof. teſta. Si ꝟo
eſt p̄teritꝰ a filio in ptāte cōſtitu-
to: et tūc aut teſtaꝛ ex caſtrēſe vl'
quaſi et nō poteſt: et ſic teſtamen-
tū eſt ipſo iure nullum ex defectu
ꝑſone teſtātis. vt. ff. de teſta. l. qui
in poteſtate. ꝛ. C. qui teſta. fa. poſ
ſunt. l. penul. Si ꝟo teſtatur in ca
ſtrenſi vel quaſi quod poteſt/tunc
glo. variant. nā q̄ꝺꝫ dicūt ꝙ tale
teſtamētū nullo iudicio poteſt re
tractari. ita nota in. d. aucten. ex
cā. et. C. de inoffi. teſta. l. de inoffi
cioſo. et. ff. de inoffi. teſta. l. i. q̄ꝺꝫ
dicūt glo. ꝙ teſtamentū nō rūpiꝛ
ſed agitur ad legitimam condi-
ctione ex lege. vt nota. C. de epiſ.
et cleri. aucten. preſbiteros. et eo.
titu. l. cū lege. et in aucten. de ſan-
ctiſſi. epiſ. §. p̄ſbiteros. col. ix. quā-
doꝗꝫ. glo. dicūt ꝙ iura āti qua cor
riguntꝛ i hoc: quia hodie teſtamē-
tum filij ſuper caſtrenſe vel quaſi
ſubiacet querele. vt nota. C. ꝺ in
offi. teſta. l. ſi. ꝛ. C. ad tertu. auct.
in teſtamēto. et. ff. de inoffi. teſta.
l. Papinianꝰ. §. papinianꝰ. et. ff. ſi
a parē. quis fue. manumiſ. i Ru.
et hāc opinionē tenet Ja. de are.
vt refert ipſe Bar. vbi. ſ. ꝛ placet
ipſi per tex. i aucten. vt cū de ap.
cog. §. et hec quidē. col. viij. nam
textus ibi loquiꝛ in filiofa. in caſu
quo poteſt teſtari. ſed hoc non po
teſt: niſi in caſtrenſi vel quaſi: er-
go i illo caſu loquiꝛ. Dic ergo aut
filius in poteſtate p̄terit: vel exhe
redat patrē ſine cā: et teſtamētuꝫ
eſt nullū ipſo iure: quia deficit in
ſubſtantialibus: aut cum cauſa/et
tunc aut preterit et dicit nullum:
aut exheredat et eſt locus quere-
le. vt in filio preterito. de quo di-
xi late ſupra i rubri. de legitimis
tantū libe. hec quantū ad moduꝫ
rumpēdi: q̄ꝫtū vero ad preſtatio-
nem legatorū eſt idē in vno q̄ꝺ in
alio. vt probaꝛ in dicta aucten. vt
cū de appella. cog. §. ſi autem hec
oīa. hec ille in dicto aucten. ex
cauſa. et in dicta. l. filio preterito.
Item nota ꝙ ſunt ſeptem cauſe
propter quas liberi poſſunt ex-

Parentes p̄teriri vel exheredati a liberꝫ qbꝰ vijs rūpant teſtamentum.

Filiusfamilias miles teſtamētū faciēs ꝺ caſtrenſi an hodie parētes ſine cā p̄terire vl' exheredare poſſit.

Exhere dari parẽtes a liberis ꝑ pt᷑ q̃t et᷒ q̃s cauſas poſſint.

heredare parentes ſuos. que om
nes enumerantur in dicto §. et
hec quidem. vſq; ad. d §. ſi tales.
Prima eſt ſi de crimine eũ accu=
ſauerit: excepto crimine leſe ma=
ieſtatis. Secunda ſi vite filij pa=
rens fuerit inſidiatus. Tertia ſi
vxori aut concubine filij pater ſe
cõmiſcuerit. Quarta ſi parens fi
liũ teſtari in quo poterat ꝓhibuit
Quinta ſi parẽs nõ egit curã filij
cum eſſet furioſus. Sexta ſi filiũ
captuz a ſarracenis non redemit
parens. et ſi morit᷑ inteſtatus fili᷒
parens nõ ſuccedet: ſed eccleſia.
et dabunt᷑ bona ei᷒ ꝑ redẽptione
captiuoruz. Septima cauſa eſt ſi
filius ſit orthodox᷒. parens vero

Verſ᷒.

nõ catholic᷒. Unde verſus. Sed
pater ex ſeptẽ. ſi nati ſpernit ho=
norẽ. Hunc accuſabit. dira vene=
na dabit. Teſtari vetat. aut vxo=
rem diligit eius. Non redimit ca=
ptum. dum furit odit euz. ¶ An

Legitima parẽtũ an ſit hodie aucta ſic̃ filioꝝ

autem legitima parentũ ſit hodie
aucta: ſicut legitima filiorũ: que=
ro: glo. in auctẽ. nouiſſima. C. de
inoffi. teſta. tenet ꝙ ſic. idez tenet
glo. in auten. de triente et ſemiſſe
in. ij. colũ. in verbo: hoc obſeruã=
do colla. iij. et glo. in verbo: com
penſent. in. §. de nepotibus: per il
lum tex. in aucten. quibus modis
natu. effi. ſui. col. vi. ꝛ hoc ſequũt᷑

Legitimã an parens hodie hr̃e de=beat neceſſario iure ĩſtitutiõis.

cõmuniter doctores. ¶ Itẽ que
ro an pater debeat hodie habere
legitimaz iure inſtitutionis: ſicut
in filijs dictũ eſt. s̃. in rubri. de le=
gitimis tm̃ libe. Bartho. in dicta
aucten. nouiſſima. C. de inoffi. te=
ſta. mouet hanc queſtionẽ: vbi cõ
cludit ꝙ nõ: ſz ſufficit quoquo re
licti titulo. Sz idẽ Bartho. in au=
cten. de triẽte ꝛ ſemiſſe: prope fi.
princi. colla. iij. et etiã in auctẽ. vt
cum de ap. cog. §. ſiue igitur. col.
viij. ꝯcludit: ꝙ immo debet habe
re iure inſtitutionis: ſicut filius: ꝛ
hoc tenet Iaco. de belui. in dicta
aucten. vt cũ ap. §. aliud. et tenet
etiam. Imo. in. l. his verbis. in fi.
principij. ff. de heredi. inſti. et in
l. i. §. ſi ex fundo. eo. ti. in verſi. iu=
xta predicta. ꝛc. ita refert et tenet
etiam Ange. are. in. §. igitur quar
tam. inſti. de inoffi. teſta. idem te=
net Sali. in dicta aucten. nouiſſi=
ma. ꝛ poſt eum Iaſon maij. in ad
ditio. ad Chriſto. por. iſti. de inof
fi. teſta. §. fina. Gerardus mulert.

¶ De extraneis et vo=luntarie inſtituendis.

Rubrica. xx.

HAbes itaq; ꝑ=
ſonas vtriuſq; linee
aſcẽdẽtis ſcilicet et
deſcẽdẽtiũ neceſſario
iſtituẽdas vl' exhere
dãdas: vt teneat teſtamẽtũ. Sed
qm̃ cetere alie ꝑſone que ſunt ꝺ li
nea collaterali dicuntur extranei
heredes: et volũtarie inſtituunt᷑:
iccirco de ipſis extraneis heredi=
bus videamus. Igitur ſi illũ vel
illos quem vel quos habeo legiti
mos deſcendentes vel aſcenden=
tes meos inſtituendos vel exhere
dandos: inſtituam quidez non in
vniuerſo: ſed in parte vl' re certa:
tunc extraneũ in reſiduo bonorũ
meoruz vniuerſalem heredem in=
ſtituere potero. Nam ſi non inue=
niretur vniuerſalis: tunc is qui
eſſet inſtitutus in parte vel in re
certa: haberetur pro vniuerſali
vt. l. i. §. ſi ex fundo. ff. de heredi.
inſtitu. Itez ſi dictos filios meos
legitimos om̃es exheredauero. et
tunc extraneum inſtituam. aliter

Teſtamẽtum an ꝛ qñ valeat ſine heredis inſtitutione.

eñ nõ valeret teſtamentũ in quo
non eſſet heredis inſtitutio. vt in=
ſtitu. de fideicõmiſſa. here. §. i pri=
(mis.
¶ Additio. Circa
hoc an valeat teſtamentum ſi=
ne heredis inſtitutione potes di=

UVA. BHSC. IyR_223

ſtinguere: q꞉ aut conſtat teſtatoꝛē
voluiſſe facere teſtamentū et non
valet niſi ibi ſit heredis inſtitutio
vt. ff. de iure codicil. l. i. Aut con-
ſtat ꝙ voluit legare et fidei cōmit
tere. ꝛ tunc valet ſine herede ſcri
pto. vt in. §. pterea. inſti. de fidei-
cō. here. aut eſt dubiū: et tūc ſi fa-
cit mentionē de herede videꝛ vo-
luiſſe facere teſtamētū. ꝛ hoc caſu
ſine herede non valeret teſtamen
tū vt. d. l. i. et. ff de teſta. is qui. et
C. eo. nō codicillū. Idē quādo fa
cit aliquā exheredationē. nā tūc ī
dubio voluit teſtari cū exhereda-
tio nō niſi teſtamēto fieri poſſet. §.
codicillis autē. inſti. de codicil. et
l. nō codicillū. ſ. alle. et ſic ſine he
redis inſtitutione/ qꝺ eſt caput te
ſtamēti non valet teſtamentū. l. fi.
ff. de codicil. et in. d. §. in pꝛimis.
Gerardus mulert.

¶ Itē quādo nullū habeo libero
rū vel parentū pꝛedictoꝛū ad he-
redis extranei inſtitutionēꝫ acce-
dā: ſiue ſit naturalꝭ me⁹ ſiue aliq̄s
de collateralib⁹: ſiue alia q̄cū nꝫ
ꝑſona. Sed qm̄ inter extraneas
ꝑſonas quedā ſunt que īſtitui nō
poſſunt. nec ex aliquo capere te-
ſtamento. ideirco de illis videndū
eſt: q꞉ per cōſequēs apparebit ce-
teras alias poſſe inſtitui.

¶ Additio. Facit. l. cū pꝛetoꝛ. ff.
de iudi. ꝛ. l. ex eo. ff. ꝺ teſti. et. xxv.
diſtin. qualis. Gerardus mulert.

Hꝛdes inſtitui ꝗ nō poſſint.

¶ Itaꝗꝫ inſtitui nō pn̄t depoꝛta-
tus ꝑpter aliqꝺ delictū in inſulā:
q꞉ peregrinus eſt. i. nō in ciuitate
vt. C. de here. iſti. l. i. Itē dānat⁹
in metallū: q꞉ pene ſeru⁹ effectus
eſt. vt. ff. de his que pꝛo nō ſcrip.
habenꝛ. l. ſi in metallum.

¶ Additio. Hoc verꝫ niſi ei ſit re
lictū in cauſam alimētoꝝ: hoc enī
capere poſſet. d. l. ſi q̇s in metallū
ꝛ. l. is cui. ff. de ali. ꝛ ciba. le. ſicut
et in ſpurio. ſ. rubꝛi. ij. pꝛoxime
dixi. Gerardus mulert.

¶ Itē heretici q꞉ tāꝗꝫ crimine le
ſe maieſtatis tenenꝛ: ꝛ cū alijs ho
minib⁹ nichil ex legibus vel moꝛi
bus habent cōmune. vt. C. de he-
reticis. l. manicheos. Itē baptiſ-
matis iteratoꝛes q꞉ ſpecies here-
ſis eſt ſanctū baptiſma iterare. vt
C. ne ſctm̄ baptiſma itereꝛ. l. nulli
et ī de apoſta. l. hij qui. Itē apoſta
te q̊ noīe chꝛiſtianitatis imbuti ſa
crificia poſtea fecerint idolis per
ꝑditionē diuini miniſterij in pꝛo-
phana migrādo: vt. d. l. hi. q̇. Itē
collegia illicita. i. nō habētia ſpe-
ciale pꝛiuilegiū eo ꝙ nō ſunt a ſe-
natu vꝉ pꝛīcipe appꝛobata. vt. C
de here. inſti. l. collegiū. Itē ince-
ſtuoſus. i. ſpurius teſtatoꝛis ab eo
inſtitui nō pōt. vt in auc. qui. mo.
natu. effi. ſui. §. vlti. colla. vi. de q̊
dic. vt. ſ. ij. rubꝛi. pꝛoxime dictum
eſt. Item mulier que nubit infra
tempus luctus. vt. C. de ſecun.
nup. l. i. et in auc. de nup. §. pꝛime
ſiquidē nuptie. col. iiij. iure tm̄ ca-
nonico hec pena abolita ē. mulier
enī ſm̄ Paulꝫ ſoluta a lege viri
cui vult nubat in dn̄o. vt ī epiſto-
la. i. ad Coꝛintheos. c. vij. et ex̄ de
ſecū. nup. c. pe. et fina.

Mulier nubens ītra tp̄s luct⁹ an hodie ī-currat penas legales.

¶ Additio. Nota ꝙ hec eſt cōis
opinio doctoꝝ ꝙ pēa q̄ īminebat
mulieri de iure ciuili ꝑpter feſti-
natione: q꞉ nubit infra tēp⁹ luct⁹
eſt hodie ſublata de iure canonico
per d. c. pe. ꝛ fi. Sed penam quā
patitur quia nubit ſecūdo de qua
in. l. femine cum ſequentibus. C.
de ſecun. nup. non eſt ſublata ho-
die. ita notant cōmuniter ſcriben
tes in. d. l. i. C. de ſecū. nup. et In-
no. ꝛ Jo. and. in. d. c. pe. et fina. et
Ang. arc. in. §. legari inſti. de leg.
Uide de hac materia lati⁹ ꝑ dn̄m
Panoꝛ. in. d. c. fina. de ſecū. nup.
Adde ꝙ mulier pariens intra tē
pus luct⁹/ ſi modo indubitatū ſit
ſobolem hanc ex defuncto nō exi
ſtere: nō eſt capax hereditatꝫ aut

UVA. BHSC. IyR_223

alicuius legati vel donatiōis cau
ſa mortis. auten. hiſdem penis.
C. illo. titu. idē ſi non pariat ſed
ſtuprū committat. vt. dicit glo. in
d. auctē. hiſdem penis. Non enī
debet plus habere caſtitate luxu-
ria. vt eſt tex. in auctē. de reſtitu.
et ea q̄ parit in. xi. mēſe ꝓpe finē.
col. iiij. vñ ſumpta eſt ſupradicta
auctē. qđ nota cōtra petulātes et
laſciuas iſtas viduas. ⁊c̄. G. m.
¶ Itē incerta pſona inſtitui non
poteſt: qꝛ certus debet demōſtra
ri heres. vt. ff. de here. inſti. l. quo-
tiēs. in prin. et. §. heres auctē. ⁊. c.
titu. l. in tēpus. §. quotiēs. ſꝫ hoc
fallit in pauperibus chriſti/ quilꝫ
incerti ſint/ tñ ſi inſtituanť diuini
iuris et pietatis ītuitu tenet inſti
tutio. vt. C. de epiſ. et cle. l. id qđ.
et. l. nulli. ⁊. l. ſi qs ad declinādam
¶ Additio. De hac materia latiꝰ
dictū eſt. ſ. ī ru. heredis īſtitutio
in qua vlti. volun. ⁊c̄. Gerar. mu.
¶ Itē ſeruus accuſatꝰ de adulte
rio cū domina ſua cōmiſſo: q̄ etiam
dña de eodē crimine fuerit accu-
ſata: ab ipſa dña inſtitui nō poteſt
vt iſti. de here. iſti. §. eſt aūt caſus.
¶ Additio. Perſonas. ſ. ꝑ dñm
Rolādinū noīatas enumerat glo.
inſti. de lege. §. legari. ¶ Adde ſu-
pradictis dānatū ad mortem qui
ſeruus pene efficiť. l. quod ad ſta
tū. et. l. qui vltimo. ff. de penis. et
l. eius qui. §. penul. ff. de teſtamē.
Adde etiam fratres minores cle.
exiui. §. cū enim ad veritatem. de
verbo. ſigni. Aduerte tamē ꝙ fra
tribus minoribus ꝓ alimentis re
linqui poteſt: quia potiꝰ in facto
ꝙ̄ ī iure ꝯſiſtit. ita dicit Bartho.
in. l. legatū. ꝑ illū textū. ff. de capi
tis dimi. idem Bar. ī. l. quidā ſūt
ſerui. ff. de penis. et idē ī. l. ſeruos
ff. de alimen. et ciba. lega. quod li-
mita ſm eundē in. d. l. legatū. niſi
eſſet annuū. nam hoc capere non
poſſent: qꝛ habet aliquid ꝓprieta

Fratribus minoribus queadmodum relinqui poſſit.

tis. Et nota ꝙ licet ꝓ relictis ipſi
fratres minores nullā actionē ha
beant/ cū in iudicio ꝓ tēporali re
cē nō poſſint. d. cle. exiui. §. veruꝫ
etiā. officio tñ iudicis ꝯpelluntur
heredes ſoluere. ar. l. quitus. ⁊ ibi
hoc tenet Bar. ff. de annuis lega.
et idē Bar. in. l. nec quicq̄. §. ob-
ſeruare. ff. de offi. proconſul. ⁊ le.
vide latiꝰ ꝑ eū dē ī. l. ciuitatibꝰ. ff.
de lega. i. vbi ſic diſtiguit cū q̄riť
qualiter poſſet peti relictū fratri
bus minoribꝰ. Aut eſt relictū eis
pro eoꝝ alimētis/ ſeu alijs neceſſi
tatibꝰ: ⁊ tunc pōt petere ſindicus
cōis: et etiā q̄libet de populo. pro
quo allegat. d. l. ciuitatibꝰ. ⁊. §. ſin
autē. in auctē. de eccle. titu. col. ix
poteſt etiam īplorari officium iu
dicis. vt ī. d. l. ſeruos. ff. de alimē.
et ciba. le. Si vero fratribus eſſet
aliquid indeterminate relictū tūc
videtur relictū pro ſuis neceſſita-
tibus. et in hoc iudex etiam ſecu-
laris ſuū poteſt officiuꝫ exhibere
vt in decretali Nicolai: q̄ incipit
exijt qui ſeminat. §. ad hec qꝛ fra-
tribꝰ. de verbo. ſig. li. vi. Itē ad-
de ꝙ licet nō valeat inſtitutio qñ
ipſi fratres minores ſunt inſtitu-
ti. vt. ſ. valet tamē qñ inſtituitur
eccľa fratrū minoꝝ vt vult Bar.
vbi. ſ. in pͥn. per illū textuꝫ Vide
de materia iſta latius per eūdem
Bar. in tracaatu ſuo minoricarū.
Itē adde dānatū ad ꝑpetuū car-
cerē ī. d. l. ſi ī metallū. ff. ꝓ his q̄ ꝓ
nō ſcrip. habē. Et nota ꝙ relictū
iſtis nō auferť ꝑ fiſcū. cū ſint peni
tus īcapaces. d. l. ſi ī metallū. ⁊ ibi
Bartho. ⁊ idē bar. in. l. i. C. de he
re. inſti. vbi reprobat glo. fina. que
vult ꝙ relictuꝫ deportato aufera
tur per fiſcū. vbi etiaꝫ idem Bar.
tractat. An exbannitus poſſit he
res inſtitui. de quo latiꝰ ꝑ Ange.
areti. in. §. cum autē. inſti. quibus
mo. ius pa. poteſta. ſolui. vbi reci
tat concluſionē Bartho. et ſubiū

UVA. BHSC. IyR_223

git opinionem. Sali. aliter dicen
tis ꝙ Bartho. ſubdit tamē i fine
nō recedēdū in iudicando et con=
ſulendo ab opinione bartho. que
eſt ꝙ huiuſmodi bāniti non equi
parātur deportatis: quia vt dicit
nō perdūt iura cōmunia: ſed ſolū
iura municipalia ſue ciuitatis/ ēt
ſi eſſent banniti cuꝫ publicatione
bonoꝝ. ita vult Jaco. de are. in. l.
ex facto. §. ex facto. ff. ad trebel.
ꝛ alij quos citat idē Ange. vbi. ſ.
hinc cōcludit Bar. in dicta. l. i. ꝙ
ſi teſtamentum fieret ſm̄ formaꝫ
ſtatuti ciuitatꝫ: vel ex ſpeciali pri
uilegio ciuitatis. vt. C. de teſtamē
tis. l. ſi non ſpeciali/ ꝙ ex bannitis
talis ex tali teſtamēto capere nō
poſſet: quia perdit ea que ſunt il=
lius ciuitatis. idem dicit de here=
ditatibus que differuntur ex for=
ma ſtatuti illius ciuitatis. ſed ſi te
ſtamentuꝫ eſt validum de iure cō
muni: vel hereditas deferatur ab
inteſtato de iure cōmuni cuꝫ ipſe
retineat ea que ſunt iuris cōmu=
nis poſſit capere: forſan tamen vt
dicit idē Bar. poſſit cōmune ſibi
auferre tanꝙ ab indigno: cū alias
ſcilicet quādo omnino capere non
poſſit remaneret hereditas penes
venientes ab inteſtato per ea que
ſupra dicta ſunt. de quo vide ple=
ne p glo. et bartho. et alios ſcribē
tes in. l. hereditas. C. his qui. vt
indig. An autē remanere debeat
eo caſu. et etiā alijs ſuperioribus
cuꝫ onere aut ſine onere q̄ro Et
videtur dicendū ꝙ ſine onere: cū
pro nō ſcripto habeat̄. d. l. ſi i me
tallū. et. l. vnica. §. in primo itaqꝫ
C. de caduc. tollen. nec obſtat. l. fi
na. ff. de his que pro non ſcriptis
habentur. vbi dicitur ꝙ quis ſibi
aſcripſerit ſi alij reſtituere a teſta
tore iuſſus eſt cum onere fideicō=
miſſi id apud heredem remanet
quamuis pro nō ſcripto eſſet. ꝛc.
qꝛ ibi non proprie eſt pro non ſcri
pto ſicut capitur in dicto. §. in pri
mo itaqꝫ. nam ibi capitur pro nō
ſcripto quando perſona cui relic=
tū eſt deficiebat: ſicut in ſuperio
ribus caſibus etiā dici poteſt. naꝫ
deportatus dānatus ad mortē et
ceteri de quibus ſupra pro defici
entibus et mortuis reputantur.
In contrario vero nō ſic: quia ibi
ex alia cauſa deficiebat relictum:
quia ſibi aſcripſit in teſtamēto: et
ſic habetur pro non ſcripto: quia
ipſi nō debetur. non autē proprie
ſicut ī dicto. §. in primo. eodē mō
reſponderi poteſt ad. l. i. ff. illo ti
tu. ſcilicet de his que pro nō ſcri
ptis. Hinc dicit notabilit̄ Bar.
in dicta. l. fina. ꝙ ſi alicui corā du
obus teſtibus aliquid relictū fue
rit: et is grauatus eſſet id reſtitue
re eccleſie vel pauperibus: iſtud
relictuꝫ eſt p nō ſcripto: quia iſte
primus non poteſt exigere cuꝫ de
ficiat ſolēnitas. vij. vel. v. teſtiuꝫ.
Et ſic iſtud remanet penes here=
dē. l. ſi veritatꝫ. C. de fideicōmiſ.
tamē cū ſuo onere. cōſtat enim ꝙ
relicta ad pias cauſas valent cū
duobus teſtibus. c. relatū. i. de te=
ſta. pro quo facit optime ſm̄ eun=
dem Bar. dicta. l. fina. Et nota p̄
dicta ad limitationem. d. §. in pri=
mo itaqꝫ. Gerardus mulert.

Relicta ad pias cauſas valent corā duobus teſtibus.

¶ Cetere autē pſone poſſunt in=
ſtitui in teſtamēto: et ex teſtamē=
to capere. ſic ergo inſtitui poteſt
homo liber et ſeruus tā proprius
ꝙ alien⁹ preterꝙ i caſu predicto.
Itē paterfa. et filiuſfa. mut⁹: ſur
dus: furioſus: prodigus: priuat⁹/
miles/ honoratus/ laicus: clericus
monachus / ciuitas / imperator /
imperatrix/ fiſcus/ eccleſia/ locus/
quilibet maior / minor / poſthu=
mus / etiam alienus. Item pau=
peres chriſti licet incerti ſint vt
dictum eſt/ qꝛ in eis pretēditur fa
uor pietatis: ꝛ probātur ſupradi
cta inſti. de here. qua. ꝛ diffe. §. te=

UVA. BHSC. IyR_223

ſtamenti autē.et.C.qui te.fa.poſ
ſunt.l.cū heredes et de here.inſti.
l.hereditatē.¶ Finalit aūt nota
bis ꝙ quattuoꝛ ſunt pſone que li
cet inter extraneos heredes com=
putētur.tamen oīno inſtituende
ſunt.ſcʒ emancipatus.vt inſti.de
exhe.li.§.emācipatos.Itē filius
inſtituēdus eſt a matre.licet et ex
traneus heres ſit.vt inſti.de here.
qua.et di.§.ceteri.ꝛ de exhere.li.
§.fina.in fi.ꝛ de inoffi.teſtā.in pn
ci.ꝛ de ſenatuſcō.oꝛfi.ī prin.ꝛ.C.
e.l.i.Item nepos ex filia premoꝛ
tua.vt in autē.de triē.et ſe.§.neqꝫ
illo.col.iij.Itē pater inſtituēdus
eſt a filio liberos nō habente licet
non ſit ſuus heres.vt.ff.de inoffi.
teſt.l.Nā etſi parētibus.in prin.
hij enīꝫ extranei ſint:quandoqꝫ
tamen loco ꝛ numero ſuoꝝ here
dum cōputātur.vt inſti.de ſerui.
cog.§.repetitus.in fi.ꝛ duob⁹ ſe=
quētibus.§.et debēt inſtitui vl'ri
te exheredari alioqn teſtamentuꝫ
eſt inutile.ſcʒ quātum ad inſtitu=
tionem auc.ex cā.C.de libe.pre=
te.et in coꝛpoꝛe vnde ſumitur.
Extranei qui ſint.
¶ Additio.Extranei.eīn ſunt q̄
teſtatoꝛis iuri ſubiecti nō ſunt.§.
ceteri.in pn.inſti.de here.quali.
et diff.ꝛ §.extraneū.C.de rei.vx.
acti.Berardus mulert.

¶ De ſubſtitutiōib⁹.et quid ſit ſubſtitutio.ꝛ q̄ ſubſtitutionum diuiſio. Rubrica.xxii.

LIcet iſtitutio=
nū paſſus.put ex his
q̄ dicta ſunt ppēde=
re potuiſti ſit ꝑiculo
ſus ꝛ dubi⁹.Attñ in
ſubſtitutiōib⁹ maioꝛes adhuc la=
tēt iſidie.ꝛ ꝑicula imīnēt grauio=
ra.ē eīn eaꝝ documētū implicitū
valde/ꝛ a paucis tabellionib⁹ co=
gnitū adeo vt in illis dictatoꝛum
ignoꝛātia multoꝛuꝫ iura leſerit:ꝛ
teſtatoꝛuꝫ plerūqꝫ fefellerūt ſpem
et votū.Et propterea tibi ꝯſulo
quaten⁹ ſiue ex hac ſiue ex alia ſa
lubꝛioꝛi doctrina circa hec redda
ris ſollicitus ꝛ ad huiuſmodi tua
et aliena vitāda pericula magis
cautus.igitur cū de inſtitutiōib⁹
que ſunt prim⁹ gradus heredum
dictum ſit:nūc de ſubſtitutionib⁹
que ſunt ſecūdarij grad⁹ heredū
dicendū eſt.Subſtitutio itaqꝫ eſt
ſecūda cōditionalis inſtitutio.fa=
cit.l.i.ff.de vul.ꝛ pu.ſub.Nā ſub
ſtitutio cōtinet in ſe inſtitutionē.
Subſtitutio quid ſit
cum ergo ſic dico:an michi here=
dem iſtituo:ꝛ ſi ipſe nō erit heres
vel ſi deceſſerit fran.ſit michi he=
res vel fran.inſtituo.Patet ꝙ an
pure et pmo gradu heres iſtituit
ſed ſi ſequatur conditio ꝙ ipſe nō
ſit heres vel ꝙ deceſſerit:tūc ſub
ipſo et poſt ipſum fran.heres eli=
git.Unde te ſubſtituo quaſi ſub
pmo ꝛ poſt primū deficientē te
heredem ſtatuo:igitur inſtitutio
Subſtituo vñ dicatur.
eſt prim⁹ grad⁹/etiā ſi multi fue=
rint inſtituti.Subſtitutio vero ſe
cund⁹ eſt.etiā ſi milleſima ſit eo ꝙ
obſeruat id eſt poſt primū ꝛ in lo
cum prime deficiētis venit.vt.ff.
de vul.ſubſti.l.i.in prin.et de bo=
noꝝ poſſeſſione ſcōm ta.l.ij.§.de
fertur verſi.primo autem gradu.
nā et omnes nuptie dicūtur ſecū=
de que ſequūtur primas.vt.C.de
ſecūdis.nup.l.ſi qui.§.talem.
Nuptie ſcōe que dicant.
¶ Additio.Et notat glo.ſup ru=
bꝛi.C.illo titu.ꝛ glo.ſup ru.ff.de
vul.ſubſti.Berardus mulert.
¶ Diuiditur autēʒ ſubſtitutio.qꝛ
alia directa:alia obliq̄ ſiue fidei=
cōmiſſaria.Eſt itaqꝫ obliqua ſiue
fideicōmiſſaria vel precaria illa p
quā quis capit hereditatem alio
mediāte:ſcʒ teſtatoꝛ fideicōmiſit
heredis alteri reſtituere.vt ī hoc
exemplo.an mihi heredē inſtituo
Subſtitutionū diuiſio.

UVA. BHSC. IyR_223

rogās eū pfideicōmiſſum vt ipaȝ
hereditatē reſtituat Fran. tūc er=
go p fideicōmiſ. frāciſc⁹ ſit ſubſti=
tut⁹ anthonio: et cū primo debet
An. hereditatē ipſaȝ adire/et adi=
tā Fran. reſtituere: et ſic An. me=
diante et adeunte hereditas pue=
niet ad Fran. §. in pmis. inſti. de
fideicō. here. igit ſi Antho. ſpōte
adierit defalcata et retēta trebel=
lianica portione. ſcȝ quadrāte. re
liquū dodranteȝ Frā. reſtituet vt
inſtitu. de fideicommiſ. here. §. ſed
qꝛ heredes. et §. ſȝ qꝛ ſtipulatio=
nes. Si vero nolit adire heredita
tē veritus ne dāno afficeret: pro=
ſpectū eſt vt ſi fideicōmiſſari⁹ di=
ceret ſuo periculo adire: et reſti=
tui ſibi velle/cogat heres inſtitu=
tus a ptore adire et reſtituere he=
reditatem nulla ſibi portione re=
tenta/ hec eī eſt fideicōmiſſi vis
et natura. vt. l. quia poterat. et. l.
nā quod. §. qui cōpulſus. ff. ad tre
bel. et. d. §. ſed qꝛ ſtipulatiōes. Sȝ
hanc ſubſtitutionē ſub dicta forā
verboꝝ raro fieri viſuȝ ē/ ſub qui
buſdā autē alijs verbis ſepe con
tingit. puta qū inſtituo titiū filiū:
vel fratrē meū et ſubijcio. et ſi di=
ctus Titius quādoqȝ deceſſerit
ſine liberꝭ ſubſtituo ei ſeiū. huiuſ=
modi eī verba ſignificāt ꝛ repre
ſentāt fideicōmiſſariā ſubſtitutio
nē. vt. j. dicetur ſub rubrica de cō
pēdioſa. Nūc de directa agenduȝ
Subſti= eſt. Et eſt directa ſubſtitutio per
tutio di= quā quis capit hereditatē defun
recta q̄ cti nullo alio mediāte vel ſibi coo
ſit. perāte. vn̄ cū dico An mihi here
dē inſtituo: et ſi ipſe nō erit heres
Fran. ſit heres. ꝛ ſic patet ꝙ ſi cō
tigat cōditio ꝙ An. nō ſit heres:
incōtinēti et imediate hereditas
puenit ad Fran. et ipſe eā p ſe et
Subſti= ſine alteri⁹ cooperatiōe adire po=
tutiōis teſt. Diuidit autē directa ſubſtitu
directe tio: qꝛ alia vulgaris alia pupilla=
diuiſio. ris: alia exemplaris: alia ꝯpēdioſa
alia breuiloqua/ſiue reciproca. de
quibus per ordinē eſt videndum.

¶ De ſubſtitutiōe vulgari tacita et expreſſa. Rubrica. xxiij.

Subſtitutio vul/
garis ſubdiuiditur: quia Subſti=
alia expreſſa/ alia tacita tutiōis
¶ Additio. Adde tertiam que ē vulgarꝭ
partim expreſſa: et partim tacita diuiſio.
vt. j. dicā. Gerardus mulert.
¶ Eſt autē expſſa vulgaris q̄ ne= Subſti=
gationis in ſe verba hȝ expreſſa. tutio
vt cū prius inſtitutionem deinde vulgarꝭ
ſubſtitutionē facio hoc mō. An. expſſa
mihi heredē inſtituo. et ſi ipſe nō que ſit.
erit heres Frā. ſit heres vel fran.
ſubſtituo. vt inſtitu. đ vulga. ſub.
in prin. Tacita vulgaris eſt illa in Subſti=
qua negatio nō ſonat expſſe: ſȝ in tutio
cluſiue et tacite ſubauditur. vt ſi vulgarꝭ
duos heredes facio. ſic frā. ꝛ An. tacita
mihi heredē inſtituo. Deinde ſub que ſit.
ſtitutionē hoc modo ꝛ eos inuicē
ſubſtituo p hec verba: et eos iui=
cē ſubſtituo tacite ſubintelligit ſi
An. nō erit heres puta qꝛ nolit vl'
qꝛ nō poſſit frā. i ſolidū ſit heres.
Et eodē mō ſi frā. nō erit An. i ſo
lidum ſit. vt. ff. de here. inſti. l. cuȝ
in teſtamēto. §. hec verba. et. ff. de
vul. et pu. ſubſtitutione. l. iaȝ hoc
iure. et. l. Lucius. in prin. Nō aūt
credas ꝙ hec verba inuiceȝ ſubſti
tuo poſſint illū intellectū habere
ſcȝ ꝙ ſi vn⁹ decedat ſine liberꝭ al=
ter ſit heres: qꝛ ſi alter eorū puta
An. p parte ſua hereditatē adie=
rit: incōtinēti pro ea parte ſubſti=
tutio expirabit. Vn̄ ſiue cū liberꝭ
ſiue ſine liberis moriatur: nihil re
fert in vulgari expreſſa vl' tacita:
vt ſemp expiret adita hereditate
vt. C. de impu. et alijs ſub. l. poſt
aditā. Cū ei ſic fiat ſi An. nō erit
heres frā. ſit heres apte reliquit
ꝙ ſi An. erit heres franciſcus nō

UVA. BHSC. IyR_223

erit heres: conditione deficiente Sufficiēt aūt p̄dicta duo exēpla vnū ſcʒ de expſſa: et aliud de tacita: q2 formā hn̄t que facili poſſet cōtingere. Alia vero exēpla ponit lex de tacita vulgari: puta An. et Fran. vteruē eoꝝ viuet heres mihi eſto. l. titius ⁊ ſeius. ff. de here. inſti. Itē q̄ſq̄s mihi heres erit: ſit heres filio meo. l. q̄ liberis §. hec v̄ba. ff. de vul. et pu. ⁊ quedā alie quarū forme raro aut nūq̄ poſſēt cōtingere. et iō earū expoſitionē omitto. Ad ea em̄ q̄ frequēter accidūt: iura potiꝰ adaptāda ſunt. l. nam ad ea. ff. de legi.

Additio. Aduerte q̄ hec ſubſtitutio: et eos inuicē ſubſtituo. iteʒ et illa: q̄ſq̄s mihi heres erit: ſit heres filio meo: nō ſunt ꝓprie tacite vulgares: vt licet videre p Bar. i l. i. ff. eo. in. ij. colū. ibi videamꝰ ergo de p̄ma. ⁊c. et p ea. q̄. ſ. dicā in prima additiōe poſt pri. ꝑ Azo. in ſumma. C. eo. i. i. col. Itē aduerte q̄ Bar. in. l. i. ff. eo. v̄ſi. vlterius q̄ro q̄bꝰ verbis. ⁊c. aliter ⁊ latius tractat q̄bus verbis fiat vulgaris ſubſtitutio q̄ʒ dn̄s Rolandinus hic. Gerardus mulert.

Subſtitutiōis vulgar; expſſe vel tacite q̄s effectus.

Porro vulgaris expſſe vel tacite ſubſtitutiōis effectꝰ eſt. vt ad ſubſtitutū ꝑueniant tantūmō illa bona teſtatoris que ꝑuenire debebant ad inſtitutum qui vel noluit vel nō potuit eſſe heres: ⁊ nō bōa illiꝰ heredis inſtituti. p vulgarem em̄ ſubſtitutionem teſtator in ſuis bonis inſtituere poterit / nō heredis. nā ſubſtitutus directo: ſit heres ipſi teſtatori. vt inſti. d̄ pupil. ſub. poſt priu. ibi quo caſu.

Subſtitutio vulgar; q̄re dicatur vulgaris.

Dicit autē ideo vulgaris: q2 a quolibet de vulgo fieri pōt: ſcʒ a q̄libet teſtatore: maſculo vel femina: parēte vel extraneo. et q2 etiam cuilibet heredi fieri pōt pupillo: adulto: maiori: emancipato: ſuo. vel etiam extraneo.

Additio. Ita dicit Azo i ſumma. in p̄n. C. de ipu. ⁊ aliis ſubſti. Adde ſm eundē: q̄ ille teſtamētū facere: ⁊ hic ex teſtamēto capere pōt. de q̄bꝰ ſupra ſuis locis dictū ē. Hāc materiā q̄nq̄dē difficilis ⁊ q̄tidiana eſt altiꝰ attingere operepciū mihi videt: iuxta. l. legaui. ff. d̄ libera. lega. Aduerte itaq̄ ſm Ang. are. inſti. de vulga. ſubſti. i p̄n. v̄. ad p̄mū redeo. poſt Io. de imo. i. l. i. ff. eo q̄ vulgaris ſubſtitutio pōt ſic diffiniri. Vulgaris ſubſtitutio ē ſubſtitutio directa q̄ a quolibet ⁊ cuilibet fieri pōt. nihil habēs ſpecialitatē.

Subſtitutiōis vulgaris diffinitio.

Itē ſm Bar. in. d. l. i. in p̄n. v̄ſi. veniamꝰ ad mariā vulgar; ſubſtitutionis. ⁊c. poſt guil. quinq̄ modis pōt dici vulgar;. Pmo mō q2 oībꝰ patet. vt. ff. de furtis. l. vulgaris. cū ſimibꝰ. Scd̄o expōit vulgar;. i. directa. vt. l. q̄dā cū filiū. ff. d̄ here. inſti. Tertio mō dr̄ vulgar;. i. appbata. vt. l. ſi huiꝰ nauē. ff. d̄ furtis. Quarto mō dr̄ vulgar;: q2 fit fiet; v̄bis vulgaribꝰ. Quīto mō dr̄ vulgar;. i. expſſa. vt. l. libertates. ff. d̄ fideicō. liber. Alio mō dr̄ vulgar;. i. q̄ nihil h3 ſpālitatē. vt. l. edicto. §. extat. ff. de iure fiſci. que oīa huic p̄ſenti ſubſtitutiōi ꝯueniūt.

Vulgaris quot modis dicatur.

Iteʒ aduerte ſm eundē Bar. vbi. ſ. in verſi. ſcd̄o p̄ncipalit q̄ro q̄ huius vulgaris ſubſtitutionis proprie tres ſunt ſpecies. q̄m alia expſſa: alia tacita: alia partim expreſſa et parti tacita.

Subſtitutiōis vulgar; q̄t ſint ſpēs.

Circa p̄mā ſcʒ expreſſam aduerte: q̄ expſſuʒ dr̄ tribꝰ modis. Pmo mō expſſuʒ dr̄ illud qd̄ in gn̄e dicit. vt. l. fina. in fi. et qd̄ ibi notat. C. qd̄ cū eo. ſm vnā opinionē. Scd̄o mō dicit expſſuʒ qd̄ ſpecialit exp̄mit. vt. ff ad legē corne. de fal. l. i. §. inter filiū. et. d. l. fina. C. qd̄ cū eo. ʒ aliā opinionē. Tertio mō d̄r expſſum id qd̄ ſingulariter et proprio noīe exp̄mit. vt. l. qd̄ in rerū. §. ſi. ff. d̄ le.

Expſſū q̄t modis dicatur.

UVA. BHSC. IyR_223

Subſtitutio breuiloqua et cōpēdioſa an cō plectāt ſubſtitutiones expſſas

i.et ibi glo.pupilla. Ibis pmiſſis di
cit idē Bar.vbi.s.ꝙ ſubſtitutio
breuiloqua et cōpendioſa: de qb⁹
infra ſuis locis dicet: cōplectunt
ſubſtitutiōes expſſas: ſcʒ in gñe.
ita loquit ſcdm eū: glo.in v̄bo nō
ad matrē.in.l.luti⁹.ff.eo.⁊.C.de
teſta.mili.l.in teſtamento.i.et ita
intelligit qd notat glo.fi.in.l.pcī
bus.C.de ipu.⁊ alijs ſubſtitutio
nib⁹.⁊ qd notat Azo.in ſūma illi⁹
ti.in fi.et qd dixi.s.in pͥma ad
ditione. Nā verba ſunt gñalia et
cōprehendētia ſubſtitutiōes. ſed
ſi acciperes expreſſuʒ ſpecialiter
vel ſingulariter tunc non compre
hēderet expreſſas ſubſtitutiōes:
ſed tacitas.ita loquitur glo. i ver
bo ad exemplum: ibi alia tacita
que fit verbis affirmatiuis.⁊c̄.in
§.qua ratione.inſtitu.eodem.et
quod notatur in glo. in verbo fi
deicōmiſſi.in dicta.l.precib⁹.C.
eo.et qd ſentit glo.fina.C.de in
ſtitu.et ſubſti.et qd dicit dñs Ro
landin⁹ ſupra iſta rubri. Et ſic vi
des ꝙ diuerſis reſpectibus poteſt
dici expreſſa et tacita. Ex predi
ctis euenit ꝙ licet tacita pupilla
ris cōtenta in expreſſa vulgari re
gulariter nō excludat matrem.l.
precib⁹.et.l.cuʒ quidā.C.de ipu.
et alijs ſubſtitu.et dicet late.j.ru
bri.pxima.tamen pupillaris con
tenta in compendioſa vel breuilo
qua: excludit eā.vt dicta.l.preci
bus.iuncta dicta glo.fina.et.d.l.
lutius: iuncta dicta glo.in verbo
matrē.et videbis.j.in ru.de cōpē
dioſa ſubſti.et in rubri.de breuilo
qua ſiue reciproca ſubſtitutione.
Eſt vt ſupra dictū eſt: ⁊ alia ſub
ſtitutio expreſſa ſpecialiter ſeu
quo ad ſpeciem.vt ſi dico ſi heres
nō ſit titius Seius ſit heres.vt.l.
i.in prin.ff.eo.⁊ inſtitu.eo.in pri.
iſta eſt expreſſa ſpecialiter in ſpe
cie: quia ſpeciē ſubſtitutionis cō
prehendit. ſed nō expreſſa ſingu
lariter.nō cū exprimit aliquis ſin
gularis caſus in queʒ ſubſtitutio
cōmittat. dicit ei ſi heres nō erit
⁊c.et iſtud: quod nō ſit heres: po
teſt eſſe vt qꝛ nō vult eē vl' qꝛ nō
pōt.vt.l.cū proponas.C.de here.
inſti. Itē quē nō poſſe eſſe heredē
eſt: vel ꝓpter mortē: vel propter
aliud impedimētum iuris vel fa
cti.vnde nō poteſt huiuſmodi ſub
ſtitutio dici expreſſa ſingulariter:
licet gloſe vbiqꝫ appellent eā ex
preſſam. Eſt et alia expreſſa vul
garis ſingularit. vt quādo caſus
ſubſtitutiōis ſingulariter aut ſpe
cialiter exprimit: vt puta ſi dico.
ſi poſthumus nō naſcet me viuo
vt.l.fina.C.de inſtitu.⁊ ſubſti.vł
ſi dico ſi filius me⁹ me viuo morie
tur.vt.l.gallus.in princi.ff.de li
be.et poſthu. vel ſi heres iſtitut⁹
capere nō poterit.vt.C.de here.
inſti.l.ij. Et ſic vides ꝙ quedā po
teſt dici expreſſa in genere: ⁊ non
in ſpecie.quedam expreſſa in ſpe
cie ⁊ nō ſingulariter. ¶ Scdo eſt
videnduʒ de tacita vulgari. circa
qd ſciendū eſt: ꝙ qdā ē tacita vno
reſpectu: q̄ alio reſpectu pōt dici
expreſſa: de qua ſupra dictum ē.

Subſtitutio vulgaris oino tacita que ſit.

Quedā ē omnino tacita: vt illa q̄
continet in expreſſa pupillari.vt
ff.eo.l.iam hoc iure.et.l.quāuis
C.eo.illa nullo modo eſt expſſa
nec ex vi verborū intelligitur.ſed
maxime legis poteſtate ex preſū
pta mente defuncti.vt dicta.l.iā
hoc iure.facit glo.fina.i dicta.l.
pcib⁹.C.eo. ¶ Tertio vidēdū eſt
de ea q̄ eſt parti tacita: ⁊ parti ex
preſſa.et hoc cōtingit duob⁹ mo
dis. Primo quia parti eſt expreſ
ſa parti tacita: quo ad caſus. Se
cūdo quo ad verba.vt declarabi
tur infra.

Subſtitutio ſi heres non erit qt caſus comprehēdat.

Ad declarationem que
ritur iſta ſubſtitutio: ſi heres non
erit: quot caſus ꝓhendat. Re
ſpōdet Bar.vbi ſupra: ꝙ duos:
ſcilicet ſi heres nō voluerit eē: vel

UVA. BHSC. IyR_223

inſti. quod verum eſt niſi quando ſubſtitut⁹ eſt i poteſtate inſtituti: tunc enim illa verba. ſi heres non erit intelliguntur ſi eſſe non poterit. nam nõ videtur ſibi pmiſſum repudiare ex iſtitutione: ⁊ eſſe heres ex ſubſtitutione. vt. ff. ſi quis omiſ. cau. teſta. l. iulianus. ⁊ ibi nota. Hoc pmiſſo qrit̃. nũqd ſubſtitutio facta i vnũ caſũ. ſcʒ ſi heres noluerit eē porrigit̃ ad aliũ caſuʒ ſcʒ ſi ñ potuerit vl' ecõtra. dic ſm eũdē Bar. vbi. ſ̃. ꝙ ſic p. l. gall⁹. §. et qd ſi tñ. ff. ð libe. ⁊ poſthu. vbi expreſſe dicit̃ ꝙ ſubſtitutio facta ſm cõſiliũ galli in vnũ caſũ porrigit̃ ad aliũ. de hoc dic latius. vt p eundē. Ex his habes ꝙ illa ſubſtitutio eſt parti expſſa et parti tacita. quo ad caſus. Nã i qbuſdã caſib⁹ expſſa in qbuſdã tacita vt patet. ¶ Itē qro an ſit neceſſe ꝙ iſtitutio heredis pcedat hãc ſubſtitutioneʒ vulgarē. Gloſa. iij. in. ð. l. i. ff. eodē. vr̃ velle ꝙ ſic. et hoc ſequit̃ ibi Bar. i verſi. Tertio pncipalit̃ qro pl⁹ Dy. ¶ Itē nota ſm Bar. vbi. ſ̃. ꝙ qnqȝ ſũt effect⁹ huius ſubſtitutiõis. Prim⁹ eſt ꝙ in hoīe ſui iuris itelligit̃ ſi heres nõ erit vel mutata cõditiõe etiã aliũ heredē nõ fecerit: ⁊ in hoīe alieni iurʒ itelligit̃ ſi ipē heres nõ erit vl' aliũ heredē nõ fecerit. vt. l. ſi paterfamilias. ff. ð here. inſti. et inſti. de vulg. ſubſti. §. fi. et. C. ð here. iſti. cũ pponas. qð itellige i teſtatore ſciēte: in ignorāte ꝓ dic vt in. ð. l. ſi paterfamilias cum. l. ſe. et in ð. §. fina. iſti. de vulg. ſubſti. et ibi per Ange. are. Item qð dicitur ſi heres nõ erit itellige et deſiit eſſe poſſe: qꝛ excluſus per repudiationem vel alio modo. Alias donec ē ſpes iſtitutiõis ceſſat ſubſtitutio. l. q̃diu. i. ff. de acqui. here. ¶ Sʒ circa hoc dubitatur. Quid ſi eſt ſpes ꝙ inſtitutus qui repudiauit veniat per in integrũ reſti. an interim ceſſabit ſubſtitutio: Rñdet ipſe Bartho. vbi. ſ̃. ꝟſi. Sed circa hoc dubitatur ⁊c. ꝙ non per. l. et ſi ſine. §. ſed quod Papinianus ff. de mioꝛ. Nec obſtat qð ſm eũdem ſupradictũ eſt q̃diu eſt ſpes inſtitutionis ⁊c. quia hoc intelligitur ſi eſt ſpes de iure cõmuni: ſecus ſi de iure ſpeciali. vt. l. iiij. §. i. ff. de fideicõmiſ. liber. facit qð notat in. l. ij. §. expectãdi. ff. de ſecũ. ta. ¶ Quid autē ſi inſtitut⁹ deceſſit ante aditam hereditatē ad heredem trãſmittens ius deliberandi iuxta tenoꝛem. l. cum antiquioribus. C. de iure deli. vter pꝛeferatur: an heres heredis an ſubſtitutus. ⁊ reſpõdet ipē Bar. vbi. ſ̃. verſi. item dubitat̃ quid ſi inſtitutus ꝙ heres heredis pꝛefertur. qꝛ inſtitut⁹ facit aliũ videlicet ſuum heredem: heredē pꝛimi teſtatoꝛis ex dicto iure deliberandi. ⁊ ſic ceſſat ſubſtitutio. vt. ð. l. ſi paterfamilias. ff. de here. inſti. p hoc allegat caſum. l. i. C. de his qui ante aper. tabu. ibi alioſqȝ. et. ff. de acqui. here. l. ſi quis filium. ij. reſpõſo. quod cũ pꝛincipio ptinuari debet ſm eundē vbi. ſ̃. item pꝛo hoc videtur ſcðm eũdē glo. in. l. ſed et ſi pꝛo dote. §. pe. ff. de le. pſtan. vbi hoc etiam tetigit ipſe Bar. idem Bar. in. l. iij. C. de here. iſti. ⁊ idē in. l. fina. poſt pncipiũ. C. ð bonis que libe. ſed ange. in. ð. l. ſi pater et in ſepe allegata. l. i. ff. eo. tenet cõtrariũ vt refert Ange. are. iſti. eo. in pꝛinci. verſi. circa qð quero vbi illo non obſtãte firmat opinionem Bar. vt latius videbis p euʒ ibi et in. §. fina. eo. titulo. Adde ꝙ filioſa. repudiãte hereditatē ſibi relictam pater cã adire poteſt excludēdo ſubſtitutũ. ð. l. fina. poſt pꝛin. iuncta glo. in verbo recuſante. et ibi Bar. C. de bonis q̃ libe. et idem in. ð. l. iij. C. de here. inſti. et Ange. areti. vbi. ſ̃. ſecus i ſuo

Subſtitutio vulgarʒ facta in vnuʒ caſum an poꝛrigatur ad alium.

Subſtitutionis vulgarʒ q̃t et qui ſint effectus.

Subſtitut⁹ vulgariter an pꝑferat̃ heredi heredis hñti iuſ deliberandi.

Subſtitut⁹ vulgarit excludit̃ p patrem adeũtē filioſa. repudiãte.

UVA. BHSC. IyR_223

Mona=
cho he=
rede īſti
tuto et
repudi=
ante an
monaſte
rium he
reditatē
adire po
terit.

nolente adire iuſſu domini. nam
tūc locus eſt ſubſtituto.d.l.iij.C.
de here.inſti. Hinc pōt queri q̄d
ſi eſt inſtitut⁹ monachus qui non
vult adire an monaſteriuз poſſit
adire ſicut dictū ē ī patre: Bar.
in dicta.l.iij. C.de heredi. īſtitu.
et idē latius in dicta.l.i.ff.eo.v̄ſi.
quero q̄d ſi eſt inſtitut⁹ monach⁹
et Ange.are.in.§.alien⁹ quoq3.in
ſti.de here.inſti.tenēt q̄ ſubiectio
monachalis ſit magis ſubiectio fi
lialis q̄3 ſeruilis: quia monachus
eſt capax ſucceſſionis et debet in=
ſtitui.vt.l.deo nob3.§.i.C.d̄ epiſ.
et cleri.quod non eſt in ſeruo. Itē
ſeruus poteſt vendi monach⁹ nō
ſicut nec filius. Item monaſteri=
um cogitur alere monachum ſi=
cut pater filium.non aūt dn̄s ſer=
uū: quia poteſt eū ꝓ derelicto ha=
bere.vnde patet q̄ magis equi=
paratur filio q̄3 ſeruo. Hinc dicē=
dū ſ3 eos q̄ ſicut filio recuſante
pater excludit ſubſtitutū.vt.s̄.ſic
etiā monacho repudiante mona=
ſteriū preferṫ ſubſtituto.qd̄ nota
Intellige p̄dicta quādo fili⁹ vel
monachus repudiabat et nō vole
bat adire hereditatē: tūc enim pa
ter vł monaſteriū excludit ſubſti=
tutū. Sed dubitaṫ q̄d ſi filius vł
monachus deceſſerit ante aditaз
hereditatē an ſit locus ſubſtituto
vel an veniet pater vel monaſte=
riū: In filio dic breuiṫ/q̄ aut he=
reditas obuenit filio ab eo ī cui⁹
ptāte fuit: et tunc eā tranſmittit
ad quoſcūq3: ꝛ hoc operaṫ ex n̄tia
ſuitatis.l.apud hoſtes.C.de ſuis
et legiti.here.et.l.iij.C.de iure de
libe.et.l.fina.§. ſin antem perpe=
tuus.C.de cura.furio. et.l.ex mi
litari.§. fina.cū.l.ſe.ff.d̄ teſta.mi=
li.et ibi Bartho.et latius. Idem
Bar.in.l.ſi infanti. in v̄ſi.oppo=
no ſc̄do diciṫ hic q̄ ſi infans.ꝛc.
et ſic pater vel quicunq3 alius ex
cludit ſubſtitutū per ea que ſupra

Filio vł
mona=
cho
mortuo
an̄ aditā
heredi=
tateз an
ſit locus
ſubſtitu
tioni vł
an veni=
et pater
aut mo=
naſteriū.

dicta ſunt: quia licet ipe heres nō
eſt/tamē aliū facit heredem. Aut
hereditas obuenit ab extneo / hoc
eſt ab eo qui nō habebat eū in po=
teſtate: ille em̄ extrane⁹ dicitur.§.
ceteruз inſti.de here.qua.et diff.
et.l.vnica.§.extraneum.C.de rei
vxo.ac. ꝛ tunc ſi iſte ſcilicet a quo
venit hereditas ſit de aſcendenti
bus: tunc aut iſte filius heres ha=
bet deſcendētes: et trāſmittit ad
eos.l.vnica.C.d̄ his q̄ ante aper=
ta.et ipſi excludūt ſubſtitutū per
ea que.s̄. Aut nō habet deſcēden
tes: et tunc nō aditā nō tranſmit
tit.§.ī nouiſſimo.C.d̄ caduc.tol.
licet etiā aſcendētes alios ſupſti=
tes habeat.l.ij.§.ſi quis ex libereis
ff.ad tertu. Intellige niſi q̄tū ad
ius deliberandi qd̄ vſq3 ad annuз
trāſmittit ſcies.vt.l.cū antiquio=
ribus.C.de iure deli.iuncto dicto
§.in nouiſſimo. Limita premiſſa
niſi fili⁹ infans fuerit: et in infan=
tili etate non adita hereditate de
cedat.tunc enī pater patrio iure
quaſi infanti iam queſitā heredi=
tatē capere poteſt.dicta.l.ſi infan
ti.ij.reſpō.ita vult pulchre Bar.
in dicta.l.vnica.C.de his qui an=
te aper.ta. Ex predictis patet ſo
lutio ſuperioris queſtiōis quātū
ad filiū.et hoc vult Bar.in dicta
l.i.ff.eodē. in verſi.quero quid ſi
monachus. De monacho autē nō
reſpondet expreſſe: ſed ſ3 Ange.
areti.inſti.de here.inſti.§. alienus
quoq3. tacite vult innuere Bar.
q̄ ſi eſt hereditas aſcendētis mo=
nachi/tunc tranſmittit ad mona=
ſteriū tanq̄3 in ſuam poſteritateз.
vt dicta.l.vnica.in ratiōe ſui. Cō
ſtat enim monaſteriuз loco filij eē
c.in preſentia.de ꝓba. auctē.niſi
C.ad trebel.aľas ſi eſt hereditas
extranei non tranſmittit iuxta ea
q̄ ſupradicta ſunt. S3 idē Ange.
ibi tenet q̄ etiā hereditate ab ex=
traneo delatā ipſi monacho: mo=
d.iij.

UVA. BHSC. IyR_223

naſterium monacho etiā an̄ aditio nē mortuo: adire poterit: ſicut pr̄ pōt adire hereditatē relictā īfanti filio: idē tenet ipe An. i. §. fi. inſti. de vul. ſubſti. vide late p̄ Bal. i. l. i. C. q̄ admit. ad bono. poſ. poſ ſunt. xv. q̄ ad decimū et vltimū capitulū d̄ mōacho. ₇c. ₇ p̄ alios docto. citatos a dicto Ange. in. d. §. alien⁹ quoq₃ ſeru⁹. ¶ Querit vlterius idē Bar. vbi ſupra in v̄ſi. quid ſi ille qui repudiauit. ₇c. ponamus q̄ quis ſit inſtitutus et cū vulgarit ſubſtitut⁹ alius: ₇ terti⁹ ſubſtitut⁹ ſit p̄ fideicōmiſſum vniuerſaliter. iſte inſtitut⁹ repudiat/ fideicōmiſſari⁹ ptit illū repudiātem cogi adire/ iuxta. l. nam q̄d. §. ſi quis ꝯpulſus. ff. ad trebelli. modo ſubſtitut⁹ vulgaris vult hereditatē iure ſubſtitutionis vulgaris: et ſubſtitut⁹ ali⁹ vult eā iure fideicōmiſſi. vter eorū ſit preferendus: Reſpōdet ipe Bar. q̄ aut fideicōmiſſū nō eſt repetitū a ſubſtituto tacite vel expreſſe: et tunc prefert̄ ſubſtitut⁹ vulgariter. l. ſi patroni. §. fina. ff. ad trebelli. aut eſt repetitū et prefert̄ fideicōmiſſari⁹. l. nō iuſtā. C. ad trebel. et. l. facta. §. iulianus. ff. illo titu. Sed Jmola in dicta. l. i. ff. co. vt refert Ange. arc. inſtitu. de vulga. ſub. in princi. in verſi. quero q̄d ſi ille qui repudiauit. ₇c. dicit q̄ ſiue ſit repetitū ſiue nō: ſemp̄ fideicōmiſſarius p̄fertur. per dictū §. iulianus. vbi vide late ip̄m Jmo. ₇ Ange. de peruſio. et eundē Jmo. ī dicta. l. ſi patroni. §. fina. ¶ Jtē q̄ro quid ſi heres eſt indign⁹ nec adijt hereditatem/ an veniat fiſcus vel ſubſtitut⁹: Reſpōdc q̄ fiſcus repulſo ſubſtituto. vt. l. ſi ſequēs/ in prin. ff. ad ſil. hoc ſequitur bar. in ſepe dicta. l. i. ff. de vulga. p̄ quo facit ſm̄ eundē. l. in ſeruitutē §. ei. ff. de bo. liber. rationem ſubdit quia licet ipſe inſtitutus non ſit

Subſtitut⁹ vulgariter an p̄feratur fideicommiſſario vniuerſali.

Subſtitutus an p̄feratur fiſco in caſu q̄ heres ē indign⁹.

heres: facit tamē fiſcū heredē: ergo ſubſtitut⁹ repellitur p̄ ea que ſupra. ¶ Jtē q̄ro an in aliquo caſu veniant ſimul inſtitut⁹ et ſubſtitut⁹: dic vt p̄ eundē. vbi. ſ. in v̄ſi. itē quero an aliquo caſu. vbi ponit tres caſus. Prim⁹ eſt caſus. l. ſi paterfamilias. ff. de here. inſti. q̄ caſus etiā eſt in §. fina. inſti de vulga. Secūd⁹ eſt caſus. l. ſi libertus patrono. in v̄ſi. quid ergo. ff. de bonis liber. vbi vult textus/ q̄ q̄n patronus eſt inſtitut⁹: et in aliqua p̄pria re grauatus: ſi ipſe nō vult iudiciū defuncti implere tūc habebit ſuā debitam portionē vt inſtitut⁹/ ₇ reſiduū habebit ſubſtitutus. et ſic concurrunt inſtitut⁹ ₇ ſubſtitutus. Tertius caſus eſt/ in filio inſtituto ₇ grauato eo mō quo dixi in patrono per eandē. l. quia eſt eadē ratio ſm̄ eū. hec circa primū effectū vulgaris ſuſtitutiōis. ¶ Secūd⁹ effect⁹ eſt: q̄ teſtamentū poteſt aſſumere vires ₇ effectu ab hoc ſecūdo gradu. l. iij. in fi. ff. de libe. ₇ poſthu. ₇ ibi bar. et reliqui ſcri. et idē Bar. ī dicta l. i. verſi. ſumus expediti de p̄mo effectu. ₇c. Circa quod querit ibidem in verſi. vlteri⁹ quero ſi inſtitutus in primo gradu. ₇c. quid ſi inſtitutus in primo gradu poteſt eſſe heres: ſed nō eodē modo quo teſtator voluit quia fuit inſtitut⁹ ſuus vel neceſſarius. ſed tēpore mortis reperitur emācipatus vl̄ manumiſſus an admittet̄ īſtitut⁹ vel an ſubſtitut⁹. et diſtinguit q̄r aut eſt facta ſubſtitutio ex neceſſitate: aut ex volūtate. dic latius per eū. ¶ Quero vlteri⁹ an a tacita vulgari poſſit teſtamentū vires aſſumere. an vero requiratur aditio ex primo gradu: idē Bar. vbi. ſ. cōcludit. q̄ licet pupillaris requirat aditionē hereditatis. l. ij. ff. eo. ₇ dicetur. ī. in rubri. proxima. vulgaris tamē tacita que con

Subſtitutus ₇ inſtitut⁹ an et q̄bus caſib⁹ ſimul veniāt.

Subſtitut⁹ an p̄ferat̄ īſtituto q̄ nō poteſt eſſe heres eo mō q̄ teſtator voluit ſ₃ alio.

UVA. BHSC. IyR_223

tinctur in ea nō requirit aditionē
ſed poteſt ab ea incipere. ꝓ quo
allegat.l.neq; eni.§.fina.ff.de te=
ſta.mili.vbi ſub expreſſa fideicom
miſſaria cōtinet vulgaris tacita:
et tamē licet fideicōmiſſaria req=
rat aditionē hereditatis et ab ea
teſtamentū nō poſſit aſſumere vi=
res.vt.l.ille a quo.§.ſi de teſtamē
to.ff.ad trebelli.tamen illa tacita
vulgaris nō requirit aditionē vt
ibi patet.idem tenet ipſe Bar.in
l.ſi pater filium.et plenꝰ in.l.lex
cornelia.ff.eo.et hoc videtur(ſꝫm
eundem)tenere.glo.in dicta.l.lex
cornelia.et glo.in.l.pe.ff.de ven=
tre iſpici. ¶ Itē quero an ſit locꝰ
vulgari ſubſtitutioni.ſi inſtitutus
viuo teſtatore moriat? Reſpōdet
Ange.arc.inſti.eo.ī prin.ꝙ ſic/ꝑ
dictā.l.ſi pater filiū. et de hoc nō
videtur eſſe dubiū qñ loquimur ⁊
querimus de expreſſa vulgari:
quoniam eſt expreſſum.in.l.vni.
.§.ꝓ ſecundo.C.de cadu.tollē.et
in.l.thais.§.ſplendoforus.ff.de
fideicomiſ.liber. Quid autem in
vulgari tacita cōtenta ſub expreſ
ſa pupillari/an ex ea ſubſtitutus:
mortuo pupillo viuo p̄re: poſſit
ſuccedere? In hac queſtione di=
ſtinguit Bar.vbi.ſ.in ṽſi.vlteriꝰ
quero pupillꝰ cui facta eſt ſubſti=
tutio pupillaris.⁊c.et idē ī dicta
l.lex cornelia.ff.eodē:aut filiꝰ mo
ritur ciuiliter viuo patre.vt q; ca
pitur ab hoſtibꝰ/vł poſt mortē pa
tris morit naturaliter:et tūc ſub
ſtitutꝰ poteſt ſuccedere ex tacita
vulgari.vt.d.l.lex cornelia.et ibi
nota. Ratio quia patre viuo dura
bat adhuc ſpes ſubſtitutionis pu
pillaris.vñ nō pōt īputari patri
q; teſtamentū nō mutauit. Aut fi
liꝰ viuo p̄re deceſſit naturaliter:⁊
tūc ſiquidē pater ſtatim deceſſit
poſt:ita vt nō habuit tēpꝰ mutādi
teſtamētū/tunc idē: q; ſubſtitutꝰ
venit ex tacita vulgari ex p̄ſūpta
voluntate defuncti: quia eū inſti=
tuiſſet ſi ſciuiſſet.vt.l.ſi p̄r captꝰ/
cū ſua glo.ff.eo. Si vero p̄r deceſ
ſit poſt ex īteruallo: ita ꝙ habuit
poteſtatē mutādi teſtamētuꝫ/tūc
ſubſtitutꝰ nō admittit. ita loquit
l.ꝙ ſi filiꝰ.ff.de capti.et ꝓbat hec
diſtinctio ſꝫm eum in.l.tractabat.
ff.de inteſta.mi.ꝓbat ſi,i.in.l.iij.
C.de inof.teſ. ¶ Quero p̄terea
q̄d ſi ſubſtitutio pupillaris facta
eſt vētri.⁊ vēter nō naſcit/an ſub
ſtitutꝰ admittat ex tacita vulga=
ri? videt ꝙ ſic/ꝑ tex.et glo.ī.l.pe.
ff.de vētre inſpi.facit.C.de inſti.
et ſubſti.l.fi.vbi vulgaris exp̄ſſa
facta ſi poſthumꝰ nō naſcitur:cō=
tinet tacitā pupillarē eo nato.er=
go idē ecōuerſo. Bar.vbi.ſ.ṽſi.
vlteriꝰ quero q̄d ſi ſubſtitutio.⁊c.
diſtiguit.ꝙ ſi ſpes natiuitatꝭ iſtiꝰ
poſthumi deficit poſt mortē teſta
toris vł āñ ꝑ modicū tēpus:⁊ tūc
ſubſtitutꝰ admittit ex tacita vul=
gari.alꝭ ſecꝰ:ſicut ī ſuꝑiori q̄ſtio=
ne dictū eſt.et hec d̄ ſcd̄o effectu.
¶ Tertiꝰ effectꝰ vulgaris ſubſti=
tutiōis eſt/ꝙ illa vulgaris exp̄ſſa
ꝯtinet tacitā pupillarē.l.iam hoc
iure.ff.eo.quod intellige verū niſi
teſtator dixerit cōtrariū expreſſe
vł tacite. Expreſſe/ꝓbatur in.d.
l.iā hoc iure.in fi.⁊.C.eo.l.q̄uis
Tacite:vt ī breuiloquia facta diſ
paribꝰ.d.l.iā hoc iure.cū ſilibus.
Itē qñ in vtrūq; caſū exp̄ſſe ꝓui
dit.l.cum ex filio.§.j.ff.eo. ¶ An
autē matre exiſtente in medio ex=
preſſa vulgaris ꝯtineat tacitā pu
pillarē? dicā.j.rub.ꝓxia. ¶ Iteꝫ
an vulgaris facta ī vnū caſum ſin
gulariter exp̄ſſum q̄ ꝯtinet tacitā
vulgarē ī aliū caſū: vt dixi ſupra
eadē rubri.in ṽſi.hoc p̄miſſo que
rit.⁊c̄.tacitā pupillarē ꝯtineat?
dic ꝙ ſic.caſus ē in.l.fi.C.de īſti.
ſꝫ lecturā glo. ¶ Quartꝰ effectꝰ
eſt q; ꝑ eā ſuccedit defuncto.non
ei cui ſubſtitutio facta eſt inſti.eo.

Subſtitutioni vulgari an ſit locꝰ: ſi inſtitutus viuo teſtatore moriatur?

Subſtitutꝰ pupillarit vētri vētre non nato an admittatur ex tacita vulgari.

Subſtitutõ vulgaris expꝛeſſa cõtinẽs tacitam pupillarem an trahat ad bona pupilli.

in prin. Juxta hoc quero quid de vulgari expſſa que in ſe continet tacitam pupillarem/ an per eam ſuccedatur pupillo ita vt trahat ad bõa pupilli: Bar. vbi. ſ. i verſi. quartus effectus eſt q̄ per eaꝫ ⁊c. Reſpõdet/ ꝙ per vulgarẽ ſucceditur ſolũmodo defũcto. ⁊ hoc eo tẽpoꝛe quo pupill⁹ repudiat. ſed per pupillarem tacitam in ea compꝛehenſam ſucceditur pupillo tunc/ cum pupillus in pupillari etate decedit et ſic habebit locum vtraqꝫ ſubſtitutio. non enim eſt neceſſe ſemp ad pupillarẽ ſubſtitutionem/ vt filius adeat hereditateꝫ patris. vt. l. iulianus: al's incipit. ſi pupillus paterna. ff. de acqui. here. et dicam. j. rubꝛi. pꝛoxima verſi. octauo dictum eſt vt pr̃is ⁊c. Sed Dynus: vt ipſe bar. vbi. ſ. refert: dixit ꝙ ex iſta vulgari expꝛeſſa pꝛopter vicinitatẽ quã habet cum pupillari/ etiã ſucceditur pupillo/ quod non placet ipſi Bartho. Ex predictꝫ patet. quid iuris de tacita vulgari contẽta in expꝛeſſa pupillari. an ſcilicet ex illa tacita vulgari etiam ſuccedatur pupillo.

Subſtitutõ vulgaris tacita ꝯtẽta ſub expꝛeſſa pupillari an habeat locuꝫ mr̃e exiſtẽte ĩ medio

¶ Itẽ quero vtrũ tacita vulgarꝫ: contẽta ſcilicet ſub expꝛeſſa pupillari: habeat locum quãdo mater eſt in medio: cõſtat enim ꝙ tacita pupillaris contenta in expꝛeſſa vulgari/ tũc non habet effectũ. vt. j. pꝛoxima rubꝛica dicetur: glo. in. l. fina. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub condi. factis: tenet ꝙ ſic. quia per eã non ſucceditur pupillo ſed defuncto. vt. ſ. patet. et hoc tenet Bartho. vbi. ſ. in verſi. vlterius quero vtrum tacita vulgaris habet locũ ⁊c. ⁊ Ange. are. inſti. eo. in pn̄ci. in verſi. quero an in pupillari expꝛeſſa ⁊c. et cõmuniter docto. in. d. l. fina. et hoc veruꝫ de matre pupilli/ per rationẽ ſ. allegatã. ſecus ſm̄ eũdeꝫ Bar. in matre teſtatoꝛis: quia cõtra eã non habet effectũ/ cum de luctuoſa hereditate filij ſui tractetur. et hoc tenet etiã Ange. vbi. ſ. quod nota.

Subſtitutõ vulgarꝫ expꝛeſſa ĩ vnũ caſum an admittatur ꝯtra matrẽ ĩ caſum tacitum

¶ Sed q̄d de vulgari parti expꝛeſſa et parti tacita. an admittat contra matrem in caſum tacitum: Bar. vbi. ſ. i verſi. quinto q̄ro ⁊c. Reſpõdet ꝙ nõ/ allegat. d. l. fina. C. de inſti. et ſubſti. alit̃ intelligendo ꝙ̃ glo. eam intelligat. Sed aduerte ꝙ bal. ⁊ Sali. ibi/ ⁊ poſt eos Ange. are. vbi. ſ. i verſi. querit Bar. in. d. l. i. in verſi. q̇nto quero quid de vulgari ⁊c. repꝛehendũt ĩtellectum Bartho. de q̄ dic latius vt ꝑ eos.

Subſtitut⁹ vulgariter an veniat etiaꝫ ad pꝛelegata.

¶ Itẽ q̄ro pone ticius eſt inſtitut⁹ et ei ſunt facta certa pꝛelegata: ⁊ ſi heres nõ erit ſubſtitut⁹ eſt ſeius/ an iſte vulgariter ſubſtitutus veniat etiam ad ipſa ꝑ̄legata: Reſpõde ꝙ nõ/ textus eſt in. l. miles. §. pꝛo parte ff. de le. ij. et in. l. ſextiliã. de le. iij. et ibi Bar. et idem Bar. in. l. marcell⁹. §. q̇dã. ff. ad trebel. ¶ Quintus effectus huius ſubſtitutiõis eſt/ ꝙ facit de ſuo voluntariũ. l. ſi filius heres. ff. de libe. et poſthu. ⁊ ibi Bar. et. l. ſi fili⁹ qui patri. ff. de vulga. et pupil. vbi etiã Bar.

Subſtitutõ vulgaris q̄n̄o extiguat̃.

¶ Nũc q̄ro que impediãt ſiue extinguant effectũ huius vulgaris ſubſtitutiõis: ⁊ dicit lex ꝙ huiuſmodi ſubſtitutio poſt aditam hereditatẽ extinguit̃. vt. l. poſt aditã. C. eo. et. l. ſi legata. C. de lega. Nec obſtat auc. hoc ãplius. C. de fideicõmiſſis: vbi dicitur ꝙ heres poſt iuſſum iudicis intra annũ nõ implẽs iuſtum teſtatoꝛis iudiciuꝫ priuatur omni lucro hereditario/ q̄ꝺ defertur pꝛimo ſubſtitutis ⁊c. quia ibi non vi ſubſtitutionis. ſed beneficio illius legis defertur. vt ibi dicit glo. quã ſequit̃ Bar. ibi. ¶ Sꝫ circa ꝑ̄miſſa dubitat̃/ pone teſtatoꝛ fecit tres vel quattuoꝛ vl̃ plures gradus ſubſtitutionum/ an omnes expirẽt per aditionem

primi: Reſpōde ꝙ ſic. textꝰ eſt in l. cum in teſtamento. i. rñſo. ff. de here. inſti. et in. l. ſi mater. §. fina. ff. de vulga. et pupil. ¶ Item quero pone teſtator pſes īſtituit. ⁊ ipſis ticiū ſubſtituit. an aditiōe vnius extinguatur ſubſtitutio facta omnibꝰ: Hanc queſtionem ponit bar. in ſepedicta. l. i. ff. codē verſi. item quero vtruʒ aditione vnius. ⁊c. vbi ſic diſtinguit: aut ſubſtitutio fuit facta pluribꝰ copulatiue vel cōiunctim. vtputa / īſtituit teſtator ticiū et ſeiū / ⁊ dixit / ſi ticius ⁊ ſeius heredes non erunt: talem ſubſtituo. vel dixit / ſi neqʒ titius neqʒ ſeius ⁊c. vel ſi p̄dicti ⁊c. tunc vno adeunte extinguitur ſubſtitutio. quia eius ſubſtitutionis cōditio deficit cum requirat neutrum heredem eſſe. vt. ff. eo. l. quidā teſtamento. ⁊. C. eo. l. cum quidam. Si vero fuerit facta ſubſtitutio ſeparatim: tunc vno adeunte expirat ſubſtitutio quo ad ſeipſuʒ. nō quo ad alios non adeuntes. vt. ff. de iniuſto teſtamēto. l. pe. et. ff. de vulga. et pupil. l. ex duobus. §. filium. et. l. cum ex filio. §. fina. et. l. coheredi. §. coheres. Ad hoc faciunt ſm eundē omnia iura que dicunt ſubſtitutū preferri ꝯiuncto. C. de cadu. tol. §. pro ſecūdo. ⁊. ff. de ſm tabu. l. equiſſimū. §. ſi duo. et. C. de fideicōmiſ. auct. hoc amplius. ⁊ notatur in. l. qui patri. ff. de acqui. here. ¶ Item q̄ro quid ſi adiuit heres et aduerſus aditionem reſtitutus eſt vt abſtineat. an admittat ſubſtitutꝰ vulgariter: Reſpōdet bar. vbi. ſ. in verſi. iteʒ dubitatur quid ſi adiuit ⁊c. ꝙ ſic. vt. l. et ſi ſine. §. ſed quod papinianus. ff. de minor. ⁊. l. ex cōtractu. ff. de re iudi. ⁊. ff. eo. l. ij. §. interdū. ſm vnam lecturam. ⁊ nota. C. eo. d. l. poſt aditā. An autem hoc caſu ſubſtitutus admittat de iure ciuili / vel an ſolū de iure pretorio / et ſic hēat neceſſe petere bo. poſ. ſm ta: Bar. vbi. ſ. dicit ꝙ poteſt et de iure pretorio. et etiam de iure ciuili admitti. Sed pau. de caſtro in quadam repetitione: vt refert Ange. are. inſti. eo. in princi. in vltima queſtione ſua tenuit ꝙ tantum admittitur hoc caſu ſubſtitutus de iure p̄torio. ⁊ ſic intra illa tempora intra que bonoꝝ poſſeſſio cōpetit. de quibus in. §. cum igitur. inſti. de bonoꝝ poſſeſ. de q̊ dic latius vt per eūdē Ange. vbi ſ. ¶ Itē q̄ro an exiſtentia ſui heredis īpediat ſubſtitutū vulgarē: bar. i ſepe dicta. l. i. ff. eo. verſi. dubitatur etiam an exiſtentia ⁊c. ſic diſtinguit: aut ſubſtitutio ē facta ex neceſſitate / vt ex ꝯſilio galli vl' legis velleie. ⁊ tunc exiſtentia ſui heredis excludit ſubſtitutum. nā facta eſt ſubſtitutio ſub conditione ſi ſuus eſſe deſinat. vt. l. gallus in p̄nci. ff. de libe. et poſthu. ⁊ hoc ſentit glo. in. l. ſi mat. §. i. ff. de vulga. et pupil. facit quod dixit ipſe bar. circa ſcd̄m effectum iſtiꝰ ſubſtitutionis in. d. l. i. verſi. vlterius quero quid ſi inſtitutus ⁊c. et tetigi. etiā. ſ. circa ſm effectū in princi. Si vero vulgaris ſubſtitutio ē facta voluntarie / tunc ſiquidē eſt vulgaris exp̄ſſa exiſtentia ſui heredis nō poteſt habere locum. vt l. ſi filius heres. ff. de libe. et poſthu. et ibi ipſe bar. ⁊ ideʒ in. l. ſi filius q̊ patri. ff. de vulga. et pupil. ⁊ dicam. j. rubri. proxima in verſi. octauo dictum ē vt patris ⁊c. Si vero loquer de vulgari tacita: dicit ideʒ bar. ꝙ eam non extinguit exiſtentia ſui heredis / qd̄ probat: quia exiſtentia ſui heredis confirmat tabulas pupillar in quibus conſtat ꝙ cōtinetur tacita vulgaris. vt. d. l. ſi filius qui patri. et. ff. de acqui. here. filius. ⁊. l. iulianꝰ / alias incipit ſi pupillus paterna. ¶ Item quero īſtitutus repudi-

Subſtitutō vulgaris facta pluribus an extīguatur aditiōe vniꝰ

Subſtitutō vulgaris an īpediat p exiſtētiam ſui heredis

Subſtitutꝰ vulgariter an admittat herede q̊ ſemel adijt abſtinente p beneficium in ītē. reſti.

UVA. BHSC. IyR_223

Subſti‐tut⁹ an ꝑferatᷣ īſtituto repudiā‐ti bo. poſ. ſm ta. et vo‐lenti ve‐nire de iure ci‐uili.

auit bo. poſ. ſm tabulas. ⁊ vult ve‐
nire de iure ciuili. ſubſtitut⁹ autē
dicit ꝙ fecit ſibi locū repudiādo.
quid iuris? g o. i. l. ſuū heredē. C.
de iure deli. l. tenet ſubſtitutū ad‐
mitti hoc caſu. Sꝫ bar. ibi et cōi‐
ter doc. et idē Bar. vbi. ſ. rephen‐
dunt illā glo. dicētes non admitti
ſubſtitutū: ſꝫ īſtitutū ꝑferri. Nec
obſtat. l. iij. C. de īpu. ⁊ alijs ſub.
ſup quā ſe fundat. d. glo. q͛ ibi in‐
ſtitut⁹ repudiauit ex teſtamēto et
voluit adire ab ītestato: q̄ caſu fa‐
cit locū ſubſtituto. in nr̃o ṽo caſu
repudiauit vno iure ex teſtamen‐
to / ⁊ vult ſuccedere alio iure etiā
ex teſtamēto. ¶ Et ſic nō ꝓ noti‐

Subſti‐tutō vul‐garꝫ fa‐cta ſi he‐res non erit quō intelli‐gatur.

cia toti⁹ vulgaris ſubſtitutiōis: ꝙ
ſubſtitutio vulgaris fctā ſi heres
nō erit / ītelligitᷣ. ſcꝫ ex teſtamēto.
d. l. iij. qđ etiā locū habet ſi filius
fuiſſet īſtitut⁹: ⁊ ei atius ita ſubſti‐
tut⁹: vt ē caſ⁹. ⁊ ibi Ange. ⁊ Imo.
in. l. filiū emācipatū. ff. đ acq. he‐
re. et Ange. are. vbi. ſ. in verſi. in
hac autē materia vulgaris adde
⁊c. ¶ Ulteri⁹ q̄ro q̇đ ſi pat͛ q̄ filio

Subſti‐tutō vul‐garꝫ ta‐cita ꝯtē‐ta in ex‐preſſa pupilla‐ri an ex‐piret pupilla‐ri extin‐cta.

ſubſtituit pupillarit͛ emancipauit
filiū. an tacita vulgaris ī ea cōtē‐
ta. vt. l. iā hoc iure. ff. eo. etiā extī‐
guatᷣ: certū eſt eīn pupillarē tunc
extingui. l. coheredi. §. cuꝫ filie. ff.
eo. Bar. vbi. ſ. in vlti. col. ī verſi.
vlteri⁹ quero q̇đ ſi pr̃ emancipa‐
uit ⁊c. tenet ꝙ ſic. q͛ ex q̊ pupilla‐
rē ſpōte ānullauit īputet ſibi cur
circa vulgarē ſibi nō ꝓuidit. vt. l.
tractabatur. ff. de mili. teſta. facit
qđ. ſ. dixi circa ſm effectū. ad idē
ff. de adi. leg. l. rē legatā. ⁊. l. ſi ſer
uo cū libertate. ⁊. ff. queād. ſerui.
amit. l. ſi ſtilicidij. Nō obſtat. ff. đ
ſer. vrba. predi. l. ſi dom⁹. quia ibi
vtraqꝫ ſeruit⁹ erat p ſe exp̄ſſe ꝯfir‐
mata: hic aūt vna ſubſtitutio erat
exp̄ſſa / alia ſubītellecta a iure ex
ꝑſumpta volūtate defūcti: q̄ pre‐
ſumptio ceſſat. qn̄ emācipat et in
vulgarē nō ꝓuidit. vt. ſ. ita tenet
ip̄e Bar. vbi. ſ. poſt Guil. ⁊ Ray.
vt ip̄e refert ¶ Subſeq̄ntᷣ q̄ro q̇đ
ſi ille cui facta ē ſubſtitutio pupil‐
laris expreſſa efficitᷣ pubes. an ex‐
tinguatᷣ tacita vulgaris ſicut ex‐
p̄ſſa pupillarꝫ? glo. pe. i. l. lex cor‐
nelia. ff. eo. tenet ꝙ nō. ꝯriū tenet
Dy. Ja. de are. et Guil. vt refert
ipſe Bar. in. d. l. i. ff. eo. in. d. vlti.
col. cū q̇b⁹ trāſit Bal. ī. d. l. lex cor‐
nelia. Sꝫ idē Bar. vbi. ſ. ſic diſti‐
guit / aut fuit fctā pupillarꝫ cū li‐
mitatiōe certi tpis / vt ſi intra pu‐
pillarē etatem ⁊c. et tunc expirat
vtraqꝫ. ſ. pupillarꝫ ⁊ tacita vulga‐
ris. qđ apparet: q͛ volūtas defun‐
cti fuit nō ꝓuidere vltra illud tē‐
pus. l. ſi ita q̇s. et. l. q̄ plures libe‐
ros. in p̀nci. ff. eo. et hoc caſu loq̇‐
tur Dy. ⁊ alij. aut fuit fctā ſine tē‐
poris ꝑfinitiōe vt q͛ dixit quiſq̇s
michi heres erit filio meo heres
eſto. vel fuit facta ī tēp⁹ lōgi⁹ / vt
ſi fili⁹ me⁹ deceſſerit ītra. xxv. an‐
nos: talis heres eſto / tūc licet fini‐
atur pupillaris aduenie͂te puber‐
tate. vt. l. ī pupillari. et. l. cēturio.
ff. eo. tn̄ durabit vulgaris. ar. l. fi.
C. de here. inſti. Itē facit q͛ ſi ab

Subſti‐tutō pu‐pillaris fctā ma‐iori vel‐ex̄neo cōtinet tacitam vulga‐rem.

initio fuit pupillaris ſubſtitutio
fctā maiori vl̄ ex̄neo ꝯtinetᷣ vulga‐
rꝫ tacita vt tenet ip̄e Bar. ī vlti. q̄‐
ſtione. d. l. i. in p̀nci. vbi de hoc di‐
cit eſſe caſum ī. l. fctā. C. de here.
inſti. tangā etiā. ĩ. rubri. prima: in
ṽſi. ex p̄dictꝫ ſeq̇tur notabilit͛ ⁊c.
qđ nota. Hec ſūt q̄ circa vulgarē
ſubſtitutionē ſingularia addenda
cēſui: cui⁹ q̇dē ſubſtitutiōis mate‐
riā ſi alti⁹ forte attigerᷣ cupias: re‐
curre ad Bar. ⁊ alios ſcribētes in
ſepedicta. l. i. ff. de vulga. ⁊ pupil.
et ad Ange. are. ⁊ alios īſti. đ vul.
ſubſti. in princi. Gerard⁹ mulert.

¶ De pupillari ſubſti‐tutiōe. Rubri. xxiiij.

UVA. BHSC. IyR_223

AD hoc vt ſubſti tutio ſit pupillaris q̄t tuoꝛ debēt cōcurrere. Primū/ vt ille cui ſit ſubſtitutio ſit de liberꝫ teſtatoris Nā extraneo ſubſtitui nō pōt pupil larit᷑. Scdo ē/ꝙ ſit ipubes. nā cir ca puberē vl' maiorē hec ſubſtitu tio locū nō hꝫ. Tertiū ē/ꝙ ſit i po teſtate teſtatoris. ꝑ qd apparet ꝙ emācipatꝫ fieri nō pōt. nec etiā a matre. probantur hec inſti. de pu. in pn. ⁊ §. maſculo. ⁊ §. extraneo. ⁊ ff eo. l. ij. §. i. Quartum/ ꝙ ille cui ſit ſubſtitutio iſtituat᷑ vel exheredetur. naꝫ alit᷑ teſtm̄ non teneret. vt inſti. de exhere. li. in pn. ⁊ ff. de li be. et poſthu. l. iter cetera: ⁊ pu pillare qd eſt ſeq̄la paťni teſtamē ti illo rupto nō tenet. vt. ff. de vul. et pu. ſub. l. ij. ibi. nā ſi pncipale. et §. liberis. inſti. de pu. ſubſti.

¶ Additio Aduerte ꝙ preťea ad hoc vt valeat pupillarꝫ ſubſtō req rū᷑ adhuc alia q̄ttuoꝛ. ⁊ ſic ſt' octo req̄ſita q̄ oia late examiabo. ī. iſta rubri. i ꝟſi. alti⁹ repetēdo hāc ſub ſtitutiōis pupillarꝫ matiā ⁊c. B.

Subſti- tutō pu pillaris qb⁹ fieri poſſit.

¶ Et ē notādum ꝙ hec ſubſtitu tio fieri pōt. non tantū impuberi filio iam nato: ſꝫ etiā poſthumo/ ſi tamē ipe poſthum⁹ naſcitur⁹ ē in ptāte teſtatoris ſi viuet ipe te ſtatoꝛ. Itē nō tm̄ filio. ſed nepoti ex filio/ ſubſtō iſta fieri poteſt: ſi tm̄ nepos nō ſit recaſur⁹ in ptāte pa tris poſt mortē aui. vt. ff. de vul. ⁊ pu. ſubſtitutiōe. l. ij. §. poſthumis Diuidit᷑ aūt ſubſtitutio pupillarꝫ qꝛ q̄dā expſſa. q̄dā tacita. Eſt ita ꝙ pupillarꝫ expſſa q̄ fit ꝟbꝫ affir matiuis ⁊ de pupillari etate men tionē hꝫ expſſaꝫ: vt cū filio meo i puberi iſtituto etiā ſubſtitutionē facio. hoc mō: An. filiū meū mihi heredē iſtituo: ⁊ ſi ipe mihi heres erit ⁊ in pupillari etate deceſſerit Frā. ſit heres/ vel Frā. ſubſtituo. Hec enī verba ſi michi heres erit

Subſti- tutō pu pillaris expſſa que ſit.

affirmatiua ſunt. hec autē ſi i pu pillari etate deceſſerit tps inclu dūt. vñ hec duo req̄runt᷑ i ei⁹ ex preſſa ⁊ ꝟa foꝛa. ſ. ꝟboꝝ affirma tio ⁊ tpis pupillarꝫ ꝯphēſio. vt i ſti. d pu. ſub. i pn. Tacita pupilla ris ē q̄ nō hꝫ foꝛmā pupillarꝫ ex pſſe. ſꝫ ſub q̄buſdā alijs ꝟbis iclu dit᷑. ⁊ ex eis velate ⁊ tacite ſubau dit᷑. puta cū filiofa. ipuberi vulga rit᷑ ſubſtituo dicēs. An. filiū meū michi heredē iſtituo: ⁊ ſi ipe mihi non erit heres Frā. ſit heres/ ſub hac vulgari ꝯphēdit᷑ tacita pupil larꝫ. Nā eo ipo qd dico ſi nō erit heres/ reſultat vtriuſqꝫ ſubſtituti onis caſus. ſ. vulgarꝫ ⁊ pupillarꝫ Vñ ſi michi An. nō ſit heres/ ſiue heres ſit ⁊ i pupillari etate deceſſe rit. hereditas iure ꝑtiet ad Frā. l. iā hoc iure. i pn. ff. de vul. ⁊ pu. ſub. ⁊ l. quamuis. C. eo. lꝫ diuerſi mode: qꝛ ex vulgari ſuccedit tm̄ mō i bonis teſtatorꝫ: ex pupillari ꝟo in bonis vtriuſqꝫ tā. ſ. teſtato ris ꝙ etiā pupilli vñcūqꝫ q̄ſitꝫ. vt iſti. eo. in pn. ibi. q̄ caſu iūctis glo. in verbo heres/ ⁊ in verbo. filio.

Subſti- tutō pu pillaris tacita q̄ ſit.

¶ Additio. Fallit i filio arroga to. nā illi fctā pupillaris ſubſtitu tio a pr̄e arrogatoꝛe nō trahit᷑ ni ſi ad bōa arrogatorꝫ/ ⁊ ad acq̄ſita ipuberi bñficio arrogatoris. l. ſed ſi pl'es. §. in arrogato. ff. eo. B. m.

¶ Et ita pꝫ ꝙ ſub vulgari expſſa ꝯtinet᷑ tacita pupillarꝫ. ſic eꝯ ſub expſſa pupillari ꝯtinet᷑ tacita vul garis. vt. d. l. iā hoc iure. i pn. Dr̄ aūt hec ſubſtitutio. iō pupillaris: qꝛ ſoli pupillo fit/ nec pt pupillar tps excedere eo qd expirat ad in troitū pubertatꝫ. l. i pupillari. ff. eo. ⁊ iſti. eo. §. maſclo. Pōt aūt in min⁹ tps fieri: vt ſi dicā: ſi fili⁹ me us itra dcimūvl' octauū ānū vl' ēt min⁹ tps dceſſerit/ ille ſit hereſ. vt ff. e. l. ſi ita q̄s ſubſtituerit. et. l. q̄ pl'es liberoſ. i. rñſo Nūc aūt d effe ctib⁹ haꝝ ſubſtōnū videndū ē ⁊ cer

Subſti- tutō pu pillarꝫ q̄ re dica- tur pu pillaris.

UVA. BHSC. IyR_223

te pupillaris exp̄ſſa hunc effectū
habet.nā is qui eſt ſubſtitut⁹ ī pu
beri decedēti infra pupillare tem
pus fit directo heres teſtatori et
pupillo:⁊ capit bona vtriuſq₃:ſc₃
teſtatoris et pupilli:tā ipſi⁹ pupil
li legitimam portionem ſibi iure
nature in bonis patris debitā.c.
ſi pater.de teſta.lib.vi.q₃ cetera
alia ipſi pupillo vndecunq₃ queſi
ta:quēadmodū ſi ipē pupill⁹ teſta
mentū facere potuiſſet et feciſſet:
et ipm ſubſtitutū ſibi heredē inſti
tuiſſet.vt.ff.eo.l.patris et filij:et
inſtitu.eo.§.igit.et.§.non ſolum.
et.ff.eo.l.ſed ſi plures.§.ad ſubſti
tutos.

¶Additio.Inquātū ſupra dici-
tur ꝙ ſubſtitut⁹ pupilariter habe
bit tā legitimā q₃ cetera:videt ob
ſtare text⁹.l.qm̄ in priorib⁹.C.de
inoffi.teſta.vbi nō ꝑmittit aliquo
Subſti- tutō pupillaris ē fauor pupilli.
inō grauari filiū in legitima.So=
lutio.ꝑ ſubſtitutionē iſtā nō gra=
uatur/fili⁹ ſed honorat qm̄ dece=
dit teſtat⁹ bn̄ficio patris/qd̄ al'as
nō poſſet.inſti.quib⁹ nō eſt ꝑmiſ.
fa.teſta.§.preterea.et ſic ex quo ē
in fauore filij admittit etiā in le=
gitima.vt.l.ex trib⁹.C.de inoffi.
teſta.facit.l.filijs matrē.illo titu.
Gerardus mulert.

Subſti= tutō pu= pillaris exclu= dit oēs venien= tes ab in teſtato.

¶Ex hac ſubſtitutiōe exp̄ſſa ex
cludit mater īpuberis:⁊ oīs alia
ꝑſona que ipſi pupillo ſuccedere
potuiſſet ab inteſtato.

¶Additio.Adde quas etiā ipſe
fili⁹ p̄terire non potuiſſet.l.papi.
nian⁹.§.ſed nec īpuberis.ff.de in=
offi.teſtamē.et.c.ſi pater in fi.de
teſta.lib.vi.Gerardus mulert.

¶Cū pupillaris expreſſa ſubſti=
tutū admittat et matrē repellat.
vt.ff.eo.l.luti⁹.⁊ licet teſtamentū
videat vnū ꝑpt vnū ordinatorē:
ſc₃ patrē.eſt tn̄ duarum heredita
tū ſc₃ patris et filij.nā cū pupill⁹
teſtamentū facere nō poſſit.inſti.
quib⁹ non eſt ꝑmiſ.facere teſta.in
prin.permiſſu₃ eſt patri ipſi filio
ſuo teſtamentū facere:et ei de he=
rede ꝓuidere infra pupillare tem
pus tantūmodo:⁊ nō vltra.vt in
ſti.eo.§.nā moribus.et.§.qua ra=
tione in fine.

¶Additio.An autē ſupradicta
ſc₃ qd̄ pupillaris expreſſa exclu=
dat matrē:ſint vera hodie queri
poteſt.Et videt ꝙ nō ꝑ.l.hūani=
tatis.C.eo.Itē videt ſaltē ꝙ ho=
die mr̄ debeat hr̄e legitimā cōdi=
ctiōe ex lege.auc.p̄ſbiteros.i.C.
d̄ epiſ.⁊ cle.S₃ iſtis nō obſtātib⁹
ꝯtrariū tenet Bar.ī ſepe alle.l.ij.
ff.eo.in ver.tertius effectus eſt q₂
pupillaris exiſta excludit matrē.
⁊c.ꝑ tex.i.d.c.ſi pater.in.fi.de te=
ſta.li.vi.q̄ ē lex nouiſſima.nō ob=
ſtant ſuperi⁹ allegata ſm eundē.
quē de hoc vide lati⁹.Gerar.mu.

¶In tacita vero pupillari diſtin
guēdū eſt:quia aut ex ipſa tacita
ſubſtituit ipſi pupillo alter filius
dicti teſtatoris:eiuſdē pupilli ſc₃
frater:et tunc repellitur mater et
quilibet ab inteſtato veniēs:⁊ ad
mittit totalit ſubſtitut⁹.q₂ nō eſt
veriſimile quod teſtator voluerit
vxorē ſuā vel alios p̄ferri ipſi ſub
ſtituto filio ſuo.

¶Additō.Facit.l.cū acutiſſimi.
C.de fideicō.et.l.cum auus.ff.de
cōdi.et demō.et.l.gn̄aliter.§.cu₃
aut.C.de inſti.et ſub.Gerar.mu.

¶Aut ſubſtitut⁹ ē extrane⁹:⁊ in
hoc caſu mater amittitur et repel
lit ſubſtitutus.vt.C.de impu.et
alijs ſubſti.⁊.l.p̄cib⁹.⁊.l.cū quidā

¶Additio.Vide de hoc lati⁹ q̄
dicam.j.eadē rubrica.Gerar.mu.

Subſti= tutō pupillaris qn̄ et q= bus mo= dis eua= neſcit.

¶Demū videndū eſt qn̄ ⁊ quib⁹
modis pupillarris ſubſtitutio eua
neſcit.Expirat autē et euaneſcit
ſi pupill⁹ fiat pubes:q₂ īcōtinēti
aduenīēte pubertate tollit/eo ꝙ
deficit conditio.vt inſti.eo.§.qua
ratione.Secūdo ſi hereditas pa=
tris nō eſt adita:q₂ cū deſtitutum

UVA. BHSC. IyR_223

ſit paternum teſtamētum ex quo
nullus apparet heres euaneſcit
etiā pupillare. vt. ff. e. l. ſed ſi plu-
res. §. ſi ex aſſe.
¶ Additio. Uide de hoc qđ dicā
.j. eadē rubrica in verſi. octauo di
ctum eſt ꝙ requiritur vt patris ſit
adita. ⁊c. Gerardus mulert.
¶ Tertio ſi naſcatur poſthumꝰ
de quo nō fuit habita mentio. vt
ff. e. l. ſi pat̃ filiū. ¶ Quarto ſi pu
pillus patiatur maximā / vel me-
diam / vł minimā capitis diminu-
tionem. vt. ff. de adoptionibus. l.
nec ei. §. eorū verſi. ne eſſet in po-
teſtate tutorum: ⁊ quibuſdā alijs
modis / ſed eos non proſequor.
¶ Additō. Supra dictos modoſ
et quoſdā alios quibꝰ pupillaris
ſubſtitudio euaneſcit ponit glo. in
verbo adoleuerit in. d. §. qua ra-
tione inſti. eodē et glo. i. in fi. in. l.
in pupillari. ff. eo. ⁊ ibi omnino. vi
de Bar. et Ange. are. inſti. eo. cir
ca fi. pncipij. qui preterea adhuc
duos alios caſus addunt. ſcʒ quā
do pupillus efficeret̃ religioſus.
item et quādo malicia ſupplente
etatem ipſe pupillus intra pupil
larem etatem haberet ꝓles: illis
enim duobus caſibus etiam extin
guit̃ ſeu euaneſcit pupillaris ſub
ſtitutio vt latius videbis per eos
Altius repetendo hanc ſubſtitu-
tionis pupillaris materiam que
ꝑfecto pulchra eſt et quotidiana
Aduertēdū eſt dū. s̃. in pˀnci. iſtiꝰ
rubri. dn̄s Rolandinꝰ dicit quat-
tuor debere concurrere ad hoc vt
ſubſtitutio ſit pupillaris ꝙ prete-
rea ad hoc vt valeat hmōi ſubſti-
tutio requirūtur alia quattuor. et
ſic ſunt octo requiſita: quoꝝ quat
tuor in prin. s̃. poſuit. d. dn̄s Ro-
landinꝰ. ¶ Quītū ſitaqꝫ eſt ꝙ ſui
iuris fiat impubes morte patris
d. l. ij. ibi ſi qui recaſuri non ſunt.
¶ Sextū ꝙ nō deſinat eſſe in po
teſtate ante mortem teſtatoris. l.

Subſti tutō pu pillaris vt vale at octo reqrit.

cohēredi. §. cum filie. ff. de vulg. ⁊
pu. ita dicit glo. in verbo poteſta-
te in. d. l. ij. poſt princi. Septimū
ꝙ ſibi pater faciat teſtamentū. d.
l. ij. verſi. quiſquis. et. l. i. in fi. eo.
titu. ¶ Octauū ꝙ patrꝫ adeat̃ he
reditas. d. l. ij. ꝟſi. adeo. Hec oīa
examinat per ordinē late Bar. in
d. l. ij. de vulg. et pupil. Unde cū
primo requiritur ꝙ ſit de liberis
quero de quibus liberis? Rn̄de
de legitimis ⁊ naturalibꝰ vel etiā
legitimis tantū. l. ſed ſi plures. §.
in arrogato. ff. eo. ſed tunc nō tra
hitur talis ſubſtitutio: niſi ad bo-
na arrogatoris / ⁊ ad acquiſita im
puberi bn̄ficio arrogatoris. d. §.
in arrogato. de naturalibus autē
tantū non ꝓcedit cum non ſint in
poteſtate. de quo eſt caſus in. l. lu-
cius. ff. eodē. ¶ Item q̄ro quid ſi
fiat extraneo an trahat̃ ad fidei-
cōmiſſum Bar. in. l. verbis ciuili
bus. ff. eo. dicit ꝙ ſic. ita etiā vult
glo. fina. in. d. l. verbis ciuilibꝰ. fa
cit. l. ex facto in princi. et. l. ſceuo
la. ff. ad. trebelli. Circa qđ aduer
te ꝙ hoc caſu iſta ſubſtitutio expi
rat aduenīēte pubertate ſicut di-
recta pupillaris. l. ſi titio. §. fina.
cum. l. ſequenti. ff. de. le. i. hoc de
primo. ¶ Secūdo q̄ro dictū eſt
s̃. in pˀnci. ꝙ debet eſſe īpubes. po
ne ſtatuto ciuitatis cauetur ꝙ mi
nor. xxv. ānis nō poſſit teſtari: an
pater huic filio poſſit pupillariter
ſubſtituere Bar. in. d. l. ij. ff. eo. in
ij. col. ꝟſi. ſecūdo ergo quero. poſt
motiua pro et contra ibi recitata
tandem concludit ꝙ pater nō po-
teſt tali ſubſtituere pupillariter.
Sed an poſſit ei ſubſtituere exē-
plariter ꝑ legē humanitatꝫ. C. de
īpube. ⁊ alijs ſubſti. Reſpōde ſm
eundē ꝙ ſic. nā tale ſtatutū quod
prohibet teſtari inducit quandaʒ
bonorū interdictionē ſpecialē. qꝫ
interdicit teſtari. ar. ff. de caſ. pe-
cu. l. ex caſtrēſi in pˀncipio. ⁊ ideo

Subſti- tutō pu pillaris fctā ex- neo an trahat̃ ad fidei cōmiſſū

Subſti tutō pu pillaris an poſ- ſit fieri puberi nō valē- ti teſta- ri propt ꝓhibiti onē ſta- tuti.

UVA. BHSC. IyR_223

recidit in illam queſtionē.an pro
digos cui bonis īterdictū eſt:exē
plarit ſubſtitui poſſit.in qua qui=
dem queſtiōe tenet ipſe Bartho.
in.l.ex facto.ff.de vul.⁊ pu.ꝙ ſic
et tangā.ꝟ.proxima rubri. in ver=
ſi.item quero an ne ſurdo ⁊ muto
⁊c.ergo idē in iſto caſu. Item q̄d
ſi fiat puberi an trahatur ad fidei
cōmiſſuz:glo.in.l.ꝟbis ciuilib⁹.
ff.eo.videt̄ velle ꝙ ſic.ſed oēs do
ctores(vt ibi refert Bar.)dicunt
contrariū.⁊ hoc placet ipſi Bar.
ibi.nam cū ſubſtitutio pupillaris
debeat finiri adueniēte puberta=
te.ita vt vltra nō duret.l.ī pupil
lari.ff.eo.et.§.qua ratione:in fine
iſti.eodē ergo a pubertate nō de=
bet incipere.vt.ff.de vſuf.lega.l.
vſumfructū cū moriar.facit ſcd̄z
eūdem Bar.l.ſi funduz per fidei=
cōmiſſum.al̄as incipit: ſi titio.§.
fina.cum.l.ſe.ff.d̄ leg.i.Aduerte
tamē ꝙ talis ſubſtitutio facta ma
iori cōtinet tacitam vulgarem vt
tenet Bar.in.l.i.in prin.ff.eo. in
vltima queſtiōe.⁊ tetigi.s̄.rubri.
proxima ī fine.et facit quod dicaz
ꝟ.iſta rubri.in verſi. ex predictis
ſequit̄ notabilit̄ ⁊c. ¶Tertio di=
ctum eſt.s̄.in prin.ꝙ debet eſſe in
poteſtate cui fit ſubſtitutio pupil
laris.q̄ro an ne hoc ſit hodie cor=
rectum per auc.de here. ab inte=
ſta.ve.§.nullā.col.ix. vbi dicitur
ſublatā eſſe hodie differētiā emā
cipatiōis ⁊ patrie poteſtatis:oēs
docto.vt refert Bar.ī ſepe dicta
l.ij.in prin.ff.eo.in.ij.col. ibi ter=
tio dixi ꝙ req̄rit̄ ⁊c.dicunt ꝙ nō:
quia in ſucceſſione ex teſtamento
nil eſt īmutatū.vt notat̄ ī.l.gall⁹
§.et quid ſi tātū.ff.de libe.et poſt
hu.dixi de hoc.s̄.in rubrica de li=
beris primigra.legitimis ⁊ na.iā
natis.Quo autez tpe debeat eſſe
in poteſtate ille cui fit hec pupil=
laris ſubſtitutio:dic ꝙ ſufficit eū
eſſe in poteſtate tpe mortis lz nō

Subſti
tutō pu
pillaris
facta pu
beri an
trahat̄
ad fidei
ꝯmiſſū.

fuerit tpe facti teſtamēti.vt.d.l.
ij.ibi.ſz ſi extraneū. Non oſtat cū
dicitur ꝙ requirit̄ habilitas trib⁹
tempori b⁹.ſcz teſtamēti:mortis:
et adite hereditat;.vt.l.ſi alienū.
§.in extraneis.ff.de here.inſti.qr
hoc verū ſm glo.in verbo filio ꝓ
cedente in.d.l.ij.ꝙ req̄rūtur tria
tēpora quātū ad capacitatē here
dis.ſed in caſu precedenti fuit he
res ſemp capax: lz fiat de volūta
rio neceſſari⁹.l.iij.§.fina.ff.de he
re.inſti. Sed poſſet dici.iſta ſolu
tio reſpicit ꝑſonā filij impuberis
inſtituti cuius inſtitutio ab initio
valuit:ſed erat volūtarius. nunc
ꝓpter ſuitatē efficitur neceſſari⁹.
ſed de perſona ſubſtituti:cui⁹ ſub
ſtitutio ab initio nō valuit:non di
citur nec ſoluitur per hāc ſolutio
nem:neq; per.d.glo.Bar.ī.d.l.ij.
dicit:ꝙ certe.d.glo. habuit bonū
intellectū.nā talis ſubſtitutio fa=
cta extraneo ab īitio valuit vt vul
garis ſubſtitutio.ꝓpter mutatio=
nem cōtingentē tempore mortis:
aſſumit aliam naturā et valet vt
pupillaris:et ſic īmutatur quedā
qualitas: ſicut in.d.§.fina.mutat̄
qualitas.quia efficitur de volun=
tario neceſſarius. hoc dicit ipſe
Bar.velle dictā glo. ī verbo filio
precedēte. Sic ergo ſi poneres ꝙ
talis ſubſtitutio ab īitio nullo mo
do valeret. poſtea non cōfirmare
tur.vt.d.§.in extraneis.et.l. que
ab initio.ff.d̄.reg.iu. Ex p̄dictis
ſequit̄ notabilit̄ ꝙ pupillaris ſub
ſtitutio facta extraneo mutatur ī
vulgarē:quoniaz ab initio valuit
vt vulgaris.de quo latius ꝑ eun=
dem Bar.in.l.i.ī princi.ff.iſto ti=
tu.in vltima queſtiōe: vbi de hoc
dicit eē caſum in.l.fina.C.de he=
re.inſti. Nam illa verba:titi⁹ plo
tij heres eſto: ſunt verba pupilla
ris expreſſe. quia aliū ſibi non fa=
cit heredē:et tamē lex reſoluit in
tacitam vulgarē. quod tene mēti

Subſti
tutō pu
pillaris
facta ex̄
neo mu=
tat̄ ī vul
garē.

UVA. BHSC. IyR_223

Subſtitutõ pupillaris facta filio nãli poſtea legitĩato an valeat.

Ulteriꝰ q̄ro: pone aliq̇s filiꝰ natu ralꝭ tm̄ legitimaꝶ poſt mortẽ pr̄is ꝑ pn̄cipẽ vł comitẽ hn̄tẽ auctẽ: an valeat pupillarꝫ ſubſtitutio ei facta ⁊. Bar.ĩ.d.l.ij.ĩ pn̄.ꝟſi.itẽ q̄ro quid ſi aliq̇s filiꝰ: dicit ꝙ ſic. ꝓbat q̄ꝛ legitĩatio fctã ꝑ pn̄cipẽ nil differt a legitĩo ⁊ naturali: ⁊ legitĩatꝰ vr̄ reſtitutꝰ p̄mis natalibꝰ. vt ĩ auc.q̇.mo.na.effi.ſui.§.illᷓ.col.vi Itẽ talis legitimatio ſeu reſtitutio fctã natalibꝰ retrotrahiꝶ ac ſi ſemꝑ fuiſſet legitimꝰ.vt.ff. de nata.reſti.l.fina.dixit idẽ Bar.in.l. gallꝰ.§.⁊ q̇d tm̄.ff.de libe.⁊ poſthu.ſicut ꝗ filio poſt mortẽ pr̄is reuertẽte ab hoſtibꝰ valet ĩſtitutio ⁊ ſubſtitutio ſibi fctã: q̄ꝛ fingiꝶ retro fuiſſe ĩ ptãte ⁊ ciuitate. vt.l. illa ĩſtitutio.§.i.ff.ď here.ĩſti.et.l. lex cornelia. ff. de vul.et pupil.et ff.de capti.l.paꝶ.⁊.l.ſequenti. ita in ꝓpoſito. Añ aũt filiꝰ poſſit legitĩari poſt mortẽ pr̄is: ẽ caſus in auc.itẽ ſine legitimis.C.de na.libe.⁊ in corꝑe vrī ſumiꝶ.

Subſtitutõ pupillariꝶ an poſſit nõ inſtituto q̇ nec exheredato.

¶ Quarto dictũ ẽ req̄ri vt ſit ĩſtitutꝰ vł exheredatꝰ: rõ eſt. q̄ꝛ alias teſtm̄ eẽt nullũ.d.l.ij.ꝟſi.ſed ſi eos. Ad vnũ tm̄ caſuꝫ ſpãliꝶ aduerte ĩ q̇ põt pupillariꝶ ſubſtitui ei q̇ nõ eſt ĩſtitutus nec exheredatꝰ. Exẽplũ ĩ nepote ex filio emancipato in ptãte retẽto ſm̄ iura hodierna ſm̄ q̄ nõ eſt neceſſario ĩſtituẽdꝰ vł exheredãdꝰ. ita dicit Bar. vbi.s̄.ꝟſi.q̄ro q̇d ſi ſit talꝭ p̄teritꝰ ⁊c.⁊ idẽ Bar. in.l.gallꝰ.§.⁊ q̇d ſi tm̄.ff.de libe.⁊ poſthu.ĩ fine qᷓ tene mẽti.

Subſtitutõ pupillariꝭ an ꝯſeruetur per auc.ex cã.C.de libe. prete.

¶ An aũt hodie rupto teſtamẽto ex cã preteritionis cõſeruetur pupillaris ſubſtitutio ꝑ auc.ex cã.C.de libe. p̄te.glo.ĩ.l.i.§. ſubſtituere.ff.eo. tenet ꝙ ſic. quã ſequiꝶ ibi Bar.ꝑ multas rõnes. Idẽ tenet ip̄e ĩ. d. auc.ex cã.ꝟſi.q̄ro q̇d de ſubſtitutiõe. Et hoc verꝫ eſt ĩ pupillari de qua nos loq̇mur. item etiã in exẽplari. ſecus ĩ vulgari: vt dicit ip̄e Bar. in.d.verſi.quero q̇d de ſubſtitutione: ⁊ idẽ Bar.in.l.filio preterito. ff.de iniuſto.teſta.verſi. q̄ro q̇d ꝯtiẽꝶ appellatiõe ceterorꝫ. ⁊c. Sꝫ Dy.ĩ.d.§.ſubſtituere: tenuit ꝯriũ: vt refert idẽ Bar.ĩ.s̄.allegatis locis. Sꝫ aduerte ꝙ Bal.ĩ.d. auc.ex cã: in ꝟſi.nũc venio ad illa ꝟba cetera nãqꝫ.⁊c.tenet cũ Dyno ꝯ̄ Bar. dicẽs ip̄m ĩ hac q̄ſtiõe difficili nimis audacꝶ ⁊ male fuiſſe locutũ. ꝓ q̄ opiniõe ſua allegat mltas rõnes ſoluẽs motiua Bar. vt videbꝫ latiꝰ ꝑ eũdẽ.

Subſtitutõ pupillaris an euaneſcat teſtamẽto rupto ꝑ q̄relã vel per ꝯ̄ tabulas.

¶ Itẽ no. ꝙ rupto teſtamẽto ĩ totũ ꝑ q̄relaꝫ euaneſcit ⁊ pupillarꝫ ſubſtitutio ſecus ſi ꝓ ꝑte rũpaꝶ.l. papinianꝰ.§.ſꝫ nec ĩpuberꝫ.ff.ď ĩof.teſt. Rupto ꝟo teſtamẽto ꝑ ꝯtra tabulas nõ euaneſcit ſꝫ firma manet hec ſubſtitutio.l.ex duobus.§.fina.ff. de vul.⁊ pu. Ratio diuerſitatꝫ ẽ q̄ꝛ teſtm̄ ⁊ q̄rela ſũt de iure ciuili: et ſic vnũ põt tollere aliud. vt ĩſti. de legit.ag.tute.§.finali. Sꝫ ꝯ̄ tabulas ẽ de iure p̄torio: qᷓ non tollit teſtm̄. q̄ꝛ cũ p̄tor nõ poſſit facere heredẽ: multominꝰ deſtituere. vt inſti.de bonorꝫ poſ.§.q̇s autẽ. inde eſt ꝙ in q̄rela dr̄ q̄ri de viribꝰ teſtamẽti. in ꝯ̄ tabulas nõ: ſed de iure patris ⁊ filij q̇ agit an ſit filiꝰ ſeu paꝶ vel nõ. vt.ff.de ĩoffi.teſta. l.filio.§.ꝯ̄ tabulas.ita dicit glo.ĩ d.l.ex duobus.§.finali. Limita qᷓ dixi nõ tolli ſubſtitutionẽ pupillarẽ ꝑ ꝯ̄ tabulas. hoc verũ niſi ꝑ ꝯ̄ tabulas ip̄o iure rũpereꝶ teſtm̄ et reducereꝶ ad cãm inteſtati. de q̂ ꝑ glo.in.l.vł liberis: et ibi ꝑ Bar.et Bal.C.de colla.et ꝑ eũdẽ Bar.ĩ l.illud.ĩ pn̄.ff.de ꝯ̄ ta. hanc limitationẽ põit. Bar.ĩ.l.⁊ ſi ꝯ̄.ff.ď vulga. Aduerte tm̄ ꝙ cũ hodie ſiue teſtamẽtũ ſit ip̄o iure nullũ: ſiue rũpaꝶ ꝑ q̄relã: vel ꝑ ꝯ̄ tabulas ex cã p̄teritiõis vł exheredatiõis: ſolũ irritũ eſt ꝗtũ ad ĩſtitutionẽ: ꝑ.d. auc.ex cã. C.ď libe.p̄te, ⁊ ibi hoc

UVA. BHSC. IyR_223

tenet glo. et glo. i. l. Papinian⁹. §. fina. ff. de inof. testa. et sequit Bar. ĩn. d. auc. ex cã. et idẽ Bar. in. l. filio pterito. ff. de iniusto testa. hinc videt q̈ idistincte siue testm̃ rũpatur p querelã: siue p ꝯ tabulas pupillaris substitutio cõseruet. hoc vult ĩ effectu Bar. i. l. i pupillari ff. d vul. et pu. et facit qd. s. in vsi. An aũt hodie rupto testamento etc. in pricipio recitaui post dictũ Bar. q̃ vt ibi patet tenuit q̈ testamẽto rupto ex causa preteritiõis vl exheredationis pupillaris substitutõ firma nihilomin⁹ pmanet Sȝ bald⁹ vt ibi subiũxi multis rationib⁹ fortissimis tenuit ꝯtrariũ in dicta autẽ. ex cã vnde tenendo opinionẽ Bal. essent supradicte distinctiones. aut in totũ rũpit p querelã: aut p pte. Jtẽ aut ipo iure p ꝯtratabulas est nullũ: aut nõ ipso iure put. s. necessarie q̃ oĩa tene menti. Jteȝ quero q̃d si fili⁹ preteritus approbet testamentũ/ an valeat pupillarꝭ substitutio ei facta Bar. in. sepedicta. l. ij. i pn. vsi. itẽ quero q̃d si fili⁹ pterit⁹. tenet q̈ sic si approbat tutore auctore per. l. filio pterito. ff. de iniusto testa. iuncta. l. si ad pupilluȝ. ff. de aucto. tu. ¶ Quĩto q̈ dictũ ẽ requiri vt efficiat sui iurꝭ post mortẽ patris: ita q̈ ĩ potestate alteri⁹ non incidat/ quero q̃ ẽ ratio illius Ad qd respõdet Bar. in. d. l. ij. in iij. colũ. q̈ pater põt facere testamentũ filio qui solũ ppter defectuȝ etatis testari nõ põt. vt institu. de pupil. sub §. nam moribus Sed si redincidat in potestatem alterius posito q̈ non esset defectus etatis tñ testari non posset: q̈ reperit in potestate alteri⁹. et ĩo tali nõ posset quis facere testamentũ: q̈ si pupill⁹ alia ratione esset intestabilis q̈ȝ ratione etatꝭ pater non potest ei facere testamentũ. vt dicit idẽ Bartho. vbi supra

Substitutõ pupillaris an cõualescat filio pterito approbante testamẽtum.

¶ Sexto inquãtum dictũ est requiri q̈ nõ desierit esse in potestate ante mortem testatoris: hoc verũ ſm Bar. vbi. s. sip emãcipatione exeat d potestate. idẽ si alij daretur in adoptioneȝ eadẽ ratione sec⁹ si exeat: sed spes ẽ q̈ redincidet p fictionem/ vt in capto ab hostib⁹. l. lex cornelia. ff. eodẽ. et. l. pater. de captiuis. Quid autẽ si exeat de potestate p dignitatẽ. Respon. idem Bartho. q̈ pupillaris substitutio nõ extinguit: quia omnia iura naturalia et legitima remanent firma. vt in auct. consti. que de dig. §. illud quoqȝ colla. vi. sed q̈ posset substitui pupillariter est de iure legitĩo ergo. etc. ¶ Septimo dictum est q̈ requiritur vt pater faciat testamentuȝ sibi. hoc fallit in milite. d. l. ij. versi. quisqȝ Jtẽ debet facere testamentũ primo sibi. vt eadẽ. l. ij. §. pri⁹. quod intellige si testamentũ fiat diuersis tẽporib⁹/ facit qd notat glo. in l. si qs eũ. §. i. ff. eo. Jtẽ etiã intellige qñ fieret eodẽ tẽpore: sed fili⁹ erat exheredatus: illo etiã casu si pmo filio deinde sibi faciat testamentũ nõ valet. d. §. prius. secus si fili⁹ nõ exheredat sed instituat et ita loquit §. sed si quis ita: quitur. d. §. prius autẽ. Jta vult Bar. ibi. Ratio diuersitatꝭ ſȝ eũdẽ bar. ibi est: q̈ qñ pr instituit filiũ: et ei substituit siue pcedat substitutio siue sequat ſȝ ordinẽ scripture: semp sequit substitutio et pcedit institutio ſm ordinẽ intellect⁹. d. l. ij. §. ſȝ si qs ita. ideo satis factũ est rescripto ĩperatoris qd requirit institutionẽ pcedere. sed qñ filius fuit exheredat⁹ nõ põt dici q̈ ĩstitutio pcedat ſm ordinẽ intellect⁹ ideo substitutio vitiat: q̈ est omissus ordo. ¶ Jtẽ quero Pone testamentũ patris min⁹ solẽne fuit. an valeat pupillaris substitutio: et vult ĩ effectu Bar. vbi

Substitutionẽ pupillarem faciẽs an debeat necessario sibi pmũ testamentum facere.

UVA. BHSC. IyR_223

§. q ſi aliqs de liberis eſſet ſubſti
tut⁹ tūc valet. alˀs ſec⁹. facit qd di
cā. §. in rubrica. de tuto. i teſta. vel
codi. dando. in prima additione.
⁊c. ¶ Octauo dictum eſt q requi
rit vt pris ſit adita hereditas. vt
valeat ſubſtitutio pupillaris: vt
l. ij. verſi. adeo. fallit in milite. l.
miles ita. §. fina. ff. de mili. teſta.
Item fallit vbi exiſtentia ſui he
redis ɔfirmat tabl'as pupillares
vt. l. ſi fili⁹ qui patri. ff. de vulga.
et pupil. et. l. fili⁹ q ſe. ⁊. l. iulian⁹.
al'as incipit / ſi pupill⁹ paterna. ff.
de acq. here. et. ff. de priui. cre. l.
paterfamilias. ¶ Circa hāc ma
teriā / qm de ea in pcedētib⁹ aliqn
me hic dicturū pollicit⁹ ſū. Primo
qro / qn habeat locuʒ exiſtētia ſui
heredis: poſito q ius ptoꝛū abſti
nēdi nō eſſet introductū: Bar. in
d. l. ſi fili⁹ qui pri. Rndet q ſi qdē
fili⁹ in ptāte hʒ ſubſtitutū vulga
rem expſſe: exntia ſui heredis nil
operaꝛ. vt. l. ſi fili⁹ heres. ff. d lib.
et poſthu. et no. in. l. papinian⁹. §.
quarta. ff. de inof. teſta. in. ij. glo.
mag. Rō q2 dando ſubſtitutū vul
gare: videtur eū facere heredē ſi
vult. hāc rationē ponit iuriſcōſul
tus i. l. i. §. ſi pponaꝛ. ff. ſi qs omiſ.
cā. teſta. Itē ſi teſtatoꝛ eū iſtituit
ſub hac ɔditiōe: ſi volueris: exiſtē
tia ſui heredis nil operaꝛ. vt in. l.
cornelius. et. l. iā dubitari. in. fi. ff.
de heredi. inſti. et de condi. inſti. l.
verba. Sʒ qd ſi eū inſtituit ſub cō
ditione poteſtatiua. vt ſi. x. dede
rit: an faciat d neceſſario volūta
riū: textū habes q nō. i. l. ɔditio
nib⁹. ff. de ɔdi. et demō. Itē ſi dat
ſibi teſtatoꝛ coheredē exneū / exi
ſtētia ſui heredis nil operaꝛ i his
q depēdūt ex ipo teſtamēto. vt. l.
apud iulianuʒ. §. idē iulian⁹. ff. ad
trebel. ſec⁹ in his q veniūt extriſe
cus. vt eſt trāſmiſſio hereditatis.
vt. l. iij. C. de iure delibe. ⁊ ibi idē
Bar. Extra autē hos caſ⁹ exntia

Sui heredis exntia an et qn locū habeat.

ſui heredis ſēp opaꝛ de iure ciui
li. vt inſti. de here. qli. ⁊ dif. §. ſui.
⁊ iſti. de here. q abinteſ. d. §. ſui. et
ff. de bo. lib. l. et ſi ex modica. §. ſi
fili⁹. cū ſi lib⁹. ¶ Scdo qro an bñ
ficiuʒ abſtinēdi introductū p pto
rē. vt. d. §. ſui. ꝟ. ſʒ his ptoꝛ. inſti. d
here. qua. ⁊ dif. eneruet / vires exi
ſtētie ſui heredis: idē Bar. i. d. l.
ſi fili⁹ q pri. ff. de vul. et pupil. rñ
det q2 qnq5 fili⁹ expſſe imiſcet ſe
hereditati paterne. et tūc bñficiū
ptoris nil opaꝛ: vt pbaꝛ p tex. in
d. l. ſi fili⁹ q patri. ibi nō ſponte ſu
ſceptis. qn ergo ſpōte adijt / ptoꝛ
nō ſe imiſcet. facit. l. cū bonis. ff. d
acq. here. et. C. ſi vt here. ſe abſti.
l. i. Qnq5 filius tacet q2 nō ſe imi
ſcet nec repudiat: et tūc qdā ſunt
que reſpiciunt dānū et on⁹ ipſius
filij. vt q creditoꝛib⁹ hereditarijs
teneaꝛ: et tūc bñficiū ptoris ope
raꝛ vt eneruet vires exiſtētie ſui
heredis. vt. d. l. ſi. fili⁹ q pri. ibi nō
ſpōte. ⁊c. ⁊. C. ſi vt ab here. ſe ab
ſti. d. l. i. ⁊. d. l. cū bōis. ff. d acq. he
re. et. l. neceſſarijs. eo. titu. Que
dā ſunt in qb⁹ exiſtentia ſui here
dis opaꝛ cōmodū et vtilitatē filij:
vt puta i ɔfirmatione tabulaꝝ pu
pillariū. Itē ɔfirmat dationeʒ tu
tele. vt notat ipe Bar. i. l. ſi nēo. i.
ff. de teſta. tute. ⁊ Cy. in. l. ij. C. il
lo titu. Itē vt opereꝛ tranſmiſſio
nē hereditatis ad quoſcūq5. vt. l.
apud hoſtes. et ibi p doctores. C.
de ſuis et legit. de quo lati⁹ p eū
dē. Bar. in. l. ex militari. i ſi. cū. l.
ſe. ff. de militari teſtamento et in
oib us ſimilib⁹ caſib⁹: q filij cōmo
dū reſpiciūt: ſic in caſu ppoſiti no
ſtri ɔmodū ē filij cui eſt facta pu
pillaris ſubſtitutio: q2 decedit te
ſtat⁹. ⁊c. vt dixi ſupra iſta rubri. i
pri. in quātū. §. dī. q ſubſtitut⁹ pu
pillariter. ⁊c. et tunc beneficiū ab
ſtinendi nō īpedit effectū exiſten
tie ſui heredis: quia hoc non fuit
ppoſituʒ ptoris. vt. d. l. ſi fili⁹ qui

Sui heredis exiſtentie vires an eneruet bñficium ptoris

UVA. BHSC. IyR_223

patri.cũ ſimib⁹.ſ.al'.Et ita tenẽt docto.vt refert ipſe Bar.in.d.l. ſi fili⁹ q̇ pr̃i.Quedã ſũt i q̇b⁹ exñtia ſui heredis non opaṫ ꝯmodũ nec incõmoduʒ filij.vbi gr̃a ꝙ legata debeanṫ ex teſtamento pr̃no . iteʒ ꝙ libertas ex teſtamento ꝯpetat. nã nõ curat fili⁹ ꝙ veniẽtes ab iteſtato teneanṫ.Glo.i ṽbo. iſtituto filio.i.l.i.§.idẽ ſceuola.ff.ad ſillc. vr̃ tenere ꝙ exiſtẽtia ſui heredis ꝯfirmat legata.textũ habes ꝯriũ in.l.i.in fi.ff.vt i poſſeſ.le.⁊ ꝓbaṫ in.d.l.ſi ex modica.§. ſi fili⁹.ff.de bo.lib. Predicta fallũt p̄mo fauore libertatis.vt.l.ſciẽdũ.ff.ꝺ ma. teſta.et.l.cũ q̃ſi.§. ſʒ et ſi q̇s.ff.de fideicõ.lib. Itẽ fallũt i.l.ita tñ.§. ſi pr̃.ff.ad trebel.vbi exñtia ſui heredis operaṫ ꝯfirmationẽ fideicõmiſſi vniuerſalis vt ꝑ reſtitutionẽ trãſeãt actiões.ſʒ rõ illi⁹ text⁹ ſʒ eundẽ Bar.ibi eſt/qꝛ etiã ex̃neus ad hoc põt cogi.vt.ſcʒ adeat et reſtituat.§.ſʒ qꝛ ſtipulatiões iſti.de fideicõ . here.et.l.nã q̇ꝺ.§.i.ff.ad trebel.vñ cũ ꝑ bñficiũ abſtinẽdi fili⁹ ꝯpareṫ ex̃neo.vt.l.nã nec emãcipat⁹.ff.de le.i.nõ grauaṫ fili⁹ ſʒ remanet obligat⁹.Ex p̄dictis ſequiṫ:pone filiũ exheredatũ/ aliuʒ filiuʒ inſtitutũ:ex̃neũ exheredato ſubſtitutũ:iſtitut⁹ abſtinuit: poterit ne ſubſtitut⁹ ex ſecũdis tabulis ſuccedere: ex p̄dictis ꝯcludiṫ ꝙ nõ:qꝛ exiſtẽtia ſui heredis operaṫ ꝯfirmationẽ tabulaꝝ pupillariũ i ꝯmodũ ipſi⁹ filij abſtinentis ſiue ipſe fili⁹ qui ſe abſtinuit fuit ſubſtitut⁹:ſiue ei fuerit facta ſubſtitutio.d.l.ſi filius qui patri . ſed qñ iſta ceſſant:vt in queſtiõe propoſita:exñtia ſui heredis nõ põt hr̃e effectũ:tm̃ operaṫ beneficiuʒ abſtinendi. ¶ Terti⁹ caſus eſt qꝛ qñqꝫ fili⁹ ſe exp̄ſſe abſtinet ab hereditate pr̃na: an tũc opereṫ bñficium abſtinendi ⁊ Bar.vbi.ſ.reſpõdet ꝙ tunc bñficiũ abſtinendi

Subſtitutõ pupillaris an cõfirmeṫ per exiſtentiam ſui heredis

operaṫ et eneruat vires exiſtẽtie ſui heredis.fallit ꝓpt̃ filij delictũ vt.l.ſi ſeruũ.§. p̄toꝛ ait.ff.de acq̇. here. Ratio ẽ qꝛ ex eo ꝙ exp̄ſſe ſe abſtinuit ꝙ exiſtentia ſui heredis opereṫ eſſet ſibi dãnuʒ.qꝛ q̇cquid fit ꝯtra volũtatẽ filij diciṫ eẽ ſuuʒ dãnũ.vt iuſti.de actio.§.p̄terea ſi q̇s gñalit̃.Et hoc circa iſta q̃ non reſpiciunt ipſam hereditatẽ a qua exp̄ſſe ſe abſtinuit.ſʒ circa alia extrinſec⁹:vt circa ſubſtitutionẽ pupillarẽ.vel dationẽ tutoꝛis: tunc exñtia ſui heredis operaṫ . vt hic et.l.fili⁹.ff.de acq̇.here. cũ ſimilibus ſupꝛa allegatis. Premiſſa faciũt ad q̃ſtiõeʒ:põe ſtatuto caueṫ ꝙ exbãniti nõ poſſunt reuerti ad ciuitatẽ intra decẽ annos niſi habuerint pacẽ cũ heredibus occiſi nõ fili⁹ ſe abſtinuit ab hereditate paterna/an poterit facere pacem illi exbannito:et ſic ꝙ poſſit reuerti: et determinat breuiter idem Bar.in.d.l.ſi fili⁹ q̇ pr̃i.i fi.ſʒ ĩ hc oꝛcã pcedentẽ:nõ eſt dubiũ ꝙ fauoꝛ filij eſt ꝙ occiſoꝛ pr̃is ei⁹ poſſit vel nõ poſſet reuerti ſm̃ voluntatẽ filij.d.§.p̄terea.iſti.de actio. et facere paceʒ de illa offenſa ſeu de illa iniuria nõ eſt quid hereditariuʒ:ſʒ extra hereditatẽ.vt.l.ꝓ herede.§. fi.ꝭ.de acq̇.he.⁊.l.pe.ſ. de ſepul.vio.vnde cuʒ nõ ſit quid hereditariũ.et ſic fauoꝛ filij. ꝯcludiṫ ꝙ exiſtẽtia ſui heredis remanet:et ſic põt facere pacẽ tãqꝫ ſu⁹ heres iſtitut⁹ i teſtamẽto. q̇ꝺ no. ¶ Dñ dñs Rolan.ſ.iſta rub.ṽſi. in tacita ṽo pupillari.⁊c. dicit ꝙ tacita pupillaris ꝯtẽta ſub exp̄ſſa vulgari nõ excludit matreʒ qñ extrane⁹ ẽ ſubſtitut⁹ Adde ꝙ ẽt nec excludit pr̃em nec auiã: ꝓpt̃ idẽptitatẽ ratiõis. Immo nõ excludit fratrẽ pupilli vtriqꝫ ꝯiũctũ vl' ſaltẽ ex parte pr̃is.ita tenet late Bar.in ſepedicta.l.ij.in verſi.ſed circa hoc dubitaṫ tacita pupilla

Fili⁹ abſtinens ad hereditate pr̃na an poſſit facere pacẽ cũ occiſoꝛe pr̃is ſtãte ſtatuto ꝙ heres debʒ facere pacem.

Subſtitutõ pupillaris tacita an excludat pr̃eʒ auiam aut fratrem.

UVA. BHSC. IyR_223

ris nõ excludit matrẽ.⁊c̃.vſq; ad verſi.quero quid ſi ꝓbet̃ ꝙ teſtator voluit matrẽ excludere.⁊c. tenet etiã Ange.are.inſti.eo.in ṗn.in.iiij.col.ibi tacita autẽ pupillaris comprehenſa.⁊c.vbi ſubiũgit q̃ttuor ex qb'ꝑſumit̃ ꝙ defunct' voluerit matre excludi p tacitam pupillarẽ:q etiã ponit ipſe Bar. vbi.ſ.in.d.§.quero q̇d ſi probet̃.

Subſtitutio pupillaris tacita in quibus caſibus excludat matrem.

⁊c.Primo ex his q̄ teſtator dixit extra teſtamentuȝ.Scd̃o ex his q̄ dixit i teſtamẽto.Tertio ex cõditiõe matris et ſimiliũ ꝑſonarũ de quib' excludẽdis tractat̃.Quarto ex cõditione ꝑſone eius qui eſt ſubſtitut'.Dixi primo ex his que teſtator dixit extra teſtamentum Quid eni ſi ante dixerit: ſi filius me' moriẽt nollẽ ꝙ mater ei' haberet vnũ obolũ. vel ſimilia ṽba: certe videt̃ ſufficere.ar.l.quotiẽs §.i.⁊ qḋ ibi nota.ff.de here.inſti. l.cuȝ ꝓponebat̃.cũ ibi nota.ff.de le.ij.Pro hoc facit.l.titia.§.ideȝ reſpondeo.i.ff.de ṽbo.ob.cũ ſimilibus.Scd̃o ex verbis poſitis i teſtamẽto.vt ſi teſtator matri pupilli reliquit aliquid et iuſſit eam eẽ cõtentã/ vt plus de bonis ſuis petere nõ poſſet.qḋ notabiliter limitat Bar.vbi.ſ.poſt Guil.qñ talia verba eſſent adiecta in aliquo legato relicto a ſubſtituto pupilli. tunc eni ꝑſumit̃ ꝙ voluerit ſubſtitutuȝ mr̃i ꝑferri.vt.l.peto.in ṗn. ff.de.le.ij. facit.l. fidei cõmiſſa.§. ſi quis ita.de lega.iij.et qḋ ibi notat idẽ Bar.ſec' ſi talia ṽba eſſẽt adiecta legato relicto ab ipſo pupillo:q: tũc matri nõ ꝑiudicãt in ſucceſſione q̄ venit poſt mortẽ pupilli.vt.l.paulo calimacho.§.i.de le.iij.⁊ hoc videt̃ etiã velle Ang. are.vbi.ſ. Idẽ ſi reliquit aliquid vxori: ſi vitã vidualẽ ſeruauerit. q: ſicut voluit eã priuari legato ꝑ tranſitũ ad ſecũda vota:eodẽ modo preſumendũ eſt ꝙ voluit eam a tacita pupillari excludi:ꝑ dictũ tranſitum ad ſecunda vota/Tertio preſumit ⁊ ꝓbatur ex ꝯditiõe ꝑſone mr̃is et cõſimiliũ ꝑſonarũ de quibus excludẽdis tractatur. vt ſi mater fuerit inimica teſtatoris:quia forte habuerat amicitiã cuȝ vno ſtudente.ar.l.iij.§.fina.et l.ex parte.ff.de adi.leg.et.l.ſi inimicitie.ff. de his quib' vt indig. Itẽ ſm eundẽ Bar.vbi.ſ.ſi mater nõ eſſet capax hereditatis pupilli:quia tutorem pupillo nõ petijt. certe perinde eſt ac ſi mater nõ eſſet.vt.l.ij.in fi.ff. ad tertu.et l.i.§.pe.et ibi idem Bar.ff.de contra ta. Idem ſcd̃m eundẽ. ſi poſt mortẽ pupilli vxor teſtatoris aliquid inhoneſtuȝ feciſſet.vt nota. in.l.fideicõmiſſum.C.de fideicõ. ⁊.l.ſororẽ.C.de his qui.vt indig. Quarto probat̃ ex cõditione ꝑſone ſubſtituti.vt qñ frater impuberis filius teſtatoris eſt ipſi pupillo vulgarit̃ ſubſtitutus.certe hoc caſu excluditur mater: quia ꝑſũptio eſt ꝙ teſtator voluerit filium ſuũ vxori ſue ꝑferri.ar.l.cum acutiſſimi.cuȝ ſimilib'.C.de fideicõ. ita etiã dicit domin' Rolandin' ſupra i verſi.in tacita vero pupillari. Hec vera ſcd̃m eundẽ Bar. vbi.ſ.poſt.Guil.ḋ cu.i fratre pupilli:ſecus in fratre teſtatoris patruo pupilli.vt.l.iij.ij.reſpõſo.ff. de le.preſtã.Quid autem de mr̃e defuncti vulgariter ſubſtituta pupillo:Rñdet idem Bartho.poſt eundẽ Guil.idẽ eẽ qḋ in filio.pari ratione: quoniam ab inteſtato pariter ſuccederet pupillo: ſicut filius teſtatoris pupilli frater. vt in aucten.defuncto.C. ad tertu. ideȝ quia eſt de parentibus.ar.d. l.iij.poſt prin.de lega.preſtã.vide de ſupradictis caſibus latius per Bal.i.l.ꝑcib'.C.e.i.iij.et.iiij.co. Circa ꝑdicta ad vnã ſingularẽ q̄ſtionẽ aduerte.vtrũ ſcȝ mr̃e rep

UVA. BHSC. IyR_223

diãte hereditatē filij ipuberꝫ/ſub
ſtitut⁹ vulgaris admittaꝛ ex taci
ta pupillari: hec q̄ſtio ꝺpēdet ab
vna alia q̄ſtiōe: videlicet An mr̄e
exiſtente in medio pupillaris taci
ta ſit i rerū natura. licet ꝯtra ma=
trē nō admittaꝛ: qꝺ tenet glo. i. l.
ꝑcib⁹. C. co. An ꝟo ſimplicit̄ nō
ſit in rerū natura. vt vult glo. i. l.
cēturio. ff. eo: bꝛeuit̄ Bar. in. ꝺ. l.
ij. in pe. col. ⁊ idē Bar. in. ꝺ. l. cen
turio in. ij. col. et idē in. ꝺ. l. ꝑcib⁹.
tenet ꝙ hec tacita pupillaris eſt
in rerū na ura licet nō habeat ef=
fectū ꝯtra matrē. Hinc pōt reſpō
deri ad pꝛiorē queſtionē ꝙ matre
repudiāte admittitur ſubſtitutus
ex tacita pupillari. ⁊ nō veniētes
ab inteſtato: nec eſt curanduꝫ ſm
eūdē. Bar. in. ꝺ. l. cēturio. an maꝛ
repudiatione vel moꝛte excludaꝛ
ar. l. ij. §. ſed ſi ſint ſui. ⁊ §. ſe. ff. ad
tertulia. idē tenet Ange. are. iſti.
de pupil. ſub. i ꝑn. in vltia q̄ſtiōe.
Hinc dicit etiā nōbilit̄ idē Bar.
in. ꝺ. l. ij. i ꝟſi. q̄ro ⁊ reuoco in du=
biū q̄t teſtes ⁊c. ꝙ ad ꝓbādā volū
tatē defuncti circa iſtā tacitā pu=
pillarē/ qū. ſ. ꝓſumiꝛ ꝙ voluerit ex
cludi matrē/ ſufficiāt duo teſtes:
qꝛ ē ꝓbatio declaratoꝛia volūtatꝫ
ſ. ꝙ voluerit excludi matrē p ta=
citā pupillarē: q̄ (vt dictū ē) erat
in rer natura: lꝫ regl̄arit̄ ꝯ matrē
nō habeat effectū. ⁊ ꝓbatio decla
ratoꝛia pōt fieri p duos teſtes. l.
heres palā. §. ſꝫ ⁊ ſi notā. ff. de te=
ſta. ⁊ ibi p glo. Si ꝟo diceremꝰ ꝙ
tacita pupillarꝫ nō ꝯtinereꝛ vl̄ nō
eſſet i rer natura qū maꝛ eſt i me
dio: tūc iſta ꝓbatio fieret ad indu
ctionē noue volūtatꝫ/ nō ad decla
rōnē, iō req̄ri ꝺberent. vij. teſtes/
p ea q̄ notanꝛ in. ꝺ. §. ſed ⁊ ſi notā.
Adde ꝙ iſtꝺ vult etiā Bal. i. ꝺ. l.
ꝑcib⁹ i. iij. col. ꝟſi. ꝛtio q̄ro an poſ
ſit fieri corā duob⁹ teſtibus. C. eo.
qꝺ tene ꝑpetuo mēti. Per hec bre
uit̄ et ſūmati expedita ē materia
pupillarꝫ ſubſtitutiōis de q̄ ſi lati
us iſtrui cupias recurre ad Bar.
in. ꝺ. l. ij. i ꝑn. ff. eo titu. Be. mu.

¶ De exēplari ſubſtitutione. Rubꝛica. xxv.

Subſtitutio exēplaris a q̄ et cui fieri poſſit.

Exemplaris ſubſtitutio/ fieri pōt a q̄cūq; parēte mare vl̄ femīa filio furioſo vl̄ mēte capto/ exiſtēti vl̄ nō exiſtēti in p̄ria ꝑtāte. dū tn̄ pubes ſit vel maioꝛ. nā ſi pupill⁹ ſit furioſus ꝓuideꝛ ei p pupillarem ſubſtitutionē tāq; pupillo: nō p exēplarē tāq̄ furioſo. vt poti⁹ ſit etati q̄ dementie ꝯſulēdū. vt. ff. de tutel. l. iij. ij. rn̄ſo. Debꝫ autē teſtatoꝛ certas ꝑſonas: et certo oꝛdie ſubſtituere furioſo. Nā ſi furioſus liberos habeat illos ei ꝑmo ſubſtituet. ſi nō habeat liberos ſꝫ frēs: ipi fratreſ ei ſubſtituēdi ſunt. ſi aūt nec frēs habeat: tūc q̄s voluerit parēs ſubſtituet. ⁊ adijciꝛ i hac ſubſtitutione talis ꝯditio: ſi ipe furioſ⁹ decedat āteq; mēte ⁊ cerebꝛo ſan⁹ fiat. Et itaq; hmōi ſubſtōnis hec foꝛma. An. filiū meū furioſum vl̄ mēte captū michi heredē iſtituo: ⁊ ſi ipe deceſſerit anteq; mēte et cerebꝛo ſan⁹ fiat: talis ei⁹ fili⁹ vel frat: vl̄ talis ali⁹ ſit heres: vl̄ ita/ talē filiū vl̄ fratrē ei⁹: vl̄ talē aliū ei ſubſtitui.

Subſtitutō exēplaris q̄re dicaꝛ exēplar.s.

Et dꝛ exēplarꝫ eo ꝙ fit ad exēplū pupillaris ſubſtitutionis: ſicut eīn paꝛ filio ſuo pupillo q̄ teſtari nō pōt ꝓuidet de herede: ſic et filio furioſo q̄ q̄diu furioſ⁹ ē teſtari n̄ pt̄. vn̄ ſubſtitut⁹ capit bōa vtriuſq; ſ. teſtatoꝛis ⁊ heredis ad ſilitudinē pupillarꝫ.

Subſtitutō exēplaris in qb⁹ differat a pupillari.

Licꝫ aūt pupillaris ⁊ exēplaris i eo qꝺ dictū eſt ſilitudinē videantur hr̄e. attamē differt i mlt̄ꝫ. Pꝛio qꝛ pupillaris fit ſolū a parēte q̄ hꝫ in ptāte. ſed exēplaris a parētib⁹ vtriuſq; ſexus habeāt vl̄ nō habeāt i ꝑtāte. Scꝺo qꝛ illa ſit tātūmō pu

UVA. BHSC. IyR_223

pillis infra pupillare tempus vel min⁹. hec autez adultis vel maioribus. Tertio quia pupillo ſubſtitui poteſt quilibet pro libito teſtatoris: ſed furioſo certe pſone ſubſtituende ſunt. Quarto quia pupillaris expirat aduemente pubertate. ſed exẽplaris aduenĩete ſanitate. Et pbantur hec oia. C. de impube. et alijs ſubſti. l. humanitatis ⁊. ff. e. l. ex facto. in princi. et inſtitu. de pupillari ſub. §. qua ratione.

¶ Additio. Hanc materiã: quia bona etiã et quotidiana eſt: latius tractare conſtitui. in primis itaqꝫ dũ. ſ. dicit dñs Rolandin⁹ ꝙ hec ſubſtitutio dicit exemplaris: quia fit ad exẽplũ pupillaris ſubſtitutiõis: reuoco in dubiũ. nõne ergo in ea reqrunt illa octo q̃ ĩ pupillari ſubſtõe reqrunt. vt. ſ. pxima rub. dictũ ẽ. Pmo eñi ĩlla reqrit ꝙ ſit de liberꝫ: an hoc etiã reqrat in iſta exemplari. Reſpõde ꝙ ſic. dicta. l. humanitatis. Circa quod quero: de quib⁹ liberis. Bar. in. l. ex facto. ff. de vulga. et pu. in ꝟſi. ſed quero ꝺ quib⁹ liberis. Reſpõdet aut q̃rimus de liberis legitimis et naturalib⁹ ſimul. vel legitimis tm: ex his duob⁹ caſibus cõueniũt pupillaris: et iſta exẽplaris. Cũ enim nõ reperiam⁹ diſcordiã ſtabimus ſimilitudini facit. l. vnica. C. de inoffi. doti. certũ eñi eſt ꝙ pupillaris fit legitimis ⁊ naturalib⁹ ſimul vel etiaz legitimis tantũ. vt ſupra proxima rub. poſt princi. dictuz eſt. Aut querim⁹ de naturalibus tantũ. et in hoc diſconueniũt: quia eis nõ poteſt ſubſtitui pupillariter cũ nõ ſint in poteſtate. l. ij. in princi. ff. eo. ſed hec ſubſtitutio exemplaris bene põt fieri eis: quia in ea nõ requiritur patria poteſtas: vt infra dicetur. Et ꝙ iſtud ſit verũ in matre / ſatꝫ probari poteſt per dictã. l. humanitatis piuncta. l. ſi qua illuſtris. C. ad orficianum. An autẽ in patre hoc procedat dubitari põt: et videtur ꝙ nõ per dictã. l. humanitatis que. l. loquit de legitima relinquenda: ſed filio naturali nõ habet pater neceſſe relinquere legitimã. vt. ſ. in rubzica de naturalibus tantũ liberis patet. ergo exẽplaris nõ poteſt fieri a patre naturali tantũ. Iſtud tenuit Ange. in dicta. l. ex facto. per dictam rationẽ. ſed Bar. ibi videt velle cõtrarium ſcilicz ꝙ poteſt. idẽ videt tenere Bal. in dicta. l. humanitatis. verſi. ſcdo videam⁹ de perſonis quib⁹ fit. Hanc opinionẽ etiã cõmendat et ſequit angel⁹ are. in §. qua ratione. inſti. de pupil. ſubſti. vbi ſoluit motiuũ. dicti Ang. de peru. et aliorũ. de dicta legitima. dicens hoc habere locum in illis quibus neceſſario debet relinqui legitima ꝙ illis relinquatur ĩ illis autem in quibus non eſt neceſſe ꝙ relinquatur. vt naturalibus tantum: nichilominus habebit locum lex ad ſimilitudinem pupillaris que poteſt fieri exheredato cui legitima non debetur. §. non ſolum. inſti. eodem: et hoc de naturalibus veris. Si vero loquimur de ſpurijs tunc cõueniũt hec exẽplaris ⁊ illa pupillarꝫ: quia ſicut nec pupillarit ipſis ſubſtitui põt ſic etiã nec exemplariter quia non ſunt nominãdi filij. vt in aucten. ex cõplexu. C. de inceſt. nup. et in aucten. quib⁹ mo. natu. effi. ſui. §. fina. colla. vi. ideo nec exẽplaris nec pupillaris poteſt eis fieri. et hoc in illis ſpurijs q̃ ſunt nati ex dãnato coitu. de quib⁹ dixi ſupra in rubzi. de ſpurijs. ſec⁹ in ſpurijs hoc eſt natis ex meretrice: q̃ vulgo concepti dicunt. et etiã ſpurij in iure appellãtur. vt in dicta rubzi. de ſpurijs dixi. hijs eniz forte vt dicit Ang. are. vbi ſupra in ꝟ.

Subſtitutio exẽplaris q̃b⁹ liberis fiat.

e.iij.

UVA., BHSC. IyR_223

ſcdo principalit' qro. poſſet a mr̄e
exēplariter ſubſtitui cū et i eis lo
cū hr̄e poſſit: qđ de legitima in. d.
l. hūanitatis. dicit. conſtat eñi ꝙ a
mr̄e etiā debēt neceſſario inſtitui
l. hac ꝑte. et. l. ſpuriꝰ. ff. vnde cog.
et. l. ſi ſuſpecta. §. i. ff. de inof. teſ.
et inſti. ad orfi. §. penul. niſi mater
eſſet illuſtris et haberet legitimos
l. ſi q̄ illuſtris. C. ad orfi. ¶ Item
quero an nc pr̄i furioſo poſſit exē
plariter ſubſtitui ꝑ filiū: et videt
ꝙ ſic per. l. his qui. in princi. ff. de
tuto. ⁊ cura. datis ab his. vbi per
mittitur filiū curatorē dari patri
ſuo furioſo. ad idē. l. i. in fi. et. l. ij.
ij. reſponſo. ff. đ curato. furio. vel
alijs. ⁊c. Iſto nō obſtante tenent
cōmuniter doctores ꝙ nō poteſt
filius patri ſubſtituere. Primo q̄r
parens debet ſubſtituere filio de
liberis furioſi. ergo hoc caſu filiꝰ
deberet ſubſtituere ſeipſum quod
eſſe nō poteſt. vt infra patebit. er
go. ⁊c. ita dicit Bal. in dicta. l. hu-
manitatis. in verſi. nono queritur
vtrū filius. ⁊c. preterea i dicta. l.
hūanitatis. cū ſimilibꝰ / tantum di
citur de liberis. ergo. ⁊c. l. ſi vero
§. de viro. ff. ſolu. matri. Item in
pupillari non eſt inuentū ꝙ filius
ſubſtituit patri. ergo nec in iſta q̄
inducitur ad eius exemplum. pre
terea plus iuris habet pater i ad-
miniſtratione bonorū filij q̄ ecō
uerſo. vt notatur i dicta. l. his qui
ff. de tuto. et cura. datis. ⁊c. ergo.
⁊c. Nec obſtat dicta. l. his qui cū
ſimilibus. ſ. alle. quia aliud in ad
miniſtratione bonorū que fit i vi
ta. aliud in ſubſtitutione q̄ fit in te
ſtamento. vt. l. aurelio. §. gaius. ff.
de libe. lega. et quod notatur in. l.
i. §. fuit queſitum. ff. ad trebellia.
ita dicit Bar. in dicta. l. ex facto.
verſi. ſed quero an patri furioſo.
⁊c. ¶ Secundo quero: requiritur
in pupillari ꝙ filius ſit impubes:
an. et hoc requirat in iſta ſubſtitu-

Subſti-
tutio ex-
ēplaris
an poſ-
ſit fieri
pr̄i furi-
oſo per
filium?

tione? Reſponde ꝙ nō. ꝑ dictā. l.
humanitatis. et dictā. l. ex facto
que loquūtur in his qui filios ha
bere poſſent. itē dicta. l. ex facto.
in princi. loquit expreſſe in pube-
re. ita etiā loquit. d. §. qua ratiōe.
inſti. eo. ibi et ſi puberes ſint. Sed
iuxta hoc dubitat quidā habuit
filiū impuberē et mente captū vl'
furioſum. an exemplariter poſſet
ei ſubſtituere? doctores cōmuni-
ter dicunt ꝙ nō / vt refert Bar. in
dicta. l. ex facto. verſi. ſecūdo que
ro requirit in pupillari. ⁊c. quia
cū in eo ſit duplex defectꝰ preua-
let naturalis: et ideo fiet ſubſtitu
tio pupillaris. argu. l. iij. in prin.
ff. de tutel. per quā. l. hoc tenent
Dy. et Iaco. de ra. vt refert ipſe
Bar. Sȝ Guil. quē idē bar. vbi. ſ.
ſequit / dixit. aut filius furioſus
impubes nō eſt in poteſtate: ⁊ tūc
poteſt ei exēplariter ſubſtitui / cū
pupillariter nō poſſit ꝑpter defe
ctū poteſtatis. l. ij. ff. de vulga. et
pupil. Si vero in poteſtate eſſet /
tunc ſi fiat exemplaris intra tem
pora pubertatis valet iure pupil
laris. ar. dicte. l. iij. poſtea valebit
iure exēplaris. ar. l. cēturio. ff. de
vulga. ⁊ pupil. quod limita tamē
ſm eundē Bartho. vbi. ſ. ſi fue-
rit facta exēplaris ſine limitatio-
ne tēporis. vt infra patebit. Iſtā
opinionē videt etiā tenere. Ang.
areti. in dicto §. qua ratiōe. inſti.
de pupil. in verſi. quero qđ ſi ali-
quis eſt impubes et mente captꝰ:
⁊c. Nec obſtat cū dicit ſubſtitu-
tio que aſſumit vnū effectum: nō
tranſit in aliū. l. verbis ciuilibꝰ. et
l. in pupillari. ff. de vul. et pupil.
quia hoc verū ꝙ ſubſtitutio que
incipit valere iure directo: nō trā
ſit in fideicōmiſſariā. vt ibi. ſȝ vna
directa bene tranſit in aliā dire-
ctā. vt. l. iij. §. qui fideicōmiſſariā
ff. de here. inſti. et dicta. l. centu-
rio. ita dicit ipſe Bar. vbi. ſ. đ hoc

Subſti-
tutō exē
plaris
an poſ-
ſet fieri
ipuberi
mente
capto?

UVA. BHSC. IyR_223

Subſtitutio exēplaris an requirat filiū ī ptāte.

tū lati⁹ dicā i rub.ꝟ.ꝑꝛia. ¶ Tertio q̄ro. in pupillari requirit ꝙ filius pupillus ſit in ptāte. an hoc etiā requirat in iſta ſubſtitutione exemplari: reſpōdz ꝙ nō ꝑ dictā l. hūanitatꝫ. vbi ꝑmittit parētib⁹ vtriuſqꝫ ſex⁹. dū dicit exꝓſſe text⁹ qui vel q̄ teſtatur. Sz que ē ratio diuerſitatis inter pupillarē ꝛ iſtā exēplarē: Bar. vbi ſupra ꝟſi. tertio querit in pupillari ſubſtitutione. ꝛc. dicit tutius foꝛe/ſi reſpondeam⁹ per. l. non oīm. ff. de legi. licet eni multe ꝑſuaſiones adduci poſſēt. vt patet ibi ꝑ eū: vbi tres ratiōes dat quas oēs īpugnat. nulla tamē vrgēs ratio ſcđm eundē dari poteſt. ¶ Vlteri⁹ q̄ro. pone mater cuiuſdā furioſi trāſiuit ad ſecunda vota. an hec mater poſſit filio ſuo exēplariter ſubſtituere: idem Bar. in. d. l. ex facto. verſi. quero vtruz mater q̄ tranſiuit ꝛc. reſpōdet ꝙ non: qꝛ iſta ſubſtitutio eſt introducta cauſa humanitatis que humanitas tunc ceſſat in matre. vt. l. lex que tutoꝛes. verſi. lex eni. C. de admi. tuto. Itē alia ratione quia pupillus nō debet educari apud eā que ad ſecunda vota tranſiuit. l. i. C. vbi pupil. edu. de. Preterea iſti matri nō cōceditur tutela. vt in. auctē. ſacramēta. C. quādo mu. tu. offi. fung. poteſt. ſi ergo in vita nō cōcedit: multo minus in moꝛte. et hoc quando in ſecundis votis actualiter exiſtens/ ſubſtitutionē fecit. Sz q̄d ſi añq̄ ad ſcđa vota trāſierit ſubſtituōēz iſtā fecerit: et poſtea ad ſcđa vota tranſiuit: idē Bar. vbi. ſ. putat ꝛ tūc euaneſcere hāc ſubſtitutionez qꝛ requirit ꝙ tēpoꝛe quo moꝛitur aſſint illa q̄ ad ſubſtitutionē requirunt. vt. l. coheredi. §. cū filie. ff. d vul. ꝛ pu. ſubſti. ꝛ hoc ſequit An. in. d. l. ex facto. vbi dicit ſec⁹ in patre tranſeūte ad ſcđa vota: qꝛ ſuū ꝯſiliū eſt firmi⁹. nō eni ꝑdit admi-

Subſtitutio exēplaris an poſſit fieri a matre q̄ trāſiuit ad ſcđa vota.

niſtratione bonoꝝ ꝑ trāſitū ad ſecūda vota. l. gñalit. ꝟ. negotio. C. de ſe. nup. Sz aduerte ꝙ Bal. in d. l. hūanitatis. in ꝟſi. q̄ro ergo an mr̄. quē ibi ſequit Sali. in ꝟſi. ſecūdo q̄ro circa matrem. et Jo. de mo. i. d. l. ex facto. in ꝟſi. itē adde inqꝫtuz mr̄ trāſiuit ad ſcđa vota. ꝛc. tenēt ꝯ Bar. i ſupradictꝫ duabus q̄ſtioib⁹ de quo vide ꝑ Ang. areti. vbi. ſ. in ꝟſi. q̄ro mr̄ pꝛio fecit iſtitutionē ꝛ ſubſtitutionē. vbi ipſe Are. tandē dicit inſpiciendū modū et foꝛmā ſubſtitutiōis. qꝛ ſi ſubſtituerit venētes ab inteſtato vel aliuz quē veriſimilit furioſus ſubſtituiſſet. tūc valet ſubſtitutio qꝛ ē introducta hūanitate/et etiā qꝛ fauoꝛ eſt furioſo vt hēat heredē: ſec⁹ ſi maritū vł aliū foꝛte ſtudētē quē amabat. vł aliū d q̄ nō ē veriſile ꝙ eū furioſus/ſi fuiſſet ſane mētis/ſubſtituiſſet. nā tunc nō valet ſubſtitutio. ar. eoꝛū q̄ notat bal. in. l. furioſū. C. q̄ teſ. fa. poſ. in illa q̄ſtione qua q̄ritur an ī dubio ꝑſumat teſtamētuz factū ī furoꝛe nec ne: q̄d tene menti. ¶ Quarto requirit in ſubſtitutiōe pupillari ꝙ ꝑ moꝛtē teſtatꝫ pupill⁹ fiat ſui iuris: an idē in furioſo: rñdet ipſe bar. vbi. ſ. i ꝟ. quarto reqrit ꝛc. ꝙ q̄litercūqꝫ fiat ſui iurꝫ ſiue ꝑ moꝛtē teſtātis ſiue alio mō: nō curat. qꝛ in hac ſubſtitutiōe nō requirit ꝙ q̄s hēat eū ī ptāte. vt dictū ē. ſ. ¶ Quīto reqrit in pupillari ſubſtitutiōe ꝙ nō ſit recaſur⁹ ī ptātē/ an idem ſit ī hac exēplari: et dicit ipſe bar. vbi. ſ. ꝙ ſic. ꝛ hoc tali medio: qꝛ ſolū hoc caſu eſt ītroductū vt q̄s poſſit alteri teſtari cū īpedit ꝑꝑ dementiā vel ſimilē caſū. ſi ꝓ ꝓpt aliud īpedimētū vt puta ꝑrie ptātis vł ſile: nō poſſet iſte ꝑ ſe teſtari: īpedimēta: hoc ē furoꝛe vel īſania ceſſante: ꝗ nec ꝑ aliū. l. neqꝫ per ſe. C. de here. iſti. Et per iſtā rationem dicit Guil. vt refert ipſe

Subſtitutō exēplaris an reqrat filiū fieri ſui iuris ꝑ moꝛtē teſtātꝫ.

UVA. BHSC. IyR_223

Bar. ꝙ ſi furioſus ante furoꝛem eſſet condēnat⁹ de crimīe ex quo efficeref iteſtabilis/ tūc nō poſſet ſibi ſubſtitui exēplariter. Quero inſup quādo reqraf ꝙ quis patiatur dementiā vel ſimilē caſum vt ei poſſit fieri talis ſubſtitutio: idē Bar. vbi. ſ. rñdet ꝙ ſi tpe teſtamēti. ſꝫ moꝛtꝫ: vt ē i pupillari ſubſtitutiōe. l. ij. §. ſed ſi extraneū. ff. de vulga. et pu. cū enim nō reperiaf diſcoꝛdantia: remanet ſilitudo in hoc īter pupillarē et exemplariā.

Subſtitutionē exēp larem faciens an debeat ſibi neceſſario facere teſtm̄.

¶ Sexto reqrif ī pupillari ꝙ pater ſibi faciat teſtamentuꝫ. an hoc ſit etiā in hac exemplari: Reſpōdet ꝙ ſic. nam cum teſtamentum patris ſit pꝛincipale: iſta ſubſtitutio que eſt teſtamentū filij/ eſt acceſſoꝛium: nō opoꝛtet ꝙ cōfirmef a ſuo pꝛincipali. l. ex pupillari. ff. de vulga. et pu. pꝛeterea hoc pꝛobatur in. d. l. hūanitatis. que reqrit ꝙ quis illi filio ſaltē relinquat legitimā: ergo ſibi debꝫ teſtari. ſꝫ hoc fallit in milite. l. miles ita. in fine. ff. de teſtamento militari. de quo lati⁹ p Ange. are. in. d. §. qua ratione. ī vlt. col.

Subſtitutio exemplarꝫ an poſſit fieri non iſtituto nec exheredato.

¶ Septiō ī pupillari requiritur ꝙ filius ſit inſtitutus vel exheredat⁹ An idem in exēplari: Bar. vbi. ſ. verſi. ſeptimo in pupillari requirif. ⁊c. dicit ꝙ in hoc diſcoꝛdant pupillaris et iſta: quia iſta nō poteſt fieri exheredato. quoniā. d. l. humanitatis. dicit ꝙ de neceſſitate debetur ſibi legitima: ita tranſit ſimpliciter Bartho. ponēs duas rationes qs tamē dicit non eſſe vrgentes. ideo conſulit dicēdū per. l. non omniuꝫ ff. de legib⁹. Sed Ange. are. in. d. §. qua ratiōe. in verſi. quarta differentia eſt. ⁊c. poſt Jo. de imo. in d. l. ex fctō: tenet ꝙ ex quo poteſt exheredari ex cauſa ingratitudinis cōmiſſe ante furoꝛē. vt eſt caſus. in. l. fina. §. ſed antiquitas. ibi inſtitutus vel exheredatus. C. de cura. furio. ergo poterit etiam fieri exheredato. Jſtam opinionē tenendo ſolue argumentū quod foꝛmat Bar. de. d. l. hūanitatis ſicut ſupꝛa poſt pꝛīcipiū iſtius additionis. vbi dixi iſtam ſubſtitutionem etiam poſſe fieri a patre naturali tantum/ non obſtāte. d. l. humanitatis. que loquitur de legitima. et que ibi dixi faciunt pꝛo opinione iſta.

Subſtitutō exēplarꝫ an valeat ſi filio iſtituto in minoꝛi ꝗ legitima.

Quid ſi furioſus vl filius cui fit hec ſubſtitutio ſit inſtitutus in minoꝛi ꝗ in legitima. an tunc valeat huiuſmodi ſubſtitutio: et videtur ꝙ non. per tex. in. d. l. humanitatis: ⁊ hoc tenet Ange. de pu. in. d. l. ex facto. vt refert Are. i. d. §. qua rōne. ī vltia col. Sꝫ Bar. in. d. l. ex fctō. verſi. quero quid ſi furioſus. ⁊ poſt eum Sali. in. d. l. humanitatis. ⁊ etiam Ange. are. vbi. ſ. tenent cōtrarium: quia cuꝫ poſſit agere ad ſupplementū legitime. l. omnimodo. C. de inoffi. teſta. perinde eſt ac ſi eſſet in legitima iſtitutus. facit optime. §. ceteris. in auc. vt cum de ap. cog. col. viij.

Subſtitutio exēplarꝫ an requirat hereditatꝫ aditionem.

¶ Octauo reqrif ī pupillari aditio hereditatꝫ. an idem in exēplari: et videtur ꝙ non. nam furioſus non poteſt adire nec curatoꝛ p eo. l. fina. §. ſin autē et alia. C. de cura. furio. ergo. ⁊c. Jn hac queſtione ſic concludit Bar. vbi ſ. in verſi. octauo queritur. aut eſt inſtitutus ſolus furioſus a patre in cuius poteſtate erat: et tunc exiſtentia ſui heredis cōfirmat tabulas exemplares. ar. ſecundū eū. l. fina. §. fina. C. de cura. furio. non cauillando (vt dicit) textū. Si autē non erat in poteſtate: quia tractatur de teſtamēto materno: vel quia habeat coheredem extraneum: quo caſu nil operatur exiſtentia ſui heredis/ tunc requirif aditio coheredis. l. apud iulianum. §. idē iulianus. ff. ad trebel. et Bar. in. l. ſi filius qui patri. ff. de vulg.

UVA. BHSC. IyR_223

et dixi late rubri.ſ.proxima. vel
debet ſibi dari curator/ qui petet
bonorum poſ.ſm tabulas pro eo.
que bonorū poſſeſſio/licet non ſit
iuris ſm opi.poſitam.in.l.fina.§.
fina. de cura. furio. de quo per
Bar.in.l.i.ff.de bonoꝝ poſſeſ.fu
rio.ꝛc.tamen confirmat iſtas ta-
bulas exemplares:quia ſicut con
firmat fideicommiſſa vniuerſalia:
ita iſtas tabulas exēplares.l.cum
heres inſtitutus.ff.ad trebel.que
lex ſm eum eſt ſingularis ad hoc.
ad qđ facit.l.nam qđ.§.ſi quis cō
pulſus.ff.illo titu.et.l.qui plures
.§.fina.ff.de vulg. Ex p̄dictis ha
bens aliquas conuenientias.item
etiam differentias inter hanc ſub
ſtitutionem ꝛ ſubſtitutionē pupil
larem. de quibus vide latius per
Bal.in.d.l.humanitatẜ.in.v.col.
vbi generalit̃ querit qualiter hec
ſubſtitutio differat ab alijs ſubſti
tutionibus.quod late per ordinē.
ibi proſequitur per tres col. vide
etiam Ange.are.in.d.§.qua ratio
ne.inſti.de pupil.ſubſti. Iſtis ex-

Subſtitutō vulgaris expſſa an ꝯtineat exēplarē tacitā

aminatis quero an ī expreſſa vul-
gari facta furioſo contineatur ta
cita exemplaris? in hac queſtione
concludit ipſe Bar.in.d.l.ex fa-
cto. verſi. ſecundo principaliter
quero.ꝙ ſicut expreſſa vulgarẜ fa
cta pupillo continet tacitam pu-
pillarem.vt.ſ. proxima rubri.di-
ctum eſt.ſic etiam expreſſa vulga
ris facta furioſo continet tacitaꝫ
exemplarē. et hoc verum ſm eun
dem Bar. ſi tempore teſtamenti
erat iā furioſus. ſi autem nō erat
furioſus tempore teſtamenti quo
fiebat ſubſtitutio vulgaris/ tunc
non continet exemplarem.caſum
ei aduerſamqꝫ fortunā liberi ho-
minis ſpectari neqꝫ ciuile neqꝫ na
turale eſt.l.inter ſtipulantem.§.ſa
cram.ff.de verbo.ob. Et aduerte
ſm eundem Bar. vbi.ſ. in verſi.
vltimo.quero vtrū ſubſtitutio ꝛc.
ꝙ hec tacita exēplaris non exclu
dit matrem:ſicut non excludit eā
tacita pupilaris.vt.ſ. rubri. pro
xima dixi.ꝛ omnia que circa hoc
ibi dicta ſunt de pupillari tacita.
etiam tenenda ſunt ſm eundē in
hac tacita exemplari. Sed quero

Subſtitutō pupillaris expſſa an cōtineat exemplarē tacitam.

an in expreſſa pupillari continea
tur tacita exemplaris? idē Bar.
vbi.ſ.diſtinguit. quia aut pupil-
laris facta eſt cuꝫ limitatione cer
ti temporis: ꝛ tunc/ſi poteſt vale
re iure pupillaris: valet/ꝛ poſt tē
pora expirat omnis effectus huꝰ
ſubſtitutionis.ar.l.ſi ita quis.ff.
de vulga.ꝛ pupil.facit quod.ſ.in
materia vulgaris ſubſtitutionis.
in fi.dixi:aut eſt facta talis ſubſti-
tutio ſine temporis limitatiōe.vt
quia dixit/talis heres eſto/tunc ſi
eſt facta filio impuberi conſtituto
in poteſtate valet intra tempora
pubertatis iure pupillarẜ.poſtea
vero valet iure exemplaris ſubſti
tutionis.ar.l.cēturio.ff.de vulg.
ſed ſi intra tēpora pubertatẜ non
poſſet valere vt pupillaris: valet
eo modo quo poteſt/ ꝛ ſic iure exē
plaris.ar.l.gallus.§. ꝛ quid ſi tan
tum.ff. de liberis et poſthumis.

Subſtitutio ex exemplarẜ an poſſit fieri ſurdo ꝛ muto.

Item quero an ne ſurdo et muto
qui prohibent̃ teſtari.vt.l.diſcre-
tis.C.qui teſta.fa.poſſunt vel ꝓ-
digo cui bonis īterdictum eſt:qui
etiam teſtari nō poteſt.§. item ꝓ-
digus.inſti.q̇.nō ē ꝑmiſſum facere
teſtamētū.poſſit exēplarit̃ ſubſti-
tui? Bar.in.d.l.ex facto.verſi.que-
ro vtrum ſit reperire exemplariā
ꝛc̄.cōcludit poſt opiniones alioꝝ
quas ibi recitat: ꝙ omnibus iſtis
poteſt exemplariter ſubſtitui. de
quo dic latius vt per eum. et per
Ange.are.i.d.§.qua ratione.verſi.
quero qꝛ lex ex facto q̄ loquit̃.ꝛc.
Hinc querit ipſe Bar.vtrū repe-
riatur exemplaris partim expſſa
et partim tacita. vtputa dixit te-
ſtator ſi filius meus deceſſerit in

UVA. BHSC. IyR_223

Substitutio exemplaris expssa in vnuz casum an porrigatur ad alium nõ expssum.

furore/talis sit heres: cessauit furor sed remãsit prodigus vł surdꝰ vel mutus. vtrũ ad istos casus nõ expressos porrigat substitutio: et respondet q sic: ad exẽplum vulgaris facte in vnũ casum q̃ porrigitur ad aliũ. de quo dixi. s. in rubri. de vulgari substitutiõe. versi. hoc permisso. etc. facit. l. gallus. §. et quid si tantũ. ff. de libe. et posthu. idẽ videtur tenere Bal. in. d. l. hũanitatis. in versi. quarto q̃rit vtruz exemplaria facta. etc. in pe. col. ¶ Dñ dñs Rolãdinꝰ. s. post principiũ pñtis rubrice dicit q in hac substitutione debent substitui certe psone/ vtputa vel liberi ipiꝰ furiosi/ vel si eos nõ hẽat frẽs etc. in substitutione vero pupillari q̃scunq possuz substituere q̃s mihi heredes facere possum. l. sꝫ si plures. §. quos possũ. ff. eo. circa hoc quero q̃ sit ratio istiꝰ differentie. Bar. vbi. s. versi. quero q̃s posset substitui. etc. post Guil. rñdet/ qr substitutio pupillaris est inducta fm iuris ciuilis rigorẽ ratiõe patrie potestatis que durat etiam si extraneus substituat: sed exẽplaris fit ex quadã hũanitate et pietate: q̃ pietas videt cessare in substituẽdo extraneos. Juxta hoc q̃ro. vtrũ mater possit pteriri in tabulis exẽplaribꝰ. vidẽ Bar. vbi. s. cõcludit. q ex q̃ duas tm̃ psonas pater hꝫ necessario substituere. s. filios mẽte capti/ et frẽs: q̃ illis nõ existentibꝰ põt substituere q̃scũq velit. et p cõsequẽs põt preterire matrẽ. Et aduerte q istã opinionem Bar. expsse tenet Jnno. in. c. raynutiꝰ. de testa. Sed Bal. in. d. l. humanitatis. in versi. sexta differentia est qr pupillaris substitutio excludit matrem. etc. et Ange. are. in. d. §. q̃ rõne. vsi. decima qr pupillaris etc. tenent 𝔷riũ: p hanc rationẽ. qr cũ mat sit par prĩ. d. l. hũanitatis/ nõ põt excludi a prẽ.

Mater an possit pteriri i tabulis exẽplaribus.

l. nã magistratꝰ. ff. de arbitris. facit p ista opinione: qr si frater nõ põt excludi. vt patet in. d. l. humanitatis/ etiã lꝫ nõ substituant turpes psone. quãto fortiꝰ mater cui debet legitima et datur q̃rela. et maxime qr si ista substitutio est inducta hũanitatis et pietatis intuitu. vt. s. dictuz est. nõne est maior humanitas et pietas q mater habeat. ar. l. fina. §. fi. s. de insti. et substi. q̃ frater cui nõ ẽ ita debita. Licet ista opinio equior et hũanior videat: aliam tñ cõmuniter tenẽt docto. videlꝫ Jo. fa. i. d. §. q̃ rõne. et idẽ Bal. in repetitione. c. si pat de testa. i sexto Paulꝰ de castro. et Ange. in. d. l. hũanitatis. et ibi ita tenet etiã post eos Alexan. de Jmola. in addi. suis ad Baldũ. tñ nõ esset consultũ ab ea in cõsulendo et iudicãdo recedere. ppt' predictorũ oim imẽsam auctoritatẽ. ¶ Jtẽ dũ dictũ est. s. q si furiosꝰ liberos hẽat/ illi pmo sunt substituẽdi. quero nũquid põt vnuz vel duos substituere/ et ceteros pterire vel exheredare sine cã legitia. et videt q sic. per tex. in. d. l. hũanitatis. vbi dicit tex. q is q̃ testat et facit furioso filio suo substitutionẽ exẽplarẽ debet vel vnuz vel certos vel oẽs ex filio suo descendentes substituere. ergo videt q põt certos substituere ceteris preteritis. Jstud tenuit Ri. malũ. vt recitat ipse Bar. in. d. l. ex facto. in versi. itẽ dixi q pater debꝫ substituere vnũ. etc. et probauit etiam alio medio. vt licet videre p eũdẽ Bar. ibi. Sed glo. fina. i. d. l. hũanitatis. quã ipe Bar. in. d. l. ex facto. et etiã Bal. in octaua oppositione: in. d. l. hũanitat: sequũtur. tenet 𝔷trariũ. subaudiẽdo ad tex. dũ dicit vel vnũ vel certos. etc. et alios exheredare vł pterire ex cã legitia. motiuũ autẽ Ri. malũ. soluit Bar. vbi. s. de q̃ dic vt p eum.

UVA. BHSC. IyR_223

Subſti-
tutio ex
empla-
ris req-
rens ꝙ
deficien
tibus de
ſcēdēti-
bus ſub
ſtituan-
tur frēs
de q̇bus
fratribꝰ
hoc itel-
ligatur.

vide etiā de hoc Ange.are.in.d.
§.qua rōne.inſti de pupil.in vlti.
queſtiōe. ¶ Itē incōtū.ſ.poſt pͥn
cipiū rubrice dictū ē p dñm Ro-
lādinū ꝙ deficiētibꝰ deſcēdētibꝰ
ex furioſo ſubſtituendi ſunt frēs.
quero de quibꝰ fratribus hoc in-
telligať/ vtrū ſolum de vtriq̃ cō
iūctis: vel an etiā de ex altero tm̄
parēte coniunctꝫ. Guil.de cunio.
vt refert Bar.vbi.ſ.verſi.itē qꝺ
dixi ꝙ pater debet ⁊c. dixit/ꝙ de
vtriq̃ coniunctꝫ intelligať: ⁊ hoc
probauit p.d.l.hūanitatis.que.l.
loquiť de his qui admittūtur ad
querelā: ſed ſolū vtrinq̃ cōiuncti
admittūtur ad querelā.l.fratres
C.de ioffi.teſta.ergo.⁊c. Alij: vt
idē Bar.refert: dicūt ꝙ aut ſub-
ſtitutio fit a patre ⁊ debēt ſubſti-
tui fratres cōſanguineivel vtriq̃
coniūcti: aut fit a matre/⁊ debēt
ſubſtitui vterini vel vtriq̃ cōiun
cti.et ad.l.hūanitatꝫ.⁊.l.fratres.
ſ.allegatas poteſt reſponderi: ꝙ
non poteſt rūpi per querelā a fra
tribus vterinis vel cōſanguineis
reſpectu fratrū furioſorū quibus
fit ſubſtitutio: ſed bñ reſpectu pa
tris vł matris q̇ vel que facit ſub
ſtitutionēꝫ.facit.l.papinianus.§.
ſed nec impuberis.ff.de inoffi.te-
ſta.vnde parens qui facit ſubſti-
tutionē in ſe nō habet humanita-
tem: cuius intuitu iſta ſubſtitutio
indulta eſt.d.l.humanitatis: talē
fratrem nō ſubſtituendo. aliud in
hac q̄ſtione non dicit nec firmat
Bar.ſꝫ dices eū tenere poſteriorē
opinionē: iuxta theoricaꝫ que hꝫ
ꝙ quotiens allegātur plures opi-
niones.nec allegans expreſſe vnā
comprobat/ tunc in dubio preſu-
mitur comprobare et tenere vlti-
mā.ar.§.illud queſitū.inſti. de re-
rum diuiſione.et.l.bona fides. et
ibi notat hoc Bartho.ff. ꝺpoſiti.
¶ Quarto vlteriꝰ an mater vł pr̄
poſſint ſeipſos ſubſtituere: dic ꝙ

non.ar.l.fina.ff.de offi.preto.⁊.l.
preſes.iij.ff.de offi.preſidis. pre
terea vt tabule exēplares valeāt
requiriť aditio ex teſtamēto prin
cipali.vt dixi.ſ.iſta rubri. verſi.
octauo requiriť in pupillari.⁊c.
ſed viuo teſtatore nō pōt adiri he
reditas ex teſtamēto eiꝰ.vt.l.qui
ſupſtitis.ff.de acq̇.here.facit.l.ij.
§.ſi dubiteť.ff.quēad.teſta. ape.
Itē facit q: legis ꝓuiſio q̄ ꝑmit-
tit parētē ſubſtituere filio: nō itel
ligiť ꝺ ſeipō.ar.l.ſi mādauero. ij.
§. ſi tibi.ff.manda. ¶ Itē q̄ro an
ne expſſa exēplaris ꝯtieat tacitā
vulgarē. Bar.i.d.l.ex fctō.v̓ſi. q̄
ro q̄liter hec ſubſtō exēplaris.⁊c.
putat ꝙ ſic.cū eñ i hoc nō reperi
atur diſcōueniētia/erit i hoc ſilis
pupillari/ quā ꝯſtat cōtinere taci-
tā vulgarē.l.iā hoc iure.ff.de vul
ga. ¶ Itē q̄ro nūquid hec ſubſti
tutio trahiť ad oīa bona ipſiꝰ te-
ſtatoris ⁊ filij: ſicut i pupillari di
ctū ē.ſ.ꝓrima rubri. Rñdet idē
bar.codē modo ſicut i pupillari.
de qua dictum eſt.ſ.ꝓrima rubri.
vt ſi ſubſtitutio ē facta filio legiti
mo et naturali / tunc trahitur ad
oīa bona ſicut pupillaris. Si ve-
ro ē facta filio arrogato trahitur
ad bona arrogatoris tm̄/ad exem
pluꝫ pupillaris.l.ſed ſi plures.§.
in arrogato.ff.eo. De exemplari
que continet tacitā vulgarem. et
de vulgari q̄ continet tacitā exē-
plarē.vt dictū eſt / dic vt dixi.ſ.i
rubri.de vulgari ſubſtitutione/ in
v̓ſi.quartꝰ effectꝰ eſt q: p eaꝫ ſuc-
cediť defuncto.⁊c. ¶ Itē aduer-
te ⁊ no.in hac matia/ꝙ hec ſubſti
tutio pt̄ fieri filio furioſo a pluri-
bus.ſ.a pr̄e ⁊ etiā a mr̄e.vt ꝓbať
in ſepe alle.l.hūanitatis. In hoc
etiā differt a pupillari q̄ nō niſi a
pr̄e q̇ pupillū i ptāte hꝫ/fieri pōt
vt.ſ.ꝓrima rubri.dixi. Sꝫ iuxta
hoc inſurgit dubiū.pone ꝙ pater
et mater ſimul ſubſtituerint filio

Subſti-
tutio ex
empla-
ris ad q̄
bōa tra-
hatur.

UVA. BHSC. IyR_223

Subſtituit exẽplariter pr̃ vnū et mr̃ alterum vter p̃feratur?

furioſo diuerſos: quis p̃feretur? Bar. vbi ſupra. in v̄ſi. vltimo q̄ro pone ꝙ filio furioſo. ⁊c. poſt multorū varias opiniones ibi ꝑ eūdē citatas: quas ego hic breuitatis gratia omitto: tandē amplectitur opinionem Nico. ma. qui ſic dixit Aut ſubſtitutio eſt facta a patre filio quē habet in poteſtate: ⁊ tūc ſubſtitut⁹ a patre preferſ: cū ibi cōcurrat ius ꝓpriū patrie poteſtatis. et etiā illud ius humanitatis et pietatis. et hoc verū in bonis paternis et in bonis aliunde queſitis preterꝙ a matre. Bona vero mr̃na habebit a matre ſubſtitutus qui ſubſtitutus eſt ex qua humanitate ar. ei⁹ qđ notaſ de filio arrogato. vt. l. ſi arrogator. ff. de adop. ⁊ ar. eius quod dicitſ de tutor. c. in. l. mater. C. de teſta. tu. et. l. mulier. et. l. patron⁹. ff. de cōfir. tu. Hoc tñ limita notabiliter ſm̄ Bal. in dicta. l. humanitatis. in verſi. quinto q̄ro quid ſi mater ſubſtituit vnū. ⁊c. col. viij. niſi mater ſit p̄mortua: quia hoc caſu furioſo exiſtente in patris poteſtate ipſe ſi eſſet ſane mentis nō poſſet teſtari etiā cū volūtate patris l. ſeniū. C. qui teſta. fa. poſ. ergo nec mater poteſt teſtari filio ĩ poteſtate patris manenti. ꝑ ea q̄ di xi. s̄. iſta rubri. v̄ſi. quinto requiritſ ꝙ quis habeat eum. ⁊c. et ideo hoc caſu ſubſtitut⁹ a p̄re habente in ptāte venit etiā ad bona materna: qđ nota. Si vero iſta ſubſtitutio fuit facta filio quem quis non habebat ĩ poteſtate. hoc caſu ſunt patris ꝯditionis ſubſtitut⁹ a mr̃e et ſubſtitut⁹ a patre: qꝛ quilibet ē ſubſtitut⁹ ex quadā humanitate et ĩō ſubſtitutus a p̄re habebit bona paterna: et ſubſtitut⁹ a mr̃e bona materna. bona v̄o aduētitia diuidenſ inter iſtos ſubſtitutos eq̄liter. ſicut dicim⁹ in ſimili. in. l. ex facto. ij. ff. de heredi. inſti. Iſtud poteſt limitari ex his q̄ vult Sali. in dicta. l. humanitatis. niſi ab altero/ ſcilicꝫ vel a patre vel a matre eſſet ſubſtitut⁹ is qui ab inteſtato ſuccederet. tunc enim ſm̄ eū ille preferetſ in aduenticijs: quia habet voluntatē legis et hominis Si autē vterꝙ ſubſtitut⁹ eſſet ab inteſtato ſucceſſurus pariter admittenſ. vbi vero neuter tunc idē ſcꝫ ꝙ pariter admittantur. et ſic intellige opinionē Bartho. poſt Nico. ma. vide etiā Ange. are. in dicto §. qua ratione. in v̄ſi. ex his infertur caſus mirabilis. ⁊c. vbi ĩ principio illius verſi. notat quem poſſe cū trib⁹ teſtamētis decedere. de quo dic vt per eundē. Idem quod ſupra dicit ipſe Bar. in dicta. l. ex facto. ff. de vul. et pu. in penul. colū. ſi auus dat vnū ſubſtitutū: ⁊ mater aliū: per eaſdē rationes. Sed bal. in dicta. l. hūanitatis. in. ix. colū. in verſi. quinto q̄ritur quis preferaſ ĩ ſubſtituēdo. ⁊c. dicit in dubio matrē preferri: niſi eſſet vilis pſona: ſicut p̄ferſ in ſucceſſione. aucten. defuncto. C. ad tertu. niſi ipſa mater eſſet ĩ poteſtate iſtius aui. ⁊c. Sed bar. vbi ſupra ſoluit motiuū iſtud dicens. ꝙ ex eo actu ſucceſſiōis facultas ſubſtitutiōis nō attendiſ. nā filio furioſo q̄ hꝫ liberos q̄ oēs excludūt: pōt fieri iſta ſubſtitutio: ⁊c. Nunc q̄ro q̄liter iſta ſubſtitutio finiaſ. vtrū ne in hoc conueniat cū pupillari. bar. ĩ pe. col. ſepe dicte l. ex facto. dicit ꝙ ſi teſtamētū deficiat ex pſona teſtantis vel aliter etiā ex defectu teſtamenti: vel qꝛ rūpitur ꝑ querelā: vel propter hereditatē nō aditā. in omnibus iſtis ita exēplaris finitur ſicut pupillaris. de quo dic vt ſupra ꝓxima rubri. Item ſicut pupillaris deficit: ita ꝙ ex defectu ſubſtituti vſ ex defectu ipi⁹ ſubſtitutionis vel conditionis ſubſtitutioni adiecte

Subſtitutō exēplaris q̄liter finiatur?

UVA. BHSC. IyR_223

de quib⁹ per Bar.in.l. in pupilla
ri.ff.eo.ita et exẽplaris p eaſdem
ratiões. Itẽ deficit exẽplaris im
pedimẽto ceſſante.itẽ deficit eti=
am pcreatis filijs.vt.d.l.ex facto

Subſti=
tutio ex
emplarꝫ
an mane
at ſi furi
oſus q̄ ſe
mel ad
ſanã mẽ
tẽ venit
redinci=
dat i fu=
rorem?

Nũc quero iuxta p̃miſſa q̇d ſi fu
rioſus fact⁹ ẽ ſane mẽtis ꝛ poſtea
redincidit in furorẽ an remaneat
firma ſubſtitutio? Bal.i.d.l.hũa
nitatis i pe.queſtione diſtinguit.
q2 aut noua furoris cõuerſatio eſt
priori quaſi cõiuncta.ꝛ preſumit̃
eadẽ cauſa morbi:et per pſequẽs
durat ſubſtitutio.aut illa noua fu
roris cõuerſatio eſt longo ſpacio
tẽporis ſegregata:ꝛ hoc caſu pre
ſumitur oĩo diuerſa cauſa mor=
bi.et per cõſequens ſm euz finita
eſt omnino ſubſtitutio. p qua ſua
diſtinctione facit.l.martius.cum
ibi notatis p glo.ꝛ Bar.ff.locati
Sed Bar.vbi.ſ̃.dicit ſimplicit̃
q̃ ceſſante furore ceſſat ſubſtitu=
tio exẽplaris/ꝛ nõ extinguit̃.ꝛ ſic
furore reuertente reincipit habe=
re vires cum nunq̃ fuit extincta
Fatetur tamẽ q̃ ſi illo medio tem
pore quo erat in dilucido interual=
lo ſibi teſtamentum feciſſet:tabu
le exẽplares eſſent omnino extin=
cte.per tex.d.l. ex facto. in prin.
dũ dicit q̃ nõ debet auferri teſta=
menti factio homini ſane mentis.
Ex quo ifert ipe Bar. q̃ ſi aliq̇s
feciſſet teſtamentũ ante furorem
ei effecto furioſo nõ poteſt ſubſti=
tui a patre vel a matre vel ſimili=
bus:ſufficit eni q̃ fecit teſtamẽtũ
ꝛ teſtamẽti factio non debet ei au
ferri.p.d.l.ex facto.in prin. Sed
ſ̃.dictis inquantũ videlicet dictũ
eſt q̃ ceſſante furore ceſſat ſubſti=
tutio ꝛ nõ extinguitur/videt̃ con
tradicere.d.l. ex facto. vbi videt̃
dici q̃ extiguatur Bar.vbi ſ̃.re
ſpondet q̃ licet.d.l.ex facto. hoc
innuat tamẽ ſepedicta lex huma=
nitatis q̄ eſt conſtitutio noua vti=
tur verbo ceſſet. vnde ſubdit ipſe
Bar.in.d.l.ex facto.dicẽs/ex ſub
ſtitutiõe q̄ fieret p.l.hũanitatꝫ ſta
rẽ illi legi.ſed ex ſubſtitutiõe que
fieret ex reſcripto ſtarẽ huic legi/
ſcz legi ex fctõ. pbat p̃terea hãc
ſniaz opinionẽ(dato q̃ nõ eẽt ve
ra illa rõ quã facit de dictiõe ceſ=
ſet)p rõnẽ glo.i.l.ſi arrogator.ff.
d̃ adoptio.ſz Angelo arc.i.§.qua
rõne inſti. de pupilla.ſub.pſi. q̇d
ſi furioſ⁹ redijt ad ſanã mẽtẽ.ꝛc̃.
magis placet diſtictio Bal. p.d.
l.ex fctõ:ibi/d̃ſinere valere teſtm̃.
et ibi/rũpi ſubſtitutionẽ.itẽ p tex
tuz in.d.§.qua rõne.ibi dũ dicit ſi
autẽ reſipuerint eadẽ ſubſtitutio
nẽ ifirmari. Itẽ dũ dictũ eſt.ſ̃.q̃
liberꝫ pcreatis extinguit̃ hec ſub
ſtitutio:hoc intellige ſi de eis nul=
la ſit facta mẽtio.ſi aũt de eis fa=
cta ſit mẽtio ſicut fieri debz de ĩã
natis.vt ptz.i.d.l.hũanitatiſ/tũc
ſine dubio non extinguit̃ ſubſtitu=
tio p natiuitatẽ illoꝝ.ꝛ ſic.d.l.ex
facto.i ṗn.i hoc venit determinã
da p.d.l.hũanitatis. ¶ Itẽ q̄ro
q̇d ſi furioſo naſcit̃ fili⁹ quẽ in po
teſtate nõ hz:an p hoc extinguat̃
ſubſtitutõ exẽplarꝫ? Bar.vbi.ſ̃.i
pe.q̄ſtiõe:tenet q̃ ſic. Nã qñ lex vl̃
hõ facit mentionẽ de filijs furioſi
vl̃ mẽte capti: dz intelligi de his
quos hr̃e poteſt. licet tales pſone
matrimoniũ ptrahere nõ poſſint
cũ pſenſum nõ habeãt.iõ debet i=
telligi de filijs naturalibus.l.here
dib⁹.§.titius.ff.ad trebel.de q̄ dic
lati⁹ vt p eũ. ¶ Ultimo q̄ro an ex
defectu ei⁹ cui facta eſt hec ſubſti
tutio exẽplaris finiat̃? vt ſi pdi=
gus cui facta eẽt ſubſtitutio com
miſiſſet delictũ pter q̃d eſſet de=
portat⁹ vel ſeru⁹ pene effect⁹(ob
ligatur enim pdigus ex delicto vt
notat̃ per doc.in.l.ſi q̇s in tantã.
C.vñ vi.et notat Bar.in.l.is cui
bonis.ff.de ver.ob.)vl̃ ſi ponam⁹
furioſum habuiſſe dilucida inter
ualla ꝛ delictũ cõmiſiſſe:vel reli=

Subſti=
tutio ex=
emplarꝫ
an finiat̃
ex defe=
ctu eius
cui fa=
cta eſt.

UVA. BHSC. IyR_223

gioſum eſſe factū: rñdet Bar. in d. l. ex facto. in pn. in vltima qſtione. q ſic. arg. eo que dixit in materia pupillaris ſub. in. l. in pupillari. ff. eo. ⁊ tetigi etiā. §. ſuis locꝫ Hec in pſentiarū de exēplari ſubſtitutione ſufficiant. quā ſi latius videre cupias: recurre ad Bal. et alios ſcribentes in ſepe. d. l. humanitatis. et Bar. in ſepe. d. l. ex facto. in princi. ⁊ Ange. are. in. d. §. qua ratione. Gerardus mulert.

❡ De compēdioſa ſubſtitutiōe. Rubri. xxvj.

Diximus iā de trib⁹ directis ſubſtitutiōib⁹: nūc de qrta ſcꝫ cōpēdioſa dicam⁹. Sꝫ qꝛ cōpēdioſa fit aliqñ a milite: aliqñ a pagano. i. ñ milite. ⁊ cū illos d qb⁹ loquit lex milites nr̄o tēpore non habeam⁹. ideo illa cōpēdioſa ⁊ ei⁹ effectu q a milite fit omiſſa: referam⁹ nos ad eā tm̄ que a pagano fieri pōt. eo q illis expedit vti exēplis que opationi noſtre: ac qtidianis exercitijs proximiora ⁊ aptiora ſūt. Vñ in poetria noua dr̄. Quelibet ars gaudet pprijs ſi ſint ſua vba Limitib⁹ cōtēta ſuis: cū veneris extra In cōmune tonet: placeat cōib⁹ vti.

Verſus

❡ Additio. Aduerte q milites nr̄i tpis nō habēt pͥuilegia antiqtus ꝯceſſa: qꝛ ñ pugnāt p repub. ita dicit Panoꝛ. i. c. raynuti⁹. de teſta. in. viij. col. de q vide nota. p Ci. et alios ſcribētes in. l. i. C. de iuris ⁊ facti igno. ⁊ p Ange. are. i §. plane. iſti. de teſt. mili. ⁊ p Bal. in. l. in teſtamento. i. C. illo titu. in vltima qſtione. Gerard⁹ mulert.

Milites nr̄i tpis non hn̄t pͥuilegia ātiquit⁹ cōceſſa.

❡ Eſt igit ꝯpēdioſe ſubſtitutiōis hec forma. An. filiū meū mihi heredē īſtituo/ verūtñ ſi dict⁹ fili⁹ me⁹ qñcūqꝫ deceſſerit Frā. ſit heres. vt. C. de ipu. ⁊ alijs ſub. l. pcib⁹. ⁊ ff. de vulg. l. vbis. ⁊ l. cēturio. Eo pcognito q ꝯpēdioſa fieri nō pt a pagano ñ filio pupillo i ptāte exiſteti. ppt ſilitudinē quā hꝫ cū pupillari. vt. j. dicet. ⁊ iō horū vboꝝ effect⁹ tal ē. qꝛ ſi An. deceſſerit in pupillari etate: ſubſtitutus ille ad oīa pris ⁊ filij bona vocat iure directo: excluſa penit⁹ mr̄e et qlibet alia pſōa q poterat ipi pupillo ab iteſtato venire. d. l. centurio. ff. de vulg. et. d. l. pcib⁹. C. de ipube. et alijs ſubſti. Si āt An. fiat pubes incōtinēti ſubſtitutio pdicta penitus euaneſcit: ⁊ poterit ipe An. pubes fact⁹ teſtari de oīb⁹ bonis patris ⁊ ſuis/ ⁊ ſibi de herede p libito puidere. ⁊ ſi iteſtat⁹ moriat ſuccedet ei mat vl qlibet ab iteſtato veniēs: excluſo ⁊ remoto penitus ſubſtituto. vt. ff. de vul. ⁊ pu. ſub. d. l. vbis. et. d. l. cēturio. Nā lꝫ ppria ſignificatio hui⁹ aduerbij qñcūqꝫ ad oē tpſe extēdat: pupillare adultū. ⁊c. tñ virtute hoꝝ vborū Frā. ſit heres: q directa vba ſꝫ: ſignificatio illi⁹ aduerbij qñcūqꝫ tm̄mō ad pupillare tps ī hoc caſu reſtrigit. qꝛ p talia vba videor voluiſſe filio meo īfra pupillare tps de herede puidere. qd quidē poſt pupillarē etatē mihi facere nō licet. vt iſti. de pu. ſub. §. quo caſu. ⁊. d. l. verbis. ⁊ ideo expirat ad pubertatis ingreſſum.

❡ Additō. Predicta lati⁹ examinabo. j. in pn̄. vltime magne additionis. Gerardus mulert.

❡ Et ita ptꝫ q hec ꝯpēdioſa cōtinet i ſe pupillarem expreſſam. ſcilicet quantū ad effectum.

❡ Additio Vide q dixi. ş. i rub. de ſubſti. vul. ⁊c. poſt principiuꝫ magne additiōis. ibi. hiſpmiſſis dicit idē. Bar. ⁊c. Gerard⁹ mu.

❡ Vñ ppt̄ea dr̄ ꝯpēdioſa: qꝛ ſub cōpēdio hui⁹ aduerbij qñcūqꝫ cōtinet pupillarē. q alit pliriorib⁹ vbis hꝫ fieri. ⁊ hinc ē q ſoli filio ⁊ pupillo ⁊ i ptāte exiſtēti fieri pōt.

Subſtitutionis cōpēdioſe que ſit forma.

Subſtitutio cōpēdioſa quare dicat ꝯpēdioſa.

UVA. BHSC. IyR_223

¶ Additio. Alias dicit̃ cõpẽdioſa. q: ſub cõpendio verborũ ꝛ breuitate multas cõplectit̃ ſubſtitutiões. ſ. vulgarẽ: pupillarẽ: ꝛ fideicõmiſſariã. ita vult glo. in ṽbo fideicõmiſſi. ibi. dr̃ ꝙ cõpẽdioſa ꝛc. in. d. l. pcib⁹. C. d ipu. et aliis ſubſti. ꝛ eſt hoc nomẽ compẽdioſa ab impatore iductum. vt. d. l. pcib⁹. ita dicit Jaſon maij. in addi. ſuis ad Chriſto. porcũ i. §. q rõne. iſti. de pupil. ſubſti. additiõe. xi. Sed ↄtra pdicta oppono. breuiloq ſubſtitutio etiã ↄplectit̃ multas ſubſtitutiões ſub cõpẽdio. hoc ẽ breuitate ṽbor/ vt videbis. j. ꝓxima rubri. ꝙ ſunt vnũ ꝛ idẽ ſubſtitutio breuiloq ꝛ ↄpẽdioſa. vt qd igit̃ habent diuerſos tractat⁹. j. l. ſi idẽ. C. d codicil. ꝛ Bal. i. d. l. pcib⁹. ṽſi. mõ ↄ p ordinẽ opponamus ꝛc. reſpõdet ꝙ nõ ſunt vnũ et idem. immo eſt differentia. nã breuiloqua ſub compendio perſonaꝝ cõtinet plures ſubſtitutiones et non põt fieri niſi plures ſint perſone inter quas fiet hincide. ꝑut. j. proxima rubri. patebit: ſed cõpendioſa ſub cõpendio tẽporũ eſt apta ad plures ſubſtitutionũ qualitates: qs ſibi aſſignat caſus ꝛ natura vel interpretatio verborũ. Nec obſtat ſm eundẽ Bal. vbi. ſ. ꝙ compẽdioſa aliquãdo non cõtinet niſi vnã ſubſtitutionẽ directam tantũ: vl̃ vnã fideicõmiſſariam tantũ: q: cõſideratur aptitudo nõ actus. licet em̃ actum aliquãdo determinatũ habeat ad vnã: aptitudinẽ tamẽ habet ad plures ſpecies. Jtẽ adde ꝙ cõpẽdioſa ſubſtitutio eſt illa q ſub cõditione mortis vl̃ alia: multa cõplectitur tẽpora. vt. d. l. centurio. ff. de vulga. iuncta. d. l. precibus. C. de ipube. et aliis ſubſti. nã ſiue dicat̃ quãdocũq deceſſerit ſine limitatiõe tẽporis: ſiue dicat̃ ſi deceſſerit itra. xxx. annos/ et ſic cũ limitatiõe temporis: vel cum alia conditione: vt ſi aliquid fecerit vl̃ euenerit: eſt ſubſtitutio compendioſa. et cõplectitur multa tẽpora. ſcilicet tẽp⁹ pupillaris etatis/ ſi eſt facta pupillis: et tempus pubertatis. d. l. precibus. et d. l. centurio: ita dicit dictus dominus Jaſon maij. vbi. ſ. An autẽ iſta compendioſa ſit de per ſe ſubſtitutio: an ṽo quedam adiectio: dicam. j. iſta rubri. in vltima magna additione. in fine. Ge. mu.

Subſtitutio cõpẽdioſa ꝛ breuiloq quõ differãt

Subſtitutio cõpẽdioſa que ſit.

¶ Uerum ꝙuis predicta ſubſtitutio ſui natura ſimpliciter directa ſit. attamen aliq poſſunt in ea verba vel conditiones apponi/ vel aliqua imutari que in fideicõmiſſariã eã conuertẽt / ꝛ ad ius et naturam fideicommiſſi reducent: et quia hec habent fieri in exemplis vl̃ formis que nobis ignorare nõ expedit: eo ꝙ de facili poſſent cõtingere. ideo de illis videndũ eſt. Prima igitur forma hec eſt/ ſi dictus fili⁹ meus quandocunq deceſſerit Fran. ſubſtituo. nam hoc verbum ſubſtituo trahit hãc ſubſtitutionem totaliter ad fideicommiſſum. vt. C. de inſti. ſub. con. factis. l. generaliter. §. penulti. et pdictum aduerbiũ: quandocunq: in hoc caſu ſeruat ſuam propriaꝫ ſignificationẽ et reſpicit omne tẽpus: et rem omni tempore ſuadet valere. vt. ff. de re. dubiis. l. quotiens. ij. hinc eſt ꝙ quocunq tempore. An. moriat̃ ſiue pupillari ſiue adulto ſiue maiori tempore/ videtur virtute huius verbi ſubſtituo: qđ in hoc caſu trahit hec verba ad fideicõmiſſuꝫ. vt dictũ eſt. rogatus eſſe a teſtatore per fideicõmiſſum hereditatem poſt mortem reſtituere ſubſtituto. hereditatem inq̃. i. bona teſtatoris.

¶ Additio. Nota diligẽter ex dictis dñi Rolãdini multum referri an quis dicat: filium meũ heredẽ inſtituo: et qñcunq deceſſerit

UVA. BHSC. IyR_223

Fran. ſit heres. adde vł Frā. inſti-tuo. vel an dicat Frā. ſubſtituo: ⁊ hoc ex eo qa eſt differentia inter iſta verba. vt latiꝰ. ī. oſtēdā. G. m.

¶ Vñ qñcunq͂ morief ipſe An. mater et quicūq͂ ſucceſſorū eius ſiue ex teſtamēto. ſiue ab inteſta-to venientes hereditatem ipſam adibunt: et aditaꝫ reſtituēt ſubſti-tuto ex iure fideicō. vt inſti. de fi-deicō. here. §. ſed qꝛ ſtipulationes Sed defalcabūt et retinebūt ſibi primo ipſi An. legitimā portionē ſcꝫ tertiā illius quā habuiſſet ab inteſtato / ſi ipſe erat de liberis te-ſtatoris ad quos ſpectabat legiti-ma. in hoc ei teſtator eū grauare nō poterat. vt. C. de inoffi. teſta. l. quoniā in prioribꝰ. de reliq̄s vero duabus ptibus defalcabunt tre-bellianicā ſcꝫ quartā: et ita habe-bunt dimidiā. Alterā vero reſti-tuent ſubſtituto ex iure fideicom. vt dictum eſt.

¶ Additio. Hoc pbat. c. raynu-tius de teſta. Et ſic nota ꝙ habet duplicē falcidiā: ſcꝫ iure nature debitā et trebellianicā. de quo in dicto. c. raynutiꝰ. de hoc dicā la-tius. ī. in rubri. de falcidie detra-ctionis a teſtatore facta phibitio-ne. vbi vide. Gerardus mulert.

¶ Itē retinebunt ſibi oīa bona q̄ habebat ipſe An. pter bona teſta-toris. nā de ſuis tātūmodo bonis rogaſſe intelligitur non heredis.

¶ Additio. Facit. l. ex fctō. i pn. ibi / vt hereditateꝫ ſuam. ⁊c. ff. ad trebelli. Gerardus mulert.

¶ Si vero nō erat de liberꝭ teſta-toris / defalcabūt tantūmodo tre-bellianicā et habebūt oīa alia bo-na que ipſe An. aliunde queſiuit. Hec ei ſubſtitutio qꝛ fideicōmiſ-ſi ius hꝫ: pōt fieri cuicūq͂ heredi pupillo vel maiori / ſuo vel extra-neo / a q̄cūq͂ teſtatore. nā q̄libꝫ he-res ex teſtamēto vel ab inteſtato veniēs rogari pōt p fideicō. vt in-ſti. de fideicō. hered. §. in p̄mis. §. cū igif. et §. pterea inteſtatus. eo precognito et notato ꝙ quamuis in predicta forma ſimpliciter di-catur quandocunq͂ deceſſerit: et nō adijciatur iſta clauſula: ſine li-beris: attamen ſi An. erat filiꝰ te-ſtatoris / hec clauſula ſine liberis / tacite ſubintelligif: qꝛ regula eſt Quādocunq͂ teſtator rogauit fi-liū ſuū hereditatē reſtituere. con-ditio ſi ſine liberis. ⁊c. tacite ſub-audif: qꝛ non eſt veriſimile ꝙ ego voluerī hereditatē excluſa prole filij mei ad alium peruenire. ſꝫ in ex-traneo herede ſic rogato / talis cō-ditio nō ineſt niſi expſſim apponā-tur. vt. C. de inſtitu. et ſubſti. ſub conditio. factis. l. gñaliter. §. vlti.

¶ Additio. Probaf etiā in. l. cuꝫ auus. ff. de cōdi. et demō. et in. l. cum acutiſſimi. C. de fideicō. In-tellige p̄miſſa quādo filiꝰ rogatꝰ ē poſt mortē ſuā reſtituere. ita lo-quunf. ſ. allegata iura. ſecus ſi in vita. ⁊ poteſt eſſe ratio: quia ſicut teſtator ptulit ſubſtitutū filio: ea-deꝫ ratiōe nepoti. ita dicit Bar. ī l. cū auus. Adde ꝙ nō refert hoc caſu ſꝫ eundē Bar. ibi / an filiꝰ ſit rogatꝰ a pr̄e: vł an a mr̄e: qꝛ eſt ea-dem ratio. Et nota ꝙ etiā ſi natu-ralis tm̄ / ſit rogatꝰ habet locū p̄di-cta cōditio. dicta. l. generaliter. §. vlti. idē ꝗ ſi rogef filiꝰ aut nepos emācipatꝰ. ſecꝰ ſi extraneꝰ. vt ſu-pra dicit dñs Rolandinꝰ. ⁊ notat glo. in verbo filios. in. d. §. fina. et glo. in dicta. l. cum acutiſſimi. et etiā glo. in. l. ex facto. §. ſi quis ro-gatꝰ. ff. ad trebel. Itē nota ꝙ pre-dicta habēt veritatē nō ſolū quā-do filiꝰ rogatꝰ eſt reſtituere om̄ia bona: ſed etiā qñ rogatꝰ eſt de ali-qua pticulari re. vt dicit Bal. ī di-cta. l. cuꝫ acutiſſimi. et pbatur in dicta. l. generaliter. §. vlti. i fi. Sꝫ quero quid ſi deſcendens rogat aſcendentem ⁊ glo. in dicto. §. ſi

Filiꝰ rogatꝰ hereditatē reſtituere nō tenef eā reſtituere ſi cū liberis decedat.

UVA. BHSC. IyR_223

quis rogat⁹.ibi dũ dicit.ſi inſtitu=
atur aliquis de deſcẽdẽtib⁹: vide
tur velle ꝙ tunc nõ habet locũ p̃=
dicta cõditio.et hoc ſequit̃ Bar.
in dicta.l.cũ auus:q2 vt dicit non
eſt eadẽ ratio. qđ facile ſpeculari

Fili⁹ naturalis an ꝛ q̃n excludat ſubſtitutũ

pót. ¶ Item q̃ro iuxta p̃miſſa an
naturał fili⁹ excludat ſubſtitutũ
in caſu thematis p̃miſſi:et videt̃
ꝙ nõ vt.d.l.gñaliter.§.vlti.ibi.ni
ſi ipſi liberi ſine iuſta ſobole.ꝛc.ſ3
cõtra videt̃ ꝑ textũ.in dicta.l.ex
facto.§.ſi quis rogatus.vbi dicit
ter.ſi quis rogatus fuerit vt ſi ſi=
ne liberis deceſſerit reſtituat here
ditatẽ ꝓpapinian⁹.li.viij.reſpo=
ſorũ ſcribit etiã naturale filiũ effi
cere vt deficiat ꝯditio.ꝛc.Glo.in
dicto.§.vlti.multipliciter reſpon
det.Sed Bar.in dicto.§.ſi q̃s ro
gat⁹.ſic diſtinguit.aut loquimur
de naturali in ſeruitute cõcepto.
aut d̃ alio naturali.Primo caſu.
aut fuit ꝯcept⁹ in figura m̃rimo=
nij ꝛ excludit ſubſtitutũ.vt iſtitu.
de ſerui.cogna.in prin.et.ff.de le
ga.ij.l.lutius.ij.§.fi.et.ff.de iure
delibe.l.fina.et ita loquit̃.d.§.ſi
quis ꝯpulſus.vt ptʒ ibi dũ dicit.
et i libertino eodemq3 colliberto
hoc ſcribit.Scđo caſu ſubdiſtin=
guit:q2 aut apparet de voluntate
defuncti ꝙ de naturali filio ſenſe=
rit:et voluntati ſtamus.vt.d.§.ſi
quis rogat⁹.ibi dũ dicit.ex volun
tate.ꝛc.Et intellige ſcḋm eundem
Bar.vbi.s.volũtate defuncti p̃=
ſumi:ſi verba dirigebat ad talẽ q̃
alios filios q̃3 naturales habere
nõ poterat/vt ad furioſũ.vt.l.he
redib⁹.§.fina.ff.ad trebel.vel ſi in
aliqua parte teſtamenti de natu=
ralib⁹ fecit mẽtionẽ.ar.l.qui filia
bus.in prin.ff.de lega.i.Si ṽo de
volũtate nõ apparet:tũc aut erat
hõ poſit⁹ in dignitate et de natu=
rali ſenſiſſe nõ videt̃.vt dicto.§.ſi
quis rogat⁹.ibi dũ dicit.ſ3 hoc ex
dignitate.et intellige in dignita=
te ſcḋm eundẽ: hoĩem honeſte vite
vel honorabilis cognatiõis:ita vt
eſſet ei verecũdia:ſi ſua cognatio
ſiue domus deueniret ad baſtar=
dos.ꝓ quo allegat iar.l.i.§.ꝛ ge=
neraliter.ff.de ventre in poſ.mit.
et.l.i.§.de inſpiciẽdo.ṽſi. publice
eñ intereſt.ff.de vẽtre inſpi.alias
naturalis excludit ſubſtitutũ. vt
d.§.ſi q̃s rogat⁹.hec ille.¶ Item
adde ꝙ legitim⁹ tantũ nõ exclu=
dit ſubſtitutũ.caſus eſt in.l.ſi ita
quis.§.i.ff.de leg.ij. De hac cõdi
tione.ſi ſine liberis.vide lati⁹ per
Bar.in.d.l.cum au⁹.et i.d.l.ſi ita
quis.§.i.et per bal.in.d.l.genera=
liter.§.vltimo.et ꝑ eundem.in di
cta.l.cũ acutiſſimi. C.de fideicõ.
Gerardus mulert.

Fili⁹ legitim⁹ tñ non excludit ſubſtitutũ.

¶ Scḋa forma talis ẽ. An. mihi
heredẽ inſtituo.ſed ſi dict⁹ An.
q̃ñcũq3 deceſſerit ſine liber; Fra.
ſit heres.et hec eſt totalit̃ fideicõ
miſſaria.ſiue dict⁹ An.ſit fili⁹ te=
ſtatoris:ſiue ext̃ne⁹.quia licet iſta
verba Fran.ſit heres directa vi=
deant̃:tñ ṽtute horũ ṽbor3:ſi ſine
liberis: dicta ṽba directa trahũt̃
ad fideicõ.et hec ꝓbant̃.ff.ad tre
bel.l.ex facto.in prin.ꝛ.l.ſceuola
Et q2 hec ṽba ſi ſine liber;.innuũt
ꝙ ſiue in pupillari etate in qua li=
beros habere non poteſt/ſiue etiã
poſtea quãdocũq3 ſine liber; mo
riat̃/videtur eſſe rogat⁹ per fidei
cõmiſ.hereditatẽ reſtituere poſt
mortẽ.ꝛ ideo quocũq3 tẽpore mo
riatur ſine liberis: mater ꝛ q̃cũq3
ſucceſſores eius hereditatẽ reſti=
tuunt ſubſtituto/ detractis his q̃
ſuperi⁹ dicta ſunt.vt.ff.de vul.et
pu.ſub.l.coheredi.§.cum filie.
¶ Tertia for̃a talia ṽba h3 An.
mihi heredẽ inſtituo.ſed ſi dictus
An.quãdocũq3 deceſſerit ſine li=
beris Frã.iſtituo.Hãc etiã ſcias
om̃i tp̃e fideicõmiſſariã eſſe:ꝛ idẽ
ius et eundẽ effectũ ꝑ oĩa habere
vt p̃dicte alie due.tũ per verbum

f.i.

UVA. BHSC. IyR_223

īſtituo:tū ꝓpt́ illā ēt clauſulā ſine
liberꝫ.⁊ q̄cūꜫ dicta ſūt circa p̄di=
ctas alias duas hic repetita intel=
ligás. ¶ Quarta forma his ꝟbis
formaẗ an. filiū meū mihi heredē
īſtituo: verūtn̄ ſi dict⁹ fili⁹ me⁹ de
ceſſerit ī pupillari etate vł́ poſtea
qn̄cūꜫ ſine liberꝫ Frā. ſubſtituo.
ſub hac forā ꝟboꝝ ꝯprehendunẗ
tres ſubſtōnes. ſcꝫ vna pupillaris
exp̄ſſa. ꝑ hoc qȯ d̄r ſi deceſſerit in
pupillari etate. et ex hac reſultat
vulgarꝫ q̄ ſub exp̄ſſa pupillari ꝯti
neẗ. vt. ff. d̄ vul. ⁊ pu. l. iā hoc iure.
t́tia ē fideicō. ꝑ hoc qȯ d̄r poſtea
qn̄cūꜫ ſine liberꝫ. ⁊ vnaq̄ꜫ iſtaꝝ
hꝫ ſuū effectū. nā ſi an. ſit heres: ⁊
ī pupillari etate deceſſerit: ſubſti=
tutus vocaẗ iure directo/ excluſa
mr̄e et alijs legitīs ſucceſſorib⁹. et
hoc ꝓpt́ effectū prime pupillaris
exp̄ſſe q̄ mr̄ez repellit et ſubſtitu
tū admittit. vt. ff. d̄ vul. ⁊ pu. l. lu
ti⁹. et. l. p̄cib⁹. C. de īpube. ⁊ alijs
ſubſti. ſi aūt An. nō ſit heres vł́ qꝛ
nolit vł́ qꝛ nō poſſit/ tūc Frā. erit
heres iure directo/ ꝓpt́ tacitā vul
garē q̄ ſurgit ex pupillari p̄dicta.
vt dictū ē. Si aūt An. heres erit
⁊ deīn fact⁹ pubes poſtea qn̄cūꜫ
ſine liberꝫ deceſſerit: habebit locū
fideicōmiſſaria. vn̄ eo poſtea ſine
liberꝫ decedēte ſucceſſores here=
ditatē retinent ſubſtituto: cuꝫ de=
falcatione et retentione eorū que
ſuperi⁹ dicta ſunt. Et nota hic ꝙ
huiuſmodi quarte forme ſubſtitu
tio fieri nō pōt: niſi filiofamilias
pupillo: ꝓpter pupillarē exp̄ſſaꝫ
que contineẗ in ea vt dictum eſt.
¶ Additio. Iſtas formas ſupra
tacitas: ſic tenet glo. ī verbo fidei
ꝯmiſſi. ibi/ ſꝫ ſi ita ſubſtituat. vſꜫ
ad finē. in. d. l. p̄cib⁹. Et aduerte
circa p̄miſſa qꝛ id qȯ de hac q̄rta
forma. s̄. ꝓxime dicit dn̄s Rolā.
eſt indubitatū apud doctores. vt
dicit Bar. in. d. l. centurio. ꝟ. ſcd̄o
p̄ncipalr̄ q̄ro qn̄ ſubſtitutio ⁊c. ⁊
idē ī. d. l. p̄cib⁹. ꝓpe. fi. d̄ alijs aūt
trib⁹ q̄d ſentiāt: ſtati infra oſten
dam. Gerardus mulert.
¶ Et ſi tu tabellio voluerꝫ ꝙ iſte
tres ſubſtitutiones aperti⁹ et cla
rius ex p̄dicta forma ꝯſurgant: di
caſita. Fran. pupillariter ⁊ vul=
gariẗ et ꝑ fideicōmiſſuꝫ ſubſtituo
Hoc aūt medullit⁹ imp̄mas cor=
di tuo tabellio. ꝙ ſi teſtator habu=
it filiū īpuberē cui nō ſolū ī pupil
lari tp̄e: ſꝫ etiā abinde ſupra ſub=
ſtituere voluerit. naꝫ licet p̄dicta
ſubſtitutio hui⁹ quarti exēpli ſuf
ficere videaẗ. tn̄ ꝯſulo tibi fideli=
ter vt vnā quāꜫ ꝑ ſe facias: ſcꝫ p̄
mo pupillarē hoc modo An. filiū
meū mihi heredē inſtituo: verūtn̄
ſi dict⁹ fili⁹ me⁹ heres erit: ⁊ ī pu=
pillari etate deceſſerit Frā. ſit he
res. vel ſic/ fratres ſuperſtites et
p̄mortuorū fratrū ei⁹ liberi in ſtir
pes et nō in capita ſint heredes.
deīde facias fideicōmiſſariā hoc
mō. ſi vero dict⁹ An. fact⁹ pubes
poſtea qn̄cūꜫ deceſſerit ſine libe
ris/ vel ſic/ poſtea īfra. xx. vł́. xxv.
annū/ vł́ aliud tale tēp⁹ deceſſerit
ſine liberis ſubſtituo ei ꝑ fideicō=
miſſuꝫ Frā. vł́ ſubſtituo ꝑ fidei=
ꝯmiſſuꝫ ſupſtites frēs ei⁹ ⁊ p̄mor
tuoruꝫ fratrū ei⁹ liberos ī ſtirpes
et nō ī capita. Et qȯ d̄r de liberꝫ
p̄mortuoꝝ fratrū intelligas ponē
dū eſſe ſi vſꜫ ad liberos fratrū te
ſtator extendere voluerit. Nā ex
hoc ſollicitū et cautū te reddo vt
ſcias ꝙ ꝟba ſubſtitutiōis nō extē
dūẗ vltra illos q̄s teſtator exp̄ſſit
Si eīn inſtitutꝫ trib⁹ vel plurib⁹
filijs ita adijcio. ⁊ ſi aliq̄s eorū de
ceſſerit ſine liberis ſubſtituo ſup=
ſtites/ certe ſi decedat vn⁹ eoꝝ re=
licto filio. deinde moriaẗ ali⁹ ſine
liberis: fili⁹ illi⁹ qui primo deceſ=
ſit/ nō admitteẗ cū patruis vł́ ſine
patruis ad fideicōmiſſariā here=
ditatē illi⁹ filij q̄ ſine liberꝫ deceſ=
ſit: qꝛ nō extitit cōditio ſubſtōnis

Subſti tutō nō egrediẗ pſonam ſubſti tuti.

no.

UVA. BHSC. IyR_223

in pſona prīs eiꝰ. illos enī tm̄ ego teſtator ſubſtituiq̄ ſupuiuerēt illi q̄ ſine liberꝭ decedit. vt. C. de fidei cō. l. ſi in pſona. ⁊. ff. de le. ij. l. vnū. §. rogo. ⁊. l. cū pr̄. §. hereditatē.
¶ Additō. Facit. l. quilibertis. §. hec vba. et. l. ſꝫ ſi plures i pri. ff. de vul. et pu. et. l. ſi ex pluribus. ff. de ſuis ⁊ legit. here. Nūquidē ⁊ huiꝰ ſubſtitutiōis materia diffici lis admodū vtiliſq; valde et q̄ti diana ē/ teſte Bar. i. l. cēturio. ff. de vul. ⁊ pu. in ṽſi. expeditꝰ de cōtrarijs. ⁊c. itaq; ⁊ eā altiꝰ attinge re nō ab re mihi videt. quare pri mo reuoco in dubiū/ an iſta ſubſti tutio An. filiū meū mihi heredeꝫ inſtituo/ verū ſi q̄ncūq; deceſſerit Frā. ſit heres: poſt tēpora puber tatꝭ penitꝰ expiret: dn̄s Rolādi nus. ſ. poſt pri. p̄ntis rubri. tenet ꝙ ſic. ⁊ hoc tenet glo. fi. i. d. l. cētu rio. ibi. ſi aūt eſſet paganꝰ. ⁊ glo. i verbo fidei cōmiſſi. ibi. ſꝫ in paga no dic. ⁊c. i. d. l. p̄cibꝰ. ⁊ glo. mag. in fi. in. §. q̄ ratione et glo. in. §. fi. inſti. de pu pil. ⁊ glo. in ṽbo ſubſti tutiōis. i. c. raynutiꝰ. de teſta. Itē Azo i ſūma. C. de ipu. ⁊ alijs ſub. ⁊ Jo. an. in. c. j. de teſta. in ſexto i glo. antiq̄/ q̄eſt in ṽbo abſq; dedu ctiōe. ⁊ ſequūt m̄lti doctores. Sꝫ q⁊ aduerte ipſemet Jo. an. i. d. c. j. in nouella. videt tenere ꝯriū dū vult ꝙ ſubſtitutio ꝯpēdioſa facta ipuberi etiā p ṽba directa itra tē pora pubertatꝭ valꝫ iure directo. poſtea aūt iure fideicō. de p̄mo eſt caſꝰ. vt dicit i. d. c. j. et de ſcd̄o di cit eē caſū i. d. c. raynutiꝰ. Itē di cit ꝙ de iure ciuili ē caſꝰ i. l. p̄cibꝰ ſ. alle. nā. ibi ſm̄ cū nulla ſpālitas ponit i milite. lꝫ mulier ibi ad pō pā narrauerit ꝙ maritꝰ eiꝰ teſta tor ſcꝫ fuerat miles. p̄mo q⁊ nō fuit teſtatꝰ iure militari. qd̄ pꝫ/ q⁊ bis ibi pōderat ꝙ filiꝰ fuit i ptāte patris/ qd̄ nō fuiſſet neceſſariū ſi fuiſſꝫ teſtatꝰ iure militari. l. miles ita. §. exheredato. ff. de teſ. mi. et. l. i teſtamēto. j. i. fi. C. illo ti. Itē in d. l. p̄cibꝰ. i fi. obliquat ſubſtō poſt aduētū pubertatꝭ qd̄ nō ꝓcedit i teſtamēto militꝭ. vt pꝫ i. d. l. cētu rio. cū ibi notatꝭ. Itē ⁊ tertio illa l. ponit i titulo cōi. nā ſi ꝓcederet iure militari/ fuiſſꝫ poſita i titulo de teſ. mili. ita i ſilī arguit glo. i. c. ſi ſup gr̄a. de offi. de le. li. vi. Hanc ſentētiā ſuadet p̄ſūpta volūtas te ſtatoris. vt dicit ipe Jo. an. vbi. ſ. ⁊ poſt eū Panor. i. d. c. raynutiꝰ. Nec obſtat. l. i pupillari. ⁊. l. ṽbis ciuilibꝰ. ff. de vul. ⁊ pu. q⁊ bꝫ eūdē/ ibi voluit ſubſtituere pupillariter tm̄ teſtator: ⁊ p errorē maiꝰ tēpꝰ exp̄ſſit. vel qd̄ ibi dicit fruſtra ⁊c. itellige bꝫ eūdē/ q̄tū ad ſubſtōnē directā. valebit tn̄ iure fidei ꝯmiſ ſi. hec opinio vr̄ dn̄o Panor. vbi ſ. multū equa ꝓpter volūtatē te ſtatorꝭ q̄ i ſubſtōe retulit ſe ad oē tēpꝰ. Sed aduerte ꝙ Bar. i. d. l. cēturio in hac difficultate neſcio inquit qd̄ dicā. ſubdit tamē dicēs forte vtraq; opinio poſſit ſuſtine ri: quare bꝫ cū nō ꝙ verba directa q̄tuꝫ ad preſens ſunt duplicis ge neris. quedā enī ſunt directa ⁊ ci uilia hoc eſt iure ciuili itroducta vt ṽbū heres eſto. vt. l. obuenire. ff. de ṽbo. ſig. Certū enī eſt ꝙ de portatꝰ nō pōt eē heres: q⁊ nō hꝫ ea q̄ ſunt iuris ciuilis. itē ptor nō pōt facere heredē: ſꝫ bonoꝝ poſſeſ ſorē ⁊ ſiles. vt. §. qs aūt iſti. de bo no. poſ. ⁊ idē de ṽbo iſtituo. vt. l. j. ⁊ p totū. ff. de. here. iſti. ⁊ iſto mō capiēdo ſi ſubſtō ē facta p ṽba di recta ciuilia/ ſi ſemel valuit iure directo nunq̄ trahit ad fidei cō miſſuꝫ. vt. d. l. ṽbꝭ ciuilibꝰ. ⁊ nota. ibi ciuilibꝰ. ita etiā notat i. d. l. in pupillari. Quedā ṽo ſūt ṽba dire cta n̄ ciuilia: ſꝫ a gētibꝰ inuēta. hꝰ eſt q̄ dirigūt ad ſubſtitutū vt ipſe de ſua manu capiat nō ab alio. vt l. eā quā. C. de fideicōmiſſis. i glo.

Subſtitutō cōpēdioſa hoc mō cōcepta An. filiū meuꝫ mihi heredeꝫ inſtituo veruꝫ ſi q̄ncunq; deceſſerit Frā. ſit heres an poſt pubertateꝫ penitus expiret.

UVA. BHSC. IyR_223

ſup ꝟbo directo. exēplū ī ꝟbo ac-
cipiat. ⁊ in ꝟbo capiat: ⁊ ī ꝟbo mo
riat̃. vt in. d. c. i. de teſta. i. vi. et iō
iſta ꝟba ſunt magis ꝯgrua et cōia
oib us gētibꝰ. et iſto ſcđo mō acci-
piēdo/ dicit ipē Bar. vbi. ſ. ꝙ opi
nio. Jo. and. volētis ꝙ ſubſtitutio
facta ꝑ ꝟba directa poſt aduentū
pubertatis obliquet̃: nt ꝟa. ꝓbat
ipē Bar. illud dictum: talis acci-
piat vel moriat̃ tali ⁊ ſilia verba:
pn̄t ītellig ꝙ q̇s accipiat iure di-
recto: vt heres. et poſſent ītelligi
vt q̇s vt legatariꝰ accipiat. ſua tn̄
aucte. vt. l. titia. i. §. i. ff. de le. ij. et
ſic iſta ꝟba đ iure ciuili nō hn̄t ꝓ-
prium ſignificatum quoniam ver
ba iuris ciuilis nō ſunt: ideo in du
bio intelligentur ſ̄m ꝙ caſus eue
niet. ꝙ ſi pupillus morietur intra
pupillarem etatem/ lex interpreta
tur illam ſubſtitutionē directam.
ſi poſtea moriatur īterpretatur fi
deicōmiſſariam. Simile habemꝰ
in verbo quod pōt reperiri in pre
terito et futuro. nam lex illud in-
terpretatur ſ̄m accidentiam facti
ſecūdū quod ſi in preterito occur
reret/ in eo interpretabitur. et ita
ecōtra. l. hec conditio. i. §. fina. cū
ſimilibus. ff. de condi. et demonſt.
Et per hoc patet reſponſio ad cō
trariū qđ dicit. ꝙ directa ſubſtitu
tio nūq̄ꝫ obliquat̃. cōcedo: ſed iſta
nūq̄ꝫ fuit directa/ ſi poſt pupillarē
etatem deceſſerit: quia hic ſciebat
lex illū tūc mortuū. vt. l. cū q̇daʒ
§. ſuū. ff. đ acq̇rēda here. et iō lex
ſemꝑ fuit certa/ ⁊ ſi pupillꝰ deceſ-
ſiſſʒ ī pupillari etate: eēt directa.
qꝛ certa erat lex. Sʒ qn̄ ſunt ꝟba
directa ciuilia: illud ꝟbuʒ hʒ in ſe
ꝓpriū ſignificatū. vt iure directo
ſit heres: ⁊ iō ibi nō eſt neceſſaria
interptatio. qꝛ ſic voluiſſe defun-
ctū cōſtat. iō poſt tpa pubertatis
non obliq̄r. ita dicit Bar. vbi. ſ. ⁊
hoc forte voluit ſ̄ʒ eū. ſentire Jo
han. and. in. d. c. i. in nouella. dum

Verbuʒ qđ pōt reperiri in p̄terito et futuro iter p̄tatur ſcđm accidētiaʒ facti.

ibi facit differētiā int̃ directā di-
recto: ⁊ īter directā nō directo. et
nota hāc cōcordiā Bar. quā etiaʒ
ſequutꝰ eſt ſūmi ingenij vir leguʒ
doctor meritiſſimꝰ/ dn̄s Nicolaus
de capella Bruxellen̄. preceptor
meus honorādus Louanij ordia
rie legens inſtitutiones. in ſuo ap
paratu ī titu. de pupil. ſub. §. qua
ratione. in glo. ſuꝑ ꝟbū ad exēplū
¶ Scđo reuoco in dubium. quid
de tali ſubſtitutione. Si filꝰ meꝰ
qn̄cunq̄ꝫ deceſſerit Franci. ſubſti
tuo: dn̄s Rolandinꝰ. ſ. ꝟſi. prima
igit̃ forma hec ē. ⁊c. tenet eā oīn̄i
tꝑe fideicōmiſſariā eſſe. ita etiam
tenet glo. in ꝟbo fideicōmiſſi. in. d.
l. precibꝰ. quā gloſam ī hoc ſequū
tur multi docto. vt etiam oſtēdit
Bar. in. d. l. cēturio. ꝟſi. ſcđo prin
cipalit̃ q̄ro. ita tenet etiam glo. in
c. j. đ teſta. ī ſexto. Sed glo. mag.
in fi. in. §. qua rōne. inſti. de pupil.
tenet cōtrariū. quā glo. tenēt Ja-
co. de are. ⁊ Ci. ī. d. l. p̄cibꝰ. ⁊ Jo.
and. ī. d. c. j. in nouella. Bar. ī. d. l.
cēturio. ꝟſi. ſcđo p̄ncipaliter q̄ro
qn̄ ſubſtitutio ꝯpendioſa. ⁊c. poſt
multa argumenta ꝑ eū recitata ꝓ
vtraq̄ꝫ opinione. q̇d dicemus inq̇t
dubito. ſubdēs tandē ꝙ in p̄dicta
q̄ōne debemꝰ p̄mo aduertere ſi ex
ꝟbis ꝑ teſtatorē appoſitꝭ poſſumꝰ
cōiecturari ꝙ voluit eā intra tꝑa
pubertatꝭ iure directo valere. qđ
ꝯtigit ſepe ſ̄m eū. Quid eñ ſi di-
cit teſtator ꝙ ſubſtitutus capiat
ſua aucte: ex hoc videt̃ iure dire-
cto. vt. l. titia. j. §. j. ſ̄m p̄mā lectu-
rā. ff. đ lega. ij. et ibi hoc exp̄ſſe te-
net idē Bar. vl' q̇d ſi in p̄cedētibꝰ
ꝟbū illud cōe accepit ꝓ directo:
certe ⁊ i ſequētibꝰ accipiet̃ ꝓ dire
cto. vt. l. ſi ſeruꝰ pluriuʒ. §. fi. ff. de
leg. i. Jtē q̇d ſi teſtator dixit acci-
piat quaſi dicat accipiat đ manu
mea: nō eñ videt̃ deuenire libere
qn̄ ſua aucte non pōt accipe/ ⁊ ſic
pōt ꝑ aliū īpediri. vt. ff. de vi ⁊ vi

Subſtitutō iſta ſi filius meus qn̄ cūq̄ꝫ deceſſerit Frā. ſubſtituo/ an ſit oī tēpore fideicommiſſaria

UVA. BHSC. IyR_223

ar.l.vim facit.in fi. facit qđ idem Bar.dicit in.l.meui⁹ §. fundo.in fi.§.ff.de leg.ij. Vel qđ ſi teſtator dixit/qñcunqȝ fili⁹ me⁹ deceſſerit volo hereditatẽ meã totã et integrã ad tale venire: qȝ tũc hoc non pt ee niſi ex vigore pupillarꝫ directe: qȝ al's ſubtraheret legitimã et trebellianicã. ⁊ iõ erit directa. ar.l.in teſtamẽto.i.in fi.C.de teſ. mili.vel qđ ſi dicat oĩa bona mea volo ad talẽ puenire: qȝ eo ipſo ꝙ dicit oĩa/nichil excipit.vt.l.iulianus i prin.ff.de lega.iij.vel dicit pueniat ſine aliqua diminutione: et tũc excluderet matrẽ: qȝ eſt pupillaris tacita ex volũtate ꝓbata vt.d.l.pcib⁹.in glo.ſup ꝟbũ oĩno ſec⁹ ſi dicat puenire volo oĩa bona mea mobilia et imobilia et non dicat iura et actiones.qȝ tũc videt inſtitut⁹ in certis bonis: qȝ actiones nõ ſunt bona mobilia vł imobilia.vt.l.quã tuberonis.§.fi.ff.đ pecu.et Jaco.đ are.i.l.mouentiũ ff.de ver.ſig.⁊ ſpe.in ti.de fructi. et intereſſe.§.i.ꝟſi.ſcđo q̃rit an p pdicta.⁊c.⁊.l.a diuo pio.§.i vẽditiõe.ff.de re iu. Qñcũqȝ aliqđ illorũ pdictorũ ꝟboꝝ nõ apponit i teſtamẽto: ſed loquit ſimpliciter teſtator: illo caſu cũ volũtas teſtatoris eſt dubia nec de ei⁹ voluntate apparet tũc debem⁹ inſpicere ſꝫ eũdẽ Bar.vbi.ſ.ſiqđẽ mr eſt i medio/et tũc interptandũ ẽ ſꝫ eũ p mre tãqȝ i benigniorẽ ptem/et erit oĩ tẽpore fideicõmiſſaria. facit qđ nota.in.l.q duos.§.i.ff.đ reb⁹ du.et qđ no.i glo.i.d.l.cẽturio ⁊ in.d.l.pcib⁹.⁊ hoc caſu itelligit ipe bar.opinionẽ oĩꝫ q̃ dicũt hanc ſubſtõnẽ ee fidecõmiſſariã omni tpe.ſcȝ qñ mater ẽ in medio. Idẽ ſm eũ ſi in medio eſſet aliqua illarũ pſonarũ ꝫ quã dixit nõ admitti tacitã pupillarẽ. de qb⁹ et dixi ſ.in rub.de pupillari ſubſtitutõe in.ꝟ. adde dñ dñs Roladin⁹.⁊c.

Actiões nõ ſunt bõa mobilia nec imobilia.

Predicta limita' niſi ſint ſubſtituti filij teſtatoris qui ex pſumpta volũtate defuncti mrẽ excludũt vt nota.in.d.l.pcib⁹.p glo.vlti.et p eũdẽ.Bar.i.l.lutius.ff.de vul. et ibi glo.in ꝟbo nõ ad matrẽ.facit qđ doctores dicũt.in.l.fi.C.đ inſti.et ſubſti.Nõ obſtat ſm eũ.l. pcib⁹.ſepe alle. vbi pmo eſt directa poſtea fideicommiſſaria: et tñ mater eſt in medio: qȝ ibi eſt ſpeciale ſm eum in teſtamẽto militis q̃ põt ſubſtituere directo oĩ tpe. Sȝ ſi fuiſſꝫ pagan⁹ tũc eẽt oĩ tpe fideicõmiſſaria matre exiſtẽte in medio.vt dicit ipſe Bar.vel dic ſm Jo.an.in.d.c.i.de teſta.in.vi. in nouella.ꝙ illa.l.pcib⁹.loquit i ſubſtõne q̃ fit p verba directa. ita refert etiã Panor.i.c.raynuti⁹. de teſ. Eodẽ mõ ſolue ꝯriũ qđ poſſet forari đ.d.c.i.qȝ ⁊ ibi ſubſtitutio fuit facta p verbuꝫ directũ.vt ibi notat glo.in ꝟbo filie moreret: ſȝ nos loqmur qñ fit p verbũ cõe Quõ aũt differãt directũ et cõe et obliquũ.et quõ poſſint dinoſci vnũ ab alio.ĩ.dicã. Si vo neqȝ mr neqȝ aliqua pſonaꝝ illaꝝ de qb⁹.ſ. eſt in medio.tũc ſm eundẽ Bar. vbi.ſ.ſi deceſſerit i pupillari etate erit pupillaris directa. poſtea aũt fideicõmiſſaria.pbat: qȝ ꝟbũ qđ põt ſe hr̃e ad plura tpa iudicatur i dubio ꝓlatũ ee ab initio. vt oſtẽdat futuros euẽtus.l.hec conditio.i.§.fi.de cõdi.et demõ.l.ſed iulian⁹.§.ꝓinde.ff.ad mace.et.l. q res.poſt prin.de ſolu. Aut ergo iſte fili⁹ deceſſit in pupillari etate et videt hoc verbũ ꝓlatũ ac ſi dixiſſet teſtator/ſi i pupillari etate deceſſerit.ſi vero poſtea decedat videt ꝓlatũ in fideicõmiſſariã.et ſic videt iſta ſubſtitutio vniformis.qȝ lex q̃ ſemp ẽ certa de euẽtu.l.cũ qdã.§.ſuũ.ff.đ acq.here. facit iſtam ſubſtitutionẽ ab initio pupillarẽ: et ex poſt facto fideicõ

Lex ſp certa eſt de euentu.

UVA. BHSC. IyR_223

miſſariã. et ideo non variatur ex
tẽpore ſed eſt vniformis: ⁊ in vnũ
caſum poteſt omitti. facit qđ ſta-
tim dixi. ſ. in verſi. et ꝑ hoc patet
reſpõſio. ⁊c. Hanc materiã ⁊ que
circa eam poſſent queri proſeque-
re latius. vt per Bar. vbi. ſ. et la-
tiſſime. vt ꝑ Bal. in. d. l. p̃cib⁹. in
ꝟſi. mõ ergo reuocemus in dubiũ
iſtũ paſſum. ⁊c. itẽ vt per Angelũ
are. in. d. §. fina. in verſi. q̃ro ergo
quãdo fit ſubſtitutio compendio-

Subſti-
tutõ cõ-
pẽdioſa
ꝯcepta
hoc mõ.
ſi An.
q̃ſcũq;
deceſſe-
rit ſine
liberis
Frã. ſit
heres
an ſit
ſemp fi-
deicom-
miſſa-
ria.

ſa. ⁊c. ¶ Tertio reuoco in dubiũ
quid de iſta ſubſtitutiõe. Si An.
quandocunq; deceſſerit ſine libe-
ris Frã. ſit heres: domin⁹ Rolã
din⁹. ſ. in ꝟſi. ſecunda forma talis
eſt. tenet ꝙ talis ſubſtitutio ſemp
eſt fideicõmiſſaria. Adde ꝙ ita te-
net etiam. d. glo. in verbo fideicõ-
miſſi. i. d. l. p̃cib⁹. idẽ tenet Inno.
in. c. raynuti⁹. de teſta. Sʒ Dy. et
alij dicũt hoc eſſe falſuʒ. vt refert
Bar. in. d. l. cẽturio. in verſi. quid
ſi teſtator ſic ſubſtituit q̃ſcũq; ⁊c.
et ꝯ caſũ. d. l. cẽturio. vbi fuerunt
appoſita illa ꝟba ſine liberis: ⁊ tñ
valet iure cõi intra tẽpora puber-
tatis. nec etiaʒ illa ꝟba hñt indu-
cere fideicõmiſſariaʒ ſubſtõnem.
nã ꝯgruũt pupillari etati. ꝯſtat eñ
pupillũ decedere ſine liberis. pro
iſta opinione ẽ etiã caſus expſſus
in. d. c. i. de teſta. li. vi. vbi p̃terea
dr̃ ꝙ i ſubſtõnib⁹ ſemp ẽ interp̃ta
tio faciẽda vt ſubſtitutio directa
intelligat̃ poti⁹ q̃ obliqua: dũmõ
earũ verbis et ꝑſonis ꝯueniat iſti
tutis: ſic eſt i ꝓpoſito: ergo. iſtud
vult etiã glo. in. §. fina. inſti. de pu
pil. ſub. vide lati⁹ ꝑ bar. vbi ſupra
et bal. in. d. l. p̃cib⁹. i. ꝟ. tertio glo.
dicit ꝙ q̃ñ cõditio ſine liberis. ⁊c.
et ꝑ Johã. an. in. d. c. i. in nouella
Aduerte ꝙ ea q̃ circa hãc formã
dicunt̃ debent etiã dici circa illaʒ
formã quã ponit idẽ dñs Rolan
din⁹ ſupra in ꝟſi. tertia forma ta-
lia verba habet. ⁊c. cũ nõ ſit diffe-
rẽtia inter ꝟbũ heres eſto: et ver-
bũ inſtituo. vt ĩfra patebit ¶ Ut
materiã hui⁹ ꝯpendioſe ſubſtitu-
tionis: que ꝑfecto difficilis et in-
tricata eſt. plene intelligas diſtin-
gue: q: aut ſubſtitutio ꝯpendioſa
fit a milite. aut a pagano. ſi a mi-
lite tũc aut fit per verba mere di-
recta: vt q: dixit teſtator ſi filius
me⁹ quãdocunq; deceſſerit talis
ſit heres aut taleʒ heredem facio
aut talẽ inſtituo. ⁊ valet iure dire-
cto ſp ex ꝑuilegio militis. ⁊ ſi mo-
riat̃ fili⁹ in pupillari etate ſubſti-
tut⁹ habebit oĩa bona tã p̃ris q̃
filij. ſi vero in adulta moriat̃ eta-
te tũc capit dũtaxat bona patris
cũ fructib⁹ in hereditate inuẽtis
dicta. l. centurio. et. l. miles etiam
his. iũcta ibi glo. et. l. miles ita. §.
i. ff. de mili. teſta. ⁊. l. in teſtamẽto
i. C. illo. ti. nec hoc caſu obliquat̃
huiuſmodi ſubſtitutio licʒ mater
ſit in medio. vt dicit Bar. i. d. l. cẽ-
turio. in prima oppoſitione ad ſe-
cũdã partẽ ilh⁹ legis. Nec obſtat
ſepedicta. l. p̃cib⁹. vbi poſt puber-
tatẽ obliquat̃: q: ibi ſm Bar. fuit
facta ꝑ verbũ cõmune: ſcʒ ſubſti-
tuo: nõ ꝑ verbũ directũ. vel dic ꝙ
licʒ ibi fuit ꝟbũ directũ iure gen-
tiũ: non tñ fuit directum ciuile de
quo ſi p̃a dictũ eſt. Uel dic ꝙ ibi
nõ fuit teſtamentũ factũ iure mi-
litari. de quo dixi. ſ. poſt p̃ncipiũ
preſentis additionis. Aut fit per
ꝟba mere obliqua. vt q: teſtator
dixit rogo heredẽ vt hereditateʒ
quandocunq; deceſſerit reſtituat
tali. et ſemp eſt fideicõmiſſaria. l.
coheredi. §. cũ filie. ff. de vul. Aut
fit ꝑ verba cõia: vt q: dixit teſta-
tor ſi fili⁹ me⁹ quãdocũq; deceſſe-
rit ſubſtituo ei caiũ: et tunc ſi ma-
ter eſt in medio et fili⁹ adult⁹ mo-
riatur talis ſubſtitutio fauore ma-
tris obliquat̃ et ẽ fideicõmiſſaria
dicta. l. precibus. in fine ſm vnuʒ
intellectũ: al's ſemp valet iure di-

UVA. BHSC. IyR_223

recto. dicta. l. cēturio. cū ibi nota
tis ꝑ Bar. ita loquit̃ glo. mag. in
dicto §. qua ratiōe inſtitu. de pu=
pil. Si vero fiat a pagano ſimili=
ter eſt diſtinguendū: quia aut fit
per verba mere directa: et tunc ſi
filiꝰ moriat̃ in pupillari etate va=
let iure directo. l. lutiꝰ. ff. de vul.
Si vero in adulta etate moriatur
tunc ex his que ſupra dicta ſunt
diſtingue: quia aut eſt facta ſub=
ſtitutio per verba directa ciuilia
et tunc nullo modo valet poſt pu
bertatē. ſed deuoluit̃ hereditas
ad veniētes ab inteſtato ꝑ textū
in. l. verbis ciuilibꝰ. et. l. in pupil=
lari. ff. eo. et textū in. d. §. q̄ ratiōe
in fi. ſi vero fiat ſubſtitutio ꝑ ver=
ba directa nō ciuilia. vt eſt verbū
moriat̃: ⁊ ſimilia. tūc intra puber
tatē valꝫ iure directo: poſtea aūt
iure fideicōmiſſi. c. j. de teſta. i. vj.
iūcto. c. raynutiꝰ. de teſta. in. anti.
Aut fit a pagano huiuſmodi ſub
ſtitutio cōpendioſa ꝑ verba mere
obliqua tunc ſemꝑ eſt fideicōmiſ=
ſaria et mater nō excludit̃. d. l. co
heredi. §. cū filie: iūcta. d. l. ꝑcibꝰ.
Aut fit a pagano ꝑ ꝟbū cōmune
vt eſt verbū ſubſtituo et ſilīa. tūc
vt ſupra patet eſt diuerſitas ⁊ di=
ſcordia inter gloſas. ſed dic ex ſu=
pradictis q꜡ aut mater eſt in me=
dio aut nō eſt. ꝓmo caſu iterū di=
ſtingue q꜡ aut ē ſubſtitutꝰ filiꝰ te=
ſtatoris. et hoc caſu valet iure di=
recto intra tēpus pubertatis: et
mater excludit̃ ex preſumpta vo
luntate teſtatoris. vt vult glo. fi. i
fine. in dicta. l. precibus. et glo. in
verbo nō ad matrē. i. l. lutiꝰ. ff. de
vulga. et ibi Bar. poſt pubertatē
vero valet iure fideicōmiſſo. d. c.
raynutiꝰ. Aut eſt ſubſtitutꝰ extra
neus et tunc fauore matris talis
ſubſtitutio ſemꝑ eſt fideicōmiſſa=
ria: ſecꝰ ſi fit a milite. vt ſupra di=
ctū eſt per. d. l. precibꝰ. ſm vnū in
tellectū. Aut mr̃ nō eſt in medio.

tunc ab initio valet iure directo
poſtea vero obliquat̃. vt vult glo.
mag. in. d. §. qua ratione. Hec pre
dicta diſtinctio colligit̃ ex dictis
Bar. in. d. l. cēturio. ⁊ ex his q̄. ſ.
dixi quam tenē menti. ¶ Quero
an ſubſtitutio cōpendioſa facta ꝑ
verbū cōe cōtineat vulgarē. ſcꝫ ſi
inſtitutꝰ nō erit heres? Bar. in ſe=
pe dicta. l. cēturio. ꝟſi. quero vtrū
ſubſtitutio cōpendioſa facta per
verbū cōe. ⁊c̄. ſic diſtinguit. Aut
illa ꝯpendioſa cōtinet pupillarē:
quod quādo ſit ex ꝑdictis appa=
ret. tunc cōtinet vulgarē. vt. l. iā
hoc iure. i princi. ff. de vulg. Aut
nō cōtinet pupillarē vt puta quia
facta filio maiori vel emancipato
vel alijs vt patet ex predictis: et
tunc ſi illa compendioſa eſſet fa=
cta per verbū mere obliquū: non
continet vulgarē. immo illa ſub=
ſtitutō euaneſcit iſtituto nō adeū
te. vt. l. ille a quo. §. ſi de teſtamē=
to. in fine. ff. ad trebellia. ſed ſi eſ=
ſet facta per verbū cōe tunc cōti=
net vulgarē ſm Ja. de ra. vt dicit
Ci. in. l. precibꝰ. C. de ipu. ⁊ alijs
ſub. ⁊ tenet hoc Raynu. vt refert
Bar. vbi. ſ. qd̄ dicit ſe putare ve
rū. nā vt ſubdit: verboꝝ ſignifica
tio hoc iportat. dicit ei teſtator ſi
filiꝰ meꝰ deceſſerit ſine liberis: vt
quādocunqꝫ: quia intelligit̃ ſiue
decedat in vita teſtātis ſiue non:
ſiue ante teſtamentū ſiue poſt. vt
l. quidā relegatus. ff. de rebꝰ du.
et. l. hec conditio. j. §. fina. de con=
ditio. et demonſtra. ſed dictis ca=
ſibus ſine dubio dicta ſubſtitutio
nō poteſt verificari niſi per vulga
rē: ergo. Contra predicta videt̃
tex. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff.
ad trebellia. vbi facta ſubſtitutio
per verbū cōmune: peruenire vo
lo ſemper videtur fideicōmiſſaria
Soluit Bar. vbi. ſ. quia hoc verū
poſt aditā hereditatē. Scd̄o op=
ponit̃ cōtra ꝑdicta ⁊ videt̃ ꝙ hec

Subſti-
tutō cō-
pēdioſa
facta per
ꝟbū cōe
an cōti-
neat vul
garem.

UVA. BHSC. IyR_223

ſubſtitutio ꝯpēdioſa nō ꝯtineat ni-
ſi vulgarē tm̄: ⁊ nullo mō trahat
ad fideicōmiſſariā. vt. ḋ. l. iā hoc
iure. ff. ḋ. vul. nāibi ḋr ꝙ breuiloq̄
fctā i parib⁹ ꝑ verbū ſubſtituo cō
tinet tm̄mō vulgarē. ⁊ idē in cō-
pendioſa. Bar. vbi. ſ. ſoluit ſic di
ſtinguēs. ſiqdē ſubſtitutio cōpen-
dioſa ē fctā ꝑ adiectionē tpis im-
portati per diſtributiuū qn̄cūqꝫ:
tūc ſine dubio cōtinet fidei cōmiſ
ſariā p⁹ aditā hereditatē qn̄cūqꝫ:
ꝑ ea q. ſ. dicta ſunt. idē ſi nō ē ap-
poſita dictio qn̄cunqꝫ: ſed alia di-
ctio q̄ de natura ſui tpis tractum
ſignificat. vt ſi deceſſerit ſine libe
ris: licet nō dicat qn̄cūqꝫ: q: tunc
requirit tractuꝫ tēporis vt appa-
reat vtrum decedet ſine liberis: ⁊
tunc cōtinet fideicōmiſſariam. vt
ḋ. l. heredes mei. §. cū ita. et. ḋ. c. j.
de teſta. lib. vj. et facit ſm̄ eundeꝫ
Bar. ḋ. l. p̄cib⁹. Sꝫ ſi dixerit teſta
tor filio meo talē ſubſtituo / nullo
adiecto qḋ reqrat tractū tempo-
ris / tūc iſta ſubſtitutio nō eſſet cō
pendioſa: ſed vulgaris tm̄ / vel pu
pillaris ſi eēt facta filio ipuberi.
vt. l. gall⁹. §. j. ſcḋm vnā caſus po
ſitionem. ff. de libe. ⁊ poſthumis.
et probat. in. ḋ. l. iā hoc iure. ff. de
vulgari. ¶ Sꝫ q: ſ. mētio fctā ē
de ꝟbis directis: cōib⁹ / ⁊ obliqs.
quero: ⁊ reuoco i dubiū q̄ ſint ver
ba directa / que cōia / ⁊ que obliq̄.
Pro hoꝝ itelligētia nota tres re-
glas q̄s pōit Bar. i. ḋ. l. cēturio.
in ꝟſi. qnto ⁊ vltio p̄ncipalit ē vi
dēdū. Prima ē ꝙ verbū directuꝫ
eſt illud qḋ de ſui natura iportat
vt ille cui relinquit / de ſua manu ⁊
aucte propria accipiat: nec in al-
teri⁹ factū trahit. vt ē ꝟbū heres
eſto. ⁊ verbū iſtituo / ⁊ ſilia. vt. l. eā
quā. C. de fideicōmiſ. ⁊ ꝓbatur ꝑ
tex. i. l. omne verbū. C. cōia de le-
ga. Alia regula eſt ꝙ verba obliq̄
ſūt q̄ ſonant vt quis capiat de ma
nu alteri⁹ q̄ꝫ teſtatoris. vt ſi dicat

Direc-
tū ꝟbū
qd ſit.

Obliq̄
verba q̄
ſint

teſtator inſtituo te caium heredē.
⁊ rogo / volo: aut fidei tue ꝯmitto
vt hereditatē meā reſtituas ſcio-
vt ex tex. in. ḋ. l. coheredi. §. cū fi-
lie. ff. ḋ vulga. ⁊. ff. ⁊. C. ad trebel.
per totum. et inſti. de fideicom. he
re. per totum. Tertia regula ē ꝙ
verba cōmunia ſunt que habent
vtrāqꝫ ſignificationeꝫ. vel poſſūt
ad vtrūqꝫ intellectū trahi. vt ver
bū ſubſtituo / verbū ꝑueniat / ver-
bum habeat / et verbū deuoluat.
idem in ſimilib⁹. Hanc materiam
proſequere latius vt per eundem
Bar. vbi. ſ. vide etiā late ꝑ An-
ge. are. i. ḋ. §. fina. iſti. ḋ pupil. vbi
enumerat nouē verba directa. di-
cit tn̄ ꝙ non oīa illa ſunt directa
ciuilia. ſꝫ ſolū illa duo heres eſto /
⁊ verbū inſtituo. cetera vero ſunt
directa de iure gentiū. de q̄ etiaꝫ
ſupra dixi i preſenti additione. in
ꝟſi. ſꝫ aduerte ꝙ Bar. ⁊c. et iſtud
dicit ipſe Ange. notanduꝫ ad ma
teriā. l. verbis ciuilib⁹. ff. de vul-
ga. q: verba directa ciuilia nunq̄ꝫ
poſſunt obliquari. vt ibi. ſed alia
ſic vt. ſ. ſatis deductū ē. Itē ſub-
dit idē Ange. ibidē q̄ ⁊ q̄t ſint ver
ba obliqua et que ⁊ quot cōia. de
q̄ dic vt ibi ꝑ eū. ⁊ ꝑ Bar. vbi. ſ.
Finaliter q̄ro an hec ſubſtitutio
cōpendioſa ſit ꝑ ſe ſubtitutio: an
vero tm̄ quedā adiectio ſubſtitu-
tionis. Idē Bar. vbi. ſ. i verſi. ſe
cūdo q̄ro q̄re dicatur ⁊c. rn̄det ꝙ
aut iſta ſubſtitutō fit a milite / qui
poteſt etiam maiori et ſic puberi
directo ſubſtinere: et tūc eſt vera
ſubſtitutio / et ſpēs ſubſtōnis. ḋ. l.
cēturio. iūcta glo. i ꝟbo dūtaxat.
aut fit a pagano / et tūc magis eſt
adiectio ſubſtitutiōis q̄ꝫ vera ſub
ſtitutio. nā tūc cōtinet vulgares /
pupillares. aut fidei cōmiſſarias.
vt. ſ. patet. Per hec ſit breuit ex
pedita difficilis hec ⁊ ſubtilis cō
pēdioſe ſubſtōnis materia. quā ſi
altius forte attigere libeat recur

Cōia ꝟ-
ba que
ſint.

Subſti-
tutio cō
pēdioſa
an per ſe
ſit ſubſti
tutio.

UVA. BHSC. IyR_223

ras ad Bar.⁊ alios ſcribentes in
ſepe dicta.l.centurio.ff.de vulga.
et ad eundē/itē etiam ad Bal.et
alios ī ſepe allegata.l.precibus.
C.de inpu.et aliȷ̄s ſubſti.ad Pa
nor.in.c.raynuti⁹ de teſta.ad Jo.
and.in.c.j.de teſta.libro.vj.in no
uella.et ad Ange.are.et alios i.§.
fina.iſti.de pupillari ſubſti.G.m.

¶ De breuiloqua ſeu reciproca ſubſtitutiōe. Rubrica.xxvii.

Teſtator habēs
duos vľ plures filios
ipuberes ſue patrie
ptāti ſubditos/īſtitu
tionem eis breuiloquā facere po
teſt hoc modo An.et Frā. filios
meos impuberes michi heredes
inſtituo:⁊ eos īuicē ſubſtituo. Di
citur autē ſubſtitutio breuiloqua
ideo qꝛ ſub hac ꝟboꝝ breuitate
continet quattuor ſubſtitutiōes.
ſcilicet duas pupillares exp̄ſſas:
et duas vulgares exp̄ſſas: et hāc
ſubſtitutionē lex etiā appellat re=
ciprocā.vt.ff.ď vulg.ſub.l.iā hoc
iure. Vñ ſi An.heres erit ⁊ in pu
pillari etate deceſſerit Frā. ſup=
uiuēs vocabitur iure directo: et
eodē modo ſi Frā.heres erit ⁊ in
pupillari etate ďceſſerit An. ſup
uiuens vocabit̄ heres iure dire=
cto.⁊ in vtroqȝ excludit̄ mat̄ ⁊ ce=
teri ab inteſtato veniētes ꝑpt̄ ef=
fectū pupillaris exp̄ſſe. vt ſepe di
ctum eſt:⁊ ſic habes duas expreſ=
ſas pupillares.vnam videlicet in
perſona cuiuſlibet quarum queli
bet eſt expreſſa quoad effectuȝ li
cet non quo ad verba.

Subſti=
tutio
breuilo=
qua q̄re
dicatur
breuilo=
qua.

Subſti=
tutō pu
pillaris
contēta
ſub bre=
uiloq̄ ex
cludit
matreȝ.

¶ Additio. Facit.l.luti⁹.ij.rñſo.
ff.de vul.⁊ pupil.⁊ ibi Bar.ī ꝟſi.
ſecundo q̄ro vtrū hec ſubſtitutio
⁊c̄.⁊ vide q̄ dixi ⁊ addidi.s̄.ī rub.
de vul.ſub.ī ſcďa additiōe. G.m.

¶ Itē cōſurgūt ex his ꝟbis due
vulgares:qꝛ ſi aliq̊s eoꝝ heres nō
erit.puta qꝛ nolit vel qꝛ nō poſſit.
ali⁹ ī ſolidū erit heres.nec credas
ꝙ hec ꝟba poſſit ī hoc caſu retor
queri ad fidei cōmiſſum ꝗuis hic
ponat̄ iſtud verbuȝ ſubſtituo: qꝛ
tm̄modo habēt effectū pupillarꝫ
et vulgaris: vt dictū ē.⁊ hoc ꝟbū
ſubſtituo in pupillari et vulgari
ſemper ſe adaptat iure directo vt
in ſequenti rubrica dicitur.

¶ Additio. De hoc an.ſ.hec ſub
ſtitutio vos iuicē ſubſtituo ꝯtieat
fideicōmiſſariā dicā.j̄.iſta ru.i.ꝟ.
itē q̄ro an ne hec ſubſtitutio vos i
uiceȝ ſubſtituo cōtineat fideicom
miſſariā. Gerardus mu.

¶ Et nō ꝙ hec ſubſtitutio fieri n̄
pōt:niſi īſtituti ſint filiȷ̄ ⁊ pupilli
exiſtētes ī ptāte teſtatorꝫ:quia ſi
inſtituti eſſent puberes vľ eman=
cipati vľ aliȷ̄ extranei et fieret eis
ſubſtitutio per verba predicta.ſ.
eos inuicē ſubſtituo nō eſſet breui
loqua imo vulgarꝫ tacita.vt.s̄.in
rubri.de vulg.ſubſti.ꝟ.tacita vul
garis ē illa in qua ⁊c̄. dictum eſt.

¶ Additio. Idē ſi alt̄ ſit pupill⁹
⁊ i ptāte alt̄ ꝟo maior vel nō i po
teſtate.d.l.iam hoc iure.s̄.alle.⁊
d.l.luti⁹.⁊.l.ī teſtamento.j.rñſo.
C.de mili.teſtamēto.⁊ ē rō vt eq̄
litas iter īuicē ſubſtitutos ſeruet̄
quā quidē iura ſeruāda ꝑcipiūt.
vt ī auc.eq̄litas.C.ď pac.ꝯuētis
et.l.illď circa fi.C.de colla.nā cū
nō pōt valere ſubſtitutio pupilla=
ris ī ꝑſona ei⁹ q̄ ē maior vel nō eſt
in ptāte.l.ij.j.⁊.ij.rñſis.ff.ď vul.
g̃ nec hoc caſu ꝯtinebit̄ pupillarꝫ
in ꝑſona pupilli.p.d.rationē. Et
aduerte dū dñs Rolādin⁹.s̄.di=
cit ꝙ hec ſubſtitutio/vos īuicem
ſubſtituo/ſi fiat ex̄neis aut pube=
rib⁹ ꝯtiēt duas vulgares tacitas
hoc itellige q̄ ad ꝟba nō q̄ ad effe=
ctū.facit qď dicit idē Rolādin⁹.
s̄.prie p⁹ p̄nci.pñtꝫ rubri.diuer=
ſis eiꝰ reſpectib⁹ vna ⁊ eadē ſub=

Eq̄litas
ſeruan=
da ē int̄
īuicem
ſubſtitu=
tos

UVA. BHSC. IyR_223

ſtitutio dicit tacita ⁊ expreſſa. vt
plene dixi in rubri. de vulga. ſub=
ſti. in pn. magne additionis. Sub
ſtitutio eñ breuiloq̄: itē etiā com
pendioſa licet tacitas ſubſtitutio
nes quo ad verba contineāt. cōti
nent tamē expreſſas quo ad effe=
ctū. vt i ſupiorib⁹ dictū eſt. Hinc
poteſt inferri ꝙ licet vulgaris ta=
cita: illa ſcȝ que cōtinet in exp̄ſſa
pupillari: nō excludat matrē ipi⁹
teſtatoris. vt tenet Bartho. i. l. j.
ff. de vulga. in v̄ſi. quero vtrū ta=
cita vulg. et poſt eū Ange. are. in
ſti. de vulga. in princi. verſi. quero
an i pupillari exp̄ſſa ⁊c. et dixi. ſ.
in rubri. d e vulga. ſubſti. verſi. itē
quero vtrū tacita vulgaris cōten
ta ſcȝ ⁊c. iſta tñ vulgaris tacita. ſ.
quo ad verba i caſu p̄miſſo exclu=
dit matrē etiaȝ teſtatoris e x quo
nō eſt tacita quo ad effectū. vt. d.
l. luti⁹. in fine p̄ncipij. ff. de vulg.
et pupil. Gerardus mulert.

Subſtitutō breuiloq̄ et ꝯpēdioſa an cōtineant ſubſtōeſ tacitas.

¶ Itē nō ꝙ iſta breuiloq̄ ſubſti=
tutio appellat etiaȝ reciproca/ eo
ꝙ per effectū bine pupillaris ⁊ bi
ne vulgarꝫ fit reciprocatio de vno
in alium vt dictum eſt.

Subſtitutō breuiloq̄ q̄re dicatur reciproca.

¶ Additio. Circa materiā hui⁹
reciproce ſeu breuiloque ſubſtitu
tionis paulo lati⁹ eam attingēdo
addas dñ dñs Rolādin⁹. ſ. dicit
ꝙ hec ſubſtitutio continet q̄ttuor
ſubſtitutiones: q꞉ interduȝ ſolum
duas cōtinet vulgares tātum. vt
quādo fit duob⁹ imparib⁹ quorū
alteri nō poteſt ſubſtitui pupilla=
rit: vel qñ fit duob⁹ emancipatis:
vel puberib⁹: tunc eñ cōtinet ſo
lum duas vulgares. vt. ſ. Quãqꝫ
ꝯtinet duas pupillares tantū. vt
quādo fit duob⁹ īpuberib⁹ exhe=
redatꝫ. ar. inſti. de pupil. ſubſti. §.
nō ſolū. Quãqꝫ ꝯtinet duas fidei=
cōmiſſarias tātū. vt quādo fieret
i codicillis. vt. l. ſceuola. ff. ad tre
bellianū. Quãqꝫ ꝯtinet q̄ttuor. du
as. ſ. vulgareſ: ⁊ duas pupillares

Subſtitutō breuiloq̄ q̄t ⁊ q̄s ſubſtitutiones contineat.

vt qñ fit duob⁹ impuberib⁹ inſti=
tutis ⁊ i ptāte ꝯſtitutis. vt. ſ. Et
aduerte ꝙ nō pōt hec q̄ttuor con
tinet: niſi illa oīa adſint. ſcȝ ꝙ ſint
impuberes: item ꝙ ſint in poteſta
te: ⁊ ꝙ ſint īſtituti. ⁊ hoc eſt qđ vo
luit dñs Rolandin⁹. ſ. in verſi. et
nota ꝙ hec ſubſtitutio fieri nō po
teſt niſi īſtituti ⁊c. intellige. ſcȝ vt
quattuor illas ſubſtitutiōes cōti
neat. alias autem pōt. vt. ſ. patet
Quãqꝫ cōtinet ſex. vt ſi dico filios
meos īpuberes īſtituo: et eos inui=
cē ſubſtituo ſi deceſſerint i pupil=
lari etate vꝉ poſtea qñcūqꝫ. nā hec
ꝯtinet duas vulgares ſi nō adeat
hereditas. et duas pupillares ſi
deceſſerit i pupillari etate. et du=
as fideicōmiſſarias ſi deceſſerint
poſtea. Itē pōt eſſe ꝙ ꝯtieat octo
vt ſi q̇s hr̄et duos filios īpuberes
et mēte captos ⁊ eos īſtitueret et
ſubſtitueret p hec v̄ba: filios me=
os īpuberes īſtituo heredes: ⁊ eos
inuicē ſubſtituo ſi īpupillari eta=
te vel poſt i demētia: vel alias qñ
cūqꝫ deceſſerint. Nā tūc contine
ret duas vulgares: duas pupilla
res: duas exēplares: ⁊ duas fidei
cōmiſſariaſ: ⁊ ſic octo. Aduerte tñ
ꝙ ſi dictis duob⁹ filijs īpuberib⁹
demētib⁹ ſubſtitueret pat̄ ſimpli
citer p hec v̄ba: vos inuicē ſubſti
tuo cōtinerētur ſex ſubſtitutiōes
directe/ due ſcȝ vulgares: due pu
pillares/ ⁊ due exēplares. pbant
premiſſa p ea q̄. ſ. quattuor pri=
mis rubricis late dicta ſūt. Intel
lig e p̄dicta qñ hec ſubſtitutio bre
uiloq̄ fieret duob⁹ tm̄. Si aūt fie=
ret plurib⁹. puta trib⁹ vel q̄ttuor:
tūc nūerus ſubſtitutionū aſcēde=
ret multū. poſſet eñ ꝯtinere octo
vulgares: octo pupillareſ: ⁊ ſic de
ſīlib⁹. vt ad ſenſuȝ ptȝ practicāti.
hec Bar. i. l. luti⁹. ff. đ vul. ⁊ pupil.
¶ Quero: dixi ꝙ qñ hec ſubſtō
fit duob⁹ ꝙ ꝯtinet duas vꝉ q̄ttuor
vꝉ ſex. An n e poſſet ſubſtōnes in

UVA. BHSC. IyR_223

Subſti- tutō bre uiloqua an et qñ ꝯtineat ſubſtōes īparis numeri.

paris numeri cōtinere/ vt tres vł
q̄nqꝫ/ vel ſeptē: rñdet Bar. vbi.ſ.
i vſi. ſꝫ q̄ro qñ hec ſubſtitutio fit
duob⁹ ⁊c. ꝙ ſic/ ex ꝓbata volūta-
te teſtatoris. vtputa ſi īuicē ſubſti
tuit duos filios q̄ꝝ alł erat impu-
bes ⁊ pbeꝛ volūtas ꝙ voluit īpu
beri pupillarit̄ ſubſtituere. ar. l. i
teſtamēto. i. i fine. C. ꝺ teſta. mili.

Subſti- tutō bre uiloq̄ fa cta trib⁹ quorum duo ſūt īpube- res et in ptāte. terti⁹ ve ro nō an cōtineat pupilla rē iter ī- puberes in ptāte exiſten- tes.

Itē q̄ro: dixi. ſ. ꝙ hec ſubſtitutio
fctā duob⁹ īparib⁹ continet duas
vulgares tātū. pone teſtator iſti-
tuit duos īpuberes i ptāte exiſtē
tes: ⁊ quēdam tertiū: ⁊ eos īuicē
ſubſtituit: certū ē ꝙ vulgaris ꝯti
neꝛ ī ꝑſona oīm p. d. l. iā hoc iure.
ſꝫ dubitaꝛ an iter filios īpuberes
cōtineaꝛ pupillaris. Guil. de cu-
nio ⁊ Ray. vt refert Bar. vbi. ſ.
ī vſi. q̄ro pone ꝙ teſtator habeat
tres filios ⁊c. tenuerūt ꝙ ſic. rōne
et legib⁹ p eūdē Bar. etatꝫ. Sed
ipē Bar. ibi tenet ꝯⁱriū p rōnes q̄s
ibidē adducit Bal. vō i. d. l. in te-
ſtamēto. i. C. ꝺ teſta. mili. ſic dicit
diſtinguēdū. aut ille terti⁹ ē talis
q̄ nō debeat excludi a ſucceſſione
īpuberꝫ ex p̄ſumptiōe iurꝫ ⁊ natu
re. vt q2 ē frať carnalis legitim⁹:
⁊ tūc īter illos duos nō crediꝛ pu
pillarꝫ īeſſe. ⁊ hoc ex p̄ſumpta vo
lūtate defuncti: q̄ i dubio vꝛ velle
ꝙ ius legitimarum hereditatū ſit
ſaluū ī ſua poſteritate. l. pe. C. de
impu. ⁊ aliis ſubſti. aut ille terti⁹
nō ē talis: ſꝫ ē forte baſtard⁹ vel
frať teſtatoris: vel ꝓrſus extne⁹: ⁊
tūc ꝓpť naturalē affectū p̄ris ple
niſſima ītelligiꝛ ſubſtō inter īpos
īpuberes. ar. in rōne ſui. ff. de leg.
iij. l. paulo. §. i. ⁊. ff. de libe. le. l. au
reli⁹. §. titi⁹ teſtamēto. Sꝫ aduer-
te ꝙ Sali. i. d. l. i teſtamēto. vt eti
am refert Ange. are. i. d. §. ⁊ plres
inſti. de vulg. vſi. q̄d ſi teſtator hꝫ
tres filios ⁊c. indiſtincte tenet cuꝫ
Bar. q2 nō ꝯſideraꝛ in hac matia
ꝙ poſſit ab inteſtato ſuccedi nec
nō: ſed tm̄ vnitas ſubſtitutiōis. q̄
pariť oēs determinat. vt. d. l. i teſta
mēto. ⁊. l. iā hoc iure. ff. de vulg. ⁊
l. cꝫuis. C. de īpube. ⁊ aliis ſubſti.
et hoc vꝛ etiā ſeq̄. ipſe Ange. are.
vbi. ſ. iux̄ theoricā poſitā a Bar.
et aliis i. l. bona fides. ff. depoſiti.
Ulti⁹ circa p̄miſſa q̄ro dixi. ſ. ꝙ
rōne eq̄litatꝫ ſeruāde ſubſtitutio
breuiloq̄ fctā duob⁹ īparib⁹ ꝯtiet
ſolū duas vulgares p. l. iā hoc iu-
re. ff. ꝺ vul. cū ſilib⁹. Pōe ꝙ teſta
tor hēat duos īpuberes: altꝝ āni
culū: alterꝝ vō. xiij. ānos hñtē coſ-
ꝙ īſtituēdo īuicē ſubſtituat: ⁊ ille
q̄ hꝫ. xiij. ānos cito efficiꝛ pubes:
ita vt ī ei⁹ ꝑſōa expiret pupillarꝫ
ſubſtō/ an nec hoc caſu expirabit
ēt ī ꝑſona alti⁹ q̄ remāſit ī ptāte.
vꝛ ꝙ ſic. p. ſ. d. rōnē. ſꝫ tu dic bre-
uiť ſm̄ Bar. ī. d. l. luti⁹. ff. de vul.
vſi. ſꝫ pone habeo plres filios im-
puberes. ⁊c. ꝙ iſto caſu ſiue iſta
pubertas/ ⁊ ſic īeq̄litas ſupuenit
viuo teſtatore ſiue eo mortuo: ſēꝑ
durat pupillaris ī ꝑſona alti⁹: ita
dicit glo. ī vbo. etatis. i. d. l. luti⁹.
Iſtud ſeq̄tur. Bal. i. d. l. ī teſtamē
to. i. C. de mili. teſta. ī vſi. octauo
q̄riꝛ. vbi allegat rōnē q2 qđ ſemel
īcluſū ē: niſi ſit mutata volūtas: ꝑ
ſeuerat. ar. ff. de ꝓba. l. cū tacitū.
cū ḡ ab īitio fuerit pupillarꝫ īclu-
ſa/ ⁊ poſtea p̄ter volūtatē defūcti
ſupuenerit īeq̄litas illa: nō ē dicē
dū teſtatorē volūtatē mutaſſe. fa
cit. l. fideicōmiſſa. §. ſi rē. ff. ꝺ leg.
iij. ⁊. l. rē legatā. ꝺ adimē. leg. Ex
p̄dictꝫ ſequiꝛ ꝙ ſi īeq̄litas ſupue
niſſet volūtate teſtatoris: vtputa
alterꝝ īpuberē emācipauit volun-
tarie ⁊ ſpōte: tūc pupillarꝫ ī ꝑſōa
alteri⁹ impuberis in ptāte retēti
etiā expiraret. facit. l. alteri. ff. de
adimē. leg. Scđo ſeq̄ꝛ ꝙ ſi emāci
paret alteruꝫ filiū nō ſpōte ſꝫ co-
actus ex aliq̄ cā: tūc nō expirabit
pupillaris ī ꝑſona alti⁹: p iura. ſ.
allegata. cogiꝛ ēt aliq̄ñ pať eman-
cipaꝛ filiū ſuū de q̄ p glo. fina. ī. §.

Ineq̄lita- tas tpis an impe diat ſub ſtitutio- nē pupil larē con tineri in breuilo- qua.

Ineq̄lita- tas ſup- ueniens facto te ſtatoris inť inui- cē ſubſti tutos an faci- at extin- gui pu- pillarē.

ſtna.inſti.qb⁹ mo.ius pa.po.ſol-
uit.ita vult in effectu Bar.vbi.ſ.
Sed aduerte ꝙ Bal.in.d.l.in te
ſtaméto.in ẜſi.decimo'q̃rit.ꝛc. in
eo q̃d in pmo correlario.ſ.ꝓxime
dixi.tenet ɔ̃triũ ꝑ ratione ibi ab
ipſo adductã. Verũ Sali.i.d.l.in
teſtaméto.vt etiã refert et ſequit
Ang.are.in.d.§.ꝛ plures.inſti.de
vul.ſubſti.tenet opinioné Bar.d
quo pũcto vide lati⁹ ibi per eum.
Ité quero ponam⁹ quis inſtituit
duos ipuberes quorũ alterũ ha-
buit i poteſtate: alterũ nõ: et eos
inuicé ſubſtituit.poſtea vero qué
in poteſtate nõ habuit adoptauit
vel al's in ptãté ſuã redegit an cõ
ualeſcat pupillaris? Bar.in.d.l.
luti⁹.ẜſi.quero q̃d ecõtra.et cõit
doctores tenét ꝙ nõ:q2 diſpoſitio
ab initio inutilis nõ cõfirmat ex
poſtfacto.l.pe.ff.de re.iuris.et.l.
i.§.ſꝫ ſi filiuſfa.ff.d le.iij.ad idé.l.
ſi idé.ff.de auro ꝛ ar.leg.nã certũ
eſt ꝙ in caſu ꝓpoſito ab initio nõ
cõtinebat pupillar; ex poſt facto
ergo(vt inquit Bar.) licet defun
ct⁹ voluerit eã ɔphédi/nõ poteſt
fieri ſine noua voluntate .l. here-
des palã.§.ſꝫ ꝛ ſi notã.ff.de teſta.
Sed huic videt fortiter obſtare
text⁹.in.l.ij.ibi ſed ſi extraneũ.ff.
de vul.et pu.ſubſtitutiõe.Sꝫ dic
ſcdm Bar.vbi.ſ.ꝙ ibi teſtator ſub
ſtituit pupillarit expſſe: vnde cõ
ſtat ꝙ voluntas teſtatoris fuit ab
initio ꝙ eſſet pupillaris licet non
eſſet cõfirmata:ergo ceſſante ipe
diméto durat.ſꝫ in noſtro caſu ab
initio ceſſauit volũtas ꝓpter ine
qualitaté. Hic dicit Ang.de pe-
ruſio.in.d.l.luti⁹.ꝙ ſi q̃s inſtituit
legitimũ ꝛ naturalé/ꝛ naturalé tã
tũ ipuberes:ꝛ eos iuicé ſubſtituit
exp̃mendo vulgariter et pupilla-
rit ꝛ ꝑ fideicõmiſſuꝫ.ſi poſtea na
turalis tm̃ ſit legitimat⁹:ɔfirma-
bit pupillaris: q2 a pricipio a te-
ſtatore fuit ſpecificata.d.l.ij.ibi

Diſpoſitio ab initio inutilis non ɔfirmatur ex poſtfacto.

ſed ſi extraneuꝫ.et hoc ſequit ibi
Imo.vt etiã refert Ang.are i.d.
§.ꝛ plures.ẜſi.q̃d ſi eũ qué a pri
cipio.ꝛc.pmiſſa vult in effectu et
Bal.in.d.l.in teſtaméto.C.de te
ſta.mi.ẜſi.nono querit pr hũs fi-
liũ.ꝛc. Ité quero,an ne inequali-
tas portiõis ipediat ſubſtitutões
pupillares ɔtineri in breuiloqua
pone ꝙ teſtator vnũ inſtuit i octo
vncijs alterũ i quattuor? rñde ꝙ
nõ.ꝑ.l.ſi plures.ff.d vul.ꝛ pu. nã
ineq̃litas téporis nõ ipedit iſtam
ſubſtitutioneꝫ contineri.vt.ſ.pa-
tuit.ergo nec ineq̃litas rerũ. arg.
l.miles ita heredé.§. et q2 diximͯ
ff.de mili.teſt. Ita dicit Bar.vbi
ſupra.ẜ.quero vtrũ inequalitas
portiõis.ꝛc.Circa pmiſſa quero
ſubſequéter de vna pulchra q̃ſtio
ne/predicta ſunt vera qñ é iequa
litas rer.hoc é portionũ.vt ptꝫ i
caſu poſito:q̃d ſi filie forte ſint iſti
tute ex certis reb⁹ vel q̃titatib⁹:
puta mille aureorũ: et demũ filij
maſculi ſunt vniuerſaliter inſtitu
ti/poſtea dicit teſtator oẽs filios
meos inuicé ſubſtituo/ vtrũ filie
pdicte itelligant cũ maſculis ſub
ſtitute inuicé? Bar.i.d.l.luti⁹.ẜ.
ſed pone plures filie ſunt iſtitute
ꝛc.rñdet ꝙ nõ.q2 ſi viderent ſub
ſtitute: ergo ꝓ hereditarijs por-
tionib⁹.vt.l.i.C.de impu.et alijs
ſub. Sed heres ſingularis ſeu rei
certe:nullã hꝫ hereditariã portio
né ergo nõ videt tal' heres ſingu-
laris rei vel quãtitatis in ſubſtitu
tione cõprehédi. Preterea dicit
hoc ꝓbari i.l.coheredi.§.q̃ diſcre
tas.ff.de vul.ꝛ pu. Limita pdicta
niſi oib⁹ maſculis deficiétib⁹:tũc
enĩ femie etiã admitterent.d.§.q̃
diſcretas. q2 haberent ius accre-
ſcédi maſculis repudiãtib⁹.vt no
tat i.l.q̃ties. C. de here.iſti. vide
de iſto lati⁹ ꝑ An.are.i.d.§.ꝛ plu-
res.iſti.d vul.ſub.ẜ.q̃ro teſtator
iſtituit maſculos.ꝛ ꝑ bal.i. d.l. in

Inequalitas portiõis an ipediat ſubſtitutões pupillares ɔtineri in breuiloqua.

UVA. BHSC. IyR_223

Fratres vtrinq̄ cōiuncti an p̄ferātur in breuiloq̄ ſubſtitu-tione ex altero tātū parē-te coniū-ctis.

teſtamento.C.de teſta.mili.verſi.
ſeptimo queritur.⁊ per Ange.et
Jmo.i.d.l.lutiꝰ.Jtē quero.pone
quidā habēs duos filios ex prima
vxore: ⁊ duos ex ſc͞da q̄s oēs inſti
tuit:⁊ inuicē ſubſtituit.vnꝰ repu-
diauit/an admittat̄ ille ſolusq̄ eſt
vtrinq̄ coniunctꝰ: qꝺ videt̄ q̄ꝛ le
gis ꝯiunctio eq̄parat̄ coniunctiōi
hoīs.ar.l.teſtamento.ff.de here.
inſti.ſed coniunctꝰ ab hoīe p̄fer
tur ī breuiloqua diſiuncto.vt.l.co
heredi.§.qui diſcretas.ff.de vul.
ergo.⁊c.ita tenuit Dy.ſed Bar.ī
d.l.lutius ꝑpe fi.itē Ange.are.in
d.§.⁊ plures.in vltima q̄ſtione.et
Bal.in.d.l.ī teſtamēto.i.C.de te
ſta.mili.verſi.quinto querit̄ pone
ꝙ pater.⁊c.tenēt cōtrariū.idē te-
net ipē Bal.in.l.i.ī fine.C.de im-
pu.⁊ aliȷ̇s ſub.non eñ.ſunt ꝯiūcti
coniūctione legali.nā ī iſta ma̓tia
coniūctos accipimꝰ tali cōiūctio-
ne q̄ inducit ius accreſcēdi.vt.d.
§.q̇ diſcretas: ſed iſti frēs ſunt cō
iuncti cōiunctione ſanguinis tm̄.
que cōiunctio nō parit ius accre-
ſcēdi.vt pulchre de̓minat Bar.ī
l.re coniūcti.ff.de leg.iȷ̇.v̓ſi.ter-
tio q̄ro iuxta hoc pone ꝙ pat̓ de-
ceſſit.⁊c.iſtā opinionē tenet etiaʒ
Ange.de puſio in.d.l.ī teſtamēto
et aſſignat rationeʒ: q̄ꝛ in iſta ſub-
ſtitutione inſpicit̄ intentio et affe
ctio teſtātis: non illoꝝ qui ſubſti-
tuūtur vl̓ quibꝰ fit ſubſtitutio.vt
l.qui liberis.§.hec v̓ba.ff.de vul.
et pu.igitur cū teſtator tantā affe
ctionē habeat ad filios primi ma
trimoniȷ̇ ſicut ſecūdi ⁊ ecōtra.igi-
tur parit̓ admittent̄. ¶ Jtē que-
ro an ne hec ſubſtitutio vos inui-
cem ſubſtituo contineat fideicom-
miſſariā: ꝙ ſic videtur ꝑ tex.in.l.
qui plures.i.ff.ꝺ vulga.⁊ pu.ibi.
dū dicit in omnē cauſam.⁊c.hanc
queſtionē ponit Bar.ī.d.l.lutius
in vlti.col.et ibi Ange.et Jmo.⁊
Sali.in.d.l.in teſtamento.in qua
ſic concludit Ange.are.in.d.§.et
plures.verſi.quero an in breuilo-
qua videlicet vos inuicem ſubſti-
tuo.⁊c.ꝙ aut huiuſmodi ſubſtitu-
tio fuit facta in codicillis: ⁊ clarū
eſt ꝙ continet fideicōmiſſariā.vt
l.ſceuola: et qꝺ ibi nota.ff.ad tre-
bel.aut fuit facta in teſtamento: ⁊
tunc aut fuit dictum eos inuicem
ſubſtituo vulgariter et pupillari-
ter et per fideicommiſſum: vt cō-
muniter fieri ſolet/et tunc non ha
bet dubium quin contineat fidei-
cōmiſſariam/per expreſſam volū-
tatem teſtātis: aut fit ſimpliciter
vt quia ſimpliciter dixit teſtator
eos inuiceʒ ſubſtituo.hoc caſu di-
cit bar.vbi.s̄.ꝙ non cōtinetur fi-
deicom.per.l.iam hoc iure.ibi in
vulgarem tantummodo.ff.de vul
ga.et pu.⁊ ibi nota.ita tenet etiā
dominꝰ Rolandinꝰ.s̄.iſta rubrica
verſi.nec credas ꝙ hec verba.⁊c.
Non obſtat.d.l.qui plures: in eo
quod dicit in omnē cauſam: quia
debet intelligi in omnē cauſam.⁊
in omnem euentū prouenientes ex
directa ſubſtitutione.vt dicit bar.
Non obſtat etiam qꝺ ſupra in ma
teria compendioſe ſubſtitutionis
dixi/ſcilicet ꝙ poſt pupillarē eta-
tem trahitur ad fideicōmiſſariaʒ.
quia ibi teſtator plura tēpora cō-
prehendit/dicendo quandocunq̄
deceſſerit.qꝺ in reciproca non fa-
cit.Aut appoſita ē ī ſubſtitutiōe
cōditio denotās tractū tēporis ⁊
alia q̄ h̄ʒ ſubſtitutio vulgaris.pu
ta ſi dixerit teſtator et ſi quis eo-
rū deceſſerit ſine liberis eos inui-
cē ſubſtituo/tunc eñ ſm̄ Ange.⁊
Jmo.in.d.l.lutiꝰ.cadit in compē
dioſam.q̄ tūc videt̄ reciproce fa-
cta.⁊ ipa cōpēdioſa ſui natura cō
prehēdit vulgarē adueniēte caſu
vulgaris.itē pupillarē aduenien
te caſu pupillarī.vt.d.l.iā hoc iu
re.itē fideicōmiſſariā poſt pupil-
larē etatē ex q̄ facta eſt per verbū

Subſti-tutō vos inuicem ſubſti-tuo an cōtineat fideicō-miſſa-riam.

UVA. BHSC. IyR_223

cōe ſubſtitutio q̄s ē aptū natū ꝯp
hendere etiā obliquā ſubſtōnē.c.
raynutiꝰ.de teſta.in anti.iūcto.c.
j.eo.ti.lib.vj.merito ꝯp̄hēdit̄ etiā
fideicōmiſſaria.vide q̄ dixi.ſ̄.ru-
bri.pxia.ꝟ.ſcḋo reuoco in dubiū.
Nec obſtat ſi dicat̄.potuit a ṗnci
pio valere iure directo.ḡ nō obli-
quat̄.l.ꝟbis ciuilibꝰ.ff.de vul.⁊
pu.qꝛ illud ꝓcedit qn̄ ſubſtitutio
fit ꝑ ꝟbū directū ciuile.ſecus ſi ꝑ
ꝟbū cōe aut ꝑ ꝟbū directū nō ci-
uile.vide q̄ dixi.ſ̄.pxia rub.i ṗn.

Subſti tutō breuiloqua aliqn̄ continet tacitam pupillarem.

magne additiōis.¶ Quero vltiꝰ
q̇d ſi q̇s iſtituit duos ipuberes in
ptāte ſua exiſtēt:⁊ dicat/ſi q̇s eoꝝ
nō erit heres/eos iuicē ſubſtituo.
vtrū i iſta breuiloq̄ ꝯtineat̄ pupil
laris.Bar.vbi.ſ̄.ꝟſi.pone ꝙ iſti
tuo duos ⁊c̄.dicit ꝙ ꝯtinet̄ pupil
laris tacita ꝑ.d.l.iā hoc iure.non
autē expſſa.Ex q̊ ſequit̄ ꝙ ꝑ illā
pupillarē in tali breuiloq̄ ſubſtō-
ne ꝯtētā nō excludit̄ mat̄/quā ta-
cita pupillaris nō excludit niſi in
certꝫ caſibꝰ/put.ſ̄.i matia pupil-
larꝫ ſubſtōnis dictū ē/ q̄ alias ex-
cluderet̄.ſi ſimplr̄ dixiſſet teſta-
toꝛ eos iuicē ſubſtituo.d.l. lutius
q̇ḋ nota.¶ Itē quero q̇d ſi teſta

Subſti tutō breuiloq̄ facta duobꝰ filijs qꝝ alt̄ ē ipubes alt̄ mente captꝰ an ꝯtineat pupillarem et exēplarem.

toꝛ hn̄s duos filios alterū ipube-
rē:alteꝝ ꝟo puberē ⁊ mēte captū
⁊ eos inſtituēdo iuicē ſubſtituat.
certū eſt ꝙ in perſona vtriuſqꝫ cō
tinet̄ vulgaris.ſed an cōtineatur
in perſona vnius pupillaris.in al
terius exēplaris.Bartho.vbi.ſ̄.
in verſi.pone habeo duos filios
vnū impuberē alium puberē ⁊c̄.
poſt Guil.de cu.tenet ꝙ nō.quia
multe ſunt differētie ⁊ iparitates
inter pupillarē et exēplarē.vt.ſ̄.
ſuis locis patuit:illud ḡ ꝟbū.ſub
ſtituo:nō vniformit̄ reſpiceret il-
las ꝑſonas/cōtra.l.iā hoc iure.ſ̄.
ſepe all'.Hoc limitat Imo.i.d.l.
lutiꝰ.vt etiā refert Ange.are.in
ſepe dicto.§.⁊ plures.inſti.de vul
ga.ꝟſi.quid ſi teſtatoꝛ hꝫ duos fi-
lios i ptāte ⁊c̄.niſi appareat ꝙ te
ſtatoꝛ voluit illi furioſo etiā poſt
aditā/hereditatē ſubſtituere/ tūc
eīn etiā i ꝑſona pupilli ꝯtieret̄ pu
pillarꝫ ꝑ.l.i teſtamēto.j.cū ibi no
tatꝫ ꝑ glo.⁊ docto.⁊ Sali.plene.
C.de teſta.mili.imo plus dicit:qꝛ
etiā ſi de mēte nō ꝯſtat:⁊ furioſꝰ
nō hꝫ liberos/ꝙ et tūc cōtinet̄ pu
pillaris i ꝑſona viꝰ:⁊ exēplaris
in alteriꝰ.qꝛ tūc exēplarꝫ ⁊ pupil
larꝫ hn̄t eoſdē effectꝰ/vt notat̄ in.
l.hūanitatꝫ.C.de ipu.⁊ alijs ſub.
⁊ ſic videt̄ teſtatoꝛ voluiſſe(cū di-
cte ſubſtitutiōes habeāt eūdē ef-
fectū)ꝙ i ꝑſona pupilli ſit pupil-
laris/⁊ in ꝑſona alteriꝰ.ſ.mēte ca
pti ſeu furioſi ſit exēplarꝫ.l.ex fa
cto.i ṗn.ff.ḋ vul.⁊ pu.Nō obſtat
ꝙ in multis differant dicte ſubſti-
tutiōes:qꝛ ſatis ē ꝙ ꝯueniāt i ca
ſu de q̊ querit̄.vt in.c.trāſlato de
cōſtitutio.⁊.c.nō pōt.in glo.de p̄
bē.in.vj.qꝛ vtraqꝫ ſubſtitutio tra
hit̄ ad bona filij vniuſcuiuſqꝫ q̄ſita.An
autē duobꝰ furioſis iſtitutis ⁊ in-
uicē ſubſtitutꝫ ꝯtineat̄ in tali ſub-
ſtitutiōe vulgarꝫ ⁊ exēplarꝫ q̄ro.
Bar.i.d.l.lutiꝰ.ꝟ.ſꝫ iuxta hoc q̄
ro ⁊c̄.tenet ꝙ ſic/ad exēplū pupil
larꝫ.dic latiꝰ vt ibi ꝑ eū.¶ In ſū

Subſti tuti iuicē an et qn̄ videant̄ hr̄e eaſdē ꝑtes i ſubſtitutione quas hn̄t i inſtitutione.

ma iuxta hanc materiā aduerte.
ꝙ iſtituti ⁊ iuicē ſubſtituti eaſdē
ꝑtes vident̄ hr̄e in ſubſtōne q̄s i
inſtitutiōe.niſi teſtatoꝛ alit̄ diſpo
nat.§.⁊ ſi ex diſparibꝰ.iſti.de vul.
ſub.⁊.l.j.C.eo.⁊.l.q̇ liberis.i fine
et.l.ſed ſi plures.j.rñſo.⁊.l.ſi plu
res.ff.e.Intellige p̄miſſa ſi noibꝰ
appellatiuis ſubſtituti ſint.ſecus
ſi ꝑ nomia ꝓpria/qꝛ tūc veniūt in
viriles.l.nonnūqꝫ.ff.ad trebellia.
Intellige etiā niſi ex cōiecturis:
aliḋ p̄ſumi poſſit.l.vtrū.§.ſi.alias
eſt.l.q̄ſitū.ff.ḋ rebꝰ du.⁊.l.q̄tiēs.
ff.ad trebel.Iuxͣ p̄miſſa q̄ro.q̇d
ſi ꝑtē ſubſtitutoꝝ nōiauit ꝑ noia
appellatiua:⁊ partē ꝑ noia ꝓp̄a.
Bar.i.l.turpia.§.fina.ff.ḋ leg.j.⁊

UVA. BHSC. IyR_223

poſt eū Ange. are. i. d. §. ⁊ ſi ex diſparib⁹. inſti. de vulg. ſub dicūt ꝙ noīati ꝑ noīa appellatiua vocant ꝓ portiōe hereditaria: ⁊ noīati ꝑ noīa ꝓpria vocāt i viriles. vt no. in. l. ſi qs teſtamēto. ff. de ſta. libe. ſm vnā opinionē. Si aūt ſit expſſit teſtato: ꝓpria noīa ⁊ appellatiua: tūc ſcdm cōit doctō. dz iſpici qd ꝑcedit. vt ſi ꝑcedāt noīa ꝓpa habeat locū. d. l. nōnūꝗ. ff. ad trebel. ſi ꝟo appellatiua ꝑcedant / videlz dixit teſtato: ⁊ heredes meos. ſ. Petrū et Johānē iuicē ſubſtituo: habeant locū illa iura q̄ dicūt eaſdē ptes eos hre i ſubſtōne qs hūt in iſtitutiōe. ꝓ q̄ facit. l. ſi ſeru⁹ cōis. vltia. ff. ð ſtipu. ſeruoꝝ In dubio eī videt vocati i ſubſtitutiōe ſicut i iſtitutiōe. d. l. ſi plures. i fi. ff. de vul. et pu. vide lati⁹ ð hac maṫia ꝑ Bar. i. d. l. turpia. §. fi. ⁊ Ang. are. i. d. §. ⁊ ſi ex diſparib⁹. ⁊ ꝑ glo. i. d. l. nōnūꝗ. ⁊ ꝑ glo. i. d. l. ſi pres. ⁊ etiā ꝑ glo. i. l. i. C. ð ipu. ⁊ alijs ſub. ¶ Tialit aduerte ꝙ hec ſubſtō breuiloq̄ ſiue reciproca: nō ē ꝓpe ſubſtō ꝑ ſe / ſed ē q̄daz adiectio ſubſtōnis. ſicut dicim⁹ in ſiſt in actiōe ð peculio / iſtitoria / ⁊ tributoria. l. iij. §. cui cōgruit. ff. ð peculio. Nā iſta ſubſtō ptiet vulgares / pupillares / exēplares. ⁊c. vt. ſ. patuit. ita dicit Bar. i. d. l. luti⁹ i. i. col. Hic facile itelligi pt q̄lit finiat hec ſubſtō. q2 eodē mō q̄ ille. ſ. dicte ð qb⁹ oib⁹. ſ. ſuis locꝫ dictū ē. Hec ꝓ notitia iſti⁹ breuiloq̄ ſubſtōis ſufficiāt. reliq̄ vide ꝑ doctos doc. in. ſ. allegatꝫ paſſib⁹ Gerardus mulert.

Subſtitutō breuiloqua an ſit ꝑ ſe ſubſtitutio?

¶ Subſtituo ꝟbū quā hēat naturā. Ru. xxviii

SCias tabellio ꝙ plus ceteris artificibus idiges in operatiōe tua lumine rationis: et precipue in vltimis iudicijs defunctoꝝ: i qb⁹ occurrūt aliq̄ñ ꝟba miſterijs plena. q̄ꝝ ſi ꝓpa ſigtio ignoret / totū plerūqꝫ ruit teſtatoꝝ iudicium / ⁊ inſtꝫ captiōib⁹ apit: ꝑterea eī expedit tibi ad ſubſtōnuz doctrinā hui⁹ ꝟbi ſubſtituo hre noticiā. qd ſm diuerſa negocia qb⁹ adiūgit: diuerſa ſigt: ⁊ diuerſos parit effectus. Nā cum gñale ꝟbū ſit. tā ad directā ſubſtōnē ꝗ fideicōmiſſariā trahi pōt. ꝓpt qd ſcire te volo ꝙ q̄ttuoꝛ ſt ſubſtōnes directe / ſcꝫ vulgarꝫ: pupillarꝫ: exēplarꝫ ⁊ breuiloq̄ / i qb⁹ vł aliq̄ eaꝝ ſi apponat hoc ꝟbū ſubſtituo: illi⁹ ſubſtōnis nature ſe adaptat: ⁊ eā directo iure ꝯſeruat: nec ꝑtextu huius ꝟbi ſubſtituo: ſubſtitut⁹ i illis min⁹ vocat iure directo. ¶ Compēdioſa ꝟo ſubſtō. ex ſuis directis ꝟbis. ſ. ille ſit heres / directa euat. ſed ſi i ei⁹ foꝛā iſtō ꝟbuz ſubſtituo / apponat illico eā trāſponit i fideicōmiſſariā: et actus et naturā fideicō. retorq̄t / vt iā nō directa: ſꝫ fideicō. dicatur: et fideicōmiſſi naturā habeat et effectū. q2 omni tēpoꝛe eā valere facit. probantur hec. C. de inſti. ⁊ ſub. l. generaliter. §. vltimo et de ipu. ⁊ alijs ſubſti. l. precib⁹. et. ff. eo. l. coheredi. §. cum filie. et ff. de legi. l. in ambigua.

¶ Additio. Uide late ea q̄ dixi ē. in maṫia cōpēdioſe ſubſtōis. ꝟ. ſecūdo reuoco in dubium quid de tali ⁊c. dic vt ibi. Per hec eſt expedita ſubſtōnū pulchra atqꝫ difficił maṫia. Et no. ꝙ ð ꝑdictꝫ ſubſtitutionib⁹ ē glo. pulchra i verbo abſqꝫ liberꝫ i. c. raynuti⁹. de teſta. eſt etiā glo. in ꝟbo ad exēplū. in. §. q̄ rōne. inſti. de pupil. ſub. ⁊ ē glo. ff. de vulg. et pu. ſup rubꝛū. itē eſt glo. i ꝟbo abſqꝫ ꝯductiōe i. c. i. de teſta. libro ſexto. Gerard⁹ mulert.

¶ De falcidie ðtractionis a teſtatoꝛe fctā ꝓhibitione. Rubꝛi. xxix.

UVA. BHSC. IyR_223

Iam quattuor capitula teſtamēti ꝑ christi grām expedita habent: ſcʒ prohemiū: legata: iſtitutiones: ⁊ ſubſtitutiões. verum qꝛ ꝑpt hec oīa ptigit plerūqꝫ teſtatorē qdā alia volūtarie ordinare / qb⁹ poſt mortē aliquid ſpeciale iubet fieri / vel nō fieri precipit: vel prouidet: vel ſpeciali ꝓuiſione alicui periculoſe opponit: vel ſimilia facit. que oīa volūtarias teſtatoris ꝓuidētias appellam⁹. iccirco de illis in quinto capitulo eſt videndū. Sʒ cū iſta ſub cōmuni vł gñali regula ꝑpter eorū īfirmitatē cōprehēdi nō poſſint. oportet vt ad ſpecialia / preſertim ea que tēporib⁹ noſtris frequētius occurrere vidimus accedam⁹. Scias itaqꝫ licitū eſſe per legeʒ falcidiā teſtatori vſqꝫ ad dodrantē bonoꝝ ſuorū legata relinquere: et nō vltra. ita ꝙ heredi īſtituto remaneat integer qdrās / ſcʒ quarta pars bonorū. ſʒ ſi legata dodrantē. i. tres ꝑtes hereditatis / excedāt. hʒ heres ex lege falcidia poteſtatē defalcare ac detrahere de legatis: ſcʒ de quolibet legato ꝓ rata tantum qͣtū ei deerit ad quartam habendā. vt ipſa quarta integra remaneat apud eū. ſiue ſit heres extrane⁹ ſiue ſu⁹. vt. ff. ad le. fal. l. i. §. ſcdo capite. ⁊ īſti. e. i. rñ. ⁊ §. cū aūt rō. et. C. eo. l. ij. Et hoc verū ē niſi teſtator vetuerit heredi ſuo deducere falcidiam de legatis. vt qꝛ dicat hoc mō. ꝑterea ſciēs qꝺ ſit mod⁹ pr̄imonij mei: ⁊ nō ignarus prohibeo expreſſim heredem meū detrahere falcidiā de legatis. facta em̄ tali ꝓhibitione ceſſabit falcidia: et oportebit heredeʒ ſtare contentuʒ eo quod ſuperit a legatis / et integre legata ſoluere. niſi hereditatē repudiauerit. vt in auctē. de here. et fal. §. ſi vero expꝛeſſiʒ. col. i. ⁊ ī auctē. ſʒ cū teſtator. C. ad le. fal. Iſtud autem ſcias ꝙ ſi heres īſtitut⁹ eſt de liberis teſtatoris ad quē ſpectat portio naturalis: p̄mo ipaʒ legitimā portionē ex vniuerſali hereditate deducet. i. tertiā. hoc ē quattuor vncias. ex reliquis vero octo defalcabit hac lege falcidia ratiōe inſtitutionis quartā: ſcʒ duas vncias reliquas vero ſex diuidet inter legatarios ꝓ rata. vt in aucten. de triente et ſemiſſe. §. hec nos mouerūt. et inſtitu. de leg. fal. §. cum autem. cum ſimilibus.

Teſtator quēadmodū poſſit legata relinquere.

Teſtator falcidiam ꝓhibere poteſt.

¶ Additio. Ex premiſſis nota ꝙ filius pōt habere duas quartas. hoc etiā tenet dn̄s Rolandin⁹. ſ. in rubri. de compendioſa ſubſtitutione. in verſi. p̄ma igit̄ forma hec eſt. ⁊c. Aduerte tn̄ qꝛ de hac queſtione eſt magna altercatio inter gloſatores iur̄. vt patet ꝑ gloſaʒ in verbo auferri. in. §. ſi quis autē nō implēs. in autē. de here. et fal. col. i. itē per glo. in. l. quācꝫ. C. de le. falci. et per glo. in verbo falcidie. in. l. papinian⁹. §. meminiſſe. ff. de inof. teſta. et finaliter ꝑ glo. in verbo legitimā. in. c. raynutius. de teſt. Cōmuniter tn̄ gloſe diſtinguūt ſic. aut eſt rogat⁹ fili⁹ de reſtituēdo pure. et nō detrahit niſi vnā quartā. aut de reſtituēdo ſub ꝯditione: et tunc detrahit duas. et iſta opinio eſt approbata de iure canonico. in. c. raynutius: et in c. raynald⁹. de teſtamētis. et hāc opinionē ſuat ꝯſuetudo. vt dicit Bar. in dicta. l. papinian⁹. §. meminiſſe. ff. de inof. teſta. et Bal. ī l. filiū quē habentē. C. fami. herciſ. in verſi. extra opponit̄ dicitur hic ⁊c. licet nō videat̄ vera de iure ciuili. vt licet videre per bar. ⁊ bal. vbi. ſ. vide etiā late per dn̄m Panor. ī dicto. c. raynuti⁹. ſr̄ glo. in ꝟbo legitimā. et ibi latiſſime in apoſtil̄. ſed iux̄ hoc q̄ro pſ̄uppoſi-

Fili⁹ an poſſit detrahere duas q̄rtas.

UVA. BHSC. IyR_223

ta canoniſtraꝝ opinione q̄ vt dixi
ſeruaꝶ decōſuetudine. quid ſi fi=
li⁹ eſt inſtitut⁹ in re certa: et roga
tus de reſtituendo ſub cōditione
an detrahat duas quartas⸮ Bal.
vbi ſupra rn̄det ꝙ nō: ſȝ ſolā legi
timaȝ: q2 nō ē heres vniuerſal'. vt
l.lex falcidia .§. nūc̄ȝ.ff.ad legem
falcidiā.et ita dicit ſe ſepe conſu=
luiſſe. Gerardus mulert.

Falcidia et trebelliana ī quo differāt

¶ Itē nota differētiā inter hanc
falcidiā et trebellianicā: q2 trebel
lianica hȝ locum cū heres rogaꝶ
hereditatē alteri reſtituere: ⁊ tūc
detrahiꝶ de vniuerſali heredita=
te quarta. vt īſti. de fideicō .here=
di.§.ſed q2 ſtipulatiōes.hec vero
falcidia nō ex vniuerſali heredi=
tate ſed ex ſingularib⁹ deducitur.
vt dictum eſt.

Falcidiam an retinere poſſit heres in vna re⸮

¶ Additio. Circa materiā p̄ntis
rubrice reuoco in dubiū an ne he=
res poſſit retinere falcidiā in vna
re⸮ hanc queſtionē ponit glo.in.l.
ij.C.de le.falci.et glo.in ṽbo do=
drantē.in fine princi. inſtitu.eo. ⁊
glo.fina.in filium quē habentem
C.fa.her.q̄ glo.oēs tenent ꝙ non
ſed debet de ſingulis reb⁹ pro ra=
ta detrahere per. d.l.ij.⁊.l.plau=
tius.ff.ad trebel.cū ſilib⁹ vide la=
tius p̲ dictā glo. ⁊ docto.in.d.l.ij.
C.de lege falci.et late p̲ Bar. in
l.quartā.ff.ad legē falci.et Ang.
are.inſti.eo.in.d.glo.ſup ṽbū do=
drantē. In debita autē ex trebel=
liano vel iure nature. vide notata
per docto.in.d.l.filiū quē haben=
tem.C.fa.herciſcū. ¶ Cōtra pre

Falcidiā q̄re hodie ꝓhibere poſſit teſtator olim vero non⸮

miſſa dū dictū ē ꝙ teſtator poteſt
ꝓhibere falcidiaȝ: obijciꝶ de.l.qđ
de bōis.§.i.ff.ad le.falci. vbi đr ꝙ
teſtator nō pōt ꝓhibere falcidiā
ſolutio.illud ē đ iure antiq̄ hodie
ṽo hoc eſt correctū p̲.d.§.ſi ṽo ex
p̄ſſiȝ.i auct'.de here.⁊ falci. Qua
re autē oliȝ hoc nō licebat: hodie
vero liceat poteſt queri⸮ bar.i di=
cta aucten.ſed cum teſtator. In
ſolutione primi contrarij dicit ꝙ
ratio eſt.quia.l.quod de bonis ſu
pra alle.fuit facta tempore quo
erant pagani/nec vita in alio ſecu
lo ſperabaꝶ ſed aliud cogitabant/
nec aſpiciebant merita anime: et
ideo cogitauerunt ꝙ ſi heres non
lucrareꝶ ex aditiōe hereditatis ⁊
ſic teſtamentū remaneret nulluȝ.
qđ eſſet cōtra publicā vtilitateȝ.
vt.l.vel negare.ff.quemad.teſta.
ape. poſtea vero a tempore dicte
auctē.ſed cum teſtator Romanū
imperiuȝ erat chriſtianū / et impe
rator Juſtinian⁹ fuit chriſtianus
et ſic ipſe cōſiderabat aliud ſecu=
lum et ſalutē et merita anime. vn̄
cogitauit ꝙ licet heres non lucra
reꝶ aliquid cōmodi pecuniarij: ta
men ex eo ſolo ꝙ facit iſtuȝ pium
actū adimplendo voluntatem de
functi habet meritū apud deum:
et ꝓpter lucrum iſtius meriti co=
gitauit ꝙ nō amitteret aditioneȝ
hereditatis.et hoc ſatis ꝓbatur
in dicto.§.ſi vero expreſſim.in au
ten.de here.et falci.dum dicit ibi
textus lucrū nō in percipiendo ſȝ
ſolūmodo pie agendo habentem
⁊c. Preterea imperator ſtatuit ꝙ
in iſto caſu quādo ſciliȝ teſtator
prohibuit falcidiam detrahi ſi he
res repudiat hereditatem: nihilo
minus teſtamētū remaneat vali=
dum/et vadit ad perſonas enume
ratas in auctē . hoc ampli⁹.C.de
fideicōmiſ.vt expreſſe dicit text⁹
in dicto .§. ſi vero expreſſim.et iō
hodie hec ꝓhibitio non eſt cōtra
publicā vtilitatē: quia non tendit
ad interitū teſtamēti. Ex hoc vlti
mo habes vnum valde ſingulare
et menti tenendū: ſm̄ bar. vbi ſu=
pra. habes eīn ꝙ quando teſtator
ꝓhibet falcidiā legata debentur
ſine aditiōe hereditatis: quod eſt
contra regulā.l.eam quā.C.de fi
deicōmiſ. ꝓbaꝶ iſtud predictū ſin=
gulare i dicto.§.ſi vero expreſſim

Legata debētur ſine aditiōe hereditatꝭ qn̄ teſtator prohibuit đtrahi falcidiam.

UVA. BHSC. IyR_223

et ibi per Ja. de bel. in. xxi. op. et
per bar. vbi. ſ. et per eundē in di-
cta. l. eā quā. et eūdē in. d. §. ſi ve-
ro expreſſim. Juxta hoc q̄ro nun
quid idē erit in vniuerſali fideicō
miſſo ꝙ morte confirmetur ſine
villa hereditatis aditione? et vide
tur ꝙ ſic: quaſi ſit eadē ratio. Sꝫ
bal. in. l. filiuꝫ quē. C. fa. hercíſ. in
penul. colū. dicit contrariū: quia
nō eſt eadē ratio. nā fideicōmiſſa
rius vniuerſalis pōt cogere here
dem adire: ſi ergo nō cogit impu-
tet ſibi. vt. C. de fideicōmiſ. l. eam
quā. et. C. ad trebellia. l. nō iuſtā.
ſed legatarij particulares nō ha-
bet ius cogendi heredē ad adeun
dum. itē nec heres vellet adire nil
laturus ex hereditate niſi onera:
et ideo lex ꝓuidet legatarijs etiā
ſine aditiōe hereditatis: quod ſm
eūdē Bal. eſt notādū. Alij caſus
in quib⁹ debent legata etiaꝫ ſine
aditione hereditatis ponunt per
glo. in dicta. l. eā quā. C. de fidei.

Falci-
diam an
d̄trahat
fideicō-
miſſari-
us.

¶ Quero circa premiſſa: vidim⁹
ꝙ heres detrahit falcidiā regula
riter. qđ fallit in caſib⁹. ꝓut. ĩ. di-
cā. quid d̄ fideicōmiſſario? Bar.
in. l. i. §. deniq̄ꝫ. ff. ad trebel. ſic di-
ſtinguit. aut q̄rim⁹ an detrahat a
legatarijs ſingularib⁹. aut a ſcđo
fideicōmiſſario. Prio caſu/ aut le
gata ſūt relicta a ſe: ⁊ nūq̄ꝫ detra
hit vt. l. lex falcidia. §. nunq̄ꝫ. ff. ad
legē falci. Aut legata ſunt relicta
ab herede/ vel ſimpliciter: et tunc
aut heres detraxit ſibi: et vlteri⁹
nō detrahit. dicto. §. deniq̄ꝫ. verſi.
inde neratius. nec tamē tenet fi-
deicōmiſſari⁹ vltra q̄ꝫ habeat. d.
§. deniq̄ꝫ. in princi. Aut heres nō
detraxit: et tunc aut hoc iō q꞉ nō
potuit: aut q꞉ noluit aut q꞉ d̄ hoc
nō cogitauit: ſꝫ ꝑ errorē totū reſti
tuit. primo caſu quādo nō potuit
facto ſuo/ q꞉ coact⁹ adiuit: tunc fi
deicōmiſſari⁹ detrahit. vt. l. mar-
cell⁹. §. ꝙ ſi ſuſpecta. ff. ad trebel.
Aut nō potuit ꝓpter naturā reli
ctorū: vt quia erat teſtamentū mi
litis/ vel relictū ad pias cauſas.
de quo latius infra dicaꝫ. et tunc
fideicōmiſſari⁹ nō detrahit ſicut
nec heres. vt. d. §. deniq̄ꝫ. in prin.
ſuccedit ei in locū heredis. vt. l. q̊
quadraginta. ff. illo titu. Secūdo
caſu qn̄ nō detrahit: q꞉ nō vult: ⁊
tūc aut nō vult volēs facere grāꝫ
fideicōmiſſario tm̄ ⁊ fideicōmiſſa
ri⁹ detrahit. vt. d. ꝟ. inde nerati⁹
aut volēs facere grāꝫ fideicōmiſ
ſario et legatarijs: tunc nō detra-
hit. vt colligit ex. d. ꝟſi. inde nera
ti⁹. ibi dū dicit/ niſi liberalitatem.
⁊c. Aut dubitat. et ĩ dubio (vt di
cit glo. in. d. ꝟſi. inde neratius) vi-
det velle facere grāꝫ prio fideicō
miſſario cui reſtitui. quod placet
Bar. vbi. ſ. quādo ſcient' reſtituit
quia donare videt. vt. l. cui⁹ per
errorē. ff. de reg. iur. ⁊. l. i. ff. de cō
dic. inde. ſi autē ꝑ errorē tūc ſec⁹.
vt in ſequēti mēbro dicā. Tertio
caſu quādo de hoc non cogitauit
heres: ſed ꝑ errorē reſtituit totū/
tūc fideicōmiſſarius nō detrahit
vt. d. verſi. inde nerati⁹. in quo ex
cipit vnus caſus ſcꝫ quādo in eū
liberalitas exercet. Secundo ca-
ſu ꝑ̄ncipali qn̄ querit vtrū fideicō
miſſari⁹ detrahat a ſecūdo fidei-
cōmiſſario vniuerſali: et tunc aut
heres reſtituit coacte: et nō detra
hit. vt. l. ſi patroni. §. ij. ff. ad tre-
bel. et in hoc differt ſecūdus fidei
cōmiſſari⁹ a legatarijs ſingulari
bus. ſi vero adit ſponte tūc idē ꝑ
oīa. vt. ſ. diſtictū eſb in legatarijs
ſingularibus. Sed reſtat nunc vi

Falci-
diam an
detra-
hat lega
tarius.

dere d̄ legatarijs/ nā ſupra dicta
procedunt in fideicōmiſſarijs. vn̄
q̄ro an ne legatari⁹ detrahat/ ſup-
poſito ꝙ tenet grauat⁹? idē bar.
vbi ſupra reſpondet ꝙ nunq̄ꝫ de-
trahit/ niſi ei detrahatur. vt. l. lex
falcidia. §. nunq̄ꝫ. et. l. penales. §.
fina. ff. ad legē falcidiā. et nota. in

UVA. BHSC. IyR_223

l.j.C.cõmunia ð legatis. quod limita ſm Ange.peru.in.§.ſi vero expreſſim.in auct.de here. et falci.colla.j.verſi. de quinto an legatarius.ꝛc.niſi heres nõ detraxerit volens facere gratiã legatario:quia tunc exemplo fideicommiſſarij vniuerſalis ꝑ ꝓrat.iura detrahit. que oĩa nota et tene mẽti.

Falcidiam an detrahat iſtitutꝰ in re certa:

¶Item quero quid de inſtituto in re certa:ꝛidẽ Ange.de peru. vbi ſupra diſtinguit:quia aut aliꝰ nõ eſt vniuerſalit̃ inſtitutꝰ:et tũc cũ loco heredis habeat̃. vt.l.j.§. ſi ex fundo.cũ ſimilibꝰ.ff.ð here. inſti.quartã detrahit exemplo heredis. Aut ẽ vniꝰ vniuerſalit̃ inſtitutꝰ:ꝛtũc cũ loco legatarij habeatur.vt.l.qtiẽs.C.de here.inſti.idẽ de eo quod de legatario iudicemus.

Trebellianicaꝫ an poſſit ꝓhibere teſtator:

¶Quero nũc circa pmiſſa an ne teſtator poſſit ꝓhibere trebellianicã ſicut poteſt falcidiam: glo.in verbo ſubſtitutꝰ.in dicto.§. ſi vero expreſſim.et glo.in verbo liceat.in.§.ſed quia ſtipulationes inſti.de fideicõmiſ. here. tenẽt ꝙ ſic cum ſint ſimiles effectu.quas glo.tenẽt cõmuniter doctores in dicta auctẽ.ſed cum teſtator. vbi Bartho.Sali.et alij.itẽ Ang.de peru.ꝛ Bar.in dicto.§. ſi vero expreſſim.ꝛ idẽ Bar.in.l.marcellꝰ ff.ad trebellia.in vlti.colum.ſuper princi.illius legis.idem tenet late Ange. are.in dicto.§.ſed quia ſtipulationes. ſuper dictã glo.in verbo liceat.ꝛ Bal.in.l.filiũ quẽ C.fami.her.in antepe.colũ. Sed gloſa in verbo ceſſat. in dicta aucten.ſed cũ teſtator. et glo.in.l.ſi vt allegas.C.de lege falci. tenẽt contrariũ/volẽtes ꝙ licet teſtator poſſit prohibere falcidiã:nõ tamẽ poteſt prohibere trebellianicã. et hoc tenuit etiam Petrus de bel. ſed tu tene cũ Bartho. et alijs.ꝑ textũ. in dicta.l. marcellus.§.qđ autem.ff. ad trebellia.

Legitimaꝫ iure nature debitam an poſſit prohibere teſtator.

Secundo quero an ne legitimã de iure nature debitã: ꝙ alias dicit̃ debitũ bonoꝝ ſubſidiũ: teſtator ꝓhibere poſſit ſicut falcidiã ꝛ trebellianicã vt ſupra:glo.in ṽbo ceſſat.in ſepe.d.auctẽ. ſed cũ teſtator. tenet ꝙ nõ:ꝑ textũ in.l.ſcimꝰ.ꝛ.l.qm̃ in prioribꝰ.C.de inoffi.teſta.et hoc tenet Bar. et cõiter docto.in.d. auctẽ.ſed cũ teſtator. Tertio qro an ſufficiat tacita ꝓhibitio falcidie ad hoc vt heres falcidiam detrahere non poſſit. pone dixit teſtator volo ꝙ ſoluant̃ tota et integra legata:hãc qſtionẽ forat Ange.are.inſti.de le.fal.i pn̄.ṽ.quero ſi teſtator dicit vbi finaliter cõcludit ꝙ huiuſmodi tacita ꝓhibitio nõ ſufficit.qđ tenet etiã Ang. peru.in.d.§.ſi vero expſſiꝫ.in auc. de heredi.et falci. colla.j.dic latius vt per eos. ¶Aduerte circa premiſſa qꝛ ad hoc vt cõpetat heredi hoc beneficiũ detrahẽdi falcidia requiritur ꝙ antea inuentariũ fecerit: quod quomõ fieri debet et intra que tempora vide in l.ſcimus.§. ſinautem dubius. C. de iure delibe. et in auctẽ.de here.et falci.§.hinc nobis ingreſſa. col.j.

Falcidiã non retinet heres non faciẽs inuẽtariũ

Si ṽo non facit inuentariũ itra tẽpꝰ a iure ſtatutũ:nõ retinebit falcidiã/ſed coget̃ oĩbus creditoribꝰ ꝛ legatarijs ſeu fideicõmiſſarijs inſolidũ oĩa ſoluere non detracta falcidia. imo et ſi credita et legata mẽſurã ſubſtãtie defũcti traſcẽdãt ex ſua ꝓpria ſubſtãtia oĩa adiplere coget̃.§.ṽo nõ fecerit.in.d.aut.de here.ꝛ fal.

Trebellianicaꝫ an ꝑdat heres non faciẽs inuẽtariũ.

Iuxta hoc qro an ne heres rogatꝰ totã hereditatẽ reſtituere nõ faciẽs inuẽtariũ priuet̃ trebellianica ſicut priuat̃ falcidia: Bar.i.d.§.ſi vero nõ fecerit.et idẽ in.d.auctẽ. ſed cũ teſtator.tenet ꝙ nõ.quẽ ſequit̃ Ange. de peru.in.§.ſi vero expſſiꝫ i.d.auc.de here.ꝛ fal. Nõ obſtat duꝫ dicitur ꝙ in omĩ teſta-

UVA. BHSC. IyR_223

mēto ī quo ceſſat falcidia/ ceſſat et trebellianica.l.marcellus.§.qđ autem.ff.ad trebel.quia illud verū/ ſm eos/ quādo falcidia ceſſat ratione ipſius teſtamēti.ſed in caſu noſtro nō ceſſat ratiōe teſtamēti/ſed ꝑpt delictū heredes poſtea cōmiſſum in non cōficiendo inuētarium.et nos non habem⁹ regulam dicentem in quib⁹ caſibus heres perdit falcidiam ꝑpter delictum: perdat ꝛ trebellianicam.ergo non eſt noſtrum legē extēdere. ita dicunt dicti Bar.et Ange.de peruſio.vbi.s̄.ꝛtenet etiā Bal.in l.filium quē habētē.C.fami.herciſ.in antepe.col.verſi.item quero vtrum heres de reſtituēdo rogatus ꝛc.Ex hoc habes differentiam vnam inter falcidiam et trebellianicam. Aliā ponit dñs Rolandinus.s̄.in preſenti rubrica.in verſi.item nota differentiam ꝛc. Item quero an filius perdat ſuā legitimā propter omiſſionē inuētarij:glo.in ꝟbo lucrari in.§.ſi vero non fecerit.in.d.auc.de here.et falci.ꝛ glo.in verbo ſacramento.ī fine.ī.l.ſcimus.§.ſin autē hoc aliqs fecerit.in fine.C.de iure deli.ꝛ glo.in verbo naturale.in auc.hoc amplius.C.de fideicō.tenēt ꝙ non: et hoc cōmuniter tenēt docto.ꝛ vult tacite glo.in verbo auferri in.§.ſi quis autē non implēs in.d.auc.de here.et falci.de quo vide late ꝑ Bar.in.d.§.ſi vero nō fecerit.vbi dicit ſingulariter ꝙ licet non teneat legatarijs.niſi deducta legitima: tenet tamē creditorib⁹ hereditarijs:nō facto inuētario inſolidū.etiā vltra vires hereditarias.de q̄ dicit eſſe tex.ī.d.l.ſcimus.§.cum igitur.ꝛ.§.ſi vero poſtq̄.qui tex.etiā in filijs loquūtur. Idē tenet ange.peruſin⁹.in.d.§.ſi ꝟo nō fecerit.qđ nota. De materia huius inuētarij vide lati⁹ ꝑ ſcribē.in.d.l.ſcimus.et ꝑ Bar.in

Fili⁹ an ꝑdat legitimā ſuā ꝑpt omiſſionē inuētarij:

d.auc.ſed cum teſtator.C.ad.l.falcidiā.itē per Ange areti.in.§.extraneis autē.inſti.de here.qua.li.ꝛ dif.ꝛ latiſſime ꝑ Ange.peru.in.d.§.ſi ꝟo exꝑſſim.in auc.de here.ꝛ falci.vbi late et ad longū ponit modū et ordinē confectionis huiuſmodi inuētarij.ꝛ etiā ſpe.in titu.de inſtru.adi.§.dicto de īpugnatione teſtamēti ꝛ codicilli dicendū reſtat de inuētario ꝛc.ꝟſi.nunc dicamus de inuētario heredis ꝛc.ibi vide lati⁹.An autē cōfectio huiuſmodi inuētarij de iure canōico ſit neceſſaria: ita vt nō conficiens inuētarium teneaꝛ vltra vires hereditatꝭ:Bal.in.d.l.ſcim⁹ in prin.in.ij.colū.ꝟſi.ſexto q̄ro nunquid de iure canonico.ſic diſtinguit: aut loqmur in foro penitētiali/hoc eſt ꝯſcientie:ꝛ tunc non attendiꝛ inuētariū nec fictio iuſtiniani q̄ fingit heredē ſubtraxiſſe.vt in.d.auc.de heredi.ꝛ falci.§.ſancimus.et ideo licet heres nō fecerit inuētariū: non tamē tenetur vltra vires bonoꝝ.hoc tenet etiā Bar.ſup rubꝛi.ff.de acqui.here. An.de butrio in.c.j.de ſolutio.Hoſtiē.in.ſūma de teſta.§.pe.verſi.qđ ſi bona.ꝛ Johā.and.i.c.quāq̄.ſup glo.ī verbo dicebat de vſu.libro ſexto.in nouella.ꝛ domin⁹ Panor.in.c.raynald⁹.in.iij.col.de teſta.ꝟſi.itē nota ex hoc et ex textu ꝙ iura canonica ꝛc.vbi colligit ex hoc ꝙ non ſemꝑ ius ciuile eſt obſeruādū in foro penitētiali.rō eſt ſm eūdē in caſu nr̄o:q2 ius ciuile ī hoc fundaꝛ ſup ꝓſumptiōe:ꝛ nō ſup veritate.ſed ī foro penitētiali attēdimus veritatē.ꝛ de oīb⁹ creditur cōfitenti:cū ſolū agiꝛ de ꝓiudicio aīe ſue.vt.c.ſignificaſti.ij.de homici.ex q̄ ſi in penitentia dicit heres ꝙ nil vſurpauit: ceſſat ꝓſūptio iurꝭ ciuilis q̄ fundaꝛ ſup vſurpatiōe.nā veritate māifeſtata cedit opinio ꝟitati.

Inuētarij confectio an ſit neceſſaria de iure canonico:

Ius ciuile non ſemꝑ ē ſeruandū in foro pniali:

vi. man. istg ... in fol 51 .

Sequen.

UVA. BHSC. IyR_223

ista pagina pone in fol. 54 j. in pri. pagina

petuū. itē aut talis prohibitio ſi=
ue preceptuȝ eſt ſimplex ⁊ nudū:
ſcilicet ſufficientē cauſam nō con=
tinens/aut eſt veſtitū veſtimento
cauſe adiecte ꝓpter fauorem ali=
cuiꝰ perſone. Itaqȝ teſtator ſi ad
tēpus alienationē prohibeat con
ſulo vt hoc caſu penā adijciat di=
ces, itē dicto heredi meo ꝓhibeo
talis ꝓdij alienationē vſqȝ quo cō
pleuerit.xxv.annū ſue etatis.vel
vſqȝ ad.x.vł.xx.annos poſt obitū
meū. vel aliđ tale tēpus/ꝙ ſi con
tra factū fuerit: ipſum heredem
meū pene nomine dāno in centuȝ
preſtandis ab eo tali monaſterio
vel tali ꝑſone/ legati iure. legata
enī que coharcēdi haredis cauſa
pene nomine relinquūtur valēt ⁊
tenent. vt inſti. de lega. §. vlti. C.
de his q̄ pene noīe. l. i. Vn̄ coget
heres ſeruare voluntateȝ teſtato
ris et preceptū metu pene legati
preſtandi: alioquin de neceſſitate
ſeruare nō cogetur: eo ꝙ nudū eſt
vt infra dicetur.

¶ Additō Circa ꝑmiſſa aduerte
ꝙ bar. i. l. filiusfamilias. §. diui. ff.
de le. j. in tertia oppoſitione dicit
ꝙ ſi alienatio etiā ſimpliciter ꝓhi
beať minori: ꝙ talis ꝓhibitio valȝ
ita vt nec ipſe minor nec etiā tutor
vł curator eiꝰ poſſit talē rē aliena
re. vt. l. ij. C. de vſuca. pro empto.
maior vero factus nō nocet ei ta=
lis ꝓhibitio quo minꝰ poſſit ipſu
ne alienare. Gerardus mulert.

Alienatiōis ꝓhibitio facta minori etiā ſimpliciter valet

¶ Aliquādo vero teſtator heredi
ſuo prohibet alienationē in perpe
tuū alicuiꝰ rei: et in hoc caſu ſi ſte
terit in finibꝰ ſimplicis ⁊ nude ꝓ=
hibitionis non adijciens cauſam
perſone vel perſonarū quarū con
templatione rem alienari vetue=
rit: certe quia prohibitio et prece
ptū eiꝰ nudū eſt/non habet heres
neceſſe illud ſeruare/imo tali pre
cepto nō obſtante poterit aliena=
re et dominiū eius in accipienteȝ
tranſferre: quia non apparet ꝑſo
na que ex voluntate teſtatoris ha
beat ius rei vendicande: ſi autem
precepto et prohibitioni ſue cau=
ſam adiecit referentē ſe ad fauo=
rem alicuius vel aliquarum per=
ſonaruȝ. vt qui ideo rem alienari
prohibuerit eo ꝙ voluerit ipſam
ad deſcendentes liberos eius/vel
ad aliam perſonam in poſterum
peruenire: tunc res prohibita non
poterit alienari: quia quodāmo=
do per fideicōmiſſum per ſe veni=
re debet in ꝑſonas quarū intuitu
facta eſt ꝓhibitio. vnde quandiu
apparebit aliqua ex illis ꝑſonis/
poterit illaȝ rem vendicare ſi res
fuerit teſtatoris: quia ex volunta
te eius dominiuȝ tranſiuit in illas
q̄q̄ nondū natas ⁊ q̄q̄ ignoran=
tes. nā et in legatariū etiā ignorā
tem trāſit dn̄iū. Et ꝓbanť hec. ff.
de le. j. l. filiusfamilias. §. diui. et
de le. iij. l. pater. §. quindeci. et. ff.
queadmodū ſer. amit. l. ſi. parteȝ.
§. ſi ꝑ fundū. Et nota ꝙ nō videť
ſufficere cā alia niſi que eſt appo=
ſita propter fauorē ꝑſone que ha=
beat ius rei vēdicāde. vt dictū ē.
Et ſi q̄rꝫ formā huiꝰ veſtite ⁊ effi
cacis ꝓhibitionis inuenies eaȝ in
tractatu forāꝫ ſub rub. đ formis
ꝓhibite alienationis a teſtatore.

¶ Additio. Aduerte circa ꝑmiſ=
ſa ꝙ quādocūqȝ ꝓhibitio aliena=
tionis facta heredi vel legatario
cōtinet cōmodū alteriꝰ q̄ eiꝰ cu
facta eſt: qui quidem alter ledere
tur per alienationeȝ tunc in eius
fauorē videť facta prohibitio. li=
cet non ſit expreſſuȝ. l. iij. §. ſi quis
ita. ff. de adimen. lega. hoc ſentit
glo. in. l. quotiens. j. C. đ fideicō.
prout loquitur de cauſa tacita. ⁊
ibi clarius Cy. et Bar. in. d. l. fi=
liusfamilias. in. §. diui. ff. de lega.
j. in. iiij. oppo. Hinc ſequiť ƀȝ eū=
dem Bar. vbi. ſ. ꝙ ſemp cū ꝓhibi
tio facta legatario ꝯtiet cōmodū

g.iij.

UVA. BHSC. IyR_223

alteri⁹ q̄ꝫ legatarij/ſcꝫ heredis vł familie que lederetur per alienationem: i eius fauorē videt̄ facta prohibitio: licet nō ſit exp̄ſſum. p̄ s. dicta iura. Itē aduerte etiā q̄ quādo res que p̄hibetur alienari eſt talis q̄ in ea cadat affectio et intereſt ei⁹ rei ne alienetur: tūc ratione ꝛ fauore eiuſdē videt̄ facta prohibitio exēplum ſi ſeru⁹ ꝓhibitus eſt alienari/ nā eius intereſt ne alienet̄ in nouuꝫ dominū forte peſtilētiorē. vnde ſi contra fiat ſeruus erit liber. l. gn̄aliter. §. ſi petitum. ff. de fideicō. libertati. Ex q̄ ſequit̄ q̄ ſi teſtator prohiberet alienari vaſallos prohibitio valet per d. §. ſi petitū. eſt enim fauor vaſalloꝝ: ita dicit Bar. vbi. s̄. in. v. oppoſitione. Aduerte p̄terea q̄ quādo res legata nō trāſit directo in legatariū. ſed de manu heredis q̄ habet neceſſe emere et legatario tradere/ ꝛ tūc qꝛ heres tradit ſub illa cōditione: nō poteſt alienari/ ſicut ſi tale pactū de nō alienādo apponeret̄ in cōtractibus. l. ea lege. C. de cōdic. ob cām. ita loquutur. l. titio centū. in princi. ff. de cōdi. ꝛ de. ita dicit idē Bar. vbi. s̄. i vj. oppoſitione. Iuxta p̄miſſa quero pone aliqs p̄hibuit funduꝫ alienari fauore certe p̄ſone: nōne iſte cui p̄hibitio facta eſt pōt funduꝫ dare in dotē vł donationē p̄pter nuptias? Ja. d̄ are. vt refert Bar. in. d. §. diui. tenuit q̄ ſic. ar. l. mulier. §. cū p̄poneret̄. et. l. a filia. in principio. ff. ad trebel. et auc. res que. C. cōia de leg. et in corpe vn̄ ſumit̄. ❡ An autē et qn̄ p̄hibitio alienationis ip̄edeat tranſlationē dominij? tractat late gloſa. i. d. l. ea lege. C. de cōdic. ob cām dato: et ibi Bar. et alij ſcriben. ꝛ ſcribētes. in. l. ſi ita quis. §. ea. lege. ff. de verbo obligatiōi. De materia preſentis rubrice vide lati⁹ per Bar. et alios ſcriben. in ſepedicta. l. filiusfamilias §. diui. ff. de lega. j. Gerardus mulert.

Fund⁹ p̄hibit⁹ alienari an̄ poſſit dari i dotem.

❡ De tutore in teſtamēto vel codicillo dando. Rubrica. xxxj.

Circa materiam iſtā oportet cū diſtinctiōe p̄cedere: qm̄ aut alicui pupillo in teſtamēto vel codicillo datur tutor a patre: aut a m̄re: aut ab extraneo. Si a p̄re: aut dat̄ filio pupillo exiſtēti i poteſtate aut nō exiſtēti. Pater habēs filium pupillū in p̄tāte quē heredē inſtituit vel heredauit pōt ei dare tutorē i teſtamēto: vł etiā in codicillo ſi tn̄ ipſum codicillū p̄cedat vł ſequat̄ teſtamētū: aliter nō. qꝛ licet aliqs inteſtat⁹/ decedat codicillo facto/ i ipſo codicillo non tenet tutoris datio. Itē ſi q̄dā tutores dati ſunt i teſtamēto/ quidā i codicillo: oēs erūt tutores: niſi poſteriore dādo priorem reprobauerit teſtator. probātur hec inſti. de tute. §. p̄miſſum. et. ff. de teſta. tute. l. iij. ꝛ. l. pat. ꝛ. l. vlti. ꝛ. C. eo. l. et ſi ea patre.

❡ Additio. Iuxta p̄miſſa q̄ro/ an ne ſicut hodie valet teſtamētū imperfectū int̄ liberos. l. hac ꝯſultiſſima. §. ex ip̄fecto. C. de teſta. ita etiā hodie valeat tutoris datio facta i min⁹ ſolēni volūtate? gloſa. i l. ij. C. d̄. ꝯfir. tu. videt̄ velle q̄ ſic. idē videt̄ tenere glo. i. d. §. ex ip̄fecto. Sed glo. j. i. l. j. C. de teſta. tute. videt̄ tenere ꝯ̄riū. ꝛ hoc ſeqtur Bar. i. d. l. ij. ꝛ idē Bar. i. d. §. ex ip̄fecto. et Bal. ibidē i vltia q̄ſtione. et tenēt cōit̄ doctores. Nō obſtat. d. §. ex ip̄fecto/ vbi valet teſtamentū ip̄fectū int̄ liberos. qꝛ hoc ver inq̄tū reſpicit ſolū fauorē liberoꝝ ꝛ nō iniuriā alioꝝ. in caſu eīn nr̄o reſpicit etiā on⁹ p̄ſi⁹ tutoris:

Tutorꝫ datio an valeat hodie in min⁹ ſolēni volū tate.

vt i.c.veritate.viij.diſ. Ex his ha
bes vnaȝ notabilem regulā q vbi
cunqȝ ius hūanū eſt fundatū ſup
p̄ſumptione nō eſt obſeruandū in
foꝛo aīe ſi veritas eſt cōtra pſum
ptionē.p hoc.c.tua nos.d̄ ſpōſa.
et.c.litteras.in.fi.de reſtitu .ſpo.
et.c.a nobis.ij.de ſentē.excō. hec
ille . Aut loq̄mur in foꝛo iudicia-
rio:et tūc ſubdiſtingue:qꝛ vel lo-
quimur in obligationib⁹ q̄ de iu-
re ciuili non deſcēdūt ad heredes
niſi quaten⁹ ad eos occaſiōe ma-
leficij ꝑueniſſe.ꝓbaꝶ:de quo in.l.
vni.C.ex delic.defun.de iure ve-
ro canonico heres indiſtincte te-
netur:ꝑuenit aliq̄d ad eū vel nō ſi
in defuncto apparuerint aliqua
ſigna penitētie.vt notaꝶ i.c.fi. de
ſepul.ꝑ Panoꝛ.et alios ſcriben.
et hoc caſu etiā nō teneꝶ heres vl
tra vires hereditarias etiā in fo-
ro iudiciario/licet nō fecerit inuē
tariū:hoc tenet Panoꝛ.in.d.c.fi.
in fi.poſt Fe.cōſilio.xxi.per ratio
nē iſtā.ex equitate inductuȝ eſt ꝑ
ius canonicum vt teneatur heres
ex delicto defuncti:ex eadē equi-
tate nō debet teneri etiā vltra vi-
res hereditarias. Aut loq̄mur in
obligationib⁹ deſcēdentib⁹ in he-
redes.vt ex cōtractib⁹:ꝛ tūc etiā
in foꝛo eccleſiaſtico ſeruāda ſunt
iura q de iuentario loquūtur . ita
vult Bal.vbi.ſ.et etiā Panoꝛ.in
d.c.fi.i fine.vide eūdē Bal.in. d.
l.filiū quē.in penul.colū.C.fami.
her. ¶ Itē quero dū dictū eſt ſu-
pꝛa q teſtatoꝛ pōt ꝓhibere falci
diā dūmodo ſciat et nō ignoꝛet vi
res patrimonij ſui.quid in dubio

Patri-
monij
ſui vireſ
an ſcire
q̄s p̄ſu-
matur.

an teſtatoꝛ p̄ſumaꝶ ſcire vires p̄ri
monij ſui an ignoꝛare:glo.in v̄bo
nō ignar⁹.in.d.auctē.ſed cū teſta
toꝛ.dicit q p̄ſumiꝶ ſcire.vt.C.de
reſcin.vendi.l. q̄ſquis.licet ſit ar.
cōtra inſti.q et ex q̄b⁹ cau.ma.nō
poſſunt.§.in fraudē.Bar.in.d.au
ctē.ſȝ cū teſtatoꝛ.circa iſtam que-
ſtioneȝ ita diſtinguit.aut loq̄mur
in actib⁹ moꝛiētiū : et ḡnaliter te-
ſtatoꝛ pſumiꝶ ignoꝛare vires ſui
p̄rimonij.§.hinc nobis.v̄ſi.ſi ei.in
aucten.de here.et falci.ꝛ ar.l.hac
ꝯſultiſſima.§.at cū hūana.C.q̄ te
ſta.fa.poſſunt.ꝛ .§. illud.i auc.de
triēte et ſemiſſe.col.iij.aut loqui-
mur in actib⁹ viuentiū:ꝛ tūc aut
iſte hȝ bona que ad eū de nouo ꝑ
uenerūt:et pꝛeſumiꝶ ignoꝛare vi-
res.vt.C.de here.ven.l.q̄ nōdū.
aut ꝑuenerūt ab antiq̄:et tūc aut
erāt bona imobilia/et p̄ſumiꝶ ſci-
re eoꝛū vires.d.l.quiſq̄s.C.de re
ſcin.ven. Aut erāt mobilia:ꝛ tūc
ſiq̄dē erāt p̄ſentia p̄ſumiꝶ ſcire :
ſȝ in abſentia pſumiꝶ ignoꝛare.vt
l.in fraudē.i.ff.q̄ et a q̄bus. Sed
aduerte inq̄ꝫtū dictū eſt q in acti
bus moꝛientiuȝ p̄ſumiꝶ ignoꝛare
hoc intelligendū eſt verum niſi ex
aliqua qualitate aliud p̄ſumatur
vtputa ſi detrahi vetuit falcidiā:
ex hoc eīn p̄ſumiꝶ ſciens.vt.d.au
ctē.ſȝ cū teſtatoꝛ cū.d.glo. ſua in
verbo nō ignar⁹.cōſultū tn̄ eſt:vt
dicit idē Bar.vbi.ſ.q in teſtamē
to iſta verba ponanꝶ quādo teſta
toꝛ vult vetare detrahi falcidiaȝ:
videlicet ſciēs vires ſui p̄rimonij
et non ignoꝛas.q̄d nota tu tabel-
lio.p̄miſſa ſequiꝶ Ang.are. in. d.
.§.in fraudē.inſti.qui ꝛ ex quibus
cau.ma.nō poſ. ¶ Ex p̄dictis ha
bes duos caſus i quib⁹ ceſſat fal-
cidia. Prim⁹ ē quādo teſtatoꝛ ex

Falci-
dia in q̄-
bus caſi
bus ceſ-
ſet.

pꝛeſſim pꝛohibuit . Secūd⁹ ē quā
do heres non fecit inuentarium.
Adde q p̄terea ceſſat in teſtamē
to militis.l.in teſtamēto. C.de le-
ge falci. Itē ceſſat quādo heres
ſubtiliter agnoſcens ſubſtātie ſue
menſurā quedā legata pꝛeſtat in
ſolidū.nam tūc neqȝ ex eis repeti
tio neqȝ ex alijs ꝑmittiꝶ retentio
auctē.ſed cū teſtatoꝛ.C. illo titu.
Itē ceſſat in re ꝓhibita alienari.
auc.ſed in ea re.C.codē. Itē i re

UVA. BHSC. IyR_223

Relictū ad pias cauſas quod dicatur:

lictis ad pias cauſas. vt aucten.
ſimilit. illo eode titu. Et nota ꝙ
relictū ad pias cauſas dicit̄ om̄e
ꝓpter qḋ aīa teſtatoris ſubleuat̄
vł aīa cuiuſcūq̄ catholici. vł aīa-
tū corp̄ꝰ icarcerati etiā ꝓ maleſi
cio vt dicit Bal. in. d. auct. ſiliter
qḋ dicit notari. ff. de leg. ij. l. ſi q̇s
titio. ad hoc in auct. vt cū. de ap.
cog. §. ſi vnū de predictis. ibi duz
dicit. ipſorū quoq̄ aīe ex hac cau
ſa pijſſime ſubleuent̄. et. C. cōmu
nia. de le. l. i. ibi q̄ pijs actibꝰ ſunt
deputata. Itē int̄ legata ad pias
cās ↄputant̄ oīa q̄ relinquūt̄ pau
peribꝰ/ miſerabilibꝰ/ hoſpitalibꝰ/
eccłijs/ ⁊ ſimilibꝰ. Itē qḋ relinq̇t̄
pro emēdandis muris: et pro cu-
ſtodia terre: qꝛ cuſtodiunt̄ orpha-
ni et miſerabiles q̄ ſunt intus. vi-
de latiꝰ ꝑ Bal. vbi. s. ⁊ ꝑ Specu.
in titu. de inſtru. edi. §. nūc ꝟo ali-
qua. ꝟſi. lxiij. qui incipit. et ſcias
ꝙ iter relicta. ⁊c. Et nota ꝙ ſicut
falcidia ceſſat in hm̄oi relict; ad
pias cauſas: ſic etiā ceſſat trebel-
lianica. ita tenet bal. vbi ſupra. et
Bar. ibidē. et idē Bar. ⁊ Ang. pe
ru. in §. ſi autē heres. in auctē. de
eccle. titu. col. ix. ꝑ illū textū. dum
dicit om̄i falcidia ceſſante. idem
tenet ipſe bar. in. l. marcellꝰ. poſt
prin. ff. ad trebellia. ꝑ illuz tex. et
tenet dn̄s Rolā. I. in rubri. de for
ma inſtitutionuz extraneoꝝ here-
dū in fi. ⁊ eſt cōmunis opinio do-
ctorū. licet glo. in verbo trebellia
nice in. c. i. de teſta. li. vi. videatur
velle ↄtrariū. vide latiꝰ ꝑ Spe. in
dicto ti. de inſtru. edi. §. ↄpēdioſe.
verſi. ſed cū deducto. vbi tenet ⁊
firmat opinionē bartho. et aliorū
Aduerte tamē ꝙ huiuſmodi reli-
cta nō minuunt quartā iure natu
re debitam. vt dicit glo. in dicta
aucten. ſimiliter. et dicta glo. in
verbo trebellianice. in dicto. c. i. ð
teſtamen. libro. vi. Nam qui vult
exheredato filio eccleſiā heredez

Trebellianica an ceſſet in relict; ad pias cauſas:

facere: querat aliū qui ſuſcipiat/
nō auguſtinū: et deo ꝓpitio nemi
nem inueniet. xvij. q. vlti. c. vlti.
Ceſſat preterea falcidia ī legato
inſtrumēti. vt. l. ſi prediorū. C. eo.
Item in dote mulīere relicta: qꝛ
ſuā rem recipere videt̄. vt. ff. eo.
cū dote. et. l. ſed vſufructꝰ. §. i. niſi
in cōmodo forte repn̄tationis. vt
dicit glo. in. l. in teſtamēto. C. eo.
per. l. i. §. ſi quis creditori. ff. eo. et
l. ij. §. idē iulianꝰ. ff. ð do. p̄le. Itē
ceſſat in libertatibꝰ relictis. vt. l.
papinianꝰ. §. ſed an et libertates
ff. de inoffi. teſta. Itē ī relicto bo
norū ſubſidio. vt. l. ſcimꝰ. poſt p̄n.
C. d inoffi. teſta. Itez ceſſat deli-
cto heredis. l. etiā ſi tacitū. C. ad
legē falci. cū ſimilibꝰ. Iſtis ſupra
dictis caſibꝰ ceſſat falcidia. que
alias regulariter locū habet. Et
notant̄ ſupradicti caſus his ver-
ſibꝰ. Falcidiaz ceſſare facit/ pars
debita natis/ Dos/ miles/ vetitū/
libertas/ ſpōte ſolutū. Res vetite
vendi/ pietas/ et cartula/ crimen.
Ac heres ſi nō facit iuētaria/ ſub
ſit. Hos ꝟſus ponit Io. fa. inſti.
de le. fal. in fi. ¶ Pro cōplemēto
pōt q̄ri qḋ ↄputet̄ in quartā fal-
cidie. in quartā trebellianicam. et
in quartaz iure nature debitā: de
hac queſtiōe vide late et pulchre
per Bartho. in. l. in quartā. ff. ad
legē falci. et per Bal. in dicta. l. fi-
lium quem. C. fami. herciſcun.
Gerardus mulert.

Verſus

¶ De alienatiōis a teſtatore facta ꝓhibitiōe. Rubrica. xxx.

CONtingit ali-
quādo teſtatorē here
di ſuo alicuiꝰ rei alie-
nationez ꝓhibere. ad
cuiꝰ rei noticiā diſtin
guēdū eſt. qꝛ aut huiuſmodi pro-
hibitio fit ad tempus. aut in per-

UVA. BHSC. IyR_223

Tutores teſtamentarij gaudēt multis ꝑuilegijs.

dari poſſunt. Gerardus mulert. ¶ Tales igit tutores ſic dati: a tali patre: et talib⁹ pupillis vere et proprie ſunt teſtamentarij. vt. l. lege. ff. de verb. ſig. et gaudēt multis priuilegijs. Nā precedūt omnes alios tutores legitimos et datiuos. et non indigent cōfirmatione iudiciali. licet propter adminiſtrationem indigeant ſicut ceteri alij decreto iudiciali. item nō coguntur ſatiſdare. probātur ꝑmiſſa. inſti. de ſatiſda. tu §. ſed hoc nō eſt perpetuum. et in auc. vt hij qui obli. ſe habe. per hi. §. vlti. col. vi. et inſti. de legit. agna. tute in princi. ¶ Additio. Aduerte dum dominus Rolandin⁹ dicit q teſtamentarij tutores egēt ſicut ceteri alij decreto iudiciali. hoc tenet expſſe Bar. in. l. legitimos. in ꝑncipio. ff. de legit. tu. vbi dicit q hoc/ ſcilicet decretum/ neceſſarium eſt in quolibet genere tutorum. l. iiij. ff. de auc. tutorū. et. l. fina. §. illo. C. arbi. tute. Sz hoc fallit ſi teſtator ei hoc remiſerit expreſſe. d. §. illo. vel ſi teſtator ipſe decreuerit ſibi adminiſtrationē: poteſt enim ipſe teſtator dcernere vt tutor ſua auctoritate incipiat adminiſtrare. l. cui eorum. ff. de poſtulando. ſicut poteſt concedere legatario licentiam accipiēdi ſua auctoritate. vt l. titia cū teſtamento. §. i. et ibi no. ff. de le. ij. Proprie enim iſtud decretū eſt preſtare tutori quaſi poſſeſſionē adminiſtratiōis. ſicut dicunt canoniſte q licet aliquis ſit inſtitutus in beneficio/ non tamē accedit ad adminiſtrandum: niſi ponatur in quaſi poſſeſſiōe adminiſtrationis. vt de inſti. c. ij. in ꝑn. et per Inno. de conceſſio. prebē. c. ꝓpoſuit. in. i. glo. ita dicit Bartho. vbi. ſ. vbi vlterius examinat an iſtud decretum interpoſitum ab vno iudice porrigat effectū ſuum ad res alteri⁹ territorij: et cō-

Decretū neceſſariū eſt in ōībz gñe tutorum.

cludit poſt mlta q iudex ſub quo eſt pupillus poteſt īterponere decretū iſtud quod extēditur ad bona vbicūqz poſita. l. magis puto. §. illud. ff. de re. eorum/ et hoc ſi cōtradictorē non habet. Sed ſi contradictor eſſet: ita q eſſet neceſſe mitti ī poſſeſſionē per miniſtros iudicis/ tūc nō ſufficeret licentia illi⁹ iudicis. ſed debz ſcribi illi iudici ſub quo res ſunt. vt. l. cū vn⁹ §. pe. ff. d bo. auc. iudi. poſ. Et aduerte q forma hui⁹ decreti eſt q iudex decernat tutori adminiſtrationē tutele ſeu licentiā adminiſtrandi. vt ꝓbatur. in. d. l. legitios §. in legitimis. ff. d legit. tuto. dū dicit tex. dcerni tutela. glo. exponit id eſt adminiſtratio tutele: ad idem. ff. de auc. tu. l. iiij. Nō eſt ergo neceſſe q iudex ponat eū ī poſſeſſionē de facto. ſed data licētia ipſe tutor pōt accipere res. et hoc eſt q dicit tex. ī. d. l. fina. §. illo. C. arbi. tu. et glo. ī. in. d. l. legitimos dicit. res accipiat p decretum: id eſt precedente decreto: ita tenet Bar. in. d. l. legitimos. Ge. mu. ¶ Si vero pater filio ſuo pupillo legitimo et naturali emācipato vel etiam ſoli naturali in eo quod ei dedit vſqz ad legitimuz modū: tutorem reliquerit. item ſi mater filium ſuum pupillū heredem inſtituit: et ei tutorem reliquit. licet in his caſibus non teneat ex teſtamento ipſo iure datio tutoris/ tamen tales tutores debent per iudicem cōfirmari. et ideo non erūt teſtamentarij: ſed datiui. et ex tali confirmatione videntur a iudice dati. ſed ſatiſdatio eis remittetur vt inſti. de tutelis. §. vlti. et. C. de confir. tu. l. vlti. et. ff. eo. l. i. et. ij. et l. naturali. et. C. de teſta. tu. l. mater. et. C. d epiſcopali. au. l. de creationib⁹. ij. reſpōſo: Sed ſi extraneus aliquem pupillum heredez inſtituit et ei tutorem reliquit:

Decretū vni⁹ iudicis an porrigat effectum ad res alteri⁹ territorij.

Decreti tutoꝝ que ſit forma.

UVA. BHSC. IyR_223

et pupill⁹ nil habeat pter illa bo=
na in quibus inſtitut⁹. eſt: nō male
dicet iudiciū ei⁹ ſequendū/ ⁊ ipm
tutorē p iudicē cōfirmandū: q2 ⁊
pſonā eius quē tutorē eſſe volue
rit nouerit: et ipuberē ita dilexit
vt eū heredē inſtitueret. ſed forte
in hoc caſu nō remittit ſatiſdatio
vt. ff. de confirma. tuto. l. ſi patro
nus. et. l. ſi tutores.

Tutor i teſtamē= to dat⁹ et a iudi ce cōfir= matus an ſit te ſtamen= tarius:

¶ Additio. Iuxta pmiſſa reuoco
in dubiuȝ/ an tutor in teſtamento
datus et a iudice cōfirmat⁹ ſit da
tiuus an teſtamētari⁹: dñs Rolā
din⁹. ſ. ibi. ⁊ ideo nō erūt teſtamē
tarij. ⁊c. tenet q ſit datiu⁹: et hoc
tenet etiā glo. in. l. ij. C. de confir.
tuto. et glo. in §. fina. inſti. de tu.
p quo allegāt. l. lege. ff. de verbo.
ſignifi. facit p hac ſentētia: q2 qui
cōfirmat videt dare. vt nota. i. l.
et q2. ff. de iuriſdi. oīz iudicū. er=
go dicit datiuus cū pfirmet a iu=
dice. preterea iſte pfirmatus teſta
mētario aſſimilat. l. q a patre. ff.
de cōfir. tuto. ergo nō dicit teſta=
mētarius: q2 nullū ſimile eſt idez/
vt nota. in. l. qd nerua. ff. depoſiti
In ptrariū facit: q2 ſicut teſtamē
tarius nō ſatiſdat: ita nec iſte con
firmat⁹. d. l. q a patre. itē q2 ſicut
teſtamentari⁹ ſe excuſans puatur
legato. ita ⁊ iſte pfirmat⁹. l. neſen
ni⁹. ff. d excu. tuto. Dy. (vt refert
Bar. in. d. l. ij. C. de cōfir. tuto. et
idē Bar. in. l. i. ff. eo. et poſt eū do
min⁹ Chriſto. por. inſtitu. de tute.
in. §. fina. ⁊ ibi etiaȝ Angē. areti.)
dixit q eſt teſtamētarius quo ad
quedā. ſcȝ quo ad hoc vt nō ſatiſ
det. item quo ad hoc vt priuet le
gato ſi ſe excuſat: quo datiu⁹ non
priuat. vt. d. l. neſenni⁹. Sȝ iuxta
hoc qro an talis tutor pferat legi
timo: glo. in. d. §. fina. inſti. de tu=
te. tenet q legitim⁹ pferat. facit
qd dicit glo. in. d. l. ij. C. de cōfir.
tuto. Bar. ſil. vt idē Bar. vbi. ſ.
refert: diſputauit hanc queſtionē
et determinauit ipſum talē tuto=
rē eſſe teſtamentariū/ et preferē=
dū legitimo et datiuo. et ratio ma
gis pa quā fecit/ vt inquit Bar.
fuit ex ordine titulorū. nā in dige
ſto et codice pmum poſuerunt im
perator et iuriſconſult⁹ titulū de
teſtamētaria tutela. ſecunduȝ de
cōfirmādo tutore. tertiū d legiti=
mis tuto. vnde oſtēdūt tutorē cō
firmatuȝ pferri. itē p baſ inſti. de
tute. §. fina. vbi dicit q omnino de
bet pfirmari. p hoc. ff. de pfirma.
tute. d. l. q a pre. vbi aſſimilat da
to inteſtamēto. hanc opinionē te
nent cōmuniter doctores. vt teſta
tur ipe Bar. in. d. l. i. ff. de confir.
tuto. vbi ſequit eā. vide late etiaȝ
Cy. et Bal. in. d. l. ij. C. de confir.
tuto. Aduerte tamē q licet huiuſ
modi tutor pfirmat⁹ pferat legiti
mo: admittit tñ datiuū ſecū. vt. l.
ſi vt pponis. C. eodē. ratio eſt ſȝ
Bar. in. d. l. i. ff. eo. q2 ipſe ver⁹ da
tiuus eſt. iō ſecū admittit aliuȝ ſi=
milē. Uerū ſi diſputatiōis gratia
tenere velis hunc tutorē pfirma
tū nō pferri legitimo: put tenent
gloſe ſupra citate: poteris reſpon
dere ad illā rationē q multū pla=
cet Bar. in. d. l. ij. C. de confir. tu.
q fit ex ordine titu. q iō iperator
et iuriſcōſult⁹ poſuerūt titulū de
confirmādo tutore ante titulū de
legitimis tutoribus: nō quia vel
lent teſtamentariuȝ excludere le=
gitimuȝ: ſed ideo poſuerunt titu=
lū de cōfirmando tutore imedia=
te poſt titulū de teſtamentaria tu
tela: quia ſicut teſtamentarij non
ſatiſdant. vt inſti. d ſatiſda. tuto.
in princi. ita nec iſti confirmati. l.
iij. ff. de confirma. tuto. ſec⁹ in le=
gitimis et datiuis. vt in dicto ti=
tu. de ſatiſda. tuto. in prin. iuncta
ibi glo. in vbo idonei. Ita poſſes
diſputationis grā dicere et reſpō
dere. vt dicit Ja. may. i addi. ad
dñȝ Chri. por. inſti. de tu. in. §. vlti.

UVA. BHSC. IyR_223

ideo nō debet ille.§.ad caſum no
ſtrum extēdi.ar.l.ipuberi filio.ff.
de adminiſtra.tu. Sed aduerte ꝙ
ſi teſtamētū eſſet nullū ex cā pte
ritiōis idubitant valeret datio tu
tele ꝑ auc.ex cā. C.de libe. ptc.et
in corpe. vn̄ ſumit̄ illa auc.q̄d eſt
in auc.vt cum de ap.cog.§.ſi autē
hec oīa.col.viij. Gerar. mu.
¶ Itē dare pōt tutorē pr̄ filijs ⁊
filiab⁹ pupillis/nō tātū natis:ſed
etiā poſthumis. ſi tn̄ poſthumi na
ſcituri erāt in ptāte ſi viueret ipe
teſtator.vt inſti.de tute.§.cū autē
Itē dare pōt auus tutorē nepoti
b⁹ ex filio i ſua ptāte exiſtētib⁹: ſi
tn̄ in ptāte pr̄is eorū nō ſint reca=
ſuri mortuo auo.vt inſti.de tu.§.ne
potib⁹ tn̄.⁊.§.itaqꝫ ſi fili⁹. Dare au
tem pōt pr̄ tutores vnū vl̄ plures
mares ⁊ nō feminas:pter matrē ⁊
auiā pupilli:q̄s ipſi pupillo relin
quere pōt tutrices.ſꝫ ex̄ eas nul=
la alia eē pōt tutrix.vt.ff.de tute.
l.vlt.et.C.q̄n mulier tu.offi.fūgi
pōt.l.j.iūcta auc.matri ⁊ auie.⁊ i
auc.ꝺ here.ab iteſ.venie.§.ex his
col.ix.

Mr̄ vel auia data tutrix i teſtamēto an dicatur teſtamētaria

¶ Additio. Quero an mater vel
auia data tutrix in teſtamento di
catur teſtamētaria:⁊ et videtur ꝙ
non:quia cogi nō poteſt ſi non ve
lit.vt in auc.matri ⁊ auie.C.quā=
do mu.tu.of.fungi poteſt. iuncta
ibi glo.i verbo pmittimus. Bar.
ibi.in verſi.vlterius quero quid ſi
mater.tenet ꝙ eſt teſtamentaria.
nā dari poteſt per illam auc.fate=
tur tamē idem Bar.ꝙ erit volun
taria.⁊ ſic dicetur teſtamentaria
voluntaria.alij vero tutores ne=
ceſſarij ſunt.Ex predictis ſequit̄
ꝙ ſi mater vel auia data eſt tutrix
in teſtamento non eget confirma=
tione:quod eſt cōtra.l.q in alienā
§.ꝙꝙ.ff.ꝺ neg.geſt.que i hoc eſt
hodie correcta.vt dicit idē Bar.
in.d.auc.matri.verſi.quero quid
ſi mat̄ ⁊c.eſt tamē neceſſe vt talis
mater vel auia corā iudice agno=
ſcat tutelā/⁊ renūciet ſecūdis nu=
ptijs/ velleiano/⁊ omi auxilio.vt
in.d.auc.matri et auie. et in auc.
vt ſine prohibitio.ma.§.quia vero
multā.col.vij. An autē ea non re
nūciante iſtis vel alicui iſtorū va
leat aſſumptio tutele. vide Bar
in.d.auc.matri ⁊ auie. et eundem
in.l.ſi quis ſub cōditione.ff. de te
ſta.tutela.qui vult ꝙ nō.dic lati⁹
vt per eum. Et aduerte iuxta pre
miſſa ꝙ non ſolum cōtractis nu=
ptijs mox a tutella expellēda eſt.
vt i.d.auc.vt ſine prohibi.§.q2 ve
ro.verſi.mox tamen.⁊ auc.ſacra=
mentū.C.quādo mu.tu.offi.fun.
poteſt.ſed etiā contractis ſponſa
libus/vt vult Bar.i.d.l.ſi q̄s ſub
cōditione.ff.de teſta.tu.i pe. col.
verſi.quero an ſtatim cum mater
⁊c.et idē Bar.in.d.auc.ſacramē
tū.Sed Speculator i titu. de tu
tore.§.nūc dicendū.verſi: quid ſi
tutelam habeat ⁊c.tenet contra=
riū/volens ꝙ licet cōtractis ſpon
ſalibus non debeat admitti ad tu
telam vt dicit ipſe Spe.i.d.ti.de
tutore.in verſi.quid ſi nōdū. ante
tamē adeptam per ſponſalia non
amittit. facilius enim (vt dicit)
impeditur haberi q̄ꝫ habita per=
datur.ar.ff.de poſtu.l.j.§. caſum.
⁊.ff.de adul.l.ij. Sed aduerte ꝙ
opinio Bar.magis ē fauorabilis
pro pupillo:certum enim eſt ꝙ cō
tractis ſpōſalibus ipa ſtudet pla
cere futuro marito cuius occaſio
ne incipit eſſe ſuſpecta. Itē nota
etiaꝫ ſm eundē Bar.vbi.ſ. ꝙ eo
ipſo ꝙ mulier vadit ad iudicē nū
ciansſe velle cōtraher e ſecūdas
nuptias iam perdit tutelam licet
etiam poſtea non nubat. ar.l.im
perialis.§.ſꝫ ⁊ ſi tales.C.de nup.
Sed quero/ pone non contraxit:
ſed luxuriata eſt:⁊ glo.in.d.auc.ſa
cramentum tenet ꝙ et tunc a tu
tela expellenda ſit.quod ſequitur

Mr̄ vel auia data tutrix q̄d neceſſe habeat facere ante aſſumptionem tutele

UVA. BHSC. IyR_223

ibi.Bar.⁊ ideꝫ.Bar.in.d.l.ſi q̄s
ſub conditione.ff.de teſta.tute.in
antepe.col.⁊ dicit hoc ꝓbari per
l.fina.C.quādo mulier tu.off.⁊c.
dū dicit ibi tex.ſed pudicitiā ſuaꝫ
intactā cōuerſet.facit:qꝛ nō am
plius aliquid habebit caſtitate lu
xuria.vt in auc.de reſti.et ea que
pa.⁊c.prope fi.col.iiij.Ber.mu.

Luxuria non āpli⁹ caſtitate hēbit.

¶ Poteſt etiā poſt moꝛtē vni⁹ tu
toꝛꝫ d alio ꝓuidere teſtatoꝛ.vt qꝛ
dicat ticiū filij mei tutoꝛē eſſe vo
lo.et ſi contingat eū decedere an
te depoſitum tutele officiū: ei⁹ ſit
tutoꝛ Ro.iteꝫ ſi titiū minoꝛē.xxv
annis tutoꝛē relinq̄:potero interi
Seiū tutoꝛē dare/vt tutoꝛ ſit q̄uſ
ꝙ titius maioꝛ erit.vt inſti.qui te
ſta.tu.dari poſſunt.§.ad certū tē
pus.et.ff.de teſta.tu.l.tutoꝛ dat⁹
.§.tutoꝛē.⁊.l.ſi q̄s ſub conditiōe.
¶ Additio.Aduerte ꝙ minoꝛ.xxv
annis teſtamēto tutoꝛ datus/non
pōt eſſe tutoꝛ:niſi cū maioꝛ.xxv.
annis fact⁹ erit/tūc ei erit tutoꝛ.
idē in furioſo qꝛ tutoꝛ erit quū cō
pos mētis fact⁹ erit.inſti.q̄ teſta.
tu.da.poſ.§.furioſus.et hoc etiā
veruꝫ ſiue dictū fuerit a teſtatoꝛe
ſiue nō.vt.ff.de teſta.tute.l.ſi he
reditas.§.ſi furioſus.⁊ facit.l.fu
rioſus.ff.de tute. ¶ Itē aduerte
ꝙ ſi teſtatoꝛ tutoꝛē ſub cōditione
vel ex die dederit: et medio tēpo
re de alio non ꝓuiderit/ tunc ali⁹
tutoꝛ a iudice medio tēpoꝛe dan
dus erit/qui cōditione exiſtente:
vel die veniente deſinet eſſe tutoꝛ
d.l.ſi quis ſub conditione.et.§.j.
inſti.de atti.tu.Nec obſtat ꝙ legi
timū habere poteſt: quia ꝙdiu te
ſtamentaria ſperaꝛ tutela / ceſſat
legitima.d.l.ſi quis ſub conditio
ne.Et ſic patet ex.ſ.dictis ꝙ tu
toꝛ poteſt dari ſub cōditione.Sꝫ
obſtat.l.actus.ff.de regulis iu.et.
l.muto.§.ſub conditione.ff.de tu
te.ſolutio aut loquimur in tutoꝛe
dato a teſtatoꝛe:et ille poteſt ſub

Tutoꝛ an poſſit dari ſub conditione.

cōditione dari.vt.d.l.tutoꝛ dat⁹
.§.tutoꝛem.⁊.d.l.ſi quis ſub cōdi
tione.ff.de teſta.tu.et inſti.qui te
ſta.tu.da.poſſunt.§.ad certū.aut
loquimur in datiuo:et is non pōt
dari ſub cōditione expꝛeſſa:ita lo
quūtur contraria.que autē ſit ra
tio diuerſitatis pōt queri ⁊ et ad
uerte ꝙ glo.j.in.l j.C.de teſta.tu.
ponit duas rationes:ſed Bar.ibi
aſſignat veriorē et melioꝛē ratio
nem iſtā videlicet:quia quādo te
ſtatoꝛ dat ſub cōditione/remanet
iudex qui pōt prouidere pupillo
conditione pendente.ſed ſi iudex
daret ſub cōditione non eſſet ali⁹
qui prouideret. vnde lex vult ꝙ
ipſe iudex ꝓuideat incōtinēti pu
re et perfecte.Hanc eandē ratio
nem aſſignat idē Bar. in.d.l.mu
to.§.ſub ꝯditione.Et per hāc ra
tionem nō obſtat ꝙ ꝓcuratoꝛ po
teſt dari ſub conditione.l.iij.ff.de
procu.Dictū eſt notanter iudicē
nō poſſe dare tutoꝛē ſub cōditio
ne expꝛeſſa:quia ſub cōditione ta
cita bn̄ datur tutoꝛ a iudice:ita te
net glo.in verbo ſub conditione.
in.d.l.muto.§.ſub cōditione.⁊ ibi
Bar.⁊ eſt tex.in.d.l.actus.iūcta
ibi glo.ff.de reg.iur.Item limita
predicta/ſcilicet ꝙ iudex non pōt
dare tutoꝛē ſub cōditione expſſa.
hoc verū.niſi talis conditio neceſ
ſario tacite etiam ineſſet.d.§.ſub
conditione.ij.reſponſo.vt ſi dicat
iudex.titium tutoꝛē do:ſi ſatiſde
derit.Nā talis adiectio non facit
cōditionē que tutoꝛis dationē ſu
ſpendat.ſed bene facit cōditionē
que ſuſpendit adminiſtrationē.et
talis expſſio facta a iudice intelli
gitur facta ſcđm ꝙ tacite inerat.
alias tutoꝛis datio vitiareꝛ.vt in
d.§.ſub conditione:ita dicit Bar.
in.l.j.in princi.ff.de condi.et de.
verſi.inſtatur ergo contra predi
cta.⁊ poſt eū Ange.are.in.d.§.ad
certū tempus.inſti.qui teſta.tu.

UVA. BHSC. IyR_223

Tutoꝛ datus filio emācipato: itē dat⁹ filio nāli tm̄ itē etiā dat⁹ a mr̄e an ſit indifferenter ꝯfirmādus.

Item dum.ſ.dicit dominus Rolādin⁹ tutoꝛē datū filio emācipato.itē datum filio nāli tm̄.et etiā datū a mr̄e confirmādos citra ſatiſdatione: quero/nūqd īdifferenter hij oēs cōfirmādi ſunt:ꝛ reſpōde ꝙ nō.nā alij ſine inqſitione: alij cū inquiſitiōe ꝯfirmant. Vn̄ pro ſumma toti⁹ huius materie diſtingue breuit ſm Bar.in.l.naturali §.ſi queraf.ff.de ꝯfir.tu. Aut datur tutoꝛ a patre legitimo ꝛ naturali filio in poteſtate in voluntate ſolēni: et hoc caſu nō eget ꝯfirmatione.vt.l.j.in princi.ff.de confir.tu.aut daf in teſtamēto min⁹ ſolēni.hoc caſu debebat olim īdiſtincte cōfirmari.vt.l.j.ꝛ.l.qui a pr̄e.et.l.ſi filio.ff.eo.hodie vero debet diſtingui: qꝛ aut teſtamētū ē nullum ex cā pꝛeteritionis vel exheredationis.aut ex defectu ſolēnitatis. Pꝛimo caſu nō eget confirmatione: ſed valet hodie ꝑ auc.ex cā.C.de libe.ꝑte.et tetigi.ſ.iſta rubꝛi.in ꝑma additione. Secūdo caſu aut ē dat⁹ tutoꝛ vnus ex liberis ꝛ nō eget cōfirmatione hodie.vt.l.hac cōſultiſſima.§.ex impfecto.C.de teſta.aut eſt dat⁹ extraneus: et tūc eget cōfirmatione vt nota.i.d.§.ex impfecto.et dixi.ſ.in dicta pꝛima additiōe. Sed aduerte ſi pr̄ decedit incōtinēti poſt teſtamētū.cōfirmatur ſine inquiſitione.ſi ex īteruallo: tūc adhibetur inqſitio quedā: de qua in.l.in cōfirmādo: cū duab⁹.ll.ſe.ff.d cōfir.tu.aut paf dat tutoꝛē filio legitimo tm̄.vt adoptiuo: tunc de iure veteri erat idē qđ in legitimo ꝛ naturali.qꝛ tūc trāſibat in ꝑtātē adoptātis.hodie ſecus.vt.l.cū in adoptiuis.C.de adop.ꝛ iō debet adhiberi diſtinctio illi⁹ legis: aut trāſit in poteſtatē aut nō: ſm Dy. Si vō daf tutoꝛ filio emācipato: tunc cōfirmatur ſine īqſitiōe.vt.l.j.ff.de cōfir.tu.ꝛ inſt.de tute.§.fina. Si vero daf filio naturali tātū: nato ſcꝫ ex cōcubina: tūc diſtigue.qꝛ aut eū nō inſtituit ꝛ nō cōfirmaf ſine inqſitiōe.vt.d.l.naturali.in ꝑnci.aut eū inſtituit: ꝛ tūc aut nō habeat alia bona ꝛ confirmaf ſine inqſitiōe.vt.ff.eo.l.ſi patronus: aut habebat alia bona.et tūc cōfirmaf.ſed in bonis q̄ habꝫ a teſtatoꝛe decerneſ ſibi adminiſtratio ſine inqſitione.in alijs autem nō decerneſ niſi cū inqſitiōe vt.l.fina.C.de confir.tu.ꝛ qđ nō.per Dy.i.d.l.ſi patron⁹. Si vero def filio ſpurio: nō valet datio nec cōfirmaf.ꝛ hec de pr̄e. Si autē a matre detur tutoꝛ/tūc ſi maf inſtituit filiū cōfirmaf cū modica inqſitione.vt.l.peto.§.maf.ff.de leg.ij.et ibi per Dy.aut nō īſtituit: et cōfirmatur cū magna inqſitione.vt.d.l.j.ff.de cōfir.tuto.ꝛ ibi per eūdē Dy. Rationē diuerſitatis q̄re ſcꝫ dat⁹ a patre emancipato filio cōfirmaf ſine inqſitione. dat⁹ vero a mr̄e nō ponit glo.i.l.j.C.de cōfir.tu.ꝛ aliam rationē ponit glo.in.d.§.fina.īſti.de tute.vbi vide. Extne⁹ autē q̄lib꜄ īſtituēs pōt relinq̄re tutoꝛē et cōfirmaf cū inquiſitiōe.l.tutoꝛes.ff.de ꝯfir.tu.vbi ptꝫ ꝙ iudex nūq̄ dꝫ cōfirmare: niſi ꝓnūciet pri⁹ illum tutoꝛē idoneū qđ ē notandum in pꝛactica ſm Ange.are.in.§.fi.in fi.inſti.de tutelis.hec Bartho.vbi.ſ.ꝛ poſt eū. Ja.mā. iaddi.ad Chꝛiſto.poꝛcū in.d.§.fina.inſti.de tutellis Gerardus mulert.

Tutoꝛ dat⁹ ab extneo an ſit cōfirmandus.

¶ Ceter꜄ cum tutoꝛ tenetur inuētarium facere.accepta et data in ſcriptis redigere.tutela depoſita geſtionis ſue actus exhibere.adminiſtrationis rationē reddere.ꝛ ex his et alijs multis tutele iudicio teneatur: eūꝗ ꝯtingat aliquādo tempoꝛe teſtamēti vehementer inſtare vt per teſtatoꝛē ab his oib⁹ abſoluaf ſi huiuſmodi abſo

UVA. BHSC. IyR_223

lutio fiat/et ſcire volueris tabel-
lio qualr̃ ſit formāda / reqre eā.ī.
vbi forme teſtamētarie deſcribū-
tur.ſub rubrica ꝺ formādis diſpo
ſitionibꝰ circa tutores.ꝟſi.ſi vero
tutores.

¶Additio. Nota ꝙ tutor tenet
facere inuētariū : qꝺ alias repto-
riū dicit.vt in.l.tutor q̇ reptoriū.
in prin.ff.de adminiſtra.tuto.Et
aduerte ꝙ nō pōt tutor vel cura-
tor aliter res pupilli vel adulti at
tingere: vl̃ vllā ſibi cōionē ad eas
res vēdicare:niſi inuētario prius
publice ꝯfecto. et decreto de quo
ſ̄.dictū eſt iterpoſito.qꝺ itellige:
niſi ipſe teſtator ſpālr̃ inuētariū
conſcribi vetuerit.aliter eīn ſi ipe
tutor vel curator inuētariuʒ face
re neglexerit:quaſi ſuſpectꝰ ab of
ficio remoueat:ꝛ alijs penis ſub-
iacebit. vt.l.ſi.§.illo.C.arbi.tu.
Inq̄ʒtum dixi ꝙ teſtator iuētarij
cōfectionē ꝓhibere pōt.d.§.illo.
aduerte tñ ꝙ ſi iudici videbit ꝙ
pupillo expediet inuētariū face-
re:coget tutorē ad inuētarium fa
ciendū nō obſtāte ꝓuiſione teſta-
toris:ita dicit Bar.i.l.in ꝯfirmā
do.ff.de cōfir.tuto.poſt Bar.ſil.
arg.l.vtilitatē.ff.eo.quā ſimul le
git cū.d.l.in ꝯfirmādo.et referūt
doc.i.d.§.illo:qꝺ nota. De matia
huiuſmodi inuētarij ſiue reptorij
vide latiꝰ p Bar.in.d.l.tutor qui
repertoriū.in ṗnci.ff.de admini.
tuto.ꝛ Spe.i ti.ꝺ iſtru.editiōe.§.
dicto ꝺ ipngnatiōe teſtamēti.ꝛc̄.
a princi.§.vſq̄ʒ ad.v.colūnaʒ.Ex
ꝑmiſſis habes duo que tutele ad-
miniſtrationē oportet precedere
etiam in tutore teſtamentario.ſcʒ
decretū:ꝛ iuētarij ꝯfectionē.Ter
tiū ē ꝙ tutor iuret ſe vtilia factu
rū ꝛ iutilia ꝑtermiſſuꝝ.vt.§.fina.
in auc.vt hij q̇ob.ſe hr̃e ꝛ.c.col.vj
qꝺ vt refert Bar.in.l.legitimos.
in ṗnci.ff.ꝺ legi.tu.ꝺ iure.C.fuit
introductū in curatore furioſi.vt

Tutor vl̃ curator an poſſit res pupilli vel adulti attingere nō cōfecto inuētario.

Tutele adminiſtratione q̄ precedere debeāt.

l.de creatiōibꝰ.C.de epiſto.aud.
ſed per ius auc.extēſum ē ad oēs
tutores ꝛcuratores.Itē requirit
ꝙ expſſe ꝓmittat defenſionē pu-
pilli.vt.l.vlti.§.defenſionē.C.de
admi.tu. ꝛ ibi ꝑ docto.hoc eīn in
q̄libet tutela hodie eſt apponēdū
vt dicit idē Bar.vbi.ſ̄.ꝓpe finē
Aduerte tñ ſm eūdē Bar.ibidē.
ꝙ lʒ ꝑdicta.oīa reqrant etiā in te
ſtamētario tutore.tñ in his q̄ di-
lationē nō recipiūt:vl̃ in his q̄ ṗn
cipalr̃ ad cōmodū pupilli ſpecta
rēt:valēt geſta ꝑ tutorē/etiā non
intuemētibꝰ ꝑdictꝭ.vt.ff.de admi
niſtra.tu.l.tutor q̇ reptoriū.in ṗn
ci.ꝛ.C.de tuto.ꝛcu.q̇ nō ſatiſ.l.fi
na.facit optīe textꝰ.i.l.q̇dā decē-
dēs.§.vſq̄ʒ adeo.ff.de admi.tuto.
Berardus mulert.

¶Si teſtator voluerit ꝑcedētibꝰ vl̃ ſubſequēti bꝰ ſuis vltimis volūtati bꝰ derogare. Ru.xxxij.

Si quis duo fecerit
teſtamenta iure perfecta
vnum prius alterum po
ſterius/quorum quodlibet habet
formā cōmunē/ſi i nullo coꝝ ꝟba
aliq̄ cōtinētur q̇bꝰ alteri deroge-
tur/certe ſm regulā iurꝭ poſteriꝰ
teſtamētū ipo iure rūpit primuʒ:
eo ꝙ nouiſſima volūtas dʒ ſerua-
ri:et quia ex poſteriori teſtamēto
adit hereditas.ꝛ qꝛ nēo pōt duo-
bus teſtamētis relictis vt vtrūq̄ʒ
teneat ꝺcedere:niſi ſit mileſ.ꝓbā-
tur ꝑmiſſa.iſti.q̇bꝰ mo.te.infir.§.
poſteriore.ꝛ.ff.de adımē.le.l.ꝙ ſi
iterū i amicitiā.ꝛ.l.ſe.ꝛ de iiuſto
te.l.j.ꝛ ꝺ mili.teſt.l.q̄rebat.verū
tamē aliq̄n cōtingit ꝙ aliq̇s teſta
mentū lʒ nūcupatiuū tñ q̄ʒtū pōt
ſecretū facit:i q̇ volūtatē ſuā diu
deliberatā:ꝛ ſidelīū viroꝝ cōſilio
ſtabilitā ordiat a q̄ diſponit āplꝰ
nō recedere ſed eā poſt mortē ſer

UVA. BHSC. IyR_223

uari. timet ẜo ne forſitã egritudinis ſue tpe: q̃n ia nõ bene ꝑit īfirmu reſiſtere ꝓpinq̃rũ inſtãtie: ſuadeat ſibi/ vel ne (qḋ peius eſt) forte cogat voluntatẽ īmutare/ vel ne etiam aliqḋ falſum teſtamẽtũ poſt illud verꝫ factum appareat. q2 igit hec timet vult ſibi ꝯ iſta ꝑicula in poſterꝫ ꝓuidere: et hoc teſtamẽtũ ꝗtũ pōt firmare ⁊ roborare: ita ꝙ poſterioribꝰ ꝑualeat. querit ergo vtrũ poſſit: ⁊ eſt ſciẽdũ ꝙ ꝓpt varios ſucceſſus ſtatꝰ ꝯditiõis ⁊ fortune hoīs q̇ vſq3 ad obitum ſepe mutat ⁊ alterat. dicente Job. hõ nũq3 ī eodẽ ſtatu ꝑmanet. facit. §. vt autẽ lex. in auc. de nõ alie. aut ꝑmu. col. ij. voluerũt leges ꝙ aliq̇s volũtatẽ ſuã teſtãdo ita firmare nõ poſſit vt non liceret ei ab ea diſcedere. nã dz (ſalomone teſtante) licere cuilibet ſuũ cũ re mutare cõſiliũ: et q̃ de nouo emergunt nouo īdigẽt auxilio. vt. ff. de mĩo. l. emiliꝰ largianꝰ. ⁊. ff. de īterroga. acti. l. de etate. §. ex cã. ⁊ in auc. de nup. in fine pe. col. itẽ ambulatoria ẽ defuncti volũtas vſq3 ad extremũ vite exitũ. vt. ff. de adi. le. l. iiij. §. fi. ⁊. l. ſe. et. ff. de do. inẗ virꝫ ⁊ vxo. l. cu3 hic ſtatꝰ. §. ait orõ. item nemo pōt ſibi legẽ īponere a qua recedere non liceat. vt. ff. de fideicõ. liberta. l. lutiꝰ titiꝰ. ij. et. l. ſi q̇s in ꝑncipio teſtamẽti. ff. de le. iij. itẽ nemo pōt ſibi īꝑare: vel ſe ꝓhibere: vel ſe cogere. vt ad trebel. l. ille a q̃. §. tẽpeſtiuũ. ⁊. ff. de arbi. l. pe. Sed l3 ita ſit/ tñ teſtator pt teſtamẽto ſuo qḋ hodie facit/ aliq̃ ẜba inſerere q̃bꝰ adeo detrahet et derogabit poſteriori vltīe volũtati vt poſſibile ſit hãc p̄mã tenere: et poſteriorẽ nõ valere. vtputa ſi ī ꝑori dicat. Itẽ iubeo ⁊ diſpono hãc meã vltimã voluntatẽ oībus aliis q̃s decetero apparuerit me feciſſe pleniſſime ꝑualere. et ſi quecũq3 vel cuiuſcũq3 generꝫ alia vltima volũtas poſt hãc vel ī futurꝫ ꝑ me fctã dicet vel apparebit: volo illã penitꝰ nõ valere: nec vllã ei fidem adhiberi: niſi ī ea exꝑſſe fiat mẽtio de ẜbo ad ẜbũ huiꝰ vltime volũtatꝫ. vel ſic niſi ī ea ſcꝑti eẽnt teſtes dũtaxat frẽs predicatores. vel ſic: niſi ī ea ſcriptũ eẽt. hoc ẜbũ Surgite mortui/ venite ad iudiciũ: vel aue mr̃ pietatꝫ: vel pr̃ nr̃: vel aliqḋ aliud ẜbũ celatũ qḋ diuinari nõ poſſit. Certe ſi talia vel ſimilia ẜba derogatoria apponant ī ꝑori vltĩa volũtate: ⁊ poſtea appareat poſterior/ ī q̃ de ipis ẜbis derogatoriis poſitꝫ ī priori/ nulla ī gñe vel in ſpe habeat mentio/ ꝑor tenebit ⁊ nõ poſterior. q2 nõ vr̃ teſtator receſſiſſe a priori volũtate/ nec eum ipiꝰ ꝑoris penituiſſe: eo ꝙ ī ſcd̃a nõ eſt factũ neq3 appoſitũ qḋ ī ea apponi ⁊ fieri debere dixerat ī ꝑori/ nec eſt aliquid in ſcd̃a dictũ ꝑ qḋ appareat volũtatẽ ſuã mutaſſe. vñ dicendũ ẽ priorẽ durare et poſteriorẽ nõ valere. vt. ff. de le. i. l. ſi michi ⁊ tibi. ī fi. Sed tu oppones ⁊ dices hoc eẽ poſſit magꝫ periculi ⁊ detrimẽti. Pone ei ꝙ aliq̇s exiſtẽs bononie teſtm̃ fecit habẽs ẜba derogatoria: pꝰ aliqḋ lõgũ tps/ vel forte hieroſolymis ꝯſtitutꝰ: vel ī alia ꝑte mũdi vult ꝯdere teſtm̃ vbi non h3 nec hr̃e pōt p̄mũ/ nec ẽ memor ẜborꝫ derogatoriorꝫ q̃ cõtinent in eo: nec etiã ſcit vtrũ appoſita ſint derogatoria ẜba vel nõ/ nũq̇d teſtm̃ qḋ ī hieroſolymis facit aliẗ nõ valebit/ niſi in eo exꝑſſim ⁊ ſeriatī: oīa apponãt et fiãt q̃ ī ea apponẽda dixerat in ꝑori. Et certe rñdeo ꝙ bñ pt pꝰ teſtm̃ ꝗtũcũq3 de ipis ẜbis derogatoriis nõ habeat ī ſcd̃o exꝑſſa ⁊ ſpãlis mẽtio ꝑ ipm̃ ſcd̃3 reuocari ceſſari: ⁊ irritari: ſi tñ teſtator dixerit ī ſcd̃o ꝙ pẽituerit cũ oīm derogatoriorꝫ ⁊ cuiuſq3 ꝑorꝫ vltīe volũtatꝫ. vt. ff. de le. iij. l. ſi q̇s ī ꝑn. ⁊

Poſteriori voluntati quemadmodũ ꝑ priorem deroget

in materia derogatoria ubi greg. ... in l. 22. ti. 1. par. 6. in g. ... ubi bene loquit et montal. in l. 2. ti. 5. li. 3. for. leg. in g. ... la poſtrera ... fol. 10. ... in hoc teſta... ... rrub. ... 19

UVA. BHSC. ...

C. de teſta. aut hoc. inter liberos. ꝗ̃ eſt ſignata ſup. l. hac cõſultiſſima. puta qꝛ ſic dicat i ſcđo. Preterea teſtm̃ q̃ddã oli a me factũ ⁊ oem aliã cuiuſcꝫ manu ſcriptã et cuiuſcũcꝫ gn̄is vltimã voluntatẽ hactenꝰ a me factã: reuoco penitꝰ/⁊ irrito/⁊ ĩfringo. ⁊ lꝫ ĩ aliqua earũ ſcriptũ ſit poſterioꝛeꝫ aliter nõ valere niſi in ea ꝯtineaꝛ hymnus angelicꝰ. vl' gloꝛia in excelſis deo. vl' dn̄icalis oꝛatio. Pater noſter vel aliq̊d aliud verbũ vel factũ faciendũ ꝑ q̊d preſenti vltime volũtati derogeꝛ in aliquo. tamẽ ea oĩa et ſingula ſpecialiter et nominati volo ⁊ iubeo nõ valere. nã quoꝛũcũcꝫ derogatoꝛiũ ⁊ cuiuſcꝫ ꝑ̇oꝛis vltime volũtatꝫ me penitet

Teſtm̃ ſcđm an req̊rat ſpãlẽ reuocationẽ prioꝛis i quo erãt verba derogatoꝛia.

¶ Additio. Reuoco in dubiũ iuxta p̃miſſa an requiraꝛ ꝙ in ſcđo teſtamẽto fiat ſpecial' reuocatio prioꝛis teſtamẽti/in quo verba derogatoꝛia inſerta ſunt: vl' an ſufficiat general'. Hãc queſtionẽ foꝛmat Bar. in. l. qui in pꝛincipio. ff. de le. iij. ⁊ Dy. in regula q̊d ſemel et ibi Nicho. boerij. in additiõibꝰ nouiter cõp̃ſſis ad eundẽ Dynũ. de reg. iuris. li. vi. Ex quoꝝ dictis colligiꝛ ꝙ nõ ſufficit gn̄alis reuocatio. huiuſmodi ſcꝫ non obſtãte quocũcꝫ teſtamẽto. nec etiã requiriꝛ illa indiuidualis non obſtante tali clauſula derogatoꝛiaq̃ requirit appoſitionẽ oꝛatiõis dominice vel alterꝰ. Sed ſufficit illa ſpecialis. videlicet nõ obſtante quacũcꝫ clauſula derogatoꝛia. d. l. ſi quis in pꝛin. Hoc tenet etiam Ang. are. ĩſti. qui. mo. teſta. infir. §. ex eo aũt colũ. iij. vide ẽt Bal. in. l. hũanũ. C. de legibꝰ. ¶ Circa materiã preſentis rubꝛice aduerte ꝙ ſi teſtatoꝛ dixiſſet in pꝛioꝛi teſtamẽto: nolo me poſſe aliđ teſtamẽtũ facere: vl' nolo me poſſe mutare tale teſtm̃. vel nolo me poſſe penitere: ⁊ nõ dixit ãpliꝰ tũc ſcđꝫ teſtm̃ ſimpliciꝛ emanãs: nullã ſcꝫ mentionẽ faciẽs valet ipſo iure: ⁊ ꝑ̇mũ tolliꝛ: qꝛ nẽo põt ſibi auferre liberã teſtamẽti factionẽ: qꝛ ẽ ꝯtra bonos moꝛes. vt. l. ſtipulatio hoc mõ. ff. de verbo. obli. ita tenet Bar. et Bal. in. d. l. ſi mihi et tibi. §. fina. ff. de lega. i. idẽ bar. in. d. l. ſi quis ĩ ꝑ̇ncipio. de leg. iij. Unde dicit idẽ bar. male loqui glo. i. d. l. ſi mihi. et tibi. §. fina. dũ dicit ꝙ in huiuſmodi caſu debet expꝛimere teſtatoꝛ in ſcđo teſtamẽto qualitatẽ ꝑ̇oꝛis voluntatis. Iuſte ei vt inquit repꝛehendiꝛ in hoc illa glo. ſi autẽ dixiſſet teſtatoꝛ ſi fecero aliud teſtamentũ nolo illud valere. hoc caſu non diſponit circa poſſibilitatẽ teſtãdi: ſed diſponit circa voluntateꝫ quã dicit deeſſe in futuro. ideo requiriꝛ ꝙ exp̃ſſe reuocet vt appareat voluntatem adeſſe in ſequẽti teſtamento. quã lex p̃ſumit deeſſe ꝓpter ꝟba pꝛeambula derogatoꝛia. ita loquitur dicta. l. ſi mihi et tibi. in. §. fina. et dicta. l. ſi quis in pꝛincipio. Item quero de notabili queſtione. Teſtatoꝛ in pꝛioꝛi ſua volũtate dixit ſe nõ velle mutare illã voluntatẽ ⁊ iurauit nõ venire ꝯtra An. poſſit poſtea facere aliđ teſtamẽtuꝫ: hanc queſtionẽ tangit ſpe. in titu. de inſtru. edi. §. compendioſe. ꝟſi. quid ſi q̊s iurauit. et glo. xiij. q. ij. vltima volũtas. itẽ Io. an. diſputauit eã in. c. quod ſemel. de reg. iuris. li. vi. in mercurialibꝰ. vbi determinauit ꝙ teſtamẽtũ valet nõ obſtante iuramento: tamẽ qui facit ſcḋm teſtamentũ eſt ꝑiurꝰ. ꝓbat per. c. i. deſpon. duo. Nõ ob. ſi arguaꝛ. iuramentũ eſt ſeruandũ q̊d poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis eterne. vt in. c. cũ ꝯtingat. de iure iur. et. c. q̃uis de pactis. libꝛo. vi. qꝛ vt dicit bar. in. d. l. ſi q̊s in pꝛincipio. quedã ſunt que dependent ex mera volũtate iurãtis nec ha-

Teſtatoꝛ q̊ iurauit poſtea nõ mutare teſtamentum an poſſit poſtea illud mutare.

UVA. BHSC. IyR_223

bet neceſſe ꝓpter hoc adire pretorē. tūc nō obſtāte iuramēto poterit ꝯtrauenire: ſed erit piurus. quedā ſunt q̄ nō dependēt ex mera volūtate iurantis: ſed habet neceſſe adire ptorē: tunc pretor non debet eſſe auctor piurij. ideo venientē ꝯtra iuramentū nō audiet pretor. ita loquit dictū. c. cū contingat. et. d. c. q̄uis. et ita loquit auct. ſacrā. C. ſi aduer. vendi. lex enim tibi ſuū nō tuū denegat auxiliū. vt. l. i. ⁊ ibi nota. C. ſi aduer. vēdi. Aduerte tamē q̄ bar. in. d. l. ſi quis in pncipio. dicit q̄ in queſtione pmiſſa faciēs ſcḋ3 teſtamētū non erit piurus: quia iuramentum interpoſitū eſt ſuper eo q̄ eſt contra bonos mores. quia aufert liberā teſtamēti factionē. vt. l. ſtipulatio hoc modo. ff. ḋ verbo. ob. Hoc tenet Cy. et Pe. in. l. i. C. ḋ ſacroſan. eccľ. ⁊ An. de piſis. i. d. l. ſi qs i pncipio. vt ibi refert ipe Bar. vbi lati⁹ vide per eū de materia pſentis rubrice. Gerar. mu.

De pceptis et diſpoſitionib⁹ teſtatoris quib⁹ eſt adiicienda pena. Rubrica. xxxiii.

Aliquādo euenit q̄ teſtator quedam poſt mortē obſeruari diſponit / que quidem eo q̄ habent iuris auctoritatem debent de neceſſitate ipſo iure ab herede ſeruari etiam nulla pena adiecta / qualia ſunt fere omnia de quibus in hoc quinto capitulo dictum eſt. Aliquādo vero pcipit q̄ nō habet heres neceſſe ſeruare: puta q̄ꝛ precipiat filijs ⁊ heredib⁹ ſuis vſq̄ ad certū tēpus ſimul et concorditer habitare et ad diuiſionē nō venire. vł q̄ꝛ pcipiat filio nō fenerari. vel vt filiā ſuam tali homini matrimonio collocet. et ſi ita. et tunc quia huiuſmodi diſpoſitiones nō pcipiunt aliqua ſpeciali lege ſeruari: dȝ teſtator penam adijcere: et ipm heredē / ſi cōtra fecerit / in legato cauſa pene preſtando damnare et cohercere. nā lȝ olī3 inutilia eſſent legata q̄ cohercēdi heredis cauſa relinquebant. hodie tamen bene valent et tenent. dūmodo quod pcipit nō ſit ipoſſibile vł turpe vł legib⁹ interdictū. vt. C. de his que pe. nom. l. i. et inſti. de lega. §. pene quoq̄. Qualiter aūt hec pena adijcienda ſit videbis. ī. inter formas. in rubrica. qualiter adijciatur pena.

¶ Additio. Circa premiſſa dū dicit dñs Rolandi. q̄ aliqū teſtator precipit filijs et heredib⁹ ſuis ad certum tempus ſimul et concorditer habitare / et ad diuiſionem non venire. quero et reuoco in dubiū an talis diſpoſitio aliquid valeat / ſine pene adiectiōe? Dic q̄ ſi alicuius eoꝝ intereſt / tunc valet: ita dicit Bar. in. l. quint⁹. per illū textū. ibi dū dicit. aliter atq̄. ff. ḋ annu. le. Sȝ q̄ro pone teſtator iuſſit aliquos ſtare et morari cōmuniter ſine alia adiectione: qḋ operent iſta verba? videt q̄ operent vt oīa bōa ſint cōia. vt. l. fi. §. luti⁹ ff. de leg. ij. et. l. luti⁹. in prin. ff. ad trebel. Sed Bar. ꝯſulendo dixit aliter. vñ dic poſt eum in dicta. l. quint⁹. q̄ q̄ñq̄ iſtō vbā cōiter. refert ad res: et tūc oportet q̄ ipm patrimoniū ſit cōe. vt in legib⁹. ſ. alle. q̄ñq̄ refert ad actū ſtādi ſeu morādi cōiter / vt in themate propoſito: et tūc q̄ñq̄ iſta verba referunt ad aliquos qui habēt patrimoniū diſtinctū et ſeparatū. vt lego vni ſcolari centum ſi ſteterit et morat⁹ fuerit cōiter cū ſēpronio tunc debet intelligi cōiter. id eſt q̄ expēſe vict⁹ fiant cōiter / et eq̄liter ꝯferant. vt. l. i. circa prin. et l. iij. in. fi. ff. de colle. illi. quandoq̄

Precep tu3 teſtatoris pcipientis filijs et heredib⁹ ſuis ſimul et ꝯcordit habitare et ad diuiſionem nō venire an valeat: et qḋ operetur.

h. i.

UVA. BHSC. IyR_223

iſta verba referunt ad habentes patrimoniū cōmune. vt quādo teſtator iubet plures fratres morari cōmuniter: tunc debet intelligi ꝙ equaliter fructus colligant. et equaliter expendant: et licet vn⁹ haberet maiorē familiā ꝙ̄ ali⁹ nō ꝓpter hoc teneat plus conferre. hoc probat qꝛ verbū cōiter debet intelligi. id eſt equaliter. vt. d. l. fi. §. lutius. ff. de le. ij. hoc videt ſm eūdē Bar. vbi ſupra: dicere text⁹ in. c. ſi duo fratres. de fratrib⁹ de nouo bc. inueſti. col. x. ꝓ hoc facit ſm eundē. l. cū duob⁹ §. idē papinianus. al's incipit. ſi fratres. ff. ꝓ ſocio. et videt quaſi ꝓ hoc tex. i. l. fi. §. fi. ff. de doli excep. vbi iſta ꝟba: parēt rationē feceris: exponunt. i. eo noīe nil exegerꝫ. ita hic cōiter vixerint: debet intelligi. i. equaliter / ꝙ eo noīe neuter ab altero aliqd exegerit. hec Bar. vbi ſupra. ¶ Itē q̄ro an valeat preceptū teſtatoris factuꝫ heredib⁹ ne diuidant? Paul⁹ de caſtro in. l. ſi nō ſortē. §. ſi centū. ff. de condicti. idebi. diſtinguit. Aut ꝑcipit teſtator ꝙ nunꝙ̄ diuidant: et nō valet ꝑceptū. aut ad certū temp⁹: ꝛ tūc valet. ꝓbat ꝑ ſimile qđ de contractu dicit in. l. in hoc iudicium. §. ſi cōuenerit. ff. cōi diuidun. et eſt de iſto ſcđo: ꝙ ſcꝫ valet preceptū ad certū tēp⁹. tex. i. l. ſi q̄ ita ſint inſtituti. in princi. ff. de cōdi. inſti. quē textū ad hoc pōderāt ibi Bal. et Ange. dicētes hoc ibi ꝓbari. et dicit Ange. ibi ſepi⁹ de hoc ſe fuiſſe interrogatū: et ſic ſepius ꝑ illū textū reſpondiſſe. Sed aduerte dū Paul⁹ dicit teſtatorē nō poſſe ꝓhibere heredib⁹ ne ī ꝑpetuū diuidāt. ꝯriū tenet Alexā. in. d. l. ſi nō ſortē. §. ſi centū. mot⁹. ꝑ glo. i. in fi. in. l. fina. C. commu. diuidun. ꝛ videt de mēte Bartholi. in. l. ſi conuenerit. in fi. ff. pro ſocio. dū preſupponit ibi valere preceptum teſtatoris factū filijs ne inter ſe diuidant. mouet ꝑterea dn̄s Alex. vbi ſupra alijs medijs. q̄ vide ꝑ te. Sed aduerte ꝙ ipſemet Alexan. in ꝯſilio ſuo. cxi. iij. voluminis: incipiente: circa primū dubiū in quo querit an magiſter Auguſtin⁹. in iij. colū. ꝟſi. pro hoc etiaꝫ benefacit. ꝛc. ſibi contrarius ſequt opinionē Pauli. quē in eo paſſu allegat ſic ibi arguēs. ſi ꝑ ꝯtractū fieri nō poſſit: vt nō liceat vnꝙ̄ diuidere. dicta. l. ī hoc iudiciū. §. ſi cōuenerit. ꝫ. alle. ergo nec debet hoc poſſe induci per quaſi contractuꝫ aditionis hereditatis: cū obligatio qua aſtrigunt heredes ad obſeruationē cōtentoꝝ in teſtamento ꝓcedat ex quaſi contractu aditiōis hereditatis. l. ex maleficijs §. heres. ff. de acti. et ob. cuꝫ ſimilibus. Hāc opinionē equiorē dixit dn̄s ex preceptor me⁹ obſeruādiſſim⁹ dn̄s Walterus de Beka. iuris vtriuſꝙ ꝓfeſſor optime meritus: ordinarius in legib⁹ in ꝑclara Louanienſi achademia / in lectiōe ſua ordinaria cuꝫ legeret dictā. l. ſi nō ſortē. §. ſi centū. motus hac ratione / ꝙ cōmunio ſolet diſcordias parare precipue vt dixit inter fratres. l. cū pater. §. dulciſſimus. in fi. ff. de leg. ij. Et nota ꝙ licet valeat preceptum teſtatoris de non diuidendo ad tempus. vt ſupra dixi: tamē ſi aliquis cū quo eſt communio fuerit rixoſus vl moleſtus poterit non obſtante precepto teſtatoris alius prouocare ad diuiſionem. ita dicit Bar. in dicta l. ſi conuenerit. ff. pro ſocio: et ideꝫ in. l. ij. C. q̄n et qui. quarta pars debe. li. x. ꝟel etiā q̄n alius vellet tenere concubinam. ſm Bal. in dicta. l. ſi conuenerit. Gerar. mu.

Precepū teſtatoris factum heredib⁹ ne diuidant an valeat?

Cōio ſolet diſcordias parare.

¶ De clauſule final' effectu. Rubrica. xxxiiii.

UVA. BHSC. IyR_223

Hic decimũ de ſexto et vltimo capitulo teſtamenti eſt videndum: in quo agitur de clauſula finali: quia videlicet teſtamentũ claudit̃ ⁊ qui buſdã futuris periculis ꝓuidet̃. ſapiens eni ad oẽʒ incurſuʒ debʒ eſſe munit⁹. nam ⁊ ſi preuiſuʒ periculũ euitari nõ poſſit: ei⁹ tñ mollioꝛ ictus venit. Ad hoc itaqʒ vt teſtatoꝛ patrimoniũ ⁊ hereditatẽ ſuaʒ legitime oꝛdinet: ⁊ vt ipſa teſtamentaria diſpoſitio rite procedat: multe debent rationes ⁊ iura cõcurrere. puta vt teſtatoꝛ ſit pſona habilis ad teſtandum. item vt inſtituatur heres q̃ debet ⁊ poteſt inſtitui. Itẽ vt ne aliqđ emergat vitiũ ꝑ qđ teſtamẽti ſubſtantia elidatur. ſcʒ ne teſtatoꝛ patiatur capitis diminutionẽ. vl' ne reſcindatur ex querela inofficioſi teſtamẽti: vel ne rũpatur poſthumi agnatione: vel ne remaneat deſtitutuʒ herede nõ adeunte. hec igitur ⁊ ſimilia dicuntur eſſe teſtamentarie diſpoſitionis ius et ſubſtantia et natura. de his latius. j. dicetur in rubꝛi. quib⁹ ex cauſis teſtamentũ reddit̃ inutile. Inſup quãuis in ſerie tota: ⁊ mẽbꝛis oĩb⁹ teſtamẽtarie diſpoſitionis vel oꝛdinatiõis nichil defuerit virtutis ⁊ iuris: et nullum interuenerit accidens vitioſum: tñ ad huc p̄ter hec oĩa voluit lex propter infidelitatẽ hominuʒ ſuſpectam: ⁊ propter teſtamentoꝛum ſinceritatem: ad plenã probationẽ ⁊ fidẽ quaſdam ſolennitates: velut q̃dã oꝛnamenta: exterius adhiberi: vt videlʒ interueniat legitimoꝛũ ⁊ habiliũ teſtium legitim⁹ numer⁹: ⁊ teſtiũ quidem rogatoꝛum.

Sapiẽs ad oẽm incurſuʒ debet eſſe munitus.

¶ Additio. Vt. l. heredes palam. §. in teſtamẽtis. ff. de teſta. et auten. rogati. C. de teſti. de quo dicetur latius. j. proxima rubꝛica. Gerardus mulert.

¶ Itẽ vt in teſtamẽto in ſcriptis adhibeant̃ ſubſcriptiões teſtiũ et ſigilla: ⁊ q̃dã alia q̃ oĩa dicunt̃ eẽ ſolẽnia teſtamẽti. de quib⁹ oibus. j. ſuis locis tradet̃. Si qđ igit̃ hoꝛũ defuerit: ſiue iuris: ſiue ſolẽnitatis debite teſtamẽti vires exſpirare dicũtur. Nã ſi volũtas vltia nõ eſt legitima ⁊ ſolẽnis: nõ valẽt ea q̃ facta ſunt. vt. C. de fideicom. l. ſi veritas. ⁊. đ teſta. l. nõ dubiũ. §. illđ. ⁊. l. ſi vn⁹. Nis igit̃ ita p̄emiſſis cũ in clauſula finali dicat̃: ſi non valet iure teſtamẽti: valeat iure codicilloꝝ. Videdũ ẽ qñ vltima volũtas cadẽs a iure teſtamẽti poſſit ꝟtute hui⁹ clauſule i ius codicilloꝛũ reſurgere. Et e ſciendũ ꝙ ſi teſtm̃ patiat̃ defectũ vel repugnantiã iuris in his q̃ ſunt de ſubã et eſſentia ei⁹: vt in ꝑncipio dictũ ẽ: nullo mõ põt in ius codicilloꝛũ reſurgere: q̃tũcũqʒ voluerit ⁊ exp̃ſſerit teſtatoꝛ. niſi int̃ liberos teſtet̃: vt. l. hac ꝯſultiſſima. §. ex iꝑfecto. C. đ teſta. ⁊ ideo tũc clauſula finalis nihil operat̃: et ẽ ratio: q2 deficiente iuris rigoꝛe: ſine ipſo iure vult ſpũ vite teſtamẽti nihil põt adijci vt reſurgat. Si ꝟo patiat̃ defectũ ꝑpt̃ ſolẽnitatẽ debitã ꝑtermiſſã tũc ſi clauſula finat̃ non fuit appoſita: eo caſu illa volũtas vltia: neqʒ iur̃ teſtamẽti: neqʒ iure codicilloꝝ valere p̃t. vt teſtm̃ nõ valet ꝑpter defectũ ſolẽnitatis. itẽ vt codicill⁹ nõ: q2 non apparet hoc teſtatoꝛẽ voluiſſe nõ eni dixit ſi nõ valet iure teſtamenti. ⁊c. ſi vero teſtatoꝛ ſubiecit clauſulã illã: ſi nõ valet iure teſtamenti: valeat iure codicilloꝝ: tũc ꝑpt̃ volũtatẽ teſtatoꝛis exp̃ſſam reſurgit i ius codicilloꝛuʒ. vt. ff. de iu. co. l. j. et. C. de codi. l. vltima. ⁊. ff. de vulga. ⁊ pupil. ſubſtitu. l. coheredi. §. cum filie. et hoc cum ſolẽnitates ſuperſint que ſufficiant codicillo. nam codicillus mino=

Vltima volũtas cadens a iure teſtamẽti quã do poſſit i ius codicilloꝛuʒ reſurgere vigoꝛe huius clauſule ſi non valet vt teſtamentum. ⁊c.

UVA. BHSC. IyR_223

rib⁹ ꝗ̄ teſtamētū ſolēnitatib⁹ eſt
ꝯtent⁹.vt.ĩ.dicet in tractatu codi
cillorū.vt ecce teſtm̄ habuit ſoluꝫ
mō ſex vel qnqꝫ teſtes.vł habuit
vij.ſꝫ nō rogatos:⁊ ſubiecit:ſi nō
valet iure teſtamēti ⁊c.tūc em̄ lꝫ
nō teneat vt teſtm̄:tenet tn̄ vt co-
dicill⁹/cū in codicillo ſufficiāt.v.
teſtes etiam non rogati.

¶ Additio Vt.d.l.fina.ĩfine.C.
de codicillis. et videbis.ĩ.i mat a
codicillorum. Gerardus mulert.

¶ Itē vbicūqꝫ ē adhibita ſolēni-
tas teſtamēto ĩſufficiēs/ ſed codi-
cillis ſufficiēs:qꝛ ſm̄ Senecā:gu
bernaculū alteri paruuꝫ alteri eſt
magnū. Verūtn̄ nō ꝙ dn̄s Iaco
b⁹ balduini viſ⁹ ē dicere/ꝙ q̊cūqꝫ
mō deficiat teſtamentuꝫ/ſiue p re
pugnātiā iurʒ ſiue p defectū ſolē
nitatʒ/ pōt ad ius codicilloꝝ redu
ci.ſi hoc teſtator exp̄ſſerit:⁊ i clau
ſula finali adiecti verbū p̄ſentʒ tē
poris et futuri.vt qꝛ dicat:ſi neqꝫ
valet/neqꝫ valebit iure teſtamenti
valeat iure codicillorum.qđ certi
ſapiētes nō approbāt/dicentes ꝙ
v̉bū futuri tp̄is nichil plus opat:
qꝛ hoc eēt p oti⁹ verbis ꝗ̄ reb⁹ le-
gē īponere.qđ eſſe nō debꝫ.vt.C.
cōia.de le.l. omne v̉bū.i fi. Tu au
tē tabellio de diuerſarū opinionū
cōtrarios cōcurſus euites poterʒ
vti vtroqꝫ v̉bo:vł ſi volueris vta
ris v̉bo ĩfinitiui modi: qđ ſm̄ pri-
ſcianū reſpicit om̄e tēpus.dicens
ſi nō pōt valere iure teſtamēti vo
lo valere iure codicilloꝝ ⁊c. Sed
qn̄ volūtas vltima deficit iure te-
ſtamēti:⁊ reducit vel vertit ĩ ius
codicillorū/vt ſuperi⁹ eſt dictuꝫ.
querit q̇s ſit effect⁹ illi⁹: et certe
duo:vn⁹ qꝛ legata ⁊ fideicō.ex te
ſtamento relicta/valēt ⁊ tūc.vt in
ſi.de codi.i prin. Alter qꝛ inſtitu
tio que ĩ ea ſcripta ē/licet videat
directa: tn̄ vertit in cām fideicō.
vt.ff.ad trebelli.l.ſceuola.j.rn̄ſo.
Vn̄ cū ipſe pater fa. inteſtat⁹ de-

Volun-
tas vlti-
ma defi-
ciens iu-
re teſta-
mēti/ et
valēs iu-
re codicil
lorū:q̇s
effectus
habeat:

ceſſerit:venientes ab inteſtato re-
ſtituēt p fideicōmiſſum heredita-
tem ei/q̇ in ipſa vltīa volūtate ad
codicillū redacta inſtitutus eſt/q̄ſi
tacite videātur rogati heredita-
tem ei reſtituere.

¶ Additio. Circa materiā huius
clauſule quero/ q̇d ſi teſtamētum
nō valet rōne volūtatʒ ĩpfecte:qꝛ
anteꝗ̄ impleat mortu⁹ ē teſtator:
an ne tūc aliq̇d operet talis clau-
ſula: Bar.tn̄.l.j.ff.đ iure codi.in
quarta q̄ſtiōe.tenet ꝙ non.p q̇ fa-
cit ſm̄ eū.l.fideicōmiſſa.ij.rn̄ſo.
ff.de leg.iij.⁊.l.ex ea ſcriptura.ff.
de teſta. Nō ob.ſm̄ eūdē.l.vlt.C.
de codi.circa mediuꝫ: qꝛ intelligi
debet voluntas ĩpfecta rōne ſolē
nitatis.non rōne volūtatis. notat
g'o.i.l.ſi is q̇ teſtm̄.ff.đ teſta. In-
ſup q̄ro pone teſtamētū nō valeat
ex cā p̄teritionis/ an tūc illa clau-
ſula operet: glo.finalis in auc.ex
cā.C.de libe.p̄te. tenet ꝙ nō.ſed
Bar.vbi.ſ.i.verſi.q̇nto q̄ro.dicit
ꝙ Dy.⁊ aliJ moderni tenent ꝯriū
hoc medio:iſta ſūt paria/relinq̄re
a veniētib⁹ ab inteſtato:et dicere
ſi non valet iure teſtamēti/valeat
iure codicilloꝝ.vt nota.in.l.ex te-
ſtamēto.C.de fideicō.⁊ ibi Bal.
⁊.l.q̇ autē.i p̈ncipio.ff.ſi q̇s omiſ.
cā teſta.⁊ p Dy.in.l.codicillis.ff.
de leg.ij.ſed ſi teſtator dixiſſet le-
gata deberi a veniētib⁹ ab in teſta
to.fili⁹ teneret.vt.l.ſi q̇s in p̈nci.
ff.de iure codi. ergo ⁊c. Nec ob.
l.ij.ff.de leg.iij. vbi dicit ꝙ a filio
p̄terito nō pōt relinq̇ fideicōmiſ-
ſum.qꝛ hoc verū ꝙ noīatiꝫ nō po
teſt ab eo relinq̇ fideicōmiſſū: vt
ibi:pōt tn̄ bñ relinq̇ gn̄alit a venien
tibus ab inteſtato.vt de hoc p eū
dē Bar.i.d.auc.ex cā.i vltīa col.
⁊ p Bal.ibidē in p̈ma oppoſitiōe.
et in verſi.ſeptio q̄rit dr̄ hic ⁊c.et
etiā i fine.itē p Specu.in titu.de
iſtru.editio.§.ꝯpēdioſe.v̉ſi.itē vi-
de ſi ibi ⁊c. Et aduerte ꝙ p̄dicta

Teſtm̄
nō valēt
rōne vo-
luntatis
ĩpfecte
an et q̄ſi
ſuſtētet
p clauſu
lā ſi non
valꝫ ⁊c.

Fideicō
miſſū an
poſſit re
linq̇ a fi-
lio prete
rito.

UVA. BHSC. IyR_223

Teſtm̃ ruptum agnatione poſthumi an conſeruetur vigore clauſule ſi nõ valet vt teſtamẽtũ

ꝓcedũt in iã nato. Sed qd in poſthumo ꝑterito ? dic aut iſta clauſula eſt appoſita ꝑ verbũ pñtis tẽporis tm̃: vt q꞉ dixit teſtator ſi nõ valet iure teſtamẽti: tũc iſta clauſula nõ operaꝛ ſi poſthum⁹ naſcatur et rũpat teſtamẽtũ: q꞉ tpe ꝯfectiõis teſtamẽti/teſtm̃ valuit: nec ꝑdicta ꝟba pñtis tẽporis ꝯphendũt futuꝝ.l.ſi a colono.ff.de verbo.ob. Si aũt iſta clauſula apponaꝛ per ꝟba pñtis tpis et futuri: hñt tractum retro ad teſtm̃.d.l.ſi a colono. Et hoc verũ ſi ſcienꝛ ꝑtereat poſthumũ. ſec⁹ ſi ignoranter: q꞉ nõ credebat vxorẽ pregnãtẽ. qḋ in dubio pſumitur.l.ſi cũ vꝛ in vtero.C.de teſta.mili. ita dicit Jaſon maius. in addi.ad chriſto. por.addi.iij.inſti.de codicil. poſt Bar.in.l.i.ff.eo ꝟ.ſexto q̃ro qd ſi filiuſſa. Ita tenet ẽt Ang.are.in ſti.eo.in prin.et multi alij q̃s ipſe ibi citat. Nõ aũt differẽtie quare iſta clauſula appoſita in teſtamẽto vbi ꝑterit⁹ eſt iã natus operaꝛ aliquid. In teſtamento vero vbi poſthum⁹ ꝑterit⁹ eſt nõ operaꝛ: ſi tm̃ ſit appoſita ꝑ ꝟbũ pñtis tẽporis.vt.ſ.eſt iſta ſm Chri.por.inſti.de codi.ſup glo.q̃ eſt in ꝟbo ꝯfirmatos. nã qñ teſtator ꝑterijt filiũ iã natũ/fuit teſtm̃ ab ĩtio nullũ. et ꝓpterea codicilli ab eo / veluti nõ ente/nũq̃ dependẽtiã habuerunt. igiꝛ ſm illud nõ cõſiſtũt: ſed eſſentiã capiũt de ſe. ſed qñ ꝑteritus eſt filius nondũ nat⁹: teſtm̃ ab initio tenuit/ et codicilli ab eo dependentiã capiũt. ſi igiꝛ poſtea teſtamẽtũ rũpaꝛ natiuitate poſthumi/corruũt codicilli habẽtes dependentiã ab eo. Hec ratio ꝓbaꝛ ſm eundez.d.Chriſto.por.vbi.ſ. in.l.iij.§.fi.iuncta.l.nã et ſi ſub cõditiõe.ff.de inuuſ.teſta. Sis ergo caut⁹ tu tabellio vt in ꝯſcriptiõe hm̃oi clauſule ita eã ꝯcipias: ſi nõ valet nec valebit iure teſtamenti: nã tũc ſiue eo tẽpore quo fit non valet: ſiue poſtea rũpaꝛ: ſemꝑ oĩa ſaluanꝛ: alias ſec⁹/vt ſupra patet.

Predicta intellige vera: niſi ꝟbũ põt/apponaꝛ in illa clauſula ꝑ vi ꝯditionis. exẽpli grã: ſi nõ poteſt valere vt teſtamentum.ꝛc.l.ſi ita q̃s.ff.de le.ij. Sed ſi nõ apponaꝛ in viꝫ ꝯditiõis: ſꝫ in fine clauſule puta ſi nõ valet iure teſtamẽti/valeat eo iure quo meli⁹ valere põt tunc nõ trahiꝛ ad tẽp⁹ futurũ. de quo late ꝑ Bar.i.l.ſi ita.ff.de au.et ar.le. ita recitat ẽt Jaſon may. inſti.de codi.in dictis addi.ad.d. Chriſto.por.in additiõe penulti. Si igitur vis ſecure teſtari dicas hoc mõ. ſi nõ valet teſtamentũ ratione preteritionis/ vel exheredationis/vel alteri⁹ ſolẽnitatis: valeat iure codicilloꝝ/ et alteri⁹ cuiuſlibet vltime volũtatis/et rogo oẽs mihi veniẽtes ab inteſtato: vꝛ ſuccedẽtes ex teſtamẽto vꝛ aliquo iure: vt hereditatẽ meã reſtituãt P.nã hoc caſu q̃libet teneꝛ reſtituere hereditatẽ ꝑ fideicõmiſſuꝫ. ar.C.de fideicõ.ex teſtamẽto. detracto tñ debito bonoꝝ ſubſidio. ita tradit Spe.in titu.de inſtru. edi.§.ꝯpendioſe.ꝟ.ſi q̃s vult igiꝛ. q̄ď nota tabellio.

Teſtari volens ſecure quõ dicet.

¶ Itẽ q̃ro qd ſi teſtator dicat in teſtamento hoc mõ: volo hanc meã volũtatẽ valere iure teſtamẽti et codicilloꝝ: an valeat hec clauſula: et videtur ꝙ nõ/ꝓpꝛ repugnantiã.vt.l.vbi repugnãtia.ff.de reg.iur. Nã ĩpoſſibile eſt ꝙ valeat iure directo et iure fideicõmiſſi. vt patet in.l.fi. C.eo. Glo.tñ in.d.l.fi. dicit hanc clauſulã valere. et eſt caſus in.d. l.fina. ſm Bar.ibi.ꝛ ſm eundẽ in l.i.ff.eo.ꝟ.ſcďo q̃ro. Nõ obſtat cõtrariũ: q꞉ regula dicit ꝙ quotiẽs copulatiua poniꝛ ĩter duo que ſe nõ cõpatiũtur: naturã diſiunctiue aſſumit.vt.l.ſi titio fundus.ff.de vſufru.le. et de verbo.ſigni.l.ſepe

Copulatiua aliqñ naturã diſiũctiue aſſumit.

UVA. BHSC. IyR_223

ita ꝯputatū.ita dicit Bar.in.d.l.
fi.C.de codi.tibi.et Bal.et Bar.
in.l.i.ff.eo.in versi.scđo q̄ro.ꝛc.et
Christo.por.insti.eo.super glo.in
verbo ꝯfirmatos. nō ergo loq̄tur
testator in eodē casu/sed in diuer=
sis.nā siquidē pōt valere vtroq̄
mō/tūc si eligat̄ institutio/videt̄
instituere.si ṽo eligatur fideicom
missū/videt̄ fideicōmittere. si ṽo
nō pōt valere vtroq̄ mō/intelligi
tur testatorem dixisse: si nō valet
hoc valeat illud: et sic in diuersis
casib⁹ exponit̄ scriptura/ q2 nulla
est ibi aduersatio: sed casuū sepa=
ratorū separata rō.ꝛ sic nō obstat
etiam.l.scripture.C.de.fi.instru.
ita dicit Bar.i.d.l.fi.ṽsi. oppono
et vr̄.ꝙ nō valet. ꝛc. Ex quibus
infert Bal.ibidē ꝙ si testator di=
cat: si fili⁹ me⁹ moriet̄ talē īstituo
et substituo directo et ꝑ fideicō=
missum: ꝙ tale testm̄ valet.et siq̄=
dē pōt vtroq̄ modo valere/est ele
ctio substituti.si aūt non pōt nisi
vno mō valere: licet ꝓprie nō ca=
dat electio iuris: tn̄ cadit electio
facti/qua electiōe facta siue in fi=
gura iudicij: siue non in figura iu
dicij/dūmodo apđ acta: nō patet
regressus ad alteraʒ viā. ita dicit
intelligendā.l.recusare.in.§.titi⁹
ff.ad trebel.et.l.si q̄s suo.de ma.
testa. et est hoc tenendū menti fm̄
eūdē Bal. Nota et collige nūc ex
ꝑdictis ꝙ in casu ꝓposito /scʒ q̄n
dixit testator volo ꝙ valeat iure
testamenti et iure codicillor: he=
res habet electionē an velit adire
ex testamēto vl' ex codicillo/et sic
ab intestato.d.l.fi.C.eo. Aduerte
tn̄ ꝙ vna via electa nō pōt heres
ad alterā redire: nisi sit de pareti
b⁹ defuncti vtriusq̄ sex⁹/vel libe=
ris vsq̄ ad quartū gradū agnatio
nis vinculis alligat⁹: vel cognatio
nis nexu astrictus vsq̄ ad tertiū
gradū. his eni nō obstat electio q̄=
min⁹ vna via electa ad alterā re=

Heres q̄ pōt ex testamē=to et ab ītestato adire heredi=tatē/an altera via ele=cta ad al=teram re=dire pos=sit.

dire poterūt. vt ꝓbat̄ in.d.l.fina.
Eadē q̄ i supradicto casu nūc di=
xi potes etiaʒ dicere in hoc casu:
si nō valet iure testamenti valeat
iure codicillorum. vel volo ꝙ va=
leat iure testamēti vl' iure codicil
lor: q2 et istis duob⁹ casib⁹ ēt hʒ
electionē: ꝛ vna via electa nō pōt
ad alteraʒ redire. ꝑ.d.l.fi. iunctis
glo.in ṽbo valere i fi. et in ṽbo ꝑ
ualuisse.i fi. qđ intellige fm̄ eūdē
Bar.ibidem ēt si viā incōpetētē
elegerit. Et hoc verū ipo iure per
d.l.fi.iūctis glo.sec⁹ tū ꝑ viā resti
tutiōis in integrū ex cā iusti erro
ris.ar.ad hoc.ff. de inoffi. testa.l.
pater filiū.et.l.eum qui. Ita dicit
Bar.i.d.l.fi. Sʒ qđ si dixit testa=
tor si non valet iure testamēti va=
leat saltē iure codicillor: Respō
de fm̄ eundē Bar.in.l.i.ff. de iu=
eo.ṽs.sʒ qđ si dixit volo ꝙ valeat
ꝛc.ꝙ tūc nō pōt eligere heres. nā
illa ꝯiūctio disiūctia saltē: hʒ illđ
iportare. vt si ꝑmo mō iure testa=
mēti nō possit valere: tūc demū đ
ueniat̄ ad illđ qđ ē min⁹.et sic im=
portat quoddā vltimū refugiū.vt
l.vni.C.de emēd.ꝓpinquor. idē
vult Bar.in.l.si ita.ff.de au.ꝛ ar.
le. Idē dicendū fʒ eūdē in.d.l.i.
si dixisset: et volo valere vel iure
codicillor: et non dixit iure testa=
mēti: nā hoc casu dictio vl' sumit̄
ꝑ saltē.cū eni vm orationi vel di
ctiōi tn̄ apponit̄ sumit̄ ꝑ saltē.
vt.l.stipulat⁹.§.adhiberi.ff.de fi=
deius. Tu dic idem si dixisset hoc
mō.si nō valet iure testamēti va=
leat.vel iure codicillor. Na talis
dictio vl'/posita post verbū/etiaʒ
ponit̄ ꝑ saltē.vt dicit Ja.may.in
addi.ad.d.Chri.por.isti.de codi.
in addi.vij.et.viij.q̄ nota. ¶ Itē
q̄ro circa materiam hui⁹ clausule
qđ si testm̄ i quo apposita ē dicta
clausula: si nō valet vl' valebit vt
testm̄.ꝛc.rūpat̄ ꝑ sʒ testm̄ simpli
citer.i.nō dixit testator cassans ꝛ

Saltē ad iportare.

Vel q̄n sumat̄ ꝑ saltē.

UVA. BHSC. IyR_223

irritans.ꝛc.an opeť.vt ꝑmū ſaltē
iure codicillo℞ valeat: dic breui=
ter ſꝫ.Bar.in.d.l.j.ff.co.ꝟ.quīto
decio q̄ro ꝛc.ꝙ illa clauſula:ſi nō
valꝫ.ꝛc.debet ītelligi: aliter q̄ ꝑ
reuocationē teſtātis:ſꝫ ꝑ reuoca=
tionē teſtantis factā ꝑ ſcōm teſtm̄
tolliť ꝑmū in totū:etiā q̄ ad dictā
clauſulā:qꝛ ꝑ ſcōꝫ vř reuocatū q̄c
q̄d ꝯtineť ī pmo.vt.l.ſi iure.ff.de
le.iij.ꝛ.l.iij.§.itē ſi ipſe.ff.ſi cui plꝰ
q̄ ꝑ le.fal.dic.latiꝰ.vt ꝑ eundem
Bar.vbi.ſ.ꝛ ꝑ Bal.i.d.l.ſi.C.eo
ꝟ.cū q̄ro teſtator.ꝛc.ꝛ Ang.are.
inſti.eo.in.ꝑn. ¶ Finaliť duo ad=
das ad materiam pn̄tis clauſule.
Primū/ꝙ dicta clauſula poſita ī
teſtamēto ſcōo inualido/tollit pri
muꝫ teſtm̄ quo ad legata vt notat
Bar.i.d.l.ſi iure.ff.de le.iij.Se=
cūdū/vt id q̄d dr̄ de dicta clauſu=
la ꝙ opať repetitionē legato℞ ū a
venietibꝰ ab inteſtato: vt not glo.
ꝛ docto.in ſepe.alle.l.j.ff.de iure
codi.eſt verū q̄ ad eos q̄ ſunt ī pri
mo gradu:ꝛ nō ad alios.vn̄ ſi poř
in gradu ab inteſtato repudiat he
reditatē ꝛ ſequēs admittať:nō te
neť ad dicta legata.vt eſt glo.ſin=
gulař ſꝫ Ang.i.l.nō iuſtā.C.ad
trebel.in glo.pe.ibi/ſolutio ibi nō
habuit.ꝛc.ita recitat.Are.vbi.ſ.
¶ An aūt vltima voluntas q̄ non
valꝫ vt teſtm̄:qꝛ aliq̄ ſolēnitas de
eſt valebit ſalteꝫ vt codicillus q̄ſi
nlla mētio iſtiꝰ clauſule habita ē:
dubitari pōt. Pro deciſiōe huiꝰ
q̄ſtionis diſtingue poſt Bal.in.d.
l.j.ff.de iure codi.qꝛ aut ſunt ī ea
ꝟba mere directa.vt puta heres
eſto:heredē inſtituo.vel exhereda=
tionē in ea fecit q̄ in codicillis fie=
ri nō pōt.§.pe.iſti.d̄ co.his caſibꝰ
ſi nō valet vt teſtm̄: nō valebit vt
codicillꝰ:qꝛ certū ē ipſuꝫ teſtato=
reꝫ teſtm̄ facere voluiſſe.l.nec co=
dicillū.C.de teſta.ꝛ.l.j.et.l.illud.
§.tractari.ff.de iure codi.et ita
intellige q̄d.ſ.dicit.d.Rolan.in
ꝟſi.ſi ꝟo patiať defectū. Aut ſūt
verba cōia/ſiue ad vtrūq̄ trahibi
lia:ꝛ hoc caſu ſi non poteſt valere
iure teſtamēti tēpore quo teſtator
ordinauit iſtā diſpoſitionē/valet
iure codicillo℞. Si aūt potuit va=
lere a principio iure directo/nō ob
liquatur.ar.nota.in.l.verbis.ff.
de vulga. De verbis directis.cō=
munibꝰ.ꝛc.dixi ſupra in rubri.de
cōpen.ſubſtitu. Cetera vide per
Bar.in dicta.l.j.ff.de iure codi.ꝛ
ꝑ eūdē Bar.ꝛ Bal.ꝛ alios.in.d.
l.fina.C.eo.ꝛ ꝑ Spe.ī titu.de in
ſtru.edi.§.ꝯpendioſe.ꝟſi.itē vide
ꝛc.Gerardus mulert.

¶ De teſtibꝰ ī teſtamento adhibēdis ꝛ q̄ adhiberi nō poſſit. Ru.xxxiiij.

De generibꝰ ſingulo℞ q̄ in teſtamētarijs ꝓuiſionibꝰ poſſe videnť occurrere viſū ē:verū qꝛ multi.ꝑ cōprobationū fidē: teſtes neceſſarij ſūt circa q̄s ꝯſideratioꝰ ſpālis incūbit.ideo de iſtis teſtibꝰ videamꝰ. Eſt igiť ſup hoc triplex ſpālitas attēdēda.ꝑma circa nūerū teſtiū. Scđa circa ꝯditiōes eo℞. Tertia circa modū ꝛ formā.igiť omiſſis ꝑuilegijs q̄ habebāt oliꝫ rōani milites ī teſtādo ꝛ ſpāliter circa nūerū teſtiū teſtamēto℞ eo℞.vt iſti.d̄ mi.te.in prin.ſciendum eſt hodie eē regulare ī teſtamētis nūcupatiuis.vt.vij.teſtes legitimi adhibeanť/inter q̄s etiā ꝯputať.tabellio:ꝛ ꝑ vno teſte cēſetur.ita vt ꝑter eū ſufficiūt ſex alij.vt inſti.de teſta.§.vl.et.ff.de teſta.l.domitiꝰ Fallit aūt hec regla ī caſibꝰ:qꝛ in teſtamēto ceci ſūt neceſſarij.viij.vt.l.hac ꝯſultiſſima.C.q̄ teſta.fa.poſ. Itē ī teſtamēto ruſtici q̄d fit in loco vbi plures haberi nō pn̄t:ſufficiūt q̄nq̄ teſtes.l.fi.C.de teſta.

h.iiij

Clauſula ſi non valet vt teſtamētum ꝛc. quō intelligatur.

Clauſula ſi non valet ꝛc. quemadmodū opereť repetitionē legato℞ a venientibus ab inteſtato

Voluntas vltima non valēs vt teſtamentū ꝓpter defectū ſolēnitatis an et quando valeat vt codicillus.

Teſtm̄ nūcupatiuū quot teſtes requirat.

UVA. BHSC. IyR_223

Teſtm̄ faciēs tempore peſtis an debeat obſeruare ſolenitates iuris cōis?

¶ Additio. Itē dicit. Ange. are. in. §. fina. inſti. de teſta. ſuper glo. in verbo ſeptē teſtib⁹: ſi tpe peſtis quis teſtetur. quia illo tēpore ſolenitas videt̄ eē relaxata. vt notat Bar. i. l. vni. ff. d bonō. poſ. ex teſta. militis. per illū tex. ibi dum dicit: tamē qui in ꝑiculo verſantur cū eadem pericula experiant̄ ⁊c. et hoc tenet (vt refert Ange. vbi. ſ.) Nico. ma. ⁊ vult in effectu Bal. i. l. fina. C. de teſta. ⁊ ibi Salice. vbi: vt ſubdit etiā. d. Ang. dicunt/ ꝙ predicta ſunt vera dūmō teſtes ſaltem quinq; adfuerit. Et ad predicta facit qd̄ notat Bar. in l. recuſare. §. fina. cū. l. ſe. ⁊ ibi Ange. et Imo. ff. ad trebel. ita dicit Ange. are. vbi. ſ. ſe habuiſſe de facto. Sed aduerte ꝙ dn̄s Chriſto. por. inſti. de mili. teſta. in. §. plane. ſuper glo. in verbo cōuocatis ad hoc hoīb⁹. in ꝑmiſſa materia: dū querit̄: quā ſolēnitatē debeat obſeruare is qui tēpore epidimie velit condere teſtamentū: ſic diſtinguendū arbitrat̄: aut eſt in diſcrimine vite: i vltimis hoc eſt extremis conſtitut⁹: et tunc nullo teſte vocato poterit teſtari. dummodo hoc teſtamentū probetur ꝑ duos teſtes etiā fortuitos. ar. ſm eū. l. milites. C. de teſta. mili. aut non eſt in diſcrimine vite: ſed in loco epidimie: ⁊ tunc debet teſtari duobus ſaltem teſtibus preſentibus ⁊ rogatis. ar. ſm eundē. l. diuus. ff. de mili. teſta. ⁊. d. §. plane. inſti. illo ti. aut exiuit locum epidimie: ⁊ tūc iure cōi d3 teſtari. §. ſ3 hacten⁹ inſti. de mili. teſta. Mouetur ad ꝑdicta idē. d. Chriſto. prīo: quia ſi hmōi diſtictio eſt recepta i bello terreſtri ꝑ. d. l. milites. ⁊ ibi notat̄ ꝑ glo. ⁊. d. l. diu⁹ cū ſiīb⁹. mlto fortius debet admitti i bello celeſti, facit auc. multo magis. C. de facro ſanc. eccle. Secūdo mouetur per ea que notantur in. c. ex tranſmiſſa. de preſcrip. ⁊ in. l. naturaliter. ff. de vſuca. vbi habet̄ ꝙ ſicut durante bello terreſtri dormit et non currit preſcriptio: ita nec durāte bello celeſti. Hanc predictā ſententiā ſuā firmat preterea per auctoritatē Bar. qui (vt inquit) hoc voluit in. d. l. vni. ff. de bono. poſ. ex teſta. mili. q̄ nota. Ge. mu.

Teſtm̄ factū inter liberos valꝫ in minus ſolemni voluntate.

¶ Itē in teſtamēto parētū facto inter liberos nō requirūtur ſeptē teſtes. quoniā eiuſmodi teſtamentum valet in min⁹ ſolēni volūtate. vt. l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſtamentis.

¶ Additio. Adde ꝙ hoc caſu ſufficiūt duo teſtes: ſiue maſculi: ſiue femie nō refert. vt vult glo. i auc. qd̄ ſine. ſub. d. l. hac cōſultiſſima. qd̄ ſequūtur Bar. ⁊ Bal. i. d. §. ex ipfecto. Adde ſm eūdē Bal. i. d. auc. qd̄ ſine. ſiue ſint rogati ſiue n̄ l3 ſ'ras regl'arit̄ debeāt eē rogati. vt. ĵ. patebit. Intellige premiſſa ſi pr̄ ſine ſcript3 teſtat̄ int liberos ſuos: tūc ei reqrut̄ duo teſtes. vt. ſ. ſi ṽo fecit teſtm̄ in ſcript3 ⁊ ꝓpria manu ſubſcripſit: ⁊ hoc ꝯſtat ꝙ ꝑ ꝓpria manu ei⁹/ tūc valet teſtm̄ ēt ſine vllo teſte. vt dicit idem Bal. vbi. ſ. et hoc dicit voluiſſe Ja. de bel. i corpe. d. auc. qd̄ ē i auc. d teſta. imp. §. nos oīa igit̄. col. viij. Si aūt negat̄ ſcriptura eē teſtatoris: ſufficiūt/ ſm eūdē3/ duo teſtes ad hoc probandū. Et in tali teſtamēto ſcripto manu teſtatoris in quo ſalte3 ſunt duo teſtes: vel ſubſcriptio manuū ipſoꝝ liberoꝝ: poſſūt relinq legata ⁊ fideicōmiſſa extraneis: et libertates ſeruis. d. auc. qd̄ ſine iūcta. auc. ſi mō. C. fami. hercif. tn̄ nō poſſet extraneus heres inſtitui vna cū filiis. §. ex ipfecto. ſ. alle. q. §. in hoc nō mutat̄ ꝑ d. auc. quod ſine. vbi ſolū ꝑmittūtur illa tria ſcil3 legatū: fideicommiſſum: ⁊ libertates extraneis cōferri. Ex ꝑdictis determinat. idē

UVA. BHSC. IyR_223

Bal. vbi .s. queſtionez. ſi reperit cedula teſtamenti manu pris ſine teſtib⁹ int liberos: q dicte cedule ſit ſtãdum: ſecus ſi eẽt ſcripta iſta cedula manu notarij vl alteri⁹ tertie perſone: quod nota. Ge. mu. ¶ Itẽ i teſtamẽto cuiuſcq cõdito in pñtia ipatoris pcib⁹ ei porrectis vt audiat/ nullꝰ teſtis exigit. vt C. de teſta. l. oĩm. ¶ In teſtamentis que pficiunt in ſcriptis aliud obſeruatur: quia ſi teſtamentum ſcriptis coditũ/ ſcriptũ eſt manu teſtatoris/ ſufficiũt. vij. teſtes. Si autem teſtator ſcribere neſcit vel ſcribere ipeditur adhibendus eſt ſcriptor et ſeptẽ alij teſtes. vt. C. de teſta. l. hac cõſultiſſima. §. qd ſi litteras. et. l. iubemus. Et nota tebellio quia ſi copiã teſtiũ adhibere potes: noli preſertim i teſtamẽtis nũcupatiuis: legitimo tantum modo numero eſſe ptentus: quin etiam aliquos ſuperaddas: ita q ſi eſſent aliqui ex eis min⁹ idonei ſaltem legitim⁹ ex habilibus ſupſit numerus. ¶ Adhiberi aũt poſſunt teſtes i teſtamento omnes q nõ phibẽtur a iure. Prohibet vero mulier pter lubricũ pſiliũ et propter eius cor varium.

Teſtiũ i ſcriptis cõditũ qt teſtes reqrat &c.

Teſtes in teſtamento q adhiberi poſſit

¶ Additio. Ita variũ et mutabile teſtimoniũ ſemp femia pducit. c. forus. ppc fi. de vbo. ſig. vbi glo. ponit hos verſus. Quid leui⁹ fumo? flamẽ. qd flamie? vẽt⁹. Quid vẽto? mulier. qd muliere? nichil. Gerardus mulert.

Verſus.

¶ Et hoc timore falſitatis: l3 ipa in alijs caſib⁹ et ptractib⁹ admittatur in teſtẽ. vt. ff. de teſta. l. qui teſtamento. §. mulier.

¶ Additio. Vide glo. i vbo nõ femia. i. d. c. for⁹. q glo. dicit: an qñ mulier poſſit eẽ teſtis. dic vt ibi. Gerardus mulert.

¶ Sed i codicillis põt adhiberi cũ nõ phibeat. vt nota. i. d. l. q teſtamẽto. §. mulier. p glo. i vbo mulier. et nota etiã glo. i vbo femia in. l. fina. i fi. C. de codicillis. Itẽ hermofrodit⁹ in q pualẽt muliebria. vt. ff. de ſtatu. ho. l. qrit. et de teſti. l. repetũdaꝝ. §. j. Itẽ ipubes etiã ſi duz moriat pubes fact⁹ ſit (licet alias teſtificet de eo qd vidit i pupillari etate/ vt i ſeruo dicim⁹. vt. ff. d vbo. ſig. l. notionẽ. §. inſtrumẽtoꝝ). vt iſti. de teſta. §. teſtes. iũcta glo. i vbo. ipubes. S3 hoc iõ ẽ: qr hoc facit ab ipo initio ad ſubſtãtiã teſtamẽti: ita dicit. d. glo. i vbo ipubes. et glo. i. d. §. iſtrumẽtoꝝ. Itẽ mut⁹ et ſurd⁹. Itẽ furioſus: niſi tpe intermiſſiõis Itẽ is cui bonis ẽ interdictũ a lege vl a iudice Itẽ ſeru⁹: niſi eo tpe cõi opinione p libero reputet. Itẽ is q ẽ i ptãte teſtatoris. Itẽ heres ſcript⁹. Itẽ oĩs ille q heredẽ pptãte ptingit. vt pr qui ipm heredẽ habet in ptãte: et fili⁹ vel nepos heredis: vl deiceps quẽ ipſe heres h3 in ptãte: et frat heredis q parit cũ eo ẽ i eadẽ ptãte. ẽ ei reprobatũ in ea re domeſticũ teſtimoniũ. et q oẽs pdicte pſone a teſtionijs repellantur pbatur. inſti. de teſta. §. teſtes: cũ trib⁹ ſe. §. itẽ nõ adhibetur teſtis q nõ eſt ex teſtamẽto capax. vt inſti. de teſta. d. §. teſtes autẽ. in princi. videl3 non ſpuri⁹: teſtatoris/ nõ heretic⁹ nõ baptiſmatis iterator/ nõ apoſtata / non deportat⁹ in iſulã/ nõ dãnat⁹ in metallũ. de quib⁹ dictũ eſt. ſ. i rubrica de extraneis et volũtarie inſtituẽdis. pſi. itaq3 inſtitui non pñt. Itẽ nõ adhibẽtur teſtes hij qs leges iubent iprobos et inteſtabiles eſſe: q ſunt/ vt de crimine famoſo dãnati. vt. ff. de teſti. l. ob carmẽ. et. d. §. teſtes item muliebria paſſi. hij eñ ipo iure infames ſunt. l. cũ vir. C. de adul. et a teſtionio repellunt. l. iij. §. alij vo. ff. d teſtib⁹ niſi p vi ſtuprati ſint. l. j. §. remouet. ff. de poſtu. ¶ Querit aũt vtruz

Impubes an teſtificetur d eo qd vidit i pupillari etate.

UVA. BHSC. IyR_223

Legatarius an et quando poſſit eſſe teſtis in teſtamento.

legatari⁹ pn̄s poſſit eē teſtis: ⁊ vi
def ꝙ ip̄e ⁊ is q̄ eū ī ptāte ꝯtingit
idone⁹ teſtis ē. Dic ſi ſurgat que-
ſtio inter eū ⁊ heredē occaſiōe ſui
legati/ tūc non pōt eſſe teſtis. Si
autē int. heredē ⁊ ex̄neū moueat̄
cā/ tūc valet ei⁹ teſtimoniū. vt in-
ſti. de teſta. §. legatarijs. ⁊ C. ꝺ te
ſti. l. oib⁹. Et ꝓpterea ꝯſulo tibi ta-
bellioī: ne hoc negociū alicui euē
tui ꝑiculo ſubycias. ⁊ iō nō lega-
tarios: ſed alios ſi haberi poſſint
ſcribe in teſtes.

Additio. An ⁊ qn̄ legatarij poſ
ſint eē teſtes in teſtamē:o. vide la
te ꝑ Saly. ⁊ alios. i. l. oib⁹. C. ꝺ te
ſti. Paulū ꝺ caſtro. i. l. dictātib⁹.
C. de teſta. itē ꝑ Panor. Jo. an.
⁊ Jo. de imo. i. c. inſuꝑ de teſta. ⁊
ꝑ Jo. fa. ⁊ latiſſime ꝑ Ange. are. i
§. legatarijs. inſti. de teſta. Se. m.

Finalit̄ aūt iſtud diligenter et
ſine obliuiōe obſeruabis: vt lecto
teſtamēto et ꝑ teſtatorē cōꝓba-
to vł ſi in ſcriptꝫ ē/ clauſo ⁊ iuolu
to ⁊ teſtib⁹ oblato: eos q̄ p̄ſentes
ad ip̄ꝫ teſtametū vocati erunt/ te
ſtator ore ꝓprio roget teſtes eē
dicēs/ rogo vos vt teſtes ſitis. Et
ꝓuideas vt de rogatiōe in publi
ca ſcriptura ſcriptuꝫ reperiat̄. q2
inter ceteras ſolēnitatis teſtamē
ti/ hec ē vna ⁊ p̄cipua q̄ omiſſa de
ficeret teſtamētū. vt. ff. de teſta. l.
heredes. §. penul. ⁊ in auc. de teſti
bus. §. ⁊ licet. in fi. col. vij.

Teſtes teſtamētarij debent eē rogati.

Additio. Aduerte ꝙ teſtes in
inſtrumēto ſcripti nō p̄ſumūt̄ ro-
gati: niſi hoc exp̄mat̄ in ip̄o inſtru
mēto. q2 eſt ſolēnitas extrinſeca q̄
nō p̄ſumit̄. l. quecūqꝫ: i fine. ff. de
publi. ita tenet. Bar. ⁊ alij ſcribē.
in. l. heredes palā. §. pe. ff. ꝺ teſta.
⁊ idē Bar. in. l. ſcienbuꝫ. ff. de ver
bo. obli. vide etiam Ange. are. de
hoc. i. §. fina. inſti. de teſta. Que
ro an iſta ſolēnitas circa nūerū te
ſtium de iure canōico locū hēat?
vide de hac queſtiōe ꝑ Spe. in ti.
de inſtru. edi. §. ꝯpēdioſe. i. v. col.
verſi. itē ꝑ ius canonicū. ⁊ latius
ꝑ Panor. in repeti. c. cū eſſes. de
teſta. vbi poſt multa argumēta ꝓ
et cōtra ponit tandē duas cōclu-
ſiones cū duob⁹ correlarijs. Pri
ma cōcluſio ē. Teſtamētū coram
duob⁹ teſtib⁹ ⁊ pbr̄o parrochiali:
ſeu corā quattuor teſtib⁹ ſine pre
ſentia pbr̄i etiā nō ad pias cauſas
factū nedū in foro canonico/ ſed
etiā in foro ciuili: roboris obtinet
firmitatē. hec cōcluſio ꝓbat̄ per
textū. in. d. c. cū eſſes. cū ibi nota-
tis per eundē Panor. Ex qua cō
cluſiōe īfert tale correlariū. Igit̄
iura ciuilia ſptē vel q̄nqꝫ teſtes i
teſtamētꝫ de neceſſitate exigētia:
hodie locū ſibi minime vendicāt.
Secūda cōcluſio quā ponit ē iſta
Licet valeat teſtamētū corā duo
bus teſtib⁹ ad pias cauſas/ i alijs
tñ ſi defuit pbr̄i parrochialis pre
ſentia: licet duo vł tres teſtes ad
hibiti fuerit: nedū i foro ciuili/ ſꝫ
etiā i foro canōico īpugnari pōt.
Prima ps iſti⁹ cōcluſionis ꝓbat̄
ꝑ textū. i. c. relatuꝫ. j. de teſta. Ex
hac cōcluſione īfert tale correla-
riū. Igit̄ ad validitatē teſtamēti
non ſufficit ꝙ adhibeatur duo te
ſtes cū vno pbr̄o: niſi iſte pbr̄ ſit ꝓ
pri⁹ ſacerdos ꝑochialis. q̄ nota.
vide lati⁹ ꝑ eūdē Panor. ⁊ Spe.
vbi. s̄. de hac materia. Se. m.

Teſtes i īſtrumē- to ſcrip- ti an p̄ſu mantur rogati.

Solēnitas iurꝫ ciuilis circa nu- merū te- ſtium a d teſtamē- tuꝫ adhi bendorū an ſit ſublata ꝑ ius ca- nōicum.

Quib⁹ ex cauſis te- ſtamētū reddit̄ inutile vel ruptū. Rubri. xxxv.

Cum oppoſita
ſit ſibi ꝟt⁹ ⁊ vitiū: ad
hui⁹ fugā/ illi⁹ ꝟo ſeq̄
lā/ expedit vtriuſqꝫ ha
bere noticiā: ne dū ad
ꝟtutꝫ celſitudinē tēdim⁹/ errore
deuio tāq̄ ignari labamur īuitiū
itaqꝫ cū iā circa teſtamēti vires ali

UVA. BHSC. IyR_223

qualit̃ ſim⁹ inſtructi: reſtat vt ad ea quib⁹ ipm teſtamētū vitioſum reddit̃ accedam⁹: ſup q̄ ſciēdū eſt quedā eſſe teſtamēta que nō iure facta dicūtur. q̄dā vero q̄ iure facta dicūtur / ſed poſtea rūpūt̃ vel irrita fiunt. vt iſti. quib⁹ mo. te. infir. §. alioſq̄ꝫ mō. in fi. §. Dr̃ autē teſtamētū ab ītio ſui / ſiue ab ipo inſtāti q̄ fit nō iure et nō legitime factū eſſe plurib⁹ modis: videlꝫ ſi teſtator nō erat habilis ad teſtandū. vt q2 filiuſfa. vel ipubes erat vel aliqͦd aliud ex his ipedimētis habeat q̄ notata ſunt. s̃. in rubrica qb⁹ ꝓhibitū ſit facere teſtamētū. et notāt̃. ff. de teſtamē. l. ſi q̄ramus ꝑ glo. Itē ſi quātūcūꝫ teſtator habil' ſit: tñ nō iſtituit i eo heredē. vl' ſi iſtituit quidem: tñ inſtituit nō capacē. puta ſpuriū eius aut hereticū / vl' collegiū illicituꝫ / vel aliū cui relinq̄ nō pōt in teſtamēto: de qb⁹ habet̃. s̃. rubrica de exheredatione voluntarie inſtituendis heredib⁹. ꝟſi. itaꝫ inſtitui. Itē ſi teſtator ꝑterijt iā natū. quē inſtituere vel exheredare debebat. ſcꝫ filium / vel nepotē ſuū / vel emancipatū / vel aliū de liberis: vel aſcendētib⁹. prout habet̃. s̃. in rubrica de illis qui oīno iſtitui vel exheredari debēt et in plurib⁹ ſequētib⁹ rubricis. Itē ſi appareat aliq̄s in ſolēnitate defect⁹ / eo ꝙ nō ſit adhibit⁹ legitim⁹ nūerus teſtiū: ⁊ teſtiū quidē legitimoꝝ et etiā rogatoꝝ vt dictū eſt. s̃. rubrica ꝓrima. vel q2 deſunt i teſtamēto i ſcriptꝭ alique ex debitis ſolēnitatib⁹ de quibus infra iā dicetur in rubrica de teſtamento in ſcriptis / his enī modis teſtamentum a principio inutile eſt.

Teſtm̄ ab ītio non legitime factum dr̃ plurib⁹ modis.

¶ Additio. Sed quero iuxta premiſſa pone ꝙ teſtamētū ſit inutile ratione ſolēnitatꝭ omiſſe: forte q2 non adhibitus eſt legitimus numerus teſtium: vel quia forte teſtes nō fuerūt rogati: vl' ſimilis ſolēnitatis: nunquid heres tenetur in foro aīe ſoluere legata relicta i tali teſtamēto. Panor. in. c. quia plerꝫ. de immunitate eccle. in fi. ſic concludit: aut teſtator nō egit ſolēniter relinq̄re / ſed totum poſuit fidei heredis / et tunc tenetur heres ciuiliter ⁊ naturaliter: ⁊ ſic in vtroꝫ foro. caſus eſt notabilis ſcdm vnā lecturā quā ſeq̄tur ibi Bartho. in. l. fina. C. de fideicom. Aut non reliq̄t fidei heredis / ſed ſimpliciter relicta fecit ſine ſolennitate debita / ⁊ tūc putat ipe Panor. vbi. s̃. indiſtincte ꝙ ſi heredi innoteſcit tenetur i foro aīe. ratio que ipm mouet eſt: quia ſolēnitates iuris ciuilis fuerunt inducte ad falſitates vitandas et de rigore. ſi ergo cōſtat in foro aīe ꝙ nulla falſitas īteruenit: debꝫ ceſſare diſpoſitio iuris poſitiui. hec ille: facit pro iſto / qͦd dixi. s̃. i rubrica de falcidie detractionis a teſtatore facta ꝓhibitiōe: i illa q̄ſtione / an heres qui nō fecit inuētariū teneatur in foro anime vltra vires hereditarias. Itē quero: nūquid ſolēnitates premiſſe poſſint de conſuetudine remitti. Specu. in ti. de inſtru. editio. §. compēdioſe. in v. col. verſi. ſed nūquid de conſuetudine. tractat hanc queſtionē et concludit ꝙ ſic. de quo dic latius vt ibi per eū. et per Io. and. ibidē in additionibus. et per ſcribētes. in. l. ſi nō ſpāli. C. de teſta. G. m.

Legata relicta i minꝰ ſolenni voluntate / an teneat̃ ſoluere heres i foro cōſciētie.

Solēnitates iuris ciuilis circa teſtamēta / an poſſint de ꝯſuetudie remitti.

¶ Modo videamus quādo / licet a principio legitime ac ſolēniter factū ſit teſtamētū / poſtea rūpi et irritū fieri dicatur. Et certe pluribus rationib⁹ hoc euenit: vt ecce teſtator habilis inſtituit iaꝫ natos exiſtētes in luce quos debuit vel eos quos potuit: et omnia tūc rite fecit que debuerunt fieri: ſed poſtmodum natus eſt poſthumus de quo nō ꝓuidit vl' nō cogitauit

Teſtm̄ ab ītio legitie factū q̄b⁹ mōis rūpat̃.

UVA. BHSC. IyR_223

Teſtm̃ ruptum p̃teritione poſthumi poſtea decedẽtis qñ recõualeſcat

teſtator. hic eñ agnatiõe rũpit te
ſtamentũ. l. i. in fi. et. l. iij. in princi
pio. et. l. certuȝ. ff. de iniuſto teſta.
niſi idẽ poſthum⁹ moriatur i vita
teſtatoris. nã tũc nõ rũpit quo ad
effectũ. vt. ff. de iuſto teſta. l. poſt
hum⁹. ij. reſponſo. ⁊ ſic ſoluit̃ ꝯtrariũ
C. de poſthu. here. inſti. l. ij.
¶ Additiõ. Ubi dr̃ poſthumo p̃
terito ꝗuis nat⁹ illico deceſſerit
nõ reſtitui ruptũ teſtm̃ Nã hoc i
telligẽ qñ deceſſerit poſt mortẽ te
ſtatoris. hoc ẽ qd vult dñs Rolã.
ſupra ꝓxi. et. eſt rõ inter hunc et
ſuperiorẽ caſum: qꝛ qñ decedit in
vita teſtatoris reperit cãm effi
cientẽ. ſȝ vbi poſt mortẽ nõ reppe
rit cauſaȝ efficiẽtẽ: vñ in p̃mo ca
ſu: qꝛ cã efficiẽs ꝑſeuerat: recõſili
at̃ effect⁹. Sȝ in ſcd̃o caſu qꝛ non
ꝑſeuerat cã efficiẽs non põt effe
ct⁹ recõſiliari Preterea act⁹ q̃ ordi
nat̃ ad ꝯfirmãdũ facili⁹ ꝯfirmat̃:
ſi reperit cãȝ efficientẽ ineſſe ꝙ
ſi repperit cã defeciſſe. Itẽ ſtanti
bus p̃ncipijs et primis cauſis fa
cili⁹ roborat̃ effect⁹/ꝙ eis nõ ſtan
tib⁹: cũ tũc deficiat prioris funda
mentũ. hec ſunt rõnes. Bal. i. d. l.
poſthum⁹. in fi. principij. Hec ve
ra in poſthumo p̃terito. in iã nato

Teſtm̃ ruptũ p̃teritiõe iaȝ nati poſtea decedẽtis qñ recõualeſcat

eñ aliud ſeruat̃. nã aut eo p̃terito
inſtitut⁹ eſt extrane⁹. ⁊ tũc etiã ſi
viuo teſtatore decedat/teſtamen
tũ nõ ꝯualeſcit. inſti. de exhere. li
be. in prin. et. l. ſi fili⁹ qui in ꝑtãte
ff. de libe. ⁊ poſthu. Aut ſit iſtitu
tus veniẽs ab inteſtato. et hoc ca
ſu ꝯualeſcit teſtm̃ ꝓpter geminuȝ
fauorẽ/teſtamẽti ſcȝ/⁊ veniẽtis ab
inteſtato. ita loquitur. d. l. poſthu
m⁹. ſm̃ Bal. ibi. Ratio inter poſt
humũ ⁊ iã natũ eſt: qꝛ qñ poſthu
mus p̃terit̃ tũc teſtamentũ hȝ ab
initio fundamẽtũ ꝯſiſtẽtie. §. poſt
humi. inſti. de exhe. libe. et. l. iij.
§. ex his apparet. ff. de iniuſto te
ſta. vñ ꝓpter fundamentũ qd̃ ha
buit a principio: facili⁹ ꝯualeſcit.
Sed vbi eſt preterit⁹ fili⁹ natus:
iſtud teſtamẽtũ: nõ habuit funda
mentũ: et ita ꝓprie nõ potuit cõ
ualeſcere. facili⁹ eñi renaſcit̃ res
ꝙ de nouo naſcatur. vt dicit glo.
in. l. ſi teſtamẽtuȝ. ff. de teſta. iſtud
vult pulchre glo. in verbo ꝑfectã
in. l. fina. §. luti⁹ titi⁹. ff. de dona. ⁊
facit ꝓiſta ratione. l. ſi vn⁹. §. ſi cũ
reo. circa fi. ff. de pactis. et tenet
Bal. in. d. l. poſthum⁹. Ber. mu.
¶ Idẽ in quaſi poſthumo. vt ſi te
ſtator poſt teſtamẽtũ aliũ in filiũ
arrogauerit: nã is quaſi agnatiõe
ſui heredis rũpet teſtamẽtũ. Idẽ
etiaȝ in eo qui eſt loco poſthumi:
ſcȝ qui tẽpore teſtamenti nõ erat
ſu⁹ heres. vt dictũ eſt. ſ. i rubrica
de liberis ſecũdi grad⁹. ꝟſi. ſed ſi
gnãter. Itẽ ſi teſtator eũ quẽ inſti
tuere vel exheredare debuit rite
et expſſa cã ingratitudis exhere
dauit. ſȝ poſt mortẽ teſtatoris op
poſita q̃rela inofficioſi teſtamẽti
reſciſſuȝ ẽ teſtamentũ ꝑ ſentẽtiaȝ
vt. C. de li. ꝑte. auct. ex cã. Itẽ ſi
heres nõ adiuerit hereditatẽ vel
ante aditaȝ hereditatẽ deceſſerit
vel defecerit ꝯditio ſub qua inſti
tut⁹ erat. nã tunc teſtamentũ re
manet deſtitutũ nullo ex eo here
de apparẽte. vt inſti. qui. mo. teſta.
infir. §. poſteriore. Itẽ ſi teſtator
patiatur capitis diminutionẽ: nec
iterũ ciuis roman⁹ ⁊ ſui iuris fiat
vt inſti. qui. mo. teſta. infir. §. alio
quoqȝ mõ. et. §. nõ tñ ꝑ oia. Itẽȝ
ſi ab eodẽ teſtatore aliud teſtamẽ
tũ rite et ꝑfecte poſtea factũ ap
pareat ex q̃ poſſit adiri hereditas
nã poſteriore teſtamento qd̃ iure
ꝑfectũ ẽ: ſuperi⁹ rũpit̃. vt in. d. §.
poſteriore. niſi inter liberos. ⁊ niſi
primum ſit derogatoriũ ſecundi.
¶ Additio. His eñi duob⁹ caſib⁹
primũ nõ reuocat̃ vel irritat̃: niſi
in ſcd̃o declaret ſe nolle illud pri⁹
teſtm̃ valere. auc. hoc inter libe
ros. C. de teſta. et. l. ſi mihi ⁊ tibi.

UVA. BHSC. IyR_223

ff.de le.j.et.l.ſi quis in principio testamenti.ff.de le.iij.Be.mu.

¶ Itē ſi a tpe pditi teſtamēti elaſpſo decimo anno teſtator dicat ſe nolle id valere: corā trib⁹ teſtib⁹ hoc exprimēdo: & ſic fiet irritū teſtamētū tā ex curſu tēporis, q̄ ex ↄtraria volūtate defuncti. vt.C. de teſta.l.ſancim⁹.et iſti.qui.mo.teſta.īfir.§.ex eo autē. Itē ſi illi⁹ teſtamēti qđ dictum eſt in ſcriptꝫ linū vel ſignacula inciderit vł abſtulerit.vt.C.de teſta.l.pe. Itē ſi teſtamentū cū vituperatione vel macula appareat: vel alias ſuſpectū ſit.calūnio ſm̄ em̄ ſcripturaꝫ vim obtinere nō oportet.vt.ff.de fide inſtru.l.ij. Itē in fine notandū eſt ꝙ quādo teſtamētū eſt nullum ex p̄teritiōe iā nati: vel rūpitur ex preteritiōe poſthumi: vł reſcindit̄ per ſentētiā ppoſita querela vel p cōtra ta.tunc in q̄libet hor casuū dicitur deficere q̄tum ad inſtitutionē.ſed in legatis firmū perſeuerat iure nouiſſimo autēticorum.vn̄ ipſa legata debent̄ licet nō teneat īſtitutio.vt.C.de libe.prete.auc.ex cauſa.

¶ Additio. Uide q̄ dixi.S.in rubrica de legiti.tm̄ liberis et de q̄buſdaꝫ documētis &c. i additiōe que īcipit.ſi tu videre &c.i fine.ij.col. Limita p̄miſſa ſm̄ ca q̄ dixi.S.in rubrica de filijs legi.&natu.poſthu.i magna additiōe.B.m. Et agit̄ p p̄ſtādis legatꝫ actiōe ex teſtamēto vł ↄdictiōe ex lege niſi in teſtamēto adiectum fuerit.ſi nō valet iure teſtamēti &c.tūc ei petuntur ab inte.ſcđꝫ quoſdā.vt in.d.auc.ex cā notat̄ p glo.fina.

¶ De phemiorū teſtamēti formis. Ru.xxxvj.

IN hoc dirigi debet ſapiētie ſtudētꝫ intētio: vt nō tm̄ qđ loquitur/ſed qđ operetur addiſcat.philoſophie nāq virt⁹i curioſa opatiōe cōſiſtit.& iō poſt artificiales theorice rōnes: ad practicalis īduſtrie p̄ꝓptitudinem/ trāſeūdū eſt.q̄ten⁹ tā ex ſapiētie luce/q̄ ex opatiōis virtute/nil in his deſit traditionib⁹ documēti. cū itaq phemia p̄mo loco ponātur/de eor formis tractatulū hūc exordiri expediet.vn̄ hoc pacto formā phemij concipe: ſi teſtator corpe ſan⁹ eſt. Cū corp⁹ ſanitate viget mēs īterior i ſemetipſa collecta plenior vtit̄ rōne: q2 nō cogit̄ id cogitare qđ dolet.vn̄ tūc vltime volūtatꝫ iudicio: in q̄ tranqlle mētis & rōnis vſus exigit̄: ſalubrius ꝓuidet̄.quaꝓpt̄ Ro.corpore & mēte ſan⁹ et cōpos/rerū et bonor ſuor diſpoſitionē/per p̄n̄s nūcupatiuū teſtamētum ſine ſcriptis/cōdidit in hūc modū.in primis &c. Al'ſic. Egritudinis vehemētia corpalis ſolet plerūq a rōnis vſu mētē auertere: vt nedū tēporalia: verūetiā ſemetipꝫ diiudicare nequeat: & iō cuꝫ in corpe quies ē/& i mēte ſobrietas/meli⁹ ꝓuidet̄ et ſalubri⁹ diſponit̄ vltie volūtatꝫ iudiciū.q̄ꝓpter Ro.i ſtatu ſobrietatꝫ mētis & corpis per xpi grām ꝯſtitut⁹.rerū & oīm bonor ſuor &c. Si vo teſtator fuerit ↄpos mēte/ſꝫ eger corpe: ↄcipe hoc pacto. Supma hoīꝫ iudicia (qb⁹ & aīe ſuffragijs: & tpalis cure p̄rimonij poſt vite p̄ntis exitum ꝓuidet̄) etiā lāgu ēte corpe: dū tn̄ i mēte poſſideat̄ rō: legitie diſponūtur. Hinc ē ꝙ Ro.lꝫ eger corpe: tn̄ ſue mētis ↄpos & ſobri⁹: bonor ſuor diſpoſitionē p p̄ſens nūcupatiuū teſtm̄ ſine ſcriptis in hūc modū face ꝓcurauit. Al'ſic in codē caſu. Quāuis icertar dubia mortis hora debeat prudētiſſio ſuſpecta ſemp exiſtē: attamen corpis īminēte lāgore ipſi⁹ plus naturalit̄ formidat̄ euēt⁹/et ideo

Phie virt⁹ in curioſa opatiōe cōſiſtit.

UVA. BHSC. IyR_223

diſpoſitiõi ſubſtãtie tp̃alis: ne cõtingat patrẽfa. ĩteſtatũ ꝺcedere: tũc ẽ p̃cipue ĩſiſtẽdũ. q̃ circa Ao. lz eger corpe: tñ ſue mẽtis cõpos ⁊ ſobriꝰ. bonoꝝ ſuoꝝ diſpoſitionẽ ꝑ pñs teſtm̃ nũcupatiuũ ſine ſcriptis ĩ hũc modũ facere ꝓcurauit ¶ Additio. Has p̃dictas q̃ttuor for̃as ponit etiã Speculator. ĩ ti. de iſtru. edi. iõe. §. ꝯpẽdioſe. v̄ſi. quid ſi duo teſtamẽta. Ge. mu.

¶ De formis legatoꝝ q̃ p reſtitutiõe illicite acquiſitorum reliquitur. Rubrica. xxxvij.

Multiplicitas ⁊ diuerſitas legatoꝝ cogit eorũ for̃as nõ poſſe ſub breuitate deſcribere. vñ oportunũ q̃dãmõ viſũ ẽ: ip̃as ꝑ plꝫes rubricas diſtiguere. itaq̃ p̃ma erit de reſtitutiõibꝰ illicite acq̃ſitoꝝ. Secunda de volũtariĳs ad pias cauſas ꝓ aĩe ſalute relictꝭ. Tertia de ꝯmiſſarioꝝ ordinatiõe. Quarta de legatꝭ q̃ amicitie tp̃alis ĩtuitu reliquũtur. Quĩta ⁊ vltĩa ſp̃alis eſt de his q̃bꝰ matribꝰ ⁊ vxoribꝰ prouider̃. Circa reſtitutiões vſurarũ ⁊ alioꝝ q̃ ĩdebite q̃ſita ſũt: q̃ttuor ſolẽt caſus ꝯtingere ex quoꝝ quolibet ſua for̃a cõſurgit. Primꝰ ẽ qñ teſtator aliq̃ hꝫ ĩdebita: ⁊ meõr ẽ ꝑſonaꝝ ⁊ reꝝ q̃s ⁊ a q̃bꝰ extorſit ⁊ tunc poſito ꝓhemio: ita dicẽs. Prio q̃dẽ voluit diſpoſuit ⁊ mandauit: ꝙ reſtituant̃. N. x. libre bonoñ. itẽ. A. v. bonoñ. Itẽ cõi boñ xx. libre. ⁊ ſic de ſigulis. ⁊ in fine ita dicẽs. q̃s quãtitates a p̃dictis recipit et habuit ꝑ vſurariã prauitatẽ. ⁊ aliã illicitã exactionẽ. et iſta ẽ via tutiſſima ad plenã aĩe liberationẽ. Secũdꝰ ẽ: qñ teſtator ꝑſonas: quãtitates: ⁊ res: ⁊ cãs illicitoꝝ ꝓpt̃ timorẽ ĩfamie ĩ teſtamẽto exp̃mere nõ vult: forte q: a cõi ſuo vl̃ ab aliĳs ꝑſõis ea ex turpibꝰ cauſis extorſit: ⁊ tũc ſolet ea hr̃e notata/ vl̃ manu ſua/ vl̃ altiꝰ in aliqua cedula quã ꝯfeſſori ſuo: vl̃ alteri ꝑſone fideli ſigillatã exhibet corã duobꝰ teſtibus: lz ignorãtibꝰ q̃d ꝯtineat̃ ĩ ea: q̃ facto ita in teſtamẽto dicet̃. Prio q̃dẽ relīq̃t de bõis ſuis tali ſacerdoti: vl̃ priori cẽtũ libras ſoluẽdas ⁊ ꝯuertẽdas ĩ his ⁊ circa ea q̃ ei ĩ ſecreto ꝯmiſit. Tertiꝰ qñ teſtator mlto tẽpore fecit vſuras: ⁊ mlta extorſit indebita: q̃ ĩpoſſibile foret ꝑticular̃ in teſtamẽto exp̃mere: ⁊ tũc ita dicẽdũ ẽ. Prio q̃dẽ voluit diſpoſuit et mãdauit ꝙ ſoluant̃ oĩa et ſingula q̃ ad eũ vl̃ aliũ eiꝰ noĩe ꝑuener̃t ex cã vſuraꝝ ſiue ex alia quacũq̃ ĩiuſta vel ĩdebita cã: oĩbꝰ ⁊ ſingulis ꝑſonis ⁊ vniuerſitatibꝰ a quibꝰ ip̃m: vel aliũ eiꝰ noĩe: hoc vel aliq̃d eoꝝ appareat habuiſſe vel ꝑcepiſſe: ſiue hoc appareat ex libris vl̃ ſcripturꝭ rõnũ ſuaꝝ. ſiue alia legitĩa fide vl̃ ꝓbabili rõne. ⁊ etiã aliĳs q̃bꝰ reſtituẽdũ videbit̃ cõmiſſariĳs ſuis. ĩ. ſcp̃tꝭ ex eoꝝ pura cõſciẽtia. Quartꝰ qñ teſtator ſcit de ꝯſcientia ſe hr̃e ĩdebita: ſꝫ tñ a q̃bꝰ habuit ẽ ĩcertꝰ. vñ illa ꝓ aĩabꝰ eoꝝ a q̃bꝰ extorſit relinquẽda ſũt hoc mõ. itẽ cũ credat certa cõſcientia ſe illicita q̃daꝫ ꝑcepiſſe q̃ ſcꝫ a q̃bus extorſit apud eũ ĩcertũ ẽ: relīq̃t ꝓ aĩabꝰ oĩꝫ eoꝝ a q̃bꝰ ipſa ĩdebita et incerta ꝑcepit. l. libras boñ. ſoluẽdas a cõmiſſariĳs ſuis. ĩ. ſcp̃tꝭ de ꝯſilio viroꝝ prudẽtũ religioſoꝝ eo modo q̃ efficatior cedat aĩe ſue liberatio. Et nota ꝙ talia ĩcerta reſtituẽda ſunt de auctoritate maiori ꝫ. ſcꝫ vel dñi pape vel domini epiſcopi.

Diſpoſitio male ablatoꝝ ñ apparentibꝰ ſpoliatꝭ ꝯpetit. epõ.

¶ Additõ. Pro hoc facit. c. cum ſit. ⁊ ibi Panor. de iudeis. et glo. in. c. ĳ. de pe. ⁊ re. li. vj. q̃ glo. iter caſus reſeruatos epõ etiã hũc caſũ citat. ¶ Itẽ aduerte: dũ. ſ. de vſurariĳs dictũ eſt: ꝙ licꝫ vſurariĳ

manifesti mādauerit vsuras resti-tui: non tñ ad ecclesiasticā sepultu-rā accipiēdi sūt: nisi pmo satisfiat vel idonee caueat: ſm formam.c. quāq̄ de vsu. libro sexto. Recipiē-tes ꝑo eos cōtra tenorē.d.c.q̄ ac-ceperit reddere cōpellant: et do-nec ad arbitriū epi sui satisfaciāt ab officij sui sint executiōe suspē-si.d.c.quāq̄ iūcto.c.q2 i oib9. eo. ti.in antiq̄s.et p̄terea sunt hodie ipo facto excōicati. cle.i.d sepul. q̄ pēa accumulat simul ad supra dictā penā cū illa exp̄sse sublata nō sit. vt dicit glo. in ꝟbo manife-stos.i.d.cle.i. Itē null9 māifesto rum vsurariorum testamētis itersit aut eos ad cōfessionē admittat si ue ipos absoluat: nisi de vsuris sa tisfecerit: vel de satisfaciēdis pro virib9 suarum facultatū idoneā pre-stent cautionē. testamēta eni eorū aliter facta nō valēt. s3 sunt irrita ipso iure. d.c.quāq̄ ad finē. Sed iuxta hoc quero. pone vsurarius manifest9 fecit testamētū nō p̄sti-ta cautiōe. de q. s. postea autē p̄-stat illā cautionē: an ipi9 testm̄ re-cōualescat? glo. fi. in. d.c.quāq̄: mo uet hāc q̄stionē: ꝛ dicit q̄ sufficit si añ mortē cauet. hoc seq̄t ꝛ tenet clare Bar. i.l. filio p̄terito. ff. de i iusto testamēto in vltia q̄stiōe. vbi lati9 vide. Dicūt vsurarij manife sti: q̄tū ꝓposito ꝯgruit: de qb9 no torū ē: vt q2 sē ꝯfessi: vl' ꝯdēnati vel q2 hñt opis euidentiā q̄ nulla tergiuersatiōe posset celari. vt q2 tenēt altare suū paratū. Itē etiā q̄ ad casum nr̄m sat3 possent dici manifesti: si corā sacerdote ꝛ testi bus publice fatent se vsurarios: ꝛ vsuras restitui mandant: forte li-bros rōnū tradētes. ita vult glo. in verbo manifesti. in. d.c. quāq̄. iūcta glo. in ꝟbo manifestos. i.c.i co.ti. et libro. ¶ Quero testator mandauit centū distribui pro ma le ablat3: demū post testatoris mor tē cōperit q̄ male ablata nō ascē dunt ad tantā summā. q̄d fiet de residuo: an d'beat cedere lucro he redi: queadmodū q̄n deficit aliq̄ legatū. vt i.l. si quis titio. ff. de le. ij. Et videt primo q̄ debeat cede re heredi: q2 expressio cause limi-tat legatū. vt.l.fina.§.fi.ff. de au. ꝛ ar. lega. Ja. de ar. c. i q̄dā tracta tu executorum: vt refert ꝛ sequit Bal. in.l. si quis ad declinādā. C. de epis. et cle. in. iiij. col. versi. sed iuxta hoc quero ponam9 q̄ testa-tor mandauit bona sua. ꝛc. ꝛ etiā dñs Panor. in.c. tua nobis de te stamēt3: distiguit. q2 aut testator ꝓhibuit in aliū casum dictā quā-titatē expēdi: et cedit heredi. aut simplicit' disponit: ꝛ debet dispo-ni int' pauperes. ar.l. legatū. ff. de vsuf. leg. sicut legatū in piū vsum cōuertit' i aliū: si nō pōt deputari ad vsum destinatū. de q̄ dicā. j. ꝓ xīa rubri. ita istud legatū relictū ꝓ male ablatis. et hoc putat ipe Panor. vbi. s. verissimū. q2 ex q̄ testator exp̄ssit certā q̄titatē: cre dēdū ē illā deberi: l3 nō appareāt debentes recipe. Idē dicit ipe ob seruandū in ꝓmissiōe seu cautiōe quā hodie p̄stāt vsurarij manife-sti de q̄ dixi. s. Nā solent ꝛ debēt ꝓmittere q̄titatē restituere veri-similit' extortā. vñ si non apparēt d'bētes recipe totā q̄titatē: d3 re siduū distribui int' paupes. vt le-git ꝛ nota. i.d.c.quāq̄. de vsu. libro sexto. vide et de isto Jo. and. i ad-di. ad Spe. i ti. de instru. edi. §. nūc ꝟo aliq̄ ꝛc. ꝟsi. xiij. q̄ icipit. et scias q̄ inter relicta ad pias cās ꝛc. In sūma circa totā materiā istius rubri. aduerte: q̄ nō sufficit illicite acq̄sita erogare paupibus dūmō sciam9 psonas a qb9 extorsim9. c. sicut dignū. §. eos. de homici. Nō eni remittit d'bitū s3 auget: si alij soluat q̄d alij est ex debito soluen dum. c. ea te. de iure iur. De. mu.

Testator mandauit c. distribui pro male ablatis q̄ nō ascēdunt ad tātā sūmā: q̄d fiet de residuo.

Pauperib9 erogare an sufficiat male ablata.

¶ De formis legati ꝓ ſuffragio aīe circa opera pietatis. Rub. xxxviii.

R Elictꝭ his que tanq̄ aliena reſtituenda ſunt: vel etiā ſi nulla ſe teſtator credat habere illicita. ſolet ipſe teſtator ꝓ expēſis funerꝫ: ⁊ ꝓ elemoſinis ⁊ aliis opibꝰ pietatis: aliquā ſummā pecunie de bōis ſuis diſponere: ⁊ illā poſtmodum in opibꝰ pietatꝫ ⁊ miſericordie ꝑticulariter relinquere: hoc mō. Itē de aliis bonis ſuis reliquit ꝓ aīa ſua: vel ꝓ oīa ſua et parentū ſuoꝝ c. lib. vel. cc. boñ. de quibꝰ mandauit expēdi ſupra funꝰ/ vł occaſione funerꝫ ⁊ ſepulture ſue: quā ſibi elegit apꝺ talē eccleſiā (ſi ſepulturā eligat). x. vł. xx. lib. boñ. vel id quod videbiꝶ ꝯmiſſariis: eorū arbitrio tā ꝓ exequiis q̄ꝫ tumuli cōſtructione et eis q̄ fieri conſueuerunt pro defunctis. viii. et. xxx. et cēteſimo die: et etiā in anniuerſario. Item mādauit emi baldachinū vnū vel palliū ſericū precii. x. vel. xx. ſub. boñ. ad deferendū corpus eius ad ſepulturā: et tradendū ipſi eccleſie ea cōditione et lege: vt ex eo fiat planeta ſacerdotꝫ ad diuinū cultū. vel vt ex ipſo pānodiebꝰ feſtiuis et ſolēnibꝰ ornetur altare beate marie ipſius eccleſie. vel ipſe pānus in dicta eccleſia perpetuo ſeruetur: ⁊ gratis concedaꝶ ad deferenduꝫ corpora pauperū: qui in ipſa eccleſia ſepeliētur. Et in fine cuiuſlibet dictarū diſpoſitionū ſubiunges: et voluit et mandauit ꝙ dictꝰ pannus nullo modo vł ingenio poſſit alienari. vel in aliā cauſaꝫ trāſferri. ſꝫ ad dictum diuinū cultū perpetuo q̄diu ſubſiſtet: ī ipā eccliā debeat ꝯſeruari. Itē fieri mādauit calicēꝫ vnuꝫ argenteū ⁊ deauratū precii x. vel. xx. lib. et illuꝫ offerri tali eccleſie: perpetuo ad opꝰ diuini officii in ipſa eccleſia conſeruandū. vel mandauit fieri vel emi vnum miſſale: vł antiphonariū ꝑcii. xx. librarū: et illud offerri tali ecclīe ꝑpetuo ad opus diuini officii in ipſa eccleſia ꝯſeruandū: ita ꝙ nulla ratione vel cauſa poſſit alienari: vel in aliā cām ꝯuerti. Itē mādauit dari alicui fideli homini. x. vel. xx. ꝓ viatico: q̄ vice ſua et aīe ſue viſitet limina bti Jacobi apoſtoli de gallicia. vel limina apoſtolorū Petri ⁊ Pauli. vel tranſeat mare in ſubſidiū terre ſancte. Itē ꝙ queranꝶ due virgines pauperes et indigentes: ⁊ nō habētes vnde nubāt: et volentes nubere vel religionēꝫ intrare. vel queranꝶ due publice peccatrices volentes renunciare peccato: et vlteriꝰ honeſte viuere: et bonis viris nubere. vel religionē intrare: quarū cuilibet denꝶ. xx. libre/ in auxilium dotis nubendi: vel religionē intrandi. et caueant proinde cōmiſſarii ne eis ſuꝑ hoc doloſe a cōtrahentibus illudaꝶ. Itē voluit ⁊ mādauit emi pannū nouum ꝑcii. xx. lib. de quo fiant. xx. tunice q̄ dentur xx. pauperibꝰ verecundis: et non ſimulantibꝰ verecundiaꝫ et miſeriā. de quibꝰ ſpes ſit ꝙ nō vendāt eas: ſed eis vtanꝶ q̄diu ſubſiſtent. Itē cuilibet cōuentui fratrum ciuitatis et ſuburbiorū qui propria nō poſſident ſed de elemoſina viuūt: offerri voluit. ⁊ mādauit. vi. vel. xii. denarios ꝓ quolibet ſacerdote ipſius conuentꝰ: deuote eos rogando. vt quilibet ipſorū ſacerdotū in ſacramento altaris cōmēdat aīam eius redēptori ſuo. Itē fieri et emi voluit lectū vnū cū feretro et oībus apparamētis. ⁊ illum offerri deo ⁊ hoſpitali ſancti Stephani: ad vſuꝫ et opus pere-

grinorū et infirmorū/ea conditione et pacto/vt perpetuo ad dictū pietatis opus ſeruet ibidē: ⁊ nullo modo alienari poſſit/vel in aliā cauſaz ꝯuerti. Itē ex dicta ſūma pro anima relicta reliquit tali cōuentui.x.lib. vel ſic/legauit tali cōuentui.x.lib. de quibus fiat vna pietas vel refectio fratribꝰ dicti cōuentꝰ: vel preciſe ꝯuertatur in edificiū ipſiꝰ eccl'ie: vel in ornamētū altaris. itē tali fratri.x. vel.c. ſoli. cōuertēdos ſolūmodo in veſtes ſuas/vel in auxiliū librorū ſuorū theologicorū: vel in cauſam quaz magis acceptauerit vtilē: vel in neceſſitatē ſuā. itē eccleſie boñ. vel tali plebano.xl. ſoli. ꝓ reſtitutiōe decimarum. item tali ſacerdoti vel tali heremite vel tali hoſpitali.x. ſoli. item eccleſie prochiali ſue.c. ſoli. Habes igit has iuſtas ſpecies legatorū pro aīma: quas iō tibi poſui/qr ſepe ſolēt accidere/⁊ vt tibi ſint forma et modꝰ oīm aliorū q̄ de teſtamētorū poſſunt diſpoſitiōe ꝓcedere. Sic aūt hm̄oi legatꝭ ꝑticularit ordinatis ſi q̄d videbitur ex ſūma relicta ꝓ aīa ſuperesse/ſolꝫ illud teſtator arbitrio cōmiſſariorū diſtribuendū relinq̄re: et tūc ita ſubiūges: reſiduū vero ex dicta ſūma ꝓ aīa ſua expēdi ⁊ diſtribui mādauit arbitrio cōmiſſariorū ſuorū .ī. ſcriptorū inter pauperes xp̄i et eccleſias et hoſpitalia ⁊ alia opa pietatꝭ. q̄bꝰ ſic dictꝭ ꝯtinue ſcribe: ꝯmiſſarios aūt ſuos et huiꝰ teſtamenti executores circa p̄dicta.⁊c. vt.ī.i ſe. rub. notat.

Relictū ad pias cās̄ ſi nō poteſt deputari ad vſum deſtinatū an efficietur caducū?

¶ Additio. Circa p̄miſſa q̄ro/q̄d ſi relictū ad pias cauſas / ſeu certe perſone non poſſit deputari ad vſuz deſtinatū/nūq̄d efficiet relictū hm̄oi caducū? Bar.i.l. pater §. tuſculanꝰ. ff. de le.iij. et poſt eū Panor. in.c. nos quidē de teſta. diſtinguit: qr aut relictū cōcernit piā cauſam ſimpliciter et nō pſonā: tūc tale relictū nūq̄ȝ efficit caducū/ſed debet deputari ad aliuz vſum cū cōſenſu ep̄i ⁊ heredis vt in.l. legatuz. et q̄d ibi notat. ff. de vſufruc. le. ⁊. d.c. nos quidē. Aut relictū factū eſt ꝑſone: et tūc ſi cōtēplatione aīe: qr fuiſſet alie pſone relicturus/⁊ tūc deficiente illa pſona debet relictuz ad piū vſum cōuerti vt volūtas defuncti in effectu adimpleat. d.l. legatum. Si vero relictū fuit factū ꝯtēplatione perſone vel collegij: nō habito reſpectu ad piā cauſam: tūc deficiente pſona vel collegio expirat relictū/et remanet apd̄ grauatuz vt.d.§. tuſculanꝰ. Si aūt dubitat an teſtator habuit reſpectū ad pſonā/an ad piā cauſā/debemꝰ preſumere religionis fauore et aīe ꝙ ad piā cām ꝓſpexit. ar.l. ſunt pſone. in fi. ff. de religio. Ex his decidit ipē Panor. vbi.ſ. queſtionem quidā ſimpliciter reliquit.l. certe puelle puta titie maritande: morit iſta titia anteq̄ȝ cōſequat relictū. dubitat an expiret hm̄oi relictū. an vero ſit cōuertendū ad aliā puellā maritandā? et pōt dici ſm̄ cū ꝙ ex varijs coniecturis iudex arbitrabitur an teſtator habuerit reſpectū ad aīam aut ad fauorem illiꝰ puelle. pone em̄ ꝙ diu ſibi ſeruierat: nā tūc p̄ſumptio erit ꝙ volebat eā remunerare. ¶ Itē no. ſi teſtator mādat fieri calicē vel platenā in aliq̄ eccl'ia nō ſpecificādo ex qua materia/intelligit d̄ argēto et ſerico.l. titia. §. ſeia. ⁊ ibi glo. et Bar. ff. de au. et ar. le. vide etiā Bal. in.l. ſi nondum. C. de furtis prope finem. Gerardus mulert.

Calices vel platenam ſi fieri mādauit teſtator de qua materia intelligat.

De formis ordinādorū ꝯmiſſariorū. Rub.xxxix.

Poſtq̄ȝ diſpoſituz fuerit de reſtitutiōibus ablatorum et de legatis elemoſinaruz: ſolet teſtator ad ea

UVA. BHSC. IyR_223

exequenda commiſſarios eligere:
puta prioꝛē alicuius conuentus q̄
ꝓ tēpoꝛe fuerit/vel ꝯfeſſoꝛē ſuū/
vel vxoꝛē: vel amicū aliū de cuius
charitate ꝯfidit: vel etiā ipm̄ eun
dem heredez: quinimo nullo alio
cōmiſſario electo/heres ipſo iure
tenet exequi. poteſt autē eligere
vnū et plures: et circa ea multas
diſpoſitiōes facere. vt infra vide
bis. Et nota ꝙ hmōi ꝯmiſſarij tā
tū habent de ꝑtate q̄ꝫtū dat eis a
teſtatoꝛe: et nil plus poſſunt face
re q̄ꝫ teſtatoꝛ ꝯmiſerit eis: q2 man
datarij ſunt: et iō bonū cōſiliū eſt
ꝙ plenū mandatū et plena aucto
ritas det eis. vt. j. videbis. Itaq̄ꝫ
poſitis legatis reſtitutionū vl' ele
moſinaꝝ ita ſcribes vl' ꝯtinuabis.
Cōmiſſarios aūt ſuos ⁊ huiꝰ te-
ſtamēti executoꝛes ad oīa ꝑdicta
⁊ ſingl'a faciēda et ꝯplēdꝫ eſſe vo
luit et diſpoſuit gardianū ꝯuentꝰ
minoꝛū boñ. q̄ ꝓ tēpoꝛe fuerit: et
fratrē. M. ⁊. d. P. eiꝰ vxoꝛē. ⁊. d.
Jo. eiꝰ p̄rēz. Et nota ꝙ ita ſimpli
citer electi dicuntur meri et nudi
miniſtri. vñ pecuniā eis datā diſ-
penſare poſſunt. ſꝫ cōtra heredes
nullā habēt actionē. Sed ſi teſta
toꝛ voluerit plenioꝛē auctoꝛitatē
eis ꝑbere ita continuabis poſitis
noībꝰ cōmiſſarioꝛū: dans et attri
buens eis plenā et oīmodā ꝑtātē
atq̄ꝫ mandatū petendi: exigendi:
et recipiendi ab heredibꝰ infra in
ſcriptꝫ ſufficiētē et integrā pecu
niā ꝓ predictis oībus et ſingulis
exequēdis: ⁊ cōtra eos ob hāc cāz
agēdi: et ipſos cū effectu ꝯuenien
di: et mādauit heredibꝰ ſuis īfra
ſcriptis dictā pecuniā dictis com
miſſarijs ſine moleſtia vel lite tra
dere ⁊ exhibere: alioquī dānauit
eos pene cā. in. c. dictis commiſſa
rijs eoꝝ ꝓprio nomīe applicāda:
ꝑdicta oīa et ſingula nichilominꝰ
executioni mādaturis. vl' ſic dās
et attribuens eis plenā ⁊ oīmimo-
dā poteſtatez et mādatū agēdi et
exercēdi actiones ſuas ꝯtra debi-
toꝛes ſuos ⁊ quos voluerit ab eis
ſufficientē q̄ꝫtitatē ex debitis exi
gendi et recipiēdi ꝓ ꝑdictis oībꝰ
et ſingulis exequēdis. vel ſic dās
et attribuens eis plenā et oīmimo
dā poteſtatē et mandatū: vt eoꝛū
auctoꝛitate accipiant et accipere
poſſint de bonis ꝺ quibꝰ voluerit
et ea aut q̄ꝺ ex eis voluerit diſtra
here: aliēare: vēdere: obligare: cō
uenire ꝺ ꝑcio: illꝺ recipere: depo-
nere: tradere: ⁊ de euictiōe caue-
re: et ob id cetera bōa obligare: et
oēm ex eis ⁊ ſup eis ꝯtractū ꝑfice
re: quēadmodū ipſe viuēs facere
potuiſſet: pro ꝑdictis oībus ⁊ ſin-
gulis exequēdis: ⁊ ī fine harū diſ
poſitionū ſubijcies iſtā clauſulā:
necnō dās et attribuēs eis ſuper
oībꝰ ⁊ ſingulis ſupradictis gn̄ale
mādatū cū libera adminiſtratiōe:
itē voluit et diſpoſuit ꝙ ſi aliqui
ex eis ꝑmoꝛient vl' abſentes eēnt
vl' certa ratiōe īpediti ceteri inſo
lidū exequant. vel ſic: itē voluit ⁊
diſponit ꝙ ipſi commiſſarij oēs ſi
mul et cōcoꝛditer ꝑdicta oīa ⁊ ſin
gula exequant: vel ꝙ de cōſilio ⁊
cōſenſu dicti prioꝛis habito et ob
tento ceteri exequant: vel ſi dicti
cōmiſſarij in aliquo diſſentirēt il
lico in quo maioꝛ pars eoꝝ cōſen
ſerit executioni mādet. Has igit
diſpoſitiōes vl' quaſdā ex eis ſcri
bes pꝛout placuerit teſtatoꝛi.

Additio. Circa ꝑdicta quero
ad quē vel quos ſpectet executio
eoꝛū q̄ in vltimis volūtatibꝰ relin
quūtur? Pro rñſiōe iſtiꝰ q̄ſtionis
diſtigue poſt Panoꝛ. in. c. ſi here-
des. de teſta. Nā aut teſtatoꝛ ele-
git ſibi executoꝛes: ⁊ ad illos oīm
no ꝑtinet executio teſtamēti: ⁊ nō
ad epiſcopū: et in legatis ad pias
cās. c. tua nobis. de teſta. ⁊ ī auc.
de eccle. titu. §. ſi q̄s aūt ꝓ redem
ptione. co. ix. Ad ep̄m tū ꝑtinet

Executio eoꝛū q̄ i vltis volūtatibꝰ relinquuntur ad quos ſpectet

UVA. BHSC. IyR_223

tales executores ↄpellere ad exe
quendũ pias volũtates defuncto
rũ etiã ſi teſtator hoc vetuiſſet. di
cto.c. tua nobis. Adde etiã ꝙ in
relictis pro male ablatis debet ad
hiberi ꝓuidẽtia: et ↄſiliũ epiſcopi
vt in.c.cũ ſit.⁊ibi hoc vult.d. Pa
nor. de iudeis. et per glo. in.c.ij. de
pe. et re. li. vj. Ita tenet etiã dñs
Rolan. ſ. in rubri. de formis lega
torũ q̃ ꝓ reſtitutione illicite acqui-
ſitorũ relinquũtur in fine. et ibi te
tigi in prin. addi. Aut teſtator nõ
reliquit executorem in teſtamento
⁊ tunc in relictis ꝓ redẽptione ca
ptiuorũ ⁊ pro elemoſina pauperũ
epiſcopꝰ ſuccedit: etiã ſi teſtator
ꝓhibuerit eũ aliqđ ad hoc habere
participiũ. vt.d.§. ſi quis aũt. et. l.
nulli ⁊. auc. licet. C. de epiſ. ⁊ cle.
In alijs vero relictis ſuccedit he
res. vt dicto.c. ſi heredes. ⁊.c. nos
quidẽ. et dicto.c. tua nobis. Sed
ſi is qui debet exequi admonitus
tẽpore debito ſemel et ſecundo ꝑ
epũm negligit exequi/ deuolutio
fit ad epm̃ in relictis ad pias cãs
vt eſt caſus in.§. ſi aũt q̃ hoc face-
re in.d. auc. de eccle. titu. ſi vero
fuit monitus ſemel/ expectatur anni
lapſus. ar. i.d.c. nos q̃dẽ de teſta.
et in auc. hoc amplꝰ. et ibi ſentit
hoc Bar. C. đ fideicõ. An aũthꝰ
locũ habeat etiã in relictis ad nõ
pias cauſas/ vt ad epm̃ fiat deuo-
lutio mõ p̃dicto: Glo. in verbo ab
epõ. i fi. ibi dũ dicit ⁊ hoc p̃cipue
in his. ⁊c̃. in.d.c. ſi heredes innuit
ꝙ ſic. idẽ tenet Inno. et Hoſti. in
d.c. nos quidẽ. Sed glo. j. in.d.c.

Ep̃s an poſſit ſe impedire de relictis ad nõ pias cauſas.

tua nobis. tenet ↄ̃riũ. Io. an. i.c.
iohannes. de teſta. latiꝰ examinat
iſtđ et tandẽ diſtinguit hoc mõ. ſi
ep̃s vult ꝓcedere ex officio ꝑ mo
dũ executiõis ꝓcedit. gl. i.d.c. ſi he
redes. vt ſcꝫ in relictis etiã ad nõ
pias cãs ſe ĩpediat. Aut vult ꝓce
dẽ ad iſtãtiã legatariũ: ⁊ ſic libel-
lo oblato: tũc nõ ĩpediet ſe đ hmõi
relictꝫ. ſꝫ dñ. Pe. de an. i.c. ſi here
des tꝫ ꝙ ẽt ex officio nõ poſſet ſe
ep̃us ĩpedire đ relictꝫ ad nõ pias
cãs. mouet̃. p̃ncipalit̃ q2 nõ debet
iudex ĩpedẽ officiũ ſuũ nõ ĩplora
tũ ad vtilitatẽ ꝑuatã: niſi cẽnt pſo
ne miſerabiles. allegat nota in.c.

Iudex an debeat impẽdere officiuꝫ ſuũ non ĩploratum.

bone. j. de poſtu. p̃la. tenet exp̃ſſiꝰ
Inno. i.c. ad nr̃aꝫ. ij. de iure iur. ẽ
textꝰ. i. l. iiij. i.§. hoc aũt iudiciuꝫ.
ff. de dã. infec. et ibi Bar. ꝗ ep̃us
ad vtilitatẽ legatarij non debet ſe
impedire ex officio. mouet̃ fortiꝰ
nã iura ciuilia diſponũt hoc caſu
ad queꝫ ſpectet executio/ nam de-
uoluit̃ hereditas ad alios cũ one
re exequẽdi volũtatẽ defuncti: et
p̃cipiũt ꝑ hoc cautionẽ p̃ſtari. vt
d. auc. hoc ãplꝰ. C. đ fideicõ. licꝫ
ergo ep̃s poſſit ſe ĩpedire đ legatꝫ
ad pias cãs elapſo anno: nõ tñ de
alijs. Sꝫ. d. Panor. vbi. ſ. in ↄ̃riũ
adducit tex. in.d.c. ſi heredes. vbi
gñalit̃ loq̃t̃ tex. Itẽ intereſt iudi
cis eccleſiaſtici vt vota defunctorũ
ꝑ oĩa obſeruent̃. vt in.c. vltĩa volũ
tas. xiij. q. ij. Et ẽ rõ: q2 iudex ec-
cleſiaſticꝰ ſubuenire debet oĩbus
oppreſſis et miſerabilibus ꝑſonis
deſtitutis oĩ auxilio. vt in.c. ſup
quibuſdã de verbo. ſigni. lxxxviij.
diſt. quaſi ꝑ totũ. ſed defunctꝰ eſt
miſerabilis ꝑſona. cũ ſit deſtitutꝰ
oĩ auxilio. nec hꝫ aliud velle. vt
in. l. j. C. de ſacroſan. eccle. meri-
to impartit̃ iudex eccleſiaſticꝰ of-
ficiũ ſuũ nõ imploratũ. Et ꝑ hec
tollit̃ funditꝰ motiuũ dñi Pe. nã
iudex eccleſiaſticꝰ nõ hꝫ reſpectũ
ad legatariũ/ ſed ad voluntatẽ de
functi/ vt eiꝰ volũtas impleatur.
⁊ hoc voluit tex. in.d.c. ſi heredes
in fine. ſꝫ Panor. ibi Tamẽ ſaluã
do certo caſu vtramqꝫ opinionẽ/
vult.d. Panor. vbi. ſ. ꝙ aut ep̃s
vult ſe ĩpedire anteqꝫ heres ſit p̃-
uatus hereditate/ ſcilicet ante la
pſum anni: et poteſt per p̃dictã ra
tionem: ⁊ hoc caſu ceſſat arg. P.

UVA. BHSC. IyR_223

quia hereditas nondũ ꝑuenit ad aliũ. aut vult ſe ĩpedire poſtq̃ heres icidit ĩ penã ꝑuatiõis/ ⁊ tũc ſi heres de facto poſſidet hereditatẽ/ q2 nemo petit: ⁊ põt ep̃s ſe impedire: q2 ceſſat p̃dicta ratio ⁊ habet locũ tex. i. d. c. ſi heredes. ſcḋz aliũ intellectũ: aut hereditas ꝑuenit ad alios/ ⁊ nõ ĩpedit ſe de executiõe: niſi reſpectu compulſiõis ſiẽde: q2 cõpellit heredẽ nouũ ad exequẽdũ. ⁊ ſic ſm eũdẽ Panor. põt ꝯcordari. d. auc. hoc ãpli9 cũ d. c. ſi heredes. ⁊ cũ aliis iurib9 ſupra allegatis: que nota. Itẽ adde ſupradict3 q2 lz ad ep̃m ꝑtineat vt vota defunctorũ executioni mandentur. d. c. ſi heredes. dicit tñ. d. Panor. ibi q2 hoc ẽ mixti fori: q2 etiã iudex ſclaris põt officiũ ſuuz ĩpartiri ẽt ĩ legat3 ad pias cãs. vt in. d. auc. de eccle. ti. §. ſi qs edificationẽ. ⁊ ĩ. d. auc. hoc ampli9. C. de fideicõ. ⁊ ꝑ hoc arbitrat ip̃e. d. Panor. eſſe locũ ꝑuẽtiõi int̃ hos iudices/ qḋ dicit notãdũ. facit qḋ dixit. i. c. cũ ſit gñale de foro ꝯpe.

Executores vltimarum voluntatum qui deputari poſſint.

¶ Itẽ aduerte q2 clerici ſclares ⁊ laici pñt deputari executores in vltis volũtatib9/ vt ꝓbatur ĩ. d. c. tua nobis. de teſta. Religioſ9 aũt executor deputat9 nõ põt (cũ velle vł nolle nõ hẽat) hm̃oi officiuz ſuſcipere nec exeq: niſi a ſuperiore ſuo petita ſup hoc licentia ⁊ obtẽta. c. ij. ĩ. ꝑn. de teſta. li. vj.

Fratres minores an poſſit eſſe executores.

Fratrib9 ꝓ minorib9 hoc officiũ eſt penit9 interdictũ. vt ĩ cle. exiui. §. ꝓinde cũ vir ſanct9. ꝟſi. verũ etiã cuz dicti ordĩs frẽs. de ꝟbo. ſig. Nota tñ q2 dicti frẽs ꝯſiliuz dare ĩ exequẽdis vltis volũtatib9 licite pñt. vt in. d. ꝟſi. vex etiã. An aũt iſti fratres poſſint mixtim deputari executores: Jo. and. in. c. iohannes de teſta. vt etiã refert. d. Panor. in. d. c. tua nobis. dicit q2 ſic: dic plenius vt ꝑ eũ. An femina poſſit eſſe exequutrix. item an minor xxv. ãnis: tractat glo. ĩ. in. d. c. ij. de teſta. libro ſexto. ⁊ vult in effectu q2 lz de rigore iur3 nõ poſſent minor et mulier eſſe executores: ꝯſuetudo tñ q̃ eſt optĩa legũ ĩterpres: habet q2 tales exeq poſſint

Executores teſtamentarij: an poſſint agere contra heredes vt eis tribuat vñ exequãt

Quero ⁊ reuoco ĩ dubiũ iuxta p̃miſſa: an ne executores teſtamentarij poſſint agere contra heredẽ vt eis tribuat vñ poſſint exeq volũtatẽ defuncti: iſtam queſtionez format glo. ĩ. l. nulli. C. de epiſcopis ⁊ cle. item glo. in. l. luti9. §. meuia duos. ff. ad trebel. et glo. in. l. ſi qs titio. ff. de le. ij. que volũt q2 aut loqmur in relict3 ad pias cauſas: ⁊ tunc indiſtincte poſſunt agere contra heredẽ. vt in. d. l. nulli. ⁊ l. ſi quis ad declinandã. hoc tenet etiã glo. in. §. ſi quis in noĩe in auc. de eccle. titu. col. ix. aut loquimur in aliis relictis/ et tũc ſubdiſtinguũt: quia aut ſũt executores meri/ aut ſunt participes. pĩo caſu executores nõ agunt cõtra heredem: ſed ſi heres ſponte eis tribuit/ exequũtur voluntatẽ defuncti/ ſ3 agere non poſſunt. d. l. luti9 §. meuia duos. niſi teſtator aliud expreſſerit. l. a ꝑ lurib9. ff. de le. j. Aduerte tamẽ q2 licet nõ habeãt actionẽ cõtra heredem hoc caſu/ poſſunt tamen officiũ iudicis implorare contra heredem vel alios detinentes bona defuncti. ar. in. l. hereditas. ff. de pe. he. ⁊ ĩ. l. qnt9. in ſi. ff. de ãnuis lega. ⁊ hoc voluit Py. in. d. §. meuia duos. ⁊ Bar. in d. l. ſi quis titio. ff. de le. ij. poterit ergo dioceſanus compellere executorem vt imploret officiũ iudicis contra heredẽ: et ſic intellige c. iohannes de teſta. ſcḋm. d. Panor. ibidẽ. vel potes etiã intelligere illud. c. ſm eũdẽ Panor. vt cõpellatur executor exequi quando ſcilicet bona ſunt ĩ manib9 ipſius executoris: vel heres eſt paratus ſibi dare vñ exequatur. Secundo

UVA. BHSC. IyR_223

caſu quñ ſcʒ executores ſunt ꝑticipes. puta quia teſtator voluit aliquã partem remanere penes executores: tũc poterũt agere. vt. d. l. ſi qs titio. ff. de le. ij. ita dicũt dicte glo. Tu dic meli⁹ ſꝫ Panor. vbi. ſ. q ſi verba diſpoſitionis cõferunt in eos tacite vel expreſſe/ non dicunt puri exequutores ſed legatarij: nõ poſſũt agere ↄtra heredeʒ. exẽplũ dicit teſtator relinq titio centũ/ ⁊ volo q illa reſtituat Seio. nã licet nullã cõmoditateʒ habeat: ex quo tñ verba legati in eũ ↄferũtur/ poterit tanq̃ legatari⁹ agere cõtra heredẽ/ et ẽ vtile: q2 ſi deficeret fideicõmiſſũ ex pſona fideicõmiſſarij/ accreſceret iſti legatario ⁊ nõ heredi. vt. d. l. ſi qs titio. idẽ dixi vbi tacite diſpoſitio ↄfertur ĩ ipos executores: vt q2 ſunt ꝑticipes illi⁹ relicti. his enim caſib⁹ nõ dicunt puri executores vnde habẽt actionẽ cõtra heredẽ d. l. ſi qs titio. ¶ An aũt iſti executores recipiẽtes pecuniã ab heredib⁹ debeãt neceſſario cauere heredib⁹ de expẽdẽda pecunia: item an de expenſis credatur ſacramẽto executorum tractat. glo. in. d. l. nulli. C. de epiſco. et cle. dic vt in ea.

Executores an poſſint legatũ ad certum vſũ relictum ex epĩ auctoritate in meliorem vſũ trãſferre?

¶ Itẽ quero nũqd executores ſaltem de auctoritate epiſcopi poſſint legatũ ad certũ vſuʒ relictũ in meliorẽ transferre? Panor. in. d. c. tua nobis. de teſta. tenet q nõ/ ex quo poteſt deputari ad vſũ deſtinatuʒ: nã iura ſolũ excipiũt ꝑncipis auctoritatẽ. vt in cle. q2 cõtingit in prin. de reli. do. facit. l. legatum. et qd ibi nota. ff. de vſufru. lega. Si vero ad vſum deſtinatuʒ deputari nõ põt. tunc dic vt dixi. ſ. ꝓxima rubri. prope finẽ. vide lati⁹ de iſto per Jo. de imo. i. l. i. ff. de pdi. inſti. et poſt cũ p Ange. are. in. §. ĩpoſſibilis inſti. de here. inſti. ¶ Itẽ no. q plurib⁹ executoribus datis vno mortuo vel in remotis exiſtente vel exequi nolente poterit alius officiũ: executoris exercere: ne voluntatem teſtatoris ĩpediri: vel nimiuʒ differri. cõtingat. niſi teſtator aliđ diſpoſuerit. c. ij. §. fina de teſta. li. vi.

Executiõis officiũ an acceptare quis compellatur?

¶ Sʒ iuxta ꝑmiſſa qro nũqd ↄpellit qs acceptare officium executiõis attento q ſit res pia et fauorabilis. vt. l. i. C. de ſacroſan. eccle. ⁊. c. tua. đ teſta. d. Panor. in d. c. iohãnes. de teſta. tenet q non et hoc etiam procedit ſm eum in relictis ad pias cauſas. hoc videt ꝓbare tex. i. d. c. iohãnes ibi poſt mãdatũ ſuſceptũ: et idẽ ſentit ibi Jo. an. Ex pdictis ptʒ intellect⁹ ſuperiorũ dictũ eſt q epĩs põt executores ↄpellere vt exequantur. nã hoc verũ poſtq̃ ipi ſuſceperunt mãdatũ vel on⁹ executionis d. c. iohãnes. iuncta gloſa.

Mãdatum qñ ſuſcipere qs videatur?

Acceptare autem ſiue ſuſcipere mandatũ qs videt ſm eundẽ Jo. an. ibi ſupra. expſſe acceptando aut tacite: puta exequẽdo aliquid de ſpectãtib⁹ ad illud officiũ. ſecus dicit ſi erat pñs qñ officiuʒ ſibi cõferebat et tacuit. pro hoc. l. filiuſfa. §. mult⁹. ff. de procu. Addit panor. in. d. c. iohãnes. q etiã per exteriorẽ actum executionis dicit officiũ acceptare. puta ſi ſcienter recepit litteras in quib⁹ ſibi officiũ ↄferebat. ar. in cle. i. de procu. Vel ſi ipe ſcripſit q teſtator ad illud officiũ euʒ deputauit. ad hoc bonus textus. in. l. vxori. §. i. ff. ad le. corne. de fal. facit. l. ex ſententia. ff. de teſta. tu. et eſt hoc vltim notandũ ſm. d. Panor. vbi. ſ. q2 poteſt adduci ad multa. Aduerte tamen ſingulariter q reſpectu legatorũ ad pias cauſas videtur q epiſcop⁹ poſſit ↄpellere aliquẽ etiã citra acceptationẽ: et ſi nõ vt executorem teſtamentariũ/ ſalteʒ vt delegatũ et cõmiſſariũ. Nã cũ epiſcop⁹ hoc caſu habeat exequi

UVA. BHSC. IyR_223

Delega-
tionem
cõpelli-
tur quis
ſuſcipe.

vt ſupꝛa ptꝫ:poterit officium hoc
ſti delegare / et ad ſuſcipiendum
compellere ſicut in qualibet alia
delegatione. C.qui pꝛo ſua iuriſ.
l.i.et.c.paſtoꝛalis.in pꝛin.de offi.
delega .ita dicit notabilit͛.d. pa-
noꝛ.vbi.ſ. Idẽ poſſet dici etiam
in aliijs legatis / qm̃ vt ſupꝛa dixi
etiã in illis epiſcop⁹ poteſt ſe ĩpe-
dire. Reliqua hãc materiã cõcer-
nentia vide late p Bartho.in.l.
alio.ff.de ali.et ciba.le. et pleniſ-
ſime p Speculatoꝛẽ ĩ ti.d̃ inſtru.
editione.in.§. nunc vero aliqua.
Gerardus mulert.

De foꝛmis legatoꝛũ relictoꝝ ɔſideratiõe cõſanguinitat⁊ vl̕ affinitatis vel amicitie tpalis. Rubꝛica.xl.

F acta iã ɔmiſſa-
rioꝝ oꝛdĩatiõe qb⁹ cõ-
mittũt͛ legata reſtitõ-
nũ et elemoſinaꝝ/põt
teſtatoꝛ de aliijs ſuis bonis / con-
ſanguineis et amicis charitatis
cauſa dando legare:et hec talia le-
gata ſolent non a cõmiſſarijs ſed
ab heredib⁹ pꝛeſtãda relinqui.itẽ
et debitoꝛib⁹ ſuis liberationẽ le-
gare poteſt.itẽ ſeruis libertatem.
itez creditoꝛib⁹ id qd̾ debet:ſi tñ
plus eſt in legato q̃ꝫ in debito. itẽ
iura/et actiones/et ſeruitutes: et
vſufructuꝫ et futuros fruct⁹.§. ſi
q̇s debitoꝛi.et.§.ccontrario.et.§.
tã aũt.⁊.§.ea quoqꝫ.inſti.de lega.
et.§.multis.inſti.de liberti. Itez
filio naturali legare põt vſqꝫ ad
legitimũ modũ.de quo mõ dictũ
eſt.ſ.in Ru.de na.tm̃ libe. Quin
immo alicui filioꝝ ſuoꝛũ legitimo-
rũ et naturaliũ legare vl̕ etiã pꝛe-
legare poteſt .ſup quib⁹ aliq̃ foꝛe
exẽpli cã ponũt͛:itaqꝫ poſtq̃ꝫ oꝛdi-
natio cõmiſſarioꝝ ſuoꝛũ fuerit fa-
cta ita ɔtinuabis. Inſup. I.nepo-
ti ſuo legauit de aliijs ſuis bonis
x.lib. Itẽ tali ſuo cõpatri equuꝫ:
vl̕ librũ vl̕ [illegible] vl.x.coꝛbes fru-
mẽti quolibꝫ ãno vſqꝫ ad.x.ãnos
poſt obitũ ipi⁹ teſtatoꝛꝫ itẽ. M.
legauit .x. mo[illegible]ios ex eo vino qd̾
ꝑcipiet͛ p ãno pſenti in tali vinea
ſua.itez. A.legauit vſũfructũ / et
ius vtẽdi et fruẽdi:et fructuũ ꝑ-
ceptionẽ tal̕ pdij. Itẽ tali pr̃i vl̕
amite ſue legauit alimẽta ſufficiẽ-
tia ĩ domo ſua q̃ꝫdiu vixerit. Itẽ
tali ſeruiẽti et pediſſeq̃ ſue lega-
uit.c.ſo.quos ei debebat p merce-
de ſua:et inſup de bonis ſuis.xx.
ſoli.iſup tali debitoꝛi ſuo legauit
liberationeꝫ debiti.x.lib.ad qd̾ ei
tenebat͛ ex tali cã ⁊ ex tali iſtro et
ipi⁹ inſtrumẽti redditionẽ:niſi vi-
uẽs exegerit debitũ.itẽ tali credi-
toꝛi ſuo legauit:et ſolui ⁊ reſtitui
mandauit.c.lib.in q̇b⁹ ei tenebat͛
ex tali cã et ex tali inſtrumẽto ni-
ſi ipſe teſtatoꝛ viuẽs ſoluerit debi-
tũ. Et no.ꝙ tale legatũ põt eẽ vti-
le multis rationib⁹ vt habes.ſ.in
rubꝛi.de legatꝫ et q̇d ſit le.ꝟ.ſꝫ et
cred[illegible]toꝛi meo ⁊c. Itẽ. P.legauit
debitũ et noĩe debiti.l.libꝛas. ad
qd̾ ei tenet͛. A.ex tali cã et ex ta-
li inſtro [illegible] et iura et actiões ſibi ad-
uerſ⁹.d.A.p dicto debito ɔpetẽ-
tes. Itẽ. F.legauit ſuitutẽ itine-
rꝫ act⁹ et vie in fũdo ſuo ſito in ta-
li loco/ex tali parte ipi⁹ fundi cõ-
petiturã ei et ſuis ſucceſſoꝛib⁹ no-
mĩe talis ſui pdij / et ipi pdio in ꝑ-
petuum vel q̃ꝫdiu vixerit ipe. F.
vel q̃ꝫdiu ipe. F.dictũ fundũ poſ-
ſederit.itẽ Titio legauit.c.libꝛas
ſi iuerit ad ſtudiuꝫ et ſtuduerit in
legib⁹.x.ãnis:vel tale q̇d fecerit.
itẽ legauit.R.et diſpoſuit et vo-
luit ꝙ heres eius ipſi. R. vendat
talẽ domũ p.c.lib.vel p.x. libꝛis
min⁹ eo pcio qd̾ reuera ab alia ꝑ-
ſona poſſet haberi ſi ipſe. R.eme-
re voluerit:et ipſuꝫ pciũ ſoluerit.
Itẽ tali ſuo ſuo legauit libertatẽ

purã ⁊ merã: ⁊ tales res et totum
ei⁹ peculiũ a rationibus diuiciis ſe
paratũ. itẽ talez rẽ heredis ſui le-
gauit. G. vł talẽ rem legauit. P.
itẽ filio ſuo danieli legauit vel ꝑle
gauit. c. lib. vel ſic. itez q: R. filio
ſuo dedit. c. lib. cũ eũ emãcipauit
volẽs ei alios frẽs ſuos. A. et. J.
coequare ꝑlegauit dictis. A. ⁊. J.
et cuilibet eoꝝ. c. lib. Jtẽ tali filio
ſuo naturali legauit. c. lib. vel tali
ſue cõcubine. xx. lib. et ſic de cete-
ris prout teſtator ordinare ⁊ lega
re voluerit.

Cõcubi ne ſue an q̃s relin- q̃re poſ- ſit

¶ Additio. Nõ ꝙ q̃s ẽt ꝯcubine
ſue relinq̃re põt. facit. l. affectiõis
ff. de do. Aduẽte tñ q̃ h᷑ fallit i mi
lite armate militie. l. miles ita. §.
mulier. ff. d teſta. mi. ⁊. l. mulierẽ.
ff. d his q̃b⁹ vt idig. vbi dr̃. ꝙ tale
relictũ debz a fiſco vẽdicari. facit
l. ij. C. de dona. int̃ vi. et vxo. ⁊ nõ
in. l. affectiõis. §. alt̃. Ex quo ſeq̃t
ſm Bar. in. d. l. mulierẽ. ⁊ in eun-
dem in. d. l. miles ita. §. mulier. ꝙ
cleric⁹ nõ põt relinq̃re concubine
ſue: q: cleric⁹ equiparat militi ar
mate militie. vt nota. i. l. miles. ff.
de re iudi. Sequitur ẽt ꝙ aduoca
tus: qui dicitur miles legalis mili
tie et eq̃parat̃ militi armate mili-
tie. vt. l. aduocati. C. de aduocatis
diuer. iudicio. ⁊ notat̃ in. d. l. mi-
les de re iudi. nõ poſſit ſue ꝯcubi
ne relinquere. ita tenet Bar. in di
cta. l. mi. de re iud. q̃ nota. Be. m.

¶ De formis legatoꝝ relictoꝝ vxorib⁹. Ru. xlj.

Quia ex hmõi le
gatis ꝓpter iperitiã
tabellionis magne ſo
lẽt q̃ſtiões oriri ⁊ mu-
lierib⁹ viduis grauia
ex hoc iferri ꝑicula: iccirco ſpãlis
ſuꝑ hijs rubrica deſcribit̃. cõſulo
itaqz tibi ꝙ viduis ⁊ ẽt pupillis q̃
b⁹ aliq̃d i teſtamẽto relinquit̃ ſem-
per ſis fauorabilis / et procura in-
ſtãter ꝙ teſtator vxori ſue: ſiue ap
pareat inſtrumentum dotis ſiue
nõ appareat. relinquet ⁊ leget do
tẽ ſuã: ⁊ legãdo qualitatẽ dotis /
vel rẽ dotalẽ exprimat. Eſt eni ta
le legatũ mulierib⁹ multis ratio-
nib⁹ vtiliſſimuz. vt colligit̃ tam ex
textu q̃z ex glo. inſtitu. de le. §. ſz ſi
vxori. ⁊ tetigi ẽt. §. i. ru. de le. ꝟ. ſz
⁊ creditori. in. fi. ꝟſi. Deide leget
quicquid velit de bonis ſuis / ſiue
q̃ztitatẽ / ſiue rẽ / ſiue alimenta / ſiue
vſũfructũ / et apponat ꝯditiones
q̃s velit. Et ad hoc vt videas for
mas legatoꝝ q̃ ſolẽt mulierib⁹ re
linqui tibi hec exẽpla ꝓpono. Jtẽ
vxori ſue ẽt reliquit ſiue legauit
dotes ſuas q̃ fuerũt. c. lib. Jtẽ le-
gauit ei d alijs bonis ſuis. xx. lib.
boñ. inſuꝑ legauit ei veſtes ſuas:
⁊ pãnos oẽs laneos / et lineos ⁊ ſe
ricos q̃bus ipſa tẽpore obit⁹ ipſi⁹
teſtatoris vtet̃: vel ꝓ ea fcti ẽrt tũc
ad op⁹ ſui corpis. Vel ſic. itẽ lega
uit ei tale ſcriniũ: vel tale lectũ / ⁊
tot linteamia ⁊ talẽ culcitrã. Vel
ſic. itẽ legauit ⁊ voluit ⁊ manda-
uit ꝙ fiant ei ⁊ pro ea veſtes lugu
bres ſiue viduales ꝓ q̃b⁹ expẽdã
tur. xxv. lib. Vel ſic. itẽ legauit ei
dẽ et voluit ⁊ diſpoſuit ꝙ ipſa ha
beat in bonis et domo et heredita
te ſua decẽtia et ſufficẽtia alimen
ta q̃zdiu ipſa vixerit. et vidualem
vita ſeruauerit in domo ſua: ⁊ cũ fi
lijs eius morata fuerit: ⁊ dotes ⁊
legatũ. xxv. lib. vel aliud tale lega
tũ ñ petierit. ⁊ mãdauit filijs ſuis
ſub obtẽtu bñdictiõis ſue ꝙ ipſaz
honorẽ et reuereãt̃ vt dñam et
ſuis ꝯſilijs et monitis acq̃ſcant.
Jtẽ nõ ꝙ poſt tale legatũ alimen
toꝝ ſolz ita ſubiũgi: ꝙ ſi dicte. D.
magis placeret a filijs ſuis habi-
tare ſeorſuz / tũc legauit eidez pro
ſe et vna pediſſequa ſufficienter
in domo ſua habitationez ex qua
parte domus ipſa voluerit. ve l

i. iiij

UVA. BHSC. IyR_223

quaz tales fuerint arbitrati. Vel legauit idē habitationē talis domus ſite in tali loco Itē q̄libet anno .xx. corbes frumēti: ⁊ .xx. modios vini puri: ⁊ .x. libras boñ. ⁊ tot curr⁹ lignorum ꝑ alimētis ſuis ⁊ vnī⁹ ſeruiētis ei ab heredib⁹ ſuis p̄ſtāda libere et quiete ſine moleſtia ⁊ lite q̄diu vixerit et vidualē vitam ſeruauerit ⁊ dotes ⁊ tale legatū nō petierit Vel ſic poſt illud ſeorſum tūc: legauit ei habitationē dom⁹ talis ⁊ talē vineā / et tale p̄diū / vtēdo ⁊ fruendo ⁊ talez ſuppellectilē q̄diu ipſa vixerit et vidualē vitā ſeruauerit ⁊ dotes ⁊ tale legatū nō petierit. In fine aūt ſolēt ita ꝯcludere: q̄ ſi ꝯtingat eā ad ſecūda vota trāſire aut religionē itrare tūc eā voluit habere dotes tm̄mō ſuas ⁊ tale legatuz ⁊ tales veſtes ⁊ tūc alimentoꝝ ⁊ talis veſtis legatū extinguat ⁊ deſinat ⁊c̄. Igit ex his colligas q̄ magis placuerit teſtatori Nā tpib⁹ meis hec ſepiſſime occurrere vidi et caue diligentiſſime vt in his formis verbis ⁊ diſtictiōib⁹ ꝓprijs et latini claritate vtaris. vt ſingula voluntati teſtatoris cohereant.

¶ De formis iſtitutionū liberorū. Rubri. xlj.

SIcut iaz dictū eſt ordinatis legatis oībus tam ex debito q̄ ex libera volūtate relictis: debebit teſtamenti dictator ad heredis inſtitutionem trāſitū facere. Cōſiderabit aūt vtruz inſtituat vnus heres vel plures ⁊ vtrū liberi vel aſcendētes aut extranei. Itez ſi plures iſtituat an eq̄liter aut ex diſparibus portionib⁹: ⁊ an in capita vel in ſtirpes.

¶ Additio. Quid ſit ſuccedē vel iſtituere i ſtirpes ⁊ qd i capita dixi. §. i. rubrica heredis iſtitutio in qua vlti. volun. ⁊c̄. Berard⁹ mu.

¶ Obſuabit etiā vt ſi plres heredes fuerīt / prio iſtituant particulares: deinde vniuerſales. primo nati deide naſcituri vel poſthumi ⁊ tūc diligēter attēdat vt i liberorum inſtitutiōnibus legem velleiam non omittat.

¶ Additio. Cui⁹ meminit tex. i. §. poſthumoꝝ aūt i fine inſti. d̄ exhere. libe. Berardus mulert.

¶ Pretea ſi fiat exheredatio curabit vt illa legitie fiat ⁊ q̄ iſtitutione ipa exheredatio antecedat. Inſtitutionū igit forme plures et varie. ſ. notant. quarū illā v' illas dicta tor ſumet quam vel quas volūtati teſtatoris et negotio emergenti magis congruere viderit.

¶ Si vnic⁹ itaq3 fili⁹ v' filia teſtatori fuerit / et is heres in vniuerſo inſtituat hoc mō formā concipies In oībus aūt bonis ſuis iurib⁹ ⁊ actiōib⁹ filiū ſuū. N. ſibi heredez iſtituit / ⁊ ſi teſtator p legē velleiā puidere voluerit ne q̄ſi agnatiōe ſui heredis teſtm̄ rūpatur / ſic dices: i oīb⁹ aūt bonis ſuis iurib⁹ et actiōib⁹ filiū ſuū. N. v' eo p̄moriēte liberos ex eo ſupſtites natos et poſthumos ſibe heredes inſtituit: v' ſic. In oīb⁹ aūt bonis ſuis iuribus ⁊ actiōib⁹ filiū ſuū. N. ſibi heredē iſtituit / verūtñ ſi dict⁹. N. eo teſtatore viuo moriat tunc ſi q̄ ex eo liberi ſuper fuerint nati ⁊ poſthumi ſint heredes.

¶ Si aūt plures filij vel filie teſtatoris ex eq̄s portionib⁹ iſtituti ſint ita ſcribes. In oīb⁹ aūt bonis ſuis iurib⁹ ⁊ actiōibus Io. Ar. ⁊ Se. filios ſuos ⁊ itē Annā Barbarā ⁊ So. filias ſuas ſibi ex eq̄s portiōib⁹ heredes iſtituit Et ſi vti voluerit teſtator ꝯſilio leg. velleie ita ſubiūges. Verū tñ ſi aliquē p̄dictoꝝ filiꝝ vel filiarū eius co teſtatore viuo mori ꝯtigerit tūc i locū ⁊ partē eius liberi ex eo vel ea ſupſtites nati et poſthumi inſtit·

UVA. BHSC. IyR_223

pes ⁊ non in capita ſint heredes.
¶ Si vero plures filios ⁊ filias te
ſtator habuerit ⁊ qſdā i parte vel
re certa/⁊ quoſdā i vniuerſo here
des iſtituerit tūc ita ſcribes Pre
terea B. filiam ſuam i.c.lib.boñ.
heredez inſtituit quas eam habe=
re voluit cū nupſerit vł religionē
intrauerit/⁊ i domo ſua decētia ⁊
ſufficētia alimēta/verūtamē ſi di
etas.c.libras anq̄ȝ nubat vł religi
nē itret exegerit extūc nō habeat
alimēta.et nota ꝙ talis forma ſo
let fieri i filia nō nupta Sȝ ſi filia
fuerit nupta ita dices. Preterea
vel iuſup B. filiā ſuam vel ea pre
moriēte liberos ex ea ſupſtites ſi
bi heredes iſtituit i eo qđ ipi B.
vel ꝑ ea dedit dotis noie qñ nup
ſit: ⁊ iſup in.x.lib.vltra. Si aūt te
ſtator habuerit nepotes ex filia
p̄mortua: ita dices Inſup. A. et.
M. nepotes eiꝰ/filios olim. B. fi
lie ſue heredes iſtituit i eo qđ ipi
B. dedit i dote vel dotis noie qñ
nupſit: iſup i.c.ß.vltra. ¶ Si te=
ſtator filiaȝ habuerit monaſterio
dedicatā ita dices. Item ſororez.
M. filiam ſuā de conuētu ſancte
clare ſibi in.x.lib.heredē iſtituit.
Et ſi voluerit ꝙ ille.x.lib.ad mo
naſteriū oi caſu debeāt ꝑuenire ſi
ue filia p̄moriat̄ teſtatori ſiue nō
tūc ita dices. Itē iruitu ⁊ ꝯtēpla
tiōe eiꝰ filie de ꝯuētu ⁊ mōaſterio
ſctē clare: ipȝ mōaſteriū et ꝯuētū
ſibi i.x.li. heredē iſtituit. ¶ Cōti
git aliqñ ꝙ teſtator hȝ filiū emāci
patū quē ſolūmō i q̄ntitate vel re
certa vult heredē iſtituere: et tūc
ita formabȝ. Itē filiū ſuū Ro. a ſe
emēcipatū vł eo p̄moriēte liberoſ
ex eo ſupſtites ſibi i.xx. lib. vel ta
li p̄dio heredes iſtituit. Et idē in
nepotibꝰ ex emācipato ſilio mor
tuo natȝ. Nā teſtator emēcipatū
filiū vł eo p̄mortuo liberos eiꝰ iſti
tuere tenet̄ vł i q̄ntitate vł i re vł
portiōe certa. q̇nimo ipȝ vel ipos
iſtituere pōt i vniuerſo ⁊ etiā pa
riter cū alijs i ptāte retētis. cum
ſublata ſit ois differētia iter ſuū
⁊ emācipatū et vtriuſq̄ȝ liberos.
¶ Additio. Vide q̄ dixi. ſ. in ru=
brica de libe. primi gdꝰ legi. ⁊ na
tura. iam natis in. ij. additione.
Gerardus mulert.
¶ Itē etiam aliquē ex his q̊s hȝ
i ptāte i re vł i q̄ntitate vł portiōe
certa heredē iſtituere pt. Et tūc
ita dices. Itē. A. filiū vel nepotē
ſuū/ſibi i.c.lib. vł tali p̄dio vel cer
ta ꝑte bonoꝝ ſuoꝝ ſcȝ ſextāte ſiue
quadrāte heredē inſtituit.
¶ Itaq̄ȝ iſtitutȝ ꝑticularibꝰ here
dibꝰ dȝ tabellio ad vniuerſaliū i=
ſtitutionē accedere ſub hac for̄a.
In oibꝰ aūt bōis ſuis iuribꝰ et a
ctionibꝰ. P. I. ⁊. H. eiꝰ filios ſibi
ex eq̇s portiōibꝰ heredes iſtituit.
Et nota ꝙ pōt fieri iſtitutio ꝑti i
capita/⁊ ꝑti i ſtirpes. hoc mō. In
oibꝰ aūt bōis ſuis iuribꝰ ⁊ actiōi=
bus F. ⁊ A. eius filios. ſ. quēlibet
eoꝝ in tertia ⁊ pro tertia ꝑte: M.
vero et. S. eiꝰ nepotes filios oliȝ
L. eiꝰ filij i reliq̄ tertia ꝑte ſibi he
redes iſtituit. Itē nō ꝙ i his vni=
uerſalibꝰ iſtitutiōibꝰ recurrere bo
nū ē ad ꝯſiliū legȝ vellie. vt ꝙ di
cat̄: ⁊ ſi aliq̇s p̄dictoꝝ filioꝝ ⁊ ne
potū ſuoꝝ eo teſtatore viuo deceſ
ſerit: tūc ſi q̇ ex eo liberi ſupſuerit
nati ⁊ poſthumi i locū ⁊ ꝑtē eiꝰ in
ſtirpē ⁊ nō i capita ſiut heredes.

¶ De forma iſtitutiōis poſthumoꝝ. Rub. xlij.

Factis inſtitu=
tiōibꝰ ꝑticularibꝰ li=
beroꝝ viuētiū faciē=
de ſūt iſtitutiōes poſt
humoꝝ. ne ex p̄teri=
tiōe poſthūi rūpi ꝯtigat teſtamen
tū. de q̄ dictū ē. ſ. i rubri. đ filijs le
gitis ⁊ natu. poſthūis. fiāt aūt ſub
his ꝟbȝ for̄e Si vero ex ipa. A. le

gitia ei⁹ cõiuge nati vel editi fue
rit ex nũc filiȷ́/ vn⁹ vł plеſ/ maſculi
vł femine/ poſthumi vł medio tpe
ad lucẽ ꝑuenientes. ip̃m vł ip̃os cũ
p̃dictis. F. ꝛ G. i ãnatis parit̃ ex
equis portiõib⁹ ſibi in omnib⁹ bo
nis ſuis heredes inſtituit.

¶ D: formis iſtitutio-nũ aſcẽdẽtiũ noſtrorũ. Rubrica. xliiij.

Cogit qs aſcen-
dẽtes ſuos inſtituere
tũc demũ qñ nõ hȝ li-
beros deſcẽdentes vt
dictũ ẽ. s. i rubꝛ. ꝺ iſtitutiõe parẽ
tũ. lȝ ſi ſpõte velit poſſit nihilominus
n⁹ eoſiſtituẽ ẽt ſi hẽat ꝺſcẽdẽtes
¶ Additõ. De q̊ nõ ẽ dubitãtuȝ:
cũ legitia filys relicta etiã ex̃ne
os iſtituere põt. vt auc. de triẽ. et
ſemiſſe. §. ſi vero vltra quattuor.
col. iiȷ́. Gerardus mulert.
¶ Inſtituet igit̃ eos in vniuerſo
hoc mõ. In oib⁹ autẽ bonis ſuis
patrẽ auũ vel pauũ ſuũ/ vł matrẽ
auiã vł pauiã ſibi heredẽ vel he-
redes inſtituit.

¶ De forã iſtitutionuȝ extraneorum heredum. Rubrica. xlv.

Solet teſtator ex-
traneũ vel ex̃neos inſtitu
ere: puta ſuum filium na
turalem vel aliqueȝ de collatera
libus vel aliũ quecũq̧ tũc ſcȝ qñ
legitĩos nõ habet deſcẽdẽtes vel
aſcẽdentes: q̧uis etiã ſi hẽat legi
tĩos liberos vel parẽtes eis ĩ aliq̃
iſtitutꝫ poſſet ex̃neuȝ ĩ reliq̊ inſti-
tuere Itaq̧ inſtituet ex̃neos hoc
mõ. In oib⁹ autẽ bonis ſuis iuri-
bus ꝛ actionib⁹ ſuã filiã naturalẽ
Anthoniã vł ſuũ fratrẽ vł patruũ
conſãguineũ ſibi heredẽ iſtituit.
Et ſi reſpectu ſalutis aĩe iſtituat̃
loc⁹ venerabilis: ita dicẽs. In oĩ
b⁹ aũt bonis ſuis talẽ eccleſiã vel
hoſpitale vel ꝯuẽtũ tã q̧ xp̃i pau
peres ĩtuitu pietatꝫ ſibi heredẽ ĩ
ſtituit. Vel ſic. ꝯuẽtũ p̃dicatoꝝ ꝛ
ꝯuẽtũ fratrũ ꝺ ſaccꝫ ciuitatꝫ boñ.
tã q̧ xp̃i paupes ſibi heredes iſti
tuit ex eq̃s portõib⁹ Si ṽo gñalit̃
xp̃i paupes iſtituãt̃ ita dicẽs. In
oĩb⁹ aũt bonis ſuis iurib⁹/ ꝛ actio
nib⁹ paupes xp̃i exiſtẽtes ĩ ciuita
te ꝛ comitatu boñ. diui iurꝫ ꝛ pie
tatis ĩtuitu ſibi heredes iſtituit.
Sȝ nõ. q̧ ĩ tali iſtitutiõe ꝯpetit di
ſtributio ep̃o diœceſis: q: gñalis ẽ
ꝓcurator paupeꝝ ſue dioceſis. §.
ſi q̊s aũt ꝓ redẽptiõe: ibi ĩ oĩb⁹ ei
talib⁹ ꝛc̃. ĩ auc. de eccle. ti. col. ix.
q̊ plurimũ teſtatores abhorrent
nolẽtes oĩno q̧ hereditates eoꝝ ĩ
man⁹ ep̃i diſtribuẽde ꝑueĩãt. ꝛ iõ
ſolẽt addere hoc mõ Illos videlȝ
paupes q̊s ꝓ aĩe ſue ſalute dicti
cõmiſſary ei⁹ dixerit eligẽdos nu
merãdos ꝛ noiandos q̃ſi a ſe teſta
tore electi ꝛ nũerati fuiſſent ꝛ pro
prijs ꝛ exp̃ſſis noĩb⁹ declarati: q̊ꝝ
quelibet nõ ꝓ rata/ ſȝ illã ſolũmõ
quã ip̃i cõmiſſarij ei deſignauerit
ex hac hereditate cape voluit et
diſpoſuit portionẽ ꝛ ip̃os cõmiſſa
rios vice dictoꝝ heredũ ꝛ paupe-
rũ hãc hereditatẽ adire. Et attẽ-
de diligent̃ q̧ lȝ talis iſtitutio ali-
eno arbitrio videat̃ eẽ cõmiſſa: et
iõ nõ valere. l. illa iſtitutio. ꝛ. l. ca
ptator as. ff. ꝺ here. iſti. tũ bñ valȝ
Si ṽo teſtator diceret illũ iſtituo
quẽ titi⁹ voluerit: tũc oĩno cõmit
teret̃ alieno arbitrio ꝛ eẽt capta-
toria iſtitutio ꝛ ꝓrſus ĩutilis: ſed
hic teſtator iſtituit p̃ria facie pau
peres xp̃i q̊ bñ facẽ põt: quãuis
infinitũ nũerũ paupeꝝ ꝑ iſtitutio
nẽ reſtrixerit ad certos paupes ꝛ
heredes per cõmiſſarios ex poſt-
facto declarandos.
¶ Additio. Qꝫ. s. dicta iſtitutio
valeat tenet Cy. ĩ. l. captatorias.

Ep̃s generalis eſt ꝓcurator paupeꝝ ſue dioceſis.

Inſtitutio ꝯmiſſa alieno arbitrio an valeat ꝛ

UVA. BHSC. IyR_223

C.ð testa.mili.et post eū Bar.i.l. illa īstitutio.ff.ð here.īsti.vbi ponit rōnē. Et no.s3 eūdē ibidē q̃ i casu p̄missio illi p̄missarij.anq̃ȝ elegerit paupes sūt p̄ueniēdi: q2 habent loco heredū p.l.si q̃s ad declinādā p̄cucta.l.nulli.C.de epi. et cle.de q̃ vide lati⁹ p eūdē Bar. in q̃dā q̃stiōe p cū disputatā q̃ icipit: filiū adultū testator instituit. Gerardus mulert.

Cōmissarij qui b⁹ pauperes electio i testamēto est p̄missa loco heredum sunt.

¶ Uerū ē tñ q̃ ad hm̄oi dubitatiōes solet testator vxorē vl' aliquē fidelē amicū heredē īstituere distributionē ipsi⁹ hereditatis p aīa sua ipi⁹ fidei p̄mittēdo.et tūc ita dicet In oīb⁹ aūt suis bōis. D.ei⁹ vxorē vl'.C.ei⁹ cōpatrē sibi heredē īstituit: dispones ⁊ iubens q̃ p aīa sua ⁊ parētū suo⁊ hereditatē ipsam eroget ⁊ distribuat int̄ pias causas ⁊ circa mie opa: ⁊ distributionē ipa⁊ sue fidei ⁊ charitati cōmittēs. S3 cū istud videat̄ eē q̃dā fideicōmissū: querit̄ vtrū possit ð falcari trebelliāica portio? et vr̄ q̃ nō: cū i relictis ad pias cās cesset oīs falcidia.vt i auc.de eccle.titu.§.si autem heres.col.ix.

Trebellianica an hēat locū i relictis ad pias causas?

¶ Additio. Uide q̃ dixi.s̄.i rub. de fal.detrac.⁊c. Gerardus mu.

¶ De exheredationum formis. Rubrica.xlvi.

Pater vl' mr̄ aut aliq̃s de ascēdētibus p̄rnis vl' mr̄nis hūs aliquē de his liberis q̃s testādo vult īstituere vl' exheredare tenet̄/⁊ volēs illū exheredare potest hoc facere: si tū vera hēat atq̃ legitimā cā⁊ īgratitudis aliquā.s.ex his q̄b⁹ liberi p̄nt de iure exheredari ⁊ illā i testō exp̄sserit: hoc mō. Insup. S. filiū suū: q2 man⁹ atroces iiecit i eū: vl' q2 p veneni pocula ei mortē parauit exheredauit oīno/⁊ ab oī subā et hereditate sua constituit alienum R. vero sibi heredem instituit.

¶ Additō. Quot aūt ⁊ q̃ sint cāe ppt q̃s parentes p̄nt exheredare filios dixi.s̄.i rub. de libe.p̄mi g̃d⁹ legitimis ⁊ naturalib⁹ iā nat⁊. i vltima additiōe. Gerardus mu.

¶ Si vo neq̃ īstituere neq̃ exheredare voluerit potest p̄terire cā⁊ verā īserēdo: hoc mō. Preterea. N filiā vl' neptē suā nec īstituit: nec exheredauit: q2 cū eē honeste marito p̄iūgere voluiss3 ipa mag⁊ elegit luxuriari. P. vo hēdē īstituit

¶ Addō. Aduerte q̃ premissas duas formas ponit etiā Spe.i ti. de istru.editio.§.cōpendiose.vsi. si autē is qui aliquem tenetur instituere. Gerardus mulert.

¶ Et no.q̃ talis p̄teritio fctā cu⁊ cā siue a p̄re siue a mr̄e.aut ab aliquo ð ascēdētib⁹ p̄rni⁊ vl' mr̄nis tantu⁊ valet q̃trum exheredatio.

Preteritio facta cum cā an eq̄paret̄ exheredationi?

¶ Additō. Ita tenet Azo.i summa.C.de libe.p̄te.in p̄n.⁊ Spe. vbi.s̄. Gerardus mulert.

¶ Fili⁹ aūt vl' ali⁹ ex liberis parētes exheredare vel p̄terire pōt vt supi⁹ dictū est: īserēdo exheredatiōi vl' p̄teritiōi vnā ex illis septē causis legitimis quib⁹ liberi p̄nt parentes suos exheredare.

¶ Additio. Causas ppt q̃s filij p̄nt suos parētes exheredare scripsi.s̄.in rubr.de insti.parētū seu ascendentiū.in iij.col.vltime additionis. Gerardus mulert.

¶ De formis vulgaris substitutiōis. Ru.xlvij.

Quoniā secūdū naturalem et rationabilem ordinem institutio sicut p̄mus grad⁹ d3 precedere: substitutio vero tanq̃ secūd⁹ grad⁹ sequi. ideirco postq̃ tradita sunt institutionū exēpla/de substōnū formis īmediate dicam⁹: i quibet aūt exēplo ppt maiorē euidētiā substitu

Subſti-tutõ vulgarꝫ ad qd fuit inuẽta

tioni cuilibet ſua iſtitutio ad ꝓpo
nef. Vulgaris ſubſtitutio ad hoc
ſolũ fuit iuẽta vt ſi cõtingat ꝙ he
res iſtitut⁹ vꝉ nolit vꝉ nõ poſſit he
reditatẽ adire ali⁹ ſit heres: et in
hoc differt a ceterꝫ: qꝛ ꝑ hãc teſta-
toꝛ ſibi ꝓuidet ſi iſtitut⁹ nõ adeat
ꝑ ceteras ꝟo ẽt ſi iſtitut⁹ adeat: ſꝫ
ſub adiecta cõditiõe decedat. Eſt
ergo vulgaris expſſe talis forma
P. filiũ ſuũ vel fratrẽ vel amicũ
ſibi heredẽ iuſtituit. et ſi ipſe. P.
nõ erit heres. vel ſic ⁊ ſi ipſe. P.
nolit: vꝉ nõ poſſit eẽ heres. A. ſit
heres. vel. A. ei ſubſtituit. Et poſ
ſet vlteri⁹ ꝓcedere dicẽs. et ſi A.
nõ ſit heres. B. ſit heres: ⁊ ſi. B. ñ
ſit. J. ſit. ⁊c. ⁊ ſic ꝑ multos gͣd⁹ he
redũ. Jtẽ multꝫ heredib⁹ iſtitutꝫ
poſſit cuilibꝫ ſuũ ſubſtitutũ dare
Et no. hic ꝙ ſi iſtitut⁹ cui ſit vul
garꝫ expſſa erat filiusfa. ⁊ pupill⁹
tũc ex ipa vlgari ꝯſurgit ẽt pupil
larꝫ et vtriuſqꝫ ibi reſultat effect⁹
¶ Additio. l. Quis. C. ꝺ ĩpube. et
aliis ſub. et. l. iã hoc. ff. eo. G. mu.
¶ Si aũt ſubſtitut⁹ nõ ſit fili⁹: vꝉ
ſi fili⁹ quidẽ ſit / ſꝫ nõ pupill⁹. aut
ſi fili⁹ ⁊ pupill⁹ ſit: ſed nõ in ptãte
tuuc eſt ſola vulgaris.
¶ Additio. Ad hoc ei vt pupilla
rꝫ valeat mlta requirũtur vt dictũ
eſt. ſ. in ru. de pupillari ſubſti. in
principio. Gerardus mulert.
¶ Tacita vulgaris fit duob⁹ he-
redib⁹ inſtitutis hoc modo. Ja. ⁊
Pe. ei⁹ filios vel fratres. vel con
ſanguineos ſibi heredes iſtituit:
⁊ eos inuicẽ ſubſtituit: qͣſi dicat ſi
vn⁹ nõ ſit heres: ali⁹ ſit heres iſo
lidũ. Et attẽde ꝙ ſi in iſtis duob⁹
inſtitutis hec oĩa ſimul ꝯcurrunt
ſcꝫ ꝙ ãbo eſſent filij ⁊ ãbo pupilli
et ambo in ptãte pr̃is talis ſubſtõ
dicef breuiloqua. Sꝫ ſi aliqͩ coꝝ
deſit tũc erit ſolũmodo vulgarꝫ.

¶ De formis pupillaris ſubſtõis. Ru. xlvii.

Pupillaris ex-
pſſa fit ꝑ iſtitutionẽ
hoc mõ. An. filiũ vꝉ
nepotẽ ſuũ ſibi here
dẽ iſtituit: ⁊ ſi ipe ei
heres erit: ⁊ ĩ pupillari etate vꝉ ĩ-
tra. x. ãnũ ſue etatꝫ ꝺceſſerit. P.
ſit heres. vel. P. ei ſubſtituit. Et
no: ꝙ ſub pͣdicta pupillari expſſa
ꝯtinef: tacita vꝉgarꝫ: ⁊ idõ ſiue ipe
pupill⁹ ſit heres ⁊ ĩ pupillari eta
te ꝺcedat / ſiue he nõ ſit / ille iſtitu-
t⁹ vocabif iure directo licꝫ ex pu-
pillari vocef ad vtrãqꝫ hereditatẽ
. ſ. pr̃is ⁊ filij. ſꝫ ex vulgari tm̃ ad
hereditatẽ pr̃is. Jtẽ no. ꝙ iſte ãbe
ſubſtões. ſ. pupillarꝫ ⁊ vulgarꝫ fi
eri poſſẽt ſimlꝫ ſemel expſſis ꝟbꝫ
hoc mõ. J. filiũ ei⁹ heredẽ ſibi iſti
tuit: ⁊ ſi ipe ei heres nõ erit / vel ſi
heres erit et in pupillari etate de
ceſſerit. P. ſit heres. vt iſti. de pu
pil. ſub. i pͥn. De tacita ꝟo pupilla
ri meli⁹ exẽplũ nõ habem⁹ qͣ̃ illḋ
qḋ iſurgit ex expſſa vulgari: qꝛ qñ
fit ſola vulgarꝫ filiofa. pupillo ĩ il
la vulgari includif tacita pupilla
rꝫ lꝫ ẽt lex alia exẽpla ponat vt qͥ
qͥs mihi heres herit ſit heres filio
meo: ⁊ qͩdã alia q̃ nunqꝫ ad man⁹
occurrere nr̃is tꝑib⁹ viſa ſũt. Et
ſi teſtatoꝛ filijs poſthumis iſtitut⁹
pupillarẽ ſubſtõnẽ fecerit: ita di
ceſ ĩ ſubſtõe ꝓmiſſa Et ſi aliqͥs di
ctoꝝ filioꝝ ſuoꝝ poſthumoꝝ ei he
res erit: ⁊ ĩ pupillari etate ꝺceſſe
rit talꝭ ſit heres vꝉ talẽ ſubſtituit

¶ De forma exẽplaris ſubſtõnis. Rub. xlviii.

Parens habens fi
lium vel nepotem furio-
ſum vel mente captum
qui pupillare tẽpus exceſſit inſti-
tutionem vel ſubſtitutionem ei fa
ciat hoc modo. P. filiuꝫ eius fu-
rioſum vel mente captum ſibi he
dex inſtituit. ſed ſi ipſe deceſſerit

UVA. BHSC. IyR_223

furioſus vel mẽte capt⁹ Jo.eius filius vl' talis ei⁹ frater/vel talis alius ſit heres vel talẽ eius filiũ vl fratrẽ heredẽ inſtituit. de hac ſubſtitutione an et q̃liter ꝓcedat dictum eſt.ſ.in rubrica de exemplari ſubſtitutione.

De formis cõpẽdioſe ſubſtitutiõis ⁊ fideicõmiſſarie. Rubri.xlix.

In tribus iã exẽplificatis ſubſtitutionibus nõ ĩtereſt vtrum dicať ille ſit heres vel illũ ſubſtituo/ q̃ min⁹ remaneãt directe. In hac aũt cõpẽdioſa ſubſtitutiõe op⁹ ẽ q̃ ipa fiat ſolũ filioſa.pupillo:⁊ cũ iſto aduerbio qñcũq; vl' ſimili:⁊ ſolũ ꝑ verba directa ſcꝫ ille ſit heres ⁊ nõ ꝑ obliq̃ ſcꝫ illũ ſubſtituo:⁊ q; nõ ponať i ea cl'a ſine liberis.fiet igr̃ hoc mõ.P.filiũ ſuũ ſibi heredẽ inſtituit.⁊ ſi dict⁹ ei⁹ filius deceſſerit qñcũq;.M.ſit heres Et nõ q; talis ſubſtitutio hꝫ ius ⁊ naturã et effectũ pupillaris ſubſtitutiõis. Verũtamẽ tres ſũt forme q̃ licet ſimilitudinẽ cũ ꝯpendioſa videanť habere:attamẽ modica ꝟborũ mutatiõe vel adiectione/ſubſtitutionẽ fideicõmiſſariã reddũt.⁊ ideo fieri pñt cuicũq; heredũ vel cuilibet heredi. Quarũ vna talis eſt. P.ſibi heredẽ inſtituit.et ſi dict⁹ P.qñcũq; deceſſerit ſine liberis Ja.ſit heres. Scđa talis ẽ.⁊ ſi dict⁹.P.quãdocũq; deceſſerit ſine liberis Ja.ſubſtituit. Tertia talis eſt q; ſi dict⁹.P.deceſſerit qñcũq; Ja.ſubſtituit. Et nota q; lꝫ i hoc tertio exẽplo non ponať illa clauſula ſine liberis:attamẽ ſi inſtitut⁹ erat fili⁹ teſtatoris.tacite ſubitelligitur.ſed in extraneo aliter eſt.

Additio. Vt i.l.gñalit.§.cũ autẽ.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub cõdi.⁊ dictũ eſt.ſ.in rubrica de cõpendioſa ſubſtitutiõe. Ge.mu.

Itẽ nota q; oẽs iſte ſubſtĩones in q̃libꝫ fideicõmiſſarie ſũt:⁊ ius atq; naturã fideicõmiſſi habent.

Additõ. Hoc verũ ſm q̃ſdã alij tñ aliť dicũt vt notaui plene.ſ.in d.rubrica de compẽdioſa ſubſti. vbi vide late de hoc. Ge.mu.

Eſt et q̃rtũ exẽplũ ex q̃ duplex ſubſtitutio ꝯſurgit.ſ.pupillaris ⁊ fideicõmiſſaria/et ꝓpterea fieri nõ pt niſi filioſa.h⁹mõ. Ja.filiũ ſuũ ſibi heredẽ iſtituit:et ſi dict⁹ Ja. deceſſerit i pupillari etate vl' poſtea qñcũq; ſine liberis ſubſtituit ei pupillariť ⁊ vulgariť ⁊ ꝑ fideicõ Philippũ frẽꝫ ei⁹ vel talẽ aliũ.⁊ eſto mẽor q; talis ſubſtõ valde vtilis ⁊ aſſueta eſt i filio pupillo cui pater ſubſtituere vult in pupillari etate et etiam poſtea.

De forma breuiloq̃ ſeu reciproce ſubſtõis. Rubrica.l.

Ad hoc vt ſubſtitutõ dicatur breuiloq̃ hec oĩa ꝯtigere debẽt ſcꝫ q; ipa fiat duob⁹ vl' plurib⁹ filijs pupillis:et in ꝑtãte teſtatoris exiſtẽtib⁹.hoc mõ Ja.et Da.filios ſuos ĩpuberes ſibi heredes iſtituit:⁊ eos ĩuicẽ ſubſtituit. ſub his ꝟbis ꝯtinẽtur due pupillares:⁊ due vulgares. Et nõ q; ſi aliq̃s de iſtitutis eſſet adult⁹/vel emãcipat⁹/vl' nõ fili⁹:rõne ĩeq̃litatis lex nõ patereť eã eſſe breuiloquã:imo tũc eẽt ſimpl'r vulgaris.de hac ſubſtitutiõe dictũ ẽ.ſ. in rubrica de breuiloq̃ ſubſtõne.

De documẽtis q̃buſdã aureis ⁊ notabilib⁹/circa magis aſſiduas ſubſtitutiones. Rubrica.lj.

UVA. BHSC. IyR_223

Notandū est primo ꝙ duas substitutiones sc3 pupillares ⁊ fideicōmissarias vsus nr̄i tp̄is h3 in promptu. Itē nota ꝙ testator hūs vnicū filiū ⁊ illū pupillū vel hūs plures filios: ⁊ oēs pupillos: aliqñ prouidet ei vl' eis de substituto .i. etatē solummodo pupillarē/ eo ꝙ nō vult eū vel eos vltra ip3 tp̄s grauamini substitutionis subijcere/ ⁊ tūc sola pupillaris ē facienda. Aliqñ ꝓuidet nō solum .i. etatē pupillarē: sed etiā postea: ⁊ tūc aut hoc facit vsq3 ad determinatū tp̄s: aut sine tp̄is prefinitiōe: ⁊ i his casib⁹ erūt due substitutiōes faciēde .s. pupillaris p se/ et fideicōmissaria p se. hoc mō. ⁊ si dict⁹ Ja. vl' si aliqs dictoꝝ filiorū ei⁹ heres erit ⁊ i pupillari etate decesserit: talis sit heres: vl' sic ceteri ei⁹ testatoris filij supstites sint heredes. ꝙ si dict⁹ Ja. pubes fact⁹: vl' sic. ꝙ si aliqs dictoꝝ filiorū ei⁹ pubes fact⁹ postea .i. xxv. annum sue etatꝫ decesserit sine liberis. vel sic/ postea qñcūq3 decesserit sine liberꝫ substituit ei Pe. vel sic/ substituit ceteros frēs ei⁹ / testatoris supstites filios: ⁊ premortuoꝝ liberos i stirpes ⁊ nō i capita. Et sine obliuiōe nō ꝙ testator aliqñ h3 mltos filios: ⁊ oēs eos istituit masculos ⁊ feminas pupillos ⁊ maiores ⁊ etiā posthumos/ ⁊ cuilibet coꝝ qñcunq3 tp̄e decedēti de substituto ꝓuidere vult. ⁊ certe p̄rio erūt tunc faciēde cuilib3 eoꝝ pupilloꝝ due substōes .s. pupillarꝫ ⁊ fideicōmissaria. deīde ceterꝫ alijs q pupillare tp̄s excesserit fiet tm̄ mō fideicōmissaria. Igit̄ p̄missis ⁊ positꝫ oīb⁹ istitutiōib⁹ p̄dictorū filioꝝ: ꝓut eas notatas habes i rubrica de formis institutionū liberorū/ accedas ad substitutionū formā hoc mō. Si aūt aliquis dictoꝝ filioꝝ vel filiarū ei⁹ pupillorū iā natoꝝ/ vel etiā posthumorū ei heres erit et in pupillari etate decesserit: sint heredes ei ceteri ei⁹ testatoris filij mares superuiuentes ⁊ p̄mortuoꝝ liberi i stirpes et nō in capita. verūtñ si qs p̄dictoꝝ filioꝝ pupilloꝝ natoꝝ vel posthumorū pubes fact⁹ postea qñcūq3 sine liberꝫ decesserit/ substituit ei ceteros eiusdē testatorꝫ filios mares ⁊ feminas supuiuentes p̄mortuorūq3 liberos i stirpes ⁊ nō i capita. ⁊ sic vides ꝙ cuilibet pupilloꝝ p se fit pupillaris: ⁊ p se fideicōmissaria. Et hūc modū ppt' omnē dubitationē euitādā valde approbāt sapiētes Sed tñ si breuiorib⁹ ṽbis: i hoc casu vti velles poteris ambas dictas substitutiōes coniungere: hoc mō. Si aliqs p̄dictoꝝ filioꝝ ei⁹ pupilloꝝ natoꝝ vel posthumoꝝ decesserit i pupillari etate vl' postea qñcūq3 sine liberꝫ substituit ei pupillarit' et p fideicōmissū ceteros ei⁹ testatoris filios mares supuiuētes ⁊ p̄mortuorū liberos i stirpes ⁊ nō in capita. Itaq3 factis p̄dictꝫ duplicib⁹ substitutiōib⁹ filijs pupillis/ trāsibimus ad substitutiones alioꝝ filioꝝ/ q metā pupillaris tp̄is excesserit. facies eīs solā fideicōmissariā: hoc mō. Preterea si aliqs dictoꝝ filioꝝ alioꝝ ei⁹ adultoꝝ vel maiorū qñcunq3 decesserit sine liberꝫ/ substituit ei ceteros testatoris filios ⁊c. vt. s. Itē scias ꝙ i testamēto mrīs ⁊ aui matni: ⁊ alioꝝ ascēdētiū p matrē ad solā fideicōmissariā recurrim⁹: etiā si istituit liberos suos pupillos/ cū ipsi non possint facere pupillarem.

¶ Additio. Nō ē: q2 nō hūt eos i ptāte qd iter cetera reqrit'. vt .i. l. ij. in p̄nci. ff. de vul. ⁊ pupil. sub. ⁊ dictuz ē. s. in rubrica de pupilla. substi. Gerardus mulert.

De forma p̄hibitiōis.

UVA. BHSC. IyR_223

detrahendi falcidiaꝫ de
legatis. Rubrica.lii.

INtẽdit i hac pte
ꝓducere pñs opuſculuꝫ
foras diſpoſitionũ illarũ
de q̃bus actuꝫ fuerit quinto capi
tulo i añcedẽtib⁹ rõnib⁹ theorici
documẽti. Naꝫ heres ex lege falci
dia hoc bñficiũ vt ſi legata vires
hereditatꝫ excedãt poſſit d̄ eis de
falcare tñ vt apd̄ eũ remaneat ite
gra q̃rta: niſi teſtator ei vetuerit d̄
trahere falcidiã de legatꝫ qd̄ ſi fe
cerit ita ſcribes poſitis oĩb⁹ ſub-
ſtitutionibus preſciens modũ pri
monij et ignarus/ ꝓhibuit expreſ
ſim detrahi falcidiam de legatis.
¶ Additio. Probat̃ hec forma i
auc. ſed cũ teſtator. C. ad. l. falci-
diã. An aũt ꝛ qñ pſumat̃ teſtator
ſcire vel ignorare vires pr̃imonij
dixi. ſ. in rubri. de fal. detracti. a
teſtatore facta ꝓhibitiõe. Ge.m.

¶ De formis alienatio
nis ꝓhibite a teſtatore
alicuius rei. Rubri.liii.

TEſtator ꝓhibꝫ
aliq̃ñ alicui⁹ rei vł re
rũ alienationem vſq̃
certũ tp̃s: aliq̃ñ vo i ꝑ
petuũ. Si ad certũ tẽ
p⁹ alienationẽ vetuerit ſuadeat ei
vt penã adijciat hoc mõ. Itẽ di-
cto vł dictꝫ heredib⁹ ſuis ꝓhibuit
tał dom⁹ vł p̃dij alienationẽ ꝛ lõ-
gi tp̃is locationẽ vł ↄceſſionẽ q̃uſ
q̃ ↄpleuerit. xxv. ãnũ ſue etatꝫ vł
vſq̃ ad. x. vł. xx. ãnos poſt obituꝫ
ip̃i⁹ teſtatorꝫ: q̄ ſi ↄtra fecerit ipꝫ
vł ipos heredes ſuos pene cã dã
nauit in. c. librꝫ pſtãdis ab eo tali
mõaſterio vł pſone iure legati. Si
vo i ppetuũ ꝓhibeat tũc erit aſſi-
gnãda pſõa cui⁹ grã fiat ꝓhibitio
hoc mõ. Itẽ ꝓhibuit oĩno ꝛ i ppe
tuũ tał dom⁹ vł turrꝫ ſiue taliũ re
rũ alienationẽ/ diſtractioneꝫ lõgi
tp̃is locationẽ/ ꝛ ↄceſſionẽ ꝛ oẽꝫ ↄ̃
ctũ ꝛ actũ ex q̃ alienatio ſeq̃ret̃ vł
q̃ i fraudẽ alienatiõis pſumet̃ fie-
ri: vł pſumi poſſꝫ. Et hoc iõ q̄ vo
luit rẽ vł res ipas i poſteros ꝛ li-
beros ei⁹ mares ex linea maſculi
na ꝛ ex eo vł eis i ppetuũ deſcẽdẽ
tes ꝑuenire Et ſi placeret teſtato
ri poſſꝫ ita addere/ q̄ ſi aliq̃ñ ↄtige
rit vt nemo ex ipis ſupſit vł appe
at tũc voluit rẽ ipaꝫ i tale mõaſte
riũ ꝑuenire ea tñ lege ꝛ ↄditiõe vt
nulla rõne vel cauſa poſſit in ppe
tuũ alienari De hac ꝓhibitiõe di
ctũ eſt. ſ. i rubri. de alienationis a
teſtatore facta prohibitione.

¶ De formãdis diſpo-
ſitiõib⁹ circa tutores q̃-
b⁹ pupilł inſtitutꝫ here
dib⁹ ꝓuidet̃. Rub.liiii.

QVoniã plerũq̃
teſtator magꝫ de tuto
re a ſe ꝓuiſio/ q̃ d̄ legi
tio ꝛ datio ↄfidit: bo-
nũ eſt q̄ tabellio teſta
torem ſollicitet vt pupillis inſtitu
tis heredibus de tutore prouide-
at: quod ſi facere voluerit ſub hac
forma ſcribetur. Tutorem vel tu
tores p̃dicti vł p̃dictorũ filioꝝ vł
nepotũ ei⁹ Pe. ꝛ Ja. pupilloꝝ nõ
tñ natoꝝ ſꝫ etiã poſthumoꝝ eẽ vo
luit ꝛ diſpoſuit dñaꝫ. B. ei⁹ vxorẽ
ꝛ dñaꝫ. A. ei⁹ matrẽ ꝛ. F. ei⁹ fra-
trẽ Et ſi teſtator reliquat tutorẽ
eũ q̃ nõdũ. xxv. ãnũ etatis ſue cõ-
pleuerit poterit prouidere de alio
iterim ſub hac forma. Predictoꝝ
aũt filioꝝ ſuoꝝ pupilloꝝ tutorẽ eẽ
voluit Ja. q̃uſq̃ An. fili⁹ ſu⁹ ↄple
uerit xxv. ãnũ: quo ſubſecuto ipi⁹
Ja. tutele officiũ deſinat/ ꝛ ex tũc
An. icipiat eẽ tutor. Vel ſic/ tuto
rem eſſe voluit. An. fratrem eius
poſtq̃ compleuerit. xxv. annum
ſue etatis iterim aũt Ja. ſi tutor

UVA. BHSC. IyR_223

Si vero tutores ibidẽ preſentes
inſtent ſe ab inuentarii cõfectione
et a reddẽda ratiõe adminiſtratio
nis abſolui: ⁊ hꝰ teſtator vult/ſub
iunges/abſoluẽs et liberãs predi
ctos Ja. ⁊ An. ab inuentarij cõfe
ctiõe/ac ẽt ab adminiſtratiõis ſue
reddenda ratione quinimo prohi
bet eos inuentariũ facere/ et ad-
miniſtrationis reddere rõnẽ. Ue
rũ qꝛ talis abſolutio ſemplena ẽ:
ideo tutores aliqñ ſapientũ conſi-
lio informati petunt ſe plene a te-
ſtatore abſolui/adeo vt nullũ poſ-
ſit in eos vel in eorũ heredes peri
culũ redũdare: qbꝰ ſi teſtator aſſẽ
ſerit ita ſcribes. Tutores aũt pre-
dictorũ Ja. et. N. filiorꝫ ſuorũ pu
pillorꝫ eſſe diſpoſuit. B. T. ⁊. M.
nolẽs et oĩno vetãs eos iuramen-
tũ p̃ſtare/inuentariũ facere/acce-
pta ⁊ data ⁊ cuiuſqꝫ geſtionis eo-
rũ actus in ſcriptis redigere/reda
ctos oſtendere. itẽ rationẽ admini
ſtrationis eorũ aliquo tẽpore red-
dere vel exhibere. a quibus oĩbus
et ſingulis/et ab omni lege tutele
ipſos ⁊ eorũ heredes liberauit pe
nitus et abſoluit: dãnans ſuos he
redes ne aliquid ab eis petant: vl
exigant: et ne aduerſus eos ſuas
predictis occaſionibus exerceant
actiones. ⁊ ſi p̃dicti. B. T. ⁊. M.
aut heredes eorꝫ occaſiõe p̃dicto-
rũ vel alicuiꝰ eorꝫ/ſiue occaſione
dicte tutele bene vel male geſte:
omiſſe vl neglecte: ſiue doli: culpe
vel negligẽtie noĩe ĩ aliq̃ tenerent
vel dãnificarent: illd totũ vel tan
tundẽ de ſuo eis iure legati relin-
quit. Certũ tibi tabellioni ſuadeo
ꝙ nõ ſis in huiuſmodi abſolutioni
bus valde prõptꝰ niſi eas de ple-
na teſtatoris volũtate p̃cedere vi
deas: qꝛ poſſent d facili pupillis
eſſe nociue.

Additio. Aduerte circa id qd
in fine iſtius rubrice dicit ⁊ innuit
dñs Rolan. ſcz tutori dolũ remit-
ti poſſe. ſi hoc intelligat de dolo
preterito planũ eſt. nã ille remitti
põt. vt. l. ſi q̇s rationes. ff. de libe.
le. ſi vero intelligas de dolo futu-
ro: falſũ ẽ. nã dolus futurꝰ nullo
modo remitti põt. l. ſi vnꝰ. §. illud
ff. de pactis. et. l. quidam decedẽs
ff. de adminiſtra. tuto. ⁊. l. ſi ſeruꝰ
vetitꝰ. ff. d le. i. Itẽ aduerte ꝙ
qñ alicui tutori relinquitur libera
tio ſimpliciter ẽt p̱ adminiſtratiõe p̃-
terita/nõ videt ei remitti dolꝰ nec
res ipſiꝰ teſtatoris q̃ penes eũ ſũt
l. aurelio. §. caiꝰ. ff. de libe. le. Sed
huic obſtare videt. l. aureliꝰ. in. §.
titiꝰ. ff. illo ti. Pro ꝯcordia illiꝰ ⁊
aliarum legũ. diſtingue breuiter ſm
Bar. i. d. §. caiꝰ. qꝛ aut tale legatũ
fit p̃ri: et ſine dubio hoc caſu ĩpor
tat liberationẽ a toto. p̃ſumptio
enĩ p̱pter naturalẽ affectũ: facit
oĩa patri videri cõceſſa: niſi alid
ſenſiſſe teſtatorẽ ab heredibꝰ ap-
probaretur. ita loquit. d. l. aure-
liꝰ. in. d. §. titiꝰ. Si vero tale lega-
tũ ſit extraneo: tunc aduerte dili-
genter: qꝛ qñqꝫ teſtator ipſe diſ-
ponit et ipſe liberat/et liberatio-
nẽ relinquit/nõ autẽ grauat here
dẽ ſuũ ꝙ liberet: ⁊ tũc nõ videtur
remiſſus dolꝰ: neqꝫ res teſtatoris
q̃ penes ipũ tutorẽ ſunt. hoc caſu
loquit. d. §. caiꝰ. ĩ. l. d. aurelio. cum
ſimi libꝰ. idẽ ſi grauat heredẽ ſuũ
nõ agere: nõ aũt grauat vt liberet
vt. l. nõ ſolũ. §. pe. ff. eo. Sed ſi te-
ſtator grauat heredem vt liberet
vel vt quid ſimile faciat: tũc vide
tur remiſſus dolꝰ et obligatio eo-
rũ que ex bonis teſtatoris penes
ipſum legatariũ ſunt. ita loquitur
textꝰ. in. d. l. ſi q̇s ratiões. in fine.
ff. de libe. le. Ratio diuerſitatis ẽ
ſm eundẽ Bar. vbi. ſ. nã quando
teſtator relinquit nõ videt de hoc
cogitare mortiſ ſcz cogitatiõe tur
batꝰ: facit. §. illud. in auc. de triẽ.
et ſe. col. iij. et. l. hac cõſultiſſima.
verſi. at cum hũana fragilitas. C.

Dolꝰ ꝯ poſſit re-
mitti tu
tori.

Libera-
tio reli-
cta tu
tori an
ꝯprehẽ-
dat do-
lũ eiꝰ et
res teſta
toris apꝰ
ipm tu-
torẽ exi-
ſtentes.

UVA. BHSC. IyR_223

qui teſta. fa. poſſunt. ſed qñ teſta=
toꝛ grauat heredē vt liberet/ vide
tur grauare vt liberet iter viuos.
ſed liberatio iter viuos illud im=
poꝛtat vt notat idē Bar. vbi. ſ. er
go. ꝛc. Et ſi diceres heres teneꝛ
ad liberandū etiā quādo teſtatoꝛ
reliquit liberationē ſimpliciter.
vt. l. iij. §. nūc de effectu. ff. eo. dic
verū ē/ quia lex hoc vult/ nō ꝙ te
ſtatoꝛ dixerit et ſic nō apparet de
voluntate eius. tene menti et ſis
caut⁹ tu tabellio ī verbis iſtis cō
cipiendis: qm̄ vt patet multū in=
tereſt vtrū ſcribas. liberationem
tali ſuo quondā tutoꝛi reliqt/ aut
ab eo nihil exigi voluit/ aut here=
dē ſuū nō agere grauauit: quoniā
illis caſib⁹ nec dol⁹ nec res teſta=
toꝛis penes ipm̄ legatariū exiſtēs
remiſſa videnꝛ. vel ſi ſcribas/ ꝛ he
redem ſuū grauauit vt talē tuto
rē quondā ſuū liberet: qm̄ tūc illa
oīa remiſſa videnꝛ vt patet ex
pmiſſis. Gerardus mulert.

De forma verboꝝ ꝑ q̄ teſtamētis ꝑcedentib⁹ et ſ:quentibus derogatur. Rubrica. lvi.

Si teſtatoꝛ meminit ſe aliqđ vel aliqua ꝑcedentia teſtamenta feciſſe. vel etiā ſuſpicatur ꝙ facta appareant: tutum conſilium eſt ꝙ illa ſpecialiter reuocet: ne foꝛte in aliquo eoꝝ aliqđ appoſitū appareat propter quod huic poſteriori ꝑiudiciū parareꝛ. reuocabit autē hoc modo. Preterea teſtamentū qđ olī a ſe factū et ſcriptū eſt manu talis notarij: et omnē aliā cuiuſcꝫ generis vltimā volūtatē hactenus a ſe factā / ſcriptā cuiuſcꝫ manu reuocauit penit⁹ et fregit ꝛ irritauit. ꝛ lꝫ in eo ſcriptū ſit poſterioꝛē aliter nō valere niſi in eo ꝯtinereꝛ hymn⁹ āgelic⁹ vł glia in excelſis deo: vel dñica oratio pat nr̄ ſcꝫ: vł aliqđ aliđ ꝟbū vł factū faciendū ꝑ qđ ꝑſerti vltie volūtati derogatū eſt in aliq̄/ tñ ea oīa et ſingula ſpāliter et noīatim iuſſit ꝛ voluit nō valere. nā quoꝝcūcꝫ ꝺrogatoꝛiuꝫ et cuiuſcꝫ ꝑoꝛis vltie volūtatꝫ ſe oīno aſſerit penitere. Q; ſi teſtatoꝛ timeat falſa p⁹ moꝛtē ei⁹ teſtamēta ꝑduci: qđ pluries tꝑib⁹ nr̄is (ꝓch doloꝛ) cōtigiſſe meminim⁹: ꝛ iđ velit oīb⁹ ſeqntib⁹ ꝺrogari ſcribes hoc mō. Itē diſpoſuit et mādauit hāc ei⁹ vltimā volūtatē oīb⁹ alijs quas eū de cetero feciſſe apparuerit pleniſſime ꝑualere / et ſi qcūcꝫ alia vltia voluntas ꝑter hāc in futurū ꝑ eū facta diceꝛ vel apparebit voluit illā penit⁹ non valere: nec vllū effectuꝫ hr̄e: nec vllā ei fidē adhiberi niſi in eo fieret mētio de verbo ad verbū pn̄tis vltime volūtatꝫ. Ut ſic: niſi ī ea ſcriptū eſſet/ felix quē faciunt. ꝛc. vel aliqđ aliud ꝟbū abſconſū et celatū qđ tibi placuerit ponere. De materia iſta dictū eſt ſupꝛa. ī ru. ſi teſtatoꝛ voluerit ꝑceden. vel ſubſe. ſuis vlti. volun. ꝛc.

Qualiter adiciaꝛ pena ꝑcepto vł ꝓhibitiōi teſtatoꝛꝭ. Rubrica. lvii.

Multotiēs ꝯtingit ꝙ teſtatoꝛ p⁹ moꝛtē ſuā fieri ꝑcipit vel fieri ꝓhibꝫ qđ heres ſuare neceſſe nō hꝫ niſi metu pene legati ꝑſtādi coarceaꝛ: qđ ſi factū fuerit ita dices Itē voluit diſpoſuit ꝛ mādauit ꝙ filij ſui ſimꝉ ꝛ cōiꝉ habitēt ꝛ ad diuiſionē oīm bonoꝝ cōmuniū nō ꝑueniāt vſcꝫ ad. x. vel. xx. ānos poſt obitū ipi⁹ teſtatoris. vł ſic q̄uſcꝫ q̄ minoꝛ eſt inter eos ꝯpleuerit. xxv. annū ſue etatis: ꝙ ſi ꝯ factū fuerit vel ꝙ ſi aliq̄ eoꝝ ceteros ad diuiſionē ꝓ=

UVA. BHSC. IyR_223

uocauerint/dãnauit pene cã eos ſiue illũ vel illos ex eis q ceteros ad diuiſionẽ ꝓcurauerit in.c.lib. tali mõaſterio vl ꝑſone legati nomie ꝑſoluẽdis. Et ſi ꝑcipat filio ſi fenerari/vl filiã tali hoi in futuro mr̃ maliter nõ ꝯiũgere/vel aliqd aliud ꝑcipiat vl ꝓhibeat/penã adijcias dicẽdo.ꝙ ſi cõtra fecerit vel ſi cõtra factũ fuerit dãnauit eum.vel eos pene cã in.c.ꝛc. De materia iſta dictũ eſt ſupra in rub.de ꝑceptis et diſpo.teſta.quibus eſt adijcienda pena.

De formãda clauſula finali i ſexto ꝛ vltio capitlo teſtamti. Ru.lviii

Poſtq̃ ſcripta fuerint in diſpoſitione teſtamentaria omnia ſupradicta.v.capitula ſcilicet prohemium/legata/inſtitutiones/ſubſtitutiones/et omnis alia teſtatoris ꝓuidentia/prohibitio/vel ꝑceptuꝫ: videlꝫ: vel hec oĩa vl illa,ex eis q caſus vl teſtatorꝫ volũtas exegerit:ſubijcies tabellio in.vi.ꝛ vltimo capitulo teſtamẽti clauſulam gñalẽ hoc mõ. Et hãc ſuã vltimã volũtatẽ aſſeruit ee velle quã valere voluit iure teſtamenti. aut ſi ſic nõ valet/ſaltẽ eã iure codicillorꝫ vel alteri9 cuiuſcũq3 vltie voluntatis valere voluit. et teneri ipſam et oĩa et ſingula q̃ i eadẽ cõtinenẽ ab oi herede aut ſucceſſore ſuo. Vel ſic.itaq3 ꝑdicta oĩa ꝛ ſingula ſue vltie volũtatis diſpoſitioneꝫ aſſeruit eſſe velle: quã vt teſtamentũ et teſtamẽti iure valere mandauit/et voluit.ꝙ ſi aliqua cã ꝑſenti/vel futura teſtamẽti iure nõ valeat/ſaltẽ eã ius ꝛ effectũ codicillorũ habere voluit.ſiue alteri9 cuiuſcũq3 vltime volũtatis iure inuiolabiliter obſeruari: ꝛ efficaciter adimpleri mandauit.

Additio. Vel ſi vis ſecure teſtari cape formaꝫ quã ꝑoit Spe. in ti.de inſtru.edi.§.ꝯpẽdioſe.ꝟſi. ſi q̃s vult igif ſecure.quã formaꝫ poſui.s.in rub.de clauſule finalis effectu.verſi.ſi igif vis.Ber.mu.

De his q̃ ſunt i teſtamẽto ceci ſpecialiter obſeruanda. Rubri.lix.

Et ſi generalia quodãmõ theorice ꝛ practice vidamꝰ trãſcurriſſe: qꝛ tñ adhuc tã nuncupatiui q̃ʒ in ſcriptꝫ teſtamti ſpãlia qdã ſupeſſe videnẽ q̃ꝝ qdẽ ignorãtia de facili poſſet dãnoſa ꝛ ꝑecũda tabellioĩb9 eẽ.icĩrco iſpa ſpãlia ne tegãẽ ſi lẽtio huic opuſclo iſerere curaui

Nõ ꝑmittiẽ hoi ceco q vel naturaliter vel accidentaliter vtriuſq3 oculi lumie caret:teſtari forma cõmuni.imo quedã adhibere cogiẽ: quorũ ſi qd defuerit: teſtamẽtũ nõ tenet. Hoc aũt eſt in ei9 fauore inductũ:qꝛ cũ iꝑe facilius q̃ʒ hõ vidẽs ledi poſſit et decepi: merito ibi verſaẽ mai9 periculuꝫ: et ideo debuit mai9 cõſiliũ adhiberi.vt.ff.de car.edicto.l.i.§.ſed et ſi q̃s et.c.vbi ꝑiculũ.in prin. de elec.li.vi. Itaq3 cec9 volẽs facere teſtamentuꝫ debebit vocare tabulariũ.ꝙ ſi tabularius venire nõ ꝑoṫ/ tunc licebit ei aliũ quẽq3 adhibere ſcriptorẽ. vocabit etiam vij.teſtes legitios ꝛ ſcribere ſcientes/et corã eis ꝓſitebiẽ ſe velle facere teſtm̃ ſine ſcriptis. Inſup heredũ q̃s inſtituit noĩa dicet: et ne ſola noĩm cõmemoratio q̃cq3 ãbiguitatis pariat: ꝛ iudicia ꝑnoĩa ꝛ dignitates eoꝝ/videlꝫ cui9/ dignitatis vl officij ſint.iꝑi heredes: ꝛ i quo/ꝛ in q̃to eos iſtituit. Itẽ legata ꝛ fideicõmiſſa debebit coraꝫ eis ore ꝓprio dilucide clamare: ꝛ debebũt eũ videre.et inde ꝑſertiꝫ hec oĩa ſcribi / et ſcripta recitari.

UVA. BHSC. IyR_223

vel ſi aſi fuerit ſcripta nihilom
nus tūc corā ipis teſtib⁹ debebūt
ab ipſo teſtatore oꝛ:ten⁹ explica
ri:et i ſcriptis ꝑ ipm̄ tabellionē
ꝑ ordinē recitari.nā lꝫ alio tpe di
ctatū ſcriptumue ſit teſtamētū:
et alio tpe referat̄ nō itereſt.vt
C.de teſta.l.hac cōſultiſſima.§.
in oib⁹.quib⁹ recitatꝫ et lectis ce
cus ꝓfitebit̄ illō ſuū teſtamētū
ſeu elogiū ⁊ ſui animi diſpoſitio
nem eē.⁊ p̄dictos in teſtimoniū
vocatos rogauit huius ſui iudi-
cij teſtes eē poſtea aūt i iferiore
charte ſpacio q̄libꝫ ipoꝛū teſtiū
ſe ſubſcribet.Itē appoſitꝫ.viij.
cordulis:et i qualibet earū cera
ſufficiēti debebit tabullarius ſi-
ue ſcriptor facere ꝙ q̄libꝫ ipoꝛū
teſtiū ſignaclꝫ ſuūſcꝫ ſigillū vl' an
nulū caracteratū ad vnā ex cor-
dulis cere ip̄rimat.Et nota ꝙ i
ſtar teſtamēti i ſcriptꝫ poterit q̄
libꝫ teſtis ſuo ꝓprio:aut ſi nō ha
beat alteri⁹ ſigillo ſignare.Por
ro iſtud teſtamētū nūcupatiuuꝫ
dr̄ eo ꝙ oia q̄ i eo ꝯtinent̄ debēt
corā teſtib⁹ nūcupari et declara
ri:lꝫ multam ſimilitudinē habe
at cum teſtamento in ſcriptis.

Teſtm̄ ceci q̄re dicatur nūcupatiuum.

¶Addit.Ita vt glo.j.i.l.hac
cōſultiſſiōa.C.q̄ teſta.fa.poſſūt.
et glo.in v̄bo nūcupata.in.§.ſi-
na.inſti.de teſta.ordi.Ger.mul.
¶Finaliter aūt ſcias ꝙ ſi cecus
codicillari voluerit predicta om
nia ſicut in teſtamento/ita in co
dicillo erūt per eūdē moduꝫ ſer-
uanda ꝓbant̄ hec oia.C.q̄ teſta.
fa.pūt.dicta.l.hac cōſultiſſima.

¶De forma teſtamēti a ceco cōditi ſiue facti.

Petrus lꝫ ocu-
lorum viſione carēs
tamē corpore et mē
te ſanus/vel mente
tamen ſanus:ſꝫ cor
pore lāguēs vocatꝫ me.E.nota
rio ⁊ teſtib⁹ infra ſcriptis ꝓteſt
tus eſt ſe per nuncupationē et ſi
ne ſcriptis teſtari velle declarās
et exprimens ifra ſcripta legata
et infra ſcriptorum heredum no
mina dignitates et indicia:et ce
teras ifra ſcriptas diſpoſitiōes
dilucide ore ꝓprio coraꝫ nobis.
Itaqꝫ bona ſua teſtamento di-
ſpoſuit i hūc modū.Prio nāqꝫ
pro anima de bonis ſuis reliq̄t
⁊c̄.prout diſponere voluerit te-
ſtator.Cū aūt ſpōte fuerint om
nes diſpoſitiōes eius ſm̄ leges
facte:et de ipius arbitrio proce
dētes:et fuerit appoſita clauſu
la finalis demū tu tabellio ſubij
cies hec v̄ba in hūc modū.Igit̄
predictis oībus coraꝫ dictis te
ſtibus aperte recitatis et lectis
dictus petrus ꝓteſtatus eſt hoc
ſuū eſſe teſtamētū ſeu elogiū ex
ſui animi ſententia diſpoſitū.ro
gās ifra ſcriptos ad teſtimoniū
adhibitos teſtes eē:et vt ſubſcri
ptiōes ſuas ⁊ ſigilla ſm̄ iuris or
dinē ſubijciant et apponāt.poſt
hec aūt ſe ꝯtinuo ſubſcribet q̄lꝫ
teſtiū hoc mō.Ego.A.cū infra
ſcriptꝫ alijs teſtib⁹ ſiue cū ſupra
⁊ ifra ſcriptis alijs teſtib⁹ a p̄di
cto teſtatore adhibitis et rogatꝫ
huic teſtō et etiā recitatiōi ⁊ oi-
b⁹ ⁊ ſingulis ſupraſcriptis pn̄s
interfui:et ab eodē teſtatore ro-
gat⁹ i teſtimoniū me ſubſcripſi
ſigillū meū propriū.vl' ſi nō ha-
beat proprium dicat ſigillum in-
fra vel ſupra ſcripti.N.habens
infra circuluꝫ formam agni vel
columbe:in vna ex cordulis ce-
re imprimens et apponēs.et eo
dem modo quilibet aliorum teſti
um ſe ſubſcribet.In fine autem
tabellio ſiue ſcriptor ſubſcripti-
onē ſuaꝫ ſubijciat hoc mō Ego
C.notarius ab ipo Petro teſta
tore vocatus predicta oia et ſin
gula ſuo mādato ſcripſi:et ſcri-
pta corā dictis teſtibus recitaui

UVA. BHSC. IyR_223

et legi in publicam formã redigi ab eo rogat⁹ i teſtimoniũ me ſub ſcribẽs ⁊ ſigillũ ꝓpriũ: vł alti⁹ talis hñs talẽ formã pẽdẽs ad vnã ex cordulis ſubijciẽs ⁊ apponẽs.

¶ Additio. Hec tota forma premiſſa ponitur etiam in Spe. in titu. de iſtru. edi. §. ꝓpendioſe. ver. illud autẽ non eſt ignorãdum ⁊c.

Ceci teſtamẽtũ mlta reqrit ſpãlia.

¶ Circa predictã materiã ſummatim: aduerte quedã ſpecialia in teſtamento ceci neceſſario obſeruanda. Primo ꝙ requiruntur ſeptem teſtes ⁊ notarius ſi haberi poteſt. alias octauus teſtis loco notarij ad hoc ſpecialiter conuocetur, quod nõ eſt neceſſe in teſtamento alterius: nam ibi ſeptẽ ſufficiunt computato etiam notario vel ſcriptore. vt vult glo. i verbo octauũ. in. l. hac cõſultiſſima. C. qui teſtamenta facere poſſunt. et probatur in. l. domici⁹. ff. de teſta

¶ Secundo requiritur in teſtamento ceci vt teſtibus omnib⁹ et notario ibidem collectis ante oĩa cõuocet cecus teſtator ad ſe predictos omnes ſeptem teſtes ⁊ notariũ: quibus cõuocatis edoceat ⁊ verbis manifeſtet ꝙ ſine ſcript; vult teſtari: id quod etiam non eſt neceſſe regularit. vt. l. in teſtamẽtis. C. de teſta. Tertio requiritur vt in principio teſtamenti ceci et ante omnia legata fiat heredis inſtitutio. quod etiã ſpeciale eſt. regulariter aũt contra. vt in. §. ante heredis. iſti. de legatis. hoc tenet Bartho. ⁊ Richar. malũ. et Cy. in. d. l. hac ꝯſultiſſima. Sed Bal. ibi dicit ꝙ ille tex. nõ cõtinet cauſam formalem: ſed ſolutum modũ teſtãdi apud veteres qui ſemper ꝓponebãt nomẽ heredis: qđ hodie non eſt neceſſarium. vt. d. §. ante heredis. Item in quacũqꝫ parte teſtamẽti ſcribatur nomen heredis ſemper ſtat in capite. ar. l. pe. C. d iſti. ⁊ ſubſti. Preterea talis omiſſio eſt omiſſio parue ſolẽnitatis. ideo non debet viciare. vt l. j. i. fine. ff. de ventre inſpi. Sꝫ Ange. are. in. §. cecus autẽ. inſti. qui. nõ eſt per. fa. teſta. cõſulit non recedendũ ab opinione Bar. ⁊ aliorũ maxime cũ tex. in. d. l. hac conſultiſſima ponat regulã negatiuã in ceco ꝙ nõ poteſt teſtari: niſi obſeruet. d. l. quẽ inuit hoc ſic ſeruãdum vt facile intuenti patebit. ergo ⁊c. qđ nota ⁊ ſic obſerua tu tabellio vt ſaltẽ litem que ex cõtrarijs opinionib⁹ doctorũ oriri poſſet euites. Deide ergo faciat cec⁹ legata ⁊ fideicõmiſſa qb⁹ peract; notarij manu (vel ſi ipſi⁹ copia haberi nõ poteſt cuiuſdã alteri⁹ loco eius aſſumpti vt dictũ eſt) omnia iſta ſcribanť in pñtia teſtiũ: poſtea dicti teſtes ſe ſubſcribant: et etiã tabellio vel loco eiuſdẽ aſſumptus. Demũ tam a teſtib⁹ ꝙ̃ etiã a tabelliõe vel a ſurrogato in locũ ei⁹ ſigilletur. ita vt. viij. ſigilla requiranť. ⁊ de his oĩbus oportet notariũ facere i dicta ſcriptura mentionẽ. quibus peractis teſtamẽtũ habebit ſuas ſolẽnitates alias non valet: ita dicit pulchre Ange. are. i. d. §. ſi quis aũt ⁊ ꝓbãtur ꝓmiſſa. in. d. l. hac ꝯſultiſſima

Cec⁹ faciens codicillos an debeat neceſſario adhibere viij. teſtes.

¶ Quero qđ in codicillis: rñde vt p dñm Rolãdinũ. ṡ. rubrica ꝓxima. in fine: ibi. finaliter autem ſcias ⁊c. Et adde ꝙ ita tenet etiã Bal. in. d. l. hac conſultiſſima. et Spe. in. d. titu. de inſtru. edi. §. cõpẽdioſe. ꝟſi. illud aũt non eſt ignorandũ in fine. ꝟſi. licet glo. in verbo codicillis. in. d. l. hac cõſultiſſima velit q̃nqꝫ teſtes ſufficere i codicillis ceci quam glo. ſequiť ibi Sali. Sꝫ Ange. are. vbi. ṡ. credit veriorẽ eẽ opinionẽ Bal. tu itaqꝫ ꝓpť opiones euitandas ſemp adhibe octo teſtes etiã in codicillis ceci. In donatiõe ꝯo cã mortꝫ tenet idẽ Ange. ⁊ etiã Bal. vbi. ṡ. ꝙ

UVA. BHSC. IyR_223

ſtādū ē iuri cōi cū de ea nihil ſpecialit̄. ī. d. l. hac ꝯſultiſſima ſtatuatur. et ſic ī ea (ēt ſi fiat a ceco). v. teſtes ſufficiūt. l. fina. C. de do. cā mortis. ⁊ l. fina. C. de codi. Quid aūt ſi cec⁹ teſtet̄ inter liberos an ne tunc neceſſe habeat obſeruare ſolennitatē. ſ. dictā? Bal. vbi. ſ. tenet ꝙ no / qd̄ ſequit̄ etiā Ange. are. vbi. ſ. ⁊ Sali. in. d. l. hac conſultiſſima. ¶ Finaliter qro q̄liter ꝓbet̄ ꝙ titius fuerit cec⁹? dic ſi teſtes dicunt ꝙ viderunt eū habere oculos a capite euulſos et om̄ino clauſos. ſi autē habebat claros ſꝫ habebat caracteres debet dicere teſtis ꝙ ſemꝑ vidit eū ire cū duce et qn̄ ſine duce ābulabat ꝑcutiebat ſepe ī muro: ⁊ ibat ꝑ loca aſpera et incōſucta ꝑ q̄ vidēs nō iuiſſet. ita dicit Bar. in. l. ij. ff. de bo. poſ. fu. infanti. mu. ⁊c. et poſt eū Ang. are. in. d. §. cec⁹ autē. in principio. Gerardus mulert.

Ceci teſtamentū inter liberos an requirat ſolēnitatem. l. hac cōſultiſſima. C. q̄ teſta. fa. poſ.

Cecitas q̄liter ꝓbetur?

¶ De teſtamēto nuncupatiuo qd̄ cōficitur ſine ſcriptis. Rubrica. lx.

NDdeo teſtamētū nūcupatiuū dr̄ ſn̄ ſcriptis: q2 nō exigit ſolennitatē ſcripture nec al̄as ſolēnitates q̄ ſpāliter ī teſtamēto in ſcriptis requirunt̄. pōt eīm q̇s nullo ſcriptore adhibito: ⁊ nulla iñ facta ſcriptura nūcupatiue teſtari: dūmō corā teſtib⁹ nūero et ꝯditiōe legitimis heredē nūcupet et ſuā explicet voluntatē. ¶ Additio. Ut. §. fina. inſti. de teſta. et. l. hac cōſultiſſima. §. per nūcupationē. C. eo. Gerar. mulert. ¶ Scriptura ci nil operat̄ vt validior ſit teſtamenti ſubſtātia: ſed vt per eam facilius clareat ⁊ probetur tenor et ſeries teſtamenti. vt dicit glo. i. ī §. ꝑ nūcupationē. inſtitu. de teſtamē. in vltimis enī volūtatib⁹. itē ēt in cōtractib⁹ et penis adhibent̄ tabelliōes: ⁊ fiūt ſcripture publice ſolū grā facilioris ꝓbatiōis. ⁊ nō ſubſtātie fortioris. vt. C. de trāſac. l. cū te tranſegiſſe et. ff. de pig. l. ꝯtrahit̄. et. C. de pactis. l. pactum qd̄ bona fide. ¶ Additio. Tū hoc fallit ī multi caſib⁹ in q̄b⁹ ad ſubſtantiaꝫ rei requirit̄ ſcriptura q̇ ponūt̄ ꝑ glo. in v̄bo valꝫ. in. d. l. ꝯtrahit̄: ⁊ pleni⁹ ꝑ Spe. in ti. de inſtru. edi. §. reſtat v̄ſi. ſꝫ ſi alij teſtes. et pleniſſime ꝑ glo. in verbo in ſcriptis. ⁊ ibi doc. in. c. i. §. poſtq̄ꝫ aūt. de cenſi. li. vi. Gerardus mulert.

Teſtm̄ nūcupatiuū q̄re dicat̄ ſine ſcriptis?

Scripture publice q̄re fiāt ī teſtamētis et ī alijs actibus.

¶ Itaqꝫ teſtator ſi tabellionem hr̄e nō poterit ſaltē legitimū numerū teſtiū adhibebit corā q̄bus teſtib⁹ volūtatē ſuā aperte narrabit exp̄mēdo legata ⁊ heredū īſtitutiōes et alias ſuas teſtamentarias diſpōnes. et demū ip̄oꝝ p̄ſentes rogabit ī teſtes. Mortuo aūt teſtatore iudex ad īſtantiā alicui⁹ cui ex ipſo teſtamēto ius cōpetat teſtes ipſos citabit. itē ēt nuncio vel voce ꝑconia oēs q̇ poterāt ab inteſtato ſuccedere: vel q̇ ex alio teſtam̄to ius dicerēt ſe habere: et ad rei euidentiā et ꝑpetuā memoriā teſtimonia ipſoꝝ teſtiū ſolēnit̄ recepi faciat. et ſi inuenti fuerint concordare de nomine teſtatoris et de eius etate / conditione / ⁊ mētis ſobrietate / et de legatarijs / et legatis / et de heredū inſtitutionibus / ⁊ de alijs q̄ de diſponētis volūtate: et de iuris ſolēnitate fiunt in his ei ꝯcordare debēt ip̄oꝝ teſtimonia: p̄ñtib⁹ vel ad hoc legitime citatis p̄dictis q̇ ius habei ēt ⁊ ēt p̄ñtib⁹. vij. alijs teſtib⁹ recitabit et ꝓnūciabit ſentētialit̄ ea ex tūc ꝓ plena ipſi⁹ teſtamēti probatione haberi. Notari⁹ aūt ſcribet in mēbrana bōa: poſitis ānis dn̄i et ceteris publicationibus: ipſas atteſtatiōes. itē iudicis ꝓnuncia-

Publicatio teſtamēti ſine ſcriptis q̄liter fiat?

UVA. BHSC. IyR_223

tionē et pñtiā vel citationē pre
dictoꝝ ordinate ſcribet: et dꝛ mū
ſupponet illoꝝ ſeptē teſtiū noīa q̄
recitationi et ꝓnūciationi iudicis
fuerunt adhibiti. Et hec oīa in
publicā ⁊ autēticā formā rediget
¶ Additio. Predicta oīa in effe
ctu ponunt̄ et in Specu. in ti. de
inſtru. edi. §. ꝯpēdioſe. ꝟ. ad huius
aūt. vbi ſubiūgit̄ forā publicatio
nis: qꝛ dicet notari⁹. Anno / mēſe
die / talibus: tales corā tali iudice
ꝓpoſuerūt ſe probare ꝑ teſtes ad
eternā rei memoriā teſtiū talis: q̄
iudex vocatis talib⁹: vel faciens
publice ꝑconizari ſi qs ꝯtradice-
re vellet: tandē qꝛ null⁹ apparuit
vel qꝛ nihil rationabile appoſitū
fuit interlocut⁹ eſt teſtes debere
admitti: ⁊ mihi notario iniūxit. vt
coꝝ dicta redigerē ī ſcriptis. talis
ergo teſtis iuratus ſic dixit: et ta-
lis ſic. in fine vero dicet. lecti ⁊ pu
blicati ſunt teſtes iſti ad eternam
rei memoriā auctoritate ⁊ māda
to talis iudicis in tali curia pre-
ſentib⁹ talib⁹ ꝓcuratorib⁹: et tali
bus eorū aduerſarijs: et in pñtia
taliū teſtiū ſub anno dñi. ⁊c. Ego
talis ſcripſi et publicaui. vide la-
ti⁹ ꝑ Spe. i. d. titu. de inſtru. edi.
§. oñſo. vſi. q̄lr̄. Et hec ꝺ publica
tiōe teſtamētī ſine ſcript;. De pu
blicatiōe ꝟo teſtamēti ī ſcript; . et
de ei⁹ materia tractat̄ ī. l. publicati
C. de teſta. ibi Bar. Bal. et reliq̄
ſcribentes. et late Spe. i. d. ti. de
inſtru. edi. d. §. oñſo. ¶ An aūt te-
ſtamentū publicatū ꝑ iudicē faci-
at fidē ita vt nō ſit neceſſe origi-
nale oſtēdere queroꝛ: ⁊ videt̄ ꝙ nō
facit fidem niſi ꝓbet̄ ꝙ originale
caſu ſit deperditū vt videt̄ velle
tex. in. d. l. publicati / ibi caſu q̄ ꝓ-
bat̄ intercidit Bar. in. d. l. publi-
cati. et idē in. l. tabularū. in ꝓn. ff.
queād. teſta. aperi. reſpondet aūt
fuerūt citati hij quorū intereſt: et
facit fidē ꝑpetuā. l. optimā. C. de

Teſtm̄ publicatuꝫ ꝑ iudiceꝫ an faciat fidem?

cōtrahen. ⁊ cōmit. ſti. et. l. fina. C.
de re iudica. nec eſt neceſſe vt ori-
ginale exhibeat̄: niſi quis vellet
illud redarguere de falſo: tūc enī
debet exhiberi vel fides fieri ſal-
tē ꝑ iuramentū ꝙ originale habe-
ri nō pot. l. fina. C. de fide inſtru.
illis aūt non citatis non faceret
fidē. vl' ī auc. ſi qs in aliquo. C. ꝺ
edendo. hec ille. Et nota ꝙ hmōi
publicatio debet fieri coram iudi-
ce competente hoc eſt ordinario.
l. teſtamēta oīa. C. de teſta. Sed
nunc dubitari poteſt nūquid ſup
hoc debet dari libell⁹ et fieri litis
cōteſtatio? Bal. in. d. l. publicati.
poſt Nico. ꝺ ma. in. l. repetita. C.
de epiſ. et cleri. dicit ꝙ nō cū fiat
hoc mero iudicis officio. id eſt ad
ꝑpetuationem alterius iudicij. ſi
cut dicim⁹ in interrogationibus fi
endis. ff. de interro. ac. ī rubꝛi. nec
forma iudicij eſt in hoc ſeruanda.
putat tñ ideꝫ Bal. ꝙ in actis ſcri
bendū eſt qd̄ petit̄ / vt iudex poſſit
ſcire quid habeat facere: vtq; pe
titoꝛ poſtea nō poſſit variare. et
ſic etiam fiet cum teſtes a reo pu-
blicari petunt̄ ſm formā traditā.
in. §. et hoc vero. in auct̄ de teſti.
colla. vij. de hac materia vide lati⁹
ꝑ Bal. in. d. l. publicati. ¶ Reuo-
co nūc in dubiū nūquid tabule te-
ſtamēti ꝓbant anteq̄ʒ corā iudice
publicent̄? Bar. in. d. l. tabularū
in prin. ff. queād. teſta. ape. diſtin-
guit hoc mō. Quoddā ē teſtm̄ nū
cupatiuū de q̄ rogat⁹ eſt publicus
notari⁹. et id facit fidē ſi eſt publi
catuꝫ a notario. ita dicit Bar. de
cōſuetudine eſſe obſeruatū: et de
iure ſm quoſdā allegat. l. ſi. C. de
fideicō. et qd̄ ibi nota. et. l. i. C. de
teſta. Quoddā eſt teſtamentuꝫ in
ſcriptis: et hoc q̄q; ē ſcriptū ma
nu ꝑuata ſigillatū et ſubſcriptū a
teſtib⁹ ſꝫ formā. l. hac ꝯſultiſſima
C. de teſta. et tunc iterū eſt ꝑuata
ſcriptura nec fidē facit niſi corā iu-

Libell⁹ an dari dēat qū petit̄ teſtamentum publicari?

Tabule teſtamēti an ꝓbēt ante q̄ʒ coraꝫ iudice publicētur?

UVA. BHSC. IyR_223

dice publice: vñ ſi teſtes iterum morerentur nõ valeret illud. ideo periculũ eſt ſcḋm eũdẽ Bar. facere teſtamẽtũ in ſcriptis Quoddã eſt teſtm̃ in ſcriptis factũ manu priuata ſigillatũ et ſubſcriptũ a teſtib⁹: et notari⁹ eſt rogat⁹ a teſtatore quod teſtator pfitetur illud eſſe ſuũ teſtm̃: et quod fuit ſigillatũ et ſubſcptũ a teſtib⁹ et tũc illud facit fidẽ ſine alia pbatiõe vel publicatiõe iudicis. ſi ei (vt dt ipe Bar.) credit notario i teſtamẽto nũcupatiuo vbi rogat⁹ eſt tã de tenore teſtamenti q̃ de ſolennitate: multomagis credit ſibi i hoc teſtamẽto i ſcriptis: i quo rogat⁹ eſt de ſolẽnitate tm̃. Gerar.mu.

¶ De teſtamento iſcriptis. Rubrica.lxj.

Quãuis in cõtinentia et tenore ceteris oĩbus q̃ in diſpoſitione patrimonij ſiue de iuris ſolẽnitate/ ſiue de teſtatoris volũtate neceſſaria ſunt/ hec duo teſtamẽta pura et equalia ſint ſcꝫ nũcupatiuũ et illud quod i ſcriptis cõdit. Attñ i ſolẽnitatib⁹ et forma magna eſt iter ea diſtantia. nãqꜫ circa teſtes nũcupatiui teſtamẽti pauca et breuia reqrũt. vt i rubri. de teſtib⁹. ſ. dictũ eſt. ſꝫ illius qd in ſcriptis pficitur magne ſunt et multe ſolẽnitates ex q̃b⁹ ſubſtãtiã et efficaciaꝫ ſumit. de hoc igr videam⁹. Et eſt ſciẽdũ q cuꝫ iudiciorũ nr̃orũ cõtinẽtiã teſtib⁹ patefacere volum⁹: ſolem⁹ ad nũcupatiua recurrere teſtamenta. Cũ vero hõ iã ſecretũ eẽ cupit arbitriũ ſue volũtatis pt teſtm̃ i ſcriptis pdere/ cui⁹ tenorẽ teſtibus poſſe celari leges volũt et referunt

¶ Additio. Ut. l. hac pſultiſſima in prin. C. de teſta. Ge. mu.

¶ Licet ſi vltro velit poſſit illud teſtator eorũ noticie apire. Igitur volẽs pr ſecretũ ſui arbitrij teſtamẽtũ in ſcriptis pdere ſi lrãt⁹ eſt et ſcribere poſſit et velit/ ipẽmet teſtm̃ ſcribet. alioqn et aliuꝫ ſcriptorẽ adhibẽ poterit tabellionẽ vel aliũ. Aſſumetur aũt mẽbrana bona et ſolida i cuius pte ſupiori relinqtur q̃tuꝫ eſt groſſicies triũ vel q̃ttuor digitoꝝ. i dextro aũt et ſiniſtro latere tãtũdeꝫ ſpacij. in pte aũt iferiori ſupeſſe debebit ſpaciũ et vacuamẽtũ q̃tũ palma man⁹ digitis extẽſis ptẽdit: vel circa: et i medio hoꝝ ſpacioꝝ ſcribet tenor et ſeries teſtamẽti: q̃ facto duplicabit charta et cõiũget ſpaciũ ſupi⁹ cũ iferiori: et figent ibi tres cordule. In plicatura vero dextri ſpacij due: et ſiniſtri alie due/ et quelibꝫ cordula duo habeat foramina interiorẽ lrãm nõ ledẽtia vel attigẽtia: quib⁹ cordulis ſingula ſpacia cõiũcta ligent: ita q interior lra videri vel legi nõ poſſit. Porro ĩ illo magno ſpacio iferiori vacuo tm̃ debebit relinq̃ diſcooptuꝫ q ibi poſſint patẽter et apte ſcribi ſubſcriptiões teſtatoris et teſtiũ quib⁹ vel eodẽ die/ vel vno/ vel pluribus dieb⁹ añ ſic ſcptis factis et ordiatis/ qñ placuerit teſtatori vocabit vij. teſtes viros vtiqꜫ lratos: et ſcribere ſciẽtes et nullũ iuris ipedimẽtũ hñtes: et coraꝫ eis teſtator ipaꝫ ſcripturã clauſam et iuolutã. id eſt dictis cordulis ligatã vt dcm̃ eſt: i manib⁹ tenẽs offerre debebit dicẽs illud ſuũ eſſe teſtamentum ſua/ vel talis alteri⁹ manu ſcriptuꝫ/ et eos rogare i teſtes et rogãdo mãdare quaten⁹ ipſum teſtamẽtũ ſubſcribant et ſignent. Ipſe vero etiam ſe debebit ſua manu ſubſcribere vt iferi⁹ apparebit. Igitur ibidẽ et in pñſenti vno contextu anteq̃ ipe teſtator vel aliquis ex teſtib⁹ inde

Teſtm̃ i ſcriptis quõ ſcribedũ ſit

lꝫ.iiij.

Annulo aut ſigillo alieno an poſſit teſtis ſignare teſtamētū

diſcedat/debebit vnuſqſq ipoꝝ teſtium annuluȝ vel ſigillū caracteratuȝ ad vnā ex cordulis pēdētibus apponere/ſiue ſuū ſiue alteriꝰ teſtis. Nā ſi aliqs vel aliq ex teſtibꝰ fuerit nō hñtes ſigillū poterit qlȝ eorū cū alteriꝰ ſigillo ſignare. ¶ Additio. Vt inſti. de teſta. §. pñt aūt Adde: et ſi ſit ſigillū vl ānullꝰ teſtatoris. l. ad teſtiū. §. ſi ab ipo. ff. ď teſta. Limita pdicta dūmō ille q alieno ſigillo vl ānulo ſignat ptteſteꝛ ſe alieno ſigillo aut ānulo ſignare i ſubſcriptiōe: ita notat Spe. i tit. de pba. §. vidēdū. ꝟſi. et nota: et glo. in ꝟbo delete. i. c. inter dilectos. de fide iſtru. qď ſequiꝛ Bar. i. d. §. ſi ab ipo. et dñs Xpo. porcꝰ. ꝛ Ange. are. i §. pñt. iſti. de teſta. et videꝛ velle dñs Rolādinꝰ. ꝭ. i ꝟſi. ceteruȝ ibideȝ et in pñti. ꝛc. ibi ꝛ eā ſigillo pprio vel ſigillo infra ſcripti. ꝛc. Berardꝰ mulert. ¶ Poſt ptinuo i ſpacio inferiori diſcoopto fiāt ſubſcriptiōes. primo eni ſi teſtator illď ſua manu ſcripſit ſubſcribet ſe hoc mō Ego. P. pñtē paginā clauſaȝ ꝛ ligatā in manibꝰ tenēs infra ſcriptis teſtibꝰ oibus ſil pñtibus p me ad hoc adhibitis et rogatis obtuli ab eis ſm iuris ordinē ſignādā ꝛ ſubſcribēdā/aſſerēs qď in ea ſcriptuȝ eſt meū fore teſtm̄ et illď totū ꝛ heredis iſtitutionē ꝛ oīa ꝛ ſingula q cōtinenꝛ i ea a me ſcripta eē. necnō corā eis ibidē pñtibꝰ ſubſcriptionē ppa manu ſubijciēs. Sȝ ſi mādato teſtatoris alius teſtm̄ ſcripſit ille talis ſe ſubſcribȝ. hoc mō. Ego. F mādato. P. lrarū ignari vel ſcribere pꝑter corporaleȝ egritudinē impediti hoc eius teſtamētū taȝ heredis iſtitutionē ꝙ cetera in eo ptēta ſuo mādato ppa manu ſcripſi. ꝛ eo poſtea pñtē paginā clauſaȝ ꝛ ligatā iſra ſcriptis teſtibꝰ ab eo vocatis et rogatis oibus ſil pñtibus offerente ꝛ aſſerente id qď i ea ptineꝛ ſuū eſſe teſtamētū et a me ſcriptū: pñteȝ ſubſcriptionē meā vice ꝛ noīe ſuo et eiꝰ mandato appoſui et i teſtimoniū me ſubſcripſi. Ceterū ibidē et i pñti qlȝ teſtiū taliꝛ ſe ſubſcribet. Ego. A. rogatus et pñs vna cū oibꝰ infra ſcriptis ſiue ſupraſcriptꝫ teſtibꝰ ad oīa ꝛ ſingla in huiꝰ pagine pñti iferiori ſpacio fctā pcepta ꝛ ſcripta oibꝰ ſil pñtibꝰ et rogatis in ipa pagina/ eius vtiqꝫ. P. teſtamēto/ſuo mādato manu mea i teſtimoniū me ſubſcripſi: et eā ſigillo ppo vel ſigillo iſraſcripti. M. ſignum hñte in circulo formam lily vel leonis qď ad vnā ex cordulis ſupradictis cere ipreſſi. Itaqꝫ. vij. ſigillis appeſis et factis. viij. ſubſcriptiōibꝰ. ꝛ ceterꝫ rite ac ordiate pfectꝫ teſtator ipm eiꝰ teſtm̄ i aliquo ſecreto. et tuto loco deponet poſt eiꝰ obitū vt i ſequēti rubrica diceꝛ legitie pcedendo ad aperiēdū ꝛ deſcribēdū. Ecce iā vides verā formā p ordinē teſtamēti i ſcriptis. hec ei ſūt ſcripta. i. ſolēnitates pꝑ qs vocaꝛ iſcriptis. i. in legitis ſolēnitatibꝰ factū ex qbꝰ ſubſtātiā capit ꝛ eiꝰ vita depēdet. et id ſi q eaꝝ defuerit teſtamētū irritū erit: niſi forte fieret inꝛ ſuos. ſ. q iſtituti eēnt teſtatori ſui heredes. alioqn. i. ſi eſſent extranei: tūc aliq ex dictꝫ ſolēnitatibꝰ deficiēte oīno deficeret teſtm̄. et tales ſolēnitates pceſſus forma modꝰ ꝛ ordo teſtamēti i ſcriptꝫ/pbāꝛ. C. de teſta. l. hac pſultiſſima. in pncipio. ꝛ. l. cū ātiqtas. §. vltīo. ꝛ. l. iubemꝰ iūcta. auc. ibi ſeqnti q icipit. et nō obſuato. et iſti. de teſta. §. poſtea ꝟo ex i dicto vſqꝫ ad. §. teſtes. et ff. ď teſta. l. pen. ꝛ. l. heredes. i fi. et. l. ad teſtium. §. ſignum autem.

UVA. BHSC. IyR_223

¶ Additio. Supradicta oīa pōt
etiā Spe.ī ti. de īſtru. editio. in. §.
cōpēdioſe. ꝟſi. teſtamētū ꝟo ſolen
ne ⁊c̄. Aduerte tñ circa pmiſſa ꝙ
aut teſtator ſua manu ſcripſit te=
ſtamētū ⁊ ſpālit̃ hoc in ſcriptura
repoſuit / ⁊ tūc nō reqrit̃ alia ſub
ſcriptio ab eo vl' ab aliq̄ alio ꝓ eo
ſed ſufficit ꝙ teſtes ſe ſubſcribant
⁊ ſignēt. vt. d. l. cū antiq̄tas. ī fine
Si autē ipē teſtator nō ſcripſit / ſ3
ali⁹ noīe ſuo / tūc obſuabit̃ diſpo
ſitio. l. hac ꝯſultiſſima. ſc3 q2 octa
uus teſtꝪ ꝓ eo adhibebit̃ q̄ ſe ſub=
ſcribet / ſi ipē teſtator nō vult aut
non pōt ſe ſubſcribere. Be. mu.

Teſtator an debeat neceſſario ſe ſubſcribere ī teſtamēto ſuo in ſcriptꝪ ⁊c.

¶ Queādmodū teſtamētu ī ſcriptis aperiat̃ ⁊ deſcribatur. Rubrica. lxij.

Voniā expedit ꝯpetētes deficientiū
diſpoſitōes qñcunq̄3
nō repugnāt legibus
modis oīb⁹ īpleri. vt
ī auc. de heredi. ⁊ falci. poſt prīci
piū ibi: cū vtiq̄3. col. j. Idcirco ſi
mortuo teſtatoꝛe is cui⁹ īterſit po
ſtulabit corā p̄tore exhiberi teſta
mētū ⁊ aperiri: eo iurāte ꝙ nō ca
lūnie aīo id petit. l. ei⁹ qd̄. C. que
ad. teſ. ape. ptor vocatis ⁊ ꝯueniē
tib⁹ teſtib⁹ oīb⁹ ſi cōmode reperi
re pot crit iubebit teſtamētū exhi
beri / ⁊ coactis teſtib⁹ ſigilla ⁊ ſub
ſcriptiones ſuas recognoſcere fa
ciat illud corā eis aperiri et reci=
tari: ⁊ mādabit tabellioni vt illud
obſeruata inſinuatiōis ſolēnitate
debeat recitare / ⁊ heredib⁹ ⁊ his
quoru3 intererit exhibere. q̄ facto
iteꝝ reaſſignari et deponi iubebit
origiale: vt ad illud cū vtilitas vl'
neceſſitas exegerit recurrat̃. Ce=
terū multa alia eſſent circa mate=
riā iſtā dicēda. ſed ea nō ꝓſequor
tū q2 matia lōginq̄ eēt: tū q2 teſta
mētū hoc pōderoſas ⁊ ſūptuoſas
obſeruātias h3 quare nō eſt mirū
ſi ei⁹ foꝛa raro cōtingere viſa eſt:
ſ3 de ei⁹ aperitiōis ⁊ deſcriptiōis
ꝓceſſu aperti⁹ videre poteris in
ſūma Azo. ſub rubrica. C. queād
modū teſtamēta aperiātur Fina
lit̃ añt teneas ꝙ ſiue ꝑ modū exē=
pli ſiue autētici ⁊ originalis exhi
bēdū fuerit teſtm̄ illud totū ⁊ īte
grū exhibebit̃ heredi / eo ꝙ ipē eſt
toti⁹ hereditat3 ⁊ pr̄imonij vniuer
ſalis dñs ⁊ ſucceſſor. vt īſti. de he
re. q̄li. ⁊ diffe. §. ꝓ herede. et. ff. de
acq̄. poſ. l. cū heredes. ī pn̄. Lega
tario ꝟo ſiue alteri cui aliq̄d par=
ticulare relictū ſcriptū ē exhibe=
bis ſimpliciť ꝑtes ⁊ ꝟba q̄ de ipſo
relicto faciūt mētionē / cū illis pre
cedētib⁹ ⁊ ſequētib⁹ ꝓpť q̄ ipm̄ le
gatū fuit aſcriptū in teſtamento:
⁊ ꝓbat̃ ſcḋm formā tibi traditā in
ſūmula nr̃a ſuꝑ rubrica de ꝑte ex
teſtamēto ſumēda Nā ſicut ab ar
gētario rō erat edēda ei ad quem
ꝑtiebat. vt. ff. ꝺ edēdo. l. p̄tor ait.
in pn̄cipio. ⁊. l. ſi q̇s ex argētarijs
in pn̄cipio. ſic ⁊ a tabelliōe q̇ loco
fūgit̃ argētarij. facit. d. l. ſi q̇s ex
argētarijs. §. ꝑtiere. Preťea īſpe
ctio tabularū teſtamēti materia3
falſi fabricādi īſtituere pōt. vt. ff.
queād. teſ. aperi. l. ij. §. inſpectio.

Teſtm̄ quem ad modum edendu3 ſit here= ſit here= di aut le gatario.

¶ Additō. Circa premiſſa quero
an ne legatario ꝺbeat fieri editio
cū die et ꝯſule: glo. in ꝟbo ei⁹ qd̄
C. queād. teſta. ape. tenet ꝙ non
Sed Jaco. bu. vt refert Bal. ibi.
tenuit ꝙ etiā legatario ſit edēdū
cū die ⁊ cōſule. q2 ꝙ dies et cōſul
nō edūtur fit ne aliq̇d poſſet exco
gitari et falſum fabricari ꝯ teſta=
mentū. Sed hec rō ceſſat qñcūq̄3
ei⁹ q̇ petit īntereſt teſtamētū vale=
re: q2 nō eſt veriſile ꝙ īpugnet id
qd̄ facit ꝓ ſe / īmo ꝙ habeat ratū
et gratū. vñ. d. l. ei⁹ qd̄ q̄ dicit edē
dū teſtamētū ſine die ⁊ cōſule / nō
loq̇tur qñ heres vl' legatari⁹ petit
copiā teſtamenti. ſed loquitur qñ

UVA. BHSC. IyR_223

legitimꝰ vel exheredatus hoc pe
tit ꝗ̇ veriſimiliter infingerēt teſtamen
tū ſi poſſent. Sed Jaco. ď are. vt
refert idē Bal. vbi. ſ. dicit/ ꝙ ſi ꝗ̇
dē cōuenit̃ tabellio ꝗ̇ ſcripſit mā=
dato teſtatoris ꝙ debet edi lega=
tario et heredi cū die et cōſule in
publica et ſolēni figura: qꝛ māda
tū teſtatoris reputat̃ mādatū eo=
rū: ergo ⁊c. ar. l. ſi ꝗ̇s ex argētarijs
§. ptinere. ff. de edē. nō tñ dicit. d.
Ja. ď are. an tabellio teneat̃ ede=
re exheredato vl' legitimo Sꝫ ipſe
Bal. tenet ꝙ ipſis edi dꝫ ſine die ⁊
cōſule p. l. ij. ī pncipio. ⁊ in. §. teſta
mētū. ff. queād. teſt. ape. ⁊ hoc fa
ciet tabellio mādato iudicis: non
ꝓpa auctoritate/ qꝛ nō fuit roga
tus ab eis/ nec ad eorū vtilitatē
ar. ff. ď penis. l. ſi ꝗ̇s aliꝗ̇d. §. iſtru
menta. Si vͦo ꝯuenitur aliꝰ ꝗ̄ ta=
bellio: tūc indiſtincte obtinet. d. l.
eiꝰ quod. ſi ꝯuenit̃ ex hoc edicto.
ſed ſi ꝯuenit̃ rei vendicatione re=
ſtituere dꝫ ꝓprietario agēti ipm
totū inſtrumentū. ⁊ iſta nō vocat̃
editio: ſed reſtitutio poſſeſſionis
ipſiꝰ charte pncipalis ſeu origia
lis ꝗ̄ debꝫ fieri plenarie hec Bal.
vbi. ſ. Gerardus mulert.

In margine: Exheredato ſiue legitio quēadmodū edi debeat teſtamentū ⁊.

¶ Item iſtud memoriam tuam
nūꝗ̄ ꝑtereat ꝙ viuo teſtatore ſine
ipſius expreſſo mādato neqꝫ here
di neqꝫ alicui homini viuēti teſta
mentū aut aliā vltimā voluntatē
exhibeas vel oſtendas: aut legi vl'
videri ꝑmittas: quia viuo teſtato
re non debēt aperire tabule. vt. ff.
queadmodū teſtamenta aperian=
tur. l. ij. §. ſi dubitetur.

¶ Additio. Nota ꝙ rō huiꝰ edi
cti de teſtamentis aperiendis eſt/
quia in his que dependēt ex teſta
mento nō poteſt tranſigi nec veri
tas diſquiri: niſi īſpectis ⁊ cogni=
tis verbis teſtamēti. l. j. ij. reſpōſo
ff. eo. ⁊. l. de his. ff. de trāſac. et ibi
Barth. Aduerte tñ ꝙ hodie om
nis heres poteſt adire hereditatē
etiā ante apertas tabulas qđ nō
potuit olim. niſi in duobꝰ caſibus
Item dies legatoꝝ hodie cedit a
morte teſtatoris etiaꝫ ante aptas
tabulas id qđ etiā nō erat olim. l.
vnica. §. cū igitur. iūcta glo. in ver
bo tabularū. C. de caducis tollē.
Itē nota ꝙ teſtamentū aperiēdū
eſt preſentibus teſtibꝰ qui cogēdi
ſunt ſigilla ſua agnoſcere. l. cū ab
initio. ff. queād. teſta. ape. Juxta
hoc ꝗ̄ro: an huiuſmodi teſtes de=
beant iurare dicere verū: Rūdet
glo. in. d. l. cū ab initio ꝙ ſic. ſicut
alij teſtes qui examinantur. vt. l.
iuriſiurādi. C. ď teſti. ⁊ hoc ſequi
tur Bartho. in. d. l. cum ab initio.
Intellige verū qđ dicitur ꝑſenti=
bus teſtibꝰ aperiendū teſtamētuꝫ
niſi teſtes abſint. hoc eñ caſu ſiue
vnus ſiue oēs abſint ⁊ res vrgeat
aperitur coraꝫ honeſtis perſonis.
Poſt deſcriptū autē ⁊ cognitum
factū ab eiſdē quibus interueniē=
tibus apertū eſt obſignetur: tunc
deinde eo mittatur vbi ipſi ſigna
tores ſunt ad īſpiciēda ſigilla ſua
l. ſed ſi quis ex ſignatoribus. ff. eo.
⁊. l. ij. C. eo. Abeſſe autem intelli=
guntur ſiue in alio territorio ſint
ſiue in eodeꝫ: ſed non ſine magno
incōmodo venire poſſunt/ tūc eñ
non compelluntur venire. ſed ad
eos mitti debet. iniquū eñi eſt dā
noſum alicui eſſe ſuū officium. d.
l. ſed ſi quis. ſi vero poſſūt ſine in
cōmodo venire cogendi ſunt. d. l.
cum ab initio/ ⁊ ibi ita vult Bar.
Sed iuxta ꝑmiſſa quero qñ mitti
tur ad abſētes ꝗ̇s eſt ordo: Bar.
in. d. l. cum ab ītio/ dicit ſi ſunt in
ſuo territorio debet iudex mitte=
re notariū vel officialem ad reci=
piendū iuramentū: ſi autem in al=
terius territorio ſint cōmittit̃ iu=
dici illius territorij ꝙ recipiat iu=
ramēta ⁊ dicta ⁊ ꝙ ſibi remittat.
ipſe eñi iudex pncipalis cauſe de=
bet publicare non ille cui cōmit=

In margine: Officiū ſuū non dꝫ alicui eſſe dānoſum.

UVA. BHSC. IyR_223

titur: ita tenet glo.in.d.l.ſed ſi q̃s
ex ſignatoribus.et probatur.in.l.
iudices . et auc.apud eloquentiſ=
ſimũ.C.de fide inſtru.ſubijcit idẽ
Bartho.conſultum fore ꝙ iudex
cõmittet articulos diſtictos et in=
terrogatoria ſm̃ que teſtes inter
rogentur.vt in.c.preſentiũ.de te=
ſti.libro ſexto. Sed quid ſi aliq̃s
teſtis negat ſuum ſigillũ vtrũ du=
bitetur de viribus teſtamẽti: bre=
uiť diſtingue: aut aperte dicit hoc
non eſt meũ ſigillum nunq̃ appo=
ſui hoc ſigillum/vel dicit nõ reco
gnoſco an ſit meũ ſigillũ/et nõ ap
paret ſigillum ſuum ibi: quod pōt
eſſe vł quia alieno ſigillo ſignauit
vt.l.ad teſtium.§. i.ff.de teſta.vel
ſigillauit ſuo/tamen non apparet
forma ita vt decernať.ꝛ his duo=
bus caſibus teſtamentum reddiť
ſuſpectum.l.i.§.fina.ff.queád.te
ſta.ape. hoc intellige verum niſi
preter hunc teſtem non recogno=
ſcentẽ vel negantẽ ſigillum ſuum
remaneant adhuc tot teſtes quot
ſufficiunt/vt vult glo.fina.in.d.§.
fi:ꝛ probatur per tex.in.l.cum ta
bule.ff.de bonoꝝ poſſeſ. ſm̃ tabu.
Si autem ſigillũ ſuum appareat
vt quia ibi ſunt arma ſua: vel litte
re dicunt: vel alias apparet: tũc
non obſtante dubitatione ſua te=
ſtamentum eſt validum et non ſu=
ſpectum.arg.l.ne ſatiſdatio.ff.rẽ
ra.habe.et in auc.de fide inſtru.§.
ſi vero moriantur.col.vi.hanc di=
ſtinctionẽ.ſ.dictam ſubtiliter in=
nui: glo.in ꝟbo neget.iuncta glo.
ſequenti.in.d.§.fina.et ſeq̃tur ibi
eam Bar.De fide ſigilli dic vt ꝑ
doctores.in. l.ſi qua per calũniã.
C.de epiſ.ꝛ cleri.per Guil.in.l.ſi
procurator. ff. d̾ procuratoribus
per canoniſtas.in.c. poſt ceſſionẽ
de probatio. et tetigit Bartho.
in.l.ſi publicanus.§. de rebus.ff.
de publica. Reliqua preſentẽ ma
teriam concernentia vide latius

Teſte negante ſuũ ſigillũ an dubiteť de viribꝰ teſtamẽti.

per Bartho vbi.ſ.vbi etiam tra
ctat quomodo teſtes contradicẽ=
tes inſtrumento impugnent ĩſtru
mentum.Gerardus mulert.

Secunda pars floꝝ.

De codicillis et q̃d ſit codicillus/quis co=dicillari poſſit et quando poſſint fieri codicilli Rubrica.lxiii.

Morientium ma
iora iudicia teſtamen=
ti videlicet/mare ma=
gnum valde et ſpacio
ſum auſtro(gratia dei)flante tran
ſiuimus/que ideo codices magni
dicuntur eo ꝙ perfectam contine
re diſpoſitionem debent patrimo
nij temporalis.nemo enim ꝑ par
te teſtatus et pro parte inteſtatꝰ
decedere poteſt: niſi ſit miles. vt
inſti.de heredi.inſtitu.§.non autẽ.
verumtamen leges que multum
propiciant et fauent iudicijs de=
functorum/et illam vicem legis
obtinere ac pro lege vel iure ob=
ſeruari precipiunt. vt in auc. de
nup.§.diſponat.col.iiij.ſicut in te
ſtamento voluerunt vniuerſalem
diſpoſitionẽ patrimonij fieri mã=
dantes vt in illo heres ĩſtituať to
tius hereditatis caput et domi=
nus: ita permittũt per codicillos
particularibus diſpoſitionibus ꝓ
uideri. ideo enim codicilli. id eſt
parui codices.dicuntur quia ĩ eis
vel de vna re vel de aliquibus re=
bus aut parte vel quantitate cer
ta diſponere permiſſum eſt.de his
igitur codicillis agamus.

Additio. Adde ꝙ gloſa ſuper
rubꝛũ.inſti.de codicil. dicit codi=

UVA. BHSC. IyR_223

Codicilli vñ dicātur:

cillos inde dictos: qꝛ in breuiori chartula vel codice q̄ teſtm̄ fiebāt. ꝛ ſolū i eis q̄dā fideicōmiſſa relinq̄bant: et tales ſunt ad teſtamētū q̄lis ē ſcapha ad nauē.

Codicilli an poſſint fieri ſine ſcriptura:

Nūq̄d ḡ pñt fieri ſine ſcriptura: videt̄ q̄ nō ex ſupradict̄. tu dic cōtra vt tꝫ. d. glo. ꝛ glo. ſup rubꝛū C. eo. pbat̄ p. l. fi. in pꝛin. C. de bo. lib. et. l. gñali. in fine. C. de ſacroſan. eccl̄. et. l. fi. in fi. C. de co. et tenet Spe. in tit. de īſtru. edi. §. viſo de īpugnatiōe teſtamēti. ꝛc̄. ī pn̄. et dñs Rolan. j. ī ſe. rubꝛi. in fi. ibi itē: qꝛ vtrūqꝫ fieri p̄t ꝛc̄. Aliquādo etiam aliter accipit̄ codicill⁹. vt notat. d. ſ̄r glo. rubꝛi. C. codex Gerardus mulert.

Codicillus q̄d ſit:

¶ Codicill⁹ eſt q̄dā ſine heredis inſtitutiōe diſpoſitio vltie volūtatis. iō dr̄ q̄daꝫ: qꝛ ſunt adhuc due alie ſcꝫ: teſtm̄ ꝛ donatio cauſa mortis. lꝫ epiſtola poſſet dici quarta ſpēs vltie volūtatis: ſꝫ d̄ hac nō itēdim⁹ vt dictū ē. ſ̄. in. j. rubꝛica. Et dr̄ vltima voluntas eo q̄ ſicut teſtamētū ita codicillus morte cōfirmat̄. vt. C. de cadu. tollē. l. j. §. cū igr̄. quare dixerim ſine heredis īſtitiōe patebit infra ī ſeq̄nti rubꝛi. ¶ Pōt autē

Codicillos quis poſſit facere:

ille ſol⁹ et ille oīs facere codicillū cui pmiſſum ē facere de iure teſtm̄: et q̄ de iur̄ teſtari nō pōt / puta filiuſfa. vel furioſ⁹ aut īpubes: vel ſimile iuris īpedimētum hn̄s / de q̄b⁹ dictū eſt. ſ̄. in rub. q̄b⁹ ꝓhibitū ſit facere teſtamētū: ſine dubio nec p̄t facere codicillos. vt. C. de codicil. l. nec codicillos. ꝛ. ff. e. l. diu⁹. §. codicillos is / demū. Jō aūt de iure dictum ē: qꝛ ſi aliq̄s d̄ fctō teſtari nō poſſit: qꝛ nō hēat pn̄tiā. vij. teſtiuꝫ hꝫ tn̄. v. q̄ ſufficiūt codicillo. vt in. l. fina. C. de codicil. potit codicillari. vt. ff. eo. l. ꝯficiunt̄. §. codicilli. Nunc tertio q̄ris qn̄ poſſis facere codicillos: et rn̄deo tibi q̄ ſi tu es pſona habil̄ ad teſtandū q̄uis nec teſtamētum feceris / nec factur⁹ ſis ſꝫ ab inteſtato moritur⁹ / potes tn̄ facere codicillos in quib⁹ legata vel fideicōmiſſa relinquas que tenebunt̄ heredes tui ab inteſtato veniētes p̄ſtare. Et ſic patet q̄ ab iteſtato pñt fieri codicilli. vt inſti. eo. §. non tātū autē. Jtē ſi feciſti teſtamētū aut factur⁹ es licebit vl̄ ante vel poſt teſtamētū / facere codicillos. quinimmo et quoſdā aū ꝛ quoſdā poſt teſtamētū codicillos facere potes et ſemp vident̄ a precedēti vel ſequēti teſtamēto cōfirmati eſſe. d. §. nō tantū aūt. et oēs valebūt et tenebūt. d. l. diu⁹. §. codicillos ēt plures. et inſti. eo. §. vltimo. niſi ſecundus contradicat pꝛimo. vt. C. eo. l. cum pꝛoponas.

Codicillos qñ facere poſſis:

¶ In quibus differāt ꝛ conueniāt teſtamenta ꝛ codicilli. Rubꝛi. lxiiii.

SCiendū eſt q̄ codicillus a teſtamento differt: naꝫ ſi idē eſſent cur diuerſum in hijs inſtrumentis (id eſt voluntatibus ſic dictis quia īſtruunt heredem quid faciat) vocabulum mandaretur que vis ac poteſtas vna ſociaſſet. vt. C. de codicil. l. ſi idem. iuncta glo. ecce enim pꝛimo differunt quia in teſtamento vtraqꝫ īſtitutio fieri poteſt: ſcilicet directa et fideicommiſſaria: ſed in codicillo ſola fideicommiſſaria non directa. nam is qui codicillatur poteſt heredem in pꝛecedenti teſtamento inſtitutum ſiue etiam legitimum / id eſt ab inteſtato venientem / per fideicommiſſum in codicillo rogare vt hereditatem vel partem eius alteri reſtituat. vt. ff. eo. l. ij. §. fina. et. C. eodem. l. hereditatem. et inſtitu. eodem. §. codicillis. et. §. di-

Codicillis an poſſit fieri ſubſtitutō:

UVA. BHSC. IyR_223

recto. inuenit tamẽ caſus in quo directa inſtitutio facta in codicillo trahit ad fideicõmiſſariã q̃ notatus eſt. s. in rubrica de clauſule finalis effectu. verſi. vltimo.

Codicillis q̃re hereditas directo dari non poſſit.

¶ Additio. Ratio autẽ cur ĩ codicillis hereditas directo dari nõ poteſt ẽ / nec codicillos / qui ex teſtamẽto valent ipm teſtamẽtũ q̃d vires per inſtitutionẽ heredũ accipit / confirmari videat. ita dicit tex. i. l. q̃d p man⁹. ff. de iure codicilloꝝ. Aduerte tñ nam licet hereditas codicillis directo dari nõ poſſit põt tñ codicillis heres declarari: exẽplũ Titi⁹ cõ ĩ teſtamẽto ſuo Seiũ ĩ. vĳ. forte vncĳs heredẽ iſtituiſſz / ita ſubiecit: quẽ heredẽ codicillis fecero heres eſto: hoc eñi caſu ſi ſemproniũ codicillis heredẽ inſtituit iſtitutio valet quoniaz teſtamẽto facta intelligitur. et hoc caſu tantũ ex hereditate habebit ſemproni⁹ q̃tũ ex aſſe reſiduum manſit. l. aſſe toto. ⁊ ibi Ange. et Io. de imo. ff. de here. iſtituendis. Be. mu.

Codicillis heres declarari poteſt

¶ Secũdo differũt: q2 codicillis non admit hereditas heredi inſtituto in teſtamẽto. d. l. hereditatẽ et dicto. §. codicillis: niſi vno mõ: puta. ſi teſtamento pluribus heredibus inſtitutis deinde facio codicillum in quo dico vnũ ex heredib⁹ meis ſcilicet ticiũ non mereri voluntatem meã: tunc auferet ei hereditas vt ab indigno et applicatur fiſco: in alĳs tamẽ heredib⁹ inſtitutio tenet. vt. C. de his quibus vt indignis. l. hereditas. Idẽ ſi omnes dicã non mereri. vt ff. d adi. leg. l. diui. Sz licet de hereditate ita ſit tamẽ legata vel fideicom. in teſtamento p̄cedẽti vel codicillo relicta poſſunt in ſequẽti codicillo adimi ⁊ transferri: et põt eis addi ⁊ detrahi. vt inſti. de adẽpti. leg. p totũ titulũ. Tertio differũt: q2 certũ eſt q͛ ex here

Codicillis an adimi poſſit hereditas.

datio fit in teſtamento / in codicillo nullo mõ. vt iſti. e. §. codicillis Quarto ſi pure ĩ teſtamẽto heredẽ inſtituit / deinde in codicillo ſequẽti velit ipſi heredi conditionẽ adĳcere / nõ licebit: q2 ĩ codicillo nõ põt adĳci cõditio q̃ obſit heredi iſtituto. et ſi adiecta fuerit non habebit heres neceſſe illi cõditioni parere. vt iſti. eo. §. directo. ⁊. l. diuus. in principio. ff. eo.

Codicillo cõditio nẽ adĳcere non lz heredi pure iſtituto i teſtamẽto.

¶ Additio. Nec obſtat. l. q̃dã. in ſi. ff. de cõditio. iſti. vbi dicit q͛ in defectũ cõditionis de adẽptione teſtatoꝛ cogitaſſe intelligit: q2 ſuperuacuo ⁊ inuanũ hoc cogitauit ita vult ibi glo. quã ſequũt Bar. ⁊ Bal. et glo. in. d. §. directo quã ibi ſequitur. Ang. are. Ratio q̃re nõ liceat in codicillo cõditionem adĳcere ẽ iſta / q2 p hoc hereditas admitit quod ĩ codicillis nõ licet vt in. §. codicillis. iſti. eo. Hinc infert Sali. in. l. ĳ. C. eo. q͛ ĩ caſu cõtrario qñ ſcz inſtitutiõi facte ĩ teſtamẽto appoſita fuiſſet cõditio: nõ poteſt remoueri talis cõditio in codicillis: q2 tũc hereditas pure daret quod fieri non poteſt codicillis. vt. d. §. codicillis. hoc videtur ſatis pbari. in. l. qui filio. §. ſeru⁹ teſtamento. ff. de here. inſti. hoc dicit Ange. are. in. d. §. codicillis forſan limitãdũ: niſi fauoꝛ liberoꝝ aliud inducat. ar. no. in. l. hac cõſultiſſima. §. ex ĩpfecto. C. d teſta. ¶ Circa p̄miſſa: q̃ro an clauſula derogatoꝛia poſita ĩ teſtamẽto poſſit reuocari ĩ codicillis ⁊ idẽ Ange. are. ĩ. d. §. codicillis p⁹ Sali. in. d. l. ĳ. C. eo. tenet q͛ ſic q2 ex hoc nõ dat nec admit hereditas Preterea de iure nõ cauet lege ergo videt p̄mitti. ar. l. nec non. §. q̃d eis. ff. ex q̃b⁹ cau. ma. Ex quo infert hĩn eũdẽ Ange. q͛ ſi poſtea fiat ſcd̃z teſtamẽtũ valet licet nõ faciat mẽtionẽ de clauſula derogatoꝛia p̄mi: cuz fuerit ſublata

Codicillo an licet cõditio nẽ i teſtamẽto heredi appoſitã remouere.

Codicillo an poſſit reuocari clauſula derogatoria poſita i teſtamento?

UVA. BHSC. IyR_223

per codicillos. Gerar. mulert.
¶ Multo differūt: q2 heredi in-
ſtituto in teſtamēto fieri nō pōt
i codicillis directa ſubſtitutio. d.
§. directo. z. d. l. diuus. i pn̄cipio.
licet ſi fctā fuerit trahat ad fidei-
cōmiſſariā. videt eni teſtatorē ro
gaſſe inſtitutū illi reſtituere here
ditatē quē in codicillo ſubſtituit.
vt. ff. ad trebellia. l. ſceuola.
¶ Additio. Et hoc caſu talis ſub
ſtitutio expirat eodē modo q̄ dire
cta expiraret. vt pbat per. l. ſi ti-
tio. in. §. fina. cum. l. ſe. ff. de le. pri
mo. Gerardus mulert.
¶ Sexto q2 in teſtamēto reqrun
tur regularit. vij. teſtes rogati vt
dictū eſt. s. in rubri. de teſti. in te-
ſta. adhibēdis. S3 in codicillo. v.
etiam non rogati ſufficiūt. vt. C.
de codicil. l. vlt. circa finem. inter
quos etiam mulier eſt teſtis: licet
in teſtamento ſecus ſit. vt. ff. de te
ſtamē. l. qui teſtamento. §. mulier.
Ita tenet ibi glo. et etiam glo. in
verbo quinq3 teſtes. d. l. fina.

Mulier pōt eſſe teſtis in codicillis.

¶ Septio q2 nemo pōt decedere
duob9 teſtamēt3 relict3 vt vtrūq3
teneat: eo q2 poſteri9 tollit primū.
vt. ff. d iniuſto te. l. j. z. ff. de mili.
teſta. l. q̄rebat. plurib9 autē codi-
cillis relictis pōt q̄s decedere et
oēs tenebūt vt dictū eſt. s. in pre-
cedēti rubrica. in pn̄. itē ſi feciſti
teſtamentum.

Codillos plres q̄re relm q̄re poſſum9 vt oēs valeant z nō plura teſtamēta.

¶ Additio. Ratio diuerſitatis ē
fm Bar. l. l. cū pponas. C. de co
dicillis: q2 i teſtamēt3 fit heredis
inſtitutio q̄ ē d. ſpoſitio vniuerſa
lis et fit de oīb9 bonis teſtatoris.
vn̄ circa eadē bona nō pn̄t plures
diſpoſitiōes cadere/ & vltia vale-
bit. §. poſteriore. inſti. q̄. mo. teſta.
infir. s3 codicill9 eſt q̄dā diſpoſitio
in q̄ decerta pte bonoz pōt diſpo
ni. vnde nimirz ſi plures pfici poſ-
ſint codicilli vt oībus puideatur
Hec ille/ z etiā dn̄s Chriſto. porc9
inſti. de codicillis ppe finē. G. m.

¶ Octauo. q2 ſi quis dum eſſet fi
liusfa. vel ſeru9 in codicillis reli-
querit fideicō. z poſtmodū deceſ-
ſerit paterfa eadē volūtate durā
te valebūt codicilli. hoc autē eſſe
nō poteſt i teſtamēto. vt. ff. de le.
iij. l. j. §. ſed ſi filiusfa. z inſti. quib9
nō eſt permiſ. fa. teſta. §. pter hos
igit. i fine. ¶ Nūc vltio videam9 i
quib9 teſtamētū z codicilli cōue-
niāt: z certe cōueniūt in diſpōnē-
te. Naz cui phibet teſtari et codi
cillari phibitū eſt. vt diximus. s.
i precedēti rubrica. pn̄. pōt autē.
Itē quia vtrūq3 fieri pōt et nūcu
patione z in ſcriptis. vt. C. de bo-
nis. lib. l. fina. Itē eiſdē modis q̄-
bus infirmant teſtamenta etiā in
firmantur codicilli. l. j. C. de cōdi
cil. et. l. ſi q̄s. §. fina. ff. eo. niſi fiāt
ab eo qui vult decedere inteſtat9
quia tūc non infirmātur agnatio
ne poſthumi. vt. d. l. ſi q̄s. §. s3 z ſi
poſt. z. l. quigraui. z. l. ab iteſtato.
et. l. penul. in principio. illo ti.

Teſta9 z codicil' l in q̄b9 conueniant.

¶ Additio. Quero circa materi
am huius totius rubrice an ne ad
hoc vt relicta in codicillis debeā
tur reqratur hereditatis aditio.
Dic breuit fm Ange. are. in. §. cō
dicillis. inſti. de co. q2 aut factū eſt
teſtamentū: et tunc requirit q2 ex
teſtamēto predicto adeatur here-
ditas quādo teſtamentū valet. l.
ſi quis cū teſtamentū. §. fina. ff. de
iure codicil. aut nō eſt factū teſta
mentū. vel eſt factū ſed non valet
tūc neceſſe eſt q2 ab inteſtato adea
tur hereditas al'as non debentur
relicta. l. ij. ff. de fideicom. libe. et
inſti. de eo cui liber. cauſa bo. adij.
§. hoc reſcripto. verſi. i primis. z
C. de teſta. ma. l. fina. Ita tenet
glo. in. l. quifilio. §. j. ff. de here. in
ſti. et ibi Bartho. z aliq̄ ſcribētes.
Gerardus mulert.

Aditio hereditatis an reqrat ad hoc vt relicta i codicillis debeāt.

¶ De forma codicilloz factorū ante teſtamētū.

UVA. BHSC. IyR_223

vel factorū nullo añ vel poſt condito teſtamēto. Rubrica.lxv.

Antoni⁹ boetii p xp̄i grām mētꝫ et corporis ſoſpitate vigēs vl' mēte ſobri⁹ lꝫ corporis egritudine lāguēs/volēs in hac pticulari diſpoſitiōe ſue prouidere vltīe volūtati p̄ſentes ſub notato modo cōdidit codicillos. Primo ſi quidē p aīa ſua reliqt de bonis ſuis.c.libras de qb⁹ expendi voluit circa fun⁹ ⁊ ſepulturam ſuā quā ſibi elegit apud talē eccleſiā. x.libras. Itē tali ecclīe cōuētui vel hoſpitali dari mādauit.c.ſ.⁊c. Et ad hec exequenda eſſe voluit ſuos ꝯmiſſarios tales. Itē dn̄e. D.ſue vxori legauit dotes ſuas q̄ fuerūt.c.lib.itē de bonis ſuis iure legati.v.lib. ⁊c. Itē amico ſuo legauit tale prediū/vel equū vl' pecunie q̄titatē:et ſic legata ⁊ fideicōmiſſa p' libito poterit relinq̄re et ordiare. Si autē fideicōmiſſariā ſubſtitutionē facere voluerit: ita dices. Inſuper heredes ſuos legitimos: id eſt ab inteſtato ei ſuccedētes: rogauit p fideicō. his p̄ſentib⁹ codicillis q' ipam hereditatem vel talem ei⁹ partē reſtituāt Seio. In fine autē ita cōcludes: et hāc ſuā vltimā volūtatē aſſeruit eē velle quā valere voluit iure codicillorꝫ vel cuiuſcūq̄ alteri⁹ vltīe volūtatis q̄ meli⁹ valere pōt et eā ab omni herede ſuo firmiter et inuiolabiliter obſeruari

¶ De forā codicilli facti poſt teſtm̄. Ru.lxvi

VErū ē Anthoniū boetij teſtm̄ ſup bonorꝫ ſuorꝫ diſpoſitiōe feciſſe māu mei vel talis notarij ſcriptū ſʒ q̄m hoīs volūtas vſq̄ ad extremū vite ābulatoria ē/ ⁊ plerūq̄ varietate ſucceſſuū alterat: idem An.poſt teſtm̄ predictuꝫ circa q̄dam voluntate mutata mēte cōpoti et ſtabili deliberato conſilio preſentes ſup vltimo velle ſuo cōdidit codicillos. Uel ſic.q̄m vſq̄ ad exitū vite recedere licet a quacunq̄ lege vltime volūtatis et ppter conditionū et rerū ſucceſſus varios oporteat cū re mutare conſiliū: idē An.p̄ſentes poſt ipm teſtamentum diſpoſuit codicillos. primo nāq̄.x.lib. quas in ipſo teſtamento Johāni reliquerat his preſentibus codicillis ademit et ſubtraxit eidē.volens ipſum legatū ad dictū Johānem nō peruenire debere. Itē de alio legato.l. librarꝫ quas vxori reliquerat ademit eidē vxori.xxv. lib.volens eā tantūmodo reliquas.xxv.lib.hr̄e Uel ſic ecōtra. Itē vxori ſue legauit ⁊ ſupaddidit.x.lib.vltra alias l.quas.ſ.in eodē teſtamēto legauerat.volēs eā vtrūq̄ legatū habere debere. Itē tali cōpatri ſuo his codicillis legauit.x.⁊c. Ceterum ſi fideicōmiſſariam ſubſtitutionem facere voluerit: ita dices Preterea Ro.quem ſibi ī dicto teſtamento heredem inſtituit his preſentib⁹ codicillis rogauit per fideicōmiſſum vt ipſam hereditatem vel talem partem eius reſtituat Titio. Sʒ ſi alicui d̄ plurib⁹ heredibus inſtitutꝫ hereditatem adimere voluerit: poteris hoc modo dicere. Inſuper vnū ex heredibus ſuis ſcilicet Titiū dixit et declarauit non mereri voluntatē ſuam: quibus omnibus codicillarijs diſpoſitionib⁹ ordinatis finaliter ita ſubiferas. In ceteris autem in ipſo teſtamento contentis ipſum teſtamētum pleniſſime cōfirmauit.et hanc ſuam vltimam.⁊c.vt.ſ̄.proxi.rubri.in fine.

UVA. BHSC. IyR_223

De fo͂ra codicillari fcti poſt teſtm̄ ⁊ poſt aliū vl' alios codicillos. Rubrica.lxvii.

Patet Antoniū foreſi .ſuuʒ teſtamentum feciſſe ſcriptum manu mei notarij. Itē poſt ipm teſtamentum feciſſe quēdam codicillūʒ ſcriptum manu talis notarij. vnde qm̄ vſq ad vite exitū preſentis et ꝓprij finē arbitrij liberū eſt ſi ſuadet ratio mutare cōſiliū. idē. Alterū ꝑſentes ſupaddidit codicillos in quib⁹ reliquit ꝓ aīa ſua. c. vltra illa que in ipſo teſtamēto ꝓ anima ſua legauerat De his eīm et etiā de cōmiſſarijs diſponere ꝓ libito poterit. Itē ēt in codicillo filijs ſuis pupillis de tutorib⁹ ꝓuidere poterit: vel eos de nouo conſtituendo/eo ꝙ in aliqua ꝑcedēti vltima volūtate nullam de ipſis tutorib⁹ habuit mentionē: vel aliquē de iā conſtitutis reuocādo et caſſando: vel aliquē priorib⁹ ſup addendo. Ad vltimū aūt dices cetera vero ꝙ in ipo teſtamento et codicillo ꝑcedētibus cōtinent approbauit et confirmauit: et hanc ſuam vltimā voluntatem.ꝛc. vt ſupra.

Additio. Materiā codicillorū tractat. Spe. in ti. de inſtru. edi. §. viſo de impugnatiōe teſtamēti ꝛc. vbi ēt ponit foras aliquas ꝗs Io. an. ibi in addi. dicit eſſe Rolādini. tractat etiā candē materiaʒ idē Spe. in. d. ti. §. compēdioſe. in pleriſq verſiculis. Ad vnū tñ aduerte qr ſʒ eūdē Spe. in. d. §. viſo de impugnatione. ꝛc. in fi. in teſtamento facto poſt codicillū fieri debet mentio de codicillo ⁊ econtra qñ vero fit codicill⁹ poſt factū teſtamentū et poſt aliū vel alios codicillos: nā plures ab vna ꝑſona fieri poſſunt. vt oſtenſuʒ ē: et tūc fieri debet ⁊ mentio tā de teſtamēto ꝑcedēti: ꝙ de codicillo vel codicillis. et dicit idē Io. an. vbi ſupra hec eſſe verba Rolandini. nō obſtat ꝑdictis ꝙ dicit nō oportere codicillos expreſſe ꝑ teſtamentū ꝯfirmare: qr aliud eſt cōfirmare: aliud mētionē facere ſʒ eūdeʒ Io. and. vbi ſupra. Ger. mulert.

Teſtm̄ factum poſt codicillos an dēat neceſſario facere mētionē de codicillis vel econtra.

Tertia pars florum. De mortis cā donatiōe et iure. Rubrica.lxviii.

Cum iā de duabus ſpeciebus vltimarum voluntatum ſcilicet teſtamento ⁊ codicillo ꝑ dei grām expeditum ſit: nunc ad tertiā ſpeciem ſcilicet donationem cā mortis/adimplētes ꝓmiſſa: finalr̄ accedamus. Circa preſentem materiam iſta nobis videre ſufficiant Primo quid ſit donatio cā mortis. Secundo quid donare. Tertio quis donare cauſa mortis poſſit. Quarto cui donari cauſa mortis poſſit. Quinto ꝗt ſint huius donatiōis ſpēs. Sexto ꝗlr̄ fiat. Septiō ꝗb⁹ ex cauſis reuocetur. Octauo ⁊ vltio in ꝗb⁹ huiuſmodi donatiōes ſimiles ⁊ diſſimiles legatꝫ. Eſt aūt donatio cā mortꝫ ꝙ dā ex mortꝫ ſiue iſtātis vl' future ꝯſideratiōe vl' metu diſpoſitio vl tie volūtatꝫ. vt. ff. de do. cā mor. l. ij. nā lʒ hec donatio ꝗdāmō videat ꝯct⁹ vl' pactū: eo ꝙ vl' ꝑ traditionē vl' pollicitationē: vl' ſtipulationē fieri hʒ vt referūt lumiaria iuris Azo. Ac. ⁊ Odo. attñ cēſet vltima voluntas. vt. C. de do. cā mortis. l. vlti. et preſertim ꝓpter ſimilitudinē quā habet cū legatꝫ quib⁹ cōnumerat fere per oīa. vt inſti. de dona. §. hec mortis cauſa

Donatio cauſa mortꝫ que ſit.

UVA. BHSC. IyR_223

Aliter enĩ deſcribiſ donatio cau=
ſa mortis hoc mõ. Cã mortis do
natio ẽ cũ magis ſe q̇s velit habe
re q̃ eũ cui donat: magiſq̃ eũ cui
donat q̃ heredẽ ſuũ. vt iſti. de do=
nationib⁹ §. in ſũma. et. l. i. et. l. ſe=
nat⁹. poſt prin. ff. d donã. cã mor.

Donatio quid ſit.

Donatio cũ ſꝫ Azo. i ſũma. C. d
dona. eſt q̃daꝫ mera liberalitas q̃
nullo iure cogẽte ꝓcediſ. vt. ff. de
dona. l. donari. et de reg. iur. l. do=
nari.

Donationẽ cã mortis q̇s poſſit facere.

¶ Donationẽ hãc facere po
teſt oĩs ille cui de iure teſtari pmit
tiſ. is igiſ cui teſtari ꝓhibeſ mor=
tis cauſa donare non poteſt.
¶ Additio. Ita dicit glo. i. ĩ. l. tã
is. ff. de do. cã mor. ar. l. diuus. §.
pe. ff. de do. cã mor. Gerar. mulert
¶ Sed hoc fallit in filiofa. q̇ licet
etiã paterno interueniẽte ꝯſenſu
teſtari nõ poſſit. l. q̇ i poteſtate. ff.
de teſta. tñ cã mortis donationeꝫ
facere põt ſi parẽtis in cui⁹ pote=
ſtate eſt interueniat auctoritas et
conſenſus. vt. l. tã is. §. i. ff. de do.
cã mor. Et hoc i filijſfa. paganis
filijſfa. eñi milites poſſunt de ca=
ſtrẽſi et quaſi facere teſtm̃. vt iſti.
de quib⁹ nõ ẽ pmiſ. fa. teſta. i pn.
¶ Additio. Que ſit ratõ q filiuſ
familias pſe cõſentiẽte cã mortis
donare poſſit/teſtari vero nõ põt.
dicam. ĩ. iſta rubri. vbi lati⁹ exami=
nabo materiam precedentis verſi
culi. Gerardus mulert.

Donari cã mortis q̇b⁹ poſſit.

¶ Sꝫ quib⁹ donari põt: et certe
oĩbus quib⁹ de iure põt relinqui
legatũ. vt. ff. de do. cã mor. l. oĩb⁹
et. l. ſenatus. in principio.
¶ Additio. Hij aũt quib⁹ nõ po=
teſt relinqui legatum enumerati
ſunt. ſ. in rubri. de extraneis et vo
lũtarie inſtituendis heredib⁹. naꝫ
ibi enumeranſ q̇ nõ pñt heredes
ĩſtitui: et illi ſunt q̇b⁹ nõ põt lega
ri. vt dictũ eſt ſupra i rubri. de le=
gatis. Et aduerte q capacitas vł
incapacitas donatarij inſpiciſ tẽ
pore mortis: nõ tẽpore donatiõis
l. in mortis. ff. eo. Gerard⁹ mulert

Donationis cã mortis q̃t ſint ſpẽs.

¶ Sũt autẽ huiuſmodi donatio=
nis tres ſpecies. vna que fit ab ho
mine ſano qui nullo tenetur mor=
tis vel alteri⁹ imminentis pericu
li metu/attamen quia cogitat ali=
quãdo ſe moriturũ ſola mortalita
tis cogitatione donat. alie ꝟo due
fiũt ab hoĩe qui occaſione languo
ris vel alteri⁹ cauſe timet ſibi vel
mortẽ vel aliud inſtans periculuꝫ
in ꝓximo imminere: quaruꝫ vna fit
vt res donata ſtatĩ fit accipiẽtis.
Alia vero vt res fiat accipientis
tũc demũ cum mors ſit ſecuta. vt
ff. e. l. ij. Et eſt diligẽter notandũ
q quelibet harũ donationũ opti=
me cadit inter virũ et vxorẽ. licet
ſi pmoriaſ cõiunx cui donatuꝫ eſt
donatio reuoceſ. Premoriẽte ve
ro coniuge qui donauit confirma
tur donatio ⁊ trahiſ retro ad diẽ
donatiõis. vt. ff. de donatio. cau.
mor. l. ſi mortis cauſa. vltima.

Donatio cauſa mortis inter viruꝫ et vxorem an valeat.

¶ Additio. Nota q licet regula
riter oĩs mortis cauſa donatio
valeat inter virũ et vxorem. vt. ſ.
dicit dñs Rolan. et probaſ in. l. ſi
cũ ſeruũ. in fi. ⁊ in. l. ſed interĩ. §. i.
ff. de dona. inſ vi. et vx. ea tamen
que ita fiſ vt nullo mõ reuocetur:
nã etiã ſic poteſt donari. vt. l. ſena
tus. §. mortis cã. verſi. ſic quoq̃
ff. eo. nõ valet inter virũ et vxorẽ
ita dicit glo. i. in. d. l. ſed interim.
§. i. ⁊ eſt text⁹ in. l. vbi ita donatur
ff. de dona. cau. mortis. Ger. mu.

Donatio cauſa mortis qualiter fiat.

¶ Nunc qualiter et quib⁹ modis
fiat videndũ ẽ. Fit itaq̃ donatio
cauſa mortis trib⁹ modis. ſcilicet
traditione: pollicitatione: ⁊ ſtipu=
latione. vt. ff. de dona. cauſa mor.
l. ſenatus. §. ſi quis mortis cauſa
Licet circa hoc doctores et ope=
rarij artꝫ noſtre hucuſq̃ miro mo
do videantur erraſſe donationeꝫ
hãc neq̃ traditione neq̃ pollici=
tatione neq̃ ſtipulatione fieri di=
centes. ſed eam ad formã legato=

UVA. BHSC. IyR_223

Donatõ q̄n intelligať facta cã mortis?

rum vel relictoꝝ ſimpliciter redu
cētes. Qualiter aūt p̄dictis trib⁹
modis fieri habeat. ĩ. videbis ĩ ſe
rie formarū. Unū aūt te volo dili
gēter attendere q̄ ſub quacunqꝫ
ſpecie et quocunqꝫ modo fiat do
natio / debet expꝛeſſe inſeri in ea
q̄ fiat cauſa moꝛtis vel alteri⁹ ta
lis periculi cuius cauſa fit. nam
alias poti⁹ eſſet donatio ſimplex
et inter viuos quātūcunqꝫ fieret
in articulo moꝛtis: qꝛ nō eo ip̄o q̄
quis moꝛiens donat / moꝛtis cau
ſa donare videtur. vt. ff. eo. l. ſeia
§. vltimo.

Additio. Uide que dicā infra
iſta rubꝛica in verſiculo / dum dn̄s
Rolan. ⁊c. Gerardus niulert.

Donatõ cã moꝛtis ex quot et quib⁹ cauſis reuoceť

Ceterū ſcire debes q̄ donatio
cā moꝛtis cuiuſcunqꝫ ſpeciei vel
modi ſit reuocať ip̄o iure ex trib⁹
cauſis. Pꝛima ſi is qui ĩfirmaba
tur donauit ⁊ ab ipſa egritudine
cōualuit. Secunda ſi donatoꝛem
ſanū vel infirmuꝫ donationis pe
niteat / cū ambulatoꝛia ſit volūtas
Tertia ſi p̄oꝛ deceſſerit is cui do
natū eſt / et ꝓbanť hec. ff. ſi cer. pe
ta. l. nō om̄is. poſt pꝛin. et inſti. de
do. §. i. Sꝫ q̄uis ex qualibet dicta
rum cauſarū ipſo iure donatio re
uocetur / tamē ſi donatoꝛ eaꝫ irre
uocabilē dixerit eſſe / erit quidem
irreuocabiľ. vtputa quia ſi dicat
donationē hanc quantūcūqꝫ do
natariū p̄moꝛi / aut me ab egritu
dine liberari / vel penitere contin
gat / ſiue aliud quodcūqꝫ appare
at attamē irreuocabilem eſſe pa
ciſcoꝛ et iubeo volens eam nulla
ratione vel cauſa infringi vel irri
tari poſſe / certe per hec et ſimilia
verba donatio ſolida et irreuoca
bilis erit. vt. ff. de dona. cau. moꝛ.
l. ſenatus §. moꝛtis cā. et. l. ſi alie
nam §. marcellus. et in hoc caſu
habet effectuꝫ donationis ſimpli
cis quāuis dicatur cauſa moꝛtis
l. vbi ita donať. ff. eo. Ultimo di
ci poſſent ſimilia et diſſimilia ha
rū donationuꝫ et legatoꝛū. ſed ea
nō pꝛoſequoꝛ: quia multa ſunt: ⁊
quia operis me delectat cōcluſio.
tu autē ſi hec ſcire volueris / vide
bis in ſūma Azo. ſub rubꝛi. de do
na. cauſa moꝛ. §. vlti. et inſtitu. de
donationibus. in glo. que incipit
fere. Et eſt nihilominus ſciēdum q̄
huic donationi adhiberi debēt. v.
teſtes. vt. C. de dona. cau. moꝛtis
l. vltima. Iteꝫ hec donatio cuiuſ
cunqꝫ q̄titatis fuerit / inſinuatio
ne nō indiget. vt. d. l. vltima.

Donatio cauſa moꝛtiſ reqrit v. teſtes et nō eget inſinuatione.

Additio. Iuxta p̄miſſa duꝫ di
cit dn̄s Rolan. ſ. in verſi. ſed hoc
fallit in filiofa. q̄ licet etiaꝫ. ⁊c. q̄
filiuſfamilias paterno interueniē
te conſenſu cauſa moꝛtis donare
poteſt teſtari vero nō poteſt / que
ro que ſit ratio diuerſitatis? glo.
in. l. tam is. §. i. ff. de do. cā moꝛ. et
gloſa fina. in fi. in. l. ſeruuꝫ. C. qui
teſta. facc. poſ. et glo. inſti. quibus
nō eſt ꝑmiſ. fa. teſta. in pꝛin. hanc
dāt ratione / qꝛ vltima volūtas nō
poteſt ex alieno arbitrio pendere
vt. l. illa iſtitutio. ⁊. l. captatoꝛias.
ff. de here. inſti. ſed hec ratio nō vi
detur bona / cum donatio cā moꝛ
tis ſit etiā vltima voluntas. vt. l.
fina. C. de dona. cauſa moꝛ. et. l.
fina. C. de codicil. Din⁹. in. d. l. tā
is. §. i. vt ibi refert Bar. et Ange.
are. inſtitu. quib⁹ nō ē permiſ. fa.
teſta. in pꝛicipio. dixit q̄ licet do
natio cauſa moꝛtis ſit vltima vo
luntas / accedit tamē etiā in mul
tis cōtractui. vt. l. ij. circa pꝛinci.
et ibi nota. per glo. et docto. ff. de
dona. pꝛe. vide late de hoc per
Ange. are. inſtitu. de dona. in pꝛi.
Donari enim debet pꝛeſenti. vt. l.
inter moꝛtis. ff. d dona. cau. moꝛ.
de quo tamen latius infra dicam
Et ſm̄ tempoꝛa digeſtoꝛū nō fie
bat niſi ſtipulatione vel traditio
ne. vt. l. moꝛtis cauſa donatio ſic
etiā. ⁊c. et. l. ſenatus. §. fina. ff. eo.

Filiuſfamilias q̄re poſſit patre ꝯſentiente cauſa moꝛtis donare nō autē teſtari?

Donatio cā moꝛtis hodie fit nudo pacto.

UVA. BHSC. IyR_223

licz hodie fieri poſſit nudo pacto vt.l.ſi quis argentū.§.fina.C. de dona.ita vult glo.in.l.cuz pater. §.meuio.ff.de lega.ij.et glo.fina. prope finē.in.l.ij.C.de iure do.⁊ et hoc ſequit Bartho.in.l.i.ff.de dona.cau.mor. Ange.are.inſtitu. de dona.in princi.et idē Ange.la tius in §. in perſonam.iſti.de ac tioni.verſi.aduertas tamen adin tellectū.⁊c.⁊ hoc ſequūtur cōmu niter doctores. Ex predictis ſeq tur ꝙ poteſt huiuſmodi donatio pendere ex alieno arbitrio.vt.l.ſi quis arbitratu.ff.de verbo. obli. et.l.fi.C.de cōtrahē.emp. Aliaz etiam rationē aſſignat dicta glo. fina.in dicta.l.seniū.C.qui teſta. facc.poſſunt.hanc ſcilicet: nā te ſtamentuz eſt publici iuris.⁊ ideo debet ex publico concedi non pa ctis priuatorū.ff.de teſta.l.iij.ſed donatio eſt iuris priuati. Sed ad uerte ꝙ iſta ratio videtur magis arguere contrarium: nam in his que publici iuris ſunt non curaſ patria poteſtas.l.nā quod.in pri. ff.ad trebellia. Solutio/dicūt do ctores vt refert Bartho.in.dicta l.seniū.et idem in dicta.l. tam is §.i.quedam ſunt publici iuris in quibus filius repreſentat pſonaz duplicem priuata ſcilicet ⁊ publi cam/⁊ in his nō curaſ patria po teſtas: vt puta filius poteſt eſſe iu dex.itez poteſt eſſe tutor.duplicē enim perſonam ibi repreſentat vnā vt iudex/alterā vt priuatus vnā vt titius / aliaz vt tutor/⁊ ſic de ſimilibus. ita loquitur contra rium. Quedaz autē ſunt publici iuris in quib⁹ filius nō repreſen tat perſonam duplicem ſed ſuam tantū: vt eſt factio teſtamenti.et tūc patria poteſtas impedit actū ita loquimur in propoſito.ita di cit etiā dn̄s Chriſto.por. inſtitu. quibus non eſt permiſ.facc.teſta. poſt princi. ibi ſed hic dubitatur

Donatio cauſa mortis pōt pendere ex alieno arbitrio.

Patria ptās nō et qn̄ cu ref i his q̄ ſūt publici iuris.

quare filiuſſa. ¶ Juxta premiſſa q̄ro an huiuſmodi donatō cā mor tis facta per filiūfamilias ex con ſenſu patris ad confirmationē ſui requirat mortem vtriuſqꝫ ſcilicz patris et filij ⁊ reſponde breuiter ſm glo.in.l.nec fratris.C.de.do na.cau.mo⁊.ꝙ morte ſoli⁹ filij cō firmatur ita vt nō requiraſ mors patris.idem vult glo.in.l.q in po teſtate.⁊.reſpō.ff.de teſta. Et hoc ſequatur Bartho.in.l. qui precio ff.de dona.cau.mor.in fine. idem notat Ang.are.inſtitu.qui.nō eſt per.facc.teſta.in princi. ſup glo. in verbo permiſerunt.qd̄ dicit no tādū. ¶ Jtē q̄ro nunquid pater qui dedit licentiā poteſt penitere hanc queſtionem ponit Bal.i di cta.l.senium. C. qui teſta.facere poſſunt. vbi vult ꝙ filio viuente reuocari poſſit: quia non eſt alte ri ius queſitum. Sed mortuo fi lio ſiquidem donatio fundatur i re patris idem putat: quia patre procedit auctoritate et vtilitate vt.C.de inoffi.dona.l.penul. ver ſi.nam quod. Si autem donatio fundaſ in re filij putat ꝙ nō poſ ſet reuocari.et eſt ratio ſꝫ eundē quia morte filij expirat auctori tas ⁊ officiū pr̄is ſicut morte ipu beris expirat auctoritas tutoris ſcꝫ vt de cetero non poſſit aucto rari.tn̄ auctoritas iaꝫ pſtita viuo pupillo valet. ſi autē alius ꝙ̄ fili⁹ qui ē in poteſtate mea legaret rē meam me conſentiente cum eſſet ſibi ius legandi queſitū ſeu dona tum/ nō videtur ꝙ ego poſſum p penitentiā impedire.vt.ff.quib⁹. mo.pig.vel hy.ſol.l.ſicut.§.vedi tiōis.⁊.C.ſi aduer.ven.l.ij.⁊.C. de adminiſtra.tu.l.cū quidā. ibi/ dū enim.et facit quod nota.ff. de do.cauſa mort.l.qui precio.et de le.ij.cū quis decedens.in princi. hec ille. vide etiam de predicta q̄ ſtione Bartho.in.l.ij.§.i.ff.de do. l.ij.

Donatio cauſa mortꝫ facta p filiūfa. pr̄e conſentiēte an ad ſui confirmationem vtriuſqꝫ mortem reqrat.

Donatio cā mortis facta p filiūfa. ex ꝯſenſu pr̄is an poſſit ex penitētia pr̄is reuocari.

UVA. BHSC. IyR_223

et eũdem.in.d.l.qui precio.ꝛ Cy. in.l.nec fratris.C.illo ti. ¶ Itez quero pone filiuſfa.cõdidit teſtamentum patre conſentiente ꝛ appoſuit in teſtamento illam clauſulam: ſi non valeat vl' valebit iure teſtamenti valeat eo iure quo valere poteſt: non valet vt teſtamẽtum cũ teſtamentũ facere nõ poſſit/etiam patre conſentiẽte.vt.ſ. dictum eſt/an valeat ſaltẽ vt donatio cauſa mortis? docto.cõmuniter et maxime Sali.in.d.l.ſenĩũ.C.qui teſta.fa.poſſunt ꝛ Ange.are.et Chriſto porcus inſti.q. non eſt per.facere teſta.in princi. tenent ꝙ nõ.quia ſpecialis ꝛ ſpecifica conceſſio requiritur ad hoc vt filius donare poſſit cauſa mortis.l.filiuſfa.§.fina.ff.de dona. et ſpecificum eſt quod ab omi generalitate eſt abſtractũ. vt.l.ſed et ſi quis.§.queſitum.ff.ſi quis cau. facit.l.fina.§.deciſionẽ.C.de adminiſ.tu. Adde ꝙ vſqꝫ adeo reqritur ſpecialis permiſſio in donatione cã mortꝫ vt ſi quis gñaliter ſuo filiofa.donare pmiſerit nõ poteſt ex tali permiſſione cã mortis donare/niſi ſpãlit' hoc ei pr̃ pmittat.d.l.filiuſfa.§.fina. ¶ Quero ſubſequenter quid ſi filiuſfa. donat ſine patris cõſenſu poſtea pater conſentit.an valeat donatio? Ange.are.inſti.quib⁹ nõ eſt per. fa.teſtamentũ.in prin. dicit ꝙ nõ valet: niſi appareat filiũ in pma volũtate perſiſtere. Ita etiã vult Bartho.i.d.l.tam is.in.§.fina.in fine.ff.de dona.cauſa mortꝫ facit l.i.§.ſꝫ ſi filiuſfa.ff.d le.iij. Et aduerte ꝙ hoc caſu requirunt quinqꝫ teſtes ad probãdã dictam perſeuerãtiam filij ſm eundẽ Ange. vbi.ſ.p quo allegat.l.i.§.ſꝫ ſi filiuſfa.et ibi Bartho.ff.de lega. iij.vide notata per Bar.i.l.heredes palã.§.ſi quid poſt.ff.d teſta. Itẽ quero: nũquid filiuſfa.poteſt

Donatõ cã mortis fctã a filiofa. ad ſui validitatẽ requirit ſpecificã pmiſſionẽ pr̃is.

Donatõ cã mortis fctã a filiofa. an ꝯualideſ p ſubuenientẽ cõſenſum patris.

cauſa mortis donare ſuo patri in cuius poteſtate eſt conſtitutus? glo.in ỽbo acqrit.in.l.i.ff.de auc. tu.vult ꝙ non per illũ textum, qđ ſequitur ibi Bar. Itez adde ꝙ filiuſfa.donans cauſa mortis ex cõſenſu patris debet eſſe illius etatis cui⁹ cũ eſſe oportet ſi velit teſtari.vt.l.i.ij.rñ.ff.d tute.ꝛ ratio. diſtrahẽ. ¶ Dum domin⁹ Rolãdinus.ſ.in verſi.vnum autẽ tevolo ꝛc.dicit ꝙ in hac donatione debet expreſſe inſeri ꝙ fiat cã mortis: iuxta hoc quero.an ne eo ipſo ꝙ fit mentio mortis preſumaſ donatio cauſa mortis? glo.in.l.ſeia. ff.de dote.prele.vult ꝙ ſic. Sꝫ ꝯ̃ri videtur per.l.nam ſi cum moriar ff.de condic.inde.cum ſimilibus. Tu dic poſt Bar.in.d.l.nam ſi cũ moriar.ꝙ aut preceſſit aliq̃ cauſa promiſſionis: ꝛ tunc colligitur ꝙ non eſt donatio cauſa mortis: ſed pmiſſio inter viuos Ita oportet ſm eum intelligere.d.l.nam ſi cũ moriar.l.i.C.vt acti.ab here.l.hereditarium.ff.de bo.auc.iu.poſ.ꝛ l.fina.C.de contra.ꝛ commit.ſti. Si vero nulla cauſa pceſſit'.tũc in dubio intelligitur donatio cauſa mortis.l.ſeia.§.fina.ff.de do. cauſa mortis.et.d.l.ſeia.ff.de do. prele.iuncta ibi glo.ꝛ nota.in.l.q̃ dotis.ff.ſolu.matri. Uel dic ſm Iaſonem.i.d.l.nã ſi cũ moriar.ꝙ illa regula que vult ꝙ vbi eſt facta mentio mortꝫ intelligitur donatio cauſa mortꝫ: procedit in donatiõe.aliud i promiſſione. vnde ſm cũ ſuccedit notabilis doctrina Bal.in.l.p hereditarijs.in fine.C.de here.ac.ꝙ quando interuenit iudicium vnius tantũ ordinantis de reb⁹ ſuis ꝛ in eo fit mẽtio mortis/tunc cenſetur donatio cauſa mortꝫ: quia illa depẽdet ex voluntate vnius tãtum.ſecus qñ interuenit iudiciũ duorũ vt in pmiſſione.d.l.nam ſi cũ moriar. cũ

Donare cã mortis an poſſit filiuſfa. ſuo pr̃i.

Donatõ an preſumaſ fiere cauſa mortꝫ ſi ea fiat mentio mortis?

UVA. BHSC. IyR_223

ſimilibus.hoc ſequit Pau.de ca
ſtro in.d.l.ſi cũ dotẽ.in princi. ff.
ſoluto ma. Ita etiã tenuit acutiſ
ſimi ingenij vir dñs Walter⁹ de
beka ordinarius Louanienſis in
legib⁹/dñs et preceptor me⁹ ho=
norandus.in.d.l.nã ſi cũ moriar.
ĩ lectiõe ſua ordinaria:vbi nobis
p̃miſſa recitauit. Sed ſi nulla fie
ret mẽtio mortis etiã ſi ĩ articulo
mortis fieret magis interp̃tanda
eſſ donatio inter viuos q̃ dona=
tio cã mortꝫ.vt.ſ. ¶ Circa reuo
cationẽ huius donatiõis/de qua
ſupra/quero cũ reuocaꝛ huiuſmo
di donatio nunquid etiã fructus
percepti veniũt reuocandi:ꝰ dic q̃
ſic.vt.l.cũ quis mortis cauſa.ff.ð
condic.cau.data. Nec obſtat qð
dicit glo.in verbo.ex aliqua cau=
ſa.in.l.generaliter.§.plane ſi mi=
nus.ff.de fideicõ.liber.que gloſa
dicit q̃ fruct⁹ nõ augent rem do=
natã vt cũ ea reuocentur: qꝛ illa
gloſa debet intelligi in donatiõe
inter viuos in caſibus in quibus
poteſt reuocari.de quibus in.l.fi.
iuncta glo.C.de reuo.do.et in.c.
fina.de dona.licet eñi in caſibus
in dictis locis notatis poſſet res
donata reuocari:fruct⁹ tamen re
uocari a donatario nõ poſſunt.et
ſic p̃cedit dicta glo.que ad hec ẽ
ſingularis.vt dixit dict⁹ domin⁹
Walterus de beka p̃ceptor me⁹
colẽdiſſim⁹.in.d.l.cũ q̃s mortis.
in lectõe ſua ordinaria.vbi diuer
ſitatis nobis rationeꝫ aſſignauit
iſtã.nã donatio cauſa mortis ſtat
in ſuſpenſo donec donator moria
tur:ideo nimirũ ſi interiꝫ nõ facit
fructus ſuos.donatio vero inter
viuos nullo modo ſtat in ſuſpẽſo
ſed valida eſt a principio.vñ etiã
contingit/vt ipe dixit/q̃ in dona
tione cauſa mortis fruct⁹ nõ tan
tum extantes/ſꝫ etiã conſumpti
reſtitui debent vna cũ re donata
recõualeſcẽte donatore. ¶ Sed

Fruct⁹
an veni=
ant reuo
candi cũ
donatio
reuocaꝛ

quero qua actione repetitur res
donata cauſa mortꝫ:ꝰ dic breuiter
q̃ aut dominiũ ẽ tranſlatũ/ vt qꝛ
dedit donator vt iam nunc habe=
ret donatarius/ſed redderet ſi cõ
ualuiſſet donator/vł de prelio vł
de peregrinatione rediijſſet:ꝛ tũc
repetitur vtili rei vendicatiõe/vł
condictione ob cãm: que poſſunt
ſimul ꝯcurrere ſꝫ Bar.ĩ.l.ſi mor=
tis cauſa res donata.ff.de dona.
cauſa mortis.pro quo allegat.l.i.
C.de dona.que ſub mõ. Ita ĩtel
ligitur dicta.l.cũ quis mortis.ff.
de condic.cauſa data.et dicta.l.
ſi mortis cã res donata.ij.reſpon
ſo.cũ.l.ſequenti. Aut nõ eſt trãſ
latũ dominiũ/ꝛ tunc repetiꝛ dire
cta rei vendicatiõe.dicta.l.ſi mor
tis cauſa res donata.i.reſpõ. In
dubio autẽ intelligitur tranſlatũ
dominiũ ſm̃ glo.in verbo iã nunc
in dicta.l.ſi mortis cauſa. ꝓ quo
illa gloſa allegat.l.dotis fructus.
in fine.iũcta.l.ſeq̃n.ff.de iure do.
¶ Itẽ quero et reuoco in dubiuꝫ
nunq̃d in donatione cã mortis re
quiriꝛ p̃ñtia donatarij vł alteri⁹
recipientis noĩe ipſius:ꝰ reſpon=
de q̃ ſic.l.inter mortis.ff.de do.
cau.mor.qð intellige veruꝫ vt va
leat iure donationis:valet tamen
quando fit inter abſentes iure fi=
deicõmiſſi:quia quecunqꝫ verba
ſufficiũt.vt.l.fideicõmiſſa.in pri.
ff.de leg.iij. In fideicõmiſſis eñi
non refert cũ quo quis loquaꝛ.vt
l.cũ pater.§.donationis.ff.de le.
ij.vide gloſaꝫ pulchrã in.l.i.C.ð
dona.cau.mor. Limita premiſſa
quando talis donatio cauſa mor=
tis facta ĩter abſentes/eſſet facta
ab homĩe ſui iuris:ſecus autẽ qñ
eſſet facta a filiofamilias:qꝛ nul=
lo modo poteſt codicillari.ar.le.
ij.ff.de le.i.et tenet gloſa.in.l.taꝫ
is.§.i.ff.de dona.cau.mor.et ibi
Bar.ergo ſi non valet iure dona
tionis/ quã filiuſfamilias facere

Donata
res cã
mortꝫ q̃
actione
repetaꝛ.

Dñium
in dubio
ĩtelligiꝛ
trãſlatũ
in dona=
tione cã
mortis.

Dona=
tio cau=
ſa mortꝫ
an requi
rat p̃ñ=
tiaꝫ do=
natarij
vel alte=
rius reci
piẽtꝫ no
mine ip=
ſius.

UVA. BHSC. IyR_223

pōt prē ꝯſentiēte. vt. ſ. ptz/ nō valebit alio iure. ꝑmiſſa tz expreſſe Bar. in. d. l. taz is. §. i. et poſt cum Ang. arc. inſti. quib⁹ nō eſt ꝑmiſ. fa. teſta. in ꝑn. q̇ dicit hec eſſe notanda ꝛ tenēda mēti. Itē adde ꝙ de hac donatione cā mortis ſicut de legatis detrahit facidia. vt. l. ſi mortis cā. C. de le. fal. et. l. inteſtata. circa finē. C. de do. cā mor. Itē nota ſꝫ Ang. are. iſti. de do. in fine ꝑncipij ꝙ in donatione cā mortis transfert dominiū ſine traditione vt in legatis. de q̇ dicit eē caſuz ſingularē. et ibi Bal. in. l. vl. donatiōis. ff. de publicia. Itē nota ꝙ in donatione cā mortis eſt locus iuris accreſcendi. l. vni. §. fi. C. de cadu. tol. In hoc etiā differt a ꝯtractibus ī quib⁹ nō hꝫ locū ius accreſcēdi. l. ſi mihi ꝛ titio. i. rñſo. ff. de verbo. ob. Ultimo pro ꝯplemēto hui⁹ materie q̄ro an nc donatio cā mortis ad ſui ꝯfirmationē req̄rat aditionē hereditatis/ ſicut cetera relicta ex teſtamēto vl̓ ab inteſtato vt. l. ij. ff. d̓ fideicō. li. Bar. in. l. i mortis cauſa. ff. de do. cauſa mortis. format hāc queſtionem vbi allegat pro ꝛ cōtra nihil cōcludens expreſſe. Sed Ange. are. inſti. de dona. in princi. tenet ꝙ non requirit aditionez. allegat glo. in verbo legatario ī. l. poſt legatuz. §. qui mortis. ff. de his qui. vt indig. ꝛ facidꝫm cum glo. in. l. filie. C. fa. hercis. et hoc videtur tacite etiam velle Bar. in dicta. l. in mortꝭ cauſa. iuxta theoricā cōmunē poſitam per doctores in. l. bona fides. ff. depoſiti. vbi colligunt ꝙ quando recitātur ab aliquo doctore plures opiniōes nec expreſſe aliqua illarum approbatur/ videtur determinari pro vltima: cum ergo vltimo loco ponat Bar. vbi ſupra/ opinionē iā ſupra approbatā: videtur determinare pro illa. Gerardus mulert.

Falcidia detrahitur de donatiōe cauſa mortꝭ

Ius accreſcendi hꝫ locū in donatione cā mortis et nō in cōtractibus.

Donatio cauſa mortꝭ an ad ſui ꝯfirmationē requirat aditionē hereditatis.

De forma donatiōis cauſa mortꝭ fctā ꝑ obligationez ab homīe ſano quādo nullū inſtās erat mortis ꝑiculū. Ru. lxx.

Lucius titius licet ꝑ xpi grāz ī ſtatu ꝓſꝑitatis et ſanitatis corporalis actu cōſtitut⁹/ ſciens tamen ſe mortalitati ſubiectū/ ꝛ q̄nq꜄ neceſſario moritur̄/ ꝑſentē cā mortꝭ fecit donationem. donauit nāq꜄ cā mortꝭ ſuo frī Iohāni vl̓ Titie ſue ꝯiugi ibidē p̄nti tale ꝑdiū vl̓ c. libturo. pollicitatiōe offerēs/ vl̓ ſic/ ſolēni ſtipulatiōe īteruenīete ꝓmittēs dicto Iohāni ſiue dicte Titie eidē tradere dare ꝛ exhibere poſt mortē ei⁹ donatiōis cā dictū ꝑdium ſiue dictā pecunie ſūmā/ ꝛ volens atq꜄ paciſcens vt illico dicta ei⁹ morte ſecuta petitio ꝛ exactio rei vel q̄ntitatꝭ donate ſibi ꝯpetat pleno iure: niſi cū donatiōis penitēs ipāz ſpecialiť reuocauerit adhuc viuēs: vel niſi contingat ipm̄ donatariū vel donatariam eidem premori donatori horū enim altero cōtingente donatio euaneſcit.

Additio. Hanc formam ponit etiam Spe. in titu. de inſtru. editio. §. porro nūc ad ꝓpoſitum. ꝟſi. q̄nq꜄ ꝟo quis ſan⁹. ꝛc. Gerar. mu.

De forā mortꝭ cā donatōis ꝑ traditionē fctē metu mortꝭ proxime vl̓ imminentis. Rub. lxxi.

Publi⁹ meuius corporali egritudine languens/ et mortis proxime periculū metuens. vl̓ ſic. Publi. meui. in terre ſācte ſubſidium mare de proximo tranſiturus vel ad

UVA. BHSC. IyR_223

bellū itur⁹/timēs naufragij pīculū: vel timēs bellorū diſcrimīa/diuini numinis ītuitu et ꝓ ſuorū remedio pctōꝝ mortis cā/ vel dicti periculi cauſa donauit fratri. R. priori ꝯuent⁹ ꝑdicatoꝝ ciuitatis Bononiēſis noīe ipſi⁹ ꝯuent⁹ recipiēti. vel. J. ei⁹ ꝯpatri tale ꝑdiū. vel. c. lib. boñ. vł oīa bōa ſua: dās ꝛ tradēs ibidē ꝛ in p̄ñti dicto. R. priori/vel dicto. J. ip̄3 ꝑdiū. vel dictas. c. libras. vł ſic ꝯſtituēs ſe ex nūc dictā rē vel res donatas ipi⁹ donatarij noīe poſſidere vł quaſi et volēs vt ex nūc rei vel rerū ꝑdictaꝝ ī eūde3 donatariū dñiū3 ſit tranſlatū/ ꝛ ipſa res de cetero ei⁹ fiat: niſi vel donatariū premori vł ipſum donantē ab hac egritudine liberari/ vł donatiōis penitere cōtigat: vt videl3 qócūq3 hoꝝ cōtigat donatō euaneſcat. Si aūt donator ip̄a3 donationē irreuocabilē eſſe velit/tūc tacebis et ſubſtrahes illō totū qō ē ab illo v̄bo. niſi vel donatarium. ꝛc. ꝛ ibi ita dices quā quidē donationē vlla ex cauſis illis qb⁹ ḋ iure mortꝫ cā donationes reuocari poſſe dicūt/ ſiue aliquo iure/rōne/vł cā penit⁹ nō obſtāte/ꝑpetuo firmā ꝛ ratā oīo et irreuocabilē eſſe pact⁹ ē/ itēq3 voluit et mandauit.

¶ Additio. Vide formā quā ponit Spe. ī ti. de inſtru. edi. ī. §. porro nūc ad propoſitu3. verſi. donatio autē firma. ꝛc. Gerar. mulert.

¶ De forma mortꝭ cauſa donatiōis fcte a filia fa. lāguēte/ ꝛ de dādo et tradēdo poſt morte3 ſe obligante. Rubri. lxxii.

Domina titia filia Sēpronij ꝛ vxor Fran. compos mente: ſed egra corpore quia in ſacris/hoc eſt poteſtate cōſtituta/teſtari non poterat/īfra ſcṗtas donatiōes cā mortis īminētꝫ/metuēs mortꝫ piculū dicto p̄re ſuo p̄ñte ꝛ ꝯſētiēte ſub notato mō facē ꝓcurauit. Prio nāq3 ḋ dotib⁹ ꝛ bōis ſuis ꝛ iurib⁹ ad ſe ſpectantib⁹ mortis cā donauit p̄ri ꝛ marito ſuo p̄ñtib⁹ viceq3 et noīe pauperū x̄pi recipiētibus eorū videl3 quos ipi duxerint eligēdos numerandos ꝛ noīandos quēadmodum ſi a ſemetipa electi et nūerati fuiſſent: et ꝓprijs et expꝛſſis noībus declarati. v. lib. boñ. diuidēdas īter ipos coꝝ arbitrio: vt videl3 cuilibet eorū exhibeant nō qdē ꝓ rata ſ3 illā quā voluerit portionē. Itē dicto viro ſuo noīe x̄po recipiēti mortis cā donauit xx. lib. boñ. Itē. M. ei⁹ frī p̄ſēti. x lib. Itē dñe Anne ibidē p̄ñti vnā tunicā ſuā. Reſiduū aūt dotiū bonorū et iuriū ſuoꝝ oīm mortis cā donauit dicto Frā. ei⁹ viro recipienti noīe et vice. J. ꝛ. A. filioꝝ ei⁹: ita tñ vt ſi quē eorū aliqñ mori ſine liberis ꝯtigat ei⁹ deficiētis portio ad ſupſtitē mortꝫ cā donatione ꝑueniat. ꝙ ſi ābos nullis ex eis/vł ex aliq̄ eorū liberis ſupſtitib⁹ ꝯtigat decedere/tunc ipm reſiduū ꝓ dimidia ad dictū ei⁹ maritū/et ꝓ reliq̄ dimidia ad ipm fratrē ſuū donatiōe cā mortis deueniat: ꝑmittēs ſolēni ſtipulatione interueniēte cuilib3 ꝑdictoru3 donatarioꝝ ibidē p̄ſentiū et recipiētiū ſuo noīe ꝓ donatiōe ſibi facta et vice illi⁹ vel illoꝝ cui⁹ vł quoꝝ noīe donatū ē/ eidē dare tradere et exhibere q̄ntitatē res vel rē donatā ipſi⁹ donantis morte ſecuta ꝛ volēs atq3 paciſcēs vt q̄ntitatꝫ reꝝ donatarū vł rei donate illico poſt mortē ipſi⁹ petitio et exactio ꝯpetat pleno iure: niſi vel donatariū premori/aut eā ab hac egritudine liberari/vel donationis penitere cōtingat. hoꝝ eni3 qócūq3

UVA: BHSC. IyR_223

continget: donatio reuocata ſit ⁊ penitus euaneſcat.

¶ Additio. Hanc formam ponit etiam ipſe Specu. in ſepe alle. titu. de inſtru. edi. §. porro nunc ad propoſitũ ⁊c. verſi. ꝙ ſi filiafa. cõiugata. ⁊c. vbi vide latius de premiſſa materia. Uide etiam ibidẽ formã donatiõis inter viuos quã ponit in verſi. et quoniam hic de forma. ⁊c. Gerardus mulert.

¶ Tractat⁹ peculiaris. ¶ De ſucceſſionib⁹ ab inteſtato.

Diuine bonitatis gratia fauente iã ſuper vltimis defunctorum arbitriĳs patrum meorum mandato et ſociorum voto pro virib⁹ ſatiſfeci. Sed quoniam prompta ſemper vrget deuotio: et felix neceſſitas charitatis ad meliora cõpellit / ecce vltra promiſſum hec ſuper ſucceſſiones ab iteſtato notabilia ſuperaddo. Notãtur a dominis noſtris ſex modi quibus inteſtati clauſulam locum habere videtur. Primus ſi moriens nullum condidit teſtamentum: vel quia noluit / vel quia non potuit puta ſi filiusfa. erat / vel aliud iuris impedimentum habebat: licet tales perſone dicantur impropꝛie decedere inteſtate / cum et ſi vellent non poſſent teſtari. vt. ff. de ſuis et legitimis. l. i. in principio. Secundus ſi teſtamentum quidem fecit ſed non iure. vt quia nõ adhibuit legitimum numerum legitimorum teſtium: vel alia legitima ſolennitas defuit. vt. C. de fideicom. l. ſi veritas: et de teſtamẽtis. l. non dubium. §. illud. Terti⁹ ſi teſtamentum ſit iure factum ſ; illud poſtea ruptum irritumue factum eſt. ruptum ſcilicet poſthumi agnatione: irritu; per capitis diminutionem teſtatoris. vt inſti. quibus mo. teſta. infir. ĳ. reſponſo. et. §. alio quoq;. Quartus ſi teſtamentum ex omni parte legitime factum eſt / ſed ex eo nullus apparet heres: vt quia is q̇ fuerat iſtitut⁹ noluit heres eſſe / vel quia viuo teſtatore: vel ante adita; hereditatem deceſſit / ſiue quia defecit conditio ſub qua fuerat inſtitutus. vt inſti. quibus mo. teſta. infir. §. poſteriore. et hĳ quattuor modi probãtur. inſti. de here. que ab inte. defe. in princi. Quintus modus eſt ſi filius nominatim et cum cauſa legitima exheredatus eſt / ſed poſt mortem propoſita q̄rela inofficioſi teſtamenti et herede cauſam ingratitudinis non pꝛobante teſtamentum per ſententiã eſt reſciſſum. Sextus et vltimus ſi teſtamentum de iure pretorio ꝑ contra tabulas reſcindatur. ⁊ his duobus vltimis modis quis dicitur ex poſtfacto decedere inteſtatus. vt. C. de colla. l. vt liberis.

Inteſtati clauſula q̇t ⁊ q̇b⁹ modis locũ habeat.

¶ Additio. Dũ dicit dñs Rolãdinus. s. in p̄nci. nõ decedere propꝛie inteſtatos eos q̇ ob aliqḋ impedimentum iuris teſtamentũ facere nõ poſſunt. hoc facit ad queſtionem vulgatiſſimã. Pone ſtatuto cauetur ꝙ ſtantibus fratrib⁹ vel agnati; mater ex hereditate filĳ inteſtati vel ab inteſtato nõ ſuccedat / an decedente pupillo vel alio qui teſtari nõ poteſt: mater ei ſuccedat. ⁊ videtur ꝙ ſic: quia nõ videtur propꝛie decedere inteſtatus qui teſtari non poteſt. vt apte tenet glo. in verbo fuiſſe. in. l. cu; antiquiorib⁹. C. de iure deli. per tex. i. l. i. in p̄ncipio. ff. ḋ ſuis ⁊ le. et ſtatuta ſunt i ſuis ꝓpꝛĳs terminis intelligẽda. vt. l. non aliter. ff.

Inteſtat⁹ an dicat̃ q̇ teſtamentu; facere nõ potuit: ſtatuto diſponẽte ſuꝑ ſucceſſione iteſtati vel ab inteſtato.

UVA. BHSC. IyR_223

de lega.iij.⁊.l.i.§.ſi qui nauem.ff. de exerci. Sʒ Bar.in.d.l.i.in pn. ff.de ſuis et legit.tenet ꝙ mat ex cluditur:probat/qꝛ ↄmunis vſus loquendi eſt ꝙ etiam hos dicamꝰ decedere iteſtatos vel ab inteſta to qui teſtari nō poſſunt.vt.d.l.i. ibi: ſed hos quoqꝫ pro inteſtatis accipere debemꝰ: ſed ſic eſt ꝙ con munis vſus loquēdi prefertur p prie ſignificationi.vt.l.librorū.§. quod tamē caſſius.ff.de lega.iij. et ibi nota.⁊.l.cum de lanionis.§. aſinam.ff.de fundo inſtruc.et de ſup.lega.l.labeo.ita tenuit etiam idem Bar.conſulendo:vt licet vi dere per eundē conſilio.cxli.inci piēte:ſtatuto verbis veteris caue tur ꝙ ſi quis deceſſerit ſine liberꝭ ⁊c.Sed aduerte ꝙ Johā.d imo. hāc queſtionem publice diſputa uit preſente Ange.are.vt ipſe re fert.inſti.de here.que ab inteſ.de fe.in principio/cuius diſputatio nis effectū poſuit dictus Jo.de imo.in.l.centurio.ff.de vulgari et pupil.in verſi.et per hoc decidi poteſt queſtio ſi ſtatuto cauetur. ⁊c.vbi in effectu tenet contrariū: quia verba ſtatuti penalis exorbi tantia et correctoria debēt verifi cari i verbis proprijs.l.i.§.ſi is q̄ nauem.ff.de exer.et etiam qꝛ ſta tutum correctorium nō debet ex tendi etiam ex paritate vel maio ritate ratiōis.vt auc.quas actio nes.C.de ſacroſanc.eccle.cū ibi notatꝭ.⁊ nota.per eūdem Johā. de imo.⁊ alios.in.l.ſi vero.§.de vi ro.ff.ſolu.ma. Sed Bal.conſulē do diſtinxit hoc modo:aliquando verba proferuntur a vulgaribus ideotis:et tunc verba ſunt intelli gēda groſſo modo.et ideo hoc ca ſu diceretur iteſtatus nedum qui teſtamentum facere potuit et nō fecit:ſed etiam qui non potuit fa cere teſtamētum. Quandoqꝫ ve ro verba proferūtur a ſtatutarijs et iuriſperitis:et tunc non ad cō munem vſum loquendi pro inter pretatione vocabuli recurrendū eſt:ſed debet inſpici q̄liter loquū tur iuriſperiti/non qualiť ideote facit glo.i.l.quid ſi nepotes.et ibi Bartho.et Bal.ff.de teſta.tu.et certū eſt ꝙ iuriſperiti faciunt hāc differentiam inter inteſtatū et in teſtabilem:ergo talis interpreta tio vocabuli admittēda eſt:ita cō cluſiue poſuit ipſe Bal.i vſu feu. in titu.d ſucceſ.feu.§.i.⁊ ſic tenet ꝙ dictum ſtatutum correctorium non ſit extendēdum vt compre hē dat pupillos.Et reſpōdet ad ra tionem Bartho.ſ.poſitam negā do cōmunem vſum loquēdi exta re apd iuriſperitos:igitur.⁊c.idē tenet ipſe Bal.in.l.iteſtato.ff.de legi.tute.vbi dicit dictum Bar. de communi vſu loquēdi ſcilicet: procedere i ſtatuto fauorabili/nō odioſo.Sed aduerte ꝙ quidā ſo lēnis doctor dominus Mathe.ſi laterū d peruſio:vt refert Ange. are.inſti.de here.que ab inteſ.de fe.in principio.in.ij.col.tenet opi nionem Bartho.quia dictum ſta tutum fuit itroductum principa liter in fauorem domꝰ et agnatio nis:et per conſequens ob fauorē publicum.vt.l.i.§.penul.ff.de vē tre inſpi.igitur ē fauorabile:ergo extendendum:et per conſequēs cum vna dicta ratio reddi poteſt in dicto ſtatuto:videlʒ fauor pu blicus lʒ in dicto ſtatuto nō ſit ex preſſa/merito ex dicta ratione di ctum ſtatutum poteſt ampliari ⁊ reſtringi ſm Bal.⁊ Sali.i.l.fina. C.de libe.pteritis.igiť.⁊c. Pre terea nō poteſt reddi ratio quare magis dictū ſtatutum habeat lo cum in habēte poteſt itē teſtandi q̄ in non habente.non etiā poteſt aliqua valida ratio aſſignari qua re aliud ipſi ſtatuentes veriſimiliť voluerunt ſtatuere in ſucceſſione

Uſus cōis loquendi pferť p prie ſignificationi.

UVA. BHSC. IyR_223

eius qui teſtari noluerit cũ tamen potuerit: ꝙ in ſucceſſiõe eius qui etatis defectu teſtari non potuerit. veriſimile eſt enim ⁊ ipſos ſtatuentes in vtriuſq; perſona/pupilli videlicet et adulti reſpectu generis ſuccedendi idem ſtatuiſſe ſi de tali caſu īterrogati fuiſſent. vt nota. per glo. i. et doc. in. l. tale pactum. §. pater. ff. de pactis. et pro iſta opinione eſt textus. in. l. q̄ duos. ibi/ prior īteſtatus deceſſit. ff. de vulga. ⁊ pupillari. et in. l. luti⁹. ibi. ab īteſtato/eo. titu. et eſt text⁹ in. l. diuus. in fine. i. reſpõ. ff. qui pe. tu. et eo. ti. l. credentes. ibi: inteſtatorum. ⁊c. vbi loquitur de impuberibus qui inteſtati dicuntur decedere. eſt etiã textus in. l. omnem. C. ab tertu. ibi ad inteſtato. ⁊. ff. eo. l. ij. §. ſi meter. ibi īteſtatorum. ⁊c. ⁊ in. l. ſciãt. C. de legi. here. vbi textus loquũtur de ſucceſſione impuberis et tamen dicitur ibi ab inteſtato. Ex quo ſequitur ꝙ ex propria ſignificatione vocabuli mater etiam reſpectu ſucceſſionis pupilli venit excludẽda ab agnatis virtute dicti ſtatuti. Sʒ Sali. et latius Flo. in. d. l. c uʒ antiquioribus. C. de iure deli. dicunt ꝙ proprie loquẽdo: aut ſtatutum dicit ſi quis deceſſerit ab inteſtato ꝙ etiam tũc proprie comprehẽdatur impubes. vt. d. l. ſciant. C. de legi. here. ⁊. d. l. omnem. ad tertu. cum ſimilib⁹: quia illud verbũ ab inteſteto qualificat illud verbum decedat: et tũc etiam qui nõ poteſt facere teſtamẽtum dicitur decedere ab inteſtato. ſecus ſi ſtatutum dicat: ſi quis īteſtatus decedat: quia tunc verbum inteſtatus qualificat perſonam. ſin autẽ hoc modo ſtatutum dicat/ ſi quis decedat ſine teſtamẽto/ tunc etiã illẽ qui non poteſt facere teſtamẽtum cõprehenditur. vt. l. generaliter. i principio. C. de inſti. ⁊ ſubſti. facit qđ notat glo. magna. i bi: ſi vero ita ſubſtituai. in. l. p̄ecib⁹. C. de impu. et alijs ſubſti. quia illa dictio ſine ponitur abnegatiue nõ autem priuatiue: quia ſi poneretur priuatiue ſecus eſſet. vt exẽplum/equus eſt deferratus intelligitur de eo q̄ habuit ſemel ferrʒ et nunc nõ habet. Sed et quarto modo ſm Bal. inſti. de here. q̄ ab inteſta. defe. in p̄ncipio. ſi ſtatutũ dicat ſi quis inteſtabilis deceſſerit. ⁊c. tunc proprie pupillus cõprehendit̃ vt eſt text⁹. in. l. is cui §. i. ff. de teſta. Sed p̄ textus. ſ. allegatos etiaʒ impubes proprie dicitur inteſtatus. et ſic nõ eſt differentia an ſtatutum dicat ab inteſtato ſuccedatur ſiue dicat ſuccedatur ſi inteſtat⁹ decedat/⁊ potiſſime quia tractatur de ꝓmodo publico in caſu ꝓpoſito. vt. ſ. p̄batum eſt. Sʒ certe. d. l. i. in princi. ff. de ſuis et legi. multum facit pro. Sali. et Flo. dũ dicit inteſtati proprie appellant̃ ⁊c. et ibi: plane qui teſtari non potuit proprie nõ eſt inteſtatus. ⁊c. ⁊ ibi: ſed hos pro īteſtatis accipere debemus. ⁊ ſic proprie non ſunt teſtati. ⁊ hoc vult etiam ipſe Bartho. ibi. qui dicit ꝙ hoc procedit ex cõmuni vſu loquendi: ergo nõ eſt proprium ſignificatũ verbi. vt vult idẽ Bar. in. l. labeo. ff. de ſuppel. lega. Nõ ob. d. l. qui duos. ff. de vulga. ⁊ pupil. cum ſimilib⁹. ſ. allega. ex quibus videtur pupillum inteſtatuʒ vel ab inteſtato decedere: q2 hoc debʒ intelligi ſcilicet improprie. et ſic limitabũtur predicte. ll. per d. l. i. ff. de ſuis ⁊ legit. facit. l. ſciẽdum. i princi. ff. qui ſatiſda. cogũ. iũcta auc. offeratur. C. de litis cõteſta. ⁊. l. non eſt nouum. cum duabus ſequentibus. ff. de legib⁹. Cõclude itaq; in queſtione premiſſa ꝙ licet ex ꝓpria ſignificatiõe verborum pupillus vel alius qui nõ

UVA. BHSC. IyR_223

poteſt facere teſtamentum non di-
catur decedere inteſtatus: ex con-
muni tamē vſu loquēdi: qui pro ſi-
gnificatione propria accipitur: di-
citur etiam inteſtatus. ⁊ per con-
ſequēs mater excluditur ab agna-
tis vigore ſtatuti / maxime cū ta-
le ſtatutum ſit fauorabile. vt. ſ. di-
xi. Premiſſam concluſionem li-
mita niſi ſtatutum dicat ꝙ verifi-
cetur verbis proprijs et non poſ-
ſet interpretari / tunc enim cōmu-
nis vſus loquendi non haberet vi
proprij nominis in ſtatutꝫ exorbi-
tantibus: ita dicit Sali. in. d. l. cū
antiquioribus. C. de iure deli. et
eſt dictum Bar. i. d. l. labeo. ff. de
ſup. le. verſi. dicit hic. ibi. ſed hoc
eſt vtile ad ſtatuta. ⁊c. ¶ Quero
ſecundo. pone aliqs fecit teſtamē-
tum quod poſtea eſt ruptū agna-
tione vl' repudiatiōe hereditatis
an ſuccedat tunc eccl'ia de qua di-
cit ſtatutum ꝙ ſuccedat deceden-
tibus inteſtatis: et videtur ꝙ ſic
per tex. in. d. l. i. ī princi. ff. de ſuis
et legi. ibi dum dicit: ſed et is qui
teſtamentum fecit ſi eius heredi-
tas non eſt adita vel ruptū vel ir-
ritum eſt teſtamentū inteſtatꝰ non
improprie diceretur deceſſiſſe. facit
inſti. de here. que ab īteſta. defe. in
princi. et. ff. de verbo. ſigni. l. inte-
ſtatus. ex quibus omnibus iuribꝰ
videtur ꝙ proprie eſt inteſtatus
quando teſtamentum rumpitur
Sed Bartho. in. d. l. i. ī principio
et poſt eum Ange. are. inſti. de he-
re. que ab inteſta. in principio. in
verſi. querit Bar. ī. d. l. i. ⁊c. deter-
minant contrariū attēta propria
ſignificatione: quia ſtatutum req̄-
rit ꝙ decedat inteſtatus hoc ē co
tempore quo decedit / decedat in-
teſtatꝰ. vt. l. in delictis. §. ſi extra-
neus. ff. de noxa. et. l. ſi titiꝰ. ff. de
teſta. milit. ſed iſte qui fecit teſta-
mentum quod rūpitur non dece-
dit inteſtatus cū moritur: ſed tūc

Vſus cōis loquēdi in ſtatutis exorbitātibus an habeat vim proprij nominis.

Inteſtatus an dicatur decedere cuius teſtamētū pꝰ mortem ſuā rūpitur / ſtatuto diſponēte ſuper ſucceſſione inteſtati.

proprie cum deſtruitur teſtamen-
tum. pro quo eſt caſus. inſti. de le-
giti. agna. ſucceſ. §. proximꝰ. vnde
ſm propriam ſignificationem ec-
cleſia non ſuccederet. Verūtamē
ex cōmuni vſu loquendi aliter in-
telligenius vt fatētur dicti Bar.
et Ange. vbi. ſ. per ea que. ſ. pro-
xima queſtiōe dicta ſunt. quod di-
cit idem Ange. notandum ⁊ limi-
tandum: niſi ſtatutum dicat ꝙ ve-
rificetur verbis proprijs ⁊ nō poſ-
ſit interpretari: tunc eñ cōmunis
vſus loquēdi non haberet vim p-
prij nois in ſtatutꝫ exorbitātibus
vt dixi. ſ. prima queſtione. Sed
Rapha. i. l. ſi quis poſthumos. §.
ſi filiū. ff. d' libe. ⁊ poſthu. vt refert
Ange. are. vbi. ſ. dicit ꝙ verbum
morit aſſumit / id eſt mortuꝰ eſt.
vt dicit gloſa in vbo moriente. in
d. §. ſi filiū. ſilis eſt expoſitio i glo.
in vbo orit i. l. nulli. §. ſin autē. C.
de epiſ. ⁊ cle. ⁊ in glo. in vbo cū is
morit. i. l. iij. §. hec vba. ff. d' nego.
geſtis. cū ſilibꝰ. vñ tūc res ē clara
ſm eūdē Are. qꝛ ſi dicit mortuꝰ ē
nō denotat tp̄s mortꝫ / ſed pfectio-
nē tpis q̄ īteſtatꝰ ē: ⁊ ſic vba cū q̄-
litate ꝯueniūt tpi q̄ deſtruit teſta-
mētum ſm eūdē Ange. Ge. mu.
¶ His premiſſis videndū eſt cui
vel quibus hominis ab inteſtato
decedentis deferatur hereditas.
pro cuius enodatiōe omiſſis his
que antiqua iura referūt / id ſolū
quod ius autēticorum ī huiuſmo-
di ſucceſſionibus hodie obſeruan-
duꝫ precipit pſequamur. Eſt igi-
tur hoc tenēdum ꝙ ſi quis deceſ-
ſerit ītestatus / ſi quidē relinquat
filios legitimos et naturales vel
eos qui ius legitimoꝝ adepti ſūt
ipſi filij tā femine ꝙ̄ maſculi / tam
emancipati ꝙ̄ ſui: tā poſthumi ꝙ̄
tā nati: tā ī mōaſterio exiſtētes ꝙ̄
in ſeculo / ad hereditateꝫ eiꝰ equis
portionibus admittant / excluſis
penitus patre et matre et ceteris

UVA. BHSC. IyR_223

Liberi vſq͡ʒ in infinitū i ſucceſſione parētuʒ ab iteſtato ceteris ꝑferunt

aſcēdētib⁹ collateralibuſq͡ʒ oīb⁹
ipſius defuncti. eo ꝙ prima cau-
ſa ſucceſſionis eſt liberoꝝ: et quia
ipſi liberi vſq͡ʒ in infinitū omibus
ceteris preferuntur. ꝓbantur pre
miſſa inſtitu. de here. que ab inte-
ſtato deferunt. §. i. et de ſerui. co-
gna. §. repetitis. ⁊. C. de ſuis ⁊ le
giti. auc. in ſucceſſione. et de epiſ.
et cle. l. vlti. §. ſi vero vltimā. et in
aucten. de here. ab inteſtato ve. §.
i. et. §. nullam. colla. ix.
¶ Additio. Limita dū dicit dn̄s
Rolan. tam in monaſterio exiſtē-
tes. ⁊c. hoc verū niſi eſſent ꝓfeſſi
regulam ſancti Franciſci. nā tūc
cū nullius ſucceſſionis ſint capa-
ces / non poſſunt vna cū alijs fra
trib⁹ ſuccedere. probat in clemē.
exiui. §. cū enim ad veritatem. de
verbo. ſignifica. vide que dixi. ſ.
in Rubri. de liberis primi gra. le-
giti. et natu. in pe. addi. que inci-
pit. aduerte ꝙ hoc eſt verū. ibi / itē
limita ꝑdicta. ⁊ q̄ dixi ſupra in ru
brica de extra. et voluntarie inſti.
in magna additione que incipit
ꝑſonas. ⁊c. ibi / adde etiā fratres

Frater minor n̄ ſuccedit ab inteſtato nec ali⁹ pro eo.

minores. Et ꝙ frat̄ minor nō ſuc
cedat ab inteſtato nec etiam ali⁹
pro eo / tenet expreſſe Bar. in ſuo
tractatu minoricarū. li. iiij. diſtin
ctione. i. c. i. et etiā Bal. in auctē.
ingreſſi. C. de ſacroſan. eccle. i vl-
tima queſtione. qđ ſic probat ipſe
Bal. ſi renunciaſſet hereditati le
gitime paterne nō ſuccederet nec
alijs obſtaret. vt in. c. ij. ď pactis
lib. vi. ſed ingrediendo hunc ordi
nē renunciat preciſe oībus mun-
danis. et eſt magis preſciſſa renū
ciatio que fit in ſeculo iſta quā fa
ciūt fratres minores / ergo multo
fortius habet pro mortuo ⁊ alijs
ſuccedētibus nō obſtat. Hinc in
fert ipſe Bal. vbi. ſ. ꝙ ſi per ſtatu
tum maſculus excludit feminā a
ſucceſſione: ꝙ ſi maſculus eſt fra
ter minor nō excludit feminam a
ſucceſſione quia ſublatus eſt de
medio: et ſic nō obſtat femine. vt
ff. de bonis liber. l. etiaʒ. §. ſi capi
tis. et. ff. de aſſig. liber. l. i. §. ſi. cuʒ
l. ſe. Sed pone papa poſtea diſpē
ſauit cū fratre minore vt propriū
poſſet habere puta quia tranſtu-
lit forte eū ad eccleſiā que ꝓpriū
habet: an tunc poſſet recuperare
bona alteri delata: Bal. in dicta
auctē. ingreſſi. tenet ꝙ bona agni
ta p aliū ſucceſſorē nō recuperat:
quia iſte nō ē act⁹ qui fingit retro
vt. c. quāuis. de reſcriptis. lib. vi.
vide latius per Bar. in dicto tra-
ctatu ſuo minoricarum. li. iiij. di-
ſtin. ij. c. iij. verſi. contingit inter-
dum. et verſi. ſequē. Gerar. mul.

Frater minor n̄ excludit feminaʒ ſtāte ſtatuto ꝙ maſcul⁹ excludat feminam.

¶ Sed ſi cū filijs relinquat nepo
tes ex cōſimilibus premortuis fi
lijs vel nepotibus natos / certe ipſi
nepotes cum eorū patruis ⁊ ami
tis pariter admittentur. vt tamē
patrui ⁊ amite in capita / nepotes
vero admittent in ſtirpes. et hoc
adeo verū vt ſi duos filios habeā
quorū alter premortuus eſt et ap
pareat quidā de liberis eiuʒ etiā
gradu decimo cōſtitutus / ille cuʒ
filio meo ſuperſtite ad ſucceſſio-
nem meā legitimam admittetur
Idē dico quādo ſupſint ſoli ne-
potes vel deinceps ſine patruis
vel amitis: quia ⁊ tunc vocantur
in ſtirpes et non in capita vt in. d.
aucten. de here. ab inteſta. venien.
§. ſi quis igitur. et. §. ſic tamen. et
inſtitu. eo. §. cū filius. et. §. et quia
placuit. et. §. idem ſi ex duobus.
et. §. ſimile nos. Uerum ſi moriēs
inteſtatus nullum dictorum de-
ſcendentiū relinquat / nullos etiaʒ
fratres vel ſorores ex vtroq͡ʒ pa-
rente ꝯiunctos vel eorū liberos /
ſed reliquit tm̄mō aſcēdētes ſiue
parētes legitimos / tūc vocabunt
pꝛio pater et mat̄ / vel alter eoꝝ q̇
ſupeſt excluſis quo et auia ⁊ cete
ris aſcēdētib⁹ vlterioꝝ grad⁹. Et

Nepotes quēadmodū ad aui ſucceſſionē ab inteſtato vocētur.

Parentes quēadmodū liberis ſuccedant.

et ſi nec pater nec mať ſupeſt: tũc
vocabuntur alij aſcendentes ſiue
parentes eius ꝓximiores gradu
tam pať ni ꝗ̃ mať ni: vt paternis
quidẽ dimidia: mať nis vero alia
dimidia debeatur licet diſpar ſit
eorũ numerus. Hoc ſcilicet quan
do i eodem gradu ſimul cõcurrũt
paterni et materni / alioquin is q̃
defuncto ꝓximior eſt ſiue pať nꝰ
ſiue maternus fuerit admittetur.

Pať an exclu= dat auũ mr̃nũ et econtra i ſucceſ= ſiõe filij ab inte= ſtato.

¶ Additio. Ex hoc vltimo dicto
dñi Rolandini habes: ſi titius de
ceſſerit relictis patre et auo mať=
no vel ecõtra ꝙ ꝓximior in gra
du et ſic pater admittetur exclu=
ſo auo mať no / quod videtur pro
bari. i auc. defuncto. C. ad tertu.
dum dicit ibi tex. ſalua gradꝰ ſui
ꝓrogatiua. et ſimiliter in corpe vn
de ſumitur dicta auc. Sꝫ aduer=
te ꝙ Ja. bu. i. d. auc. defuncto vt
refert ibi Bal. tenuit cõtrariũ vo
lens ꝙ pariter admittentur. Nec
obſtat ſm̃ eum textꝰ. in. d. auc. de
functo / dum dicit ſalua gradꝰ ſui
prerogatiua: qꝛ hoc ĩtelligẽdũ eſt
ꝙ ille q̃ prior eſt in linea pať na ex
cludat alios inferiores ex eadẽ li
nea. ⁊ eodẽ modo prior i linea ma
terna excludat ſequẽtes in eadeꝫ
linea mať na. Exẽpli grã pater ex
cludit auũ paternũ qꝛ ꝓximior ẽ.
et mať excludit auiã maternã: et
probat ipſe Jaco. tali rõne. de na
tura correlatiuoꝝ ẽ / vt poſito vno
ponatur ⁊ reliquũ. vt. l. vtrãmꝰ. ff.
de fideiuſſo. mõ ſic eſt ꝙ ſi filꝰ mo
riať nepos ſucceđit in eiꝰ locuꝫ ꝗ̃
tum ad auũ et efficiť in p̊mo gra=
du. vt. ſ̃. ſatis ptꝫ: ergo ⁊ ecõuer=
ſo auus fiet i p̊mo gradu mortuo
filio ꝗ̃tum ad nepotẽ et ſic videť
ſm̃ eũ ꝙ debeant pariť ſuccedere
Glo. tñ. i. d. auc. defuncto et glo.
in verbo ꝓximo. in. §. ſi igiť defun
ctus deſcẽdentes. i. d. auc. de he=
re. ab inteſ. tenẽt cõtrarium quas
gloſas ſeq̃tur Bal. in. d. auc. defũ
cto. nec obſtat ſm̃ eũ ratio Jaco.
bu. arguẽtis de natura correlati=
uoꝝ: qꝛ illa nõ eſt vera / magis eñ
debeť hereditas deſcẽdentibꝰ ꝗ̃
aſcẽdentibꝰ et pleniori iure. vt in
auc. i ſucceſſiõe. C. đ ſuis ⁊ legi.
libe. Conclude ergo ꝙ auum ma
ternũ excludit pať ⁊ ecõtra. p. d.
auc. defuncto / ⁊ in corpe vñ ſumi=
tur. et hoc vult dñs Rolãdinꝰ. ſ̃.
in verſi. hoc ſcꝫ quãdo i eodẽ gra
du. ⁊c. ita tenet etiam Ange. are.
in. §. preferũtur. iſti. de ſenatuſcõ.
ter. vbi addit: etiam in bonis que
ſitis a matre vel linea materna vł
ecõtra i caſu ecõtrario. qđ ẽ notã
dum. ¶ Sed hic poteſt dubitari
de pulchra q̃ſtione. Pone mať ſu
pereſt et auꝰ ⁊ auia ⁊ frať vtrinqꝫ
coniunctus defuncto / mať repu=
diat / an tota eiꝰ ps accreſcat fra=
tri: an vero vocabũtur cuꝫ fratre
auus ⁊ auia? Matheſillanꝰ vt re
fert Ange. are. in. d. §. preferũtur
verſi. ſed hic põt dubitari ⁊c. di=
cit ꝙ cũ fratre vocabũtur auus ⁊
auia: quia paris ſunt repudiare ⁊
mortuum eſſe vel nunqꝫ fuiſſe he
redẽ. ar. l. i. C. quando nõ pe. par.
et facit ſm̃ eundem Ange. l. ij. §.
ſed ſi ſit conſanguinea. ff. ad ter. ſi
mile nota. Cy. in auc. taqꝫ. C. de
cõmunia de ſucceſſi. ſimile etiam
notatur per docto. ⁊ maxime per
Bar. in. l. quotiẽs. ff. de here. inſti.

Hereditas pleniori iure debeť deſcẽdẽtibus ꝗ̃ aſcẽdentibus.

Premiſſa que dicta ſunt de parẽ
tibus patre ſcilicet ⁊ matre ꝙ pa
riter et equaliter ſuccedant filijs
limita ꝓcedere in bonis acquiſitꝭ
aliunde ꝗ̃ a pr̃e vel matre aut eo
rũ linea. In bonis vero que a pa=
tre vł ab aliquo de linea paterna
prouenerũt ad filium ſolus pater
ſuccedit excluſa matre: ⁊ econtra
in queſitꝭ a matre vł de linea ma
terna ſola mater ſuccedit excluſo
patre / ita tenet Bar. in. l. qđ ſcitis
§. ſin autẽ. C. de bo. que libe. ⁊ idẽ
Bar. in auc. itaqꝫ. C. cõia. de ſuc=

Pať et mať an ſemp eq̃liť ſuccedãt filijſ ab inteſtato.

ceſ.et dicit pro hoc eſſe caſum ſingularem.in.d.§.ſi autē.qui nō reperitur alibi.iſtud ſequitur etiam Ange.are.in.§.preferuntur.inſti.de ſenatuſcō.ter.in.i.col.verſi.et hec procedunt. Sed Bal.in auc.defuncto.C.de ſenatuſcon.ter.et idem.in.d.l.quod ſcitis.tenet cōtra Bar.per.d.auc.defūcto.et textum i corpore.vſi illa auc.ſumit vbi non fit aliqua diſtinctio rerū ſed ſolūmodo graduū.et ideo equaliter ſuccedere debent. Nō obſtat ſm eum.d.l.qđ ſcitꝭ.in.§.ſi autē.quia illa loquit in lucris nuptialibus ad hoc vt parentes ſint prōptiores in dādo:ſed in ceteris bonis vndecūq; queſitis pariter ſuccedūt.hec ille. Sꝫ aduerte ꝙ opinio Bar.videt magis eq et rōni ꝯſentanea ꝛ facit pro ea.§.i.ibi/ q̄ cū īuidia.inſti.per quas pſo.vo.acqui. Circa pmiſſa etiam aduerte ꝙ licet pater ꝛ mater ſi ſupſint pariter ſuccedāt defuncto/ſm tamē diſtinctionē.ſ.dictā/nichilominus tamē ſi filius vel filia q̄ vique decedit erat in poteſtate patria propter eius mortē nō extinguitur vſufructus bonoꝝ aduentitioꝝ quē regularit habet pat in aduēticiis filij ſui i poteſtate exiſtentꝫ.vt.l.cū oportet.in pncipio C.de bonis q̄ liberꝫ.probatur:q2 morte proprietariū vſi extinguit vſufructus.vt.l.iij.C.de vſu et vſuf.ꝛ.l.neceſſario.§.fina.cū ſimilibus.ff.de peri.et cōmo.rei vendi.licet Placē.dixerit cōtrariuꝫ.ſed ipſi opinio in hoc cōmuniter reprobatur:vt per glo.i.d.l.iij.ꝛ glo.in.l.ij.C.de bonis matnis/q̄s gloſas ſequūtur cōiter doctores.

Uſuſfructus aduēticiorū nō extinguitur morte filij.

Aduerte circa pmiſſa ꝙ licet regularit mat ſuccedat filio ſuo ab inteſtato hoc tamen fallit in caſu puta ſi filio pupillo intra annū tutor ē non poſtulauerit:vl in locū remoti vel excuſati non petierit vt in.§.fina.iſti.de ſenatuſcō.ter. Sed nota ꝙ ad hoc vt mat eo ptextu a ſucceſſiōe filij repellatur multa requirūtur. Primū ꝙ mater eēt maior.xxv.annis. Scđꝫ ꝙ filius moriatur i pupillari etate. Tertiū ꝙ pupillo eſſet expediēs habere tutorē. Quartū ꝙ mater nō fuerit in negligentia. Quintū ꝙ nulla cauſa excuſari poſſit.iſta habentur in.l.matres.et in.l.omnē.C.ad tertu.ꝛ.l.ij.C.ſi aduer.delictū.hec domin Chriſto.porcus.inſti.de ſenatuſcon.ter.in fi.

Mr aliquā puatur ſucceſſione filij ſui ab īteſtato decedentis.

Mat vt ppt tutorē nō poſtulatū puer ſucceſſiōe filij ab inteſtato/ mlta requiruntur.

¶ Aduerte ꝙ omnia premiſſa pcedunt quādo parēs qui vult ſuccedere ab inteſtato non tranſiuit ad ſecūda vota/hoc ē ad ſcđꝫ matrimonium:poſt finitum illud matrimonium ex quo ſunt nati illi liberi defuncti de quorū ſucceſſiōe agitur. Ubi autē trāſiuit ad ſecūdas nuptias occurrunt plures caſus difficiles.ꝛ ideo p clara enodatione ſic diſtingue:aut loqmur in matre:aut in patre:aut in alijs aſcēdentib maribus vel feminis Primo caſu quādo loquimur in matre/tunc aut mat habebat vnū ſolum filium et illi ſuccedit ab inteſtato pleno iure etiā quo ad pprietatē/licet viuente filio tranſiuerit ad ſcđa vota.vt.l.femine in fine.C.de ſecū.nup.ꝗuis glo.i vbo filij.i auc.ex teſtamēto.C.illo titu.ſentiat cōtrariū.Sꝫ Bar.ibi reprobat illā glo.dicēs.ſe quinq; vicibus conſulendo et iudicando dixiſſe contra illam glo.dic vt ibi per euꝫ. Aut mater habebat plures filios vel filias ex eodē matrimonio genitos:et tunc hodie ſm tus nouiſſimū ſiue ipa tranſiuerit ad ſecūdū matrimoniū ante mortem alicuius filiorū:ſiue poſt mortem vnius:poteſt filio moriēti ab inteſtato ſuccedere pleno iure quo ad omnia bona que ad filium perueniſſent aliunde q̄ ex ſubſtantia

Parentes ad ſecūda vota tranſeuntes queadmodū liberis ſuis ab inteſtato ſuccedant.

UVA. BHSC. IyR_223

paterna.illoꝝ autem que ad eũ perueniſſent ex ſubſtantia paterna/ipa ſolum vſumfructũ habere debet.vt i auc.de nup.§.hinc nos alia.verſi.ſinautẽ inteſtatus. col. iiij.nã licet textꝰ ibi dicat vſum/tamẽ debet large itelligi vt exponatur vſum/id eſt vſumfructũ.vt ibi dicit glo.i ꝟbo vſum.pro qua eſt textus.in.l.mater.C.ad ter. ꝛ hec de pmo caſu.vide circa premiſſa ea que dicit Ange.are.i.d. §.preferũtur.inſti.de ſenatuſcõ. tertu.in verſi.ex hoc ergo.cũ duobus ſequentibus verſiculis. Secundo caſu quando loquimur in patre res eſt ſatis dubia.glo.in verbo declara.et ibi Bartho.i.d.l.femine ponunt/vbi dicta glo. tenet ꝙ idẽ in patre/qđ in matre transeunte ad ſecũdũ matrimoniũ. idẽ tenet Azo.in ſumma i fine.in verſi.item quecunqꝫ dicta ſunt.C.illo titu.quod ſeqtur ibi Bartho.ꝛ facit p iſto tex.in auc.de nuptijs §.ſi vero expectet/ibi duz dicit ꝛ hec cõmunis mulieris ꝛ viri mulcta ſit.et facit tex.in auc.vt fra. filij.ibi et ſimiles penas eſſe in viro ꝛ muliere.col.ix.facit etiã pro hoc.quia econtra ſtatutum penale in patre extẽditur ad matrem vt notat glo.in verbo minus auſuras.i.l.quiſquis.C.ad legẽ iuliã ma.idem tenet Bartho. in pmiſſo caſu.in.l.de emãcipatis per illum textum.C.de legi.here. vide latius per Ange.are.in.d.§.preferunt.vſi.ſecũdo caſu qñ nos.ꝛc. ꝛ p Jo.and.i addi.ad ſpe.đ ſecũ. nup.i rub.et plene p Matheſillanum in tractatu ſuo de ſucceſ.ab inteſta.i ſcđo articulo pncipali.ꝛ hec de ſecundo caſu. Tertio caſu qñ loqmur in alijs aſcẽdẽtibꝰ maribꝰ vł feminis/tũc videt eſſe dubiũ.nã prima facie videt ꝙ p trãſitũ ad ſecũda vota nõ priuent pprietate aliquoꝝ bonoꝝ obuenientium p ſucceſſionez ab itẽſtato:qꝛ textꝰ ꝗ pncipaliter i hac materia ſunt loquũtur ſolũ đ mr̃e ad ſecũda vota trãſeunte.vt.d.l.femine §.illud.C.de ſecun.nup.et.l.mater.C.ad tertu.ꝛ.§.hinc nos alia. verſi.ſinautem inteſtatus.in auc. de nup. Sz Ange.are.vbi.ſ.ꝟſi. tertio caſu dicit ꝙ cõtrarium eſt verius/per tex.i.l.generaliter.in principio iuncta ibi glo.i.C.de ſecun.nup.ꝛ tex.in.l.ſi tñ.et in auc. vxore/illo titu.Itẽ quia in illo caſu eſt maior ratio/cum magis ſit debita hereditas filij patri et matri ꝙ̃ auo auie proauo ꝛ proauie. vt in auc.defuncto.C.ad tertu.ꝛ dixi.ſ.in pncipio preſentis additionis.vnde ſi pena puationis nude proprietatis imponitur matri vel patri tranſeunti ad ſecũda vota.vt.ſ.dixi.multo fortius credẽdum eſt eã impoſitã fuiſſe auo et auie.ita dicit Ange.are.vbi.ſ. Et nota circa pmiſſa ꝙ ſicut mater trãſiens ad ſecũda vota puat tñ pprietate illoꝝ bonoꝝ ꝗ obuenerũt filio ex pr̃e/ꝛ nõ illoꝝ ꝗ ab auo vel auia puenerũt/vt probat Bar.i auc.ex teſtamẽto.C.de ſecũdis nup.ita auia ad ſcđm mr̃imoniũ trãſiẽs ſolũ pdit pprietatẽ illoꝝ ꝗ a marito ſuo/hoc ẽ auo defuncti ad ipm defunctũ puenerũt.ita tenet i effectu Ange.are. vbi.ſ.quẽ de hoc et alijs pmiſſis vide latius. Gerardus mulert.

Collaterales queadmodum ſuccedant.

¶ Si autẽ cõtingat ꝙ nullus ex aſcẽdẽtibꝰ ſupſit ſed ſolũ ſupſint collaterales/tũc vocabuntur primo fratres et ſorores vtriqꝫ iũcti defuncto.i. qui ex eodẽ patre et matre nati ſunt in capita:etiaz cũ eis vocabunt ꝯſimiliũ fratrũ ꝛ ſororũ premortuoꝝ filij/ſcz in ſtirpes.vt.§.ſi igit defunctꝰ neqꝫ deſcendentes.et.§.ſi aũt defuncto.i auct.de here.ab inteſta.col.ix.et auctẽ.ceſſante.C.đ legi.heredi.

UVA. BHSC. IyR_223

Filij fratrum et ſoroꝝ premortuoꝝ an ſuccedant in capita an i ſtirpes cuꝫ ſine patruis aut amitis ſuccedunt.

ꝙ ſi premortuorum oĩm fratrũ et
ſoroꝝ filij ſoli ſine patruis vł ami
tis ſupereſſent tũc vocarent in ca
pita et nõ in ſtirpes. licet ſecus ſit
in nepotib⁹ natis ex filijs. vt. ſ. ha
bet in verſi. ſed ſi cum predictis.
¶ Additio. Iſtud dictũ dñi Ro
landini volentis ꝙ filij fratrũ ſine
patruis vł amitis ſuccedẽtes/ ſuc
cedãt in capita et nõ in ſtirpes te
net etiã dñs Azo. i ſũma. C. de le
gi. here. et recitat illa ſua opinio
p glo. ij. i auc. ceſſante/ illo titulo
et p glo. in verbo antiq̃tas. i. §. ſic
tñ. ⁊ p glo. in verbo fuerit. in §. ſi
aũt defuncto. in ſepedicta auctẽ.
de here. ab inteſta. et tenet glo. in
§. fina. inſti. de here. q̃ ab inteſta.
defe. et glo. in. §. hoc etiã. circa fi.
inſti. de legi. agna. ſucceſ. Sed ad
uerte ꝙ dñs Accurſi⁹ in. d. glo. in
verbo antiq̃tas. et alibi tenuit cõ
trariũ p tex. in. §. ex diuerſo. verſi
culo. hmõi ꝓo. et. §. ſi vero neq̃. in
d. auct. de here. ab inteſta. qui tex
tus videt innuere ꝙ filij fratrũ
etiã ſi ſine patruis ſuccedant vo
cantur in ſtirpes et non in capita
Adde ꝙ hoc ſequit. Bar. in auct.
ceſſante. C. de legiti. here. et etiaꝫ
in corpore vnde ſumit illa auctẽ.
et idẽ lati⁹ in. l. poſt ꝯſanguineos
§. hereditas. ff. de ſuis. et legiti.
vbi dicit ſe habuiſſe hanc queſtio
neꝫ de facto et tenuiſſe ac tenere
opinionẽ Accurſij tanq̃ verã te
net ẽt eandẽ Cy. ⁊ multi alij i. d.
auctẽ. ceſſante. idẽ cõſuluit Bal.
in q̃ſtione facti: vt ipſemet refert
in dicta auc. ceſſante. ideꝫ tenuit
Mathe. de matheſilanis doctor
ſolẽnis bono. i ſuo tractatu ꝺ ſuc
ceſ. ab inteſta. in verſi. ſcđo dubi
tat an quãdo ad ſucceſſionẽ et ſe
quit. d. Frã. de rãpo. bononiẽſis.
vt refert Ang. in. §. cũ fili⁹. in fine
inſti. de here. q̄ ab inteſtato defe. ⁊
probat hec opinio ſm eos p tex.
in. §. ſi vero neq̃ fratres iũcto. §.
illud. in. d. auc. de here. ab inteſta.
et hec opinio in cõſulendo et iudi
cando eſt tenenda. vt dicit Chri
ſtoꝛ. inſti. de legi. ag. ſuc. in. §. hoc
etiã ſup glo. in verbo ſupſtites. li
cet alia opinio ſcꝫ Azo. quã. ſ. te
net dñs Rolan. videat ſubtilior
in diſputando ſm eundẽ. d. Chri
ſto. Motiua pro vtraq̃ opinione
vide late p Ang. arc. in. d. §. cũ fi
lius. et p Bar. in. d. §. hereditas
vbi pulchre ſoluit motiua Azõis
Sꝫ aduerte ꝙ Bal. legẽdo dictã
auctẽ. ceſſante tenuit opinionem
Azo. quã etiaꝫ tenet Saly. ibi. tñ
nõ recedas ab opinione Accurſij
Bartho. et ſequatiuꝫ ꝓpter coꝝ
immenſam auctoritatẽ: ſꝫ ꝯclude
cũ illis ꝙ filij fratrũ nõ ſolũ quuꝫ
vna cũ patruis veniũt: verũ ẽt cũ
ſine patruis ſuccedũt/ ſuccedũt i
ſtirpes et nõ i capita. hãc opinio
nẽ tenet ẽt Dy. in tractatu ſuo de
ſucceſ. ab inteſta. verſi. ſꝫ pone ꝙ
aliq̃s deceſſit. ⁊c. Intellige pre
miſſa ſm eundẽ Bar. in. d. §. here
ditas: quãdo tractat de ſucceſſio
ne alicuius ex patruis vel auun
culis. Si vero tractat de ſucceſ
ſione aliorũ tunc ſuccedũt in ca
pita. vt dicto. §. ſi vero neq̃ fra
tres. Berardus mulert.

¶ His itaq̃ ſic ſuccedentibus vt
dictũ eſt/ excludent fratres et ſo
rores ex altero tantũ parente cõ
iuncti defuncto. et ſimiliũ fratrũ
et ſororum filij. verũ tamẽ ſi inte
ſtatus non relinquat fratres vel
ſorores vtrinq̃ cõiunctos vel cõ
ſimiliũ fratrum vel ſororuꝫ filios
ſed relinquat ſolummodo fratres
et ſorores ex altero tantum parẽ
te coniunctos/ illi ad eius ſucceſ
ſionẽ admittent ⁊ cũ eis ꝯſimiliũ
fratrũ ⁊ ſororũ filij i ſtirpes Por
ro ſi huiuſmodi ab ĩteſtato moriẽ
ti null⁹ oĩno ſupſit frater vł ſoror
ſiue ex vtroq̃ ſiue ex altero tantũ
parente cõiunctus vel nullus ex

Fratres aut ſorores ex altero tñ parẽte ꝯiuncti ꝺfuncto qñ ad ei⁹ ſucceſſionẽ ab ĩteſtato admittant

UVA. BHSC. IyR_223

eoꝝ͂ liberis/ſi ſupſint alij collate
rales: tūc laxatis habem̄s cōcur-
rit ſucceſſio regl'a gn̄ali / vt q̇ ꝓ̄ꝛ
eſt gradu potioꝛ ſit in ſucceſſione/
ſublata oi̇ differētia ſexus patrie
ptātis ⁊ cognatiōis: ⁊ ſuccedēt in
capita. Ceterū ſciēdū eſt ꝙ ſi is q̇
moꝛit̄ īteſtat⁹ relinq̄: ſimul parē-
tes ſuos ⁊ fr̄es ſuos: tūc pr̄ ⁊ mr̄
vl̄ alter eoꝝ q̇ ſupeſt : aut his; pꝛe
moꝛtuis au⁹ ⁊ auia/vel q̇libet alī
de parētib⁹ q̇ fuerit in aſcēdētiū
linea ꝓximioꝛ/⁊ fratres ⁊ ſoꝛoꝛes
vtriq̃ coniūcti defūcto ex equis
poꝛtionib⁹ ī capita vocabūtur. cū
q̇b⁹ ⁊ ſimiliū fratrū ⁊ ſoꝛoꝝ p̄moꝛ
tuoꝝ filij ſuccedēt ī ſtirpes: exclu
ſis fratrib⁹ ⁊ ſoꝛoꝛib⁹ ex alt̄o tm̄
parente coniūctis. hij eīn fr̄es nō
ſuccedūt cū aſcēdētib⁹ ſʒ repellū
tur ab eis ꝓbat̄ oīa p̄miſſa. ī auc.
de here. ab ītes. ve. q̄ſi p̱ totū. et in
auct. vt fra. fi. col. ix. Intelligas
aūt illū parentē ꝓximioꝛē ee̅ gra-
dū defūcto quē null⁹ p̄cedit. i. int̄
quē ⁊ defunctū null⁹ erat medi⁹.
vt. ff. de verbo. ſig. l. pꝛoximus.

Fratres ex altero tm̄ parente nō ſucce-dunt cū aſcēdentibus.

¶ Additio. Habes ex p̄dictis ꝙ
fr̄es defuncto vtriq̃ coniūcti nō
excludūt oīno auū vel auiā defun
cti/imo parit̄ admittūtur. Nō ob
ſtat tex. ī auc. defuncto. C. ad ter.
dū dicit fr̄es admitti cū aſcēden-
tib⁹ in gradu ꝓximis: q2 hoc ītel-
ligit̄ ſcʒ quos null⁹ parēs p̄cedit.
ita tenet glo. in. d. auc. defūcto. et
ſeq̇tur ibi Bar. ⁊ glo. in v̄bo ꝓxi-
mis. in. §. ſi vero cū aſcēdētib⁹. in
ſepe alle. auc. de here. ab īteſta. et
ſeq̇tur Azo. ī ſūma. C. de legi. he
re. ⁊ cōiter doc. Nōnulli tn̄ ꝯ̄riuʒ
aſſeruerūt vt lʒ videre p̱. d. Azo.
vbi. s̄. et etiā p̱ gloſas. s̄. citatas.
Adde iuxta p̄miſſa ꝙ qn̄ fr̄es vel
ſoꝛoꝛes vel eoꝝ filij ſuccedunt de
functo ſimul cū aſcēdentib⁹ nūq̃
partiū tāgētium eos acq̇rit̄ vſuſ-
fruct⁹ parētib⁹ in quoꝝ ptāte ſūt
⁊ cū quibus ſimul ſuccedūt. vt. d.

Fratres defūcto vtrinq̃ ꝯiuncti an exclu-dāt auū vel auiā in ſucceſ-ſione ab īteſtato.

§. ſi vero cū aſcendentibus. et ibi
ponitur ratio. licet al'as regulari
ter pater habeat vſumfructū ad-
uētitioꝝ filij ſui in ptāte exiſten
tis. vt. C. de bonis q̇ li. l. cū opoꝛ-
tet. in p̄n. ⁊ tetigi. s̄. ſunt ⁊ alij ca
ſus ſpāles in q̇b⁹ hoc fallit q̇s po
nit gloſa. in v̄bo vſumfructū. ī. §.
ī. iſti. p̱ quas p̱ſo. vobis acq̇. ⁊ glo.
in auc. ideʒ eſt. C. de bonis q̇ libe.
⁊ etiā gloſa. ī v̄bo parētib⁹. ī auc.
vt lice. ma. et auie. poſt pꝛincipiū
col. viij. vbi vide. Adde p̄terea iu
xta p̄miſſa ꝙ p̄uilegiū datū filijs
et filiab⁹ fratrʒ vel ſoꝛoꝛis vtriq̃
cōiūcti vt ſimul cum aſcēdentib⁹
ac etiā cū fratribus defuncte p̱ſo
ne ab inteſtato ſuccedere poſſint/
nō debet extēdi ad nepotes vl̄ p̱
nepotes fratris vtrinq̃ ꝯiūcti de
functo. vt ē glo. ī auc. poſt fr̄es. ij
C. de legi. here. qđ approbat ⁊ fir
mat. Ange. are. ī. §. p̄ferunt̄. inſti.
de ſenatuſcō. tertu. nā appellatio
ne filij nō cōtinet̄ nepos maxime
in materia exoꝛbitāti. vt eſt text⁹
inſti. q̇ teſta. tu. da. pn̄t. §. ſi. et de
ſenatuſcō. oꝛfi. poſt p̄ncipium. ita
vult etiā ī effectu Specu. ī titulo
de ſucceſ. ab īteſta. in v̄ſi. q̇d ſi ali-
q̇s decedit. vt apte ibi oſtēdit Io
han. and. in addi. qđ tene menti.
Berardus mulert.

Vſumfructuʒ aduentitioꝝ in q̇bus caſib⁹ non habeat pater.

Nepotes fratris vel ſoꝛoꝛis an ſimul cū aſcē-dētibus aut fr̄ib⁹ defūcte p̱ſone ab īteſtato ſuccedant.

¶ Sed q̇d erit ſi relinquat aliq̇s
fr̄es quoſdā vterinos tm̄ ⁊ q̄ſdaʒ
cōſanguineos tm̄: Reſpōde ꝙ in
reb⁹ maternis p̄ferūtur vterini/⁊
in reb⁹ paternis p̄ferunt̄ ꝯſangui
nei. vt. C. de legi. here. l. de eman
cipatis. in fine.

¶ Additio. Ita dicit etiā Dy. in
tractatu ſuo de ſucceſ. ab inteſta.
verſi. ſed pone q̇s moꝛit̄ ſine libe-
ris ⁊c. vbi ſubdit ꝙ in alijs bonis
aliūde q̄ſitis ſuccedūt eq̄liter. naʒ
quantū ad illa bona ſublata ē dif
ferētia cognationis ſiue agnatio
nis. vt in auc. itaq̃. C. cōia de ſuc
ceſ. lʒ Pla. vt ipſe Dy. etiā refert

UVA. BHSC. IyR_223

Frater vtrinq̃ ꝯiunctꝰ p̃fertur ab inteſtato fratribꝰ ex altero tm̃ parēte.

vbi.ſ.cōtra tenuerit in hoc. Sed quid ſi q̃s decedat relicto vno fratre ex p̃te matris tm̄/ ⁊ alio ex p̃te patris tm̄/ et tertio ex vtroq̃ parente qualiter ſuccedent iſti: Reſponde ſm̄ Azo. in ſumma.C.de legi.here.ꝙ ille q̄ eſt cōiūctus ex vtroq̃ parēte ſuccedit in oībꝰ bonis tā p̃rnis q̃ m̃rnis et in aliūde queſitꝫ/aliijs duobꝰ fratribꝰ excluſis.⁊ ē ratio/ q̄ iſte habet duplex vinculū ſcꝫ paternū ⁊ maternū.merito ergo p̃fertur illi q̄ non hꝫ niſi vnū.vt.d.auc.itaq̃.C.cōia d̄ ſucceſ.⁊ in auc.de cōſan.⁊ vte.fratribus.circa mediuꝫ.col.vi.ita dicit et tenet glo.in auc.poſt f̃res.i.C. de legi.here. ⁊ glo.i. d.auc.itaq̃. vbi glo.ponit p̄miſſā rōnē.Adde ēt gloſā pulchrā i v̄bo meliores.i d.auc.de ꝯſan.⁊ vte.f̃ribꝰ.⁊ Dy. in.d.ſuo tractatu de ſucceſ.ab inteſta.verſi.quid ſi decedit relicto fratre.⁊c.Gerardus mulert.

¶ Nunc demū ſcias ꝙ filiofa.ab inteſtato moriēti hn̄ti caſtrēſe vl quaſi caſtrēſe peculiū ſuccedūt liberi eiꝰ excluſis aſcēdētibꝰ ⁊ collateralibꝰ defuncti. ⁊ ſi liberi non ſupſint vocātur aſcēdentes/et cū eis f̃res.vtrinq̃ ꝯiuncti. Defūcto vero filiofa.q̄ habebat aduētitiū in iure q̄d habebat i aduētitio eodem modo et ab eiſdē ſuccedit vt dictū eſt.vt in auc.de here.ab īteſta.§.ſi q̄s igitur deſcēdētiū.et.ff. de caſtrē.pe.l.ij.et inſti.q̄. nō eſt p̄miſſum fa.teſta.§.ſi vero īteſtati.

¶ Additio. Vide que dixi.ſ.iſto tractatu in additiōe q̄ incipit. ex hoc vltio dicto.i.iij.colū.ibi circa premiſſa etiā aduerte ⁊c.

Succeſſio ab inteſtato vſq̃ ad quotum gradum deferat

¶ Sed reuoco nunc in dubiū vſq̃ ad q̄tū g̃dū ſucceſſio ab īteſtato d̄ferat. R̄nde ꝙ olim erat differētia iter agnatos ⁊ cognatos.vt licet videre.in.§.vltimo.iſti.de ſucceſ.cog. ſed illa differētia ē hodie ſublata vt.ſ.ſepe dictū eſt.vn̄ hodie ſiue agnati ſiue cognati oēs vſq̃ ad.x. gradū ſuccedūt. de quo vide pulchram gloſam hoc firmātē.in. d. §.vltio.⁊ glo.in v̄bo cognatos. i §.ſi v̄o neq̃ f̃res.i ſepe alle.auc. de here.ab īteſta.quas gloſas. vt refert Ange. arc.i.d.§.vltimo.approbāt doctores.tenet etiā Azo. in ſumma.C.d̄ legi.here.

Feudi ſucceſſio vſq̃ ad q̄tū g̃dū extēdatur.

Sed in iure feudali vſq̃ ad ſeptimū gradum ſucceditur.vt i titu. qui feudum dare pn̄t.§. hoc autē ſciēdū. ⁊ in ti.de ſucceſſio.feu.§.hoc q̄q̃. Hodie tū iure nouo in maſcul deſcendētibus feudi ſucceſſio i infinitū extendit.vt ē tex.in.d.§.hoc autē.in fine. Itē in iure p̄onatꝰ vſq̃ ad q̄ntū g̃dū ſuccedit.vt.i.iſti. de ſucceſ.liber.§. multis autem.

Graduum computatio q̄n fiat ſm̄ ius ciuile et q̄n ſm̄ ius canonicum.

Et nota circa p̄miſſa ꝙ in ſucceſſionibꝰ ſeruat computatio iuris ciuilis.i matrimonijs vero iuris canonici.vt.xxxv.q.v.ad ſedem. diuerſimode eīn fit computatio graduum iure canonico et ciuili. vt patet.i.d.c.ad ſedē. Vn̄ dicit Jaco.bu. vt refert Jo.an.i addi. ad Spe.i titu.de ſucceſ.ab īteſtato. verſi.ſed an filiū f̃ris.ꝙ ſtatutū ciuitatꝫ in materia ſucceſſionū tractans de gradibꝰ/intelligit ꝙ computētur ſm̄ ius ciuile/vt ſic cōſtitutio ſupplēs corrigēs interp̄tās et declarās eo mō ſumat quo ius ſuppletū correctū ⁊c. vt i auc.de filijs ante dota.inſtru.na.an̄ finē col.iij.facit.ff.ſi q̄s teſtamento liber eē iuſ.fue.l.i.§.hec actio. Eadē ratiōe fuit determiātū.vt idē Johā.and.vbi.ſ.refert: ꝙ ſi ſtatutū ciuitatꝫ penā iponat ꝯhentibꝰ matrimoniū in quarto gradu vel citeriori/rōne ſubiecti intelligitur id de cōputatiōe canonica. Si autē in materia cōi fiat ſtatutum vniformē per epū ⁊ cōmune/ q̄libet iſtorū in ſuo foro computationē recipiet. puta ne accuſans teſtes p̄ducat attinētes ſibi g̃du

UVA. BHSC. IyR_223

tertio vel citeriori/vł huic ſimile
facit qđ nota .x. diſtinc. ꝯſtitutio-
nes. ⁊ de teſta. cū eſſes. ⁊ in Spe.
de diſpu. ⁊ alle. §. porro. ad finē. et
dixit idē Johā. and. in. c. j. de no.
ope. nō ſup glo. ij. Habes nūc ex
ꝑdictis colligere ꝙ in ſucceſſione
ab inteſtato ꝑma cā eſt liberoꝝ. ſe
cūda aſcendentiū vſqꝫ in īfinitū.
vt. l. quiqꝫ litigādi. ff. đ in ius vo.
tertia trāſuerſaliū/q̄ vſqꝫ ad deci
mū graduꝫ/ſiue agnati ſiue cogna
ti ſint/hodie ſuccedūt. vt. ſ. ꝓba-
tū eſt. Iſtis aūt deficiētib⁹ ſucce-
dit fiſcus. vt. l. j. et. l. vacantia. C.

Fiſcus qñ ſucce dat deſce dentib⁹ ab iteſta to.

de bo. vacan. et icorpora. libro. x.
Aduerte tamē ꝙ ſunt aliq̄ ꝑſo
ne q̄ licet nō ſint de ſupradictꝫ/ni
chilomin⁹ tñ excludūt fiſcū. vt pu
ta coiunte ꝑſone defuncte. illa eni
legitimis deficiētibus vocat ⁊ pre
fert fiſco. vt. C. vn vir ⁊ vxor. l. j.
Immo ēt extātib⁹ legitimis in ca
ſu admittit vt tāgā lati⁹. ſ. in addi
tiōe icipiēte. adūte ꝙ hic. Itē fiſ-
cū excludit foci⁹ liberalitat ꝑpia
lis. puta ſi duob⁹ coiter aliqđ ab
ꝑpatore datuꝫ eſt/alio ſiue herede
decedēte/id qđ datū eſt ad alterū
ſuperuiuētē/nō ad fiſcū ptinebit.
vt. l. vnī. C. ſi ꝑpe. libe. ſoci ſine he
re. decef. li. x. Item curia aliudqꝫ
collegiū licitū fiſco prefert. vt. C.
de here. deu. ꝑ totū. ⁊. l. ſi qs pbr.
C. đ epiſ. et cle. Prefert ꝑterea
fiſco patron⁹. vt inſti. de ſucceſ. li-
bertoꝝ. ꝑ totū. Itē ſubſtituti ⁊ co
heredes ꝑferūt fiſco. vt. C. de ca-
du. tollē. §. his ita. ſupradictas ꝑ-
ſonas enūerat gloſa. i ꝟbo legitio.
in. d. l. j. C. de bo. vacan. lib. x. Ad
de ꝑdictis caſum auc. oēs pegri-
ni. C. cōmunia de ſucceſſio. nā ibi
habes caſū in q̄ (vt dicit ibi Bal.)
ſuccedit xp̄s ⁊ nō fiſcus. Et nota
dictā auc. ꝑ pegrinis quibus mul
tū ē ꝓpitia. et dicit notabilit dñs
Alexander de Imo. in addi. ſuis
ad Bar. ibi. poſt Ange. ⁊ Pau. de
caſtro. ꝙ pegrini poſſūt teſtari cū
duob⁹ teſtib⁹ ſicut milites/ꝑpter
liberā facultatem eis datā. in. d.
auc. ibi libera habeāt facultatem.
qđ eſt notādū. ¶ Premiſſa in lai-
cis locū ſibi vēdicāt. De clericis

Peregrini teſtari poſſūt corā duobus teſtibus.

autē ſcias breuiter ꝙ ſi cleric⁹ mo
riat inteſtat⁹/in his q̄ ab eccła vł
intuitu eccłie acq̄ſiuit ſuccedit ei
eccleſia hēat vł nō hēat agnatos
ſiue cognatos. imo nec teſtamēto
de his bonis diſponere pōt. vt in
c. i. in fine. ⁊. c. ad hec. ⁊. c. q; nos.

Clericis ab iteſtato moriētibus qs ſuccedat

in fi. de teſta. viuens tamen. et ſui
compos poteſt moderare aliqua
de bonis ipſis nō rōne teſtamēti/
ſed elemoſine intuitu erogare in
egritudie ꝯſtitut⁹. d. c. ad hec. §.
reſpō. ⁊. c. relatū. ij. verſi. licet au-
tē eo. titu. Ex quo nota practicā
quā ſeruare debet cleric⁹ ſi de re-
bus eccłie vult aliquā intuitu ele
moſine/aut ꝑ remunerationeꝫ ſer-
uitij erogare/vt actualiter donet
dū viuit/qđ pōt: dūmodo modera
te: per. ſ. allegata iura/non autē
relinquat conferendū poſt mortē
ſuaꝫ qđ nō pōt. d. c. ad hec. ratio-
ne diuerſitatis vide ibi ꝑ Panor.

Cleric⁹ volēs de rebus eccleſie intuitu elemoſine relinquere quam no. practicā ſeruare debeat

Et hoc de bonis puenietibus ab
eccleſia vel eius intuitu. In bonis
autē aliunde queſitꝫ ab inteſtato
ſuccedūt ꝯſanguinei. vt auc. licē-
tiam in fi. C. de epiſ. et cle. et. xij.
q. vlti. c. vltio. cū ſimilibus. Si ve
ro non habeat ꝯſanguineos/ſuc-
cedit ecclia. d. c. vlti. ⁊. c. j. de ſuc-
ceſ. ab inteſta. vbi vide latius per
gloſam ⁊ ſcriben. et ꝑ docto. in. d.
auc. licentiā. Gerardus mulert.
¶ Viſo de ſucceſſiōe liberoꝝ le
gitimoꝝ ⁊ naturaliū/et parētum
eoꝝ: reſtat nūc videre q̄liter et in
quantū ſuccedāt ab inteſtato filij
nāles tm̄/⁊ eis ſuccedat. pro cui⁹
noticia ſciēdū ē ꝙ ſi qs ab iteſtato
moriēs/carēs legitiā ſobole libe-
roꝝ/vł legitia cōiuge/relinquat
filios nāles tm̄ ex cōcubina. legi-

Filij naturales tm̄/ quēadmodū pri ſuccedant

m. ij

UVA. BHSC. IyR_223

tiuos natos/ipſi nāles vna cū mr̄e eoꝝ in duas vncias pr̄ne ſubſtātie equalit̄ admittunt̄. Si vero ſupſſit vel legitima liberoꝝ ſoboles vl̄ ſaltē legitima p̄iux/ nāles tunc in aliq̄ non ſuccedūt: et eſt verū q̄ licet cōiunx nō ſuccedat/ipſa tamē facit q̄ naturales repellūtur

Regula ſi vinco vincētē te ⁊c. ali q̄ſſit ea

¶ Additio. Aduerte q̄ hic fallit regula/ſi vīco vincētē te/ꝑ conſequēs vnico te. vt. l. de acceſſionibus. ff. de diuer. et tēpo. preſcrip. nā naturales excludunt agnatos q̄tū ad duas vncias. vt. §. ſi quis aūt i. auc. q. mo. na. effi. ſui. ⁊ agnati vincūt vxorē. vt. l. j. C. vñ vir et vxor. tñ naturales nō vincūt vxorē. vt. ſ. dicit dñs Rolan. ⁊ ꝓbat̄ in. d. §. ſi qs aūt. Ceſſat p̄terea dicta regula in multis alijs caſibus enūeratis ꝑ glo. in verbo coniuge in dicto. §. ſi qs aūt. Et q̄ vxor nō ſuccedat/ verū eſt niſi deficiētib⁹ oībus agnatis ⁊ cognatis: tunc ei ſuccedit p̄iux ſupſtes. vt. C. vnde vir et vxor. l. j. ⁊ tetigi. ſ. Uel niſi quādo matrimoniū fuit ſine dote ⁊ cōiunx ꝑmoriēs ſit locuples ſuperuiuēs vero laborat inopia. tūc eni licet extēt filij defuncte ꝑſone tā ex eodē matrimonio q̄ ex alio/ cōiunx ſupſtes ſuccedit ī quartā partem ſi liberi nō ſint vltra tres alias ſuccedit in virilē portionē. vt tñ eiuſdē matrimonij liberis ſi extiterit ꝓprietatē ſeruet. his ꝟo nō extantib⁹/vel ſi nullos habuerit potietur etiam dñio: ⁊ imputabitur legatum in talem portionē. probātur premiſſa. in auc. preterea. C. vñ. vir et vxor. Ger. mu.

Cōiunx ſupſtes q̄ñ ſuccedat ab īteſtato.

¶ Uerum eſt tñ q̄ vbi naturales vel ꝑ legitimā ſobolē/vel ꝑ legitimā cōiugē repellunt̄: paſcit tñ debēt in vita eoꝝ a legitimis defuncti ſucceſſorib⁹ arbitrio boniviri. ꝓbant̄ oīa premiſſa. in auc. q. mo. na. effici. ſui. §. ſi qs aūt defunct⁹. vſq; ad. §. de nepotib⁹ cuim naturalib⁹. col. vj.

Filij nāles non ſuccedētes pri paſci debent a legitimis ſucceſſoribus.

¶ Econtra ꝟo ſicut quotiēs ⁊ inquantū ſuccedūt naturales filijs parentib⁹ ſuis/ita totiēs ⁊ ītantū ſuccedunt parētes liberis ſuis nālib⁹. vt eadē vl̄ par ratio pietatis ſeruet̄ in eis. vt. ff. de inoffi. teſta. l. nā ⁊ ſi parentib⁹.

¶ Additio. Et ꝓbat̄ clare ī auc. qui. mo. natu. effi. ſui. §. de nepotib⁹. vbi dicit̄ q̄ eadē menſura qua parentes ꝓſpiciunt naturalib⁹ filijs/⁊ ipſi parentib⁹ cōpēſent/ ſiue in ſucceſſionib⁹ ſeu in alimētis Gerardus mulert.

Filij nāles quēadmodū ſuccedāt matri.

¶ Premiſſa ꝓcedūt in pr̄e Matri autē inteſtate morienti ſuccedūt naturales ei⁹ quos ex cōcubinatu legitimo peperit: ⁊ etiā q̄d plus eſt pariter cū legitimis. imo etiā ſi vulgo q̄ſiti ſint: dūmodo nō ex adulterino aut inceſtuoſo vel nephario coitu nati ſit/ matri ſuccedunt. vt inſti. de ſenatuſcō. orfi. §. nouiſſime. ⁊. C. eo. l. ſi qua illuſtris. ⁊. §. fi. in auc. quibus mo. na. effi. ſui. col. vj. Fallit ſi mat̄ erat illuſtris: tūc ei vulgo q̄ſiti illuſtri matri cū legitimis nō ſuccedunt. ſec⁹ in naturalib⁹ ex licita cōſuetudīe ab hōie libero ꝓcreatis. illi ei etiā ad ſucceſſionē illuſtris matris cū legitimis admittūt̄. q̄uis mulieres ⁊ illuſtres ⁊ īgenuas. qb⁹ caſtitatis obſeruatio p̄cipuū debitū eſt: eiuſmodi ꝓles habere ſatis iniurioſum ſit/ ſatiſq; acerbū. ꝓbant̄ premiſſa in. d. l. ſi qua illuſtris. Sic ecōtra filio naturali et etiā vulgo queſito mater ab inteſtato ſuccedit. vt īſti. de ſenatuſcon. ter. §. vltio. excepta illuſtri q̄ vulgo q̄ſito filio nō ſuccedit: ſicut nec ip̄ſe vulgo queſitus matri ſuc illuſtri legitimos hñti vt dictū ē.

Filij vulgo queſiti an q̄n mr̄i ab inteſtato ſuccedāt

¶ Additio. Ita vult glo. in. §. fi. inſtitu. de ſenatuſcō. ter. ſed contrariū puto veri⁹ videlicet q̄ mater illuſtris indiſtincte ſuccedat filio ſuo vulgo q̄ſito/ vt infra ſtati

UVA. BHSC. IyR_223

dicā. ¶ Pro pcedentiū lucidiori enucleatiōe ſic diſtinguere potes dū q̄rit q̄lr ſuccedat filij illegitimi: nā aut ſūt nati ex coitu dānato aliq̄ lege iperiali: aut ſunt nati ex coitu non damnato aliqua lege impiali ſeu tēporali. Primo caſu nullo modo poſſunt ſuccedere patri aut matri aut alijs eorū aſcēdentib⁹: quia ſunt idigni oī legis beneficio. vt in auc. quib⁹ mo. na. effi. ſui. §. fina. col. vj. ⁊ in aucten. ex cplexu. C. de inceſ. nup. ⁊ q̄ ēt matri tales filij nō poſſunt ſuccedere tenet expreſſe glo. in verbo admitti. in §. nouiſſīe. inſti. de ſenatuſcō. orficia. quā ibi ſequūtur Ange. are. Chriſto. por. ⁊ Jaſon may. in additio. ad d. Chriſto. et cōmuniter ſcribētes. ⁊ glo. fi. in d. l. ſi qua illuſtris. quā cōmēdat ibi Bar. C. illo titu. et glo. fi. i dicta auctē. ex cōplexu. ⁊ glo. in verbo participiū. in d. §. fina. in aucten. qui. mo. natu. effi. ſui. facit tex. iūcta glo. fi. i fi. xv. q. vlti. cū multe et tenet expreſſe Spe. in titu. de ſucceſ. ab inteſta. ꝟſi. ſʒ nūqd ſpurij. et dñs Bolan. ſ. in ꝟſi. pmiſſa pcedūt. ⁊c. vide lati⁹ p Ange. are. in d. §. nouiſſime. Et nota q̄ ſicut predicti filij ex damnato coitu pcreati nō ſuccedūt parētib⁹ ita nec parētes ſuccedunt eis. vt dicit Ang. are. i. §. pferunt. inſti. de ſenatuſcō. tertu. ꝟſi. ſcdm mēbrū principale. ¶ Scdo vero caſu principali q̄n tales filij ſunt nati ex coitu nō dānato a lege tēporali / tūc ſubdiſtigue: qr aut querimus an iſti poſſint ſuccedere m̄ri vel aſcēdentib⁹ p lineā maternā: aut p̄ri vel aſcēdentib⁹ per lineā paternā. Prio caſu aut mater eſt illuſtris. aut nō eſt illuſtris. ſi mater ē illuſtris tūc ſi tales filij ſint pcreati ex ea tāq̄ ex legitima cōcubina / hoc caſu indiſtincte ſuccedūt / etiā vna cū legitimis ſi q̄s forte habeat. vt dicta. l. ſi qua illuſtris. aut talis mater illuſtris genuit huiuſmodi filios tanq̄ meretrix: ⁊ tūc ſi legitimos habeat nō ſuccedūt. ſi vero nō habeat legitimos tunc ſuccedunt vt. d. l. ſi qua illuſtris. Aut tales filij ſūt pcreati ex nō illuſtri: ⁊ hoc caſu idiſtincte ſuccedūt matri etiā vna cū legitimis nō diſtinguendo an tanq̄ ex cōcubina vel an tanq̄ ex meretrice progeniti ſint. vt. d. §. nouiſſime. inſti. de ſenatuſconſul. orfi. et d. l. ſi qua illuſtris. ¶ Et aduerte q̄ ecōtrario mater indiſtīcte ſuccedit pdictis filijs / ſiue habuerit eos ex coitu meretricali / ſiue non vt. l. hac pte. ff. vnde cogna. et. §. fina. inſti. de ſenatuſcō. ter. etiam ſi ſit illuſtris ⁊ habeat legitimos alios. licet glo. in d. §. fi. dicat cōtrariū: quā ſequit dñs Bolan. ſ. ſed eā reprehēdit Ang. are. in dicto. §. pferunt. illo titulo. verſi. ſecundū mēbrū. ibi. ⁊ hoc eſt verū. et q̄ dicta gloſa male dicat oñdit hoc mō. nā q̄ vulgo q̄ſiti nō poſſint ſuccedere m̄ri illuſtri / iductū eſt fauore legitimorū ⁊ naturaliū q̄n illis nō extantib⁹ ſuccedūt. vt d. l. ſi qua illuſtris. ſequit ergo q̄ econtra bñ pōt mater illuſtris ab inteſtato ſuccedere ſuis filijs vulgo queſitis / etiam ſi habeat legitimos et naturales: qr abſurdū eēt hoc caſu matrē excludi ab alijs legitimis / qui quo ad illos vulgo queſitos ſunt fratres vterini tm̄ allegat. auc. defuncto. C. ad ter. et. §. vulgo. inſti. de ſucceſſi. cog. Ad vnum aduertas ſ'm eundem Ang. are. vbi. ſ. q̄ filius natus ex patre ligato et matre ſoluta / cum non ſit natus ex dānato coitu. vt l. j. C. de adul. eſt ſucceſſibilis matri ⁊ alijs aſcendentib⁹ a matre. ⁊ ecōtra. p ea q̄ ſupra dicta ſūt. nō tū pōt ſuccedere patri ab inteſtato. per ea que in ſequēti membro

m. iij.

Filij nati ex coitu dānato ab aliq̄ lege tpali nullomō ſuccedūt parentib⁹ ab inteſtato.

Mr illuſtris an ſuccedat ab iteſtato vulgo q̄ſito filio

Fili⁹ nat⁹ ex patre ligato ⁊ m̄re ſoluta an ſit ſucceſſibilis

UVA. BHSC. IyR_223

dicam. hec de matre. ¶ Cũ autẽ
querim⁹ an filij nati ex coitu non
damnato ſuccedant patri ab inte
ſtato/ vel aſcẽdẽtib⁹ ꝑ lineã pater
nã/ tunc ſic diſtingue. Aut pat̃ eſt
penit⁹ incert⁹: qđ ꝯtingit quãdo
mulier erat publica meretrix: et
tũc certũ eſt ꝙ alicui tanq̃ꝫ patri
ſuccedere nõ poſſũt ab inteſtato:
licet nõnulli ita fatui ſint vt hu=
iuſmodi filios ꝓ ſuis tractent. vt
inſtitu. de legiti. cog. ſuc. §. vulgo.
cũ ſimilib⁹. ⁊ ſic patet ꝙ multomi
nus agnatis ſeu cognatis patris
poſſent ſuccedere tales. Itẽ ptꝫ
etiã ꝙ pater talibus nõ poteſt ſuc
cedere/ cũ penit⁹ ſit incert⁹. Aut
pater eſt bene cert⁹/ ⁊ tunc dic vt
ꝑ dñm Rolan. s. in verſi. viſo de=
ſucceſſione. vſqꝫ ad verſi. p̃miſſa,
Ex cui⁹ dictis habes duo requi=
ſita ad hoc vt naturales poſſint
patri ab inteſtato ſuccedere. Pri
mũ ꝙ nõ ſupſint legitimi. Scõm
q: nõ ſuperſit vxoꝛ. Adde tertiuꝫ
ſcilicet ꝙ ipſa concubina ipſoꝝ na
turaliũ mater/ vnica et indubita=
to affectu tracta fuerit/ ⁊ habita=
uerit in eadem domo ſimul cum
amaſio ſuo. alˀs ſi hitauerit ſeoꝛ=
ſum filij nõ haberẽt hoc priuile=
giũ ſuccedẽdi/ nec etiaꝫ legitima=
rent ꝑ ſubſequens m̃rimoniũ. qđ
probatur i auc. quib⁹ mo. na. effi.
ſui. d. §. ſi quis aũt. col. vj. ⁊ notat
glo. in. l. pe. ff. de concu. et ibi hoc
tenẽt Dyn⁹. et Bar. et Specu. i
titu. de ſuc. ab inteſta. ꝟſi. et nota.
tria foꝛe. ⁊c̃. ⁊ Ang. are. in. §. fina.
inſti. de nup. ⁊ idẽ Ange. i. d. §. no
uiſſime. inſti. đ ſenatuſcõ. oꝛfi. Hoc
verꝫ de iure ciuili. đ iure ꝟo cano
nico nõ videt̃ tollerãdũ: q: ſeq̃ret̃
ꝙ magis fauetur peccato diutur
no ⁊ continuo q̃ꝫ momẽtaneo. qđ
eſſet abſurdũ, certũ enĩ eſt oẽꝫ cõ=
cubituꝫ preterq̃ꝫ qui fit cum legi=
tima vxoꝛe eſſe petiñ moꝛtale. vt
dixi. s. i rubꝛi. de ſpurijs. ergo vi=

Filia na
les ad
hoc vt
p̃ri ab in
teſtato
ſucce=
dãt q̃ re=
q̃rãtur.

Cõcubi
ne coha
bitatio ⁊
idubita=
t⁹ affect⁹
an requi
rantur
ad hoc
vt filij ex
ea nati
p̃ri ab in
teſtato
ſcucce
dant

det̃ ꝙ hodie de iure canonico nõ
requirit̃ cohabitatio et indubita
tus affect⁹ ad hoc vt tales filij ex
cõcubina nati poſſint ab inteſta=
to ſuccedere: ſicut nec req̃rit̃ ho=
die ad hoc vt tales filij legitime
tur ꝑ ſubſequens matrimoniũ. vt
expꝛeſſe tenet Panoꝛ. i. c. tãta. q̃
filij ſint legiti. magis enim repꝛo
bat ius canonicũ concubinatũ q̃ꝫ
foꝛnicationẽ ſimplicem. vt nota.
in. c. ex parte. de teſtib⁹. Poſtre=
mũ requiritur ꝙ ſint nati ex tali
muliere que poterat eſſe vxoꝛ. vt
in auctẽ. de inceſ. nup. §. dubitatũ
col. ij. et in auc. vt liceat matri et
auie. §. et hoc. colla. viij. ita vult
Spe. vbi. s. Ex hoc põt attẽtari
ꝙ fili⁹ nat⁹ ex clerico beneficatio
etiã in minoꝛib⁹ oꝛdinib⁹ adhuc
cõſtituto/ et cõcubina ſeu focaria
ſua/ non poteſt ſuo p̃ri ſuccedere:
q: rebus ſic ſe habẽtibus/ hoc eſt
ipſo clerico retinente beneficium
nõ poſſat talis ſua focaria ipi eſſe
vxoꝛ. ſecus ſi talis cleric⁹ nõ erat
beneficat⁹/ quia tũc illi vxoꝛ eſſe
poterat. ita diſtinguit. Bartho. i
queſtione qua querit̃ an filius na
tus ex clerico ⁊ cõcubina ſua poſ
ſit legitimari per ſubſequens ma
trimoniũ. đ qua ꝑ eum in. l. pe. ff.
de concubi. ¶ Aduerte circa pꝛe
miſſa ꝙ eiſdẽ modis q̃b⁹ p̄dicti na
turales ſuccedũt parentib⁹ ſuis/
illis ipſis modis ſuccedũt paren
tes ipſis filijs naturalib⁹. vt dicit
dñs Rolan. s. in verſi. econtra ꝟo
ſicut. ⁊c̃. et ꝓbatur ꝑ iura q̃ ibi ci
taui. Aduerte ſecũdo ꝙ pꝛemiſſa
ꝓcedũt in liberis naturalibus pꝛi
mi grad⁹. i. filijs In liberis autẽ
naturalib⁹ ſecũdi grad⁹ vel vlte=
rioꝛis. vt nepotib⁹ ⁊ ꝓnepotib⁹/
ſec⁹ eſt. q̃m illi nõ poſſunt auo aut
pꝛoauo paterno ab inteſtato ſuc=
cedere. ⁊ qđ plus eſt filius natura
lis et legitim⁹ ꝓcreat⁹ ex filio na
turali tm̃/ nõ põt auo p̃rno ab ĩte

Fili⁹ na
t⁹ ex cle
rico i mi
oꝛib⁹ oꝛ=
dib⁹ con
ſtituto
an p̃ri
ab ĩteſta
to ſucce=
dat.

Nepo=
tes natu
rales an
ſuccedãt
auo ab i
teſtato.

UVA. BHSC. IyR_223

Lex fi=
na. C. ꝺ
natu. li=
be. an ſit
hodie
correcta

ſtato ſuccedere .vt.l.fi.in fi. C. de
natura.libe.que lex etiã hodie re=
manet incorrecta.vt.d.§.de nepo
tibus.in auctẽ.qui.mo.natu. effi.
ſui qꝺ eſt notandũ ſm Matheſil=
lanũ in ſuo tractatu de ſucceſ.ab
ĩteſta.qm̃ multi dicerẽt ꝯtrariũ/
ĩnt̃ q̃s eſt glo.ĩ ꝟbo diſpoſita.i. d.
§.de nepotib⁹.et Dy.ĩ ſuo tracta
tu.de ſucceſ.ab ĩteſta.ꝟſi.dicunt
aũt filij nãles.ibi/ab ĩteſtato aũt
ꝛc. Sed Alex.de imo.in additio.
ad Bar.in.dicta.l.fina.expꝛ̃ſſe di=
cit cã remanere ĩcorrectam hodie
qꝺ etiã tenet Ange.are.ĩ dicto.§.
nouiſſime.inſti.de ſenatuſcõ.orfi=
ci.quez de premiſſis vide latius.

¶ Reſtat nũc videre quõ trãſuer
ſales illegitimi inuicez ſuccedant
Pro cuius noticia (qm̃ lõgius la
bor q̃ꝫ fuerat aim⁹) remitto te ad
Ange.are.in.§.vulgo q̃ſitos.inſti.
de ſucceſ.agna.et ad Dynũ in ſe=
pedicto ſuo tractatu. ꝺ ſucceſſio
nib⁹ ab ĩteſtato.vide etiã aliqd ꝑ
Bartho.ĩ.§.pe.et ꝑ Ange.ꝑeru.
in.§.fina.ĩ auctẽ.quib⁹ mo.natu.
effi.ſui.col.vi. Vide ꝺ matia to=
tius preſentis tractatus ꝑ Dynũ
vbi.ſ̃.ꝛ late ꝑ Johãnẽ Petrũ de
ferrariis ĩ ſua practica ſub rubri=
ca.forã libelli ꝑ hereditate ab in=
teſtato delata. Gerardus mulert.

¶ Finis eſt: ſint deo gratie.

¶ Gerard⁹ Mulert ꝓ=
ſentis lucubratiõis Le
ctori Salutem.

ABſolutum nũc
habes dulciſſime le=
ctor: celeſti (q̃ ſĩ nihil
poſſumus) opitulãte
gr̃a: peculiare hoc frugiferumq̃ꝫ:
mihi crede: dñi Rolãdini Bono=
niẽſis/iuris vtriuſq̃ꝫ ꝓfeſſoris op
time meriti/opuſculũ.ĩſertis paſ=
ſim vbiq̃ operepꝛeciũ michi viſum
eſt quibuſdã additionibus: quas
cuiuſmodi ſunt/ boni queſo con=
ſulas/atq̃ꝫ ab ĩpuriſſimis zoilis/
qui ſe aliorũ carpende induſtrie
natos putant/ſedulo (id quod fa
cturus eras) vindices. Ego pla=
ne plura adijci potuiſſe confiteor
que impñſentiarũ omittere malui
parti breuitatis (que nimirũ ani=
mos delectat) gr̃a: partim etiã/q̃
ſatis atq̃ꝫ abunde ſufficit ſi vel in
paucis amici laborib⁹ cõſulat. vt
Dyocle.et maxi.ceſares auguſti
ad octauianaz atteſtati ſunt.in. l.
tutori. C. de nego.geſtis. partim
deniq̃ꝫ/veritus ne in illud Hora=
tij de arte poetica. (Qui variare
cupit rẽ ꝓdigaliter vnam Delphi
nũ ſiluis appingit/fluctib⁹ aprũ)
incidero. vale. Parrhiſijs.

¶ Hic flores vltimarum voluntatum non ſine ſu
dore collecti per dominum Rolandinum Bononienſem iuris vtriuſ
q̃ꝫ profeſſorem optime meritum finiunt Parrhiſijs impreſſi: expen=
ſis honeſti viri Johannis Parui in vico diui Jacobi aureo ſub lilio
commorañ. Anno domini Milleſimo quingenteſimo decimoquarto
die vero ſeptima menſis Nouembris.

UVA. BHSC. IyR_223

UVA. BHSC. IyR_223

UVA. BHSC. IyR_223

6

RO

di

D

ult

Vo

tat

Biblioteca

IyR

UVA. BHSC. IyR_223

661

ROLANdinus DE ultimis Voluntatibus,

Biblioteca de Santa Cr
IyR 22
U.VA. BHSC
IyR 223